

การวิจัยชุมชน

๑

ด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน
(Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP)

การวิจัยชุมชน ด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน

(Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP)

การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน

(Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

เลขมาตรฐานสากล ๒-๑๖๗-๓๙๓๖-๖๑๖-๙๗๘

ผู้เขียน

ขนิษฐา นันทบุต

คณะผู้เขียน

พีรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย

นิศาชล บุปผา

อรุณณี ใจเที่ยง

กองบรรณาธิการอำนวยการ

ดวงพร เสงบุญนพันธ์

นิศา รัตนติลก ณ ภูเก็ต

ศุภาศิริ สิริโยธิน

ปวัน พรหมตัน

นิลรารรรณ จินดาคำ

วโรชา ศรีเจริญ

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก ๓)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ ๙๙/๘ ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

โทรศัพท์ ๐๒-๓๔๓-๑๕๐๐ www.thaihealth.or.th

ข้อมูลการอ้างอิง

ขนิษฐา นันทบุต และ คณะ . การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก ๓), ๒๕๖๑.

Khanitta Nuntaboot et al. Community Research using Rapid Ethnographic Community Assessment Process. 1st ed. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation, Healthy Community Strengthening Section, 2018.

คำนิยาม

เมื่อได้อ่านเอกสารคู่มือการวิจัยชุมชนฉบับนี้แล้ว ไม่ใช่งานวิจัยที่รำเรียนกันมาแต่หากเป็นมิตงานวิจัยแนวใหม่ อาจจะเรียกว่า “เป็นงานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชน” เพราะเหตุที่กระบวนการงานวิจัยเริ่มจากคนภายในชุมชนสวมบทบาทนักวิจัย ปฏิบัติตามขั้นตอนงานวิจัยแล้วม้วนตัวกลับมาเอาผลวิจัยของตนไปปฏิบัติโดยอาศัยทุนทรัพยากรและศักยภาพของชุมชนนั่นเอง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน ความคิด ทักษะคิด พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมอันเกิดผลดีต่อคุณภาพชีวิต แล้วกลับมาเริ่มต้นบทบาท กระบวนการวิจัยกันใหม่...ไม่มีที่สิ้นสุด งานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชน จึงดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืน ไม่มีวันจบสิ้น

งานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชนสร้างชุมชนเข้มแข็งและชุมชนเข้มแข็งสร้างงานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชนให้เข้มแข็ง เกิดนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สังคมและชุมชนมีสุขภาวะที่ดี ถึงขั้นชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ เกิดศูนย์เรียนรู้มากกว่า ๒๐๐ แห่ง ในชุมชน พื้นที่ตำบลประมาณ ๒,๐๐๐ แห่ง ที่ทำงานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชนในขณะนี้

หัวใจของงานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชนตามแนวทางการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment: RECAP) คือการนำศาสตร์ของพระราชามาใช้เป็น แนวทางเริ่มจากเข้าใจ (ตนเอง) โดยคนในชุมชนค้นหาความจริงในชุมชน ทุน ทรัพยากร ศักยภาพของชุมชนตน ปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่ทำกันมา นำไปสู่การเข้าถึง (ตนเอง) ด้วยการเอาความจริงที่ได้มาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ใช้หลักเหตุผลทั้งด้านประสบการณ์และวิชาการ จนค้นพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาและร่วมกันค้นหา (ตนเอง) โดยใช้ทุนและศักยภาพที่มี (จัดการตนเอง) เพื่อให้บรรเทาและหลุดพ้นจากปัญหาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ทั้งหมดนี้ใช้เวลาประมาณ ๒-๓ ปี ความเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นในชุมชนมากมายในขณะนี้

ความสำเร็จของงานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชนวัดได้จากคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของประชาชน เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น งานวิจัย (เพื่อชีวิต) ชุมชนจึงเป็นวิธีการเพื่อปฏิรูประบบการเสริมสร้างสุขภาพให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ครอบครัวชุมชน สังคมและสภาพแวดล้อม อันเป็นการแบ่งเบาภาระของสังคม ทำให้ชุมชนในสังคมเป็นชุมชนช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่น สร้างทัศนคติ พฤติกรรมจิตอาสา ช่วยเหลือเกื้อกูล มุ่งประโยชน์ส่วนรวม เป็นชุมชนสันติสุขภาวะยั่งยืน

มั่นใจว่าเอกสารคู่มืองานวิจัยชุมชนฉบับนี้จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนที่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งได้มีการนำใช้แล้วเกิดผลดี และหวังว่าชุมชนที่เข้มแข็งที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นจะทำให้สังคมและประเทศของเรามีความเข้มแข็งควบคู่กันไป

ธวัชชัย พักอังกฤษ

ประธานกรรมการบริหารแผน คณะที่ ๓

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

กันยายน ๒๕๖๑

คำนิยาม

ผมเริ่มเรียนรู้วิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP) โดยอาจารย์ชนิษฐา (รศ.ดร.ชนิษฐา นันทบุตร) และคณะเมื่อผมเข้ามาเป็นกรรมการบริหารแผน คณะที่ ๓ แผนสุขภาพชุมชน พร้อมทั้งมีโอกาสได้เห็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ของนักวิจัยชุมชนจากเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ที่ใช้ “วิธีการเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน” เป็นเวลา ๔ คืน ๕ วัน (อันที่จริงมีการเตรียมตัวทีมพี่เลี้ยงล่วงหน้าก่อนหนึ่งวัน) ได้เห็นการเรียนรู้ร่วมกันโดยทำงานเป็นกลุ่มของผู้เรียนที่มาจากหลายสาขาและพื้นฐาน ดินตัวในการนำเสนอข้อมูลทุนและศักยภาพของชุมชนที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมเพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นศักยภาพการจัดการตนเองของชุมชน มีการระบุปัญหาและความต้องการของชุมชน มีการระบุปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่อย่างรอบด้าน จำแนกกลุ่มเป้าหมายและระบุความต้องการ นำเสนอข้อมูลด้วยการ infographic เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย กล่าวได้ว่าปฏิบัติการ ๔ คืน ๕ วัน เป็นกระบวนการที่เข้มข้น ถึงแม้จำนวนตัวอย่างมีไม่มากเนื่องด้วยถูกจำกัดด้วยเวลา แต่มีการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบด้วยการทำงานกลุ่มที่ผู้เรียนมาจากหลายสาขา หลายความเห็น ถกกันจนเป็นที่ยอมรับข้อสรุปร่วมกัน และมีการเทียบเคียงผลกับผู้รู้ในพื้นที่ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งหมดเป็นการเรียนรู้ระบบ (โดยไม่จำเป็นต้องตอบคำถามเป็นระบบ) ผู้เรียนได้แยกแยะองค์ประกอบ (ทุนทางสังคม) ต่างๆ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในระบบ (ขอบเขตการปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)) เป็นการเรียนรู้จากการสืบค้นข้อมูลในพื้นที่ที่มีการปฏิบัติในการจัดระบบข้อมูล วิเคราะห์ และรายงานผล ซึ่งเอกสารชุดนี้เสริมด้วยปฏิบัติการที่จะเสริมสร้างศักยภาพและทักษะวิจัยชุมชนให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งตัวอย่างของการรายงานผล ซึ่งจะช่วยลดจุดอ่อนเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติการในพื้นที่ กล่าวได้ว่าเป็นเอกสารคู่มือวิจัยชุมชนสำหรับทุกสาขาที่สมบูรณ์ที่สุดเล่มหนึ่ง

เอกสาร “การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน” ชุดนี้ได้ผ่านการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผมเห็นว่าเอกสารชุดนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับคนหลายกลุ่มที่จะน้อมนำศาสตร์ของพระราชินี “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมดังนี้

๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครอง จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลในการ กำกับทิศทางการพัฒนาพื้นที่ การใช้ข้อมูลอย่างเปิดเผยพร้อมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จะเกิดการรวมพลังในการขับเคลื่อนงานและกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังสามารถตรวจสอบความสามารถในการนำนโยบายรัฐไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่

๒. นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชน นักปกครองจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะระดับจังหวัดและ อำเภอ จะเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับหลักคิดและสร้างความคุ้นเคยกับวิธีการ และควรรหาโอกาสสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและความเชื่อมั่นให้กับ ตนเองแล้วนั้นยังสามารถหนุนเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสะท้อนความต้องการของชุมชนสู่ นโยบาย

๓. นักวิชาการเกษตร เป็นโอกาสที่เปิดกว้างมุมมองการทำงานที่เชื่อมโยงเกษตรและอาหารกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตรและสุขภาพ การพัฒนาระบบเกษตรและอาหารที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ทั้งในมิติด้านคน ภูมินิเวศ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จะช่วยให้นักวิชาการเกษตรออกแบบระบบเกษตรที่สอดคล้องกับพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

๔. นักศึกษา เอกสารชุดนี้สามารถใช้กับทุกศาสตร์ที่เอาคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา นักศึกษาที่มีความสนใจและตั้งใจจะทำงานด้านชุมชน ควรเสริมสร้างศักยภาพตนเอง ทำความเข้าใจและอธิบายบริบทของชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชน ปัญหาและศักยภาพของชุมชน พัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการนำใช้ข้อมูล ตลอดจนวิธีการเขียนรายงานซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญยิ่ง ที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองในการทำงานร่วมกันระดับกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายที่มีปัญหาและความต้องการกัน

อาจารย์ขนิษฐาและคณะ ได้สร้างคุณูปการอย่างใหญ่หลวงในแวดวงวิชาการด้านการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยการใช้เครื่องมือวิจัยทางมานุษยวิทยา มาปรับให้เหมาะสมกับแผนสุขภาวะชุมชน ซึ่ง ดำเนินการภายใต้สองหลักการสำคัญ คือ การใช้พื้นที่เป็นฐานการพัฒนาและการคำนึงถึงสุขภาพในทุกนโยบาย เครื่องมื่อดังกล่าวนี้พร้อมด้วยการออกแบบกลไกประสานงานและกระบวนการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ได้สร้างฐานความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นให้สามารถรองรับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ที่สำคัญคือได้ยกระดับการทำงานเชิงวิชาการของชุมชนท้องถิ่นให้มีระบบการจัดการข้อมูลและการใช้ข้อมูลในการวางแผน ปัจจุบันภายใต้แผนสุขภาวะชุมชน การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วนหรือเป็นที่รู้จักกันไปในหมู่นักวิชาการชุมชนท้องถิ่นว่า RECAP นี้ได้ขยายการเรียนรู้และการใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่า ๒,๕๐๐ อปท.

ถึงแม้ผมจะคุ้นเคยกับวิธีการประเมินชนบทแบบเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal: RRA) และการประเมินชนบทอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal: PRA) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๓๐ ซึ่งช่วงที่แนวทางวิจัยระบบฟาร์ม (Farming Systems Research: FSR) ได้มีการส่งเสริมอย่างกว้างขวางทั้งในระดับสถาบันวิจัยนานาชาติทางเกษตรและในประเทศ แนวคิดการประเมินชนบทแบบเร่งด่วนและอย่างมีส่วนร่วม มุ่งเน้นที่จะปรับวิธีคิดและวิธีการทำงานของนักวิจัยและนักส่งเสริมทางเกษตร มากกว่าที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการพึ่งตนเอง เมื่อได้รับรู้และเรียนรู้งานวิชาการของอาจารย์ขนิษฐาและคณะ จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผมถือว่าโชคดีที่ได้มีโอกาสนำเสนอแนวคิดและวิธีการดังกล่าวให้กับนักวิชาการเกษตรรุ่นใหม่ สำหรับนักวิชาการชุมชนท้องถิ่น เมื่อมีโอกาสได้เข้าสู่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ๔ คืน ๕ วัน ขอให้มีความตั้งใจ ทำความเข้าใจกับหลักการและวิธีการ RECAP นี้ เพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นสืบไป และที่สำคัญตัวท่านเองจะเป็นที่ต้องการของหน่วยงานอย่างแน่นอน

ด้วยจิตคารวะ

พฤกษ์ ยิบมันตะสิริ

กรรมการบริหารแผน คณะที่ ๓

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

คำนิยม	๔
สารบัญ	๖
สารบัญปฏิบัติการ	๗
สารบัญภาพ	๑๒

บทที่ ๑	แนวคิดและหลักการวิจัยชุมชน	๑๕
บทที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๑ การเปิดสถานการณ์ชุมชน	๒๗
บทที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดผู้ให้ข้อมูล	๔๑
บทที่ ๔	ขั้นตอนที่ ๓ การสร้างแนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล	๔๙
บทที่ ๕	ขั้นตอนที่ ๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูล	๑๑๓
บทที่ ๖	ขั้นตอนที่ ๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๕๑
บทที่ ๗	ขั้นตอนที่ ๖ การนำเสนอข้อมูล	๓๑๗
บทที่ ๘	ขั้นตอนที่ ๗ การเขียนรายงาน	๓๓๕

บรรณานุกรม	๒๙๑

ภาคผนวก	๓๙๓	
ภาคผนวก ก	คำนิยามเชิงปฏิบัติการ	๓๙๕
ภาคผนวก ข	๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ ๘๘ ข้อเสนอ	๓๙๘
ภาคผนวก ค	๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	๔๐๒
ภาคผนวก ง	๑๓ กลุ่มประชากรเป้าหมายและประชากรกลุ่มอื่นๆ	๔๐๓
ภาคผนวก จ	ภารกิจหลัก ๗ ด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๐๖
ภาคผนวก ฉ	ภารกิจหลัก ๔ ด้านของท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)	๔๐๘
ภาคผนวก ช	ภารกิจหลัก ๒ ด้านของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	๔๑๐
ภาคผนวก ฌ	๘ คุณลักษณะความเป็นพลเมือง	๔๑๑
ภาคผนวก ฎ	การสร้างการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น	๔๑๒
ภาคผนวก ฏ	ยุทธศาสตร์ S-I-I	๔๑๔

สารบัญปฏิบัติการ

ปฏิบัติการที่ ๒.๑	แบบสรุปข้อมูลมือสองและวางแผนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมแหล่งข้อมูลที่ต้องเก็บ	๓๑
ปฏิบัติการที่ ๒.๒	แบบตรวจสอบข้อมูลมือสองตามฐานข้อมูลและลักษณะข้อมูล	๔๖
ปฏิบัติการที่ ๒.๓	กรอบแนวทางการสอบทานทุนทางสังคม ๖ ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับเครือข่าย	๕๑
ปฏิบัติการที่ ๒.๔	กรอบการนำเสนอของตัวแทนจาก ๔ องค์กรหลัก	๖๔
ปฏิบัติการที่ ๒.๕	แนวคำถามเพื่อการรวบรวมข้อมูลจากตัวแทน ๔ องค์กรหลัก	๖๙
ปฏิบัติการที่ ๒.๖	แนวทางการสรุปข้อมูลจากการนำเสนอของ ๔ องค์กรหลัก	๗๗
ปฏิบัติการที่ ๒.๗	แนวทางการลงพื้นที่สำรวจและเยี่ยมชมหมู่บ้าน (Grand tour)	๗๘
ปฏิบัติการที่ ๓.๑	แบบสอบทานข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับ แยกรายหมู่บ้าน เพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น	๘๔
ปฏิบัติการที่ ๓.๒	แนวทางการมอบหมายการลงพื้นที่เก็บข้อมูล	๘๖
ปฏิบัติการที่ ๔.๑	การสร้างแนวคำถามตามประเภทของคำถาม	๙๑
ปฏิบัติการที่ ๔.๒	การสร้างแนวคำถามตามประเภทของข้อมูลที่ต้องการ	๙๒
ปฏิบัติการที่ ๔.๓	แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทุนทางสังคม ระดับบุคคล และครอบครัว	๑๐๐
ปฏิบัติการที่ ๔.๔	การเรียนรู้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทุนทางสังคม ระดับกลุ่มทางสังคมและ องค์กรชุมชน ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ระดับตำบล ระดับเครือข่าย	๑๐๓
ปฏิบัติการที่ ๔.๕	การเรียนรู้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทุนทางสังคม ระดับหน่วยงาน	๑๐๗
ปฏิบัติการที่ ๔.๖	การเรียนรู้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทุนทางสังคม ระดับแหล่งประโยชน์	๑๑๐
ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๑)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับบุคคล และครอบครัว	๑๒๖
ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๒)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคม ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน	๑๒๗

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๓)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับหน่วยงาน	๑๒๙
ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๔)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับแหล่งประโยชน์	๑๓๐
ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๕)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน	๑๓๑
ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๖)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับตำบล	๑๓๓
ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๗)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับเครือข่าย	๑๓๖
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๑)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้าน	๑๓๙
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๒)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสังคม	๑๔๖
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๓)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านเศรษฐกิจ	๑๕๗
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๔)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสภาวะแวดล้อม	๑๖๕
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๕)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสุขภาพ	๑๗๗
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๖)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านการเมืองการปกครอง	๑๘๘
ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๗)	แสดงรายละเอียดข้อมูลศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเองตาม ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	๒๐๑
ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๑)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบลด้านสังคม	๒๐๗
ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๒)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสังคม	๒๑๓
ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๓)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสภาวะแวดล้อม	๒๑๙
ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๔)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสุขภาพ	๒๒๕
ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๕)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านการเมืองการปกครอง	๒๓๖
ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๖)	แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงสถานะของตำบลด้านการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	๒๔๑
ปฏิบัติการที่ ๖.๑	ที่มาและเส้นทางการพัฒนาของตำบลและของแต่ละทุนทางสังคม	๒๕๕

ปฏิบัติการที่ ๖.๒	จัดระเบียบทุนทางสังคม ๖ ระดับและศักยภาพของชุมชน โดยการนำใช้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา แบบเร่งด่วน (RECAP) รายหมู่บ้าน	๒๕๘
ปฏิบัติการที่ ๖.๓	สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน	๒๖๐
ปฏิบัติการที่ ๖.๔	การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน กับศักยภาพในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง)	๒๖๑
ปฏิบัติการที่ ๖.๕	สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านสังคม	๒๖๗
ปฏิบัติการที่ ๖.๖	สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ	๒๖๘
ปฏิบัติการที่ ๖.๗	สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านสถานะแวดล้อม	๒๖๙
ปฏิบัติการที่ ๖.๘	สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านสุขภาพ	๒๗๐
ปฏิบัติการที่ ๖.๙	สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านการเมือง การปกครอง	๒๗๑
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๐	สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคมที่สะท้อนศักยภาพชุมชน (งานและกิจกรรม) ในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน	๒๗๒
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๑	การเทียบเคียงทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชนของ อปท. เครือข่ายรายหมู่บ้านโดยนำข้อมูลจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา แบบเร่งด่วน (RECAP) เทียบเคียงกับ ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ	๒๗๓
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๒	การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้าน กับผลกระทบต่อ ๑๐ ปัญหาที่พบในชุมชนท้องถิ่น	๒๗๘
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๓	การเทียบเคียงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน กับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเอง ของชุมชนท้องถิ่น	๒๘๔
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๔	สรุปภาพรวมระดับการจัดการตนเอง ของทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้าน	๒๘๘
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๕	การจัดทำแผนภาพสรุปการจัดการตนเอง ของทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้าน	๒๘๙
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๖	การจัดทำแผนภาพสรุปทุนทางสังคมภาพรวมตำบล	๒๙๐

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๗	การจัดการรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของตำบล	๒๙๑
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๘	การวิเคราะห์กิจกรรมของทุนทางสังคมและการขับเคลื่อนงาน เพื่อพัฒนาต่อเนื่องและขยายผล	๒๙๔
ปฏิบัติการที่ ๖.๑๙	การวิเคราะห์ศักยภาพของทุนทางสังคมในการพัฒนางานต่อเนื่อง และขยายผล	๒๙๖
ปฏิบัติการที่ ๖.๒๐	การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของทุนทางสังคม ในการสร้างการเรียนรู้ต่อประชากรเป้าหมาย	๒๙๘
ปฏิบัติการที่ ๖.๒๑	การจัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมสำหรับการพัฒนากลุ่ม และแหล่งเรียนรู้	๓๐๐
ปฏิบัติการที่ ๖.๒๒	การวิเคราะห์ที่มาและการดำเนินงานของนวัตกรรมชุมชน	๓๐๕
ปฏิบัติการที่ ๖.๒๓	การสังเคราะห์วิธีการดำเนินงานของนวัตกรรมชุมชน กับทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม	๓๐๙
ปฏิบัติการที่ ๖.๒๔	การสังเคราะห์ระดับของนวัตกรรมของชุมชน จากคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรม และกระบวนการพัฒนานวัตกรรม	๓๑๑
ปฏิบัติการที่ ๖.๒๕	การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการพัฒนานวัตกรรมในพื้นที่ กับผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม ผลกระทบ ต่อการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพของประชากรเป้าหมาย การสร้างผลกระทบต่อภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ๗+๑ ข้อเสนอนโยบายสาธารณะ	๓๑๓
ปฏิบัติการที่ ๗.๑	การกำหนดขอบเขตการนำเสนอข้อมูลและการคัดเลือกข้อมูล ในการนำเสนอ	๓๒๐
ปฏิบัติการที่ ๗.๒	แนวทางการวิเคราะห์และออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูล	๓๒๑
ปฏิบัติการที่ ๗.๓	การจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการนำเสนอข้อมูล	๓๒๒
ปฏิบัติการที่ ๗.๔	แนวทางการกำหนดข้อตกลงในการเตรียมนำเสนอข้อมูล	๓๒๓
ปฏิบัติการที่ ๗.๕	การคัดเลือกผู้นำเสนอข้อมูล	๓๒๔
ปฏิบัติการที่ ๗.๖	แนวทางการเตรียมสคริปสรุปเนื้อหา เพื่อใช้ประกอบการนำเสนอข้อมูล	๓๒๕
ปฏิบัติการที่ ๗.๗	แนวทางการจัดลำดับหัวข้อการนำเสนอ	๓๒๖
ปฏิบัติการที่ ๗.๘	แนวทางการสรุปข้อมูลข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๓๒๖
ปฏิบัติการที่ ๘.๑	การกำหนดกรอบโครงสร้างการเขียนรายงาน	๓๓๗

ปฏิบัติการที่ ๘.๒	สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคมที่สะท้อนศักยภาพชุมชน (งานและกิจกรรม) ในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน และการจัดการอาหารชุมชน จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน	๓๔๙
ปฏิบัติการที่ ๘.๓	สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับสะท้อนศักยภาพชุมชน ในการจัดการตนเองตำบลเกาะจันทร์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน	๓๕๐
ปฏิบัติการที่ ๘.๔	สรุปจำนวนทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชน ด้านการจัดการทางสังคม	๓๕๒
ปฏิบัติการที่ ๘.๕	สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชน ด้านการจัดการเศรษฐกิจชุมชน	๓๕๔
ปฏิบัติการที่ ๘.๖	สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชน ด้านการจัดการสภาวะแวดล้อม	๓๕๖
ปฏิบัติการที่ ๘.๗	สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชน ด้านการจัดการสุขภาพ	๓๕๘
ปฏิบัติการที่ ๘.๘	สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชน ด้านการเมืองการปกครอง	๓๖๐
ปฏิบัติการที่ ๘.๙	งานและกิจกรรมเด่นของทุนทางสังคม ที่แสดงการจัดการตนเองระดับหมู่บ้าน	๓๖๓
ปฏิบัติการที่ ๘.๑๐	ภาพรวมระดับการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ จำแนกเป็นรายหมู่บ้านในตำบลเกาะจันทร์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา	๓๖๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ ๕.๒ (๑)	ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านสังคม	๑๔๕
แผนภาพที่ ๕.๒ (๒)	ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านเศรษฐกิจ	๑๕๖
แผนภาพที่ ๕.๒ (๓)	ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านสภาวะแวดล้อม	๑๖๔
แผนภาพที่ ๕.๒ (๔)	ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านสุขภาพ	๑๗๖
แผนภาพที่ ๕.๒ (๕)	ภาพศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านการเมืองการปกครอง	๑๘๗
แผนภาพที่ ๕.๒ (๖)	ภาพศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเอง	๒๐๐
แผนภาพที่ ๕.๓ (๑)	การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสังคม	๒๐๖
แผนภาพที่ ๕.๓ (๒)	การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านเศรษฐกิจ	๒๑๒
แผนภาพที่ ๕.๓ (๓)	การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสภาวะแวดล้อม	๒๑๘
แผนภาพที่ ๕.๓ (๔)	การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสุขภาพ	๒๒๔
แผนภาพที่ ๕.๓ (๕)	การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านการเมือง การปกครอง	๒๓๕
แผนภาพที่ ๕.๓ (๖)	การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสถานะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	๒๔๐
แผนภาพที่ ๖.๑	สรุปที่มาและเส้นทางการพัฒนาทุนทางสังคมในหมู่บ้าน และตำบล	๒๕๖
แผนภาพที่ ๖.๒	ตัวอย่างการสรุปที่มาและเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล	๒๕๗
แผนภาพที่ ๖.๓	ตัวอย่างสรุปการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน	๒๘๙
แผนภาพที่ ๖.๔	ตัวอย่างการจัดทำแผนภาพสรุปทุนทางสังคมภาพรวมตำบล ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	๒๙๐
แผนภาพที่ ๖.๕	รูปแบบการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน โดยการเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคม กิจกรรมและกลุ่มเป้าหมาย	๓๐๒
แผนภาพที่ ๖.๖	ตัวอย่างการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน	๓๐๓
แผนภาพที่ ๖.๗	ตัวอย่างการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชนที่ ๒	๓๐๔

แผนภาพที่ ๘.๑	การเขียนรายงานเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล กรณีเส้นทางพัฒนาตำบลเหล่าใหญ่	๓๔๒
แผนภาพที่ ๘.๒	การเขียนรายงานเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล กรณีเส้นทางพัฒนาตำบลแม่สะเรียง	๓๔๕
แผนภาพที่ ๘.๓	การเขียนรายงานระบบการจัดการตนเอง	๓๖๘
แผนภาพที่ ๘.๔	เส้นทางชีวิตทุนทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัว ของนายเลิศ อัจหาญ หมู่ที่ ๑ บ้านปางาม	๓๗๔
แผนภาพที่ ๘.๕	ภาพรวมการสร้างจิตอาสาตำบลดอนแก้ว	๓๗๘
แผนภาพที่ ๘.๖	ภาพรวมกระบวนการพัฒนาวิทยาลัยจิตอาสา	๓๘๐
แผนภาพที่ ๘.๗	ภาพรวมจำนวนจิตอาสาที่เป็นผลผลิตของวิทยาลัยจิตอาสา	๓๘๔
แผนภาพที่ ๘.๘	จำนวนอาสาสมัครในตำบลดอนแก้ว จำแนกตามลักษณะการอาสาและกลุ่มวัย	๓๘๕
แผนภาพที่ ๘.๙	แสดงจำนวน และลักษณะของคนที่ประสบปัญหาทางสังคม	๓๘๖

แนวคิด และหลักการการวิจัยชุมชน

“มุ่งศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา จากผู้เกี่ยวข้องับประสบการณ์ นั้น ผ่าน ความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละเหตุการณ์ โดยศึกษา ในบริบทปัญหา งาน กิจกรรม สภาพแวดล้อมและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ที่เป็นจริง ด้วยวิธีการวิจัย ที่สามารถทำให้นักวิจัยเข้าถึงข้อมูลความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่เป็น ผู้มีประสบการณ์ตามบริบทของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ศึกษาได้ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ สังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

นักวิจัยชุมชน RECAP จึงต้องพัฒนาทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทักษะ การสัมภาษณ์เจาะลึก ทักษะการสนทนากลุ่ม ทักษะการจัดระเบียบข้อมูล ทักษะการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา หลายวิธี และทักษะการเขียนรายงาน ด้วย”

บทนำ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ดำเนินการภายใต้ ๒ หลักการคือ ๑) การใช้พื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา (Area-Based Development: ABD) และ ๒) การคำนึงถึงสุขภาพในทุกนโยบาย (Health in All Policies: HiAPs) โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วม และความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลทุนทางสังคมของพื้นที่เป็นองค์ประกอบของ “การรู้จักตนเอง และการเห็นศักยภาพของตนเอง” การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP) จึงเป็นเครื่องมือในการศึกษาศักยภาพการจัดการตนเองของชุมชน ที่สามารถแสดงข้อมูลได้ ๓ ส่วน คือ

๑. ทุนทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และการแก้ปัญหา โดยเน้นวิธีการทำงานและกระบวนการจัดการของแต่ละทุนทางสังคม

๒. ระบบของชุมชน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการตนเอง โดยแสดงในรูปของความสัมพันธ์ของทุนทางสังคม คนสำคัญ งานและกิจกรรม รวมทั้งผลกระทบต่อคนในชุมชนและต่อศักยภาพของชุมชน อันประกอบส่วนเป็น “ระบบการจัดการสุขภาพของชุมชน”

๓. ศักยภาพของชุมชน เป็นสิ่งที่แสดงความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์แนวทาง การค้นหา นำใช้และเพิ่มศักยภาพของทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับ^๑ รวมทั้งการพัฒนางานใหม่

^๑ ทุนทางสังคม ๖ ระดับ ประกอบด้วย ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย

กิจกรรมใหม่ (นวัตกรรม) ความร่วมมือใหม่ อันแสดงให้เห็นวงจรการพัฒนาที่ไม่หยุดยั้ง ซึ่งส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (ในที่นี้ขอใช้คำว่า การวิจัยชุมชน RECAP) เป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ทางสังคมและศักยภาพของชุมชน และชี้ให้เห็นความสามารถของชุมชนใน ๖ ด้าน คือ ๑) การแก้ปัญหาของพื้นที่ ๒) การจัดการตนเอง ๓) การพัฒนางานและกิจกรรมในชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต นโยบายสาธารณะ การจัดการกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและปัจจัยเสริมสุขภาพะ รวมทั้งปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชน ๔) การสร้างการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในชุมชน หน่วยงานและองค์กรในพื้นที่ ๕) การพัฒนานวัตกรรมและการต่อยอดงาน และ ๖) การพัฒนาเข้าสู่งานประจำของหน่วยงาน องค์กร กลุ่มทางสังคมในพื้นที่

หลักการของการวิจัยชุมชน RECAP เน้นให้ชุมชนดำเนินการเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน ได้ทำความเข้าใจกับทุนทางสังคมในทุกระดับ ได้สร้างความเข้าใจในงานและกิจกรรมของชุมชนและรู้ถึงความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับงานและกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน รวมถึงได้สร้างความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน จนเกิดความเข้าใจระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างครอบคลุมได้

การพัฒนาทักษะการวิจัยชุมชน RECAP ให้กับบุคลากร แกนนำขององค์กรหลัก^๓ ในชุมชน ให้สามารถดำเนินการสรุปบทเรียนและประสบการณ์ของทุนทางสังคมทุกระดับ จะทำให้มีชุดข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนที่ครอบคลุมและนำไปใช้ในกระบวนการเสริมความเข้มแข็งของชุมชนต่อไปได้ ตัวอย่างเช่น การจัดทำหลักสูตรการจัดการตนเองของชุมชน เพื่อสร้างการเรียนรู้ภายในพื้นที่และให้กับเครือข่าย การพัฒนาข้อเสนอโครงการเพื่อแก้ปัญหาของพื้นที่ หรือพัฒนานวัตกรรมเฉพาะประเด็นในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนหรือหน่วยงานภายนอกพื้นที่ การพัฒนาข้อเสนอโครงการตำบลสุขภาพะ จัดทำรายงานสถานะตำบล การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของท้องถิ่น เป็นต้น

๑. แนวคิดและหลักการ

ศักยภาพของชุมชน เป็นความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้และจัดการกับความหลากหลายของสถานการณ์ชีวิตของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยกระบวนการพัฒนางานหรือกิจกรรม การจัดการกับปัญหา ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิต อันเป็นผลกระทบจากโครงสร้างทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจสภาวะแวดล้อม สุขภาพและการเมืองการปกครอง โดยองค์ประกอบที่สำคัญของศักยภาพของชุมชนที่พบในพื้นที่ ได้แก่ ๑) ข้อมูล ๒) เงินหรือกองทุน ๓) ทรัพยากรและสภาวะแวดล้อม และ ๔) คนสำคัญและเครือข่ายความสัมพันธ์ ที่ประกอบส่วนเป็นทุนทางสังคมแต่ละทุน

การนำทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนมาใช้อย่างต่อเนื่อง เป็นแนวทางในการเสริมและเพิ่มพูนความเข้มแข็งของชุมชน รวมถึงเสริมศักยภาพให้กับทุนทางสังคมอีกทางหนึ่งด้วย เหล่านี้นำไปสู่การจัดการตนเองของพื้นที่ ลดการพึ่งพิงจากภายนอกได้ ซึ่งการนำใช้ทุนทางสังคมต้องอาศัยกระบวนการอย่างน้อย ๓ ขั้นตอน คือ

^๓ องค์กรหลัก หมายถึง ท้องถิ่น ท้องที่ องค์กรชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่

๑) การรับรู้ สถานการณ์ ปัญหา ทิศทางสังคมและศักยภาพของชุมชน

๒) การเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจแนวทางหรือวิธีการที่จะจัดการกับสถานการณ์ปัญหา ด้วยศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่ของชุมชน อันอาจประกอบด้วย ๖ ประเด็น ได้แก่ ๑) การแก้ปัญหาของพื้นที่ ๒) การจัดการตนเองในพื้นที่ ๓) การพัฒนางานและกิจกรรมในชุมชนที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต นโยบายสาธารณะ จัดการกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและปัจจัยเสริมสุขภาพะ รวมทั้งปัจจัยสังคมที่กำหนดภาวะสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ๔) การสร้างการเรียนรู้ให้กับสมาชิกชุมชน หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ ๕) การพัฒนานวัตกรรมและการต่อยอดงาน และ ๖) การพัฒนาเข้าสู่งานประจำของหน่วยงาน องค์กร กลุ่มทางสังคมในพื้นที่

๓) การจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นำเอาทิศทางสังคมและศักยภาพของชุมชนมาใช้ด้วยการสร้างรูปธรรมการพัฒนางาน กิจกรรม หรือ นวัตกรรม นำไปสู่การจัดการปัญหาและสร้างผลกระทบที่เกิดจากโครงสร้างทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพและการเมืองการปกครอง ตามบทบาทของหน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น

๒. เป้าหมาย

วิจัยชุมชน RECAP ถือเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการเรียนรู้สถานการณ์และการจัดการของชุมชน ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ๑) ทิศทางสังคมและศักยภาพของชุมชน และ ๒) ปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งข้อมูลชุมชน ทั้ง ๒ ส่วนนี้ อาจจะได้ข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบล Thailand Community Network Appraisal Program: TCNAP ที่ได้พัฒนาควบคู่กันมากับการวิจัยชุมชน โดยข้อมูลจาก TCNAP แสดงข้อมูลเชิงปริมาณที่บอกจำนวนและขนาดของสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งไม่มีข้อมูลเชิงลึกในการอธิบายบริบทของการเกิดและการจัดการกับสถานการณ์นั้นของชุมชนตลอดจน ผู้คนหรือกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นเมื่อต้องการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนอย่างครอบคลุม จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทั้งจาก TCNAP และ RECAP ควบคู่กัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและการจัดการกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น มีโอกาสในการนำใช้ทิศทางสังคมและศักยภาพของชุมชนได้มากขึ้นด้วย

วิจัยชุมชน RECAP เป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ของชุมชน โดยกิจกรรมการวิจัยชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์ของชุมชน การมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์ของคนในชุมชน คนสำคัญในการจัดการให้สถานการณ์ดังกล่าวเอื้อประโยชน์ต่อคนในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้แนวทางการจัดการสถานการณ์ต่างๆ จนนำไปสู่การหาทางออกหรือเพิ่มแนวทางใหม่ๆ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่อเนื่องได้

วิจัยชุมชน RECAP แสดงถึงการให้ความหมายและการตีความสถานการณ์จากผู้ที่อยู่ร่วมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมในสถานการณ์ ตามบริบทของชุมชนดังกล่าว ทำให้เห็นภาพรวมของผู้เกี่ยวข้องต่อสถานการณ์นั้นๆ เมื่อสรุปการวิจัยชุมชนก็จะทำให้เห็นมุมมองของคนในชุมชนชัดเจน หากต้องการข้อมูลที่แสดงทิศทางสังคมและศักยภาพของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและการจัดการตนเองของชุมชนแล้ว การเปิดโอกาสให้คนในชุมชน ทั้งที่อาจเป็นทิศทางสังคมและองค์ประกอบอื่นของศักยภาพของชุมชน

ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการวิจัยชุมชนด้วย จะทำให้การเข้าถึงข้อมูลมีมากขึ้น และในทางกลับกันยังสามารถให้กระบวนการวิจัยชุมชนนี้สร้างกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลให้คนที่เป็นทุนทางสังคมของชุมชนได้ด้วย

๓. วิธีการ

วิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP) เป็นหนึ่งในวิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยาที่ทำให้คนในชุมชน หรือนักวิจัย สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นการสรุปและตีความประสบการณ์ของคน จากสถานการณ์ที่เป็นบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสุขภาพของชุมชนได้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Studies) เป็นวิธีการศึกษาโดยใช้กระบวนการสังเกต พฤติกรรม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของกลุ่มทางสังคมและชุมชน แล้วรายงานโดยละเอียดถึงพฤติกรรม ความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และค่านิยมอันเป็นผลมาจากพฤติกรรมของคนในกลุ่มและสังคมนั้นๆ เพื่ออธิบายและตีความข้อมูลทางสังคม เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก วัฒนธรรมและพฤติกรรมของคน ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธีในทุกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา โดยนักวิจัยต้องคลุกคลีอยู่กับคนในพื้นที่ที่ต้องการศึกษา เพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การกระทำของคนและรูปแบบของความสัมพันธที่เกิดขึ้น โดยเชื่อว่าผู้มึประสบการณ์ในเหตุการณ์นั้นๆ สามารถแปลความหรืออธิบายพฤติกรรม หรือสิ่งที่แสดงออกมาได้อย่างครอบคลุม จนนักวิจัยสรุปเป็นคำอธิบายหรือความหมายของแต่ละเหตุการณ์ได้ ซึ่งหากได้คำอธิบายจากผู้ร่วมเหตุการณ์ครอบคลุมทุกคนจะทำให้คำอธิบายหรือความหมายมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากประสบการณ์ของแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน การตีความมีความแตกต่างกัน ภาพรวมคำอธิบายจึงครอบคลุมทุกความแตกต่างด้วย

วิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา มีลักษณะเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการค้นคว้าหาข้อเท็จจริง ที่ใช้ตัวนักวิจัยเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่เคร่งครัดเพื่อหลีกเลี่ยงอคติและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เช่น เหตุการณ์การจัดการงานและกิจกรรม รวมทั้งผลกระทบของทุนทางสังคมแต่ละระดับ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเด่นของชุมชนซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับคนหลายกลุ่ม เป็นต้น ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบอุปนัย (Inductive Process) เป็นการสร้างทฤษฎีหรือองค์ความรู้ขึ้นมาจากพื้นที่ที่ศึกษา เช่น ทฤษฎีการจัดการน้ำของชุมชนท้องถิ่น การจัดการดิน การทำเกษตรเพื่ออาหารปลอดภัย การช่วยเหลือคนทุกข์คนยาก เป็นต้น เพื่อทำการทดสอบและปรับใช้ภายในท้องถิ่นและใช้ร่วมกับที่อื่น ภายใ้ความเชื่อที่ว่า ความรู้ความจริงมีได้หลากหลาย สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา และบริบทเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป ชุดความรู้ที่เกิดขึ้นหรือการกระทำที่เป็นผลสำเร็จในชุมชนหนึ่ง อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์บริบทสังคม เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา ไม่มีชุดความรู้สากลที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกสังคมหรือชุมชน เนื่องจากผู้ที่อาศัยอยู่ในแต่ละสังคมหรือชุมชนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ ดังนั้นการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นหรือกระบวนการดูแลแต่ละกลุ่มประชากร ย่อมมีกระบวนการหรือวิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ความรู้ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหนึ่งอาจถูกนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อื่นได้ เพื่อให้การจัดการปัญหาบรรลุผลสำเร็จได้เร็วขึ้น

๔. คน (บุคคลากร) ที่ร่วมในการวิจัยชุมชน RECAP

การวิจัยชุมชน RECAP เป็นกระบวนการเรียนรู้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ผ่านกระบวนการสอบถามประสพการณ์และสรุปบทเรียนในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถสร้างข้อสรุป ๒ ส่วนคือ ทุนทางสังคม ๖ ระดับ และศักยภาพของชุมชนที่แสดงให้เห็น ๑) คนสำคัญและกลุ่มทางสังคมที่ชี้นำสังคมและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้ ที่มีประสพการณ์ในการแก้ปัญหาชุมชน หมู่บ้านเข้มแข็ง เครือข่ายทั้งภายในพื้นที่และระหว่างพื้นที่ และทรัพยากรและโครงสร้างด้านต่างๆ ของชุมชน ๒) ความสามารถของทุนทางสังคมในการแก้ปัญหาของพื้นที่ การจัดการตนเอง การพัฒนางานและกิจกรรมในชุมชนที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในพื้นที่และการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ปัจจัยเสริมสุขภาวะ ปัจจัยสังคมที่กำหนดภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชน การสร้างการเรียนรู้ให้กับสมาชิกชุมชนและ บุคลากรหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมและการต่อยอดงาน รวมทั้งการพัฒนาเข้าสู่งานประจำของหน่วยงาน องค์กรกลุ่มทางสังคมในพื้นที่ ๓) ความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ประสพการณ์การพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า ตำบลเป็นอาณาเขตที่ ประกอบด้วยหน่วยชุมชนและโครงสร้างของระบบการจัดการครบถ้วน^๓ มีศักยภาพในการจัดการปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ที่ครอบคลุม ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง รวมทั้งยังหมายถึงเขตพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย กระบวนการวิจัยชุมชน RECAP จึงใช้พื้นที่เขตรับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยของการศึกษา โดยสามารถสรุปองค์กรหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ได้ เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑) กลุ่มองค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน ทั้งคนสำคัญที่เป็นคนเก่ง แกนนำ ผู้นำกลุ่มทางสังคมหรือองค์กรชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัคร กองทุน สถาบันการเงินหรือกลุ่มออมทรัพย์ วัด หมู่บ้าน และกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการดำเนินงานของทุนทางสังคมซึ่งเป็นคนในชุมชน

๒) กลุ่มองค์กรหรือหน่วยงานรัฐและเอกชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ที่หนุนเสริมการเพิ่มศักยภาพของชุมชน ที่นำและทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันสร้างงานและกิจกรรมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการพัฒนาตำบล) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น (กองทุนสุขภาพตำบล) และอาจได้แก่หน่วยงานภายนอกที่มีปฏิบัติการในพื้นที่ เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โรงพยาบาลอำเภอหรือโรงพยาบาลจังหวัด องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าร่วมในกระบวนการวิจัยชุมชนทั้งในฐานะผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลักได้ ถือเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การจัดการตนเองของชุมชน ทั้งนี้ในส่วนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการสถานการณ์ในชุมชนของกลุ่มนี้ต้องเข้าร่วมในบทบาทของผู้ให้ข้อมูลด้วย

^๓ โครงสร้างระบบการจัดการภายในตำบล ประกอบด้วย ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล หน่วยงานรัฐ เช่น รพ.สต. โรงเรียน และ องค์กรชุมชน

ผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยชุมชน RECAP เมื่อสิ้นสุดการวิจัยจะสามารถกำหนดบทบาทตนเองในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไปได้ ในฐานะของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนด้วย ดังนั้น กระบวนการวิจัยนี้ จึงเป็นทั้งการค้นหาทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และเพิ่มศักยภาพทุนทางสังคมไปพร้อมๆ กัน

๕. ข้อมูลที่ต้องการจากการวิจัยชุมชน RECAP

ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิจัยชุมชน RECAP นี้จำแนกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ๒) ข้อมูลการจัดการตนเองของชุมชน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหา กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบและ การแก้ปัญหาของชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการแก้ปัญหาของพื้นที่ การจัดการตนเอง การพัฒนางานและกิจกรรมในชุมชนที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต นโยบายสาธารณะ และจัดการกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ปัจจัยเสริมสุขภาพ รวมทั้งปัจจัยสังคมที่กำหนดภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชน การสร้างการเรียนรู้ให้กับสมาชิกชุมชน หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ การพัฒนานวัตกรรมและการต่อยอดงาน รวมทั้งการพัฒนาเข้าสู่งานประจำของหน่วยงาน องค์กร กลุ่มทางสังคมในพื้นที่ ตลอดจนผลกระทบอันเกิดจากการจัดการของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน และ ๓) ข้อมูลความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของทุนทางสังคม ให้สามารถวิเคราะห์การจากระบบการจัดการตนเองที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบริบทของแต่ละพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

๑) ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน

๑.๑) ข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับ โดยทุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์เชื่อมโยง การแลกเปลี่ยนของคนในชุมชนทั้ง งาน เงิน และข้อมูลซึ่งผลกระทบทางบวกต่อการแก้ปัญหา การจัดการร่วมกันเพื่อสมาชิกชุมชน การร่วมมือกัน ซึ่งแสดงให้เห็นความเชื่อมั่นและการยอมรับซึ่งกันและกัน อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการตนเองให้สมาชิกชุมชนด้วย สามารถจัดกลุ่มทุนทางสังคมได้เป็น ๖ ระดับ ได้แก่

- (๑) ระดับบุคคลและครอบครัว
- (๒) ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน
- (๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์
- (๔) ระดับชุมชน^๔ หรือหมู่บ้าน
- (๕) ระดับตำบล
- (๖) ระดับเครือข่าย

๑.๒) ข้อมูลที่แสดงโครงสร้างหลักของตำบล ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) สังคม (๒) เศรษฐกิจ (๓) สภาวะแวดล้อม (๔) สุขภาพ และ (๕) การเมืองการปกครอง

๑.๓) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาและเหตุที่มาของปัญหาในชุมชน อันอาจเป็นผลกระทบจากโครงสร้างด้านต่างๆ ของชุมชน (สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง)

---

^๔ โครงสร้างระบบการจัดการภายในตำบล ประกอบด้วย ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล หน่วยงานรัฐ เช่น รพ.สต. โรงเรียน และ องค์กรชุมชน

๑.๔) ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการปัญหาและความต้องการหรือผลกระทบจากโครงสร้างด้านต่างๆ ของชุมชน อันอาจเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการจัดการของชุมชนที่ผ่านมา ได้แก่ องค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาปฏิบัติการต่างๆ ในชุมชน บทบาทหน้าที่วิธีการ แนวทาง ตลอดจนปัจจัยเงื่อนไขของการจัดการทั้งหลาย ประกอบด้วย การจัดการคน การจัดการข้อมูล การจัดการงาน และการจัดการทรัพยากรอื่น

๑.๕) ข้อมูลที่เกี่ยวกับผลลัพธ์หรือประโยชน์ที่เกิดจากกระบวนการจัดการตนเองของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน เป็นข้อมูลที่แสดงสถานะความเข้มแข็งของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ณ ขณะใดขณะหนึ่ง ข้อมูลส่วนนี้อาจแบ่งเป็น ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เช่น การเกิดใหม่ของกลุ่มทางสังคมและหมู่บ้านเข้มแข็งที่สามารถจัดการปัญหาตนเองได้ แก่นนำมีศักยภาพสูงขึ้น มีทักษะการชี้นำสูงขึ้น เป็นต้น และส่วนที่เป็นผลลัพธ์ เช่น ประชาชนในพื้นที่ได้รับสวัสดิการหลายรูปแบบ มีบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้นตามความจำเป็นและความเดือดร้อน มีช่องทางการพูดคุยปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาคความเดือดร้อนต่างๆ หรือเพื่อริเริ่มงานใหม่ เป็นต้น

๒) ข้อมูลการจัดการตนเองของชุมชน

๒.๑) ข้อมูลการสรุปประสบการณ์และบทเรียนทุนทางสังคม คนสำคัญ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หมู่บ้านจัดการตนเอง หน่วยงานหรือองค์กรรัฐ และอื่นๆ ประกอบด้วย ที่มาและเส้นทางการพัฒนาทุนทางสังคมอื่นที่ทำงานร่วมกัน โครงสร้างด้านต่างๆ (สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพและการเมืองการปกครอง) ที่สนับสนุนการพัฒนา งาน กิจกรรม เป้าหมาย การจัดการทรัพยากรคน ทรัพยากรเงินและกองทุน งานและกิจกรรม รูปแบบบทบาทหน้าที่ของแก่นนำและสมาชิกพร้อมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ผลผลิตและผลลัพธ์ พร้อมทั้งปัจจัยเงื่อนไขของความสำเร็จจากการจัดการของทุนทางสังคม

๒.๒) ข้อมูลสถานะของการพัฒนางานของทุนทางสังคม ประกอบด้วย (๑) การวิเคราะห์สถานะของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน พร้อมทั้งการพัฒนางานและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง (๒) การวิเคราะห์ลักษณะกิจกรรมและวิธีการดำเนินการ และ (๓) การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของทุนทางสังคม ประกอบด้วย ๓ มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ความสามารถในการแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ และการจัดการตนเอง

๒.๓) ข้อมูลสรุปภาพรวมของทุนทางสังคม คือ การทบทวนข้อมูลจากการสรุปบทเรียนแต่ละทุนทางสังคม สรุปเป็นภาพรวมข้อมูลศักยภาพของชุมชน วิธีทำงาน การจัดการ ผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และการวางแผนการพัฒนางานเพื่อขยายงานหรือต่อยอดงาน ของแต่ละทุนทางสังคม

๒.๔) ข้อมูลการพัฒนานวัตกรรมเพื่อจัดการกับสถานการณ์ของชุมชนด้วยการนำใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนได้อย่างเหมาะสม

๓) ข้อมูลความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของทุนทางสังคม

การหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงจากงานและกิจกรรม และ/หรือกลไกหนุนเสริมในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนประเด็นต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยการนำข้อมูลจากข้อ ๒) ข้อมูลการจัดการของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน มาหาความสัมพันธ์ของคน งานและกิจกรรม ผลกระทบหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของทุนทางสังคมต่อโครงสร้างหลัก ๕ ด้าน ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม

สุขภาพ และการเมืองการปกครอง รวมทั้งความสัมพันธ์กับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ปัจจัยเสริมสุขภาพ และ ๑๓ กลุ่มประชากรในชุมชน การจัดระบบการจัดการตนเองเป็นการจัดระบบเด่นเพื่อแสดงถึงความเชี่ยวชาญของทุนทางสังคมในการจัดการปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจากเดิมที่แต่ละทุนทางสังคมต่างคนต่างทำงาน แต่เมื่อมีการจัดระบบการจัดการตนเอง จะมีการหาจุดร่วม มีการประสานงานและความร่วมมือ มีรูปธรรมการแบ่งบทบาทในการทำงานร่วมกัน (ทำเอง ทำร่วม และสนับสนุนคนอื่นทำ) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเหมือนและความต่างของการทำงาน ทั้งทางด้านเทคนิค วิธีการทำงาน คู่มือ อุปกรณ์ วัสดุดิบ ข้อมูลและงบประมาณ ทำให้มีการเชื่อมโยงเป็นระบบของชุมชน โดยแต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างกันไปตามความโดดเด่นของการทำงานร่วมกันของทุนทางสังคม

๖. ขั้นตอนการวิจัยชุมชน RECAP

การออกแบบกระบวนการวิจัยชุมชน RECAP และการเลือกใช้วิธีการวิจัย นอกจากการค้นหาทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชนแล้ว ยังควรสัมพันธ์กับกระบวนการนำใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนด้วย ซึ่งเป็นวงจรของการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติการจริงในพื้นที่ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑) การรับรู้ เป็นกระบวนการผลักดันให้เกิดการรับรู้ร่วมกันขององค์กรหลักในชุมชน เน้นที่การรับรู้สถานการณ์ของปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนางาน และศักยภาพของชุมชนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน (ทุนทางสังคม ๖ ระดับ) ทั้งนี้อาศัยการสร้างและพัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อความ และข่าวสาร ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยใช้ระบบการสื่อสารเป็นเครื่องมือ ตั้งแต่การค้นหาเนื้อหาที่มีความไวต่อการรับรู้ของคนต่างกลุ่มกัน (การวิจัยชุมชน RECAP การเก็บข้อมูลต่างๆ) การสร้างสื่อที่เหมาะสมและวิธีการหรือช่องทางในการสื่อสารทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบ (การประชุมผู้นำ การจัดเวทีประชาคม การประชุมสภาท้องถิ่น การประชุมหัวหน้าครอบครัว การประชุมกลุ่มต่างๆ เครือข่าย การบอกผ่านปากต่อปาก สภากาแฟ สภาพลเมือง รายการวิทยุชุมชน จดหมายข่าว เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์) เป็นต้น

๒) การเรียนรู้ เป็นการสร้างบทเรียนหรือประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของทุนทางสังคมและประชาชนในพื้นที่ใน ๒ ทิศทาง คือ ๑) การเรียนรู้ผลกระทบของสถานการณ์ชุมชนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ (ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี โครงสร้างทางกายภาพ บริการของระบบต่างๆ ที่เป็นปัจจัยกำหนดสถานะสุขภาพของคน เป็นต้น) และ ๒) การเรียนรู้ทางออกและแนวทางการจัดการกับสถานการณ์และปัจจัยต่างๆ การเรียนรู้วิธีการทำงานของคนในแต่ละองค์กรทั้งในพื้นที่และองค์กรสนับสนุนจากนอกพื้นที่ โดยวิธีการที่เลือกใช้อาจเป็นการจัดประสบการณ์ในสถานการณ์จริง (การทำงานร่วม การศึกษาดูงาน) การเสริมพลังในการสรุปบทเรียน ถอดบทเรียนจากประสบการณ์ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้บทเรียน (สภากาแฟ เวทีประชาคม เวทีสภาผู้นำการประชุมกลุ่ม เวทีประชุมวิชาการ เป็นต้น)

๓) การจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นการจัดการทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนมาใช้ในการสร้างรูปธรรมการพัฒนางานหรือกิจกรรมที่นำไปสู่การจัดการปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากโครงสร้างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาวะแวดล้อม และการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อย ๓ ทิศทาง ได้แก่ ๑) การเปลี่ยนวิธีการทำงานขององค์กร ให้เน้นการทำงานเชิงระบบ สร้างงานให้เป็นระบบที่เชื่อมต่อการทำงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ในแนวทางที่เป็นการ

สานงานกันมากกว่าการทำงานซ้อนทับกัน และพัฒนาต่อยอดงานได้ ๒) การใช้ข้อมูล ประกอบการปรับวิธีการดำเนินชีวิตและวิธีการทำงาน และ ๓) การเสริมความเข้มแข็ง ให้ความสัมพันธ์ของตนกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการปรับบทบาทการอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชนของตน และการร่วมมือกันของทุนทางสังคม และการใช้ศักยภาพของชุมชนในการยกระดับการแก้ปัญหา หรือต่อยอดงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้

ดังนั้นกระบวนการวิจัยชุมชนหากออกแบบกิจกรรมให้ตอบสนองทั้ง ๓ ขั้นตอนดังกล่าว ของการนำใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนนี้ด้วย จะทำให้สามารถค้นหาและเสริมแรงทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนได้พร้อมๆ กัน

๗. วิธีการเก็บข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลที่คนในชุมชนมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี ๓ วิธี ประกอบด้วย สังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และสนทนากลุ่ม

๑) วิธีการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดในสถานการณ์การจัดการตนเองของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ซึ่งใช้ทักษะที่มีและใช้เป็นประจำคือการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในชุมชนเดียวกันที่มีความใกล้ชิดและมีการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เห็นทั้งพฤติกรรม การกระทำที่เชื่อมโยงกับความคิดได้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด โดยนักวิจัยชุมชนทำการสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของการอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการจัดการงานและกิจกรรม ของทุนทางสังคมต่างๆ ที่แสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนหรือปฏิสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างอื่นๆ ของชุมชน

๒) วิธีการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเผชิญหน้า โดยผู้สัมภาษณ์สอบถามผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถามที่วางไว้ แนวคำถามนี้เป็นคำถามปลายเปิดที่มีลักษณะต่างกันไป เช่น คำถามเปิดสถานการณ์ คำถามแจกแจงรายละเอียด คำถามเทียบเคียง เป็นต้น ที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่ต้องการถาม โดยใช้ทักษะการพูดคุยให้อธิบายสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือที่ก่อตัวสถานการณ์นั้นๆ จากผู้มีประสบการณ์ตรงและอ้อมและผู้เกี่ยวข้องที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วเก็บข้อมูลที่เป็นการอธิบายการเกิดและดำเนินไปของเหตุการณ์ รวมทั้งพฤติกรรมการกระทำของคนในแต่ละเหตุการณ์ หลายเหตุการณ์ก่อตัวเป็นสถานการณ์ อธิบายความคิดเห็น และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นๆ เป็นการซักถามเพื่อให้เข้าใจความคิดที่อธิบายการกระทำหรือพฤติกรรม ด้วยการบอกเล่าให้ละเอียดและครอบคลุมทุกแง่มุม ทำให้ได้ข้อมูลทั้งที่มาที่ไปของเรื่องและผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นภาพรวมด้วย

๓) วิธีการสนทนากลุ่ม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้กลุ่มคนมาร่วมสนทนากัน โดยมีนักวิจัยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการสนทนาและอำนวยความสะดวกให้การสนทนาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือที่ต้องการหาข้อสรุป ที่วิเคราะห์มาจากการนำใช้ข้อมูลการสังเกต และการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยที่นำคนในเหตุการณ์มาทบทวนความเข้าใจต่อเหตุการณ์และหาคำอธิบายร่วมกัน ทำให้ได้รายละเอียดของข้อมูลส่วนที่อาจตกหล่นจากการสังเกต หรือสัมภาษณ์พูดคุยเป็นรายคน และความคิดหรือคำอธิบายร่วมที่เป็นข้อสรุปที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย นักวิจัยชุมชนอาจจัดเวทีให้ผู้มีประสบการณ์ตรง แยกนำทุนทางสังคมและผู้เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนข้อมูลในสถานการณ์เดียวกัน และสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกัน พร้อมทั้งหาข้อสรุปหรือข้อตกลงจากการเสวนา

สรุป

การทำวิจัยชุมชน (RECAP) ประกอบด้วย ๗ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การเปิดสถานการณ์ชุมชน ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายการเรียนรู้สถานการณ์ของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน รวมถึงความเข้มแข็งในการจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ โดยเรียนรู้ข้อมูลจากมุมมองและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลจาก ๔ องค์กรหลักที่อธิบายสถานการณ์เด่นและสำคัญของชุมชนโดยรวม ได้แก่ ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒) ท้องที่ ๓) ภาคประชาชน และ ๔) หน่วยงานภาครัฐ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดผู้ให้ข้อมูล เป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา แบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

ขั้นตอนที่ ๓ การสร้างแนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล สามารถแบ่งออกเป็น ๕ แนวคำถาม ได้แก่ ๑) แบบเกริ่นนำหรือเปิดประเด็น ๒) แบบการอธิบาย ๓) แบบเจาะจง ๔) แบบเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง และ ๕) แบบอธิบายเหตุผล โดยแนวคำถามดังกล่าวเป็นเครื่องมือของวิธีการเก็บข้อมูลทั้ง ๓ วิธี คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ ๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลทั้ง ๓ วิธีการแล้วก็นำมาบันทึก ๔ วิธี ได้แก่ ๑) บันทึกจากสิ่งที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ๒) บันทึกแยกความเห็นส่วนตัวของนักวิจัย ให้เห็นความต่างจากผู้ให้ข้อมูล และ ๓) บันทึกตามแนวคำถามหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๕ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการจัดระเบียบข้อมูลและการให้รหัสข้อมูลเพื่อให้เห็นการจัดกลุ่มประเด็นหลัก ประเด็นย่อย นำสู่การให้ความหมาย ตีความ และสร้างข้อสรุปร่วมกับทุนทางสังคม

ขั้นตอนที่ ๖ การนำเสนอข้อมูล แสดงให้เห็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เพื่อสรุปเป็นโครงสร้างของทุนทางสังคมต่างๆ ศักยภาพการแก้ปัญหาและการจัดการตนเอง และ ระบบของการจัดการตนเองของทุนทางสังคม สามารถนำเสนอได้หลายวิธี เช่น ตารางวิเคราะห์ แผนภาพสรุปความคิด แผนผังกระบวนการ เส้นทางการพัฒนา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๗ การเขียนรายงาน เป็นการเสนอข้อมูลเพื่อให้เห็น ๓ ส่วน ได้แก่ ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหาและการจัดการตนเอง และ ระบบการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ผ่านเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเขียนบรรยาย อธิบาย เล่าเรื่อง เปรียบเทียบ เป็นต้น

โดยรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ได้นำเสนอไว้ในบทที่ ๒ ถึง บทที่ ๘

การวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP) ฉบับนี้ออกแบบเพื่อให้นักวิจัยชุมชนสามารถนำใช้วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไปในคราวเดียวกันได้ โดยใช้รูปแบบของปฏิบัติการประกอบด้วย

๑. วัตถุประสงค์การวิจัย
๒. แนวทางในการเก็บข้อมูลและแนวทางการบันทึกภาคสนาม
๓. ผู้เกี่ยวข้องที่สามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลได้
๔. วิธีการเข้าถึงข้อมูล
๕. แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

โดยลำดับการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างสัมพันธ์กัน จนสามารถหาข้อสรุปที่แสดงทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนได้อย่างละเอียด ครอบคลุมทุกมิติของการจัดการปัญหาและความต้องการของชุมชน

ท. 6 รั้วใหม่ ที่ 1 ขุมชนวังสวาทพัฒนา / ขุมชนปี 2000

ทำสวนสวย อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

การจัดการงาน

ขั้นตอนที่ ๑ การเปิดสถานการณ์ชุมชน

๑. หลักการ

การเปิดสถานการณ์ชุมชน เป็นการเรียนรู้และทำความเข้าใจสถานการณ์ภาพรวมของชุมชน โดยเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลจากมุมมองและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลจาก ๔ องค์กรหลักที่อธิบายสถานการณ์เด่นและสำคัญของชุมชนโดยรวม ซึ่งชี้ให้เห็น ๑) สภาพเหตุการณ์สำคัญ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชุมชน โดยมุ่งเน้นและทำความเข้าใจข้อมูล ที่มา สาเหตุ และผลกระทบของปัญหา ของการดำเนินงานหรือกิจกรรมเพื่อจัดการกับปัญหาในสถานการณ์นั้นๆ และการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือหรือจัดบริการสำหรับกลุ่มประชากรเป้าหมาย หรือผู้ที่ต้องการได้รับการดูแลช่วยเหลือในชุมชน ภายใต้บทบาทและการจัดการของทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับ^๑ และศักยภาพของชุมชน และ ๒) คนสำคัญ ที่เป็นผู้อยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นๆ ซึ่งจะกลายเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักของการวิจัยชุมชน RECAP เช่น คนที่ดำเนินการหลัก คนร่วม คนสนับสนุน คนที่ได้รับประโยชน์ และคนที่ได้รับผลกระทบ เป็นต้น ซึ่งคำอธิบายหรือความหมายของแต่ละเหตุการณ์จากผู้ร่วมเหตุการณ์แต่ละคนที่มีประสบการณ์ต่างกันดังกล่าวจะมีจุดร่วมและจุดต่างที่เติมเต็มกันด้วย

เพื่อเป็นข้อมูลตั้งต้น และการเติมเต็มข้อมูลให้มีรายละเอียดและความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การเปิดสถานการณ์ชุมชน ควรดำเนินการใน ๓ ระดับ คือ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน และระดับผู้นำหรือแกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน แหล่งประโยชน์ในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

๑) การเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับตำบล^๒ เป็นการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ภาพรวมตำบลที่สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์สำคัญ เรื่องเด่น ในมิติของที่มา ความสำคัญ ปัญหาที่เกี่ยวข้องและคนที่ได้รับผลกระทบ การแก้ปัญหาและทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการของชุมชน การจัดการของทุนทางสังคมและปัจจัยสนับสนุน รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในภาพรวมของตำบล ซึ่งกิจกรรมการเปิดสถานการณ์ตำบลนี้ อาจใช้การจัดเวทีเสวนาว่าด้วยสถานการณ์ปัญหาและศักยภาพการจัดการของชุมชน ซึ่งเป็นการนำเสนอภาพรวมของตำบลที่เกิดจากการตอบสนองปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นั้นๆ ของทุนทางสังคม ตามภารกิจ บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ ด้วยการจัดการงานและกิจกรรมต่างๆ ทั้งในลักษณะการทำเดี่ยว ทำร่วม และสนับสนุนให้คนอื่นทำ ซึ่งเป็นตัวแทนของ ๔ องค์กรหลักในตำบล ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) องค์กรชุมชน และหน่วยงานรัฐ

^๑ ทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับ ประกอบด้วย ๑) ระดับบุคคล และครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับหมู่บ้าน หรือชุมชน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย

^๒ ผู้เก็บข้อมูลของตำบลจะต้องบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

ในตำบล (เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน เป็นต้น) เป็นผู้เข้าร่วมเสวนา โดยถือว่าตัวแทน จาก ๔ องค์กรหลักในตำบลเป็น “ผู้รู้” ที่เป็นคนต้นเรื่องและมีประสบการณ์ตรงในการจัดการขององค์กร ตนและมีการขับเคลื่อนงานในระดับตำบลมากที่สุด ซึ่งข้อมูลภาพรวมของตำบลจากทุกฝ่ายรวมกัน จะ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและประสบการณ์ขององค์กรที่ร่วมเสวนา ต่อวิธีการทำงาน การปฏิบัติการ การ จัดการปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตกับกลุ่มประชากร เป้าหมาย การมีส่วนร่วมและการใช้ประโยชน์จากคนสำคัญ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานรัฐ และแหล่งประโยชน์ต่างๆ ซึ่งทำให้สามารถสรุปเหตุการณ์สำคัญ งานเด่น ทูทางสังคม คนที่มีอิทธิพล และคนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ในระดับตำบลได้

๒) การเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับหมู่บ้าน^๑/ชุมชน^๔ เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลที่ต่อเนื่องจาก การเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับตำบล ที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงหรือความเกี่ยวข้องของทูทาง สังคมในหมู่บ้าน ศักยภาพในการจัดการกับปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน ผลที่เกิดขึ้นกับสมาชิก ชุมชน และความสัมพันธ์ของทูทางสังคมกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้าน วิธีการที่ใช้คือ การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำหรือผู้แทนของทูทางสังคม การสนทนากลุ่มกับตัวแทนคณะกรรมการ หมู่บ้านและผู้นำหรือผู้แทนของทูทางสังคม ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานและ กิจกรรมต่างๆ ที่ได้ผลดีหรือบรรลุผลสำเร็จแล้ว ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน แกนนำกลุ่ม ทางสังคม องค์กรชุมชนต่างๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาเทศบาล อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น

๓) การเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับผู้นำหรือแกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน แหล่ง ประโยชน์ในหมู่บ้าน เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลที่ต่อเนื่องจากการเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับหมู่บ้าน ซึ่งแสดงรายละเอียดเชิงลึกของการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน และ แหล่งประโยชน์ต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน ที่แสดงถึงผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ เจาะลึกและการสนทนากลุ่มกับผู้นำ แกนนำ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นถึงแนวคิด หลักการดำเนินงาน รูปแบบและวิธีการในการดำเนินงานและการจัดการปัญหาต่างๆ กลไกและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ผลที่เกิดขึ้นและผู้ได้รับประโยชน์ และปัจจัยหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ

ดังนั้นการเปิดสถานการณ์ชุมชนทั้งในระดับตำบล หมู่บ้าน และระดับผู้นำ แกนนำกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหา เหตุการณ์สำคัญ งานเด่น ทูทางสังคมเด่น และกลุ่ม คนสำคัญ เพื่อนำไปสู่การค้นหาและกำหนด ประเด็นสำคัญของการจัดการตนเองและผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยชุมชนขั้นตอนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักวิจัยชุมชนได้เรียนรู้และเก็บข้อมูลสถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของชุมชน ทั้งงานเด่น ทูทางสังคมเด่น กลุ่มคนสำคัญ การดำเนินงานในการจัดการกับปัญหา และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับ ตำบล หมู่บ้าน กลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน

^๑ ผู้เก็บข้อมูลของหมู่บ้านจะต้องบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

^๔ ผู้เก็บข้อมูลของชุมชนจะต้องบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

๓. วิธีการ

๓.๑ การจัดเตรียมข้อมูลประกอบการเปิดสถานการณชุมชน

๑) ทบทวนข้อมูลและศึกษาข้อมูลมือสอง เพื่อนำมาประกอบการทำวิจัยชุมชน RECAP และเป็นข้อมูลเทียบเคียงกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ เช่น ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช.๒ค) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) แผนที่หมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น รายงานประจำปี ทะเบียนราษฎร บันทึกการประชุมประจำเดือน บันทึกข้อมูลครัวเรือนที่ อสม. ดูแล รายงานจากระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ข้อมูลบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เช่น ข้อมูลรับเบี้ยผู้สูงอายุและคนพิการ ข้อมูลการรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี รายงานประจำปี ข้อมูลรายงานจากศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) เป็นต้น) การจัดเตรียมข้อมูลมือสองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและนำไปประกอบการสรุป รวมถึงการวางแผนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม รายละเอียดในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๑ และ ในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๒

๒) สอบทวนทุนทางสังคม ๖ ระดับ ได้แก่ บุคคลและครอบครัว กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน แหล่งประโยชน์ หมู่บ้านหรือชุมชน ตำบล และเครือข่าย โดยแยกเป็นรายหมู่บ้าน รายละเอียดในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๓ (๑) - (๔)

๓) เลือกข้อมูลที่สำคัญที่แสดงสถานะของชุมชน ใน ๒ ระดับ คือ ตำบลและหมู่บ้าน ดังนี้ (๑) ข้อมูลทั่วไปที่แสดงภาพรวมหมู่บ้าน เช่น ลักษณะประชากร ทุนทางสังคม เรื่องเด่น เป็นต้น (๒) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแสดงสถานะและศักยภาพ ๕ ด้าน และสถานการณ์ของ ๑๐ ปัญหาสำคัญ^๕ในหมู่บ้านที่ปรากฏในเอกสาร รายงาน แหล่งข้อมูลมือสองในพื้นที่ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการอธิบายสถานการณ์ปัญหา กิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง ผลจากการดำเนินงานและผู้ได้รับประโยชน์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๒ การเตรียมเปิดสถานการณชุมชน

๑) คัดเลือกตัวแทนจาก ๔ องค์กรหลัก ได้แก่ (๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) ผู้นำท้องที่ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน (๓) องค์กรชุมชน (ภาคประชาชน) เช่น แกนนำหรือประธานกลุ่มและองค์กรสำคัญในระดับตำบล ที่สามารถอธิบายถึงการขับเคลื่อนงาน และการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายในตำบล ตามภารกิจ บทบาทหน้าที่ ที่ตอบสนองสถานการณ์ต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม (๔) หน่วยงานรัฐในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน เป็นต้น

๒) กำหนดประเด็นและจัดทำแนวทางการนำเสนอ สำหรับตัวแทน ๔ องค์กรหลัก รายละเอียดในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๔ และแนวคำถามเพื่อการรวบรวมข้อมูลในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๕

---

^๕ ปัญหาสำคัญ ๑๐ ประเด็น เป็นปัญหาที่พบจากผลการทำวิจัยชุมชนในหลายพื้นที่ ประกอบด้วย ๑) ปัญหาจากการบริโภคยาสูบและการใช้สารเสพติด ๒) ปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอุบัติเหตุ ๓) ปัญหาจากขยะ ๔) ปัญหาจากความครอบคลุมของการดูแลสุขภาพในชุมชน ๕) ปัญหาจากภัยพิบัติ ๖) ปัญหาอาหารปลอดภัย ๗) ปัญหาหนี้สินครัวเรือนและเศรษฐกิจชุมชน ๘) ปัญหาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ๙) ปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ ๑๐) ปัญหาครอบครัว

๓) สรุปเนื้อหาการนำเสนอ ตามแนวทางการสรุปข้อมูล รายละเอียดในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๖

๔) นัดหมายผู้นำชุมชนอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๓ คน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น แกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน เพื่อร่วมรับฟังการนำเสนอ สอบทานข้อมูล และให้ข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมทั้งนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน

๓.๓ การดำเนินการเปิดสถานการณชุมชน

๓.๓.๑ การเปิดสถานการณชุมชนระดับตำบล

๑) นักวิจัยชุมชนร่วมกับแกนนำชุมชน ร่วมรับฟังการนำเสนอจากผู้แทนของ ๔ องค์กรหลัก โดยมีสาระสำคัญ คือ ข้อมูลภาพรวมตำบลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ๔ องค์กรหลัก ได้แก่ เส้นทางพัฒนาตำบล สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตการทำงานของ ๔ องค์กรหลัก รูปธรรมงาน เรื่องเด่น งานและกิจกรรมที่สร้างผลกระทบ ผลกระทบ ๕ ด้าน (สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การเมืองการปกครอง) และ ผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหาที่เป็นประเด็นการขับเคลื่อนในชุมชนอย่างน้อย ๑๐ เรื่อง (การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การดูแลเด็กปฐมวัยในชุมชน การเฝ้าระวังความรุนแรงในครอบครัว การจัดการขยะ การจัดการภัยพิบัติ การดูแลสุขภาพในชุมชน การจัดการอาหารในชุมชน เศรษฐกิจชุมชน การควบคุมยาสูบและสารเสพติด และการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และอุบัติเหตุจราจร) งานพัฒนานวัตกรรม (เชิงระบบ หรือ เชิงกระบวนการ หรือเชิงเทคนิค) ที่ส่งผลกระทบต่อคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

๒) นักวิจัยชุมชน ตั้งคำถามและพูดคุยขอคำอธิบายประสบการณ์และบทวนการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับแต่ละเหตุการณ์หรือสถานการณ์กับทุนทางสังคม ประเด็นปัญหาของพื้นที่ ปัจจัยหรือสาเหตุของการเกิดปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา ประชากรที่ได้รับผลกระทบและผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา โดยใช้แนวคำถามเพื่อเก็บข้อมูล

๓) นักวิจัยชุมชน บันทึกรายละเอียดทั้งหมด และสรุปเนื้อหาจากการนำเสนอ ตามแนวทางการรวบรวมข้อมูลจากการนำเสนอของ ๔ องค์กรหลัก รายละเอียดในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๖

๓.๓.๒ การเปิดสถานการณชุมชนระดับหมู่บ้าน

๑) เยี่ยมชมหมู่บ้าน (Grand tour) เพื่อให้เห็นขอบเขตที่ตั้งของหมู่บ้าน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และสถานที่สำคัญหรือแหล่งประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งการเชื่อมประสานกับหมู่บ้านอื่นในตำบล พร้อมทั้งนัดหมายผู้ให้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนทุนทางสังคมแต่ละระดับ โดยใช้กรอบแนวทางการเยี่ยมชมชุมชน รายละเอียดในตารางปฏิบัติการที่ ๒.๗ และนัดหมายตัวแทนผู้นำ อย่างน้อยหมู่บ้านละ ๓ คน (เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น แกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน เป็นต้น) เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) สัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำและตัวแทนหมู่บ้านตามที่ได้นัดหมายไว้ เกี่ยวกับ (๑) ข้อมูลภาพรวมของหมู่บ้าน (๒) ข้อมูลของผู้นำ ทั้งคนสำคัญและคนเก่ง กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน (๓) เรื่องเด่นในหมู่บ้าน ที่ส่งผลกระทบต่อคนในหมู่บ้าน (๔) กระบวนการทำงานที่แสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านสามารถจัดการตนเองได้ แก้ปัญหาตนเองได้ พึ่งพาตนเองได้ (๕) หน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ที่สนับสนุนการแก้ปัญหา การเพิ่มคุณภาพชีวิตประชาชน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของประชาชน

๓.๓.๓ การเปิดสถานการณั้ชุมชนระดับผู้นำหรือแกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน แหล่งประโยชน์ในหมู่บ้าน

๑) สัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำหรือแกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน แหล่งประโยชน์ในหมู่บ้าน ในประเด็นเกี่ยวกับ (๑) ที่มาหรือฐานคิดการดำเนินกิจกรรมและแนวทางการพัฒนางาน (๒) วัตถุประสงค์การดำเนินงาน (๓) กลุ่มประชากรเป้าหมายและผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น (๔) ข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินงาน (๕) งบประมาณงาน (๖) วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรมและผู้เกี่ยวข้อง) (๗) ผลผลิตและผลลัพธ์ และ (๘) ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชน

๒) อ่านทวนข้อมูลที่บันทึกได้อย่างละเอียดเพื่อให้สามารถบอกได้ว่ายังมีข้อมูลใดที่ไม่ครบถ้วน หรือขาดเหลือ หรือสมบูรณ์แล้ว อันจะนำไปสู่การเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก หรือการสนทนากลุ่ม ที่เหมาะสม พร้อมทั้งสอบถามกับทีมวิจัยในพื้นที่เดียวกัน

๓) เก็บข้อมูลเพิ่มเติมพร้อมทั้งสอบถามข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

๔. ผลผลิตและผลลัพธ์

๔.๑ ภาพรวมของชุมชน ที่แสดงถึง ๑) สถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของตำบลและหมู่บ้าน ๒) ทิศทางสังคมและศักยภาพของชุมชนที่ตอบสนองสถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญเป็นรายหมู่บ้าน ๓) ปัญหาและความต้องการของชุมชนภาพรวม ๔) การจัดการและการพัฒนางานและกิจกรรมเด่นของชุมชนทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ๕) การพัฒนานวัตกรรมและการต่อยอดงานของชุมชนทางสังคม และ ๖) การพัฒนาเข้าสู่งานประจำของหน่วยงาน องค์กร กลุ่มทางสังคมในพื้นที่

๔.๒ คนสำคัญ กลุ่มทางสังคมเด่น องค์กรเด่น พร้อมทั้งผลงานเด่น

๕. ปฏิบัติการเพื่อการเตรียมข้อมูลประกอบการเปิดสถานการณั้ชุมชน

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๑ แบบสรุปข้อมูลมือสองและวางแผนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมแหล่งข้อมูลที่ต้องเก็บ

คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนตรวจสอบสถานะเอกสาร รายงาน แหล่งข้อมูลมือสองและข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่ครบถ้วน และให้วางแผนเก็บข้อมูลมือสองเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
ด้านสังคม				
๑. จำนวนประชากรทั้งหมด เพศชาย เพศชาย จำนวนครัวเรือน				
๒. จำนวนการเกิด				
๓. จำนวนการตาย				
๔. จำนวนพื้นที่ทั้งหมด				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๕. สถานภาพการสมรส				
๖. จำนวนเด็กปฐมวัยที่เข้าเรียน ศพด.				
๗. จำนวนครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุ				
๘. จำนวนครัวเรือนทั้งหมด				
๙. จำนวนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่า เส้นความยากจน				
๑๐. จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า เส้นความยากจน (รายได้เฉลี่ยต่ำ กว่า ๓๘,๐๐๐ บาท/ปี)				
๑๑. จำนวนประชากรที่ติดสารเสพติด				
๑๒. จำนวนผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับ การบำบัดรักษาและหยุดเสพต่อ เนื่องเป็นระยะเวลา ๓ เดือนหลัง จำหน่ายจากการบำบัดรักษา				
๑๓. จำนวนประชากรที่นับถือแต่ละ ศาสนา				
๑๔. จำนวนคนอายุตั้งแต่ ๖ ปี ขึ้น ไปทุกคนไปปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนา				
๑๕. จำนวนผู้ยากไร้				
๑๖. จำนวนผู้พิการ				
๑๗. จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วย เอดส์ ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ จากเอดส์				
๑๘. จำนวนผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน ราษฎร				
๑๙. จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจาก สาธารณภัย				
๒๐. จำนวนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๒๑. จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับเป็ยยังชีพ				
๒๒. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด				
ด้านเศรษฐกิจ				
๑. รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน				
๒. จำนวนคนที่มีรายได้น้อยกว่า ๓๖,๐๐๐ บาท/คน/ปี				
๓. รายจ่ายรวมทั้งหมดของครัวเรือน				
๔. จำนวนคนอายุ ๑๕-๕๙ ปีเต็ม มีการประกอบอาชีพและมีรายได้				
๕. จำนวนคนอายุ ๖๐ปีขึ้นไป ที่มีการประกอบอาชีพและมีรายได้				
๖. จำนวนประชากรที่ทำเกษตรกรรม (ทำนา)				
๗. จำนวนประชากรที่ทำเกษตรกรรม (ทำไร่)				
๘. จำนวนประชากรที่ทำเกษตรกรรม (ทำสวน)				
๙. จำนวนประชากรที่ทำเกษตรกรรม (ปศุสัตว์)				
๑๐. จำนวนประชากรที่ทำรับราชการ				
๑๑. จำนวนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง				
๑๒. จำนวนครัวเรือนที่เช่าที่อยู่อาศัย				
๑๓. จำนวนครัวเรือนที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง				
๑๔. จำนวนครัวเรือนที่เช่าที่ดินทำกิน				
๑๕. จำนวนครัวเรือนทุกครัวเรือนที่มีหนี้สิน				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๑๖. จำนวนครัวเรือนที่มีกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจ				
๑๗. จำนวนครัวเรือนที่มีกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์				
๑๘. จำนวนครัวเรือนที่มีกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร				
๑๙. จำนวนครัวเรือนที่มีกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน				
๒๐. จำนวนครัวเรือนที่มีกู้ยืมเงินจากเงินกู้นอกระบบ				
๒๑. จำนวนครัวเรือนที่มีการเก็บออม				
๒๒. จำนวนครัวเรือนที่มีการออมในกลุ่มออมทรัพย์				
๒๓. จำนวนครัวเรือนที่มีการออมในสหกรณ์				
๒๔. จำนวนครัวเรือนที่มีการออมในกองทุนสวัสดิการชุมชน				
๒๕. จำนวนครัวเรือนที่มีการออมใน ธกส.				
๒๖. จำนวนครัวเรือนที่มีการออมในธนาคารออมสิน				
๒๗. จำนวนครัวเรือนที่มีการออม สลากออมสิน/สลาก ธกส.				
๒๘. จำนวนครัวเรือนที่มีการออม พันธบัตรรัฐบาล				
๒๙. จำนวนครัวเรือนที่มีประกันชีวิตแบบออม				
๓๐. จำนวนครัวเรือนที่มีทองคำ เพชร เครื่องประดับ				
๓๑. จำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาด้านการประกอบอาชีพ				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๓๒. จำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาการดำรงชีพ				
ด้านสภาวะแวดล้อม				
๑. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดการขยะในครัวเรือน				
๒. จำนวนครัวเรือนที่มีการดูแลรักษาบริเวณภายนอกบ้าน				
๓. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดการขยะในครัวเรือน				
๔. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดการน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค				
๕. จำนวนครัวเรือนที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน				
๖. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดการพลังงานและอนุรักษ์พลังงาน				
๗. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดบ้านให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่อับชื้น ไม่อบอ้าว				
๘. จำนวนครัวเรือนที่มีแสงสว่างส่องถึงภายในบ้านได้อย่างเพียงพอ				
๙. จำนวนครัวเรือนที่มีการทำความสะอาดภายในบ้าน จัดให้เป็นสัดส่วนเป็นระเบียบอย่างสม่ำเสมอ				
๑๐. จำนวนครัวเรือนที่มีกรณีที่มีการเลี้ยงสัตว์ในบ้านมีการแยกเป็นสัดส่วน และมีการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ				
๑๑. จำนวนครัวเรือนที่มีการดูแลและซ่อมแซมตัวบ้านให้อยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๑๒. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดเก็บบำรุงรักษา และตรวจสอบความปลอดภัยของสายไฟ ปลั๊กไฟ และอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด ให้อยู่ในสภาพดี ปลอดภัย				
๑๓. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดทำทางลาดเอียงเพื่อใช้แทนการเดินขึ้นลงบันได				
๑๔. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดให้มีภาชนะรองรับขยะ				
๑๕. จำนวนครัวเรือนที่มีการใช้บริการเก็บขยะในพื้นที่ (ชุมชน เอกชน หรือบริการสาธารณะของรัฐ)				
๑๖. จำนวนครัวเรือนที่นำขยะไปทิ้งที่อื่น (ที่ทำงาน นอกพื้นที่ บ้าน ที่ทิ้งขยะในชุมชน				
๑๗. จำนวนครัวเรือนที่มีการฝังขยะ				
๑๘. จำนวนครัวเรือนที่มีการเผาขยะ				
๑๙. จำนวนครัวเรือนที่มีการทำปุ๋ยหมัก				
๒๐. จำนวนครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะ				
๒๑. จำนวนครัวเรือนที่มีการงดใช้ถุงพลาสติก โฟม และวัสดุที่ทำให้เกิดขยะ โดยใช้สิ่งอื่นทดแทน (ถุงผ้า ปิ่นโต ใบโตงเพื่อบรรจุอาหาร)				
๒๒. จำนวนครัวเรือนที่มีการลดการใช้ถุงพลาสติก โฟม และวัสดุที่ทำให้เกิดขยะ				
๒๓. จำนวนครัวเรือนที่มีการใช้ซ้ำ				
๒๔. จำนวนครัวเรือนที่มีการแปรรูปใช้ใหม่				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๒๕. จำนวนครัวเรือนที่มีการทำความสะอาดบริเวณรอบบ้านให้สะอาด				
๒๖. จำนวนครัวเรือนที่มีการปรับสภาพภูมิทัศน์บริเวณรอบบ้าน				
๒๗. จำนวนครัวเรือนที่มีกรณีบ้านอยู่ใกล้แหล่งน้ำหรือมีท่อระบายน้ำเชื่อมกับรางระบายน้ำสาธารณะ มีการดักเศษขยะ เศษอาหาร ก่อนปล่อยสู่รางระบายน้ำสาธารณะ				
๒๘. จำนวนครัวเรือนที่มีกรณีอยู่ห่างจากแหล่งน้ำและไม่มีท่อระบายน้ำเชื่อมกับรางระบายน้ำสาธารณะ มีการดักเศษขยะ เศษอาหาร ก่อนปล่อยน้ำซึมลงผิวดินและไม่มีน้ำขัง				
๒๙. จำนวนครัวเรือนที่มีการใช้วัสดุหรืออุปกรณ์ป้องกันการเกิดควั่นหรือฝุ่นละออง				
๓๐. จำนวนครัวเรือนที่มีการใช้วัสดุหรืออุปกรณ์ป้องกันการเกิดเสียงดังรบกวน				
๓๑. จำนวนครัวเรือนที่มีการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี				
๓๒. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดเก็บสารเคมีที่เป็นอันตรายให้มิดชิด แยกเป็นสัดส่วน และพ้นมือเด็ก				
๓๓. จำนวนครัวเรือนที่มีการทำเกษตรอินทรีย์และลดปริมาณการใช้สารเคมี				
๓๔. จำนวนครัวเรือนที่มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาด เพียงพอตลอดปี				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๓๕. จำนวนครัวเรือนที่มีมีภาชนะเก็บกักน้ำอุปโภค บริโภค สะอาดมีฝาปิด และรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ				
๓๖. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดบริเวณให้มีที่ประกอบอาหาร และมีน้ำสะอาดในการบริโภค				
๓๗. จำนวนครัวเรือนที่มีภาชนะเก็บกักน้ำอุปโภค สะอาดมีฝาปิด และรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ				
๓๘. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการเก็บขยะในที่สาธารณะ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ชายฝั่งทะเล				
๓๙. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการขุดลอกคูคลอง				
๔๐. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการปล่อยสัตว์ป่า/ สัตว์น้ำคืนสู่ธรรมชาติ				
๔๑. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการเก็บกวาดบริเวณบ้านให้สะอาด				
๔๒. จำนวนครัวเรือนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในครัวเรือนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน				
๔๓. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วม. การหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม				
๔๔. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการปลูกป่าไม้ / ป่าชายเลน				
๔๕. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการทำแนวป้องกันไฟป่า / การลาดตระเวนตรวจป่า				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๔๖. จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนร่วมการอนุรักษ์ดิน/น้ำ เช่น การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกหญ้าแฝก				
๔๗. จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน				
๔๘. จำนวนครัวเรือนที่มีการอนุรักษ์พลังงาน				
๔๙. จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าผลิตเอง				
๕๐. จำนวนครัวเรือนที่ลดการใช้ไฟฟ้าในบางช่วงเวลา				
๕๑. จำนวนครัวเรือนที่ลดการใช้พลังงานทดแทน เช่น ก๊าซชีวภาพ ถ่านอัดแท่ง พลังงานแสงอาทิตย์				
๕๒. จำนวนครัวเรือนที่ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าเบอร์ ๕ หลอดผอมประหยัดไฟ				
๕๓. จำนวนครัวเรือนที่เลือกใช้อุปกรณ์เพิ่มประสิทธิภาพเชื้อเพลิง เช่น เตาถ่าน				
๕๔. จำนวนครัวเรือนที่ใช้จักรยานแทนการใช้รถยนต์และรถจักรยานยนต์				
๕๕. จำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาภัยพิบัติที่กระทบครัวเรือน				
๕๖. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม				
๕๗. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากดินถล่ม				
๕๘. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า				
๕๙. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๖๐. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากพายุ				
๖๑. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว				
๖๒. จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำกัดเซาะชายฝั่งทะเล				
๖๓. จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดการปัญหาภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือน				
๖๔. จำนวนครัวเรือนที่มีการเตรียมอุปกรณ์ หรือของใช้จำเป็นเมื่อเกิดภัยพิบัติ				
๖๕. จำนวนครัวเรือนที่อพยพไปอยู่ในที่ปลอดภัย				
๖๖. จำนวนครัวเรือนที่ซ่อมแซม หรือปรับปรุงบ้านเรือน				
๖๗. จำนวนครัวเรือนที่ร่วมประชุมวางแผนป้องกัน หรือแก้ไขปัญหา				
๖๘. จำนวนครัวเรือนที่ร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ				
๖๙. จำนวนครัวเรือนที่ร่วมเผื่อระวางและเตือนภัย				
๗๐. จำนวนครัวเรือนที่ร่วมเป็นสมาชิกกองทุนภัยพิบัติ				
ด้านสุขภาพ				
๑. จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม				
๒. จำนวนประชากรที่มีพฤติกรรมเสี่ยงแต่ละรายการ				
๓. จำนวนประชากรอายุ ๑๕-๑๙ ปี ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
๔. จำนวนประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่สูบบุหรี่				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๕. ผู้ที่สูบบุหรี่อายุน้อยที่สุด				
๖. ผู้ที่สูบบุหรี่อายุมากที่สุด				
๗. จำนวนผู้สูบบุหรี่อายุ ๑๕-๑๘ ปี ในพื้นที่				
๘. จำนวนผู้มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) จำแนกตามเพศ				
๙. จำนวนผู้มีพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) จำแนกตามอายุ				
๑๐. จำนวนประชากรที่มีภาวะเสี่ยง จากการประกอบอาชีพแต่ละ รายการ				
๑๑. จำนวนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่ บ้าน (อผล)				
๑๒. จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ทั้งหมด				
๑๓. จำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ทั้งหมด				
๑๔. จำนวนมารดาตาย (รวมขณะ ตั้งครรภ์ คลอด ภายใน ๔๒ วัน หลังคลอด)				
๑๕. จำนวนการคลอดมีชีพโดยมารดา อายุ ๑๕-๑๙ปีในรอบปี				
๑๖. จำนวนหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการฝาก ครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ ≤ ๑๒				
๑๗. จำนวนหญิงคลอดที่ฝากครรภ์ คุณภาพ (ครบ ๕ ครั้งตามเกณฑ์ หรือฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือ เท่ากับ ๑๒ สัปดาห์)				
๑๘. จำนวนคนเกิดจากสตรีอายุ ๑๕-๔๙ ปี				
๑๙. จำนวนทารกแรกเกิดตาย				
๒๐. จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปีตาย				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๒๑. จำนวนเด็กอายุน้อยกว่า ๕ ปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์				
๒๒. จำนวนเด็กอายุน้อยกว่า ๕ ปีที่มีพัฒนาสมวัย				
๒๓. จำนวนเด็กที่ได้รับวัคซีนโปลิโอตามระบบปกติครบ ๓ ครั้ง				
๒๔. จำนวนเด็กอายุน้อยกว่า ๕ ปีที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์				
๒๕. จำนวนเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปีที่ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ที่กำหนด				
๒๖. จำนวนเด็ก ๐-๕ ปีที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคมือเท้าปาก				
๒๗. จำนวนทารกแรกเกิดจนถึง ๖ เดือนในเขตรับผิดชอบที่กินนมแม่อย่างเดียวโดยไม่มีน้ำ และอาหารเสริม				
๒๘. จำนวนเด็ก ๐-๕ ปี ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากและฟัน				
๒๙. จำนวนเด็กวัยเรียน (๖-๑๕ ปี) ที่มีภาวะโภชนาการปกติ				
๓๐. จำนวนเด็กกลุ่มอายุ ๐-๑๒ ปีที่ปราศจากฟันผุ (Caries free)				
๓๑. จำนวนเด็กอายุน้อยกว่า ๑๕ ปีที่จมน้ำเสียชีวิต				
๓๒. จำนวนประชากรที่มีภาวะอ้วน (BMI มากกว่า				
๓๓. หรือเท่ากับ ๓๐)				
๓๔. จำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์ (๑๕-๔๙ ปี) ที่อยู่กินกับสามีมีการคุมกำเนิด				
๓๕. จำนวนคนวัยแรงงาน (๒๕-๕๙ ปี) ป่วยเรื้อรังแยกรายโรค				
๓๖. จำนวนผู้สูงอายุที่ติดสุราหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๓๗. จำนวนผู้สูงอายุที่ติดบุหรี่				
๓๘. จำนวนประชากรที่มีสิทธิการรักษาพยาบาลในระบบ				
๓๙. จำนวนบุคลากรสาธารณสุขแต่ละประเภท (แพทย์ พยาบาล เภสัชกร นักกายภาพบำบัด ผู้ประกอบวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน) ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่				
๔๐. จำนวนประชากรทั้งหมดตามพื้นที่รับผิดชอบของแพทย์				
๔๑. จำนวนประชากรทั้งหมดตามพื้นที่รับผิดชอบของพยาบาล				
๔๒. จำนวนประชากรทั้งหมดตามพื้นที่รับผิดชอบของทันตแพทย์				
๔๓. จำนวนประชากรทั้งหมดตามพื้นที่รับผิดชอบของเภสัชกร				
๔๔. จำนวนประชากรทั้งหมดตามพื้นที่รับผิดชอบของเจ้าพนักงานเภสัชกรรม				
๔๕. จำนวนประชากรทั้งหมดตามพื้นที่รับผิดชอบของนักวิชาการสาธารณสุข หรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข				
๔๖. จำนวนผู้ที่มีการเจ็บป่วยเรื้อรังในรอบปีจำแนกรายโรค				
๔๗. จำนวนผู้ให้การดูแลในชุมชนเมื่อมีภาวะเจ็บป่วยจำแนกตามประเภทของผู้ให้การดูแล ในรอบปี				
๔๘. จำนวนผู้ที่มีสถานะการเจ็บป่วยเรื้อรัง จำแนกตามความสามารถไปมาได้				
๔๙. จำนวนผู้ที่มีภาวะฉุกเฉินและเข้ารับการรักษาในสถานบริการจำแนกตามอาการฉุกเฉิน				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๕๐. จำนวนผู้ป่วยฉุกเฉินที่นำส่งโดย บริการหน่วยกู้ชีพในพื้นที่				
ด้านการเมืองการปกครอง				
๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพศชายได้ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับ ท้องถิ่น ครั้งที่ผ่านมา (ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิก สภาท้องถิ่น)				
๒. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพศหญิง ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ครั้งที่ผ่านมา (ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร ท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่น)				
๓. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพศชายได้ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติครั้ง ที่ผ่านมา (ส.ส. ส.ว.)				
๔. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพศหญิง ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ ครั้งที่ผ่านมา (ส.ส. ส.ว.)				
๕. จำนวนครัวเรือนที่ร่วมเสนอ ข้อบัญญัติท้องถิ่น				
๖. จำนวนครัวเรือนร่วมเสนอ กฎหมายระดับชาติ (พรบ.)				
๗. จำนวนครัวเรือนร่วมรณรงค์การ เลือกตั้ง				
๘. จำนวนครัวเรือนร่วมเป็น กรรมการการเลือกตั้ง				
๙. จำนวนครัวเรือนร่วมทำประชา พิจารณ์/ร่วมประชุมชาติ				
๑๐. จำนวนครัวเรือนร่วมเวที ประชาคม/ร่วมประชุมหมู่บ้าน				
๑๑. จำนวนครัวเรือนร่วมทำแผน ชุมชน/ตำบล				

ข้อมูลที่ต้องการ	สถานะข้อมูล		ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่ม	แหล่งข้อมูล
	มี	ไม่มี		
๑๒. จำนวนครัวเรือนร่วมพัฒนา นโยบายสาธารณะ				
๑๓. จำนวนครัวเรือนร่วมกิจกรรม บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ของ ชุมชน				
๑๔. จำนวนครัวเรือนที่เกิดกรณีพิพาท				
๑๕. จำนวนครัวเรือนที่มีความขัดแย้ง ในครัวเรือน				
๑๖. จำนวนครัวเรือนที่ใช้โทรศัพท์มือถือ				
๑๗. จำนวนครัวเรือนที่ใช้โทรศัพท์บ้าน				
๑๘. จำนวนครัวเรือนที่ใช้โทรศัพท์ สาธารณะ				
๑๙. จำนวนครัวเรือนที่ใช้งาน คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต				
๒๐. จำนวนครัวเรือนการใช้งาน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)				
๒๑. จำนวนครัวเรือนที่ใช้สื่อสังคม ออนไลน์ (Facebook)				
๒๒. จำนวนครัวเรือนที่ส่งหนังสือแจ้ง/ การส่งจดหมาย				
๒๓. จำนวนครัวเรือนที่ใช้ป้ายประกาศ/ ป้ายประชาสัมพันธ์				
๒๔. จำนวนครัวเรือนที่ใช้เสียงตาม สาย/หอกระจายข่าว				
๒๕. จำนวนครัวเรือนที่มีวิทยุชุมชน				
๒๖. จำนวนครัวเรือนที่มีเวทีประชุม/ ประชาคม				

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๒ แบบตรวจสอบข้อมูลสื่อสองตามฐานข้อมูลและลักษณะข้อมูล
คำชี้แจง ให้นำวิจัยชุมชนตรวจสอบสถานะเอกสาร รายงาน แหล่งข้อมูลมือสอง และข้อมูลอื่นๆ ประกอบการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ฐานข้อมูลมือสอง	ลักษณะข้อมูล	แหล่งที่มาข้อมูล	สถานะความพร้อมนำใช้	
			เอกสาร print out	อยู่ในฐานข้อมูลระหว่างประสาน
๑. ฐานข้อมูล จปฐ.	๑) ข้อมูลด้านสุขภาพ เช่น ข้อมูลเด็กแรกเกิด ข้อมูลเด็กปฐมวัย สุขภาพ อาหาร การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกาย เป็นต้น ๒) ข้อมูลสภาพแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัย น้ำดื่ม น้ำใช้ มลพิษ เป็นต้น ๓) ข้อมูลการศึกษา เช่น การเข้าเรียน การจบการศึกษาภาคบังคับ การเขียนภาษาไทย คิดเลขอย่างง่าย เป็นต้น ๔) การมีงานทำและรายได้ เช่น การมีอาชีพ การมีรายได้ การออม เป็นต้น ๕) ค่านิยม เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การประกอบกิจกรรมทางศาสนา การดูแลสุขภาพ คนพิการ โรคเรื้อรัง เป็นต้น ๖) อื่น ๆ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
๒. ฐานข้อมูล กชช.๒ค	๑) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน ๒) โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ข้อมูลประชากร แหล่งน้ำ บริการสาธารณะ ไฟฟ้า คมนาคม การติดต่อสื่อสารร้านค้า สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น โครงสร้างพื้นฐานหมู่บ้าน ตำบล การประกอบอาชีพ (ทำไร่ นา สวน เลี้ยงสัตว์ สถานประกอบการ ๓) ข้อมูลสุขภาพและอนามัย เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ศพต.มาตรฐาน ร้านขายของชำ ร้านอาหาร สถานประกอบการ สถานบันเทิง คนพิการ เด็กน้อยกว่าปี ตาย ป่วยเรื้อรังตาย ความปลอดภัย เป็นต้น ๔) ความรู้และการศึกษา เช่น ระดับการศึกษา กิจกรรมสถานศึกษา ๕) การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็ง เช่น การรวมกลุ่ม การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การเรียนรู้โดยชุมชน ข้อมูลดีตก่าพำร่า ถูกทอดทิ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นต้น ๖) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น สัตว์ส่วนที่ดิน ปัญหาคุณภาพน้ำ มลพิษ ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า เป็นต้น ๗) ความเสี่ยงของชุมชนและภัยพิบัติ เช่น ความปลอดภัยจากยาเสพติด ภัยพิบัติ ความปลอดภัยจากความเสี่ยง เป็นต้น ๘) อื่น ๆ	พัฒนาชุมชน องค์กรท้องถิ่น		

ฐานข้อมูลมือสอง	ลักษณะข้อมูล	แหล่งที่มาข้อมูล	สถานะความพร้อมมาใช้	
			เอกสาร print out	อยู่ในฐานข้อมูล
๓. ฐานข้อมูล อปท. ๑) แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ๒) ข้อบัญญัติของอปท. ๓) ระบบข้อมูลตำบล TCNAP และการวิจัยชุมชน RECAP ประกอบด้วย สถานะทุนและศักยภาพ ๔) ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ๕) ข้อมูลการรับเลี้ยงชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็ก ๖) ข้อมูลกลุ่มประชากรที่ต้องการความช่วยเหลือ (กลุ่มยากจน กลุ่มไร้สิทธิ์ กลุ่มถูกทอดทิ้ง คนเร่ร่อน กลุ่มถูกทารุณกรรม กลุ่มคนพิการ กลุ่มแรงงานต่างด้าว กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มประชากรแฝง) ๗) ข้อมูลการศึกษาในระบบ เช่น การศึกษภาคบังคับโดยแยกเป็นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยม ป.ตรี ป.โท ป.เอก เป็นต้น ๘) ข้อมูลการศึกษาของระบบของคนในชุมชน เช่น การศึกษาออกโรงเรียน การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวมกลุ่มการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การทำขอม การออกแบบลายผ้า ๙) ข้อมูลระบบการศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนคนพิการ โรงเรียนคนตาบอด โรงเรียนกีฬา โรงเรียนเด็กออทิสติก ๑๐) อื่น ๆ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ระหว่างประสาน
๔. ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ๑) ข้อมูลครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือน ๒) ข้อมูลประชากรแบ่งตามกลุ่มอายุ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			

ฐานข้อมูลมือสอง	ลักษณะข้อมูล	แหล่งที่มาข้อมูล	สถานะความพร้อมนำใช้	
			เอกสาร print out	อยู่ในฐานข้อมูล
๕. ฐานข้อมูลบริการในระบบ JHCIS หรือ HOS-XP ของหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่	๑) ข้อมูลบริการตรวจรักษาตามอันดับกลุ่มโรค ๒) ข้อมูลบริการรักษาพยาบาลโรคไม่ติดต่อ (เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ข้อเสื่อม เป็นต้น) ๓) ข้อมูลบริการสุขภาพจิต ๔) ข้อมูลผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย และฆ่าตัวตายสำเร็จ ๕) การคัดกรองซีแมร์ในผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ๖) บริการดูแล รักษา กลุ่มโรคทางจิต เช่น โรควิตกกังวล ซึมเศร้า วิตกกังวล ลมชัก และอื่น ๆ เป็นต้น ๗) บริการงานอนามัยแม่และเด็ก ได้แก่ ๘) ข้อมูลบริการเด็ก ๐-๗๒ เดือน ชั่งน้ำหนัก วัดซีเอ็น ตรวจพัฒนาการ ตรวจสภาพช่องปาก ๙) จำนวนและร้อยละการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการและพัฒนาการเด็กอายุ ๐-๖ ปี หรือ ๐-๗๒ เดือน ๑๐) ข้อมูลบริการตรวจครรภ์ ๑๑) ข้อมูลบริการผู้ประสบอุบัติเหตุ เช่น หกล้ม ตกจากที่สูง สุนัขกัด อุบัติเหตุจราจร เป็นต้น ๑๒) การให้บริการวัคซีนในกลุ่มเป้าหมาย ๑๓) ผู้ติดสารเสพติด ประเภทของสารเสพติด ผู้ที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ แนวทางเฝ้าระวังการติดสารเสพติด หรือเพื่อลดจำนวนผู้เสพหน้าใหม่ เช่น การณรงค์การออกกัมภังกายปั่นยกครีว การฝึกอาชีพแก่เยาวชน หน้าใหม่ด้วยการเข้าค่ายเยาวชนช่วงปิดภาคเรียน การฝึกอาชีพแก่เยาวชน ๑๔) ข้อมูลบริการผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยโรคติดต่อทางอาหาร เช่น อุจจาระร่วง อาหารเป็นพิษ บิด อหิวาตกโรค เป็นต้น ๑๕) ข้อมูลจำนวน และร้อยละบริการทันตกรรมกลุ่มเด็ก ๖-๑๒ ปี ได้แก่ การถอนฟัน อดฟันน้ำนม ขูดหินปูน เป็นต้น ๑๖) อื่น ๆ	รพ.สต.	เอกสาร print out	สถานะความพร้อมนำใช้ ระหว่างประสานข้อมูล

ฐานข้อมูลสื่อส่ง	ลักษณะข้อมูล	แหล่งที่มาข้อมูล	สถานะความพร้อมนำใช้		
			เอกสาร print out	อยู่ในฐานข้อมูล	ระหว่างประสาน
๖. ทะเบียนสืบบุรุษ มัลลียิต	ข้อมูลส่วนบุคคลของมุสลิมและมุสลิมะห์ทุกคน ที่เสียชีวิตอยู่ใหม่ทะเบียนสืบบุรุษมัลลียิตของหมู่บ้านนั้นๆ	มัลลียิต			
๗. เอกสาร อลสม.	๑) ข้อมูลด้านสุขภาพของสมาชิกในชุมชน ๒) จำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ ๓) ข้อมูลการย้ายเข้า-ออกจากรถเร็วที่ อลสม. รับผิดชอบ	อลสม.			
๘. เอกสารบันทึก ผู้นำชุมชน	๑) เหตุการณ์ที่เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ๒) เหตุการณ์ที่ได้รับการไกล่เกลี่ย ๓) ประเด็นความขัดแย้งเช่น ปัญหาเรื่องที่ดิน น้ำ ลักทรัพย์ ชู้สาวทำร้ายร่างกาย ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ๔) ผู้ที่สืบบทบาทด้านการไกล่เกลี่ย	ผู้นำชุมชน			
๙. ข้อมูลการประกอบอาชีพของครัวเรือน	ข้อมูลการประกอบอาชีพของครัวเรือน ประกอบด้วย จำนวนคนที่ประกอบอาชีพ ลักษณะงาน เช่น การปลูกผักสวนครัว การปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง การแปรรูปอาหาร การทอผ้า การทอเสื่อ เป็นต้น เป็นต้น	ข้อมูลรายตำบล แผนพัฒนาตำบล ๓ ปี ข้อมูลของ พม.			
๑๐. ข้อมูลการจัดการสภาวะแวดล้อม	๑) อากาศเขต พื้นที่ ๒) ภูมิประเทศ ๓) ลักษณะดินเสื่อมใหม่ชุมชน เป็นต้น ๔) จำนวนกลุ่มทางสังคมร่วมอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่า ๕) แนวทางการอนุรักษ์ดินของชุมชน ๖) ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะดินเสื่อม ๗) อื่นๆ (ระบุ)	ข้อมูล GIS ข้อมูลกรม พัฒนาที่ดิน			

ฐานข้อมูลมือสอง	ลักษณะข้อมูล	สถานะความพร้อมมาใช้		
		เอกสาร print out	อยู่ในฐานข้อมูล	ระหว่างประสาน
๑๑. ข้อมูลองค์กร ท้องที่	๑) แผนหมู่บ้าน ๒) ข้อมูลทั่วไปของแต่ละหมู่บ้าน ๓) ข้อมูลที่แสดงถึงสถานะของพื้นที่ ๔) ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ ๕) ข้อมูลแหล่งประโยชน์ที่สำคัญของหมู่บ้าน ๖) ข้อมูลกิจกรรมโครงการพัฒนาของหมู่บ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน แต่ละหมู่บ้าน		
๑๒. ข้อมูลกลุ่มชุมชน	๑) กติกา ข้อตกลง การดำเนินกิจกรรมในกลุ่ม ๒) บันทึกการประชุม ๓) ข้อมูลรายชื่อและบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ๔) รายละเอียดการค้าเงินงานและกิจการภายในกลุ่ม ๕) สรุปผลการดำเนินงานของกลุ่ม ๖) แผนการค้าเงินงานกลุ่ม	กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน		
๑๓. แผนกองทุน สุขภาพ	๑) แผนกองทุนสุขภาพประจำปีงบประมาณ ๒) งานและกิจกรรมตามโครงการสร้างเสริมสุขภาพโดยชุมชน ๓) ข้อมูลอาสาสมัครและกลุ่มดำเนินการดูแลสุขภาพ ๔) ผลการค้าเงินงาน	กองทุนสุขภาพ ระดับตำบล		
๑๔. ธรรมนูญสุขภาพ	ประเด็นการจัดการสุขภาพ ในธรรมนูญสุขภาพ			
๑๕. อื่น ๆ				

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๓ กรอบแนวทางการสอบทานทางสังคม ๖ ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับเครือข่าย คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนใช้เป็นแนวทางการสรุปข้อมูลทางสังคม ๖ ระดับ โดยแยกเป็นข้อมูลของแต่ละหมู่บ้าน

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๓ (๑) แนวทางการสอบทานทางสังคม **ระดับบุคคลและครอบครัว**

เพิ่มเติม	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
ทุนทางสังคมชื่อ..... หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ที่มาหรือฐานคิดการดำเนินกิจกรรม	
๑) ในชุมชน ท่านมีบทบาทอย่างไรบ้าง เช่น ประธานกลุ่ม เลขากลุ่ม ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภา อปท. คณะกรรมการหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชน เป็นต้น	....
๒) มีหลักการ หรือแนวคิดในการทำงานอย่างไร เช่น ทำแบบอาสา ทำเพื่อช่วยเหลือคน มีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นต้น	....
๓) วิธีการทำงาน ตามบทบาทอย่างไร ใครบ้างช่วยเหลือสนับสนุน	....
๔) ท่านมีความเชี่ยวชาญในเรื่องอะไรบ้าง (เช่น ปรชาญ ช่างแกะสลักไม้ ปู่ลูกผักไร่สารเคมี ผสมพันธุ์สัตว์ วิเคราะห์ข้าวดิน การทำบัญชี เป็นต้น)	....
๕) เรื่องที่เกี่ยวข้องชาญส่งผลต่อท่านอย่างไร หรือทำให้เกิดประโยชน์กับชุมชน อย่างไร (เช่น เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ชุมชนปลอดภัย สุขภาพดีขึ้น เป็นต้น	....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
๑) มีเป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ทำเพื่อใครบ้าง เมื่อทำแล้วเกิดอะไรบ้าง	....
๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม งานที่ทำส่งผลกระทบต่อใครบ้าง จำนวนเท่าใด เช่น เด็ก ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ต้องการความช่วยเหลือ คนพิการ ผู้ป่วยระยะท้าย บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ให้ระบุเป็นจำนวนคน	....
๔. วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรม)	
๑) ท่านเริ่มทำงานตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลง	....
๒) ลักษณะการทำงานอย่างไร เช่น รวบรวมกลุ่มกันทำ ทำเฉพาะมีกิจกรรมหรือรวมตัว แบบเดี่ยว หรือรวมเป็นกลุ่ม ทำเดี่ยว เฉพาะตัวเองแต่ได้ผลดี เป็นต้น	....
๓) มีขั้นตอน กระบวนการในการทำงาน อย่างไร งานอะไรที่ทำได้ดีราบรื่น งานใดที่มีปัญหา หรือติดขัด ทำยาก หรือทำแล้วไม่ค่อยได้ผลดี	....
๕. รูปธรรมงานและกิจกรรมเด่น	
๑) งานและกิจกรรมที่ท่านดำเนินการ มีอะไรบ้าง และมีความโดดเด่น อย่างไร	....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๒) ใครเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม และผู้สนับสนุน การดำเนินงาน ลักษณะงานที่ดำเนินแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร	....
๓) ใครบ้างได้รับประโยชน์ เช่น กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุ วิทยากร ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง ผู้ดูแล เด็ก เป็นต้น และ จำนวนเท่าไร	....
๖. ระบุธรรมนวัตกรรมที่เกิดขึ้น	
๑) จากการทำงานมีนวัตกรรมอะไรที่เกิดขึ้นบ้าง มีที่มาอย่างไร	....
๒) สิ่งานอะไรบ้างในการพัฒนา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างเป็นไร ส่งผลต่อใครบ้าง	....
๗. การจัดการ (คน งาน เงิน ข้อมูล)	
๑) งานที่ท่านดำเนินการมีลักษณะการดำเนินการอย่างไร เช่น ทำเดียว ทำร่วมกับกลุ่ม หรือกลุ่ม อื่น หรือต้องทำไปพร้อม กับกลุ่ม ชุมชน	....
๒) มีใครบ้างที่ร่วมทำกับท่าน มาจากกลุ่ม องค์กร หน่วยงานใด ทำอย่างไรบ้าง	....
๓) ในการดำเนินงาน ท่านมีเงิน งบประมาณ ทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งของ อะไรบ้างที่อาสาสมัครได้มาอย่างไร และ ใช้อย่างไรบ้าง	....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๘. เครื่องมือ มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ อะไรบ้าง ได้มออย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	....
๙. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน ในการทำงาน มีอะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุนให้งานสำเร็จ ลุส่ง ราบรื่น เช่น คณะกรรมการตำบล ผู้บริหารอปท. กศ. กติกา ข้อตกลงต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นต้น	....
๑๐. ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	.....
๑) ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลต่อใครบ้าง (กลุ่มเป้าหมาย คน ทำ คราวเรือน) เป็นอย่างไร	....
๒) ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนต้นเดบ้าง เช่น สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมือง การปกครอง	....
๓) ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ (๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (๒) เด็กด้อยพัฒนาการ (๓) ปัญหาครอบครัวที่ความรุนแรง (๔) ขยะ สิ้น (๕) ภัยพิบัติ (๖) การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม (๗) อาหารปลอดภัย (๘) วิกฤตเศรษฐกิจ (๙) ยุทธศาสตร์เสถียรภาพ (๑๐) อุบัติเหตุจราจรและแอลกอฮอล์อย่างร้าย	....

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๓ (๒) แนวทางการสรุปข้อมูลทางสังคมที่เป็นกลุ่ม และชุมชน พร้อมทั้งจัดระดับทุนทางสังคม ได้แก่ ระดับกลุ่ม องค์กรชุมชน ระดับหมู่บ้าน ชุมชน ระดับตำบล ระดับเครือข่าย

เพิ่มเติม	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
ทุนทางสังคมชื่อ..... หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ที่มาหรือฐานคิดการดำเนินกิจกรรม	
๑) ในชุมชน การดำเนินงานกลุ่มมีลักษณะงานอย่างไรบ้าง เช่น เป็นกองทุนให้ยืม รวมกลุ่มทำกิจกรรม อาสาสมัคร กลุ่มครัวเรือนช่วยเหลือกัน ทำอาชีพ เป็นต้น	....
๒) เริ่มก่อตั้งเมื่อไร มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง	....
๓) ให้ระบุช่วงเวลาที่กลุ่ม เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่สร้าง ผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น	....
๔) กลุ่มมีวิธีการทำงานอย่างไร ใครบ้างช่วยเหลือ สนับสนุน อย่างไร	....
๕) ตั้งแต่ดำเนินการมา แต่ช่วงเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลง อะไรบ้าง ส่งผลกระทบกับใคร เกิดนโยบาย ข้อตกลงกลุ่ม หรือไม่	....
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
กลุ่มมีเป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ทำเพื่อใครบ้าง เมื่อทำ แล้วเกิดอะไรบ้าง ส่งผลกระทบกับใครบ้าง งานที่ดำเนินการอยู่ ส่ง ผลกระทบตามที่คาดหวังไว้อย่างไรบ้าง	....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม งานของกลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง จำนวนเท่าใด เช่น เด็ก ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ต้องการความช่วยเหลือ คนพิการ ผู้ป่วยระยะท้าย บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ให้ระบุเป็นจำนวนคน	....
๔. วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรม)	....
๑) กลุ่มเริ่มทำงานนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลง ๒) ลักษณะการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไร เช่น รวมกลุ่มกันทำ ทำเฉพาะมีกิจกรรมหรือรวมตัว แบบเดี่ยว หรือรวมเป็นกลุ่ม ทำเดี่ยวเฉพาะตัวเองแต่ได้ผลดี เป็นต้น	....
๓) มีขั้นตอน กระบวนการในการทำงาน อย่างไร งานอะไรที่ทำได้ดีราบรื่น งานใดที่มีปัญหา หรือติดขัด ท้ายาก หรือทำแล้วไม่ค่อยได้ผลดี แก้ไขอย่างไร ใครบ้างเกี่ยวข้อง	....
๕. ธุรกรรมงานและกิจกรรมเด่น	.....
๑) งานและกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ มีอะไรบ้าง และมีความโดดเด่น อย่างไร	....
๒) ใครเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม และผู้สนับสนุน การดำเนินงาน ลักษณะงานที่ดำเนินแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร	....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๓) ใครบ้างได้รับประโยชน์ เช่น กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น และ จำนวนเท่าไร	....
๖. ระบุธรรมวิวัตกรรมการเกิดขึ้น	
๑) จากการทำงานงานมีนวัตกรรมอะไรที่เกิดขึ้นบ้าง มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างเกี่ยวข้อง ส่งผลต่อใครบ้าง หรือใครบ้างที่ได้ประโยชน์	....
๒) มีงานอะไรบ้างในการพัฒนา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ส่งผลต่อใครบ้าง	....
๗. การจัดการ (คน งาน เงิน ข้อมูล)	
๑) งานที่กลุ่มดำเนินการมีลักษณะการดำเนินการอย่างไร เช่น ทำเดียว ทำร่วมกับกลุ่ม หรือกลุ่มอื่น หรือต้องทำไปพร้อมกับกลุ่ม ชุมชน	....
๒) มีใครบ้างที่ร่วมทำ หรือสนับสนุน ได้มาอย่างไร ทัศนคติเกี่ยวข้องอย่างไร	....
๓) ในการดำเนินงาน ท่านมีเงิน งบประมาณ ทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งของ อะไรบ้างที่มาสสนับสนุน ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	....
๔) เงินทุนหมุนเวียนในกลุ่ม มีหรือไม่ จำนวนเท่าใด จัดการอย่างไร	.....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๘. เครื่องมือ มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้อะไรบ้าง ได้อย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	....
๙. กลไกหนุนเสริมการค้าเหมืองงาน ในการทำงาน มีอะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุนให้ทำสำเร็จ ลุล่วงราบรื่น เช่น คณะกรรมการตำบล ผู้บริหารอปท. กฏ กติกา ข้อตกลงต่างๆ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นต้น	....
๑๐. ผลที่เกิดขึ้น (ผลลัพธ์)	....
๑) ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลต่อใครบ้าง (กลุ่มเป้าหมาย คนทำ คริวเรือน) เป็นอย่างไร	....
๒) ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนในด้านใดบ้าง เช่น สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง	....
๓) ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ (๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (๒) เด็กด้อยพัฒนาการ (๓) ปัญหาครอบครัวที่ความรุนแรง (๔) ขยะส้น (๕) ภัยพิบัติ (๖) การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม (๗) อาหารปลอดภัย (๘) วิกฤตเศรษฐกิจ (๙) ยาเสพติดและสารเสพติด (๑๐) อุบัติเหตุจราจรและแก๊งค์ล่อลวงอย่างไรบ้าง	....

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๓ (๔) แนวทางการสรุปข้อมูลทางสังคม ระดับหน่วยงาน

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
ชื่อหน่วยงาน..... หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ที่มาหรือความคิดการดำเนินกิจกรรม	
๑) เป็นหน่วยงานที่ทำงานในลักษณะอะไร เป็นหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร	....
๒) มีภารกิจอะไรบ้าง ที่ทำกับชุมชน รับผิดชอบในส่วนใดบ้าง ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำงาน	....
๓) เริ่มก่อตั้งเมื่อไร มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง	....
๔) ให้ระบุช่วงเวลาที่หน่วยงาน เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่สร้าง ผลกระทบต่อทางสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น	....
๕) มีวิธีการทำงานอย่างไร ใครบ้างช่วยเหลือ สนับสนุน อย่างไร	....
๖) ตั้งแต่ดำเนินการมา แต่ละช่วงเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร บ้าง ส่งผลกระทบต่อใคร เกิดนโยบาย ข้อตกลง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือไม่	....
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
๑) มีเป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ทำเพื่อใครบ้าง เมื่อทำ แล้วเกิดอะไรบ้าง ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง	....
๒) งานที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อใครบ้างที่คาดหวังไว้อย่างไร บ้าง	....

ข้อมูลสรุปโดยละเอียด	ประเด็น
....	๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม งานของกลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง จำนวนเท่าใด เช่น เด็ก ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ต้องการความช่วยเหลือ คนพิการ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ให้ระบุเป็นจำนวนคน
....	๕. วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรม) ๑) เริ่มทำงานนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลง เป็นไปตามบทบาท หน้าที่ ภารกิจหรือไม่ อย่างไร ๒) ลักษณะการทำงานของหน่วยงาน เป็นอย่างไร เช่น งาน บริการสุขภาพ บริการสาธารณสุข สหประชาสังคม องค์กร ชุมชน เป็นต้น ๓) มีขั้นตอน กระบวนการในการทำงาน อย่างไร งานอะไรที่ทำได้ดีราบรื่น งานใดที่มีปัญหา หรือติดขัด ทำยาก หรือทำแล้วไม่ค่อยได้ผลดี แก้ไขอย่างไร ใครบ้างเกี่ยวข้อง
....	๖. ธุรกรรมงานและกิจกรรมเด่น ๑) งานและกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ มีอะไรบ้าง และมีควมโดดเด่น อย่างไร ๒) ใครเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม และผู้สนับสนุน การดำเนินงาน ลักษณะงานที่ดำเนินการเป็นอย่างไร

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๓) ใครบ้างได้รับประโยชน์ เช่น กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น และ จำนวนเท่าไร	....
๔. ระบุธรรมชาติกรรมที่เกิดขึ้น	
๑) จากการทำงานมีนวัตกรรมอะไรที่เกิดขึ้นบ้าง มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างเกี่ยวข้อง ส่งผลต่อใครบ้าง หรือใครบ้างที่ได้ประโยชน์	....
๒) มีงานอะไรบ้างในการพัฒนา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ส่งผลต่อใครบ้าง	....
๕. การจัดการ (คน งาน เงิน ข้อมูล)	
๑) งานที่กลุ่มดำเนินการมีลักษณะการดำเนินการอย่างไร เช่น ทำเดียว ทำร่วมกับกลุ่ม หรือกลุ่มอื่น หรือต้องทำไปพร้อมกันชุมชน	....
๒) มีใครบ้างที่ร่วมทำ หรือสนับสนุน ได้มาอย่างไร มีกระบวนการพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องอย่างไร	....
๓) ในการดำเนินงาน ท่านมีเงิน งบประมาณ ทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งของ อะไรบ้างที่มาสนับสนุน ได้มาอย่างไร ใช้อย่างไรบ้าง	....
๑๐. เครื่องมือ	
มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ อะไรบ้าง ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	....

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
๑๑. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน ในการทำงาน มีอะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุนให้งานสำเร็จ ล่วง ราบริ่น เช่น คณะกรรมการตำบล ผู้บริหารอปท. ญาติ ข้อตกลงต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นต้น	....
๑๒. ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	
๑) ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลต่อใครบ้าง (กลุ่มเป้าหมาย คนทำ คราวเรือน) เป็นอย่างไร	....
๒) ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนด้านใดบ้าง เช่น สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมือง การปกครอง	....
๓) ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ (๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (๒) เด็กด้อย พัฒนาการ (๓) ปัญหาครอบครัวที่รุนแรง (๔) ขยะ (๕) ภัยพิบัติ (๖) การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม (๗) อาหาร ปลอดภัย (๘) วิกฤตเศรษฐกิจ (๙) บุหรี่ และสารเสพติด (๑๐) อุบัติเหตุจลาจลและแอลกอฮอล์อย่างร้าย	....

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๓ (๔) แนวทางการการสรุปข้อมูลทบทวนทางสังคม ระดับแหล่งประโยชน์

ประเด็น	ข้อมูลสรุปโดยละเอียด
ชื่อหน่วยงาน..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ข้อมูลทั่วไป	
๑) ที่ตั้งก่อนประโยชน์อะไรสำหรับหมู่บ้าน และชุมชนอื่น.....	
๒) สิทธิบางอย่างใด สร้างขึ้น หรือเกิดเองตามธรรมชาติ ใครสนับสนุน หรือช่วยก่อตั้ง.....	
๓) ให้ระบุช่วงเวลาแหล่งประโยชน์ เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่สร้างผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น.....	
๔) ตั้งแต่มีแหล่งประโยชน์ี่มา แต่ช่วงเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ส่งผลกระทบต่อใครทั้งระดับกลุ่มองค์กร ชุมชน ตำบล.....	
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
มีเป้าหมายในการใช้ และเข้าถึงแหล่งประโยชน์นี้อย่างไร เพื่อคนกลุ่มใดบ้าง.....	
๓. การนำใช้แหล่งประโยชน์	
๑) ใครบ้าง มาใช้แหล่งประโยชน์นี้บ้าง ใช้ทำอะไร รักษา ฟื้นฟูอย่างไร ชุมชนมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร.....	
๒) มีการกำหนดข้อตกลง กติกาอะไรบ้างในการใช้ประโยชน์จากแหล่งประโยชน์นี้ มีแนวทางการกำกับอย่างไร.....	
๔. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน	
มีหน่วยงาน องค์กร ใดบ้างที่มีส่วนในการสร้าง สนับสนุนดูแลปรับปรุง พัฒนารักษา หรืออนุรักษ์ แหล่งประโยชน์นี้หรือไม่ อย่างไร.....	
๕. ผลกระทบที่เกิดขึ้น	
การใช้งานแหล่งประโยชน์นี้ สามารถช่วยเอื้อให้ทบทวนทางสังคม กลุ่มไหนสร้างงานและกิจกรรมอะไรบ้าง.....	

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๔ กรอบการนำเสนอของตัวแทนจาก ๔ องค์กรหลัก
 คำชี้แจง ขอให้ตัวแทนจากองค์กรท้องถิ่น (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นำใช้กรอบ
 แนวทางในการเตรียมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอภาพรวมการดำเนินงานของ หน่วยงาน องค์กร ของท่าน และแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมที่ท่านสมา
 รดนำใช้สนับสนุนการนำเสนอ

ตัวแทนองค์กรหลัก	รายละเอียดข้อมูลในการนำเสนอ	แหล่งข้อมูลสนับสนุน
๑. องค์กรท้องถิ่น (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) ๑. ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน มีลักษณะข้อมูล ๒ ส่วน ได้แก่ ๑.๑ สถานการณ์ภาพรวมของหมู่บ้าน ตำบล เช่น ข้อมูลที่เป็นสถิติ ตัวเลขที่แสดงลักษณะข้อมูลที่เป็นปัญหาและความต้องการ ขนาดพื้นที่ วัสดุส่วนหรือจำนวนประชากร หมู่บ้าน อาณาเขตการปกครองลักษณะการประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ โครงสร้างทางกายภาพ สถานการณ์ความเสียหาย การจัดการให้เกิดความปลอดภัย ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ (คนยากไร้ คนไร้บ้าน คนที่ถูกรังแกทำรุนแรง เป็นต้น) ๑.๒ ศักยภาพที่สนับสนุน ให้มีการจัดการสถานการณ์ ได้แก่ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนที่ทำงานเด่น โครงการที่ดำเนินงานในภาพรวมและสร้างผลกระทบกว้างในชุมชน ๒. ระบุปริมาณงานและกิจการที่ดำเนินการได้ เสนอการได้แก่ ๒.๑ ระบุปริมาณงานที่สร้างผลกระทบกับสุขภาวะ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) สร้างผลกระทบทางด้านสังคม เช่น การจัดสวัสดิการเกิด ป่วย ตาย ของชุมชน การดูแลเฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การระดมแรงระดมทรัพยากรเพื่อสร้างงานที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เป็นต้น ๒) สร้างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เช่น การปลูกผักกินเอง บัญชีครัวเรือน ตลาดขายสินค้าของชุมชน เป็นต้น ๓) สร้างผลกระทบทางด้านสถานะแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์พื้นที่นันทนาการกรดิน น้ำ ป่า การจัดการมลพิษในชุมชน เช่น น้ำเสีย ขยะ หมอกควัน เป็นต้น และการจัดการภัยพิบัติ และสาธารณสุข เช่น พายุ ไฟไหม้บ้าน ไฟป่า น้ำท่วม เป็นต้น ๔) สร้างผลกระทบทางด้านสุขภาพ เช่น สนับสนุนให้มีบริการสุขภาพ และพัฒนาทักษะกลุ่มผู้ให้บริการสุขภาพการลดพฤติกรรมการเสี่ยง เช่น หมู่บ้านปลอดเหล้า บุหรี่ เป็นต้น ๕) สร้างผลกระทบทางด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ กฎ กติกาข้อตกลง ระดับหมู่บ้าน ตำบล เป็นต้น	๑. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช. ๒ค.) ๒. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ๓. แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔. รายงานประจำปี ๕. ทะเบียนราษฎร ๖. บันทึกการประชุมประจำเดือน ๗. บันทึกข้อมูลครัวเรือนที่ อสม. ดูแล ๘. ข้อมูลจากงานวิจัยกรณีศึกษาในพื้นที่	

ตัวแทนองค์กรหลัก	รายละเอียดข้อมูลในการนำเสนอ	แหล่งข้อมูลสนับสนุน
	๒.๒ งานที่แก้ไขสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) การควบคุมบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด ๓) การป้องกันอุบัติเหตุจราจรและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๔) การดูแลเด็กปฐมวัย ๕) การป้องกันความรุนแรงครอบครัวและการส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น ๖) การจัดการขยะ ๗) การจัดการดูแลสุขภาพชุมชน ๘) การจัดการอาหารชุมชน ๙) การจัดการภัยพิบัติและ ๑๐) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเป็นต้น ๓. การพัฒนานวัตกรรม แสดงลักษณะงานเชิงระบบ หรือเชิงเทคนิค ที่สร้างผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เส้นทางพัฒนานวัตกรรม ชีวทัศน์ กระบวนการผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ทำให้นวัตกรรมขับเคลื่อนได้ และผลที่เกิดขึ้น ๔. ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วมและผู้สนับสนุนด้านการดำเนินงาน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อปท. ผู้สูงอายุ ทูมทางสังคมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ๕. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เช่น ๑) ประชากรในพื้นที่ได้แก่ กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชน วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระยะท้าย ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เป็นต้น ๒) โครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ การเมืองการปกครอง ๓) ผลกระทบต่อนโยบาย แผนและข้อตกลงของชุมชน	
๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑. ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน มีลักษณะข้อมูล ๒ ส่วน ได้แก่ ๑.๑ สถานการณ์ภาพรวมของหมู่บ้าน ตำบล เช่น ข้อมูลที่เป็นสถิติ ตัวเลขที่แสดงลักษณะข้อมูลที่เป็นปัญหาและความต้องการ ขนาดพื้นที่ สัดส่วนหรือจำนวนประชากร หมู่บ้าน อาณาเขตการปกครองลักษณะการประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ โครงสร้างทางกายภาพ สถานการณ์ความเสียง การจัดการให้เกิดความปลอดภัย ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ (คนยากไร้ คนไร้บ้าน คนที่ถูกระทำรุนแรง เป็นต้น) คนที่ได้รับสวัสดิการ เช่น ผู้รับเบี้ยผู้สูงอายุ คนพิการ ข้อมูลการรับเงินอุดหนุนเพื่อดูแลเด็กแรกเกิด เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น ๑.๒ ศักยภาพที่สนับสนุน ให้มีการจัดการสถานการณ์ ได้แก่ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนที่สำนักงานโครงการที่ดำเนินงานในภาพรวมและสร้างผลกระทบกว้างในชุมชน ๒. งบประมาณและกิจกรรมที่ดำเนินการเด่น สร้างผลกระทบกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ๒.๑ งบประมาณที่สร้างผลกระทบกับสุขภาพ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) สร้างผลกระทบทางด้านสังคม เช่น การจัดสวัสดิการเกิด ป่วย ตาย ของชุมชน การดูแลสุขภาพหรือยามปกติ ยามภัยพิบัติ และการช่วยเหลือยามฉุกเฉิน การระดมแรงระดมทรัพยากรเพื่อสร้างงานที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เป็นต้น	๑. ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ๒. วิจัยชุมชน (RECAP) ๓. ข้อมูลบริการของอปท. เช่น ข้อมูลรับเบี้ยผู้สูงอายุ และคนพิการ ข้อมูลการรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น ๔. แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี ๕. รายงานประจำปี

ตัวแทนองค์กรหลัก	รายละเอียดข้อมูลในการนำเสนอ	แหล่งข้อมูลสนับสนุน
	๒) สร้างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เช่น การปลูกผักกินเอง บัญชีครัวเรือน ตลาดขายสินค้าของชุมชน เป็นต้น ๓) สร้างผลกระทบทางด้านสถานะแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์พื้นที่นันทนาการดิน น้ำ ป่า การจัดการมลพิษในชุมชน เช่น น้ำเสีย ขยะ หมอกควัน เป็นต้น การจัดการภัยพิบัติ และสาธารณสุข เช่น พายุไฟหมู่บ้าน ไฟป่า น้ำท่วม เป็นต้น ๔) สร้างผลกระทบทางด้านสุขภาพ เช่น สนับสนุนให้มีบริการสุขภาพ และพัฒนาทักษะกลุ่มผู้ใช้บริการสุขภาพการลดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น หมู่บ้านปลอดเหล้า บุหรี่ เป็นต้น ๕) สร้างผลกระทบทางด้านความปลอดภัย ได้แก่ กฎ กติกาข้อตกลง ระดับหมู่บ้าน ตำบล แผนนโยบาย ข้อบังคับ ธรรมนูญสุขภาพ เป็นต้น ๒.๒ งานที่แก้ไขสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) การควบคุมปริมาณสุบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด๓) การป้องกันอุบัติเหตุจราจรและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๔) การดูแลเด็กปฐมวัย ๕) การป้องกันความรุนแรงครอบครัวและการส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น ๖) การจัดการขยะ ๗) การจัดการดูแลสุขภาพชุมชน ๘) การจัดการอาหารชุมชน ๙) การจัดการภัยพิบัติและ ๑๐) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น	๖. ข้อมูลรายงานจากศูนย์พึ่งได้ (OSCC) ๗. ข้อมูลทะเบียนราษฎร ๘. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช.๒ค.) ๙. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ๑๐. ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA)
๓. ภาคประชาชน	๑. ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน มีลักษณะข้อมูล ๒ ส่วน ได้แก่ สถานการณ์ภาพรวมของหมู่บ้าน ตำบลเช่น ข้อมูลที่เป็นสถิติ ตัวเลขที่แสดงลักษณะข้อมูลที่เป็นปัญหา และความต้องการของกลุ่ม องค์กรชุมชน เงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น ๒. รูปแบบงานและกิจกรรมที่ดำเนินการเด่น สร้างผลกระทบกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ๒.๑ รูปแบบงานที่สร้างผลกระทบกับสุภาพะ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) สร้างผลกระทบทางด้านสังคม เช่น การจัดสวัสดิการเกิด ป่วย ตาย ของชุมชนการดูแลเฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การระดมแรงระดมทรัพยากรเพื่อสร้างงานที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของ คนในชุมชน เป็นต้น ๒) สร้างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เช่น การปลูกผักกินเอง บัญชีครัวเรือน ตลาดขายสินค้าชุมชน เป็นต้น ๓) สร้างผลกระทบทางด้านสถานะแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์พื้นที่นันทนาการดิน น้ำ ป่า การจัดการมลพิษในชุมชน เช่น น้ำเสีย ขยะ หมอกควัน เป็นต้น และการจัดการภัยพิบัติ และสาธารณสุข เช่น พายุไฟหมู่บ้าน ไฟป่า น้ำท่วม เป็นต้น	๑. แผนระดับกลุ่ม องค์กร ๒. ทะเบียนสมาชิกกลุ่ม ๓. บันทึกการประชุม ๔. ระเบียบ ข้อตกลง กลุ่มองค์กร ๕. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช.๒ค.) ๖. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ)

ตัวแทนองค์กรหลัก	รายละเอียดข้อมูลในการนำเสนอ	แหล่งข้อมูลสนับสนุน
	๔) สร้างผลกระทบทางด้านสุขภาพ เช่น สนับสนุนให้มีบริการสุขภาพ และพัฒนาทักษะกลุ่มผู้ให้บริการสุขภาพการลดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น หมู่บ้านปลอดเหล้า บุหรี่ เป็นต้น ๕) สร้างผลกระทบทางด้านปัญหาของชุมชน ได้แก่ กฎ กติกาข้อตกลง ระดับกลุ่ม องค์กร เป็นต้น ๒.๒ งานที่แก้ไขสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) การควบคุมบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด) การป้องกันอุบัติเหตุจราจรและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๔) การดูแลเด็กปฐมวัย ๕) การป้องกันความรุนแรงครอบครัวและการควบคุมเครื่องดื่ม ๖) การจัดการขยะ ๗) การจัดการดูแลสุขภาพชุมชน ๘) การจัดการอาหารชุมชน ๙) การจัดการภัยพิบัติและ ๑๐) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น ๓. การพัฒนานวัตกรรม แสดงลักษณะงานเชิงระบบ หรือเชิงเทคนิค ที่สร้างผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เสริมทางการพัฒนานวัตกรรม ชีวต่อน กระบวนการผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ทำให้นวัตกรรมขับเคลื่อนได้ และ ผลที่เกิดขึ้น ๔. ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วมและผู้สนับสนุนการดำเนินงาน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อปท. ผู้สูงอายุ ทูมทางสังคมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ๕. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เช่น ๑) ประชากรในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชนวัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เป็นต้น ๒) โครงสร้างชุมชน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ การเมืองการปกครอง ๓) ผลกระทบต่อนโยบาย แผนและข้อตกลงของชุมชน	
๔. หน่วยงานรัฐ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล)	๑. ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชนมีลักษณะข้อมูล ๒ ส่วน ได้แก่ ๑.๑ ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลที่เป็นสถิติ ตัวเลขที่แสดงลักษณะข้อมูลที่เป็นปัญหา และความต่อเนื่องการกลุ่มประชากรเป้าหมาย เช่น ข้อมูลบริการฝากครรภ์ การรับวัคซีน โรคเรื้อรัง การเจ็บป่วย โรคระบาด กลุ่มป่วยติดบ้านติดเตียง ผู้สูงอายุสัดส่วนบุคลากรที่ให้บริการ เป็นต้น ๑.๒ ศักยภาพที่สนับสนุน ให้มีการจัดการสถานการณ์ ได้แก่ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนที่ทำงานเด่น โครงการที่ดำเนินงานในภาพรวมและสร้างผลกระทบวงกว้างในชุมชน ๒. ระบุผลงานและกิจกรรรมที่ดำเนินการเด่น สร้างผลกระทบกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ๒.๑ ระบุผลงานที่สร้างผลกระทบกับสุขภาพ เช่น การจัดกลุ่ม อสม. การจัดตั้งกองทุนให้อาสาสมัคร การดูแลช่วยเหลือใน อสม. การเฝ้าระวังความรุนแรง	๑. โปรแกรมระบบฐานข้อมูลสถานีนามัย (JHCIS) (HOSXP) ๒. เอกสารงานพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๓. ฐานข้อมูลแม่และเด็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตัวแทนองค์กรหลัก	รายละเอียดข้อมูลในการนำเสนอ	แหล่งข้อมูลสนับสนุน
	๒) สร้างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมอาชีพกลุ่มประชากรเป้าหมาย เช่นกลุ่มผู้ติดเชื้อ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ เป็นต้น ๓) สร้างผลกระทบทางด้านสถานะแวดล้อม เช่น การจัดการสถานะแวดล้อมชุมชน เช่น การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การจัดพื้นที่สำหรับการออกกำลังกาย การปรับสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น ๔) สร้างผลกระทบทางด้านสุขภาพ เช่น สนับสนุนการจัดบริการสุขภาพ และการพัฒนาทักษะกลุ่มผู้ใช้บริการ การอบรมอาสาสมัครและ เป็นต้น ๕) สร้างผลกระทบทางด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเข้าร่วมข้อตกลงธรรมนูญสุขภาพชุมชน การให้ข้อมูลประชาคม เป็นต้น ๒.๒ งานที่แก้ไขสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) การควบคุมโรคภัยสุขภาพและการแก้ไขปัญหายาเสพติด๓) การป้องกันอุบัติเหตุจราจรและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๔) การดูแลเด็กปฐมวัย ๕) การป้องกันความรุนแรงครอบครัวและการส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น ๖) การจัดการขยะ ๗) การจัดการดูแลสุขภาพชุมชน ๘) การจัดการอาหารชุมชน ๙) การจัดการภัยพิบัติและ ๑๐) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น ๓. การพัฒนานวัตกรรม แสดงลักษณะงานเชิงระบบ หรือเชิงเทคนิค ที่สร้างผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เสถียรภาพการพัฒนานวัตกรรม ขั้นตอน กระบวนการผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ทำให้นวัตกรรมขับเคลื่อนได้ และผลที่เกิดขึ้น ๔. ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วมและผู้สนับสนุนการดำเนินงาน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อปท. ผู้สูงอายุ ทูมทางสังคมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ๕. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เช่น ๑) ประชากรในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชนวัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เป็นต้น ๒) โครงสร้างชุมชน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ การเมืองการปกครอง ๓) ผลกระทบต่อนโยบาย แผนและข้อตกลงของชุมชน	๔. ข้อมูลการประเมินคุณภาพของหน่วยบริการ (PCA) ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๕. ข้อมูลทะเบียนผู้รับผิดชอบสุขภาพจิต โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๖. ฐานข้อมูล HDC โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๗. ข้อมูลจากรพ.สต. ผู้รับผิดชอบงานบำบัดรักษายาเสพติด (Matrix) ๘. ข้อมูลความครอบคลุมบริการรายประเด็น

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๕ แนวคำถามเพื่อการรวบรวมข้อมูลจากตัวแทน ๔ องค์กรหลัก
 คำชี้แจง ให้มีการวิจัยชุมชนบันทึกข้อมูลที่ได้จากกรนำเสนอของ ๔ องค์กรหลักในพื้นที่ ลงในช่องรายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล

๑. การนำเสนอโดยคนสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ปัญหาชุมชนและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง ตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - มีเหตุการณ์หรือสถานการณ์อะไรในชุมชน ที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน - เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา - เมื่อเกิดปัญหาชุมชนมีการแก้ไขปัญหอย่างไร ใครเข้ามาช่วยแก้ไขหรือจัดการบ้าง (บุคคล กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน หมู่บ้านหรือชุมชนเข้มแข็ง) แต่ละภาคส่วนมีบทบาทอย่างไร - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการหนุนเสริมทุนทางสังคมในพื้นที่ในการจัดการปัญหาของชุมชนอย่างไร - ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกับปัญหา	
สถานการณ์ปัญหาปัจจุบันของชุมชน เหตุของปัญหา ผลกระทบ ประชากรที่ได้รับผลกระทบ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - ปัจจุบันชุมชนมีปัญหาและความต้องการด้านใดบ้าง (สังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) - อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาชุมชนแต่ละด้าน - ปัญหาชุมชนส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มใดบ้าง (กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบจำนวนผู้ได้รับผลกระทบ) และกระทบอย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง)	
การแก้ปัญหาของชุมชนกับความสอดคล้องกับนโยบาย ทุนทางสังคมและความเชี่ยวชาญของพื้นที่ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - ชุมชนมีวิธีแก้ปัญหาคือการจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร - วิธีแก้ปัญหาคือการจัดการกับปัญหาของชุมชนมีความสอดคล้องกับนโยบาย (นโยบายรัฐ นโยบายท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน การแก้ปัญหาชุมชน) อย่างไร - วิธีแก้ปัญหาคือการจัดการกับปัญหาของชุมชน มีการใช้ศักยภาพทุนทางสังคมทั้งหมดในชุมชนและความเชี่ยวชาญของพื้นที่อย่างไร	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
การสนับสนุนการแก้ปัญหาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาหรือไม่ อย่างไร - การเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือไม่ อย่างไร	
ผลของการแก้ปัญหาชุมชนต่อกลุ่มประชากรและชุมชน แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - การแก้ปัญหาชุมชนที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมายได้บ้าง อย่างไร และช่วยลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอย่างไรบ้างในแต่ละกลุ่มประชากรเป้าหมายการดูแล - การแก้ปัญหาชุมชนที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ในด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครองอย่างไร	
การแก้ปัญหาชุมชนกับความสอดคล้องกับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การทำงานของพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระดับหมู่บ้าน กลุ่มของหมู่บ้าน และตำบล ในการพัฒนาทางด้านต่างๆ เพื่อเสริมศักยภาพให้สามารถจัดการเรียนรู้ การปรับตัว และการจัดการปัญหาของตนเอง โดยใช้ข้อมูลและบูรณาการการจัดการตนเองเป็นฐานในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นการแก้ปัญหาและดำเนินการอยู่ มีความสอดคล้องกับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างไร ๑. การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการแก้ไขและจัดการ - ที่มาของปัญหา และเหตุปัจจัย (จากข้อมูล จากโครงสร้างอำนาจ) - ความต้องการเพิ่มเติมคุณภาพชีวิต (จากเป้าหมายร่วม) - ศักยภาพ (พลัง) บทบาทหน้าที่ แนวทางแก้ไข วิธีพัฒนา (จากทุนทางสังคม) - วิธีการทำงานร่วมกับเครือข่าย วิธีการพัฒนาข้อตกลง นโยบาย	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
๒. การสร้างและพัฒนาภาคีภาคีการขับเคลื่อนการจัดการตนเองทุกระดับ - การรวมแก้ปัญหาจากผู้แทนกลุ่มองค์กรหรือเครือข่าย (ชุมชนท้องถิ่น องค์กร รัฐ วิชาการ NGO พื้นที่ ชชาติ) - มีการรวมหลายกลุ่มองค์กรหลายภาคส่วน - การรวมแก้ปัญหาจากองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ เช่น องค์กรการเงินชุมชน องค์กรของประชาชน เป็นต้น ๓. การสร้างคนให้จัดการตนเองได้ (ทำเป็นและเป็นเจ้าของ) - สร้างความเข้าใจเรื่องการจัดการตนเอง - ความสมัครใจในการแก้ปัญหาการหาทางออก - การหาแนวร่วมเพิ่มจำนวนคนทำให้มากขึ้น - ความสามารถในการจัดการพลังที่มีอยู่ ๔. การสร้างการมีส่วนร่วม - ทุกมิติ ทุกระดับ (คิด ทำ รับประทาน ปรับ) (เวที กิจกรรม ผลักดัน) - เรียนรู้ ผู้เกี่ยวข้องทำบทบาท หน้าที่ รับผิดชอบและผลที่ดี (คนทำ คนช่วย คนรับผล) - สร้างโอกาสพัฒนา (กำหนดเป้าหมายต่อเนื่องเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น) - ทำแผน กติกา นโยบาย ๕. การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนในการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น (พึ่งตนเองและมีความต่อเนื่อง) - ใช้งบประมาณ หน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพ - การเข้าถึงและใช้ทรัพยากรในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ๖. การมีข้อตกลงเพื่อการอยู่ร่วมกัน (สร้างความยั่งยืน ความสัมพันธ์แนวราบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน) - การมีกติกา ข้อตกลง โอกาสธรรมญูญนโยบายเป้าหมายและแผน ๗. การจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร ภาคีรัฐ และหน่วยงานต่างๆ - ในพื้นที่ (ชุมชนท้องถิ่น) ระหว่างรัฐ เอกชน NGO - ทำงานหรือกิจกรรมเชื่อมโยงสู่เป้าหมายเดียวกัน - การแบ่งบทบาท หน้าที่ โอกาส - เลือกลงปัญหา ความรู้ เครื่องมือ รูปแบบ	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ข้อเสนอแนะทางเพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ทุนทางสังคม แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ – เป้าหมายที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง คืออะไร – ถ้าจะให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ชุมชนจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร ใครควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ใครควรจะเป็นคนดำเนินการหลัก และลักษณะการทำงานร่วมควรเป็นอย่างไร – ทุนทางสังคมทั้งหมดที่ในพื้นที่ สามารถทำงานเหล่านี้ได้หรือไม่ ต้องหนุนเสริมหรือพัฒนาศักยภาพอย่างไรบ้างจึงจะสามารถทำงานเหล่านี้ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น	

๒. การนำเสนอโดยคณบดีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ปัญหาชุมชนและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ – มีเหตุการณ์หรือสถานการณ์อะไรในชุมชน ที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน – เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา – เมื่อเกิดปัญหาชุมชนมีการแก้ไขปัญหาอย่างไร ใครเข้ามาช่วยแก้ไขหรือจัดการบ้าง (บุคคล กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน หมู่บ้านหรือชุมชนเข้มแข็ง) แต่สถานะความสัมพันธ์ทางอย่างไร – ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกับปัญหา สถานการณ์ปัญหาปัจจุบันของชุมชน เหตุของปัญหา ผลกระทบ ประชากรที่ได้รับผลกระทบ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ – ปัจจุบันชุมชนมีปัญหาและความต้องการด้านใดบ้าง – อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาชุมชน – ปัญหาชุมชนส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มใดบ้าง (กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ) – จำนวนผู้ได้รับผลกระทบและกระทบอย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง)	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
การแก้ปัญหาของชุมชนกับความสอดคล้องกับนโยบาย ทิศทางสังคมและความเชี่ยวชาญของพื้นที่ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - ชุมชนมีวิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหาได้อย่างไร หน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างไร - วิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหาของชุมชนและหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบ (นโยบายรัฐ นโยบายท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน การแก้ปัญหาชุมชน) อย่างไร - วิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหาของชุมชนและหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบใช้ศักยภาพทางสังคมทั้งหมดในชุมชนและความเชี่ยวชาญของพื้นที่อย่างไร	
การสนับสนุนการแก้ปัญหาชุมชนจากภาครัฐ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาหรือไม่ อย่างไร - วิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหาของชุมชนในครั้งที่ผ่านมา ภาครัฐได้มีส่วนสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง	
ผลของการแก้ปัญหาชุมชนต่อกลุ่มประชากรและชุมชน แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - การแก้ปัญหาชุมชนและหน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง อย่างไร และช่วยลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอย่างไรบ้างในแต่ละกลุ่มประชากรเป้าหมายการดูแล - การแก้ปัญหาชุมชนที่ดำเนินการอยู่และหน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินการอยู่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครองอย่างไร	
ข้อเสนอแนะทางเพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างความสำเร็จให้ชุมชนทางสังคม แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - เป้าหมายที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นคืออะไร - ถ้าจะให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ชุมชนจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร และหน่วยงานหรือองค์กรที่ควรจะเป็นใครจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ใครควรจะเป็นคนดำเนินการหลัก และลักษณะการทำงานร่วมควรเป็นอย่างไร - ทิศทางสังคมทั้งหมดที่มีในพื้นที่ สามารถทำงานเหล่านี้ได้หรือไม่ ต้องหนุนเสริมหรือพัฒนาศักยภาพอย่างไรบ้างจึงจะสามารถทำงานเหล่านี้ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น	

๓. การนำเสนอโดยคนสำคัญขององค์กรท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ปัญหาชุมชนและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง ตามภารกิจของท้องถิ่น แนวคำถามเพื่อการวิจัย - มีเหตุการณ์หรือสถานการณ์อะไรในชุมชน ที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน - เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา - เมื่อเกิดปัญหาชุมชนมีการแก้ไขปัญหาอย่างไร ใครเข้ามาช่วยแก้ไขหรือจัดการบ้าง (บุคคล กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน หมู่บ้านหรือชุมชนเข้มแข็ง) แต่ละภาคส่วนมีบทบาทอย่างไร - ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกับปัญหา	
สถานการณ์ปัญหาปัจจุบันของชุมชน เหตุของปัญหา ผลกระทบ ประชากรที่ได้รับผลกระทบ แนวคำถามเพื่อการวิจัย - ปัจจุบันชุมชนมีปัญหาและความต้องการด้านใดบ้าง - อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาชุมชน - ปัญหาชุมชนส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มใดบ้าง (กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ) - จำนวนผู้ได้รับผลกระทบและกระทบอย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง)	
การแก้ปัญหาของชุมชนกับความสอดคล้องกับนโยบาย ทุนทางสังคมและความเชี่ยวชาญของพื้นที่ แนวคำถามเพื่อการวิจัย - ชุมชนมีวิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร ท่านมีส่วนร่วมแก้ปัญหาอย่างไร - วิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหาของชุมชนและของท่านมีความสอดคล้องกับนโยบาย (นโยบายรัฐ นโยบายท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน การแก้ปัญหาชุมชน) อย่างไร - วิธีแก้ปัญหหรือจัดการกับปัญหาของชุมชนและของท่าน มีการใช้ศักยภาพทางสังคมทั้งหมดยุทธศาสตร์และความเชี่ยวชาญของพื้นที่อย่างไร	
การสนับสนุนการแก้ปัญหาชุมชนของภาคท้องถิ่น แนวคำถามเพื่อการวิจัย - เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน ภาคท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาหรือไม่ อย่างไร - การเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาชุมชนของภาคท้องถิ่นสอดคล้องกับภารกิจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ผลของการแก้ปัญหาชุมชนต่อกลุ่มประชากรและชุมชน แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - การแก้ปัญหาชุมชนที่ผ่านหรือหน่วยงานองค์กรอื่นดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง อย่างไร และช่วยลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอย่างไรบ้างในแต่ละกลุ่มประชากรเป้าหมายการดูแล - การแก้ปัญหาชุมชนที่ผ่านหรือหน่วยงานองค์กรอื่นดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ในด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครองอย่างไร	
ข้อเสนอแนะทางเพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนทางสังคม แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - เป้าหมายที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นคืออะไร - ถ้าจะให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ชุมชนจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร ท่านหรือหน่วยงานองค์กรอื่นหรือใครควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ใครควรจะเป็นคนดำเนินการหลัก และลักษณะการทำงานร่วมควรเป็นอย่างไร - ทุนทางสังคมทั้งหมดที่มีพื้นที่ สามารถทำงานเหล่านี้ได้หรือไม่ ต้องหนุนเสริมหรือพัฒนาศักยภาพอย่างไรบ้างจึงจะสามารถทำงานเหล่านี้ให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น	

๔. การนำเสนอโดยคนสำคัญขององค์กรภาคประชาชน (กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน)

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ปัญหาชุมชนและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - มีเหตุการณ์หรือสถานการณ์อะไรในชุมชน ที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน - เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา - เมื่อเกิดปัญหาชุมชนมีใครแก้ไขอย่างไร ใครเข้ามาช่วยแก้ไขหรือจัดการบ้าง (บุคคล กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน หมู่บ้านหรือชุมชนเข้มแข็ง) แต่ละภาคส่วนมีบทบาทอย่างไร - ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกับปัญหา	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
สถานการณ์ปัญหาปัจจุบันของชุมชน เหตุของปัญหา ผลกระทบ ประชากรที่ได้รับผลกระทบ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - ปัจจุบันชุมชนมีปัญหาและความต้องการด้านใดบ้าง - อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาชุมชน - ปัญหาชุมชนส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มใดบ้าง (กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ) - จำนวนผู้ได้รับผลกระทบและกระทบอย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ การจัดการสภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง)	
การแก้ปัญหาของชุมชนกับความสอดคล้องกับนโยบาย ทิศทางสังคมและความเชี่ยวชาญของพื้นที่ แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - ทำนและชุมชนมีวิธีแก้ปัญหาหรือจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร - วิธีแก้ปัญหาหรือจัดการกับปัญหาของชุมชนและการทำงานมีความสอดคล้องกับนโยบาย (นโยบายรัฐ นโยบายท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน การแก้ปัญหาชุมชน) อย่างไร - วิธีแก้ปัญหาหรือจัดการกับปัญหาของชุมชน ทำนหรือหน่วยงานองค์กรอื่นมีการใช้ศักยภาพทุนทางสังคมทั้งหมดในชุมชนและความเชี่ยวชาญของพื้นที่อย่างไร	
การสนับสนุนการแก้ปัญหาชุมชนของภาคประชาชน แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - เมื่อเกิดปัญหาในชุมชน ภาคประชาชนเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาหรือไม่อย่างไร - การเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาชุมชนของภาคประชาชนสอดคล้องกับภารกิจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือไม่ อย่างไร	
ผลของการแก้ปัญหาชุมชนต่อกลุ่มประชากรและชุมชน แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - การแก้ปัญหาชุมชนที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อประชาชนต่อประชากรกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง อย่างไร และช่วยลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอย่างไรบ้างในแต่ละกลุ่มประชากรเป้าหมายการดูแล - การแก้ปัญหาชุมชนที่ดำเนินการอยู่ช่วยเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างไร ๑) สร้างการเรียนรู้: สร้างแหล่งเรียนรู้ สร้างความรู้สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ๒) สร้างความเป็นพลเมือง: สร้างการมีส่วนร่วมสร้างความเป็นเจ้าของสร้างศักยภาพ ๓) สร้างผลกระทบสังคมเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม	

ข้อมูลที่ต้องการ	รายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูล
ข้อเสนอแนวทางการเพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างความสำเร็จให้ทุนทางสังคม แนวคำถามเพื่อการเรียนรู้ - เป้าหมายที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นคืออะไร - ถ้าจะให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ท่านหรือหน่วยงานองค์กรอื่นในชุมชนจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร ใครควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ใครควรจะเป็นคนดำเนินการหลัก และลักษณะการทำงานรวมควรเป็นอย่างไร - ทุนทางสังคมทั้งหมดที่มีในพื้นที่ สามารถทำงานเหล่านี้ได้หรือไม่ ต้องหนุนเสริมหรือพัฒนาทรัพยากรอย่างไรบ้างจึงจะสามารถทำงานเหล่านี้ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการเกิดขึ้น	

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๖ แนวทางการสรุปข้อมูลจากการนำเสนอของ ๔ องค์กรหลัก

คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนสรุปข้อมูลที่ได้จากการรับฟังการนำเสนอของคนสำคัญของ ๔ องค์กรหลัก ตามแนวทางที่กำหนดให้

ชื่อองค์กรหลัก	แนวทางการสรุป
องค์กรทองที่ (ก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน)	๑. ชื่อผู้นำเสนอ..... ตำแหน่ง..... ๒. ข้อมูลสถานการณ์..... ๓. ธุรกรรมงาน กิจกรรม (ตามลักษณะงานที่สร้างผลกระทบ ๕ ด้าน และแก้ไขสถานการณ์ปัญหา ๑๐ ประเด็น) ..... ๔. การพัฒนานวัตกรรม (ลักษณะนวัตกรรมเชิงเทคนิค เชิงกระบวนการ) ..... ๕. ผู้ที่เกี่ยวข้อง (คนทำหลัก คนร่วม คนสนับสนุน) ..... ๖. ความเชื่อมโยง (บุคคล กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน แหล่งประโยชน์) ..... ๗. ปัจจัยเงื่อนไข ที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มขับเคลื่อนได้ (เช่น การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ มีตลาดชุมชนจำหน่ายสินค้าศักยภาพของผู้ผู้นำ ภาวะผู้นำ เป็นต้น) ..... ๘. ผลที่เกิดขึ้น - o ต่อประชากรเป้าหมาย (เช่น ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ) ..... - o ต่อโครงสร้าง ๕ ด้าน (สังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม การเมืองการปกครอง) .....

ตารางปฏิบัติการที่ ๒.๗ แนวทางการลงพื้นที่สำรวจและเยี่ยมชมหมู่บ้าน (Grand tour)
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนลงพื้นที่สำรวจอาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ แหล่งประโยชน์ แหล่งที่ตั้งชุมชนทางสังคม สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน ตามแนวทางนี้

เป้าหมาย	รายละเอียด
๑) ผังพื้นที่แสดงถึงที่ตั้งของชุมชนทางสังคมและศักยภาพของหมู่บ้าน	ผู้ร่วมเรียนรู้สำรวจ วาดผังและวางแผนการลงพื้นที่ ประกอบด้วย - รายละเอียดเส้นทางเดินทาง ตารางการเดินทาง - ที่ตั้งของกลุ่มทางสังคม/องค์กรชุมชน ที่ตั้งของหน่วยงานแหล่งประโยชน์ และบ้านผู้นำของกลุ่มและองค์กร
๒) ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของหมู่บ้าน	ข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับ ประกอบด้วย ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล ๖) ระดับเครือข่าย - รายชื่อผู้ให้ข้อมูลทุนทางสังคม พร้อมทั้งเบอร์โทร - รายชื่อผู้ได้รับผลประโยชน์ พร้อมทั้งเบอร์โทร - รายละเอียดการนัดหมาย ชื่อผู้ประสานงาน ชื่อผู้ให้ข้อมูล เบอร์โทรศัพท์ ช่วงเวลาที่นัดหมาย หมายเหตุ
๓) ผังที่แสดงถึงการจัดสถานที่ทำงานสำนักงานในหมู่บ้าน	ที่ตั้งของจุดรวมพล และ ผังที่แสดงถึงการจัดสถานที่ทำงานหรือสำนักงานในหมู่บ้าน สำหรับผู้เข้าร่วมเรียนรู้และสำหรับนัดหมายแกนนำ ประกอบด้วย - การเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ - จุดวางอุปกรณ์ กระดาษชาร์ต ปากกา สี - จุดวางอาหารว่าง และน้ำดื่ม - ห้องน้ำ

๖. ข้อเสนอแนะและข้อควรระวัง

๖.๑ การคัดเลือกคนสำคัญจาก ๔ องค์กรหลัก ควรเป็นสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น ที่มีความสามารถในการชี้้นำจัดการปัญหาและความต้องการของพื้นที่แบบมีส่วนร่วม ทำให้พื้นที่มีปฏิบัติการได้ผลดีจริง เกิดองค์ความรู้ เกิดนวัตกรรมการต่อยอด ขยายงาน มีศักยภาพในการจัดการแก้ปัญหา และเป็นผู้ที่ร่วมขับเคลื่อนในแต่ละงานทำให้เห็นกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างการเรียนรู้ของพื้นที่ที่เป็นรูปธรรมและก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งสามารถชี้ตัวคนสำคัญหรือคนเด่นของตำบล หมู่บ้าน และ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ได้

๖.๒ นักวิจัยชุมชนควรตั้งคำถามเพิ่มเติมจากที่ได้รับคำอธิบายจากตัวแทนทั้งระดับตำบล หมู่บ้าน กลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน เพื่อเจาะลึกรายละเอียด จุดบันทึกรายละเอียด และจับประเด็น พร้อมทั้งสรุปให้เห็นประเด็นสำคัญตามแนวทางต่างๆ เพื่อนำไปเจาะลึกต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดผู้ให้ข้อมูล

๑. หลักการ

การทำวิจัยชุมชน RECAP เป็นกระบวนการเรียนรู้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ซึ่งกระบวนการนี้จำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง คนร่วม คนสนับสนุน คนที่เกี่ยวข้อง คนที่ได้รับประโยชน์ และคนที่ได้รับผลกระทบ พร้อมกับการสอบถามจากข้อมูลมือสอง เช่น แผนการดำเนินงาน โครงการ สรุปรายงาน เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดเชิงลึก และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุด และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการกับประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งข้อมูลจากหลายแหล่งจะเป็นการตรวจสอบยืนยัน และสนับสนุนการอธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อันจะทำให้เข้าใจสถานการณ์ ความเป็นมา การดำเนินงานและกิจกรรม รวมถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ของสถานการณ์ต่างๆ ที่สนใจได้อย่างรอบด้าน และใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

กระบวนการค้นหาและกำหนดผู้ให้ข้อมูล ทำได้ในทุกระยะของการวิจัยชุมชน

๑) **ระยะเตรียมพื้นที่** นักวิจัยต้องประสานข้อมูลกับผู้แทนหรือผู้รับผิดชอบของกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สำคัญของชุมชน รวมถึง งานเด่นและทุนทางสังคมเด่น เช่น แกนนำกลุ่มอาชีพ ประธานชมรมผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นต้น เพื่อกำหนดหรือระบุตัวเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

๒) **ระยะเปิดสถานการณ์ชุมชน** ทั้ง ๓ ระดับ ผลการเปิดสถานการณ์ทำให้เห็นภาพรวมเหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญที่มีผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ ซึ่งจะถูกกำหนดให้เป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการดำเนินการวิจัยด้วย

๓) **ระยะเก็บข้อมูล** จะต้องมีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมภายหลังที่นักวิจัยชุมชนได้เข้าไปเรียนรู้และเก็บข้อมูลในกระบวนการทำวิจัยชุมชน RECAP ซึ่งจะทำให้เห็นผู้ที่มีบทบาทหลักและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ ของชุมชนชัดเจนมากขึ้น รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งเกิดจากการที่นักวิจัยชุมชนทำการเก็บข้อมูลไปแล้วพบว่า มีการเชื่อมโยงข้อมูลไปยังบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียด ครอบคลุมและสร้างความชัดเจนมากขึ้น

ผู้ให้ข้อมูล (Informants) แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

๑) **ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)** เป็นผู้ดำเนินการหลักและดำเนินการร่วมในงานและกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละประเด็นในชุมชน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรง สามารถอธิบายเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก อาจจะเป็นผู้คิดริเริ่มหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เป็ต้นแบบของการดำเนินงาน หรืออาจจะเป็นผู้นำหรือแกนนำที่เป็นผู้นำทางความคิด และผลักดันให้สมาชิก

กลุ่ม องค์กร ชุมชนได้เกิดความเข้าใจและร่วมกันดำเนินงาน รวมถึงผู้ที่เป็นกรรมการหรือสมาชิกกลุ่ม องค์กรต่างๆ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานในด้านต่างๆ โดยตรง เช่น ผู้นำกลุ่ม ผู้นำท้องที่ ผู้นำ ท้องถิ่น แกนนำแหล่งเรียนรู้ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

๒) ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) เป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนทั้งได้รับผลประโยชน์หรือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละประเด็นในชุมชน โดยสามารถให้ข้อมูล เกี่ยวกับผลลัพธ์จากการได้เข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มทางสังคม องค์กร และชุมชน เช่น สมาชิกในครัวเรือน สมาชิกกลุ่ม สมาชิกหมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มประชากรเป้าหมายต่างๆ (เด็ก วัยรุ่น เยาวชน คนทำงาน ผู้สูงอายุ) เจ้าหน้าที่ ของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในพื้นที่ เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนา ชุมชน ได้แก่ ผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม ผู้ให้การสนับสนุน ผู้ได้รับประโยชน์ และผู้ได้รับผลกระทบ

๓. วิธีการ

กระบวนการเตรียมพื้นที่ และในขั้นตอนการเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับตำบลและหมู่บ้าน ทำให้นักวิจัยชุมชนได้เรียนรู้และเก็บข้อมูลการดำเนินงานและกิจกรรมในประเด็นต่างๆ ของชุมชน รวมทั้งเห็น ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและกิจกรรมดังกล่าว โดยครอบคลุมทั้งผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการ ร่วม ผู้ให้การสนับสนุน ผู้ได้รับประโยชน์ และผู้ได้รับผลกระทบ รายละเอียดและวิธีการกำหนดผู้ให้ ข้อมูล มีดังนี้

๓.๑ การค้นหาผู้ให้ข้อมูล ในระยะของการเตรียมพื้นที่ สามารถกำหนดผู้ให้ข้อมูลจากการทบทวน ข้อมูลมือสอง ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน นอกจากนี้ในระยะของการทำวิจัยชุมชน RECAP ยังสามารถกำหนดผู้ให้ข้อมูลจากขั้นตอนการเปิดสถานการณ์ชุมชนในระดับตำบล หมู่บ้าน กลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชนและการเก็บข้อมูลด้วย ที่ทำให้เห็นภาพรวมชุมชน ทั้งคนสำคัญ คนเก่ง กลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน โดยผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มแต่ละกลุ่มมีคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการหลัก และ ผู้ดำเนินการร่วม มีคุณสมบัติดังนี้

๑) ผู้ดำเนินการหลัก

(๑) เป็นผู้ปฏิบัติจริง ที่มีประสบการณ์ตรง สามารถจัดการงานและบอกเล่าถึงวิธีการทำงาน การ ส่งผลกระทบ ผู้ได้รับประโยชน์ และสามารถให้ข้อมูลภาพรวมได้

(๒) เป็นผู้สามารถสรุปบทเรียนที่เกิดขึ้นได้

(๓) เป็นผู้ที่สามารถชี้ขาดได้ว่าผู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลแหล่งอื่นๆ คือใคร

(๔) เป็นแกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน

๒) ผู้ดำเนินการร่วม มีคุณสมบัติดังนี้

(๑) เป็นสมาชิกกลุ่มที่เป็นผู้ปฏิบัติจริง ผ่านประสบการณ์การทำงาน

(๒) เป็นผู้สามารถให้ข้อมูลละเอียด ถึงวิธีการทำงานได้

(๓) เป็นผู้ที่ให้การสนับสนุน เช่น เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เกษตรตำบล เป็นต้น

กลุ่มที่ ๒ ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ผู้สนับสนุน และผู้ได้รับประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบ

๑) ผู้ที่สนับสนุน ตัวแทนหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการทำงานในชุมชน ทั้งการสนับสนุนในด้านแนวคิด นโยบาย งบประมาณ แรงงาน เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

๒) ผู้ได้รับประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบ เป็นผู้ได้รับประโยชน์ หรือผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น การได้การดูแลช่วยเหลือ หรือได้รับบริการพิเศษ หรือได้รับสิ่งของเครื่องใช้ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ หรือผลกระทบจากการจัดการน้ำดื่ม การจัดการขยะอินทรีย์ เป็นต้น

๓.๒ การเตรียมผู้ให้ข้อมูล

๑) รวบรวมรายชื่อ จัดทำทะเบียนรายชื่อ กำหนดผู้ให้ข้อมูล กำหนดเวลานัดหมาย ที่อยู่เพื่อการติดต่อประสานงาน ในปฏิบัติการที่ ๓.๑ และแนวทางการมอบหมายการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในปฏิบัติการที่ ๓.๒ โดยสามารถเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนได้ทุกระยะของการวิจัย

๒) ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยชุมชน RECAP ให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ

๓) ชี้แจงความสำคัญของการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้

๔) การรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระหว่างปฏิบัติการจริง การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นภาพรวมการดำเนินงานและกิจกรรมทั้งหมด เช่น วิธีการดำเนินการ ผู้ที่เข้าร่วม บทบาทหน้าที่ เส้นทางการพัฒนา ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ เป็นต้น

๕) เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น รายชื่อสมาชิกกลุ่ม ข้อมูลการบันทึกการประชุม กฎและกติกาของกลุ่ม บัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม เป็นต้น

๖) นัดหมายและเตรียมการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. ผลผลิตและผลลัพธ์

ผู้ให้ข้อมูล ทั้งผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม ผู้สนับสนุน ผู้ได้รับประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบ ได้รับการเตรียมความพร้อมในการให้ข้อมูล มีการจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อแยกหมู่บ้าน ข้อมูลบทบาทหน้าที่ ความเชี่ยวชาญและช่องทางการติดต่อประสานงาน

๕. ปฏิบัติการเพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูล

ปฏิบัติการที่ ๓.๑ แบบสอบถามข้อมูลทางสังคม ๖ ระดับ แกรายหมู่บ้านเพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น
 คำชี้แจง ให้นำกิจกรรมชุมชนสอบถามทางสังคม ๖ ระดับ (ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ระดับหน่วยงานและแหล่ง
 ประโยชน์ ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ระดับตำบล และระดับเครือข่าย) แยกเป็นรายหมู่บ้านเพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูล

ชื่อหมู่บ้านสังคม	จำนวนสมาชิก	ผู้ให้ข้อมูล	
		ชื่อ-สกุล	เบอร์โทรศัพท์
หมู่ที่.....บ้าน.....			
ระดับบุคคลและครอบครัว			
๑.			
๒.			
๓.			
๔.			
๕.			
ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน			
๑.			
๒.			
๓.			
๔.			
๕.			
ระดับหน่วยงานและ แหล่งประโยชน์			
๑. หน่วยงาน			
๑.๑			

ชื่อทุนทางสังคม	จำนวนสมาชิก	ผู้ให้ข้อมูล		
		ชื่อ-สกุล	เบอร์โทรศัพท์	ตำแหน่ง
๑.๒.....				
๑.๓.....				
๒. แห่หลังประโยชน์				
๒.๑				
๒.๒.....				
๒.๓.....				
ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน				
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
ระดับตำบล				
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
ระดับเครือข่าย				
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				

ปฏิบัติการที่ ๓.๒ แนวทางการมอบหมายการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 คำชี้แจง ให้ศึกษารายชุมชนเตรียมวางแผนและมอบหมายการฝึกปฏิบัติเก็บข้อมูล สรุปข้อมูล ตามแนวทางที่กำหนดให้
 กลุ่มที่.....บ้าน.....

ทีมที่	ชื่อผู้รับผิดชอบ	ข้อมูลที่ต้องเก็บ	สถานที่นัดหมายเก็บข้อมูล	ชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑.	๑. .... ๒.			ผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑. .... ๒. .... ๓. .... ผู้ได้รับประโยชน์ ๑. .... ๒. .... ๓. .... ผู้ได้รับผลกระทบ ๑. .... ๒. .... ๓. ....
๒.	๑. .... ๒.			ผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑. .... ๒. .... ๓. .... ผู้ได้รับประโยชน์ ๑. .... ๒. .... ๓. .... ผู้ได้รับผลกระทบ ๑. .... ๒. .... ๓. ....

ทีมที่	ชื่อผู้รับผิดชอบ	ข้อมูลที่ต้องเก็บ ^๑	สถานที่นัดหมายเก็บข้อมูล	ชื่อผู้ให้ข้อมูล
๓.	๑. .... ๒.			ผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑. .... ๒. .... ๓. .... ผู้ได้รับประโยชน์ ๑. .... ๒. .... ๓. .... ผู้ได้รับผลกระทบ ๑. .... ๒. .... ๓. ....

---

^๑ ดูรายละเอียดเพื่อระบุข้อมูลที่ต้องเก็บจากบทที่ ๔ ขั้นตอนที่ ๓ การสร้างแนวคำถามเพื่อเก็บข้อมูล

๖. ข้อพึงระวัง

๖.๑ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ต้องมีคุณสมบัติตามที่ระบุอย่างเคร่งครัด

๖.๒ ควรมีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก มากกว่า ๑ คน เพื่อที่จะได้ข้อมูลจากหลายแหล่งและทำให้ข้อมูลมีรายละเอียดและครอบคลุมหลายมุมมองมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำใช้ข้อมูลจากแต่ละคนในการยืนยันและตรวจสอบข้อมูลด้วย

๖.๓ การนัดหมายควรมีการประสานงานที่ชัดเจน และใช้รูปแบบการนัดหมายในหลายช่องทาง เช่น การนัดหมายโดยการเจรจาพูดคุย การโทรศัพท์ติดต่อโดยตรง การนัดหมายผ่าน Line กลุ่ม การประกาศผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย และการทำหนังสือเชิญ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๓ การสร้างแนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล

๑. หลักการ

การวิจัยชุมชน RECAP เป็นวิธีการหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ^๑ ดังกล่าวไว้ในบทที่ ๑ วิธีการการเก็บข้อมูลทั้ง ๓ วิธี ของการวิจัยชุมชน RECAP ประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม จึงต้องออกแบบให้มีแนวคำถามหรือแนวทางที่สามารถเจาะเข้าถึงข้อมูลจากการเปิดสถานการณ์ชุมชนและการกำหนดผู้ให้ข้อมูล ซึ่งแนวคำถามเพื่อการสังเกตแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ต้องมีการออกแบบให้สามารถใช้ในกระบวนการเปิดสถานการณ์ชุมชนตั้งแต่ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน และระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ซึ่งส่วนนี้เป็นแนวคำถามแบบกว้างหรือเปิดให้ค้นหาสถานการณ์สำคัญ เหตุการณ์สำคัญ เรื่องเด่น และพฤติกรรมกระทำหรืองานและกิจกรรม (การแสดงออก การมีส่วนร่วม การชี้นำ การตัดสินใจ บทบาท หน้าที่ ความสัมพันธ์ของคน) ของคนที่เกี่ยวข้องหรือคนสำคัญ กลุ่มทางสังคมเด่น องค์กรชุมชนเด่น อันทำให้กำหนดผู้ให้ข้อมูลได้ด้วย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนี้ใช้เป็นข้อมูลเริ่มต้นในการตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและสร้างความเข้าใจในแต่ละประเด็นที่มีความสำคัญด้วย

ส่วนที่สอง การสัมภาษณ์เจาะลึก แนวคำถามต้องการการวางแผนและตั้งแนวคำถามที่มีความเฉพาะและแตกต่างกันไปตามลักษณะข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและเป็นแนวคำถามที่เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจเป็นแนวคำถามแบบเกริ่นนำหรือเปิดประเด็น แนวคำถามแบบขอคำอธิบายตามช่วงเวลา แนวคำถามแบบเจาะจง แนวคำถามแบบเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง แนวคำถามแบบอธิบายความเป็นเหตุเป็นผล แนวคำถามแบบอธิบายองค์ประกอบ กระบวนการ ขั้นตอน และความสัมพันธ์พร้อมทั้งผลกระทบ เป็นต้น

^๑ คนหรือนักวิจัยเป็นเครื่องมือของการวิจัยทั้งการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล นักวิจัยชุมชนจึงต้องออกแบบการเก็บข้อมูลให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ ซึ่งการวิจัยชุมชน RECAP นี้ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์สำคัญ เหตุการณ์สำคัญ หรือเรื่องเด่น และ พฤติกรรมกระทำหรืองานและกิจกรรมของคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนในการแก้ปัญหา การพัฒนาเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้าน รวมทั้งคนสำคัญ กลุ่มทางสังคมที่สำคัญ องค์กร หน่วยงาน แหล่งประโยชน์ที่สำคัญในพื้นที่ด้วย อันจะทำให้การอธิบายเรื่องดังกล่าวมีความสมบูรณ์และใกล้เคียงความจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุด

ส่วนที่สาม การสนทนากลุ่ม คือการสร้างแนวคำถามเพื่อตรวจสอบหรือยืนยันข้อมูลที่เก็บจากผู้ให้ข้อมูลหลายคนเกี่ยวกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์เดียวกันหรือข้อมูลจากนักวิจัยหลายคน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเด่น คนเด่น กลุ่มทางสังคมเด่น เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงประเด็นมากที่สุดด้วย

เพื่อเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์การวิจัยชุมชน RECAP ให้กับนักวิจัยหน้าใหม่ ตัวอย่างแนวคำถามในหนังสือเล่มนี้ สามารถใช้ประกอบการเรียนรู้และสามารถปรับและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล และบริบทประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนและแต่ละกลุ่มด้วย

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างแนวคำถามก่อนการดำเนินการเก็บข้อมูล

๓. วิธีการ

๓.๑ นักวิจัยชุมชนเรียนรู้และทำความเข้าใจการสร้างแนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล รายละเอียดใน ปฏิบัติการ ที่ ๔.๑ ถึง ๔.๒

๓.๒ นักวิจัยชุมชนฝึกทักษะการสร้างแนวคำถาม โดยการแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๓-๔ คน เพื่อการเรียนรู้การสร้างแนวคำถาม โดยการฝึกปฏิบัติด้วยเทคนิควิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก การจดบันทึก และการตั้งคำถามเพิ่มเติม รายละเอียดใน ปฏิบัติการที่ ๔.๓ ถึง ๔.๖

๔. ผลผลิต

นักวิจัยชุมชนมีความเข้าใจและมีทักษะในการสร้างแนวคำถามและเลือกใช้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล

๕. ปฏิบัติการเพื่อการสร้างแนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ การสร้างแนวคำถามตามประเภทของคำถาม
คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนทำความเข้าใจการสร้างแนวคำถาม

ประเภทของคำถาม	ตัวอย่างแนวคำถาม
๑. คำถามแบบกริณำหรือเปิดประเด็น เป็นการออกแบบ แนวคำถามกว้างๆ เป็นการถามเพื่อให้เห็นจุดสังเกตที่สำคัญเป็นการสะท้อนความคิดที่ได้จากการตอบในครั้งแรกของผู้ให้ข้อมูล สามารถใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นเพื่อนำเข้าสู่การสัมภาษณ์เจาะลึกได้	๑. ช่วยเล่าให้ฟังด้วยว่าการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง ๒. การประชุมกับกลุ่มผู้สูงอายุเมื่อวานเป็นอย่างไรบ้าง
๒. คำถามแบบการอธิบาย เป็นการสร้างคำถามที่อธิบายรายละเอียดเพื่อให้เข้าใจเรื่องราว งานและกิจกรรรมอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น องค์กรประกอบ ขั้นตอนวิธีการ ผลลัพธ์ ปัจจัยเงื่อนไขและข้อจำกัดเรื่องราวต่างๆ	๑. มีขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยากชีวภาพอย่างไร ๒. วิธีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุอย่างไร ๓. เล่าให้ฟังด้วยว่าเรื่องอะไรที่บอกว่าเป็นเรื่องเด่น เป็นอย่างไร
๓. คำถามแบบเจาะจง เป็นการถามเจาะจงในประเด็นนั้นๆ	๑. การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุในเรื่องการจัดการอาหารทำอย่างไรบ้าง ๒. กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าต้นน้ำมีการจัดการกับป่าอย่างไร ๓. คนปกากะญอมีวิธีการเพาะปลูกข้าวอย่างไร
๔. คำถามแบบเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง เป็นการสร้างแนวคำถามที่มีการเปรียบเทียบในความเหมือนและความต่างในเหตุการณ์ วิธีการ บทบาทหน้าที่ หรือรายละเอียดที่อาจไม่เหมือนกันของประเด็นนั้นๆ และเพื่อให้เข้าใจความหลากหลายของการให้ความหมายของผู้คนที่มีประสบการณ์ และความคิด รวมทั้งวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน	๑. การรณรงค์การลดการบริโภคแอลกอฮอล์ในวงศพททำอย่างไรต่างจากงานปกติอย่างไร ๒. การทำธนาคารความดีกับการทำงานของกลุ่มอาสาทำดีมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร
๕. คำถามแบบอธิบายเหตุผล เป็นการสร้างแนวคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจ ที่มา และความเกี่ยวข้องและสร้างผลกระทบต่อกัน	๑. ทำไมชุมชนหมู่ ๗ จึงสามารถจัดการแปลงเขตที่ดินโดยใช้ระบบกำหนดตำแหน่งโลก (Global Positioning System : GPS) ได้แล้วเสร็จก่อนพื้นที่อื่น ๒. อะไรที่ทำให้หน่วยงานของท่านเลือกนโยบายไม่สูบบุหรี่ในที่ทำงาน ๓. ทำไมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของท่านจึงเลือกทำงานกับร้านเสริมสวยเพื่อเปิด ศูนย์ให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน
๖. คำถามแบบอธิบายตามช่วงเวลา เป็นการสร้างแนวคำถามที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับเวลา การเปลี่ยนแปลง ผู้คนที่เกี่ยวข้อง	๑. เรื่องนี้มีจุดเริ่มต้นเมื่อไหร่ ใครเป็นคนริเริ่ม แล้วเกิดอะไรขึ้นหลังจากนี้ ๒. การเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่มีอะไรบ้าง ทำให้เกิดผลกับใคร และทำให้เกิดอะไรขึ้นบ้าง

ปฏิบัติการที่ ๔.๒ การสร้างแนวคำถามตามประเภทของข้อมูลที่ต้องการ
คำชี้แจง ให้นำวิจัยชุมชนทำความเข้าใจการสร้างแนวคำถามตามประเภทของข้อมูลที่ต้องการ

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามข้อมูลที่ต้องการ
๑. ข้อมูลทุนทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัว - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน - ผู้นำที่สร้างการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟังในชุมชน แต่ละคนมีความเชี่ยวชาญหรือ เก่งเรื่องอะไร - ใครมีการจัดทำแผนชุมชน - ใครมีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมอย่างไร - ท่านมีความเชี่ยวชาญในด้านใด กิจกรรม งานที่ทำส่งผลต่อใครในชุมชน - ท่านมีแนวคิดและหลักการทำงานอย่างไร มีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ท่านเกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร - กิจกรรมหรืองานที่ท่านทำเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใครบ้าง ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน - นอกจากงานที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้บ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร		- คนในชุมชนท้องถิ่นมีความแตกต่าง หลากหลาย อีกทั้งมีศักยภาพ ความสามารถในตัวเอง งานและกิจกรรมของชุมชนทางสังคมสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนได้ - ประสบการณ์ในการดำเนินงานของชุมชนทางสังคมจะทำให้เรียนรู้ถึงแนวคิดวิธีการทำงาน ของกลุ่มที่เข้าร่วมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนางานและกิจกรรมของชุมชนทางสังคม - การตีความพฤติกรรม วิธีชีวิต บทบาท กิจกรรมและวิธีการทำงาน จากประสบการณ์ของคนสำคัญหลายคนแสดงให้เห็นวิธีคิดและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนอันเป็นองค์ประกอบของศักยภาพชุมชน - การค้นหาศักยภาพของชุมชนทางสังคมเป็นการเปิดศักยภาพของชุมชน เพราะมีความเชื่อว่างานและกิจกรรมของชุมชนทางสังคมจะสามารถสร้างประโยชน์ต่อชุมชนและส่งเสริมโอกาสในการจัดการตนเองของชุมชน - การเรียนรู้ถึงผลของงานที่สร้างผลกระทบทางสังคมต่อคนในชุมชนจะสะท้อนให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญของชุมชนทางสังคมในการทำงานและกิจกรรมนั้น ๆ - คนในชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการและสรุปการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง งานและกิจกรรมของชุมชนทางสังคมจะสามารถสร้างผลกระทบที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม ซึ่งสามารถสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญของชุมชนทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน - การมีเครือข่ายเชื่อมโยงในการทำงานแสดงให้เห็นศักยภาพของการจัดการงานและกิจกรรม การมีส่วนร่วมกับกลุ่มทางสังคมอื่นๆ เป็นการแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการแลกเปลี่ยนทั้งงาน ข้อมูล เทคนิค วิธีการ เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูล และเกาะเกี่ยวกัน ซึ่งหากมีความเกี่ยวโยงกันมากเท่าใดก็มีความเข้มแข็งในการจัดการตนเองได้มากเท่านั้น

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามตามข้อมูลที่ต้องการ
๒. ข้อมูลกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน	- ความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มของท่านเป็นอย่างไร แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร - ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มและสมาชิกวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร - กิจกรรม การดำเนินที่ทำเป็นอย่างไร มีการจัดการกลุ่มในด้านต่างๆอย่างไร - การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - กลุ่มต่างๆ ที่มีในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานกับกลุ่มของท่านอย่างไร - กลุ่ม มีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม	- จากแนวคิดการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่คนหรือกลุ่มเลือกที่จะแสดงออกหรือ มีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน ย่อมมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจากประสบการณ์การทำงานพบว่าไม่ว่าคนหรือกลุ่มส่วนต้องการพัฒนาให้เป็นไปในทางที่ก่อประโยชน์ต่อตนเอง ต่อกลุ่มทางสังคมและส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม - การทำความเข้าใจเกี่ยวกับเส้นทางทางการพัฒนาจะทำให้เห็นที่มาและการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดและวิธีการจัดการปัญหาของกลุ่มทางสังคมนั้น - การวิเคราะห์ข้อมูลและตีแผ่การเกาะเกี่ยว เชื่อมร้อยหรือความสัมพันธ์ของทุนทางสังคม องค์กรชุมชน และหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการทำงาน จะทำให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ การหนุนเสริม ความหลากหลายของผู้มีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กันในหลายระดับก่อให้เกิดงานและกิจกรรมรวมทั้งผลผลิต ผลลัพธ์สำคัญ - ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของการจัดการงานในแต่ละส่วนทำให้เข้าใจถึงการหนุนเสริมจากภาคีต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน การทำความเข้าใจถึงงานและกิจกรรมของหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน จะทำให้เห็นถึงแหล่งประโยชน์ที่ทุนทางสังคมสามารถนำไปใช้ เช่น การพัฒนาทางเทคนิค วิธีการทำงานงบประมาณหรือโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น
๓. ข้อมูลหน่วยงานที่สนับสนุนการทำงานของทุนทางสังคม	- มีหน่วยงานใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด สถาบันการศึกษา สปสช. สสส. โรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กศน. สำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น - หน่วยงานเหล่านี้ให้การสนับสนุนชุมชนในด้านใด อย่างไร เช่น การเป็นที่ปรึกษา สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ เป็นต้น - กิจกรรมการดำเนินงานมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนกลุ่มใด - การดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร - หน่วยงานใด มาช่วยเหลือในการทำงานร่วมกัน หน่วยงานเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับคนสำคัญ แกนนำ กลุ่มองค์กรในชุมชนอย่างไร กิจกรรมที่ทำงานร่วมกันเป็นอย่างไร ผลของการเชื่อมโยงช่วยเหลือสร้างผลกระทบกับประชากรกลุ่มใดบ้าง	- การวิเคราะห์ข้อมูลและความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการทำงาน จะทำให้เข้าใจถึง การมีส่วนร่วม บทบาทหน้าที่ ทั้งการทำการทำงานร่วมกัน การหนุนเสริม ของผู้มีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กันที่ก่อให้เกิดงานและกิจกรรมพร้อมทั้งผลที่เกิดขึ้น ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของการจัดการงานในแต่ละส่วนทำให้เข้าใจถึงบทบาทต่างๆ และแนวทางการทำงานร่วมกัน ของภาคีต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน - การทำความเข้าใจถึงงานและกิจกรรมของหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน จะทำให้เห็นแหล่งประโยชน์ที่ทุนทางสังคมสามารถนำไปใช้

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามตามข้อมูลที่ต้องการ
๔. ข้อมูลแหล่งประโยชน์ ข้อมูลผู้รับผิดชอบในการจัดการระดับหมู่บ้าน/ชุมชน	- มีสถานที่ แหล่งประโยชน์ใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ชุมชนใช้พื้นที่นั้นในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เช่น พื้นที่สำหรับออกกำลังกาย ศาลากลางบ้าน ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์เกษตรอินทรีย์ บ่อน้ำสาธารณะ แหล่งน้ำ เป็นต้น สถานที่หรือแหล่งประโยชน์ อยู่ที่ไหนใด แหล่งประโยชน์เหล่านั้นได้มาอย่างไร เช่น เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่ได้จากการบริจาคของบุคคลหรือหน่วยงาน	- การอธิบายแหล่งประโยชน์ที่มีชุมชน จะช่วยให้มีโอกาสในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาและกิจการของชุมชนทางสังคม หากพื้นที่ใดมีแหล่งประโยชน์มาก หรือสะดวกในการเข้าถึงจะเอื้อให้การค้าเหิงงานของชุมชนทางสังคม มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างผลกระทบทางบวกมากขึ้น หากแหล่งประโยชน์ในชุมชน เช่นที่เป็นพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ที่การได้รับการบริจาค เป็นต้น อาจสะท้อนถึงความเข้มแข็งในการสร้างความร่วมมือ สร้างข้อตกลง และการจัดการที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
๕. ข้อมูลผู้รับผิดชอบในการจัดการระดับหมู่บ้าน/ชุมชน	- ในชุมชน หมู่บ้านของท่าน มีผู้รับผิดชอบในการจัดการด้านต่างๆ หรือไม่ แก่นนำ ต่างๆ ได้มาอย่างไร แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่อย่างไร บุคคลเหล่านั้น อยู่หมู่ได้บ้าง	- โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของแกนนำชุมชน แสดงให้เห็นศักยภาพการจัดการ และ กลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เห็นทิศทางในการจัดการงานและกิจกรรมรวมถึงการจัดการปัญหาและความต้องการของชุมชน เห็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นทุนทางสังคมของชุมชน
๖. ข้อมูลกิจกรรมของชุมชนทางสังคมในพื้นที่กับประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม	- ในพื้นที่ของท่าน มีงานและกิจการอะไรบ้าง ที่ทำให้คนในชุมชนทุกช่วงวัย มีภาวะสุขภาพ หรือชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	- งานและกิจการของชุมชนทางสังคม สามารถสร้างประโยชน์แก่คนในชุมชนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม อีกทั้งสามารถส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยทางด้านสุขภาพด้วย - งานและกิจการของชุมชนทางสังคมยังสามารถนำมาเชื่อมโยงให้ครอบคลุมการจัดการปัญหาและความต้องการของประชาชนกลุ่มต่างๆ ทกมิติ และสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นนโยบายสาธารณะเชิงพื้นที่หรือเชิงประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้นได้
๗. ข้อมูลการวิเคราะห์จุดกิจกรรมในพื้นที่ความสอดคล้องกับปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ๑๖ ประเด็น^๒	- ในพื้นที่ของท่าน มีงานและกิจการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุน ในด้านสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ การจัดการสภาวะแวดล้อม และการเมืองการปกครอง เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งานหรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อประชากรวัยใดบ้าง กระทบโดยตรงหรือโดยอ้อม และกระทบอย่างไร กิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคล หรือหน่วยงานใด อย่างไร	- งานและกิจการของชุมชนทางสังคมที่เกิดขึ้นจะสามารถส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ สภาวะแวดล้อม และการเมืองการปกครองไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม จะสามารถช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น - งานและกิจการของชุมชนทางสังคมที่เกิดขึ้นเกิดจากกระบวนการการกลั่นกรอง และสรุปการเรียนรู้จากเจ้าของประสบการณ์ และหากงานสามารถสร้างผลกระทบให้เกิดแก่คนในชุมชน จะช่วยให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน

^๒ ปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ๑๖ ประเด็น ประกอบด้วย ๑๖ ประเด็นลดปัจจัยเสี่ยงสร้างปัจจัยเสริม ประกอบด้วย ๓) การดูแลผู้พิการและผู้สูงอายุ (อาสาทำดี) ๔) ครอบครัวอบอุ่น ๕) การจัดการปัญหาท้องวัยรุ่น ๖) ศาสนสถาน (วัด มัสยิด โบสถ์) ๗) ท้องถิ่นคุณธรรม (การมีส่วนร่วมและการสร้างความสัมพันธ์) ๘) โรงเรียนคุณธรรม (รวมเรื่องสุภาพะทางกายใจ สังคม) ๙) การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑๐) การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และลดอุบัติเหตุจราจร ๑๑) การจัดการอุบัติเหตุ ๑๒) การจัดการขยะและมลพิษ ๑๓) การจัดการระบบสุขภาพและพัฒนาระบบพลังงานชุมชน ๑๔) การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพัฒนาระบบพลังงานชุมชน ๑๕) การจัดการสังคมโดยชุมชน ๑๖) การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพัฒนาระบบพลังงานชุมชน

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามตามข้อมูลที่ต้องการ
๔. ข้อมูลความเป็นมาของการดำเนินงานของทุนทางสังคม	- กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริการ การตั้งกองทุนหรือสวัสดิการ หรือการพัฒนาข้อมูลและนำใช้ข้อมูล ต่าในใดบ้าง อย่างไร - มีแรงจูงใจหรือแนวคิดในการจัดตั้งอย่างไรบ้าง มีสถานการณ์ สาเหตุ อะไรที่ทำให้ทำงานช่วยเหลือชุมชน หรือมีการการจัดตั้งกลุ่ม รวมกลุ่ม ในชุมชน ใครมีส่วนร่วมบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร - ในแต่ละช่วงระยะเวลา (ปี พ.ศ.) มีสถานการณ์ หรือเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นที่มีผลต่อการดำเนินงานของท่าน เช่น มีปัญหาสุขภาพที่มีนโยบายจากภาครัฐ มีงบประมาณหรือกองทุนสนับสนุน เป็นต้น - รายชื่อการรวมกลุ่ม แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ กลุ่มทำกิจกรรมตาม โครงการต่างๆ เป็นต้น - กิจกรรมที่ทำมีอะไรบ้าง ใครเป็นคนทำและทำอย่างไร เมื่อจัดกิจกรรม นี้แล้วชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง กลุ่ม ครอบครัว ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง - มีกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกันอย่างไร - มีใครเก่งเรื่องอะไรบ้างในงานที่ทำ และเก่งอย่างไร ก่อให้เกิดผลสำเร็จ ในงานอะไรบ้าง อย่างไร - กลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่กันอย่างไร - มีวิธีการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร - ทั้งเรื่องที่ต้องการสื่อสาร วิธีการของการสื่อสาร - แหล่งเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับแหล่งอื่นหรือไม่ ถ้ามี มีการเชื่อมโยง อย่างไรบ้าง - แขนงนำหรือสมาชิกที่เกี่ยวข้องในการทำงานมีใครบ้าง และสมาชิก อย่างไร - มีเทคนิควิธีการบริหารงาน ปัจจัยที่สนับสนุนที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จ ในการดำเนินงานของกลุ่มมีอะไรบ้าง	- การทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมและการเข้าใจช่องทางในการนำข้อมูลของทุนทางสังคมจะช่วยให้เห็นช่องทางในการพัฒนาศักยภาพ การต่อยอด ขยายงานเพื่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อประชากรในวงกว้าง
		- จากประสบการณ์ในการดำเนินงานของทุนทางสังคมผ่านการปรับเปลี่ยน และพัฒนาให้ดีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการตนเองหรือกลุ่มทางสังคม ซึ่งแนวทางในการจัดการงานจะทำให้เรียนรู้ถึงแนวคิด วิธีการทำงาน และกลุ่มที่เข้าร่วมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและกิจกรรมของทุนทางสังคม - ประสบการณ์ในการดำเนินงานของทุนทางสังคมจากการปรับเปลี่ยนและ พัฒนาให้ดีขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการตนเองหรือกลุ่มทางสังคม การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลา จะทำให้เห็นสถานการณ์ปัญหา วิธีการจัดการและคนที่เข้าร่วมจัดการ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทำงานของคน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถสรุปเป็นบทเรียน เพื่อนำไปสู่การสร้างเรียนรู้ให้คนอื่น ๆ อีกทั้งสามารถสนับสนุนให้มีการขยายเครือข่ายเพื่อการขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ต่อไป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจสร้างความสำเร็จในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น - การสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจของสมาชิกภายในกลุ่ม และภายนอกกลุ่มทำให้เกิดการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบและการเปิดโอกาสให้มีการหมุนเวียนจากกลุ่มคนต่างๆ จึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจสื่อและช่องทางการสื่อสาร - หากแหล่งเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้อื่นมากเท่าใด โอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือและหนุนเสริมกัน ก็เพิ่มทวีคูณ สามารถสะท้อนได้จากการทำงาน คน งาน ข้อมูล ระหว่างทุนทางสังคม หากมีจำนวนมาก สามารถพัฒนาเป็นระบบย่อยที่สามารถจัดการกับปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้ - การทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มทางสังคมจะช่วยให้เห็นเทคนิควิธีการในการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาต่อยอด ขยายผล และนำไปใช้ ส่วนปัจจัยสนับสนุนที่ก่อให้เกิดความสำเร็จจะสามารถนำมาเป็นบทเรียนหรือข้อเสนอต่อการดำเนินงานที่มีควมใกล้เคียงกันได้

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามข้อมูลที่ต้องการ
๙. ข้อมูลการดำเนินงานและกิจกรรม (เทียบเคียงกับนโยบายสาธารณะ^๓ และปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ^๔)	- งานหรือกิจกรรมเป็นประเด็น เรื่องดีที่เกิดขึ้นคือเรื่องใด กิจกรรมที่ดำเนินงานเป็นอย่างไร ผลที่ดำเนินงาน หรือกิจกรรมสร้างผลกระทบต่อคนป่วยอย่างไรบ้าง หรือสร้างผลกระทบต่อใครในชุมชน และกระทบอย่างไร - เรื่องที่เป็นประเด็น เรื่องเชี่ยวชาญเรื่องใหม่ หรือเรื่องที่ได้รับรางวัล มีหรือไม่ จากแหล่งใด - งานหรือกิจกรรมที่ทำกันในชุมชนมีอะไร บ้าง แต่ละช่วงของการดำเนิน งานในแต่ละช่วงมีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การเห็นเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงนั้นทำอย่างไร เช่น การเป็นแกนนำ ออกกำลังกาย การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น	- การทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่สามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในวงกว้าง จะช่วยให้ชุมชนเห็นถึงศักยภาพของชุมชนใน การจัดการตนเอง การพัฒนาและต่อยอดไปจากงานหรือกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ - ทบทวนสังคมและศักยภาพชุมชนของพื้นที่ในการจัดการตนเองที่มีความแตกต่างและหลากหลาย การเสริมพลังอำนาจของชุมชนท้องถิ่น คือ การกระบวนกรเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยเฉพาะจากงานเด่น เรื่องเด่น เพื่อสร้างงานที่สำคัญต่อไป
๑๐. ข้อมูลการเชื่อมประสานงานและ กิจกรรม คนสำคัญ และแหล่งประโยชน์	- งานที่ทำนด้านดำเนินการต้องทำงานร่วมกับใครบ้าง มีหน่วยงาน หรือองค์กร อะไรที่เข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล ตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แกนนำภาค ประชาชน หน่วยงาน ภาครัฐ หน่วยงานภายนอก (สถาบันการศึกษา องค์กรภาคเอกชน กระทรวง ต่างๆ เกี่ยวข้องอย่างไร) - การพัฒนางานใหม่ หรือต่อยอดงานเดิมให้ดีขึ้น ต้องเชื่อมประสาน การทำงานกับใครบ้าง (เช่น กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน การจัดการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน หน่วยงานทั้งในและนอก พื้นที่ เป็นต้น) และเชื่อมประสานกันอย่างไร - แกนนำ กลุ่ม แหล่งเรียนรู้ มีการทำงานร่วมกันอย่างไร มีใครเก่งเรื่อง อะไรบ้าง ในงานที่ทำ และ เก่งอย่างไร ก่อให้เกิดผลสำเร็จในทางอะไร บ้าง อย่างไร	- การหนุนเสริมขององค์กรภาคีเครือข่าย และการเชื่อมประสานเครือข่ายในชุมชนจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล เรียนรู้ความคิดและวิธีการทำงาน ของคนและลักษณะงาน เป็นส่วนหนึ่งของ การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น - การพัฒนาต่อยอดงานของทุนทางสังคมสามารถทำได้ หากมีการเชื่อม ประสานหรือสร้างเครือข่าย ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เทคนิค วิธีการ ข้อมูลและเปิดโอกาสให้มีการหนุนเสริมในด้านต่างๆ เช่น ทรัพยากร งบประมาณ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ล้วนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน หากบุคคลได้รับการเปิดโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะสามารถทำให้บุคคล เหล่านี้ไม่ได้มีความรู้ เทคนิค วิธีการ ได้สอบทานความคิด จะช่วยให้มีการ ทำงานที่สำเร็วจุลวงได้เป็นการสร้างศักยภาพในการดำเนินงาน

^๓ นโยบายสาธารณะ หมายถึง การประมวลองค์ความรู้และวิเคราะห์กิจกรรมจากปฏิบัติการของชุมชนท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่โดยชุมชนท้องถิ่น จนเกิดเป็นปัญญาเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่และมีข้อตกลงร่วมของเครือข่ายเฝ้าระวังและคุ้มครองสุขภาพของท้องถิ่นน่าอยู่ได้ใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนของแต่ละพื้นที่ทั้งระดับตำบล เครือข่าย และจังหวัด

^๔ การลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ หมายถึง การประเมินและถอดบทเรียนปฏิบัติการของชุมชนท้องถิ่นเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลจากปฏิบัติการที่จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ของคนในชุมชนดีขึ้น โดยเป็นเบื้องต้นประกอบด้วย ๕ ประเด็น ดังนี้ (๑) ควบคุมยาสูบ (๒) ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลดอุบัติเหตุจราจร (๓) เกษตรกรรมสู่อาหารปลอดภัย (๔) การจัดการสิ่งแวดล้อม และ (๕) การจัดการภัยพิบัติ

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามข้อมูลที่ต้องการ
	- มีการจัดแบ่งหน้าที่กันอย่างไร - วิธีการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร ทั้งเรื่องที่ต้องการสื่อสาร วิธีการสื่อสารสื่อสารแต่ละคนมีบทบาทอย่างไร มีเทคนิควิธีการในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มคืออะไรบ้าง - แกนนำ กลุ่ม แหล่งเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับแหล่งอื่น กลุ่มอื่น หรือหน่วยงานอื่นหรือไม่ ถ้ามี มีการเชื่อมโยงอย่างไรบ้าง	
๑๑. ข้อมูลกระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดการงานและกิจการ คนสำคัญ สมาชิก ผู้รับประโยชน์ การเชื่อมประสานงาน และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดกาทุกด้าน	- กิจกรรมการค้าเงินงานของแกนนำกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน หน่วยงาน ชุมชน หมู่บ้านทำให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ในการจัดการงานอย่างไร งานที่ทำมีการดำเนินอย่างไร การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทำอะไร ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงานอย่างไร จะมีวิธีดำเนินการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นอย่างไรสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้คืออะไร - กระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดการงานและกิจการนั้นเป็นแบบไปไหน (๑. การแลกเปลี่ยนข้อมูล ๒. การเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหา หากทางออก และ ๓. การเรียนรู้และจัดการกับความเปลี่ยนแปลง) - ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพความรู้วิธีการทำงานอย่างไร เช่น การส่งไปรับการอบรม การฝึกปฏิบัติในพื้นที่ เป็นวิทยากรแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น การนำมาใช้ในการพัฒนาการทำงานเป็นอย่างไร เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การปรับวิธีการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น - มีข้อมูลใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการทำงาน เช่น ข้อมูลลักษณะประชากรในพื้นที่ ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ข้อมูลสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ข้อมูลความรู้อื่นๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่างๆ เป็นต้น - มีแหล่งทรัพยากรใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของท่าน เช่น แหล่งน้ำ ป่าชุมชน เป็นต้นสนับสนุนในลักษณะใด ในการพัฒนางานใหม่หรือต่อจากเดิม ต้องใช้ทรัพยากรใดที่ช่วยสนับสนุนการค้าเงินงาน (เช่น สถานที่ แหล่งประโยชน์) และสนับสนุนอย่างไร	- แกนนำ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชนหน่วยงาน ในชุมชนมี ประสบการณ์ตรงในการจัดการงานและกิจการสามารถที่จะถ่ายทอด ประสบการณ์จากการเรียนรู้จริงและปฏิบัติจริงในพื้นที่ได้ - การสร้างความเข้าใจร่วมกันในชุมชน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคและก่อให้เกิดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของพื้นที่ - แกนนำ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน หน่วยงาน หมู่บ้านมี กระบวนการ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน - หน่วยงานสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและชุมชนไม่ว่าเลิก หรือใหญ่ล้วนมีศักยภาพในการจัดการตนเอง หากมีการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และการร่วมมือกันแก้ปัญหา - ทักษะทางสังคมระดับบุคคลมีศักยภาพ สามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ และต่อยอดสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้ - การเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่ม องค์กรในชุมชน ให้สามารถพัฒนาต่อยอดงาน และขยายกิจกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน - ข้อมูลที่ช่วยสนับสนุนการทำงานมีหลากหลายลักษณะมีที่มาหลายแหล่ง จึงต้องนำข้อมูลให้ครอบคลุมเพื่อสนับสนุนการทำงาน และการนำ ใช้ข้อมูลของพื้นที่เพื่อออกแบบการจัดการปัญหาและความต้องการได้ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่มากที่สุด - การจัดการงานหรือกิจกรรมของทุนทางสังคม ควรมีการนำใช้ทรัพยากรในชุมชน และเข้าใจถึงการพัฒนาแนวทางการพัฒนางาน ต่อยอดงานมีความสัมพันธ์กับแหล่งทรัพยากรที่ช่วยสนับสนุน เนื่องจากชุมชนเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงและมีศักยภาพเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามที่ต้องการ
๑๒. ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการ - ปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน และส่งผลกระทบต่ออย่างไร - มีสถานที่หรือแหล่งประโยชน์ใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน ใช้พื้นที่นั้นในกิจกรรมอย่างไร เช่น พื้นที่ภายใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ศาลากลางบ้าน วิทยุชุมชน เวทีประชาคม เป็นต้น - ในชุมชนมีการแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีใดบ้าง ใครเป็นผู้แจ้งแจ้งเรื่องอะไรบ้าง ช่องทางการสื่อสารในชุมชนมีช่องทางใดบ้าง อยู่ที่ใดบ้าง - แหล่งบริการสุขภาพในชุมชนที่ชาวบ้านใช้บริการมีอะไรบ้าง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในชุมชนมีอะไรบ้าง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเรื่องใด กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชนหลักที่ให้บริการหรือช่วยเหลือดูแลมีใครบ้าง - เรื่องใดบ้าง และให้การดูแลอย่างไร ได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลอะไร มีการสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างไร ผลจากการดูแล และจัดการกับปัญหาในชุมชนเป็นอย่างไร - มีเงินทุน หรืองบประมาณจากแหล่งใดที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น งบประมาณกองทุน เงินบริจาคจากชุมชน เงินงบประมาณจากหน่วยงาน ภาครัฐ หรือ เอกชน เป็นต้น - งานและกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการอยู่ตอนนี้ มีการดำเนินงานสอดคล้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการของผู้นำ แกนนำ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชนที่ทำในชุมชนอย่างไร แต่ละกิจกรรมที่ทำสอดคล้องกับนโยบายสาธารณะ ประเด็นใดบ้าง และสอดคล้องกับข้ออยู่ในแต่ละประเด็นอย่างไร และ แต่ละกิจกรรมที่ทำสอดคล้องกับการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพข้อใดบ้าง อย่างไร - ในบริหารจัดการงานและกิจกรรม ของแกนนำ กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในแต่ละครั้งหรือ แต่ละเรื่อง ก่อให้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง (๑. การแลกเปลี่ยนข้อมูล ๒. การเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ๓. การเรียนรู้และจัดการเปลี่ยนแปลง) ผลการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับประชากรกลุ่มใด เปลี่ยนแปลงอย่างไร - กระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดการงานและกิจกรรมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละกิจกรรมนั้นเป็นแบบไหน (๑. การแลกเปลี่ยนข้อมูล ๒. การเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ๓. การเรียนรู้และจัดการเปลี่ยนแปลง)		- การทำงานของหน่วยงานสังคมประสบความสำเร็จเกิดได้จากปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันตามบริบทสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น - แหล่งประโยชน์ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่น ลักษณะการส่งผลกระทบนั้นมีความแตกต่างกันขึ้นกับบริบทสังคม วัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆ - ชาวบ้านที่มีประสบการณ์ในการใช้บริการและมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งบริการสุขภาพ สามารถที่จะระบุข้อมูลการใช้บริการ ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกลุ่มคนหรือองค์กรหลักที่ให้บริการหรือช่วยเหลือดูแล ลักษณะการดูแล และผลที่ได้รับจากการดูแล - หน่วยงานสังคมหลายระดับและหลากหลายแหล่ง ทั้งจากภายในและภายนอก ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนท้องถิ่น และมีเครือข่ายประสานการทำงานร่วมกันเพื่อหนุนเสริมการทำงานของชุมชนท้องถิ่น - การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการของผู้นำ แกนนำ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชนที่ทำในชุมชน นโยบายสาธารณะ และการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ - แกนนำ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกระบวนการจัดการงานและกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง อีกทั้งผลการจัดการงานสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มประชากร - ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการตนเอง หากมีการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และการร่วมมีกันแก้ปัญหา - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำ กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ร่วมกันกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก่อให้เกิดประโยชน์และผลกระทบกับคนในพื้นที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีการเชื่อมประสานการทำงานกับหน่วยงานสังคม แหล่งประโยชน์ แสดงให้เห็นถึงการมีความสัมพันธ์กัน (หลายกลุ่มทำงานที่ส่งผลกระทบเรื่องเดียวกันได้หรือหลายเรื่องได้ เป็นการสร้าง ๑๐ กระบวนการ ๑๐๐ หรือ ร่วมด้วยช่วยกันทำให้สมบูรณ์ครบรอบคลุมมากขึ้น)

ข้อมูลที่ต้องการ	ตัวอย่างแนวคำถาม	เหตุผลการสร้างแนวคำถามตามข้อมูลที่ต้องการ
	- แต่ละกิจกรรม ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการอยู่มีใครได้ รับประโยชน์บ้าง คนเหล่านั้นเป็น แกนนำ หรือสมาชิกของกลุ่ม มีการ เชื่อมประสานงานกับใครบ้าง และแหล่งประโยชน์อะไรบ้าง เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลต่อการ จัดการแต่ละกิจกรรมอย่างไรบ้าง	
๑๓. ข้อมูลผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงาน (ระบุผู้ได้รับประโยชน์ จากการดำเนินงาน และกิจกรรม เช่น คน แกนนำ กลุ่ม สมาชิก)	- เป้าหมายหลักในการทำงานคืออะไร (เช่น การมีหลักคจากมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมีสวัสดิการที่เกิดจากการกำหนด ร่วมกันของชุมชน การสร้างรายได้ สดรายจ่ายครัวเรือน การมีสุขภาพ ดี การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน การอนุรักษ์ วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น) - การเข้าถึงเป้าหมายการทำงานที่ต้องการต้องทำอย่างไรบ้าง วิธีการ ทำงาน กระบวนการ และขั้นตอนอย่างไร - งานที่ดำเนินการเกิดประโยชน์ต่อใครและอย่างไร แกนนำ หรือสมาชิก กลุ่มมีความสุขมีส่วนร่วมหรือไม่ ชุมชนได้รับประโยชน์จากการ ดำเนินอย่างไร - ผลของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อคนอื่น? กลุ่มใดบ้าง และในชุมชน ในเรื่องใดบ้าง เช่น ภาวะสุขภาพของประชากร แต่ละกลุ่ม สภาพสังคม เศรษฐกิจ และ ทรัพยากรหรือ สิ่งแวดล้อมอย่างไร เช่น ทำให้ผู้สูงอายุได้ มากอาก่าลังกายมีสุขภาพดีขึ้น ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น สร้างงานให้ กับวัยทำงานในชุมชน หรือ ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ เป็นต้น - กิจกรรมต่างๆ ที่ ทำให้เกิดต่อความเชื่อมั่นในกลุ่ม องค์กร ชุมชน แกน นำอย่างไรบ้างสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก และผู้ได้รับประโยชน์ อย่างไรก็ตาม มีผลกับความสัมพันธ์กันของแกนนำ และสมาชิกอย่างไร	- ชุมชนมีการสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการ มีเป้าหมายร่วม และผลกระทบของชุมชน มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหา กำหนดวิธีการ กระบวนการและขั้นตอนการทำงาน - งานที่ดำเนินการส่งผลกระทบต่อชุมชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นพบได้ หลากหลายมิติ การมีส่วนร่วมกันในการดำเนินงานสมาชิกกลุ่มจะก่อให้เกิด ความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความสุข - การให้ข้อมูลกับ กระบวนการสร้างงานและกิจกรรมต่างๆ มีผลต่อความ เชื่อมมั่นของกลุ่มองค์กร ชุมชน แกนนำ - การมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกและผู้ได้รับผลประโยชน์มีผลกับความ สัมพันธ์กันของแกนนำและสมาชิกในลักษณะต่างๆ - การทำงานของกลุ่ม แหล่งเรียนรู้จากการทำงานใช้ศักยภาพในการทำงาน สามารถที่จะพัฒนา ต่อยอดการทำงาน และการจัดการของกลุ่ม แหล่ง เรียนรู้เดียวกับการกำหนดกติกาข้อตกลง
๑๔. ข้อมูลประชากรที่ ได้รับประโยชน์และผลกระทบ	- กิจกรรมที่ทำให้มีประโยชน์และส่งผลกระทบต่อใคร กลุ่มใด อย่างไร และ ส่งผลกระทบต่อปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพด้านใดบ้าง - การดำเนินงานแต่ละกิจกรรมสร้างความ เป็นเจ้าของงาน กิจกรรม และผลประโยชน์ของผู้ร่วมกิจกรรมอย่างไรบ้าง สร้างความเชื่อมั่นใน กลุ่ม องค์กรชุมชน แกนนำอย่างไรบ้าง หรือสร้างการมีส่วนร่วมของ สมาชิก แกนนำ และผู้ได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง	- กิจกรรมที่ชุมชนท้องถิ่นดำเนินการก่อให้เกิดประโยชน์ ผลกระทบกับ คน กลุ่มในพื้นที่จากการที่มีปฏิสัมพันธ์กันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้ หลากหลายมิติ และกระทบต่อปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ - หากชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหของชุมชนตนเอง จะสร้างความ เป็นเจ้าของ สร้างความเชื่อมั่นสร้างการมีส่วนร่วมในการนำ ใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพก่อให้เกิดการเสริมสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง

ปฏิบัติการที่ ๔.๓ แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทางสังคม ระดับบุคคลและครอบครัว
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนฝึกปฏิบัติการสร้างแนวคำถาม โดยให้แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๓-๔ คน เพื่อสลับกันสัมภาษณ์ จดบันทึก และฝึกการสร้างแนวคำถาม
 เพิ่มเติม โดยใช้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทางสังคม ระดับบุคคล ครอบครัว

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
ทบทวนสังคมชื่อ..... หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ที่มาหรือฐานคิดการดำเนินกิจกรรม	
- ในชุมชน ท่านมีบทบาทอย่างไรบ้าง เช่น ประธานกลุ่ม เลขากลุ่ม ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาอบต. คณะกรรมการหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชน เป็นต้น	- ผู้ใหญ่บ้าน
- มีหลักการ หรือแนวคิดในการทำงานอย่างไร เช่น ทำแบบอาสา ทำเพื่อช่วยเหลือคน มีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นต้น	
- มีวิธีการทำงาน ตามบทบาทอย่างไร ใครบ้างช่วยเหลือ สับสนุน	
- ท่านมีความเชี่ยวชาญในเรื่องอะไรบ้าง (เช่น ปรารถย์ ช่างแกะสลักไม้ ปุ๊กผัก ไร่สารเคมี ผสมพันธุ์สัตว์ วิเคราะห์ข้าว ดิน การทำบัญชี เป็นต้น)	
- เรื่องที่เกี่ยวข้องขงผลต่อท่านอย่างไร หรือทำให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างไร (เช่น เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ชุมชนปลอดภัย สุขภาพดีขึ้น เป็นต้น)	
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
- มีเป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ทำเพื่อใครบ้าง เพื่อทำแล้วเกิดอะไรบ้าง	
๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทางสังคม	
- งานที่ทำส่งผลกระทบต่อใครบ้าง จำนวนเท่าใด เช่น เด็ก ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ต้องการความช่วยเหลือ คนพิการ ผู้ป่วยระยะท้าย บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ให้ระบุเป็นจำนวนคน	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
๔. วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรม) - ท่านเริ่มทำงานนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลง - ลักษณะการทำงานอย่างไร เช่น รวมกลุ่มกันทำ ทำเฉพาะมีกิจกรรมหรือรวมตัว แบบเดียว หรือรวมเป็นกลุ่ม ทำเดี่ยวเฉพาะตัวเองแต่ได้ผลดี เป็นต้น - มีขั้นตอน กระบวนการในการทำงาน อย่างไร งานอะไรที่ทำได้ราบรื่น งานในใดที่มีปัญหา หรือติดขัด ทำยาก หรือทำแล้วไม่ค่อยได้ผลดี	
๕. ธุรกรรมงานและกิจกรรมเด่น - งานและกิจการที่ท่านดำเนินการ มีอะไรบ้าง และมีความโดดเด่น อย่างไร - ใครเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม และผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ลักษณะงานที่ท่านเห็นแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร - ใครบ้างได้รับประโยชน์ เช่น กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ วิทยากร ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น และจำนวนเท่าไร	
๖. ธุรกรรมนวัตกรรมที่เกิดขึ้น - จากการทำงานมีนวัตกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีที่มาอย่างไรบ้าง - สิ่งงานอะไรบ้างในการพัฒนา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ส่งผลต่อใครบ้าง	
๗. การจัดการ (คน งาน เงิน ข้อมูล) - งานที่ท่านดำเนินการมีลักษณะการดำเนินการอย่างไร เช่น ทำเดียว ทำร่วมกับกลุ่ม หรือกลุ่มอื่น หรือต้องทำไปพร้อมกับกลุ่ม ชุมชน - มีใครบ้างที่ร่วมทำกับท่าน ทำอย่างไรบ้าง - ในการดำเนินงาน ท่านมีเงิน งบประมาณ ทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งของ อะไรบ้างที่หาสนับสนุน ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
๘. เครื่องมือ - มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุที่ใช้ อะไรบ้าง ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	
๙. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน - ในการทำงาน มีอะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุนให้งานสำเร็จ ลุล่วง ราบรื่น เช่น คณะกรรมการตำบล ผู้บริหารอปท. กศ. กติกา ข้อตกลงต่างๆ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นต้น	
๑๐. ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิตและผลลัพธ์) - ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลต่อใครบ้าง (กลุ่มเป้าหมาย คนทำ คราวเรือน) เป็นอย่างไร	
- ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนด้านใดบ้าง เช่น สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง	
- ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) เด็กด้อยพัฒนาการ ๓) ปัญหาครอบครัวที่ความรุนแรง ๔) ชยะลัม ๕) ภัยพิบัติ ๖) การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม ๗) อาหารปลอดภัย ๘) วิถีเกษตรธุรกิจ ๙) บุหรี่และสารเสพติด ๑๐) อุบัติเหตุจากราชและแอลกอฮอล์ อย่างไรบ้าง	

ปฏิบัติการที่ ๔.๔ การเรียนรู้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทางสังคม ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ระดับตำบล ระดับ
เครือข่าย

คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนฝึกปฏิบัติการสร้างแนวคำถาม โดยให้แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๓-๔ คน เพื่อสลับกันสัมภาษณ์ จดบันทึก และฝึกการสร้างแนวคำถาม
เพิ่มเติม โดยใช้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทางสังคม ระดับกลุ่ม องค์กรชุมชน ระดับหมู่บ้าน ชุมชน ระดับตำบล ระดับเครือข่าย

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
ทบทวนสังคมชื่อ..... หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ที่มาหรือฐานคิดการดำเนินกิจกรรม - ในชุมชน การดำเนินงานกลุ่มมีลักษณะงานอย่างไรบ้าง เช่น เป็นกองทุนให้กู้ยืม รวมกลุ่มทำกิจกรรม อาสาสมัคร กลุ่มครัวเรือนช่วยเหลือกัน ทำอาชีพ เป็นต้น - เริ่มก่อตั้งเมื่อไร มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง - ให้ระบุช่วงเวลาของกลุ่ม เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดสร้างผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น - กลุ่มมีวิธีการทำงานอย่างไร ใครบ้างช่วยเหลือ สนับสนุน อย่างไร - ตั้งแต่ดำเนินการมา แต่ละช่วงเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ส่งผลกระทบกับใคร เกิดนโยบาย ข้อตกลงกลุ่ม หรือไม่	
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน - กลุ่มมีเป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ทำเพื่อใครบ้าง เมื่อทำแล้วเกิดอะไรบ้าง ส่งผลกระทบกับใครบ้าง - งานที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบตามที่คาดหวังไว้อย่างไรบ้าง	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม - งานของกลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง จำนวนเท่าใด เช่น เด็ก ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ต้องการความช่วยเหลือ คนพิการ ผู้ป่วยระยะท้าย บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ให้ระบุเป็นจำนวนคน	
๔. วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรม)	
- กลุ่มเริ่มทำงานนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อะไรบ้าง ที่เปลี่ยนแปลง	
- ลักษณะการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไร เช่น รวมกลุ่มกันทำ ทำเฉพาะมีกิจกรรมหรือรวมตัว แบบเดี่ยว หรือรวมเป็นกลุ่ม ทำเดี่ยวเฉพาะตัวเองแต่ได้ผลดี เป็นต้น	
- มีขั้นตอน กระบวนการในการทำงาน อย่างไร งานอะไรที่ได้ดีราบรื่น งานใดที่มีปัญหา หรือติดขัด ทำยาก หรือทำแล้วไม่ค่อยได้ผลดี แก้ไขอย่างไร ใครบ้างเกี่ยวข้อง	
๕. ธุรกรรมงานและกิจกรรมเด่น	
- งานและกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ มีอะไรบ้าง และมีความโดดเด่น อย่างไร	
- ใครเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม และผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ลักษณะงานที่ได้เห็นแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร	
- ใครบ้างได้รับประโยชน์ เช่น กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น และ จำนวนเท่าไร	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
๖. รูปธรรมนวัตกรรมที่เกิดขึ้น	
- จากการทำงานมีนวัตกรรมอะไรที่เกิดขึ้นบ้าง มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างเกี่ยวข้อง ส่งผลต่อใครบ้าง หรือใครบ้างที่ได้ประโยชน์	
- สิ่งานอะไรบ้างในการพัฒนา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ส่งผลต่อใครบ้าง	
๗. การจัดการ (คน งาน เงิน ข้อมูล)	
- งานที่กลุ่มดำเนินการมีลักษณะการดำเนินการอย่างไร เช่น ทำเดี่ยว ทำร่วมกับกลุ่ม หรือกลุ่มอื่น หรือต้องทำไปพร้อมกับกลุ่ม ชุมชน	
- มีใครบ้างที่ร่วมทำ หรือสนับสนุน ได้มาอย่างไร พัฒนาการที่เกี่ยวข้องอย่างไร	-
- ในการดำเนินงาน ท่านมีเงิน งบประมาณ ทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งของ ะไรบ้างที่มาสสนับสนุน ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	
- เงินทุนหมุนเวียนในกลุ่ม มีหรือไม่ จำนวนเท่าใด จัดการอย่างไร	
๘. เครื่องมือ	
- มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุอะไรบ้าง ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	
๙. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน	
- ในการทำงาน มีอะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุนให้งานสำเร็จ ลุล่วง ราบรื่น เช่น คณะกรรมการพัฒนาตำบล ผู้บริหารอปท. ภาครัฐ กติกา ข้อตกลงต่างๆ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นต้น	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
๑๐. ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	
- ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลต่อใครบ้าง (กลุ่มเป้าหมาย คนทำ ครวัเรือน) เป็นอย่างไร	
- ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนด้านใดบ้าง เช่น สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง	
- ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) เด็กด้อยพัฒนาการ ๓) ปัญหาครอบครัวที่รุนแรง ๔) ชยะสัน ๕) ภัยพิบัติ ๖) การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม ๗) อาหารปลอดภัย ๘) วิกฤตเศรษฐกิจ ๙) บุหรี่และสารเสพติด ๑๐) อุบัติเหตุจราจรและแอลกอฮอล์ อย่างไรบ้าง	

ปฏิบัติการที่ ๔.๕ การเรียนรู้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูล ทูมทางสังคม ระดับหน่วยงาน
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนฝึกปฏิบัติการสร้างแนวคำถาม โดยให้แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๓-๔ คน เพื่อสลับกันสัมภาษณ์ จดบันทึก และฝึกการสร้างแนวคำถาม
 เพิ่มเติม โดยใช้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทูมทางสังคม ระดับหน่วยงาน

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับเปลี่ยนแนวคำถาม
ชื่อหน่วยงาน..... หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ที่มาหรือฐานคิดการดำเนินกิจกรรม	
- เป็นหน่วยงานที่ทำงานในลักษณะอะไร เป็นหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร	-
- มีภารกิจอะไรบ้าง ที่ทำกับชุมชน รับผิดชอบในส่วนใดบ้าง ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำงาน	-
- เริ่มก่อตั้งเมื่อไร มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง	-
- ให้ระบุช่วงเวลาหน่วยงาน เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่สร้างผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น	
- วิธีการทำงานอย่างไร ใครบ้างช่วยเหลือ สนับสนุน อย่างไร	
- ตั้งแต่ดำเนินการมา แต่ละช่วงเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ส่งผลกระทบต่อใคร เกิดนโยบาย ข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับ หรือไม่	-
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
- มีเป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ทำเพื่อใครบ้าง เมื่อทำแล้วเกิดอะไรบ้าง ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง	
- งานที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลกระทบต่อใครบ้างใครบ้าง	
๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทูมทางสังคม	
- งานของกลุ่มที่ทำส่งผลกระทบต่อใครบ้าง จำนวนเท่าใด เช่น เด็ก ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ กลุ่มวัยทำงาน ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ต้องการความช่วยเหลือ คนพิการ ผู้ป่วยระยะท้าย บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ให้ระบุเป็นจำนวนคน	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
๔. วิธีการทำงาน (กระบวนการ งานและกิจกรรม) - เริ่มทำงานนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลง เป็นไปตามบทบาท หน้าที่ ภารกิจหรือไม่ อย่างไร - ลักษณะการทำงานของหน่วยงาน เป็นอย่างไร เช่น งานบริการสุขภาพ บริการสาธารณะ สนับสนุนกลุ่ม องค์กรชุมชน เป็นต้น - มีขั้นตอน กระบวนการในการทำงาน อย่างไร งานอะไรที่ทำได้ดีราบรื่น งานใดที่มีปัญหา หรือติดขัด ท้ายาก หรือทำแล้วไม่ค่อยได้ผลดี แก้ไขอย่างไร ใครบ้างเกี่ยวข้อง	
๕. ธุรกรรมงานและกิจกรรมเด่น - งานและกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ มีอะไรบ้าง และมีความโดดเด่นอย่างไร - ใครเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้ดำเนินการร่วม และผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ลักษณะงานที่ดำเนินการเป็นอย่างไร - ใครบ้างได้รับประโยชน์ เช่น กลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ วิทยากร ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น และ จำนวนเท่าไร	
๖. ธุรกรรมนวัตกรรมที่เกิดขึ้น - จากการทำงานมีนวัตกรรมอะไรที่เกิดขึ้นบ้าง มีที่มาอย่างไรบ้าง ใครบ้างเกี่ยวข้อง ส่งผลต่อใครบ้าง หรือใครบ้างที่ได้ประโยชน์ - มีงานอะไรบ้างในการพัฒนา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ส่งผลต่อใครบ้าง	
๗. การจัดการ (คน งาน เงิน ข้อมูล) - งานที่กลุ่มดำเนินการมีลักษณะการดำเนินการอย่างไร เช่น ทำเดี่ยว ทำร่วมกับกลุ่ม หรือกลุ่มอื่น หรือต้องไปพร้อมๆกับกลุ่ม ชุมชน - มีใครบ้างที่ร่วมทำ หรือสนับสนุน ได้มาอย่างไร พัฒนาการที่เกี่ยวข้องอย่างไร	

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
- ในการดำเนินงาน ทานมีเงิน งบประมาณ ทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งของ อะไรบ้างที่ภาคีสนับสนุน ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	
๘. เครื่องมือ	
- มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ อะไรบ้าง ได้มาอย่างไร และใช้อย่างไรบ้าง	
๙. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน	
- ในการทำงาน มีอะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุนให้งานสำเร็จ ลุล่วง ราบรื่น เช่น คณะกรรมการตำบล ผู้บริหารอปท. กูญ กติกา ข้อตกลงต่างๆ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นต้น	
๑๐. ผลที่เกิดขึ้น (ผลลัพธ์)	
- ผลจากการดำเนินงาน ส่งผลต่อใครบ้าง (กลุ่มเป้าหมาย คนทำ ครวัเรือน) เป็นอย่างไร	
- ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนด้านใดบ้าง เช่น สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง	
- ผลที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาชุมชน ๑๐ ประเด็น ได้แก่ ๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ๒) เด็กด้อยพัฒนาการ ๓) ปัญหาครอบครัวที่ความรุนแรง ๔) ชยะสัน ๕) ภัยพิบัติ ๖) การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม ๗) อาหารปลอดภัย ๘) วิกฤตเศรษฐกิจ ๙) บุหรี่และสารเสพติด ๑๐) อุบัติเหตุจากรถและแอลกอฮอล์ อย่างไรบ้าง	

ปฏิบัติการที่ ๔.๖ การเรียนรู้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทางสังคม ระดับแหล่งประโยชน์
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนฝึกปฏิบัติการสร้างแนวคำถาม โดยให้แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๓-๔ คน เพื่อสลับกันสัมภาษณ์ จดบันทึก และฝึกการสร้างแนวคำถาม
 เพิ่มเติม โดยใช้แนวคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลทางสังคม ระดับแหล่งประโยชน์

ตัวอย่างแนวคำถาม	ปรับแก้เพิ่มเติมแนวคำถาม
ชื่อหน่วยงาน..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....	
๑. ข้อมูลทั่วไป - ที่นี้ก่อนประโยชน์อะไรสำหรับหมู่บ้าน ชุมชน ที่ตั้ง และชุมชนอื่น - มีที่มาอย่างไร สร้างขึ้น หรือเกิดเองตามธรรมชาติ ใครสนับสนุน หรือช่วยก่อตั้ง - ให้ระบุช่วงเวลาแหล่งประโยชน์ เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่สร้างผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ เป็นต้น - ตั้งแต่มีแหล่งประโยชน์นี้มา แต่ละช่วงเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ส่งผลกระทบกับใครระดับกลุ่ม องค์กร ชุมชน ตำบล	
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
- มีเป้าหมายในการใช้ เข้าถึงแหล่งประโยชน์นี้ อย่างไร เพื่อคนกลุ่มใดบ้าง	
๓. การนำใช้แหล่งประโยชน์	
- ใครบ้าง มาใช้แหล่งประโยชน์นี้บ้าง ใช้ทำอะไร รักษา พื้นฟูอย่างไร ชุมชนมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร	
- มีการกำหนดข้อตกลง กติกาอะไรบ้างในการใช้ประโยชน์จากแหล่งประโยชน์นี้ มีแนวทางการกำกับอย่างไร	
๔. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน	
- มีหน่วยงาน องค์กร ใดบ้างที่มีส่วนในการสร้าง สนับสนุนดูแล ปรับปรุง พัฒนา รักษา หรืออนุรักษ์ แหล่งประโยชน์นี้หรือไม่ อย่างไร	
๕. ผลกระทบที่เกิดขึ้น	
- การใช้งานแหล่งประโยชน์นี้ สามารถช่วยเอื้อให้ทุนทางสังคม กลุ่มไหนสร้างงานและกิจกรรมอะไรบ้าง	

๖. ข้อพึงระวัง

- ๖.๑ การสร้างแนวคำถามควรเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ
- ๖.๒ ไม่ควรสร้างแนวคำถามในลักษณะชี้แนะ เนื่องจากอาจทำให้ผู้ให้ข้อมูลลำบากใจในการปฏิเสธ ส่งผลให้ได้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง
- ๖.๓ การสร้างแนวคำถามต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลว่าเป็นทุนทางสังคมระดับใด เพื่อให้สามารถสร้างแนวคำถามได้ตรงประเด็น
- ๖.๔ นักวิจัยชุมชนต้องทำความเข้าใจแนวคำถามและฝึกการสัมภาษณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลทุกครั้ง
- ๖.๕ ต้องมีการประชุมที่นักวิจัยเพื่อทำความเข้าใจแนวคำถามและวางแผนในการเก็บข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิจัยชุมชนที่ไม่มีประสบการณ์หรือประสบการณ์น้อย ควรฝึกที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ในการวิจัยชุมชนให้คำแนะนำเสมอ
- ๖.๖ นักวิจัยชุมชนควรเลือกแนวคำถามมาใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แต่ไม่ควรอ่านแนวคำถามทั้งหมดในการสัมภาษณ์
- ๖.๗ การสร้างแนวคำถามต้องให้ความสำคัญกับจริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มีความเปราะบาง โดยเพิ่มความระมัดระวังเมื่อใช้ตั้งคำถาม

ขั้นตอนที่ ๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูล

๑. แนวคิดและหลักการ

การวิจัยชุมชน RECAP เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งคนหรือนักวิจัยเป็นเครื่องมือของการวิจัยในทุกขั้นตอน การเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลให้พอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล นักวิจัยต้องใช้แนวทางเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจากผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ในแต่ละสถานการณ์ รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่มีการสรุปรวบรวมไว้แล้ว เพื่อประกอบการอธิบายสถานการณ์โดยผู้ให้ข้อมูล การเก็บข้อมูลมีองค์ประกอบ ๖ ส่วนคือ ๑) ประเภทของสถานการณ์ เหตุการณ์ เรื่องเด่น งานเด่น พฤติกรรม การกระทำ หรือ กิจกรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ๒) ข้อมูลที่อธิบายสถานการณ์ เหตุการณ์ เรื่องเด่น งานเด่น พฤติกรรม การกระทำ หรือ กิจกรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ๓) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (ผู้ดำเนินการหลักและผู้ดำเนินการร่วม) และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (ผู้ที่ให้การสนับสนุน และผู้ที่ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น) ๔) วิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูล ๕) แนวทางหรือ แนวคำถามในการเก็บข้อมูลของแต่ละวิธีการให้ได้สมบูรณ์ และ ๖) แนวทางการบันทึกเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสามารถดำเนินการได้ด้วย ๓ วิธีการ (Methods) คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ซึ่งแต่ละวิธีมีหลักการสำคัญดังนี้

๑) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการที่นักวิจัยชุมชนต้องเข้าไปเรียนรู้ในสถานที่จริง พื้นที่จริง ปฏิบัติการจริง เพื่อค้นหาและพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏต่อหน้าต่อตาของนักวิจัย ซึ่งอาจจะเป็นภาพหรือร่องรอยของเหตุการณ์ สถานการณ์ วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม การดำเนินงานหรือกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมกระบวนการดำเนินงาน คนสำคัญของเหตุการณ์ ผู้นำในการดำเนินการ ตลอดจนผลผลิตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนี้จะเป็นข้อมูลเริ่มต้น ในการที่จะนำไปสู่การตั้งคำถามเพื่อสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่มต่อไป การเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยชุมชน RECAP ต้องเริ่มต้นด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเสมอ ในกรณีนักวิจัยชุมชนเป็นคนในพื้นที่การสังเกตแบบมีส่วนร่วมจะทำให้นักวิจัยเห็นประเด็นที่ศึกษาครอบคลุมกว่าการใช้ประสบการณ์ชี้นำ

๒) การสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ที่นักวิจัยชุมชนได้ข้อมูล เป็นรูปธรรมหรือมีหลักฐานประกอบแล้ว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีการซักถามรายละเอียด จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับเหตุการณ์นั้นๆ ทั้งที่เป็นคนหลัก คนร่วม และคนสนับสนุน รวมทั้งคนที่เกี่ยวข้องในบทบาทหรือได้รับผลกระทบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างละเอียดที่สุด หรือได้คำตอบครอบคลุมครบถ้วนในประเด็นที่ต้องการตามที่แต่ละคนมีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ศึกษานั้นๆ นักวิจัยชุมชนจึงควรต้องจัดทำแนวคำถามสำหรับ

ซักถามในประเด็นต่างๆ ที่ศึกษา พร้อมทั้งสามารถเลือกหรือปรับแนวคำถามให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลและ สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ศึกษาด้วย

๓) การสนทนากลุ่ม เป็นกระบวนการที่นักวิจัยชุมชนเลือกใช้ในการพูดคุย ซักถาม กับผู้ให้ข้อมูลที่ มีจำนวนมาก โดยใช้วิธีการรวมกลุ่มพูดคุยพร้อมกันในเวลาเดียวกัน เพื่อยืนยันข้อมูล ในกรณีที่ข้อมูลที่ เก็บรวบรวมได้ มีข้อขัดแย้งกันจากผู้ให้ข้อมูลหลายคน หรือในกรณีที่ต้องการให้ผู้ให้ข้อมูลได้มาอธิบาย แสดงความคิดเห็นและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลร่วมกัน ซึ่งจะทำให้นักวิจัยชุมชนสามารถได้ข้อมูลที่ แสดงความเหมือนและความต่างของประเด็นที่ศึกษาได้ละเอียดขึ้น พร้อมทั้งสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์ เจาะลึกของประเด็นที่ศึกษา จากบริบทของความต่างได้ การสนทนากลุ่มสามารถใช้เป็นวิธีการสอบทาน ข้อมูลในขั้นตอนการวิเคราะห์เบื้องต้นที่ควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลด้วย

อย่างไรก็ดี ในระหว่างที่นักวิจัยชุมชนได้ดำเนินการเก็บข้อมูล นักวิจัยชุมชนจะต้องมีการบันทึก ข้อมูลต่างๆ โดยใช้วิธีการบันทึกภาคสนาม (Field notes) เพื่อจดบันทึกโดย

(๑) บันทึกจากสิ่งที่ได้สังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์เจาะลึก และสนทนากลุ่ม โดยทำการ บันทึกโดยละเอียดในสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏ

(๒) สามารถดำเนินการได้โดยใช้ปากกาที่มีสีต่างกันหรือมีสัญลักษณ์แสดงให้เห็นว่าข้อความ ที่บันทึกนี้เป็นข้อสังเกต หรือข้อคิดเห็น หรือข้อมูลการวิเคราะห์จากนักวิจัยชุมชนเองไม่ใช่จากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมักเกิดขึ้นทั้งในระหว่างการเก็บข้อมูลและภายหลังจากที่ได้เก็บข้อมูลในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ

(๓) บันทึกตามแนวคำถามหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ตามเรื่องราว เหตุการณ์สำคัญต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อม และบริบทของพื้นที่ที่ได้เก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลในกระบวนการวิจัยชุมชน RECAP อาศัยแนวทางการดำเนินการ ๓ แนวทาง คือ

(๑) ต้องใช้นักวิจัยชุมชนหลายคน การทำวิจัยชุมชน RECAP ในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน มีการ แบ่งทีมนักวิจัยชุมชน ออกเป็น ๓-๕ ทีมย่อย เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นแกนนำ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มทางสังคมและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่

(๒) ในแต่ละพื้นที่ (ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน และระดับตำบล) จำเป็นต้องมีการกำหนดขั้นตอน และกระบวนการในการเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลให้เป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) ขั้นตอนการประชุมวางแผนในทีม (๒) ขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูล และ (๓) ขั้นตอนการ สรุปและตรวจสอบข้อมูล ดังนั้นเมื่อมีการประชุมวางแผนและมอบหมายงานและบทบาทหน้าที่ กลุ่มผู้ให้ ข้อมูลเป้าหมายที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละทีมย่อยแล้ว ภายหลังจากสิ้นสุดการเก็บข้อมูล แต่ละทีมย่อยจะต้องมาร่วมประชุมสรุปข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกในทีม ใหญ่ ได้เรียนรู้และเข้าใจรายละเอียดของสถานการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่ได้ดำเนินการ เก็บข้อมูล และต้องสรุปแนวทางการเก็บข้อมูลในสถานที่ที่ยังขาดอยู่

(๓) นักวิจัยชุมชนต้องวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อแสดงองค์ประกอบของสถานการณ์หรือ เหตุการณ์ที่ศึกษา ความสัมพันธ์เชื่อมโยงการดำเนินงานและกิจกรรมในด้านต่างๆ ของทุนทางสังคมใน แต่ละระดับ รวมทั้งผลกระทบที่จับต้องได้ ให้สามารถทำความเข้าใจและอธิบายได้ใกล้เคียงกับเรื่องจริง ตามที่ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีประสบการณ์ร่วม และต้องวางแผนการเก็บข้อมูลในส่วนที่ยังได้ไม่ครบ หรือที่

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ดังนั้นแต่ละทีมจึงสามารถปรับและจัดทำแนวทางการสังเกตและแนวคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่มได้ตามความต้องการข้อมูลในแต่ละช่วง ซึ่งจะช่วยให้มีความสมบูรณ์ของข้อมูลมากขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม

๓. วิธีการ

ประกอบด้วยเนื้อหา ๒ ส่วน ได้แก่ เทคนิควิธี (การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม) ขั้นตอนและแนวทางการเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ เทคนิควิธีการ

๑) เทคนิควิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม^๑

๑.๑) วิธีการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมแบ่งเป็น ๒ ประเภทตามระดับของการมีส่วนร่วมคือ

๑.๑.๑) การสังเกตอย่างเดี่ยว เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยสังเกตเหมือนกับเป็นคนนอก เช่น ผู้วิจัยสังเกตการทำกิจกรรมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยที่ตนเองไม่ได้เข้าไปร่วมทำกิจกรรมด้วย เป็นต้น

๑.๑.๒) การสังเกตและมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยมีบทบาทในสถานการณ์ที่เป็นประเด็นที่ศึกษา ข้อมูลที่ได้เป็นไปตามระดับความเข้มข้นของการเข้าร่วมในสถานการณ์และการเก็บข้อมูลและการบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตต่างๆ โดยระดับความเข้มข้นอยู่ที่บทบาทของนักวิจัย ตั้งแต่ นักวิจัยร่วมทำกิจกรรมต่างๆ กับประชาชนพื้นที่แล้วสังเกตไปด้วยโดยทำการสังเกตมากกว่าการร่วมกิจกรรม นักวิจัยร่วมกิจกรรมมากกว่าการสังเกต นักวิจัยร่วมกิจกรรมอย่างเข้มข้นและมีการสังเกตเล็กน้อย การสังเกตแบบนี้นักวิจัยถือเป็นคนนอก แต่ เข้าร่วมสถานการณ์หรือกิจกรรมในบทบาทของการเก็บข้อมูลในระดับที่เข้มข้นต่างกันดังกล่าว

---

^๑ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดในสถานการณ์ วิธีชีวิต สภาพแวดล้อม การดำเนินงานหรือกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมกระบวนการดำเนินงาน คนสำคัญของเหตุการณ์ ผู้นำในการดำเนินการ ตลอดจนผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นที่แสดงการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นทักษะที่คนทั่วไปมีและใช้เป็นประจำ เป็นการสังเกตของคนในชุมชนเดียวกัน ที่มีความใกล้ชิดและมีการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เห็นทั้งพฤติกรรม การกระทำที่เชื่อมโยงกับความคิด ที่ทำให้เห็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ทั้งนี้ นักวิจัยชุมชนทำการสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของการอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการจัดการงานและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนทางสังคมต่างๆ ที่แสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนหรือปฏิสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างอื่นๆ ของชุมชนด้วย ทั้งสังเกตอย่างเดี่ยว หรือ ร่วมกิจกรรม ร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือเป็นร่วมดำเนินการในกิจกรรมของประเด็นที่ศึกษาด้วย

วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของการวิจัยชุมชน RECAP ออกแบบให้นักวิจัย ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ มีความคุ้นเคยและทำงานร่วมกับชุมชนทางสังคมอยู่แล้ว ให้สามารถใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับกระบวนการปฏิบัติงานจริงด้วย การเพิ่มแนวทางการสังเกตให้สามารถ กำหนดประเด็นที่ศึกษา คือ ทูมทางสังคมและระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น กำหนดข้อมูลที่ต้องการและผู้ให้ข้อมูล จะทำให้การเก็บข้อมูลเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ ในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด

เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในกระบวนการวิจัยชุมชน RECAP ที่สำคัญคือ ๑) การเตรียมแนวทางการสังเกตให้สามารถเกาะติดสถานการณ์ เหตุการณ์ งานเด่น คนสำคัญ ของชุมชนทางสังคมทุกระดับ ๒) การกำหนดบทบาทของนักวิจัยไว้คร่าวๆ ในระหว่างดำเนินการและการทำความเข้าใจว่าบทบาทการสังเกตและการเก็บข้อมูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๓) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมสามารถดำเนินการร่วมกับการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ๔) การบันทึกการสังเกตประกอบด้วย ๕ แนวทางคือ (๑) การบันทึกฉากทัศน์และคนที่เกี่ยวข้อง (๒) การบันทึกพฤติกรรมกระทำ การแสดงออก ปฏิสัมพันธ์ของคน (๓) การบันทึกแบบแผนพฤติกรรมซ้ำๆ หรือ เป็นขั้นตอนและกระบวนการ (๔) การบันทึกโครงสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนทางสังคม และ (๕) การบันทึกปฏิบัติการของผู้เกี่ยวข้อง

แนวทางการสังเกตที่เป็นพื้นฐานที่สุด คือ การสังเกตว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำกับใคร ตั้งแต่เมื่อใด ผู้คนมาพบปะกันทำไม เรื่องอะไร โดยมีรายละเอียดแนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม^๒ อย่างน้อย ๑๓ ส่วน ได้แก่

(๑) ลักษณะทางกายภาพของชุมชน (Space) เป็นการสังเกตลักษณะทางกายภาพของชุมชนหรือพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ รวมถึงสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ เช่น โครงสร้างของชุมชน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ แหล่งวัฒนธรรม อาคาร สถานที่ที่ใช้ประโยชน์ต่างๆ สถานที่พบปะ เป็นต้น

(๒) คนที่เกี่ยวข้อง (Actor) เป็นการสังเกตผู้คนในบริเวณที่ได้สังเกตหรือที่เกิดเหตุการณ์หรือปรากฏตัวให้เห็นพร้อมการกระทำและบทบาท โดยสิ่งที่ต้องสังเกต เช่น มีใครบ้าง (พระ ปู่ ย่า ตายาย ลูก เด็ก แม่) มีลักษณะอย่างไร (เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา การแต่งกาย) มีบทบาทอะไร (นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล หมอ ประธานชมรมผู้สูงอายุ พยาบาล) เป็นต้น

(๓) กิจกรรมที่เกิดขึ้น (Activity) การสังเกตกิจกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลที่มีขั้นตอนหรือแบบแผน หรือมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น การนั่งทำดอกไม้จันทร์ การปรุงอาหาร การนั่งสนทนากัน ยาย ไทเปลดหลาน ยายปลูกผักสวนครัว กรรมการเข้าร่วมการประชุม อาสาสมัครเดินเยี่ยมบ้าน การออกกำลังกายเป็นกลุ่มของผู้สูงอายุ กลุ่มผู้สูงอายุทำบุญอินทรี เป็นต้น

---

^๒ Spradley J, (๑๙๘๐) . Participant observation. From Qualitative research methodologies: ethnography. BMJ ๒๐๐๘;๓๓๗:๑๑๐๒๐ (Published ๐๗ August ๒๐๐๘), Tony L. Whitehead. (๒๐๐๕) Basic Classical Ethnographic Research Methods. Ethnographically Informed Community And Cultural Assessment Research Systems (EICCARS) Working Paper Series. Cited from http://www.dphu.org/uploads/attachements/books/books_๕๐๑๔_๐.pdf, Streubert, H.J. and Carpenter, D.R. (๒๐๑๑) Qualitative Research in Nursing: Advancing the Humanistic Imperative. Wolters Kluwer, Philadelphia.

(๔) วัตถุประสงค์ของ (Object) การสังเกตวัตถุประสงค์ สิ่งของ อุปกรณ์ต่างๆ หรือทรัพยากรที่ใช้ในการทำกิจกรรม เช่น พานบายศรี ส่วนประกอบของปุย ขวดที่ใช้เพาะเชื้อเห็ด สมุดรายชื่อสมาชิกกลุ่มและการส่งเงินออมการกุศล แบบแปลนสร้างทางลาด เป็นต้น

(๕) การกระทำของบุคคล (Act) พฤติกรรมหรือการแสดงออกของแต่ละบุคคล เช่น การทำอาหาร การช่วยพยุงผู้สูงอายุ การคัดแยกขยะ การออกกำลังกาย การทำหัตถกรรม การย้อมผ้า การผสมปุยอินทรีย์ การทำขนมจากกล้วย เป็นต้น

(๖) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Event) เป็นการสังเกตเหตุการณ์ของผู้คนที่มีการดำเนินการร่วมกัน เช่น การทำบุญประเพณี การพูดคุยในสภากาแฟ การมารับเบี้ยยังชีพ กิจกรรมวันจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมเยี่ยมบ้านของcare giver กิจกรรมประชุมหรือประชุมหมู่บ้าน กิจกรรมการรณรงค์ลดเหล้า กิจกรรมการเก็บเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

(๗) ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ (Time) การสังเกตช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น เข้ามีดสาย เทียง บ่าย คำ กลางดึก ฤดูฝน เดือนเมษายน วันหยุด วันสำคัญทางศาสนา วันรับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ ปลายเดือนธันวาคม วันประชุมของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

(๘) เป้าหมาย (Goal) สังเกตว่าเป้าหมายของการมีกิจกรรมร่วมกันของผู้คนในเหตุการณ์ที่สังเกตนั้น มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการกระทำอะไร เช่น การประชุมร่วมกันเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การมาเรียนทำน้ายาเอนกประสงค์เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนหรือผลิตเพื่อจำหน่าย การเก็บรวบรวมเงินจากสมาชิก การอนุมัติให้กู้ยืมเงิน การช่วยเหลือผู้สูงอายุเจ็บป่วยหรือพิการ เป็นต้น

(๙) อารมณ์ ความรู้สึก (Feeling) สังเกตการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ของบุคคลที่อยู่ในบริเวณหรือสถานการณ์ที่ทำการสังเกต เช่น โกรธ ดีใจ เสียใจ โศกเศร้า ทุกข์ใจ กังวล ตกใจ ยินดี สนุก ชื่นชม เป็นต้น

(๑๐) ภาษา (Language) สังเกตภาษาที่ใช้ในการสื่อสารพูดคุยกันของผู้คนที่อยู่ในสถานที่นั้น เช่น ภาษาถิ่น ภาษากลาง ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการใช้ภาษากาย ภาษามือ เป็นต้น

(๑๑) ความสัมพันธ์ (Relationships) สังเกตความสัมพันธ์ของบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การช่วยเหลือ บุญคุณ การสั่งการ การขอร้อง เป็นต้น ทั้งนี้จะทำให้เข้าใจโครงสร้างสังคมของพื้นที่ได้

(๑๒) สิ่งอื่นๆ ที่ปรากฏ (Appearance) เช่น สภาพอากาศ การให้ความร่วมมือ การเงยบ การตั้งใจทำ เป็นต้น

๑.๓) ผลลัพธ์ ได้ข้อมูลสถานการณ์ เหตุการณ์ที่สำคัญ สภาพแวดล้อมของชุมชน กิจกรรมที่เกิดขึ้น รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งคนสำคัญ คนเก่ง หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และคนที่ได้รับประโยชน์และผลกระทบด้วย

๑.๔) การนำใช้ข้อมูลจากการสังเกตทำให้ทราบว่า เหตุการณ์สำคัญและเรื่องเด่นมีอะไรบ้าง ใครคือคนสำคัญของเหตุการณ์หรือเรื่องเด่นในชุมชน โดยสามารถนำมากำหนดประเด็นที่ศึกษา ชี้ตัวผู้ให้ข้อมูลทั้งผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป การสร้างแนวทางการสัมภาษณ์และแนวทางการสนทนากลุ่มต่อไป

๒) เทคนิควิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก^๓

๒.๑) วิธีการ นักวิจัยชุมชนทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ที่มีประสบการณ์ตรงและอ้อมในสถานการณ์ หรือการสอบถามข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและที่ได้ประสบหรือเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นๆ รูปแบบการสัมภาษณ์ควรมีลักษณะเป็นการสนทนากันตามธรรมชาติจากแนวคำถามที่ออกแบบไว้ ผู้สัมภาษณ์อาจแตกเป็นคำถามย่อยได้อีก หรือ เพิ่มแนวคำถามที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้ตอบได้ครบถ้วนและชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์เบื้องต้น

เทคนิคและแนวทางการสัมภาษณ์ มีดังนี้

(๑) นักวิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ชัดเจนว่าต้องการข้อมูลอะไรบ้างจากใคร เตรียมแนวคำถาม แบบบันทึก ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ หากต้องสัมภาษณ์ในประเด็นที่มีความซับซ้อนหรือมีคำถามจำนวนมาก ควรมีการทดลองหรือฝึกสัมภาษณ์ก่อน เพื่อทดสอบความชัดเจนของคำถาม และเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งไม่ควรเกิน ๒ ชั่วโมงเพราะผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีความเหนื่อยล้า ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่มีคุณภาพเพียงพอ

(๒) ควรมีการติดต่อนัดหมายผู้ถูกสัมภาษณ์ล่วงหน้า กำหนดช่วงเวลาที่จะใช้สัมภาษณ์ สถานที่ และวิธีการสัมภาษณ์ และต้องให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกสะดวก เต็มใจไม่รู้สึกว่าจะถูกบังคับ

(๓) ขณะสัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศที่ดี ผ่อนคลาย เป็นกันเอง และชี้แจงให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่านำผลการสัมภาษณ์ไปใช้อย่างไร ให้คำรับรองว่าจะไม่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เสื่อมเสียหรือเดือดร้อน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เต็มใจให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด

(๔) ในขณะที่สัมภาษณ์ควรตั้งคำถามทีละคำถาม ใช้เวลารอคำตอบไม่เร่งรีบ และไม่ใช้คำถามนำหรือชี้แนะ ต้องแน่ใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจคำถามทุกคำถามก่อนตอบ คำถามต้องตรงประเด็น ใช้ภาษาง่าย สื่อความหมายชัดเจนและเป็นคำถามที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีข้อมูล เมื่อได้ฟังคำตอบไม่ควรแสดงอารมณ์หรือปฏิกิริยาใดๆ เช่น การแสดงความเห็นด้วยหรือขัดแย้งต่อคำตอบ เพราะอาจมีผลต่อการตอบคำถามต่อไป หากจำเป็นต้องตั้งคำถามเพื่อลึกลงหาความจริง หรือถามลึกลงไป หรือเป็นเรื่องที่อาจมีผลกระทบ ควรชี้แจง และขออนุญาต รวมทั้งต้องกระทำด้วยความสุภาพไม่แสดงลักษณะอาการเร่งรีบหรืออยากรู้ อยากเห็นจนผู้ถูกสัมภาษณ์มีความอึดอัดที่จะให้ข้อมูล

---

^๓ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเผชิญหน้า โดยผู้สัมภาษณ์สอบถามผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถามที่วางไว้ แนวคำถามนี้เป็นคำถามปลายเปิดที่มีลักษณะต่างกันไปตามข้อมูลที่ต้องการซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล เช่น คำถามเปิดสถานการณ์ คำถามแจกแจงรายละเอียด คำถามเทียบเคียง คำถามแสดงขั้นตอน เป็นต้น ที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่ต้องการศึกษา โดยใช้ทักษะการพูดคุย ให้อธิบายสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือที่ก่อตัวสถานการณ์นั้นๆ จากผู้มีประสบการณ์ตรงและอ้อมและผู้เกี่ยวข้องที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วเก็บข้อมูลที่เป็นการอธิบายการเกิดและการดำเนินไปของเหตุการณ์ พฤติกรรมและการกระทำของคนในแต่ละเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ของหลายเหตุการณ์ที่ก่อตัวเป็นสถานการณ์ อธิบายความคิดเห็น และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นๆ เป็นการซักถามเพื่อให้เข้าใจความคิดที่อธิบายการกระทำหรือพฤติกรรมด้วยการบอกเล่าให้ละเอียดและครอบคลุมทุกแง่มุม ทำให้ได้ข้อมูลทั้งหมดที่ไปของเรื่องและผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นภาพรวมด้วย

(๕) ผู้รวบรวมข้อมูลจัดบันทึกการสัมภาษณ์ทันทีเพราะอาจลืมได้ พยายามจัดบันทึกให้เร็ว และไม่แสดงความกังวลกับการจัดบันทึกจนผู้ถูกสัมภาษณ์เสียจังหวะในการพูด หากจะใช้เครื่องบันทึกเสียงหรืออุปกรณ์อย่างอื่นช่วยจะต้องขออนุญาตและต้องให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ยินยอมก่อนจึงใช้ได้ ไม่ควรลักลอบบันทึกการสัมภาษณ์เพราะเป็นการผิดจรรยาบรรณ และถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

๒.๒) ผลลัพธ์ ได้ข้อมูลรายละเอียดสถานการณ์ เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น งานเด่น รวมทั้งการดำเนินงานกิจกรรมหรือบริการเกี่ยวกับงานเด่น การแก้ปัญหา การจัดการงาน หรือ การพัฒนางาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของทุนทางสังคมทั้งหมด และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ จากผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

๒.๓) การนำใช้ นำมาเขียนบรรยายรายละเอียดทุนทางสังคมที่เป็นศักยภาพของชุมชน วิธีการขั้นตอนการจัดการปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บทบาทของคนสำคัญ บทบาทของทุนทางสังคมทั้งระดับบุคคล กลุ่มองค์กร หน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ หมู่บ้าน ตำบล และเครือข่าย ที่มาสัมพันธ์กันหรือเกี่ยวข้องกัน

๓) วิธีการสนทนากลุ่ม^๔

๓.๑) วิธีการ

๓.๑.๑) การเตรียมการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

- (๑) ด้านผู้ดำเนินการสนทนา ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา ๑ คน ผู้จัดบันทึกการสนทนา ๑ คน และผู้คอยอำนวยความสะดวกทั่วไป ๑ คน
- (๒) ด้านผู้ร่วมสนทนา เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาคือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรู้เรื่องดีในประเด็นที่จะสนทนา ถือเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวนประมาณ ๗-๑๒ คน
- (๓) ด้านสถานที่ควรจัดเตรียมสถานที่สำหรับการสนทนากลุ่มให้เรียบร้อยล่วงหน้า หลักทั่วไปที่ใช้ได้ผลดีคือควรเป็นห้องที่เงียบ ปราศจากเสียงรบกวน มีที่ให้ทุกคนนั่งสบายๆ สำหรับการสนทนาประมาณ ๑- ๒ ชั่วโมง และควรมีโต๊ะเก้าอี้เพื่อให้ผู้บันทึกการสนทนาทำงานได้อย่างสะดวกตลอดระยะเวลาของการสนทนา
- (๔) ด้านแนวทางการสนทนากลุ่ม และ แนวคำถาม โดยเน้นการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้อธิบาย ตามความเข้าใจและมุมมองของแต่ละคน

---

^๔ การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายคนมาร่วมสนทนากัน โดยมีนักวิจัยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการสนทนาและอำนวยความสะดวกให้การสนทนาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือที่ต้องการหาข้อสรุป ที่วิเคราะห์มาจากการนำใช้ข้อมูลการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยให้คนที่อยู่ในเหตุการณ์ ทบทวนความเข้าใจต่อเหตุการณ์และหาคำอธิบายร่วมกัน ทำให้ได้รายละเอียดของข้อมูลส่วนที่อาจตกหล่นจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม หรือ สัมภาษณ์พูดคุยเป็นรายคน และความคิดหรือคำอธิบายร่วมที่เป็นข้อสรุปที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย นักวิจัยชุมชนอาจจัดเวทีให้ผู้มีประสบการณ์ตรง แยกนำทุนทางสังคมและผู้เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนข้อมูลในสถานการณ์เดียวกัน และสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกัน พร้อมทั้งหาข้อสรุป หรือข้อตกลงจากการสนทนา

๓.๑.๒) การดำเนินการสนทนากลุ่ม

เมื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่มมาพร้อมแล้ว ควรเริ่มขั้นตอนดังนี้

- (๑) แนะนำคณะนักวิจัยชุมชน พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มครั้งนั้น ให้ทุกคนเข้าใจก่อนที่จะเริ่มการสนทนากลุ่ม
- (๒) ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์เจาะลึก มีหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการให้กลุ่มได้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการอภิปรายจะครอบคลุมประเด็นที่ต้องการอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ควรขออนุญาตกลุ่มบันทึกเสียงการสนทนา เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- (๓) ทำแผนผังที่นั่งของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อบอกตำแหน่งที่นั่งผู้ร่วม แล้วจดชื่อของแต่ละคนตามจุดที่นั่งให้สามารถเรียกชื่อถูกต้อง ในขณะที่ดำเนินการ เพื่อช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้ร่วมสนทนากลุ่มกับผู้ดำเนินการ สร้างความเป็นกันเองและความไว้วางใจได้
- (๔) ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม มีบทบาทในการจดบันทึกสาระสำคัญของการสนทนากลุ่ม โดยเฉพาะการระบุให้ได้ว่าใคร พูดอะไร นอกจากจะบันทึกเนื้อหาแล้ว ควรบันทึกบรรยากาศในระหว่างการสนทนากลุ่มด้วย ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์ต่อไป
- (๕) ผู้อำนวยการความสะดวกทั่วไปมีหน้าที่สนับสนุนให้การสนทนากลุ่มลุล่วงได้ด้วยดี เช่น การจัดเตรียมสถานที่ ดูแลความเรียบร้อยของสถานที่ โต๊ะเก้าอี้ เตรียมและควบคุมเครื่องบันทึกเสียง ต้อนรับผู้เข้าร่วม บริการเครื่องดื่มหรืออาหารว่างระหว่างการสนทนากลุ่ม และจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนากลุ่ม

๓.๒) ผลลัพธ์ ได้ข้อมูลที่มีการสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลหลายคน ช่วยค้นหาและช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่ยังถกเถียง ได้ข้อสรุปที่เป็นความคิดเห็นร่วม และ คำอธิบายที่เป็นข้อตกลง นอกจากนี้ยังสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นหนึ่งๆ อย่างครอบคลุมทุกแง่มุมได้ในเวลาสั้น รวมทั้งอาจได้ข้อมูลที่แสดงเหตุการณ์ที่เป็นองค์ประกอบของประเด็นและคนสำคัญหรือทิศทางสังคมที่สำคัญเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังสามารถค้นพบผู้ให้ข้อมูลใหม่และข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมด้วย

๓.๓) การนำใช้ ข้อมูลที่แสดงปัจจัยและเงื่อนไขของประเด็นหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน และแนวทางการจัดการของทิศทางสังคม

๓.๒ ขั้นตอนและแนวทางการเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล

การเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การประชุมวางแผนทีมนักวิจัยชุมชน การดำเนินการเก็บข้อมูล และการสรุปและตรวจสอบข้อมูล มีรายละเอียดดังสรุปไว้ในตาราง

ตารางขั้นตอนและแนวทางการเก็บข้อมูล

กิจกรรมการวางแผนในทีม	เป้าหมายที่ต้องการ	การดำเนินงาน
๑. การประชุมวางแผนทีมนักวิจัยชุมชน		
๑.๑ การประชุมทำความเข้าใจ	ทีมนักวิจัยชุมชน มีความรู้และความสามารถ ดังนี้ ๑. เข้าใจหลักการ ขอบเขต เทคนิค และวิธีการในการเก็บข้อมูล ๒. สามารถกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อเก็บข้อมูล	ทีมนักวิจัยแต่ละทีม ประชุมร่วมกันเพื่อ ๑. ทบทวนหลักการและขอบเขตของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ๒. ทบทวนเทคนิคและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๓. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน
๑.๒ การกำหนดบทบาทหน้าที่และการมอบหมายงาน	๑. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับทีมนักวิจัยชุมชน ๒. มีการมอบหมายคนในทีม พื้นที่รับผิดชอบ ประเด็นในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม	๑. นักวิจัยชุมชนแบ่งกลุ่มตามตารางแยกเป็นรายหมู่บ้าน ๒. นักวิจัยชุมชนแต่ละกลุ่มแบ่งบทบาทหน้าที่ ประเด็นในการซักถามให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม
๑.๓ การเรียนรู้ข้อมูลมือสอง	ดึงข้อมูลที่สำคัญอย่างน้อย ๒ ระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน และ ข้อมูลระดับตำบล รายละเอียดดังนี้ ๑. ข้อมูลทั่วไปที่แสดงภาพรวมหมู่บ้าน เช่น ลักษณะประชากร หน่วยงาน แหล่งประโยชน์ ทูมทางสังคม เรื่องเด่น เป็นต้น ๒. ศึกษาข้อมูลที่แสดงสถานะ และศักยภาพ ๕ ด้าน และสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ๑๐ ประเด็น ในหมู่บ้านที่รับผิดชอบที่ปรากฏในเอกสาร รายงานแหล่งข้อมูลมือสอง	๑. นักวิจัยชุมชนศึกษาเอกสารข้อมูลมือสองพร้อมรายละเอียด เพื่อค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวิจัยชุมชน RECAP เช่น ลักษณะประชากร หน่วยงาน แหล่งประโยชน์ ทูมทางสังคม คนสำคัญ เรื่องเด่น เป็นต้น ๒. นักวิจัยชุมชนบันทึกและสรุปข้อมูลที่ได้จากข้อมูลมือสองและวางแผนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนขาด พร้อมแหล่งข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่มเติม
๒. การดำเนินการเก็บข้อมูล		
๒.๑ การดำเนินการเก็บข้อมูลเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน (Timeline)	ข้อมูลเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน (Timeline)	ดำเนินการเก็บข้อมูลกับ ประธานชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำ ทูมทางสังคม กลุ่มอสม. อปพร. อพส. ส.อบต. หรือ ส.ท. และข้อมูลมือสองที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นของเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน

กิจกรรมการวางแผนในทีม	เป้าหมายที่ต้องการ	การดำเนินงาน
๒.๒ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้านและตามโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน	๑. ข้อมูลแสดงศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้านและตามโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน ๒. นักวิจัยชุมชนเห็นงานและกิจกรรมในหมู่บ้าน กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน แหล่งประโยชน์ โดยการสรุปบทเรียน	ดำเนินการเก็บข้อมูลกับ ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำ ทูตทางสังคม กลุ่มอสม. อปพร. อผส. ส.อบต.หรือสท. และข้อมูลมือสอง ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการนำใช้แนวทางการเก็บข้อมูล ดังนี้ ๑) แนวทางการรวบรวมข้อมูลระดับบุคคลและครอบครัว ๒) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทูตทางสังคมระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทูตทางสังคมระดับหน่วยงาน ๔) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทูตทางสังคมระดับแหล่งประโยชน์ ๕) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทูตทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน ๖) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทูตทางสังคมระดับตำบล ๗) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทูตทางสังคมระดับเครือข่าย
๒.๓ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน ๕ ด้านและศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเอง	๑. ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน ๕ ด้านและศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเอง ๒. นักวิจัยชุมชนเห็นศักยภาพของหมู่บ้านตามโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน คือ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพและการเมืองการปกครอง ๓. นักวิจัยชุมชนเห็นศักยภาพชุมชนตาม ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	ดำเนินการเก็บข้อมูลกับ ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำ ทูตทางสังคม กลุ่มอสม. อปพร. อผส. ส.อบต.หรือสท. และข้อมูลมือสอง ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการนำใช้แนวทางการเก็บข้อมูล ดังนี้ ๑) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้าน ๒) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านสังคม ๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ๔) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านสภาวะแวดล้อม ๕) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านสุขภาพ ๖) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านการเมือง การปกครอง ๗) ข้อมูลศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเองตาม ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

กิจกรรมการวางแผนในทีม	เป้าหมายที่ต้องการ	การดำเนินงาน
๒.๔ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงสถานะของตำบล ๕ ด้านและสถานะจัดการตนเองของชุมชน	๑. ข้อมูลที่แสดงสถานะของตำบล ๕ ด้านและสถานะจัดการตนเองของชุมชน ๒. นักวิจัยชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการรวบรวมข้อมูลสถานะของตำบลด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพและการเมืองการปกครอง ๓. นักวิจัยชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการรวบรวมข้อมูลสถานะการจัดการตนเองของตำบล	ดำเนินการเก็บข้อมูลกับ ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำ ทูตทางสังคม กลุ่มอสม. อปพร. อผล. ส.อบต.หรือสท. และข้อมูลมือสอง ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการนำใช้แนวทางการเก็บข้อมูล ดังนี้ ๑) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบลด้านสังคม ๒) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบลด้านเศรษฐกิจ ๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบลด้านสภาวะแวดล้อม ๔) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบลด้านสุขภาพ ๕) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบลด้านการเมืองการปกครอง ๖) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะการจัดการตนเองของตำบล
๓. การสรุปและตรวจสอบข้อมูล		
๓.๑ สรุปผลการเก็บข้อมูล บันทึก และวิเคราะห์ ส่วนขาดเพื่อวางแผนในการเก็บข้อมูลในวันถัดไป	๑. ผลสรุปการลงพื้นที่ แจกแจงรายละเอียดที่ได้จากการลงพื้นที่ ๒. ความสมบูรณ์ของข้อมูล ๓. การสอบถามข้อมูลกับแกนนำ ผู้นำ กรรมการ ตัวแทนอาสาสมัครในพื้นที่ ที่เข้าร่วมในการเก็บข้อมูล	นักวิจัยชุมชนแต่ละกลุ่ม สรุปความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ และวิเคราะห์ส่วนขาด วางแผนดำเนินการเก็บเพิ่มเติมในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป
๓.๒ การตรวจสอบข้อมูลในแต่ละวัน	สรุปข้อมูลที่มีอยู่ร่วมกันในแต่ละวัน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล	นักวิจัยชุมชนใช้วิธีการสรุปข้อมูลที่มีอยู่ร่วมกันในแต่ละวันเพื่อเป็นการพูดคุยและสอบถามความก้าวหน้าและยืนยันข้อมูลที่มีอยู่โดยที่นักวิจัย หรืออาจจะใช้วิธีการเชิญผู้แทนที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ท้องถิ่น เข้าร่วมประชุมเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเป็นการเพิ่มเติมข้อมูลร่วมกัน

กิจกรรมการวางแผนในทีม	เป้าหมายที่ต้องการ	การดำเนินงาน
๓.๓ การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม	๑. ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม เกี่ยวกับ เส้นทางการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้านและตามโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน ศักยภาพของหมู่บ้านตามโครงสร้างของชุมชนด้าน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง ศักยภาพชุมชนตาม ๗ คุณลักษณะ การจัดการตนเองของชุมชน ท้องถิ่น และสถานะของตำบล ๕ ด้านและสถานะการจัดการตนเองของชุมชน ๒. ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่พร้อมสำหรับการวิเคราะห์	๑. ประชุมทีมนักวิจัยชุมชนเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม หลังการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละวัน ๒. จัดกลุ่มของข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ๓. มอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลมือหนึ่งหรือมือสอง

๔. ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ต้องการ

๑) นักวิจัยชุมชน มีทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน และระดับตำบล โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม

๒) ข้อมูลสถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของพื้นที่ ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน ท้องถิ่นทั้งที่เป็นรายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล ที่มีรายละเอียดและครอบคลุมในประเด็นที่ศึกษาเพื่อการนำไปใช้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล

๕. ปฏิบัติการเพื่อการเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล

การเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล เป็นกระบวนการที่ทำให้นักวิจัยชุมชนได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของพื้นที่ในประเด็นต่างๆ ที่สะท้อนถึงการดำเนินงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน อีกทั้งยังเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักวิจัยชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนทั้งในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน และระดับตำบล ดังนั้นเพื่อให้นักวิจัยชุมชนสามารถเก็บข้อมูลที่มีรายละเอียดและครอบคลุม ครบถ้วนมากที่สุด จำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจแนวคิดหลักการ และแนวทางการเก็บข้อมูล ในปฏิบัติการนี้ แบ่งการรวบรวมข้อมูลออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑) ข้อมูลทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับ

๒) ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน ๕ ด้านและศักยภาพชุมชนตาม ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

๓) ข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ๕ ด้านและสถานะการจัดการตนเองของชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ ข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับ

เพื่อให้เห็นและเข้าใจถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเอง ต้องมีการศึกษารายละเอียดข้อมูลทุนทางสังคมที่มีทั้งหมดทุกระดับ โดยเก็บข้อมูลเป็นรายหมู่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้าน ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม และมีการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพเป็นรายหมู่บ้านและภาพรวมตำบล ดังนี้

แนวทางการรวบรวมข้อมูลทุนทางสังคม มีดังนี้

๑) ข้อมูลทั่วไป เช่น ที่มา หรือแนวคิด หลักการ ปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มประชากรในพื้นที่ และการแก้ปัญหาของทุนทางสังคม เป็นต้น

๒) วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

๓) กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม เช่น ๑๓ กลุ่มประชากร บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น

๔) สมาชิกของกลุ่ม เช่น จำนวน เพศ อายุ และความเชี่ยวชาญหรือบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน หรือหากเป็นคนต้นแบบแล้วได้เป็นสมาชิกของกลุ่มไหนหรือไม่ หรือทำงานแบบเดี่ยว เป็นต้น

๕) วิธีการทำงาน เช่น กระบวนการทำงาน การนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุที่ใช้ งานและกิจกรรมที่ทำ เป็นต้น

๖) กลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน สามารถแยกเป็น (๑) กลไกการสนับสนุนการทำงาน เช่น คณะกรรมการพัฒนาตำบล คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการจัดการน้ำ คณะผู้บริหารท้องถิ่น กฎกติกา ข้อตกลงต่างๆ เป็นต้น และ (๒) กลไกการเชื่อมประสานกับระบบการจัดการตนเอง ทุนทางสังคม และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น แกนนำกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๗) ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์) เช่น (๑) ต่อกลุ่มประชากรเฉพาะ (๒) ต่อโครงสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้าน (สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) เป็นต้น

๘) ผลต่อชุมชนท้องถิ่น เช่น การเชื่อมประสานการทำงานอย่างเป็นระบบ เกิดเป็นระบบการจัดการสุขภาวะของพื้นที่ เป็นต้น

จากแนวทางดังกล่าว สามารถแจกแจงการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคม ได้ดังนี้

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๑) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของชุมชนทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัว
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- ทุนทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัวชื่อ	หมู่ที่..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....	
- ข้อมูลทั่วไป	- คือใคร ทำอะไร - เป็นทุนทางสังคมได้อย่างไร เช่น เป็นผู้ว่า แกนนำ ประชาชนบ้าน ทำอะไรให้ชุมชนจนถือว่าเป็นทุนทางสังคม เป็นต้น - เป็นที่รู้จักในชุมชนว่า มีความเป็นคนสำคัญ ของชุมชน ในด้านใด อย่างไร	
- วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	- มีเป้าหมายการทำงานเพื่ออะไร ทำให้ถึงเป็นเช่นนี้	
- กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของชุมชนทางสังคม	- ประโยชน์ของงานมีผลกับใคร อย่างไร - การทำงานส่งผลต่อใครบ้าง เช่น ๑๓ กลุ่มประชากร บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น	
- วิธีการทำงาน	- เริ่มมีกิจกรรมตั้งแต่เมื่อใด มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง อะไรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงของงานหรือกิจกรรม - มีลักษณะการทำงานอย่างไร เช่น แบบเดี่ยว หรือรวมเป็นกลุ่ม เป็นต้น - มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุดิบ อะไรบ้าง ได้มาจากไหนอย่างไร - งานที่เต็ม ที่เชี่ยวชาญ และเป็นงานสำคัญคืออะไร และสำคัญ หรือ เต็มอย่างไร	
- กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน	- ในการทำงาน มีอะไรที่ช่วยหนุนเสริมให้ทำงานเป็นไปด้วยดี เช่น คณะกรรมการพัฒนาตำบล คณะกรรมการจัดการน้ำ คณะผู้บริหารท้องถิ่น กฎ กติกา ข้อตกลงต่างๆ คณะกรรมการวัด เป็นต้น	
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	- งานและกิจการที่ทำสร้างผลกระทบอะไร ต่อใครบ้าง อย่างไร - งานและกิจการที่ทำสร้างผลกระทบต่อโครงสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้านอย่างไรบ้าง (สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) - งานและกิจการที่ทำสร้างผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองอย่างไรบ้าง	

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๒) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของชุมชนทางสังคมระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- ข้อมูลทั่วไป	- ชื่อกลุ่มอะไร ทำอะไร - เป็นชุมชนทางสังคมได้อย่างไร เช่น มีการรวมตัวอย่างไร ใครเป็นผู้ริเริ่ม ทำอะไรให้ชุมชนถึงถือเป็นชุมชนทางสังคม เป็นต้น - ที่มา ปัญหา ประชากรที่กระทบและเป็นเป้าหมาย หรือแนวคิด หลักการ - ปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มประชากรในพื้นที่ และการแก้ปัญหาของชุมชนทางสังคมเป็นอย่างไร	.....ตั้งอยู่ที่หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน..... .....ใครเป็นผู้ริเริ่ม ทำอะไรให้
- วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	- มีเป้าหมายการทำงานเพื่อใคร อะไร ทำไม่เชิงเป็นเช่นนั้น - ใครเป็นคนกำหนดเป้าหมายของการทำงาน	
- กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงาน ของชุมชนทางสังคม	- การทำงานส่งผลต่อ ใครบ้าง เช่น ๑๓ กลุ่มประชากร บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น	
- วิธีการทำงาน	- เริ่มมีกิจกรรมตั้งแต่เมื่อไหร่ มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง - อะไรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงของงานหรือกิจกรรม - งานที่เด่น ที่เชี่ยวชาญ และเป็นงานสำคัญมีอะไร เป็นอย่างไร ทำไม่เด่น เชี่ยวชาญและสำคัญ - ความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างไร - มีลักษณะการทำงานอย่างไร ยกตัวอย่าง - มีขั้นตอนการทำงานอย่างไร อธิบาย - มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุอะไรบ้าง วัสดุอะไรบ้าง และสร้างอย่างไร - มีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างไร ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ จัดการอย่างไร ยกตัวอย่าง	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
	- สักก กติกาข้อตกลง ของสมาชิกกลุ่มหรือไม่ อย่างไร หากไม่เป็นที่กำหนด กลุ่มดำเนินการอย่างไร ยกตัวอย่าง - มีเงินทุน รายรับ-รายจ่ายการจัดสรรงบประมาณหรือไม่ จากไหนอย่างไร (ขอให้แจกแจงรายละเอียด ทั้งงบประมาณที่กลุ่มหาได้ การบริจาค หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ)	
- สมาชิกของกลุ่ม	- สักก เป็นแกนนำกลุ่ม ทำได้ถึงได้เป็น หรือมีคุณลักษณะอย่างไรจึงได้เป็นแกนนำกลุ่ม - คณะกรรมการกลุ่มมีใครบ้าง มีบทบาทอย่างไร มีความเชี่ยวชาญด้านใด ยกตัวอย่าง - สมาชิกกลุ่มเป็นอย่างไร เช่น จำนวน เพศ อายุ เป็นต้น - การได้มาของสมาชิกกลุ่ม เป็นอย่างไร เช่น สักกใจ มีการประกาศรับสมัคร สอบสัมภาษณ์ หรือมีประสบการณ์การทำงานเหมือนกัน เป็นต้น - สมาชิกแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญหรือบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง	
- กลไกหนุนเสริมการค้าเงินงาน	- ในการทำงาน มีอะไรที่ช่วยหนุนเสริมให้ทำงานเป็นไปด้วยดี เช่น คณะกรรมการพัฒนาตำบล คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน คณะผู้บริหารท้องถิ่น กฏ กติกาข้อตกลงต่างๆ เป็นต้น - สักกเป็นตัวเชื่อมโยงกับกลุ่มทางสังคมอื่นๆ บ้าง และทำให้เกิดระบบบริหารจัดการตนเองอย่างไรบ้าง ทำให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการสุภาพะพื้นที่ได้อย่างไร	
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	- งานและกิจการที่ทำสำเร็จผลอะไร อะไรบ้าง - งานและกิจการที่ทำสำเร็จผลอะไรต่อใครสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้านอย่างไรบ้าง (สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) - งานและกิจการที่ทำสำเร็จผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองอย่างไรบ้าง	

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับหน่วยงาน
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- หน่วยงานชื่อ.....	ตั้งอยู่ที่หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....	
- ข้อมูลทั่วไป	- คือหน่วยงานอะไร เป็นหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร - ทำมาจึงอยู่ในชุมชน มีสถานการณ์ใดที่ผลักดันให้เกิดขึ้น เมื่อใด อย่างไร ใครเป็นคนริเริ่ม หรือ คนสำคัญของหน่วยงาน	
- วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	- มีเป้าหมายการทำงานเพื่อใคร อย่างไร - สร้างประโยชน์อะไรให้ประชาชนและชุมชน และเป็นประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อม ยกตัวอย่าง	
- กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม	- การทำงานส่งผลกระทบต่อใครบ้าง อย่างไร เช่น ๑๓ กลุ่มประชากร บุคลากร คนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ยกตัวอย่าง	
- วิธีการทำงาน	- เริ่มทำกิจกรรมในชุมชนตั้งแต่เมื่อใด ใครเป็นคนสำคัญ - งานที่เด่น ที่เชี่ยวชาญ และเป็นงานสำคัญมีอะไร เป็นอย่างไร - มีลักษณะการทำงานอย่างไร ใครเป็นคนออกแบบการทำงาน หรือ สร้างแนวทางการทำงานอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบการทำงาน - มีขั้นตอนการทำงานอย่างไร - มีการนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุใดบ้าง อย่างไร ยกตัวอย่าง - มีบทบาทช่วยเหลือ หมุนเสริมการทำงานของทางสังคมอื่นในชุมชนอย่างไรบ้าง ยกตัวอย่าง	
- สมาชิกของหน่วยงาน	- บทบาทหน้าที่เด่นๆ ของบุคลากรมีอะไรที่เป็นตัวหมุนเสริมการทำงาน หรือส่งผลกระทบต่อการจัดการณ์ของทุนทางสังคมอื่น และหมุนเสริมอย่างไร ยกตัวอย่าง - มีบุคลากรประจำในพื้นที่หรือไม่ เข้าๆ ออกๆ หรืออื่นๆ มาพื้นที่ หรือเป็นคนในพื้นที่	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- กลไกหมุนเสริมการค้าเงินงาน	- สืบบทบาทอย่างไรในการหมุนเสริมทุนทางสังคมเอ็นของชุมชน เช่น การช่วยเหลือดูแลประชากรกลุ่มเปราะบาง สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคนทำงาน กลุ่มทางสังคม สนับสนุนเทคนิค วิธีการ เครื่องมืออุปกรณ์การทำงาน หรือสนับสนุนงบประมาณอะไร ให้ใครบ้าง ให้ระบุโดยละเอียด - มีการเชื่อมโยง ประสานกับทุนทางสังคมอื่น หน่วยงานอื่นทั้งในและนอกพื้นที่หรือไม่ อย่างไร ยกตัวอย่าง - มีการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ และกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน อย่างไร ยกตัวอย่าง	
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	- งานและกิจกรรมที่ทำสร้างผลกระทบอะไร ต่อใครบ้าง - งานและกิจกรรมที่ทำสร้างผลกระทบต่อโครงสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้านอย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเอื้อต่อการปกครอง) - งานและกิจกรรมที่ทำสร้างผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองอย่างไรบ้าง	

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๔) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับแหล่งประโยชน์
คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- แหล่งประโยชน์ชื่อ.....ตั้งอยู่ที่หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....		
- ข้อมูลทั่วไป	- คือแหล่งประโยชน์อะไร ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน เป็นของหมู่บ้านหรือตำบล - เป็นแหล่งประโยชน์ที่สร้างขึ้น หรือเกิดเองตามธรรมชาติ	
- วัตถุประสงค์การค้าเงินงาน	- คนในชุมชนทำอะไรจากแหล่งประโยชน์นี้	
- การนำแหล่งประโยชน์	- ใครมาใช้แหล่งประโยชน์บ้าง ใช้ทำอะไร อย่างไร ยกตัวอย่าง - มีการกำหนดข้อตกลง กติกาอะไรบ้างในการใช้ประโยชน์จากแหล่งประโยชน์นี้ มีแนวทางการกำกับอย่างไร ยกตัวอย่าง	
- การดูแล รักษาแหล่งประโยชน์	- มีการดูแล รักษา ปรับปรุงสภาพ หรืออนุรักษ์แหล่งประโยชน์อย่างไรบ้าง - ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอย่างไร	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- กลไกหมุนเสริมการค้าเงินงาน	- มีหน่วยงาน องค์กร ใดบ้างที่มีส่วนในการสร้าง สนับสนุนดูแล ปรับปรุง พัฒนา รักษา หรืออนุรักษ์ แหล่งประโยชน์นี้ ทำได้อย่างไร	
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	- การใช้งานแหล่งประโยชน์นี้ เอื้อให้ทุนทางสังคม กลุ่มใดบ้าง - สร้างงานและกิจกรรมใหม่อะไรบ้าง - มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นบ้าง อย่างไร	

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๕) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน
คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- ทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้านชื่อ.....ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน.....ชื่อหมู่บ้าน.....		
- ข้อมูลทั่วไป	- ชื่อทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้านคืออะไร ทำอะไรบ้าง - เป็นทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้านได้อย่างไร เช่น มีการรวมตัวอย่างไร ใครเป็นผู้ริเริ่ม ทำอะไรจึงถือเป็นทุนทางสังคมของชุมชน เป็นต้น - ที่มา แนวคิด หลักการ ของการค้าเงินงาน - ปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มประชากรในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง และการแก้ปัญหา	
- วัตถุประสงค์การค้าเงินงาน	- มีเป้าหมายการทำงานเพื่อใคร อะไร ทำไม่ถึงเป้าหมายนั้น - เป้าหมายการทำงานเป็นการแก้ปัญหาทั้งหมู่บ้านหรือชุมชน หรือ ประชากรทั้ง ๑๓ กลุ่มอย่างไร	
- กลุ่มเป้าหมายการค้าเงินงานของทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน	- ส่งผลต่อ ใครบ้าง เช่น ๑๓ กลุ่มประชากร บุคลากรคนทำงานในพื้นที่ แกนนำ ผู้นำ จำนวนคน เป็นต้น อย่างไร - ส่งผลต่อความโดดเด่นของหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นอย่างไร มีอะไรที่หมุนเสริมหรือ ผลักดัน	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- วิธีการทำงาน	- เริ่มมีกิจกรรมตั้งแต่เมื่อใด มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง อะไรเป็นเหตุของการเปลี่ยนแปลง ยกตัวอย่าง - งานที่เด่น ที่เชี่ยวชาญ และเป็นงานสำคัญคืออะไร เป็นอย่างไร อธิบาย - ลักษณะการทำงานเป็นอย่างไร อธิบาย ยกตัวอย่าง - ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร อธิบาย ยกตัวอย่าง - การนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุใดบ้าง เป็นอย่างไร - มีการบริหารจัดการงานอย่างไร กรณีมีปัญหาจัดการอย่างไร ยกตัวอย่าง - มีการกำหนด กติกา ข้อตกลง ของสมาชิกกลุ่มหรือไม่ อย่างไร มีแนวทางการกำกับอย่างไร หากไม่ปฏิบัติตามที่กำหนด ดำเนินการอย่างไร ยกตัวอย่าง - เวทีทุน รายรับ-รายจ่าย การจัดสรรงบประมาณเป็นอย่างไร (แจกแจง ทั้งงบประมาณที่กลุ่มหาได้ การบริจาค หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ด้วย)	
- สมาชิกของทุนทางสังคมระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน	- ใครเป็นแกนนำ มีคุณลักษณะ และ ความสามารถอะไร อย่างไร - คณะกรรมการกลุ่มประกอบด้วยใครบ้าง ทำหน้าที่อะไร อย่างไร ยกตัวอย่าง - สมาชิกกลุ่มเป็นใคร อย่างไร เช่น จำนวน เพศ อายุ เป็นต้น - การได้มาของสมาชิกกลุ่ม เป็นอย่างไร เช่น สัมผัสใจ มีการประกาศรับสมัคร สอบสัมภาษณ์ หรือมีประสบการณ์การทำงานเหมือนกัน เป็นต้น - สมาชิกแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญหรือบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง - มีการทำงานร่วมกับทุนทางสังคมอื่นในหมู่บ้าน อย่างไร สร้างผลกระทบต่อเรื่องเด่นของหมู่บ้านอย่างไร - ปัจจัยใดที่ทำให้งานของทุนทางสังคมเป็นงานเด่นที่แสดงความเชี่ยวชาญหรือผลกระทบที่เด่น ยกตัวอย่าง	
- กลไกหนุนเสริมการค้าเงินงาน	- ในการทำงาน มีอะไรที่ช่วยหนุนเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี เช่น คณะกรรมการพัฒนาตำบล คณะผู้บริหารท้องถิ่น กฎ กติกา ข้อตกลงต่างๆ คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนของหมู่บ้าน เป็นต้น - ใครทำหน้าที่เชื่อมประสานกับทุนทางสังคมอื่น และทำให้เกิดระบบการเรียนรู้ หรือระบบการจัดการสู่ภาวะของพื้นที่ได้อย่างไร - ทุนทางสังคมอื่นที่มีเป้าหมายเดียวกัน มีหรือไม่ มีการเชื่อมประสานการทำงานอย่างไร ประโยชน์ที่เกิดขึ้นหรือต่างกันอย่างไรกับทุนทางสังคมระดับอื่น	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลลัพธ์)	- งานและกิจกรรมที่สร้างผลกระทบอะไร ต่อใครบ้าง อย่างไร - งานและกิจกรรมที่สร้างผลกระทบต่อโครงสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้านอย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเฝ้าระวังการปกครอง) - งานและกิจกรรมที่สร้างผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองอย่างไร - ผลกระทบที่เกิดขึ้น เหมือน หรือต่างจากทุนทางสังคมระดับอื่นอย่างไร ยกตัวอย่าง	

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๖) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับตำบล

คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- ทุนทางสังคมระดับตำบลชื่อ.....ตั้งอยู่ที่หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....		
- ข้อมูลทั่วไป	- เป็น บุคคลและครอบครัว กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หรือแหล่งประโยชน์ - งานที่มีอะไรบ้าง อย่างไร - มีการรวมตัวอย่างไร ใครเป็นผู้ริเริ่ม ทำอะไรให้ชุมชน มีคุณลักษณะของทุนทางสังคมอะไรบ้าง อย่างไร - ที่มา หรือแนวคิด หลักการ ของการดำเนินงาน - ปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มประชากรในพื้นที่ และการแก้ปัญหาของทุนทางสังคม ยกตัวอย่าง	
- วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	- เป้าหมายการทำงานเพื่อใคร อย่างไร	
- กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคมระดับตำบล	- การทำงานส่งผลต่อ ใครบ้าง เช่น ๑๓ กลุ่มประชากร บุคลากร คนทำงานในพื้นที่ จำนวนคน เป็นต้น ทั้งตำบล หรือ บางหมู่บ้าน - เป็นการทำงานเฉพาะของทุนทางสังคมนี้ หรือ เป็นการทำงานร่วมกับทุนทางสังคมอื่น อย่างไร	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- วิธีการทำงาน	- เริ่มดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เมื่อใด อย่างไร ใครเป็นคนสำคัญ - เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เหตุปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร จุดพลิกผันให้เป็นที่มาทางสังคมระดับตำบลคืออะไร ความเป็นอยู่ ลักษณะการทำงานเป็นอย่างไร อะไรเป็นส่วนสำคัญ มีความเหมือนหรือความแตกต่างจากชุมชนทางสังคมอื่นอย่างไร อะไรที่ทำให้เหมือนหรือต่าง ขั้นตอนการทำงานอย่างไร มีหลักฐานประกอบอะไรบ้าง ยกตัวอย่าง การนำใช้เครื่องมือ คู่มือ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุ อุปกรณ์อย่างไร พัฒนาหรือค้นหาใช้ได้อย่างไร ใครตัดสินใจเลือกใช้ - การบริหารจัดการงานอย่างไร เมื่อเกิดปัญหา ทำการแก้ไขอย่างไร ยกตัวอย่าง - มีการกำหนด กติกา ข้อตกลง ของสมาชิกกลุ่มหรือไม่ อย่างไร หากไม่เป็นไปตามที่กำหนด จัดการอย่างไร - เงินทุน รายรับ-รายจ่าย การจัดสรรงบประมาณ เป็นอย่างไร มีที่มาอย่างไร - มีการจัดการเมื่อเกิดปัญหาอย่างไร ภาพรวมของสถานการณ์เป็นอย่างไร	
- สมาชิกของชุมชนทางสังคมระดับตำบล	- ใครเป็นแกนนำกลุ่ม และมีคุณลักษณะอย่างไร มีความแตกต่างจากสมาชิกคนอื่นอย่างไร การยอมรับได้ของสมาชิกเป็นอย่างไร การยอมรับได้ของชุมชนสังคมอื่นเป็นอย่างไร อธิบาย - คณะกรรมการกลุ่มมีใครบ้าง อธิบายหน้าที่และความรับผิดชอบ - สมาชิกกลุ่มเป็นอย่างไร เช่น จำนวน เพศ อายุ เป็นต้น - การได้มาของสมาชิก เป็นอย่างไร เช่น สัมผัสใจ มีการประกาศรับสมัคร สอบสัมภาษณ์ หรือมีประสบการณ์การทำงานเหมือนกัน เป็นต้น - การสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพสมาชิกเป็นอย่างไร ความสามารถของสมาชิกมีกี่ด้าน อย่างไร - สมาชิกแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญหรือบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน	- อะไรหนุนเสริมให้การทำงานเป็นไปด้วยดี - ความสำเร็จของทุนทางสังคมนี้เกิดจากปัจจัยใด มีความแตกต่างจากทุนทางสังคมอื่นอย่างไร - ใครเป็นคนสำคัญของทุนทางสังคมนี้ ใครเป็นผู้เชื่อมประสานกับทุนทางสังคมอื่น การทำงานร่วมกันมีลักษณะเป็นอย่างไร - ทำให้เกิดระบบการเรียนรู้ หรือระบบการจัดการตนเองที่โดดเด่น หรือมีความเชี่ยวชาญอย่างไรบ้าง ใครเกี่ยวข้อง ทุนทางสังคมใดหนุนเสริม อย่างไร - มีการทำงานร่วมกับทุนทางสังคมอื่น อย่างไร สร้างผลกระทบอะไรต่อคนทั้งตำบล - สัมพันธ์กับเรื่องเด่นของตำบลอย่างไร สัมพันธ์เรื่องอะไร กับใคร - ปัจจัยที่ทำให้งานของทุนทางสังคมเป็นงานเด่น และแสดงความเชี่ยวชาญ หรือผลกระทบสำคัญอย่างไร	
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)	- งานและกิจกรรมที่ทำให้ สร้างผลกระทบอะไร ต่อใครบ้าง อย่างไร - งานและกิจกรรมที่ทำให้สร้างผลกระทบต่อใครสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้าน อย่างไร (สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) - งานและกิจกรรมที่ทำให้สร้างผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเอง อย่างไร ว่าจะเป็นคุณลักษณะเด่น	

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ (๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลของทุนทางสังคมระดับเครือข่าย
คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมประเด็นที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- ทุนทางสังคมระดับเครือข่ายชื่อ..... - ข้อมูลทั่วไป	- วัตถุประสงค์และครอบครัว กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หรือแหล่งประโยชน์ - งานที่ทำมีอะไรบ้าง อย่างไร แตกต่างหรือเหมือนกับทุนทางสังคมระดับอื่น - มีการรวมตัวอย่างไร ใครเป็นผู้ริเริ่ม ทำอะไรให้ชุมชน มีคุณลักษณะของทุนทางสังคมอะไรบ้าง - ที่มา หรือแนวคิด หลักการ ของการดำเนินงาน - ปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มประชากรในพื้นที่ และการแก้ปัญหาของทุนทางสังคม ยกตัวอย่าง - เป็นเครือข่าย กับ ทุนทางสังคมในพื้นที่อื่น ไตบ้าง อย่างไร มีการดำเนินการเหมือนหรือต่างกับเครือข่ายอย่างไร	
- วัตถุประสงค์การทำงาน	- มีเป้าหมายการทำงานเพื่อใคร อะไร อย่างไร ทำไม่ถึงเป็นเช่นนี้	
- กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคมระดับเครือข่าย	- การทำงานส่งผลต่อเครือข่าย หรือ ชัยเคลื่อนเครือข่ายประเด็นใด อย่างไร - เป้าหมายของการทำงาน เป็นใครบ้างในพื้นที่ หรือ นอกพื้นที่ อย่างไร	

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- วิธีการทำงาน	- ทนทางสังคมระดับเครือข่ายเริ่มมีกิจกรรมตั้งแต่เมื่อไหร่ - มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง อะไรเป็นเหตุปัจจัยของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ยกตัวอย่าง - วิธีการทำงานที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น และสร้างผลกระทบต่อเครือข่ายเป็นอย่างไร - งานใดบ้างที่ใช้ในการเชื่อมประสานบทบาทของทางสังคมกับการทำงานร่วมสี้อกัน หรือ การเรียนรู้กับเครือข่าย - ลักษณะการทำงานเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง - ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร - มีการนำใช้เครื่องมือ คือ มีสื่อ แนวปฏิบัติ อุปกรณ์ วัสดุ อุปกรณ์ อะไรบ้าง ใช้อะไรเลือกใช้อย่างไร ใครกำหนด หรือมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ หรือ สร้าง - การบริหารจัดการทางสังคมเป็นอย่างไร กรณีมีปัญหาและอุปสรรคจัดการอย่างไร ยกตัวอย่าง - กำหนด กติกา ข้อตกลง ของสมาชิกเครือข่ายหรือไม่ อย่างไร มีแนวทางการกำกับอย่างไร - เงินทุน รายรับ-รายจ่ายเป็นอย่างไร มีการจัดสรรอย่างไร ใครเป็นผู้ตรวจสอบ และตรวจสอบอย่างไร	
- สมาชิกของเครือข่าย		- ใครเป็นแกนนำ มีคุณลักษณะอย่างไร - เครือข่ายมีการจัดการอย่างไร ทางทางสังคมอื่น หรือ พื้นที่อื่น ที่เป็นสมาชิกมีบทบาทอะไรในการขับเคลื่อนเครือข่าย - กลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายเป็นอย่างไร ใครมีอิทธิพล - สมาชิกเครือข่ายเป็นอย่างไร เช่น จำนวน เพศ อายุ เป็นต้น - สมาชิกมาจากพื้นที่ไหนบ้าง เช่น ระหว่างหมู่บ้าน ระหว่างตำบล ระหว่างอำเภอ ระหว่างจังหวัด เป็นต้น - เหตุปัจจัยที่สีการทำงานเป็นเครือข่าย

ประเด็น	แนวคำถาม	รายละเอียด
- กลไกหนุนเสริมการค้าเป็นงาน	- ใม่การทำงาน มีอะไรที่ช่วยหนุนเสริมให้ทำงานเป็นไปด้วยดี เช่น คณะกรรมการพัฒนาเครือข่าย ข้อตกลงต่างๆ ของเครือข่าย เป็นต้น - การเชื่อมประสานกับทุนทางสังคมอื่นและเครือข่ายนอกพื้นที่เป็นอย่างไร ใครเป็นคนสำคัญของทุนทางสังคมและสำคัญอย่างไร ใครเป็นคนสำคัญ - การสร้างการเรียนรู้ของเครือข่าย เป็นอย่างไร	- การได้มาของสมาชิกกลุ่ม เป็นอย่างไร เช่น สม่ครใจ มีการประกาศรับ สม่คร สอบสัมภาษณ์ หรือมีประสบการณ์การทำงานเหมือนกัน เป็นต้น - สมาชิกแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญหรือบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้างต้องการของตน และต่อการขับเคลื่อนเครือข่าย
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ผลลัพธ์)	- งานและกิจการรรมสร้างผลกระทบอะไร ต่อใครบ้าง - งานและกิจการรรมสร้างผลกระทบต่อไปใครบ้างชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้านเป็นอย่างไรบ้าง (สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) - งานและกิจการรรมที่ทำให้สร้างผลกระทบต่อการขับเคลื่อน ตำบล และเครือข่ายอย่างไร - การดำเนินงานมีความเหมือนหรือแตกต่างจากทุนทางสังคมระดับอื่นอย่างไร ส่งผลต่อศักยภาพการจัดการระบบสุขภาพของพื้นที่อย่างไร - งานและกิจการรรมที่ทำให้สร้างผลกระทบต่อไป คุณลักษณะการจัดการตนเองอย่างไรบ้าง	

๕.๒ ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน ๕ ด้านและศักยภาพการจัดการตนเอง

แบ่งออกเป็นปฏิบัติการย่อยจำนวน ๗ ตาราง ดังนี้

ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๑) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้าน

คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ศักยภาพชุมชน จากทุนทางสังคม ๖ ระดับ	๑) ศักยภาพระดับ บุคคลและ ครอบครัว (คนเก่ง คนดี คนสำคัญ ประชาชนหมู่บ้าน) - ในหมู่บ้านของท่านมี คนเก่ง คนดี คนสำคัญ ประชาชนหมู่บ้าน คือใครบ้าง - ท่านเหล่านั้นมีงานและกิจกรรมอะไรบ้าง - มีการทำงานเชื่อมประสานกับใครบ้าง อย่างไร - มีปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านคน ข้อมูลงบประมาณและวิธีการทำงานอย่างไรบ้าง - มีกลไกที่ช่วยหนุนเสริมหรือไม่ อย่างไร - การส่งผลกระทบต่อ ๑๓กลุ่มประชากรใด	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๒) ศักยภาพระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน - ในหมู่บ้านของท่านมีกลุ่มทางสังคม องค์กร ชุมชน อะไรบ้าง - ชื่อแกนนำของกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน - มีงานและกิจกรรมอะไรบ้าง - มีการทำงานร่วมกับกลุ่มใดบ้างทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน - มีปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านคน ข้อมูลงบประมาณและวิธีการทำงานอย่างไรบ้าง - มีกลไกที่ช่วยหนุนเสริมหรือไม่ อย่างไร - การส่งผลกระทบต่อ ๑๓ กลุ่มประชากรใด			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) ศักยภาพระดับ หน่วยงาน ต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในพื้นที่ - ในหมู่บ้านของท่านมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อะไรบ้าง - หน่วยงานเหล่านั้นมีงานและกิจกรรมอะไรบ้าง - ชุมชนมีแหล่งประโยชน์อะไรบ้าง และมีผู้ใช้ประกอบการค้าเงินงานและกิจการอะไรบ้าง - หน่วยงานเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หรือหนุนเสริมด้านไหนบ้าง			
	๔) ศักยภาพระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน - ท่านคิดว่าหมู่บ้านหรือชุมชน มีสามารถจัดการตนเองหรือมีความเชี่ยวชาญ และเด่นด้านใดบ้าง - อะไรที่ทำให้ท่านเชื่อว่าตนเองมีจุดเด่น หรือเชี่ยวชาญในการจัดการตนเอง - มีงานและกิจการอะไรบ้าง - มีการเชื่อมโยงการทำงานกับกลุ่มใดบ้างทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน - มีปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านคน ข้อมูล งบประมาณและวิธีการทำงานอย่างไรบ้าง - มีกลไกที่ช่วยหนุนเสริมหรือไม่ อย่างไร - การส่งผลกระทบต่อ ๑๓ กลุ่มประชากรใด			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๕) ศักยภาพระดับตำบล (ภาพรวมของศักยภาพทั้งหมด) - ท่านคิดว่าตำบลของท่าน มีสามารถจัดการตนเองหรือมีความเชี่ยวชาญ และเด่นด้านใดบ้าง - อะไรที่ท่านเห็นว่าตำบลท่านมีจุดเด่นหรือเชี่ยวชาญในการจัดการตนเอง - ทุนทางสังคม วรรดับ ของตำบลมีอะไรบ้าง (รวมจากทุกหมู่บ้าน) - ทุนทางสังคมทั้งหมดมีการเชื่อมโยงการทำงานกันอย่างไร - มีปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านคน ข้อมูล งบประมาณและวิธีการทำงานอย่างไรบ้าง - มีกลไกที่ช่วยหนุนเสริมหรือไม่ อย่างไร - การส่งผลกระทบต่อ ๑๓กลุ่มประชากรใด			
	๖) ศักยภาพระดับเครือข่าย (อาจจะเป็นหมู่บ้าน กับตำบลอื่นๆ หรือระหว่างตำบล) - ชุมชนของท่านมีการทำงานแบบเครือข่ายหรือไม่ อย่างไร (อาจจะเป็นหมู่บ้านกับตำบลอื่นๆ หรือระหว่างตำบล) - หากมี มีการทำเครือข่ายเรื่องอะไร - ท่านคิดว่าเครือข่ายที่มีจุดเด่น หรือเชี่ยวชาญในการจัดการตนเองหรือไม่ อย่างไร - มีงานและกิจกรรอะไรบ้าง - มีการเชื่อมโยงการทำงานกับกลุ่มใดบ้างทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน - มีปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านคน ข้อมูล งบประมาณและวิธีการทำงานอย่างไรบ้าง - มีกลไกที่ช่วยหนุนเสริมหรือไม่ อย่างไร - การส่งผลกระทบต่อ ๑๓กลุ่มประชากรใด			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๒. ข้อมูลปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านและแนวทางการบริหารจัดการปัญหาและความต้องการนั้นๆ	๑) ปัญหาและความต้องการของกลุ่มประชากร ๑๓ เด็ก ๐-๓ ปี ๑) เด็ก ๐-๓ ปี ๒) เด็ก ๓-๕ ปี ๓) เด็ก ๖-๑๒ ปี ๔) เด็กและเยาวชน ๕) หญิงตั้งครรภ์ ๖) กลุ่มวัยทำงาน ๗) ผู้สูงอายุ (๖๐ปีขึ้นไป) ๘) ผู้ป่วยเอดส์ ๙) ผู้ป่วยจิตเวช ๑๐) ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๑๑) ผู้ต้องการความช่วยเหลือ ๑๒) คนพิการ ๑๓) ผู้ป่วยระยะสุดท้าย - ๑๓ กลุ่มประชากรในหมู่บ้านมีปัญหาและความต้องการอะไรบ้าง มีจำนวนเท่าไร - อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและความต้องการเหล่านั้น		-	
	๒) ปัญหาและความต้องการตามโครงสร้างของชุมชนจำนวน ๕ ตำบล ได้แก่ ตำบลสังคัม ตำบลเศรษฐกิจ ตำบลสภาวะแวดล้อม ตำบลสุขภาพและด้านการเมืองการปกครอง - หมู่บ้านมีปัญหาและความต้องการตามโครงสร้างของชุมชนจำนวน ๕ ตำบล อย่งไร - อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและความต้องการเหล่านั้น			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) การแก้ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน เพื่อแสดงความเต็มและความเชื่อชาญในการจัดการปัญหาและความต้องการเหล่านั้น - ในมุมมองของท่าน คิดว่าปัญหาและความต้องการเหล่านั้น มีความสำคัญหรือส่งผลกระทบต่อกลุ่มประชากรมากน้อย แค่ไหนอย่างไร - ชุมชนให้ความสำคัญกับปัญหาและความต้องการเหล่านั้นอย่างไรบ้าง - มีแนวทางในการจัดการปัญหาและความต้องการเหล่านั้นอย่างไร - ใครมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาและความต้องการเหล่านั้นบ้าง			
	๔) ศักยภาพที่สนับสนุนการแก้ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน - หมู่บ้านมีทุนทางสังคมใดบ้างที่เข้าร่วมแก้ปัญหาและความต้องการ - หมู่บ้านใช้กลไกใดในการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาและความต้องการเหล่านั้น - อะไรคือปัจจัยเงื่อนไขในการเข้าร่วมจัดการงานเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการเหล่านั้น			

๒.๑ ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน **ด้านสังคม**

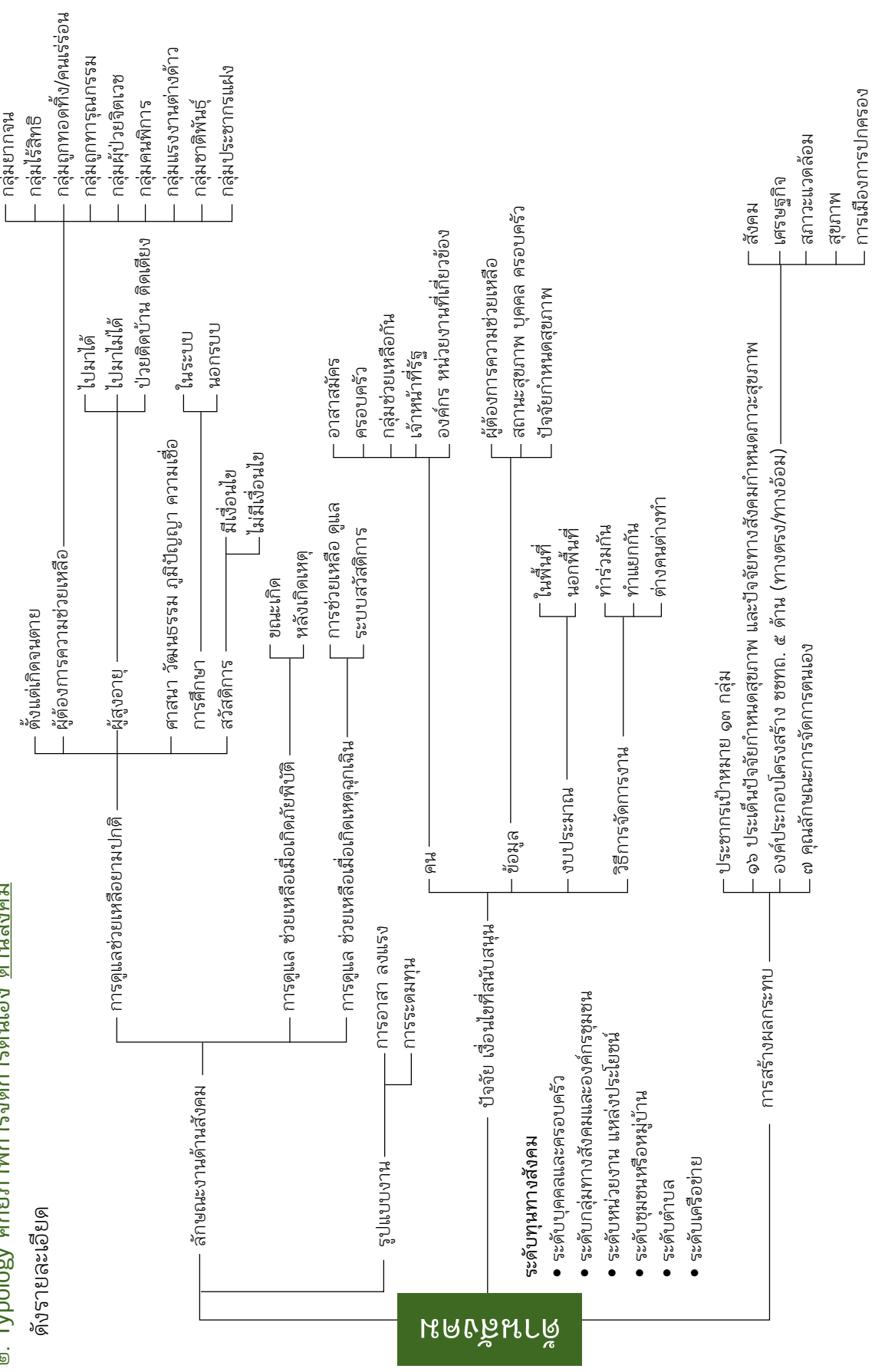
๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนด้านสังคม

เพื่อให้การแสดงศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตามโครงสร้างชุมชน ด้านสังคม สามารถสะท้อนผ่านงานและกิจกรรมของชุมชนทางสังคมในชุมชน ทั้ง ๖ ระดับ และการจัดระบบย่อยต่างๆ ภายใต้ระบบการจัดการตนเองด้านสังคม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสังคมดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสังคม	ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสังคมสามารถสะท้อนรูปแบบการทำงาน ๒ แบบได้แก่ การอาสา หรือระดมแรง และการระดมเงิน มีงานและกิจกรรมใน ๓ ลักษณะได้แก่ ๑) การดูแลช่วยเหลือในยามปกติซึ่งได้แก่ การดูแลช่วยเหลือตั้งแต่เกิดจนตาย กลุ่มคนที่มีปัญหาเฉพาะเช่นผู้สูงอายุ ผู้ต้องการความช่วยเหลือ งานด้านศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ การช่วยเหลือสนับสนุนด้านการศึกษา เป็นต้น ๒) การดูแลช่วยเหลือยามภัยพิบัติ ได้แก่ การดูแล เตรียมการก่อนการเกิด การช่วยเหลือขณะเกิด และหลังเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น ๓) การดูแลช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน มีลักษณะของงาน กิจกรรมในลักษณะการช่วยเหลือ ดูแลและ สวัสดิการสนับสนุน ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนทางสังคม คือ คนซึ่งประกอบบุคคลและครอบครัว กลุ่มทางสังคม เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูล ซึ่งมีลักษณะข้อมูลที่เป็นสนุแต่ได้ ข้อมูลที่ต้องการความช่วยเหลือ สถานะสุขภาพทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และภาพรวมชุมชน และปัจจัยกำหนดสุขภาพที่สำคัญทั้งปัจจัยด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมไปถึงวิธีจัดการงานของชุมชนทางสังคมแบบที่ทำงานกัน ทำแยก หรือต่างคนต่างทำ ล้วนแต่ก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบ ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยแยกเป็น ๑) ประชากรเป้าหมายอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วิทยาลัยทำงานหญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื่อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย ๒) ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรเฉพาะ ๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการปกครอง ๔) สามารถตรวจสอบการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคมตามคุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๗ คุณลักษณะได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุนและทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร
เอกสารอ้างอิง	ชนิษฐา นันทบุตรและคณะ. (๒๕๕๙) .คู่มือการประเมินปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทักษะการวิเคราะห์และนำใช้ข้อมูลตำบล (TCNAP & RECAP Revitalization) ระหว่างวันที่ ๔-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส). กรุงเทพฯ: สสส.

๒. Typology ศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านสังคม

ดังรายละเอียด

แผนภาพที่ ๕.๒ (๑) ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านสังคม

ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๒) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านสังคม คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ลักษณะงาน ด้านสังคม	๑) การช่วยเหลือในยามปกติ - มีงานและกิจการอะไรบ้างที่จัดทำขึ้น เพื่อ การดูแลช่วยเหลือคนในชุมชนในยามปกติซึ่งได้แก่ กลุ่มคนที่มีปัญหาเฉพาะเช่นผู้สูงอายุ ผู้ต้องการความช่วยเหลือ งานด้านศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ เป็นต้น - ผู้ที่มีบทบาทหลัก และบทบาทรวมในงาณนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร - มีองค์กรหรือหน่วยงานใดบ้างที่สนับสนุนกิจกรรมนั้นๆ ให้สำเร็จ บทบาทในการสนับสนุน เป็นอย่างไร - มีสวัสดิการครบวงจรตั้งแต่เกิดจนตายหรือไม่ เช่นสวัสดิการการบรรเทาทุกข์ เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล และการสงเคราะห์ศพ เป็นต้น - จัดสวัสดิการอย่างไร - มีสวัสดิการด้านการศึกษาหรือไม่ (ทั้งในระบบ และนอกระบบ) เช่นการให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการ ศึกษา ทุนการศึกษาการซื้ออุปกรณ์ต่างๆ มอบให้โรงเรียนการจัดบริการการศึกษาโดยชุมชน เช่น การจัดการศึกษาสมัยใหม่ การจัดศูนย์เรียนรู้ชุมชน โรงเรียนชาวบ้าน เป็นต้น มีการจัดสวัสดิการอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- มีสวัสดิการสำหรับผู้ต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ ได้แก่คนพิการ ผู้ประสบภัยพิบัติ อาจจะเป็นการช่วยเหลือที่เป็นเงิน หรือสิ่งของ หรือการปรับบ้านเพื่อให้คนพิการ ผู้สูงอายุ ดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองสะดวกขึ้น จัดสวัสดิการอย่างไร - มีสวัสดิการด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ เช่น การบริการสาธารณะต่างๆ ได้แก่การสร้างสนามกีฬาหรือลานกิจกรรม การซื้ออุปกรณ์ออกกำลังกาย การทำสวนสาธารณะ การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือนผู้ที่ประสบภัยการซ่อมถนน เป็นต้น จัดสวัสดิการอย่างไร - มีสวัสดิการเพื่อทำบุญบารุงศาสนาหรือไม่ เช่น การอนุรักษ์และส่งเสริมงานบุญประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ เช่น การซ่อมแซมโบสถ์ วิหาร สุเหร่า การดูแลผู้นำศาสนาที่อาพาธ หรือการจัดงานบุญประเพณี เป็นต้น จัดสวัสดิการอย่างไร - มีสวัสดิการแก่ผู้นำสำหรับคณะกรรมการกองทุนหรือสถาบันการเงินเพื่อเป็นรายได้ ค่าเสียโอกาส ค่าเดินทาง และเป็นสวัสดิการเมื่อเจ็บป่วย เสียชีวิต รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพหรือไม่ เนื่องจากต้องดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการองค์กร และมีการจัดสวัสดิการอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- มีสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในกรณีต่างๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพเสริม ทุนการศึกษาสำหรับหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ จัดหาผู้ดูแลกรณีเจ็บป่วยไม่มีคนดูแล คุ้มครองอุปกรณ์ในชุมชน การจัดรถรับ-ส่ง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น หรือไม่ และจัดสวัสดิการอย่างไร - มีสวัสดิการในรูปแบบบริการอื่นๆ สำหรับชุมชนหรือไม่ เช่น ร้านค้าชุมชนเพื่อการอุปโภคและบริโภค การรวมตัวซื้อแก๊ส ปุ๋ยชีวภาพ ข้าราชการ เป็นต้น มีการจัดสวัสดิการอย่างไร			
	๒) การช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติ - มีงานและกิจกรรมอะไรบ้างที่จัดทำขึ้น เพื่อการดูแลช่วยเหลือยามภัยพิบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือขณะเกิด และหลังเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น - ชุมชนมีการเตรียมความพร้อมเรื่องคน ทรัพยากร ข้อมูล และวิธีดำเนินการเรื่องภัยพิบัติอย่างไร มีแผนเตรียมความพร้อมหรือไม่ - ใครมีบทบาท มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานองค์กรใด - ชุมชนมีงาน กิจกรรม ในระยะก่อนเกิดภัยพิบัติอย่างไร ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทสำคัญ งานและกิจกรรมดำเนินการอย่างไร ผลกระทบต่อใคร ด้านใดบ้าง			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ชุมชนมีงาน กิจกรรม ในระยะเกิดภัยพิบัติอย่างไร ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทสำคัญ งานและกิจกรรมดำเนินการอย่างไร ผลกระทบต่อใคร ด้านใดบ้าง - ชุมชนมีงาน กิจกรรม ในระยะหลังเกิดภัยพิบัติอย่างไร มีการฟื้นฟู เยียวยาอย่างไร ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทสำคัญ งานและกิจกรรมดำเนินการอย่างไร ผลกระทบต่อใคร ด้านใดบ้าง ๓) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน - มีงานและกิจกรรมอะไรบ้างที่จัดทำขึ้น เพื่อการดูแลช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ผู้สูงอายุเจ็บป่วยกะทันหัน เป็นต้น - ชุมชนมีการเตรียมความพร้อมเรื่องคน ทรัพยากร ข้อมูล และวิธีดำเนินการเรื่องการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินอย่างไร มีแผนเตรียมความพร้อมหรือไม่ ใครมีบทบาท มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานองค์กรใด			
๒. รูปแบบงาน	๑) การอาสา หรือระดมแรง - มีใครบ้างที่เป็นคนอาสา หรือ กลุ่มอาสา ที่ช่วยเหลือดูแลด้วยการอาสาลงมือ ลงแรง ระดมความคิด เป็นการอาสาทั้งในยามปกติ ยามภัยพิบัติและกรณีฉุกเฉิน - การอาสาในชุมชนมีรูปแบบอย่างไร เช่น อาสาแบบต่อเนื่อง และอาสาแบบครั้งคราว หรือ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ชุมชนมีแนวทางอย่างไรในการออกแบบและวางแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งอาสาสมัคร เช่น กลุ่มอาสาป็นสุข กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ครูอาสาฯ อาสาช่วยกันทำม อาสาป้องกันไฟฟ้า เป็นต้น - ชุมชนมีการเตรียมความพร้อมและนำอาสาสมัครอย่างไรเมื่อเกิดสถานการณ์ดังที่กล่าวมา ๒) การระดมเงิน - ท่านหรือกลุ่มของท่านมีกลุ่มระดมทุน (เงิน) อะไรบ้าง ที่ช่วยเหลือดูแลกันด้วยทรัพยากรที่ดำเนินการอย่างไร (อาจจะเป็นการบริจาค การนำผลกำไรจากการประกอบการของกลุ่ม อาชีพ กองทุนต่างๆ มาสมทบ) มีใครเกี่ยวข้องบ้าง และมีบทบาทอย่างไร - มีการระดมเงินจากภาคประชาชนหรือไม่ เช่น กลุ่มอาชีพต่างๆ สถาบันการเงินที่จัดตั้งและดำเนินการโดยชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มออมวันละบาท กองทุนกองทุนหนุนเกื้อช่วยเกษตรกรอินทรีย์ เป็นต้น ใครมีบทบาทสำคัญในการระดมเงินจากภาคประชาชน มีบทบาทอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ท่านหรือกลุ่มของท่านมีการระดมเงินจากสถาบันการเงินที่ก่อตั้งตามนโยบายของรัฐและดำเนินการโดยชุมชนหรือไม่ มีการดำเนินการอย่างไร ใครเกี่ยวข้องในการดำเนินการบ้าง (มีระเบียบของรัฐเป็นข้อปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ จัดการหนี้ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เป็นต้น) เช่นกองทุนหมู่บ้าน กองทุนสุขภาพ ตำบล กองทุนแก้ไขปัญหามายากจน เป็นต้น			
๓. ปัจจัยเชื่อมโยงที่สนับสนุน	๑) คน ข้อมูลทางสังคม ๖ ระดับ (ระดับบุคคล และครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กร ชุมชน ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ระดับหมู่บ้าน ชุมชน ระดับตำบล และระดับเครือข่าย) - มีคน หรือกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน หรือหน่วยงาน แหล่งประโยชน์อะไรบ้าง ที่สนับสนุนการดำเนินงานทางสังคม ได้แก่ บุคคลและครอบครัว กลุ่มทางสังคม เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แหล่งประโยชน์ หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล เครือข่าย ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำที่คนเก่ง อาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน ผู้นำที่สร้างการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เชื้อฟั้งในชุมชน แต่ละคนเก่งเรื่องอะไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ท่านมีความเชี่ยวชาญในด้านใด กิจกรรม งานที่ทำส่งผลต่อใครในชุมชน ส่งผลกระทบ ๕ ด้านอย่างไร (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเมือง การปกครอง) - ท่านมีแนวคิดและหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน - นอกจากงานที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มใดบ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร			
	๒) ข้อมูล - ลักษณะข้อมูลที่สนับสนุนเป็นอย่างไร (ข้อมูลที่ต้องการความช่วยเหลือ สถานะสุขภาพทั้งระดับบุคคลครอบครัว ภาพรวมชุมชน แหล่งประโยชน์ ชุมชนหรือหมู่บ้าน ตำบล และเครือข่าย)			
	๓) งบประมาณ - งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ได้จากแหล่งใดบ้าง - ใครที่สนับสนุนหลักและบทบาทร่วมในการหา งบประมาณ มีบทบาทอย่างไร			-

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๔) วิธีการจัดการงาน - วิธีจัดการงานของทุนทางสังคม ดำเนินการอย่างไรที่ทั้งทำร่วมกัน ทำแยก หรือต่างคนต่างทำ และแต่ละวิธีมีการดำเนินการอย่างไร			
๔. การสร้างผลกระทบ	๑) ผลกระทบของงาน กิจกรรมของทุนทางสังคม ทั้ง ๖ ระดับกับประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม - งานที่ทำด้านสังคมดังกล่าวข้างต้นกระทบกับประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่มประชากรกลุ่มใดบ้าง ได้แก่ เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื้อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย กระทบอย่างไร			
	๒) ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ - งานที่ทำด้านสังคมดังกล่าวข้างต้นกระทบกับ ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพอย่างไรบ้าง - มีผลกระทบอย่างไร (ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรเฉพาะ)			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง - งานที่ทำด้านสังคมดังกล่าวข้างต้นส่งกระทบกับด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครองอย่างไร			
	๔) ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น - งานที่ทำด้านสังคมดังกล่าวข้างต้นกระทบกับ ๗คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุน และทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรอย่างไร			

๒.๒ ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ

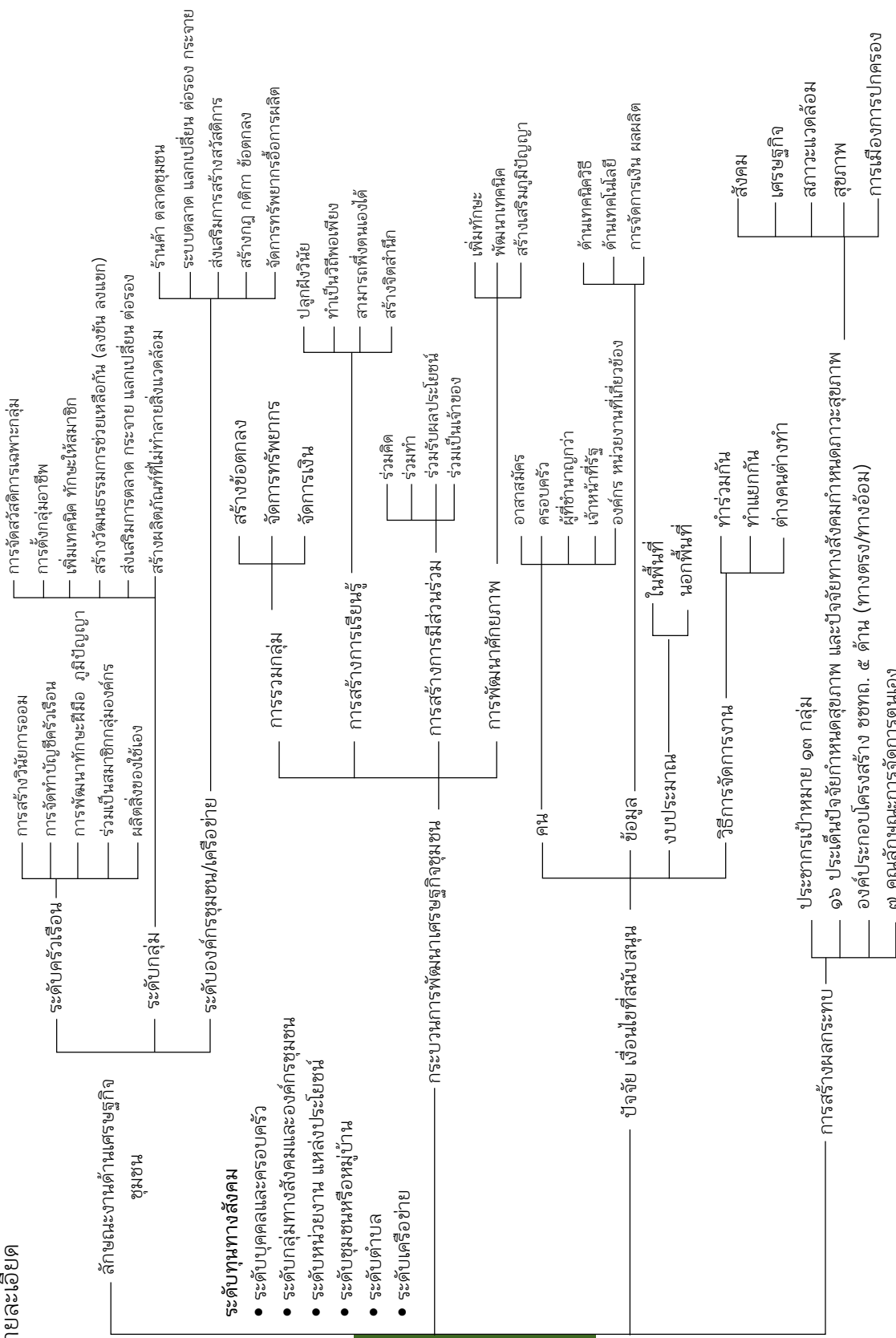
๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนด้านเศรษฐกิจ

เพื่อให้การแสดงศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตามโครงสร้างชุมชนด้านเศรษฐกิจ สามารถสะท้อนผ่านงานและกิจการของทางสังคมในชุมชน ทั้ง ๖ ระดับ และการจัดระบบการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจ จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจ	ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจสามารถสะท้อนจากงานด้านเศรษฐกิจชุมชนใน ๔ กลุ่ม คือ ๑) เศรษฐกิจระดับครัวเรือน สิ่งงานในลักษณะการจัดการสร้างวินัยการออม การทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาทักษะฝีมือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ๒) เศรษฐกิจระดับกลุ่ม สิ่งงานในลักษณะการจัดสวัสดิการกลุ่ม การสร้างอาชีพเสริม การช่วยเหลือเกื้อกูล จัดหาตลาด กระจายสินค้า ๓) เศรษฐกิจระดับองค์กร ชุมชน และ๔) เศรษฐกิจระดับเครือข่าย สิ่งงานในลักษณะงานคล้ายคลึงกันเช่นการตั้งร้านค้า ตลาดชุมชน สร้างสวัสดิการ กฎ กติกา ข้อตกลงกลุ่ม การสนับสนุน จัดการทรัพยากรที่เอื้อ เป็นต้น ในกระบวนการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจชุมชนปรากฏใน ๔ ลักษณะได้แก่ การรวมกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วม และการพัฒนาศักยภาพ โดยมีปัจจัยสนับสนุนได้แก่ คน เช่น สมาชิก ครอบครัว ผู้มีความชำนาญกว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ข้อมูลที่สนับสนุน เช่น ข้อมูลด้านเทคนิควิธี เทคโนโลยีด้านผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการผลิต บงบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมไปถึงวิธีการจัดการงานของทางสังคมที่ทำงานกัน ทำแยก หรือต่างคนต่างทำ ส่วนแต่ก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบ ทั้งทางตรง และทางอ้อมโดยแยกเป็น ๑) ประชากรเป้าหมายอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื่อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้วัยระยะท้าย ๒) ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรเฉพาะ ๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๔ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง ๔) สามารถตรวจสอบการจัดการตนเองของทางสังคมตามคุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๗ คุณลักษณะได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุนและทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร
เอกสารอ้างอิง	ขนิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘). ระบบเศรษฐกิจชุมชน.เอกสารการนำเสนอเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่๖ กรณี “ระบบเศรษฐกิจชุมชน” วันพุธที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมโสมบุษย์ วัฒนธรรม ชั้น ๑ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) (เอกสารอตั้มา).

๒. Typology ศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านเศรษฐกิจ

ดังรายละเอียด

แผนภาพที่ ๕.๒ (๒) ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านเศรษฐกิจ

ปฏิบัติการที่ ๔.๒ (๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ลักษณะงานด้านเศรษฐกิจ (ระดับครัวเรือน ระดับ กลุ่มทางสังคม ระดับองค์กรชุมชน และระดับเครือข่าย) (ภายใต้ ๑๒ ประเด็น ได้แก่ ผ้าพื้นเมือง ข้าวและโรงสีชุมชน ผักสวนครัว การท่องเที่ยว ชุมชน การส่งเสริมอาชีพ ตลาดชุมชน การบริการสุขภาพชุมชน การจัดการน้ำ การจัดการป่า การจัดการขยะ องค์กรการเงิน และศูนย์เรียนรู้ชุมชน)	๑) ข้อมูลลักษณะงานของทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการด้าน เศรษฐกิจระดับครัวเรือน - มีงานและกิจกรรมของทุนทางสังคม ที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีวินัยในการจัดการ การจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นการจัดการ ด้านเศรษฐกิจระดับครัวเรือน อย่างไรก็ตาม และกิจกรรมของทุนทางสังคมที่ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ มีมือ การใช้ ภูมิปัญญา หรือการผลิตของใช้เอง ซึ่งเป็นการจัดการด้านเศรษฐกิจระดับ ครัวเรือนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ทุนทางสังคมเหล่านี้ มีแนวทางการ ทำงานอย่างไร - มีใครเป็นผู้ดำเนินการหลักและร่วมบ้าง			
	๒) ข้อมูลลักษณะงานของทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการด้าน เศรษฐกิจระดับกลุ่ม ทางสังคม - มีงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่มี งานส่งเสริมให้คนในชุมชนหรือสมาชิกกลุ่ม มีการจัดสวัสดิการเฉพาะสมาชิกกลุ่ม ซึ่ง เป็นการจัดการด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่ม หรือไม่ อย่างไรก็ตาม มีงานและกิจกรรมของทุนทางสังคม ที่มี การจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นการจัดการ ด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่มหรือไม่ อย่างไรก็ตาม			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- สິงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่มิได้เพิ่มเติมนวัตกรรมหรือพัฒนาทักษะให้สมาชิก ซึ่งเป็นการจัดทางด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่มหรือไม่ อย่างไร - สິงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคม ที่มีการลงแขก ลงขันในการทำงานอันเป็นวัฒนธรรมในการช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นการจัดทางด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่มหรือไม่ อย่างไร - สິงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่ส่งเสริมการตลาด กระจายแลกเปลี่ยนสินค้า ต่อดองราคา ซึ่งเป็นการจัดทางด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่มหรือไม่ อย่างไร - สິงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่มิได้สร้างผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการจัดทางด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่มหรือไม่ อย่างไร - ทุนทางสังคมเหล่านี้ มีแนวทางการทำงานอย่างไร - มีใครเป็นผู้ดำเนินการหลักและร่วมบ้าง			
	๓) ข้อมูลลักษณะงานของทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทางด้าน เศรษฐกิจระดับระดับองค์กรชุมชน หรือเครือข่าย - สິงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่มิได้จัดทำร้านค้า หรือการตลาด ซึ่งเป็นการจัดทางด้านเศรษฐกิจระดับองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายหรือไม่ อย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- สิ่งานและกิจกรรมของหน่วยงานสังคม ที่มี การส่งเสริมการตลาด กระจายแลกเปลี่ยน สินค้า ต่อบริการราคา ซึ่งเป็นการจัดดำเนินการด้าน เศรษฐกิจระดับองค์กรชุมชน หรือเครือข่าย หรือไม่ อย่างไร - สิ่งานและกิจกรรมของหน่วยงานสังคมที่มี การส่งเสริมการสร้างสวัสดิการแก่คนใน ชุมชนหรือสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดการ ด้านเศรษฐกิจระดับองค์กรชุมชน หรือ เครือข่ายหรือไม่ อย่างไร - สิ่งานและกิจกรรมของหน่วยงานสังคมที่มี การสร้างกฎ กติกา ข้อตกลง ซึ่งเป็น การจัดการด้านเศรษฐกิจระดับองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายหรือไม่ อย่างไร - สิ่งานและกิจกรรมของหน่วยงานสังคม ที่มี การจัดการทรัพยากรที่เอื้อต่อการผลิต ซึ่ง เป็นการจัดการด้านเศรษฐกิจระดับองค์กร ชุมชน หรือเครือข่ายหรือไม่ อย่างไร - ทุหนทางสังคมเหล่านี้ มีแนวทางการ ทำงานอย่างไร - สี่ใครเป็นผู้ดำเนินการหลักและร่วมบ้าง			
๒. กระบวนการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน (การรวมกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วม การพัฒนาศักยภาพ)	๑) กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิด จากการรวมกลุ่ม - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนเหล่านี้ มีงาน และกิจกรรม ที่มีกระบวนการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนที่เกิดจากการรวมกลุ่ม อย่างไรบ้างและมีแนวทางการทำงาน อย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๒) กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดการสร้างการเรียนรู้ - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนเหล่านี้ มีงานและกิจกรรม ที่มีกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดจากการสร้างการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม และมีแนวทางการทำงานอย่างไร			
	๓) กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดการสร้างการมีส่วนร่วม - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนเหล่านี้ มีงานและกิจกรรม ที่มีกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดจากการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างไร และมีแนวทางการทำงานอย่างไร			
	๔) กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดการพัฒนาศักยภาพ - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนเหล่านี้ มีงานและกิจกรรม ที่มีกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาศักยภาพอย่างไร และมีแนวทางการทำงานอย่างไร			
๓. ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุน (คน ข้อมูล งบประมาณ) และวิธีการจัดการงาน)	๑) ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านคน - แต่ละชุมชนทางสังคมมีการจัดการปัจจัยเงื่อนไขด้านคน เช่น แกนนำ ผู้บริหาร กำหนดผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ อย่างไรบ้าง - มีการใช้กลไกใดในการหนุนเสริมการทำงาน (แกนนำกลุ่มทางสังคม ผู้นำชุมชน อปท. หรือหน่วยงานต่างๆ) อย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๒) ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านข้อมูล - แต่ละหน่วยงานสังคมมีการจัดการปัจจัยเงื่อนไข ด้านข้อมูล เช่น การจัดทำข้อมูล การนำใช้ข้อมูล เวทีการใช้ข้อมูล เป็นต้น ซึ่งมีสนับสนุนให้มีการดำเนินงานประสพผลสำเร็จ อย่างไรบ้าง - มีแนวทางในการจัดการอย่างไรบ้าง - มีการใช้กลไกใดในการหนุนเสริมการทำงาน (แกนนำกลุ่มทางสังคม ผู้นำชุมชน อปท. หรือหน่วยงานต่างๆ) อย่างไร			
	๓) ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านงบประมาณ - แต่ละหน่วยงานสังคมมีการจัดการปัจจัยเงื่อนไข ด้านงบประมาณ เช่น การระดมทุน การจัดสรรงบประมาณ การได้รับงบประมาณสนับสนุน เป็นต้น ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานประสพผลสำเร็จ อย่างไรบ้าง - ได้รับการช่วยเหลือ จากใคร อย่างไร - มีแนวทางในการจัดการอย่างไรบ้าง - มีการใช้กลไกใดในการหนุนเสริมการทำงาน (แกนนำกลุ่มทางสังคม ผู้นำชุมชน อปท. หรือหน่วยงานต่างๆ) อย่างไร			
	๔) ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุนด้านวิธีการจัดการงาน - แต่ละหน่วยงานสังคมมีการจัดการปัจจัยเงื่อนไข ด้านวิธีการทำงาน เช่น การเพิ่มเทคนิค วิธีการ การจัดทำกฎ กติกา ข้อตกลง การเพิ่มคนทำงาน การขยายกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น ซึ่งมีสนับสนุนให้การดำเนินงานประสพผลสำเร็จ อย่างไรบ้าง - มีแนวทางในการจัดการอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔. การสร้างผลกระทบ (๑๓ กลุ่มประชากร ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพและปัจจัยทางสังคมที่กำหนดภาวะสุขภาพองค์ประกอบ โครงสร้างชุมชน ๕ ด้าน และการลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น)	- มีการใช้กลไกใดในการหนุนเสริมการทำงาน (แกนนำกลุ่มทางสังคม ผู้นำชุมชน อปท. หรือหน่วยงานต่างๆ) อย่างไร ๑) การสร้างผลกระทบต่อ ๑๓ กลุ่มประชากร - ทูมทางสังคมที่มีการจัดการด้านด้าน เศรษฐกิจ สิ่งานและกิจการที่มีการสร้างผลกระทบต่อ ๑๓กลุ่มประชากร กลุ่มใดบ้าง - ส่งผลกระทบอย่างไร - การสร้างผลกระทบต่อประเด็นปัจจัย กำหนดสุขภาพและปัจจัยทางสังคมที่ กำหนดภาวะสุขภาพ ๑๖ ประเด็น - ทูมทางสังคมที่มีการจัดการด้านเศรษฐกิจ สิ่งานและกิจการที่มีการสร้างผลกระทบ ต่อประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพและปัจจัย ทางสังคมที่กำหนดภาวะสุขภาพ ๑๖ ประเด็นกลุ่มใดบ้าง - ส่งผลกระทบอย่างไร			
	๒) การสร้างผลกระทบต่อโครงสร้างชุมชน ๕ ด้าน - ทูมทางสังคมที่มีการจัดการด้านด้าน เศรษฐกิจ สิ่งานและกิจการที่มีการสร้างผลกระทบต่อ โครงสร้างชุมชน ๕ ด้านใดบ้าง - ส่งผลกระทบอย่างไร ๓) การสร้างผลกระทบ ๗ คุณลักษณะการ จัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น - ทูมทางสังคมที่มีการจัดการด้านด้าน เศรษฐกิจ สิ่งานและกิจการที่มีการสร้างผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการ ตนเองของชุมชนท้องถิ่นใดบ้าง - ส่งผลกระทบอย่างไร			

๒.๓ ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน

ด้านสถานะแวดล้อม

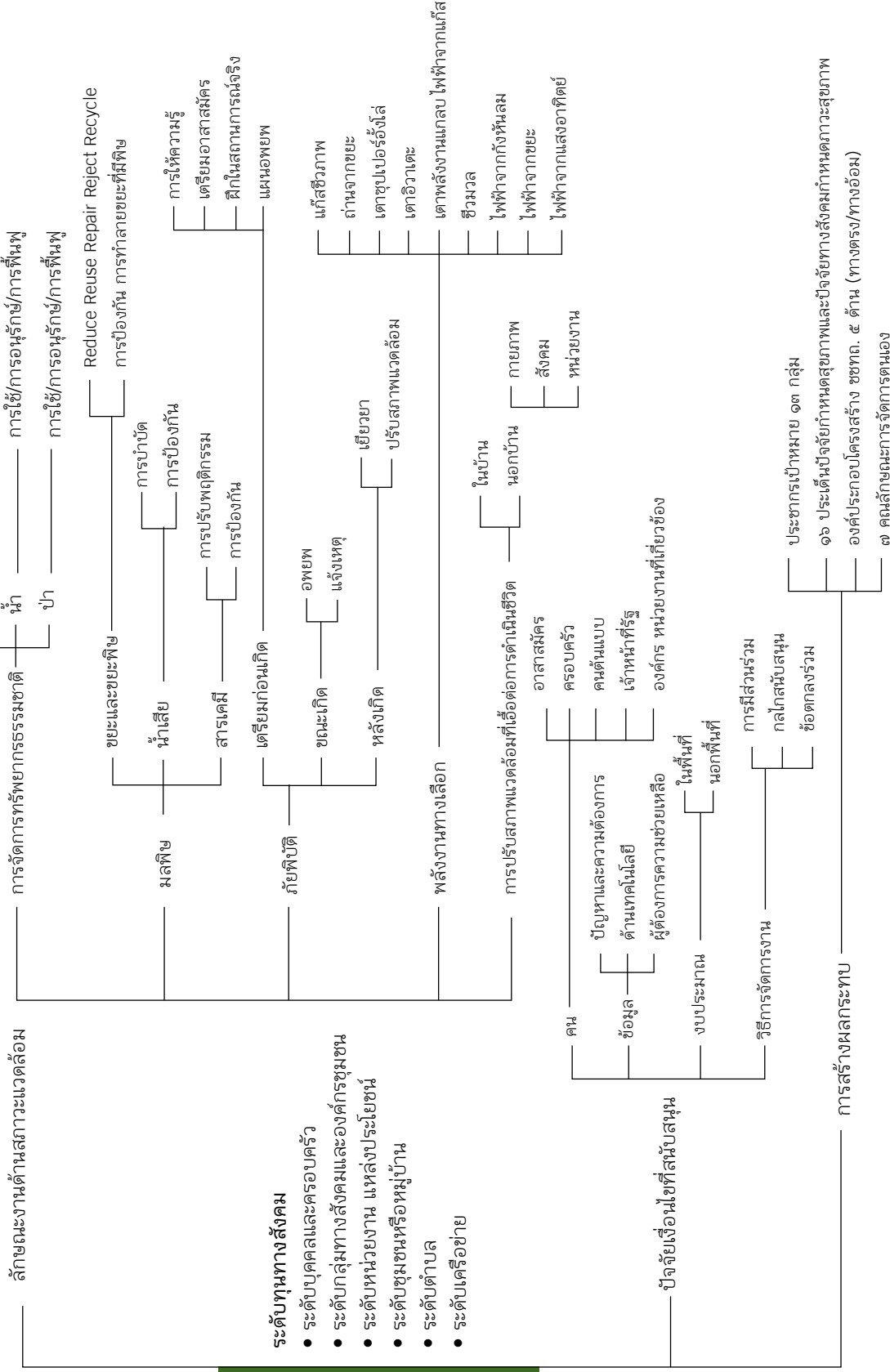
๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสถานะแวดล้อม

เพื่อให้การแสดงศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตามโครงสร้างชุมชนท้องถิ่นด้านสถานะแวดล้อม จากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสถานะแวดล้อม ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสถานะแวดล้อม	ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสถานะแวดล้อมสามารถสะท้อน งานด้านสถานะแวดล้อมในชุมชน ๕ กลุ่ม คือ ๑) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า โดยการใช้ การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ๒) การจัดการมลพิษได้แก่ การจัดการขยะ ขยะพิษ การจัดการน้ำเสีย สารเคมี เป็นต้น ๓) การจัดการภัยพิบัติ ได้แก่ การจัดการในขั้นเตรียมก่อนเกิดภัยพิบัติ การดูแลช่วยเหลือขณะเกิดภัยพิบัติ และระยะหลังเกิดภัยพิบัติ ๔) การจัดการพลังงานทางเลือก ซึ่งเป็นการจัดการพลังงานที่ไม่ใช้กลุ่มพลังงานหลักเช่น แก๊สชีวภาพ ถ่านจากขยะ เต่าพลังงานแลกเปลี่ยน เป็นต้น และ๕) การปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมีทั้งการปรับสิ่งแวดล้อมในบ้านได้แก่ ปรับบ้านเพื่ออำนวยความสะดวก สูงอายุ เด็กเล็กเป็นต้น และนอกบ้านเรือนได้แก่ การปรับพื้นที่สาธารณะ ทางเดิน ราวบันได ลานกีฬา ลานกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น รวมถึงการมีกลุ่มทางสังคมที่คอยให้การช่วยเหลือดูแล ในการจัดการตนเองด้านสถานะแวดล้อมมีปัจจัยสนับสนุนได้แก่ คน ประกอบด้วยครอบครัว คนต้นแบบ เจ้าหน้าที่รัฐ ข้อมูลที่สนับสนุนได้แก่ ข้อมูลปัญหาและความต้องการ ข้อมูลเชิงเทคโนโลยี ข้อมูลผู้ต้องการความช่วยเหลือหรือประสบปัญหาด้านสถานะแวดล้อม งบประมาณที่สนับสนุน การดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ และวิธีจัดการงานของทุนทางสังคมมีทั้งการทำแบบมีส่วนร่วม จัดการด้านกลไกขับเคลื่อน และการสร้างข้อตกลงร่วม ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบ ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยแยกเป็น ๑) ประชากรเป้าหมายอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่เด็กอายุ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื้อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย ๒) ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพประชากรเฉพาะ ๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๔ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง ๔) สามารถตรวจสอบการจัดการตนเองของทุนทางสังคมตามคุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๗ คุณลักษณะได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกาลไป ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมสุขภาพ การเสริมเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพประชากรเฉพาะ
เอกสารอ้างอิง	ชมิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๖). พลังงานชุมชน เอกสารประกอบการประชุมเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๔กรณี “พลังงานชุมชน” วันพฤหัสบดีที่ ๑๓สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ ชั้น ๒สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) (เอกสารอติสำเนา) . วิชาดา กมลเวชช. (๒๕๕๕). คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น. วิทยาลัยพัฒนาการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า.ค้นเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗, จาก http://www.openbase.in.th/files/f_o.pdf Burton, E. (๒๐๑๒). “Street ahead? The role of the built environment in healthy ageing”. <i>Perspectives in Public Health</i>. ๑๓๒ (๕) , ๑๖๑-๑๖๒.

๒. Typology ศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านสถานะแวดล้อม

ตั้งรายละเอียด

๓๐๒๕๓๖๔๕๖๗๘๙

แผนภาพที่ ๔.๒ (๓) ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านสถานะแวดล้อม

ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๔) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชนด้านสถานะแวดล้อม คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. การจัดการสถานะแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า)	๑) ข้อมูลเกี่ยวกับดิน เช่น อาณาเขต พื้นที่ ภูมิประเทศ ลักษณะดินเสื่อมในชุมชน เป็นต้น จำนวนกลุ่มทางสังคมร่วมอนุรักษ์ ดิน แนวทางการอนุรักษ์ดินของชุมชน จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะดินเสื่อม - ลักษณะดินในพื้นที่ที่ทำนออยู่มีลักษณะเป็นอย่างไร - ในพื้นที่ของทางมีปัญหเกี่ยวกับบริหารจัดการทรัพยากรดินหรือไม่ เช่น ปัญหาดินเสื่อมสภาพ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนแก่อาสภามีใครเินการพัฒนา ชุมชน ผู้มาที่ร่วมอนุรักษ์ดิน - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมอนุรักษ์ดิน หรือไม่ ถ้ามีมีกลุ่มอะไรบ้าง มีหลักการทำงานอย่างไร และมี พัฒนาการมาอย่างไร - แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินงานที่ ทำ เป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - ในชุมชนของท่านมีหมู่บ้านจัดการตนเองด้านการอนุรักษ์ดินที่สร้างผลกระทบต่อกลุ่มประชากร หรือไม่ อย่างไร - กลุ่มต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานกับกลุ่มของท่านอย่างไรกลุ่ม มีองค์กรชุมชน แกนนำ หรือหน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- มีสถานที่หรือ แหล่งประโยชน์ใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการค้าในงานใน การอนุรักษ์สัตว์ใน พื้นที่ชุมชน ใช้พื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เช่น พื้นที่สำหรับออกกำลังกาย ศาลากลางบ้าน เป็นต้น สถานที่หรือแหล่งประโยชน์อื่น ๆ ที่หมู่ใดแหล่งประโยชน์เหล่านี้ได้มากอย่างไร เช่น เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่ได้จากการบริจาคของบุคคล หรือหน่วยงาน เป็นต้น			
	๒) ข้อมูลเกี่ยวกับผ้า เช่น จำนวนแหล่งผ้าตามธรรมชาติ แม่น้ำ น้ำตก ห้วย หนอง ลำคลองบึง ข้อมูลจากการใช้ประโยชน์จากน้ำ จำนวน และลักษณะการใช้จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำ อื่นๆ (ระบุ) - จำนวนแหล่งน้ำตามธรรมชาติ แม่น้ำ น้ำตก ห้วย หนอง ลำคลองบึงในพื้นที่ที่ทานอยู่เป็นอย่างไรในพื้นที่ของทำนบข้อมูลจากการใช้ประโยชน์จากน้ำ จำนวน และลักษณะการใช้จากแหล่งน้ำเป็นอย่างไร - ในพื้นที่ของทำนบมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำหรือไม่ อย่างไร - ในพื้นที่ของทำนบมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำหรือไม่ อย่างไร - การแก้ปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนทำอย่างไร เช่น ผู้ที่แก้ปัญหา มีความเชี่ยวชาญด้านอะไร และผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาอะไรบ้าง - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนแก่อาสาสมัครในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เช่น กลุ่มอนุรักษ์กลุ่มทำนบกั้นน้ำเครือข่ายกลุ่มจิตอาสา เป็นต้น - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการทรัพยากรน้ำ หรือไม่ - ถ้ามีกลุ่มอะไรบ้าง มีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- แนวคิดในการรวมกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรหน้าคืออะไร แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกวิถีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่ทำเป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - ในชุมชนของงานมีหมู่บ้านจัดการตนเองดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำที่สร้างผลกระทบกับกลุ่มประชากร ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ หรือไม่อย่างไร - กลุ่มต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานการจัดการทรัพยากรน้ำกับกลุ่มของงานอย่างไร มีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม - สถานการณ์ แหล่งประโยชน์ได้บ้างที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานในการจัดการทรัพยากรน้ำพื้นที่ชุมชน ใช้พื้นที่นั้นในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร			
	๓) ข้อมูลเกี่ยวกับป่า เช่น จำนวน ขนาด อาณาเขต ประเภทของป่า ข้อมูลการจัดการป่าไม้และทรัพยากรป่าไม้ ข้อมูลผู้ใช้ประโยชน์จากป่า อื่นๆ (ระบุ) - ในชุมชนของงานมีจำนวน ขนาด อาณาเขต ประเภทของป่าลักษณะป่าในพื้นที่ที่ทำงานอยู่มีลักษณะเป็นอย่างไร - ในพื้นที่ของงานมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าหรือไม่ อย่างไร - ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน ผู้นำที่รวมอนุรักษ์ป่า - แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกวิถีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่ทำเป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ในชุมชนของท่านมีหมู่บ้านจัดการตนเองระบบการอนุรักษ์ป่าที่สร้างผลกระทบต่อกลุ่มประชากร ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ หรือไม่ อย่างไร - กลุ่มทางสังคมต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานกับกลุ่มของท่านอย่างไรกลุ่ม มีองค์กร ชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม - มีสถานที่หรือ แหล่งประโยชน์ใดบ้างที่ช่วยสนับสนุน การดำเนินงานในการอนุรักษ์ ป่าในพื้นที่ชุมชน ใช้ พื้นที่นั้นในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เช่น พื้นที่ สำหรับออกกำลังกาย ศาลากลางบ้าน เป็นต้น - สถานที่หรือแหล่งประโยชน์นั้น แหล่งประโยชน์เหล่านี้ได้มาอย่างไร			
๒. มลพิษ	๑) ข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษที่มีในชุมชน เช่น ขยะ น้ำเสีย อากาศ คริพิษ ฝุ่นละออง เสียงดัง การใช้สารเคมี ข้อมูลผลกระทบขนาดความรุนแรงของปัญหาจำนวน ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษที่มีในชุมชน - ในชุมชนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับมลพิษหรือไม่ ถ้ามี เกี่ยวข้องอะไร เป็นอย่างไร - ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด มีใคร เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหามลพิษในชุมชน - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน ผู้มาที่ร่วมจัดการปัญหาด้านมลพิษ เช่น ขยะ น้ำเสีย ฝุ่นละออง สารเคมี เป็นต้น - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุนออกงานที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มใดบ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ หรือไม่ ถ้ามีกลุ่มอะไรบ้าง มีหลักการการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการ ทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่ทำเป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อบุคคลในชุมชนบ้าง - ในชุมชนของท่านมีหมู่บ้านจัดการตนเองด้านกาจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมลพิษที่สร้างผลกระทบกับกลุ่มประชากรอะไรบ้างประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ หรือไม่ อย่างไร - มีสถานที่หรือ แหล่งประโยชน์บ้างที่ช่วยสนับสนุนการจัดการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมลพิษดำเนินงานในพื้นที่ชุมชน ใช้พื้นที่นั้นในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เช่น พื้นที่สำหรับออกกำลังกาย ศาลากลางบ้าน เป็นต้น สถานที่หรือแหล่งประโยชน์อื่น ๆ อยู่อีกไหม			
๓. ภัยพิบัติ	๑) ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม สึนามิ แผ่นดินไหว ไฟป่า ลมพายุ คลื่นลมทะเล จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเกิดภัยพิบัติ ข้อมูลผลกระทบขนาดความรุนแรงของปัญหาจากเกิดภัยพิบัติ - ในชุมชนของท่านมีปัญหาลักษณะเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม สึนามิ แผ่นดินไหว ไฟป่า ลมพายุ คลื่นลมทะเล ถ้ามีเกี่ยวข้องกับอะไร เป็นอย่างไร - ในชุมชนของท่านมีปัญหาลักษณะเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม สึนามิ แผ่นดินไหว ลมพายุ คลื่นลมทะเล เป็นต้น ถ้ามีเกี่ยวข้องกับอะไร เป็นอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๓. พลังงานทางเลือก	๑) การใช้พลังงานทางเลือกของชุมชน - ในชุมชนของท่านมีการใช้พลังงานทางเลือกหรือไม่ ถ้ามีเกี่ยวกับด้านใด เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน แก๊สชีวภาพ น้ำมันไบโอดีเซล พลังงานน้ำ พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ถ่านอัดแท่งเตาอเนกประสงค์ เป็นอย่างไร - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คณะง่าง อาสาสมัครในการพัฒนา - ชุมชน ผู้นำที่ร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับพลังงานทางเลือก - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับพลังงานทางเลือกหรือไม่ ถ้ามีมีกลุ่มอะไรบ้าง มีแนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร และมี พัฒนาการอย่างไรใครมีส่วนร่วม แกนนำ กลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินงานที่เป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - กลุ่มต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานกับกลุ่มของท่านอย่างไรกลุ่ม มีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม มีสถานที่หรือ แหล่งประโยชน์ใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการค้าเงินงาน ใช้พื้นที่ไหนในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร			
๔. สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	๑) สภาวะแวดล้อมนอกบ้าน (พื้นที่สาธารณะ) ข้อมูลเกี่ยวกับจุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมจุดอันตราย เช่นทางแยก ทางโค้ง ทางหักศอก และทางขรุขระ เป็นต้น พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมเช่น ถนนที่ไม่มีไฟส่องสว่าง บ้างรั้ง ที่รกร้าง เป็นต้น อื่นๆ (ระบุ)			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด มีใครเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยพิบัติในชุมชน - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้เฒ่า คนแก่ง อาสาสมัครในการจัดการปัญหาการเกิดภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม เป็นต้น - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับการเกิดภัยพิบัติหรือไม่ เช่น เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติ เป็นต้น มีกลุ่มอะไรบ้าง มีแนวคิดในการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมา ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มทางสังคม และสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และ การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อบุคคลในชุมชนบ้าง - กลุ่มต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงาน การเกิดภัยพิบัติกับกลุ่มของท่านอย่างไร กลุ่มมีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม - มีสถานที่หรือ แหล่งประโยชน์บ้างที่ช่วยสนับสนุน การดำเนินงานการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเกิดภัยพิบัติ ใช้พื้นที่ไหนการดำเนิรกิจกรรมอย่างไร สถานที่หรือแหล่งประโยชน์นั้น อยู่ที่หมู่ใดในชุมชนของท่านมีข้อมูลเกี่ยวกับจุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมจุดอันตราย เช่นทางแยก ทางโค้ง ทางหักศอก และทางขรุขระ เป็นต้นหรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไร - ใครเป็นคนสำคัญ ผู้เฒ่า คนแก่ง อาสาสมัครในแก้ปัญหาเกี่ยวกับจุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมจุดอันตราย - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับจุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมจุดอันตราย หรือไม่ ถ้ามี มีกลุ่มอะไรบ้าง มีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่ทำเป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - ในชุมชนของท่านมีหมู่บ้านจัดการตนเองด้านการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจุดอันตราย พื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมจุดอันตรายที่สร้างผลกระทบต่อกลุ่มประชากรอะไรประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ หรือไม่อย่างไร - กลุ่มต่างๆ ที่มีในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานเกี่ยวกับจุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมจุดอันตราย กับกลุ่มของท่านอย่างไร กลุ่ม สิ่งองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงาน			
	๒) ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานการณ์และ สวนสุขภาพ การปรับสถานะแวดล้อมในบ้าน การชอมถนน การจัดตลาดสด ให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น จำนวน ลักษณะผู้ใช้แหล่งประโยชน์เช่นผู้สูงอายุ เด็กเยาวชนและวัยทำงาน เป็นต้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แหล่งประโยชน์ อื่นๆ (ระบุ) - ในชุมชนของท่านมีข้อมูลเกี่ยวกับ การปรับสถานะแวดล้อมในบ้าน การชอมถนน การจัดตลาดสดให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้นหรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไร - ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนแก อาสาสมัครในแก้ปัญหาเกี่ยวกับการปรับ สถานะแวดล้อมในบ้านและหน่วยบริการเฉพาะในชุมชน - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับสวนสาธารณะ สวนสุขภาพหรือไม่ ถ้ามีมีกลุ่มอะไรบ้าง มีหลักการทำงานอย่างไร และมี พัฒนาการมาอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แขนงนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรมการดำเนินงานที่ทำเป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - กลุ่มต่างๆ ที่มีในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานเกี่ยวกับสวนสาธารณะ สวนสุขภาพกับกลุ่มของทำนองอย่างไรกลุ่ม สโมสรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม			
	๓) สภาวะแวดล้อมภายในบ้าน เช่น ข้อมูลบ้านที่ต้องได้รับการปรับปรุง ข้อมูลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อปรับสภาพบ้านและที่อยู่อาศัย ข้อมูลกลุ่มทางสังคมที่สันทักยะ เช่น ช่างไม้ ช่างปูน หรือกลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น ที่สามารถร่วมปรับ อื่นๆ (ระบุ) - ในชุมชนของท่านมีข้อมูลเกี่ยวกับบ้านที่ต้องได้รับการปรับปรุงถ้ามีเป็นอย่างไร - ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อปรับสภาพบ้านและที่อยู่อาศัย หรือไม่ อย่างไร - ข้อมูลกลุ่มทางสังคมที่สันทักยะ เช่น ช่างไม้ ช่างปูน หรือกลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น - ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนแก่ง อาสาสมัครในแก๊ง - ปัญหาเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมภายในบ้าน - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุนนอกจากงานที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มใดบ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมภายในบ้านหรือไม่ ถ้ามีกลุ่มอะไรบ้าง มีหลักการทำงานอย่างไร และสีพัฒนาการมาอย่างไร			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่กำเป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - กลุ่มต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานเกี่ยวกับกลุ่มของสถานะแวดล้อมภายในบ้านพักนอย่างไรในกลุ่ม มีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม			
	๔) หน่วยงานที่เปิดในชุมชน เช่น ศูนย์จัดการความขัดแย้ง เป็นต้น ข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบ อื่นๆ (ระบุ) - ในชุมชนของท่านมีข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่เปิดในชุมชน เช่น ศูนย์จัดการความขัดแย้ง เป็นต้น ถ้ามีเป็นอย่างไร - ในชุมชนของท่านข้อมูลข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบศูนย์จัดการความขัดแย้ง หรือไม่ อย่างไร - ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัครในแก้ปัญหาเกี่ยวกับศูนย์จัดการความขัดแย้ง - ในชุมชนของท่านมีจำนวนกลุ่มทางสังคมที่ร่วมจัดการปัญหาเกี่ยวกับ ศูนย์จัดการความขัดแย้ง หรือไม่ ถ้ามี - พัฒนาการมาอย่างไร แกนนำกลุ่มทางสังคมและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร การดำเนินที่ทำเป็นอย่างไร - การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง - กลุ่มต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานเกี่ยวกับกับศูนย์จัดการความขัดแย้งทำงานอย่างไรกลุ่ม มีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม - มีสถานที่ แหล่งประโยชน์ใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนการทำงานด้านอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับผลิตซ้ำการทำงานใหม่พื้นที่ชุมชน ใช้พื้นที่ไหนในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เช่น ศาลากลางบ้าน เป็นต้น			

๒.๔ ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน

ด้านสุขภาพ

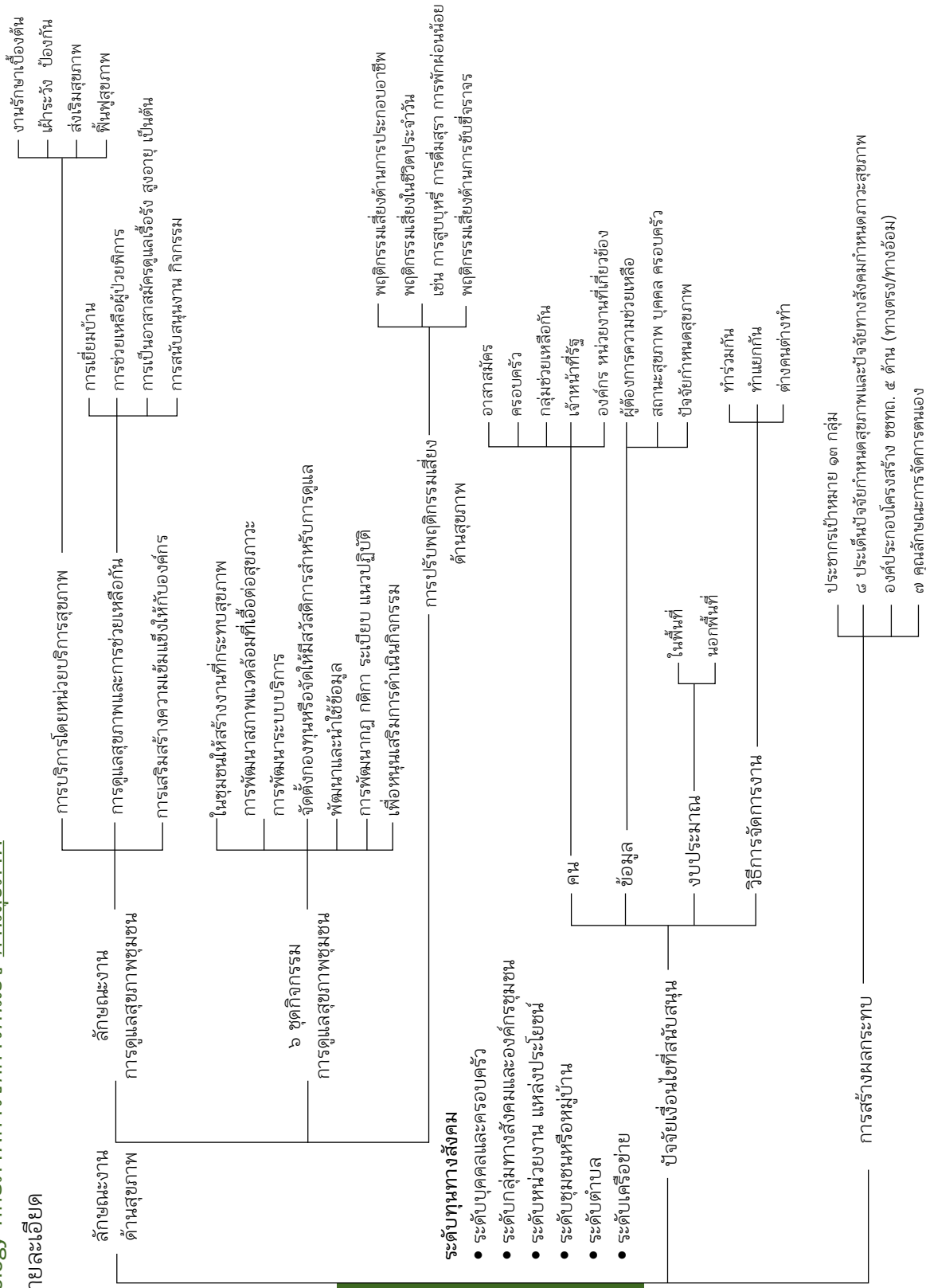
๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสุขภาพ

เพื่อให้การแสดงศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตามโครงสร้างชุมชนด้านสุขภาพ จากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีในชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสุขภาพ ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
ศักยภาพชุมชนจัดการตนเองด้านสุขภาพ	ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านสุขภาพสามารถสะท้อนลักษณะงานด้านสุขภาพใน ๓ ส่วนได้แก่ ๑) ลักษณะงานการดูแลสุขภาพชุมชน ประกอบด้วย ๓ ลักษณะได้แก่ การบริการโดยหน่วยบริการสุขภาพ การดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือกัน การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระตือรือร้นสุขภาพ ๒) ขุดกิจกรรมสำหรับสุขภาพชุมชนซึ่งประกอบด้วยสุขภาพ ขุดการพัฒนาสุขภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ขุดการพัฒนากระบวนการจัดให้มีสวัสดิการสุขภาพและสุขภาพ ขุดการพัฒนาและนำใช้ข้อมูล และขุดการพัฒนาความรู้ กฏ กติกา ระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อห้ชุมชนดำเนินการด้านสุขภาพ และ ๓) ลักษณะงานที่เกี่ยวกับสุขภาพ ขุดการพัฒนาและนำใช้ข้อมูล และได้ความเสียงด้านการประกอบอาชีพ พฤติกรรมเสียในชีวิตรประจำวัน พฤติกรรมเสียด้านการรับบริการสุขภาพ ขุดการพัฒนาและนำใช้ข้อมูล ซึ่งมีความเสี่ยงสังคมได้แก่ คนซึ่งประกอบด้วยบุคคลและครอบครัว กลุ่มทางสังคม เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวกับสุขภาพ ขุดการพัฒนาและนำใช้ข้อมูล ซึ่งมีความเสี่ยงด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานที่เสี่ยงในพื้นที่ยุทธศาสตร์สุขภาพที่สำคัยทั้งปัจจัยทั้งทำร่วมกับ ทำแยก หรือต่างคนต่างทำ ส่วนแต่ก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบ ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยแยกเป็น ๑) ประชากรเป้าหมายอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่ได้แก่อายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื้อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย ๒) ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรเฉพาะ ๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง ๔) สามารถตรวจสอบการจัดการตนเองของชุมชนตามลำดับขั้นตอนการจัดการตนเองของชุมชนทั้งองถิน ๗ คุณลักษณะได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุนและทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร
เอกสารอ้างอิง	ชัชฉิษฐา นันทบุตรและคณะ. (๒๕๕๓). ระบบสุขภาพชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกันของ ๓ ระบบใหญ่ในชุมชน. นนทบุรี: เดอะกราทิโก ชิสเต็มส์ จำกัด. ชัชฉิษฐา นันทบุตรและคณะ. (๒๕๕๓). ปฏิบัติการระบบย่อยในระบบสุขภาพชุมชน. นนทบุรี: เดอะกราทิโก ชิสเต็มส์ จำกัด. ชัชฉิษฐา นันทบุตรและคณะ. (๒๕๕๔). คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทักษะการวิเคราะห์และนำใช้ข้อมูลตำบล (TCNAP & RECAP Revitalization) ระหว่างวันที่ ๔-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). กรุงเทพฯ: สสส.

๒. Typology ศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านสุขภาพ

ดังรายละเอียด

แผนภาพที่ ๕.๒ (๔) ภาพศักยภาพชุมชนจัดการตนเอง ด้านสุขภาพ

ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๕) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านสุขภาพ คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ลักษณะงาน การดูแลสุขภาพชุมชน	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม ๑) การบริการโดยหน่วยบริการสุขภาพ - มีงานและกิจการใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับภาคดูแลสุขภาพชุมชน ที่จัดบริการโดย รพ.สต.เพื่อการดูแลคนในชุมชน กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันคนไหนในชุมชนอย่างไร ผู้ที่มีบทบาทหลัก และบทบาทร่วมในงานนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร - มีองค์กรหรือหน่วยงานใดบ้างที่สนับสนุนกิจกรรมนั้นๆ ให้สำเร็จ มีบทบาทในการสนับสนุนอย่างไร - งาน กิจกรรมการรักษารักษาเชิงต้น ที่จัดให้บริการโดย รพ.สต.กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันคนไหนในชุมชนอย่างไร ผู้ที่มีบทบาทหลัก และบทบาทร่วมในงานนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร - งาน กิจกรรมการเฝ้าระวัง ป้องกันโรคที่จัดให้บริการ โดย รพ.สต.กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันคนไหนในชุมชน อย่างไร ผู้ที่มีบทบาทหลัก และบทบาทร่วมในงานนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร - งานกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่จัดให้บริการโดย รพ.สต.กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันคนไหนในชุมชน มีบทบาทหลัก และบทบาทร่วมในงานนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- งานกิจกรรมการฟื้นฟูสภาพที่จัดให้บริการโดย รพ.สต. กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ผู้ที่มีบทบาทหลัก และบทบาทรวมในงานนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร			
	๒) การดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือกัน - มีงานกิจกรรมใดบ้างในชุมชน ที่เป็นการดูแลสุขภาพ และการช่วยเหลือกันในชุมชนกิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกัน และคนอื่นในชุมชนอย่างไร ผู้ที่มีบทบาทหลัก และบทบาทรวมในงานนั้นๆ มีใครบ้าง มีหน้าที่อย่างไร - มีองค์กรหรือหน่วยงานใดบ้างที่สนับสนุนกิจกรรม นั้นๆ ให้สำเร็จ มีบทบาทในการสนับสนุนอย่างไร - ในชุมชนของท่านมี กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมดูแลสุขภาพ และการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่นการเยี่ยมบ้าน การช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้สูงอายุ คนพิการ การเป็นอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้สูงอายุ คนพิการ เป็นต้นและหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน - มีทุนทางสังคม ระดับใดบ้างที่มีการดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือกันวิธีดำเนินการเป็นอย่างไร ส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๒.๖ ชุดกิจกรรม การดูแลสุขภาพชุมชน (การพัฒนาศักยภาพการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ การพัฒนาระบบบริการ การจัดตั้งกองทุน หรือสวัสดิการ การนำใช้ข้อมูล และการกำหนด กฎ กติกา มาตรการ)	๓) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระทบสุขภาพ (จากภารกิจหลัก ๗ ด้านของอปท. ผู้นำชุมชน ผู้นำผู้ใหญ่บ้าน) - มีงานและกิจกรรมอะไรบ้างที่จัดทำขึ้น เพื่อการดูแลสุขภาพในชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระทบสุขภาพ - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน - มีทุนทางสังคม ระดับใดบ้างที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระทบสุขภาพวิธีดำเนินการเป็นอย่างไร ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง อย่างไร			
๑) การพัฒนาศักยภาพ - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพ - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน	๑) การพัฒนาสุขภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนาสุขภาพ - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
๒) การพัฒนาสุขภาพ - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนาสุขภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน	๒) การพัฒนาสุขภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนาสุขภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) การพัฒนาระบบบริการ - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนาระบบบริการ - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๔) การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการสำหรับบริการดูแล - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการสำหรับการดูแล - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๕) การพัฒนาและนำใช้ข้อมูล - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนาและนำใช้ข้อมูล - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๖) การพัฒนากฎ กติกา ระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการค้าเงินกิจกรรม - ในชุมชนของท่าน มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีงานกิจกรรมด้านการพัฒนา กติกา แนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการค้าเงินกิจกรรม - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๓. การปรับ พฤติกรรมเสี่ยง ด้านสุขภาพ	๑) พฤติกรรมเสี่ยงด้านการประกอบอาชีพ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัคร ผู้นำที่หรือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการการปรับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการประกอบอาชีพ เช่น เกษตรกร เป็นต้นได้เกิดบังคับโดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน เป็นต้น - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๒) พฤติกรรมเสี่ยงในชีวิตประจำวัน - ในชุมชนของท่านมี กลุ่ม องค์กรชุมชน ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการการปรับพฤติกรรมเสี่ยงในชีวิตประจำวัน เช่น การสูบบุหรี่บริโภคเครื่องดื่มชูกำลัง เป็นต้น และมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๓) พฤติกรรมเสี่ยงด้านการขับขี่จราจร - หน่วยงานและ แหล่งประโยชน์ เช่นหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการการปรับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการขับขี่จราจร เช่น ขับรถยนต์ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ขับขี่จักรยานยนต์ไม่สวมหมวกกันน็อค เป็นต้น และมีหลักการทำงานอย่างไร มีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔. ปัจจัยเงื่อนไขที่สนับสนุน	ข้อมูลทุนทางสังคม ๖ระดับ (ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ระดับหมู่บ้าน ชุมชนระดับตำบล ระดับเครือข่าย) - มีคน หรือกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หรือหน่วยงาน แหล่งประโยชน์อะไรบ้าง ที่สนับสนุนการดำเนินงานทางด้านสุขภาพ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน ผู้นำที่สร้างการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพ นับถือ เชื่อฟังในชุมชน แต่ละคนเก่งเรื่องอะไร - ท่านมีความเชี่ยวชาญในด้านใด กิจกรรม งานที่ทำ ส่งผลต่อใครในชุมชน ส่งผลกระทบต่อ ด้านอย่างไร (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเมืองการปกครอง) - ท่านมีแนวคิดและหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุนนอกจากงานที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มใดบ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร - ความเป็นมาในการรวมกลุ่มของท่านเป็นอย่างไร แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำ กลุ่มและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้เข้าร่วม มีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่เป็นอย่างไรมีการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆ เป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง ส่งผลกระทบต่อ ด้านอย่างไร (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเมืองการปกครอง)			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	- กลุ่มทางสังคมต่างๆ ที่มี ในชุมชนมีความเชื่อมโยงในการทำงานกับกลุ่มทางสังคมของทางอย่างไร - กลุ่มทางสังคม มีองค์กรชุมชน แกนนำ หน่วยงานในชุมชนใดที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่มทางสังคม - มีสถานที่ แหล่งประโยชน์บ้างที่ช่วยสนับสนุนการค้าเงินในพื้นที่ชุมชน ใช้พื้นที่นั้นในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เช่น พื้นที่สำหรับออกกำลังกาย ศาลากลางบ้าน ป้อมท่าสาธารณะ แหล่งน้ำ เป็นต้น สถานที่หรือแหล่งประโยชน์นั้น อยู่ที่หมู่ใด - แหล่งประโยชน์เหล่านั้นได้มาอย่างไร เช่น เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่ได้จากการบริจาคของบุคคล หรือหน่วยงาน - งานหรือกิจกรรมใดที่เป็นงานเด่น งานเชี่ยวชาญของตำบล ใครมี ส่วนเกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินการอย่างไร ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง - งานหรือกิจกรรมใด ที่เป็นงานเด่นงานเชี่ยวชาญ และสามารถสร้างเครือข่ายทั้งภายใน และภายนอกพื้นที่ วิธีการดำเนินการอย่างไร ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง			
	๒) ข้อมูล - ลักษณะข้อมูลที่สนับสนุนเป็นอย่างไร (ข้อมูลผู้ต้องการความช่วยเหลือ สถานะสุขภาพทั้งระดับบุคคลและครอบครัว ภาพรวมชุมชน แหล่งประโยชน์ชุมชนหรือหมู่บ้าน ตำบล และเครือข่าย ปัจจัยกำหนดสุขภาพ)			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) งบประมาณ - งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ได้จากแหล่งใดบ้าง ได้มาอย่างไร - ใครที่มีบทบาทหลักและบทบาทร่วมในการหางบประมาณ มีบทบาทอย่างไร ๔) วิธีการจัดการงาน - วิธีการทำงานของทีมงานสังคม ดำเนินการอย่างไร มีทั้งทำร่วมกัน ทำแยก หรือต่างคนต่างทำ และแต่ละวิธีมีการดำเนินการอย่างไร			
๕. การสร้างผลกระทบ	๑) ผลกระทบของงาน กิจกรรมของทีมงานสังคมทั้งในระดับกับประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่มทางสังคม - งานและกิจกรรมที่ทำด้านสุขภาพกระทบกับประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่มประชากรกลุ่มใดบ้าง ได้แก่เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้ายกระทบอย่างไร ๒) ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ - งานและกิจกรรมที่ทำด้านสุขภาพกระทบกับ ๑๖ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพอย่างไรบ้าง มีผลกระทบอย่างไร (ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรเฉพาะ			

ประเด็น (ริม)	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง - งานและกิจกรรมที่ทำด้านสุขภาพส่งกระทบกับด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครองอย่างไร ๔) ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น - งานและกิจกรรมที่ทำด้านสุขภาพกระทบกับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุนและทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรอย่างไร			

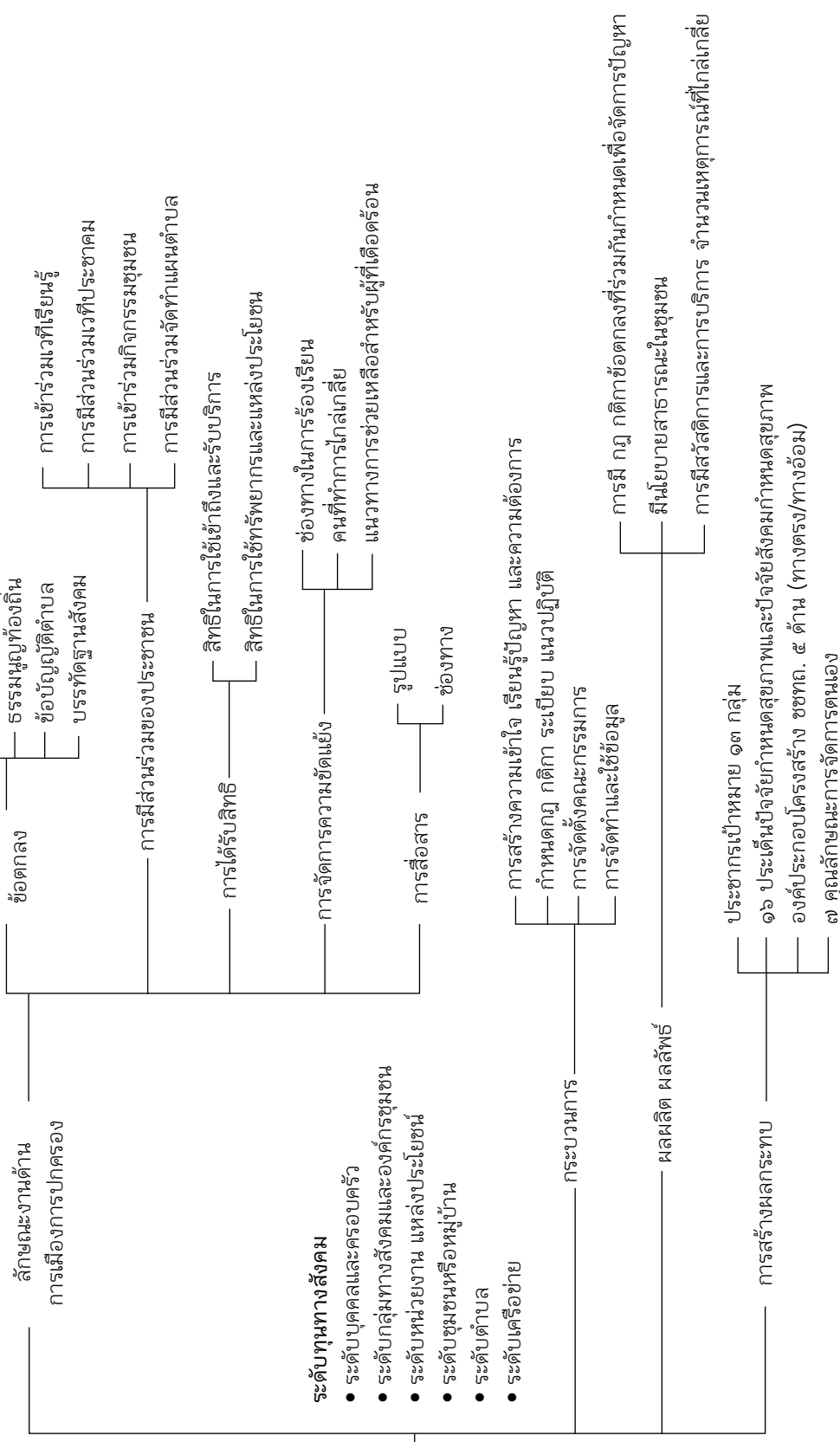
๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง

เพื่อให้การแสดงศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตามโครงสร้างชุมชนด้านการเมืองการปกครอง จากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านการเมือง การปกครอง ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านการเมืองการปกครองสามารถสะท้อนลักษณะงานด้านการเมือง การปกครอง ๔ ลักษณะได้แก่ ๑) การตั้งกฎ กติกา ข้อตกลง เช่นนโยบายสาธารณะ ธรรมนูญสุขภาพ ข้อบัญญัติตำบล เป็นต้น ๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การมีส่วนร่วมรู้ การมีส่วนร่วมเวทีประชาคม การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน การมีส่วนร่วมจัดทำแผนตำบล เป็นต้น ๓) การได้รับสิทธิ ทั้งสิทธิการเข้าถึงและรับบริการ และสิทธิในการใช้ทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ ๔) การจัดการความขัดแย้งได้แก่ การมีช่องทางในการร้องเรียน คนที่ทำงานใกล้เคียง และแนวทางให้การช่วยเหลือเมื่อเดือดร้อน และ ๕) การสื่อสารซึ่งต้องมีทั้งความหลากหลายของรูปแบบและช่องทาง ซึ่งมีการระดมทุนในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นประกอบด้วย การสร้างความรู้ ใจ เร็วรู้ปัญหา และความต้องการ การกำหนดทิศทางระเบียบที่ใช้ปฏิบัติร่วมกัน การตั้งคณะกรรมการ และการจัดทำข้อมูลสนับสนุน หรือข้อมูลที่ได้แสดงปัญหา ซึ่งมีผลผลิตเกิดจากการจัดการตนเองด้านการเมืองการปกครองดังนี้ การมีกฎ กติกา เพื่อจัดการปัญหา ร่วมกัน นโยบายสาธารณะในชุมชน การมีสวัสดิการ และจำนวนเหตุการณ์ที่ต้องจัดการ ต้องใกล้เคียงลดลง การจัดการตนเองที่กล่าวมาด้านการเมือง การปกครอง ล้วนแต่ก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบ ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยแยกเป็น ๑) ประชากรเป้าหมายอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื่อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย ๒) ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพประชากรเฉพาะ ๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง ๔) สามารถตรวจสอบการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคมตามคุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๗ คุณลักษณะ ได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุนและทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร	ศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองด้านการเมืองการปกครองสามารถสะท้อนลักษณะงานด้านการเมือง การปกครอง ๔ ลักษณะได้แก่ ๑) การตั้งกฎ กติกา ข้อตกลง เช่นนโยบายสาธารณะ ธรรมนูญสุขภาพ ข้อบัญญัติตำบล เป็นต้น ๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การมีส่วนร่วมรู้ การมีส่วนร่วมเวทีประชาคม การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน การมีส่วนร่วมจัดทำแผนตำบล เป็นต้น ๓) การได้รับสิทธิ ทั้งสิทธิการเข้าถึงและรับบริการ และสิทธิในการใช้ทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ ๔) การจัดการความขัดแย้งได้แก่ การมีช่องทางในการร้องเรียน คนที่ทำงานใกล้เคียง และแนวทางให้การช่วยเหลือเมื่อเดือดร้อน และ ๕) การสื่อสารซึ่งต้องมีทั้งความหลากหลายของรูปแบบและช่องทาง ซึ่งมีการระดมทุนในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นประกอบด้วย การสร้างความรู้ ใจ เร็วรู้ปัญหา และความต้องการ การกำหนดทิศทางระเบียบที่ใช้ปฏิบัติร่วมกัน การตั้งคณะกรรมการ และการจัดทำข้อมูลสนับสนุน หรือข้อมูลที่ได้แสดงปัญหา ซึ่งมีผลผลิตเกิดจากการจัดการตนเองด้านการเมืองการปกครองดังนี้ การมีกฎ กติกา เพื่อจัดการปัญหา ร่วมกัน นโยบายสาธารณะในชุมชน การมีสวัสดิการ และจำนวนเหตุการณ์ที่ต้องจัดการ ต้องใกล้เคียงลดลง การจัดการตนเองที่กล่าวมาด้านการเมือง การปกครอง ล้วนแต่ก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบ ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยแยกเป็น ๑) ประชากรเป้าหมายอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื่อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย ๒) ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มหลักได้แก่ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การเสริมความเข้มแข็งองค์กรสร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพประชากรเฉพาะ ๓) องค์ประกอบโครงสร้างชุมชน ๕ ด้านได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง ๔) สามารถตรวจสอบการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคมตามคุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๗ คุณลักษณะ ได้แก่ ๑) การสร้างการเรียนรู้ ๒) การสร้างกลไก ๓) การสร้างศักยภาพ ๔) การสร้างการมีส่วนร่วม ๕) การระดมทุนและทรัพยากร ๖) การมีข้อตกลง และ ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร
เอกสารอ้างอิง	ชัชวาลย์ นันทบุตรและคณะ. (๒๕๕๙) .คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทักษะการจัดการวิเคราะห์และนำข้อมูลตำบล (TCNAP & RECAP Revitalization) ระหว่างวันที่ ๔-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส). กรุงเทพฯ: สสส.

๒. Typology ศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านการเมืองการปกครอง

ดังรายละเอียด

แผนภาพที่ ๕.๒ (๕) ภาพศักยภาพการจัดการตนเอง ด้านการเมืองการปกครอง

ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๖) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชนตามโครงสร้างของชุมชน ด้านการเมืองการปกครอง คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างแนวคำถาม พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. กติกาข้อตกลง	๑) ทุหนทางสังคม ระดับบุคคลและครอบครัว ได้แก่ ลักษณะงาน และกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงาน และกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คณบดี อาสาสมัคร ผู้นำที่หรือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง กติกา ข้อตกลง เช่น นโยบายสาธารณะ ธรรมนูญท้องถิ่น ข้อบัญญัติตำบลและมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การ สัมภาษณ์			
	๒) ทุหนทางสังคมระดับ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ได้แก่ ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่านมี กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชนใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง กติกา ข้อตกลงเช่น นโยบายสาธารณะ ธรรมนูญท้องถิ่น ข้อบัญญัติตำบลและหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การ สัมภาษณ์			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) ทุณฑงสังคมาระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ได้แก่ ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพท์ การสร้างผลกระทบ - หน่วยงาน เช่นหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ใต้บ้างที่มีลักษณะงานและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง กติกา ข้อตกลงเช่น นโยบายสาธารณะ ธรรมนูญท้องถิ่น ข้อบัญญัติ ตำบลและหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๔) ทุณฑงสังคมาระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพท์ การสร้างผลกระทบ - หมู่บ้านของทำนสิ่งงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง กติกา ข้อตกลงหมู่บ้าน เช่น นโยบายสาธารณะ ธรรมนูญท้องถิ่น ข้อบัญญัติตำบลและมีหลักการ ทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๕) ทุณฑงสังคมาระดับตำบล ได้แก่ ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพท์ การสร้างผลกระทบ - ตำบลของทำนสิ่งงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง กติกา ข้อตกลง เช่น นโยบายสาธารณะ ธรรมนูญท้องถิ่น ข้อบัญญัติตำบลและมีหลักการทำงาน อย่างไร และมีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๖) ทุหนทางสังคมระดับเครือข่าย ได้แก่ ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สหับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - มีเครือข่ายใดบ้าง ที่มีส่วนและกิจกรรมที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง กติกา ข้อตกลงเช่น นโยบายสาธารณะ ธรรมนูญท้องถิ่น ข้อบัญญัติตำบลและมีหลักการ ทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อท่านและคนอื่นในชุมชน อย่งไร ใครที่ช่วยเหลือให้การ สหับสนุน			
๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน	๑) ทุหนทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัวลักษณะงานและ กิจกรรม หลักวิธีการทำงานเส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและ กิจกรรมผู้เกี่ยวข้อง สหับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนที่สำคัญ ผู้เฝ้า คมนั่ง อาสาสมัคร ผู้นำที่หรือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ที่มีลักษณะ งานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน และมีหลักการการทำงานอย่างไร และมี พัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การ สหับสนุน ๒) ทุหนทางสังคมระดับ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ลักษณะ งานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา กษณะ งานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สหับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การ สร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่านมี กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ใดบ้าง ที่มี ลักษณะงานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการดำเนินการสร้างการมี ส่วนร่วมของคนในชุมชน และมีหลักการการทำงานอย่างไร และมี พัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การ สหับสนุน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) ทุณฑทางสังคมระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ลักษณะงาน และกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงาน และกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - หน่วยงานและ แหล่งประโยชน์ เช่นหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ใดบ้าง ที่มีส่วนจัดการด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และมีหลักการการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๔) ทุณฑทางสังคมระดับหมู่บ้าน ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - หมู่บ้านของท่านมีงานและกิจกรรมใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่มีการจัดการด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและมีหลักการการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๕) ทุณฑทางสังคมระดับตำบล ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ตำบลของท่านมีงานและกิจกรรมใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่มีการจัดการด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และมีหลักการการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๖) ทุมนทางสังคมระดับเครือข่าย ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สหับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - มีเครือข่ายที่มีการจัดการด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และมีหลักการดำเนินงานอย่างไร และพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
๓. การได้รับสิทธิ การเข้าถึง บริการและสิทธิ การใช้ทรัพยากร	๑) ทุมนทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัว ลักษณะงานและ กิจกรรม หลักวิธีการทำงานเส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและ กิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สหับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนแก่ง อาสาสมัคร ผู้นำที่หรือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการด้านเข้าถึงสิทธิการรับบริการ และการใช้ทรัพยากรของชุมชน และมีหลักการดำเนินงานอย่างไร มีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๒) ทุมนทางสังคมระดับ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สหับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่านมี กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่มีส่วนจัดการด้านเข้าถึงสิทธิการรับ บริการและการใช้ทรัพยากรของชุมชน และมีหลักการดำเนินงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและกันอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) ทูหนทางสังคมระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ลักษณะงาน และกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงาน และกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้าง ผลกระทบ - หน่วยงานและ แหล่งประโยชน์ เช่นหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ใต้บ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจการที่มีส่วน จัดการด้านเข้าถึงสิทธิบริการและการใช้ทรัพยากรของ ชุมชน และมีหลักการทำงานอย่างไร มีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๔) ทูหนทางสังคมระดับหมู่บ้าน ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - หมู่บ้านของ ท่านมีงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น การ จัดการด้านเข้าถึงสิทธิบริการและการใช้ทรัพยากรของ ชุมชน และมีหลักการทำงานอย่างไร มีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๕) ทูหนทางสังคมระดับตำบล ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ตำบลของ ท่านมีงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่มีการ จัดการด้านเข้าถึงสิทธิบริการและการใช้ทรัพยากรของ ชุมชน และมีหลักการทำงานอย่างไร มีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๖) ทูมทางสังคมระดับเครือข่าย ลักษณะงานและกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - มีเครือข่ายใดบ้าง ที่มีส่วนและกิจการที่เป็นเรื่องเด่น ที่มีการจัดการด้านเข้าถึงสิทธิการรับบริการและการใช้ทรัพยากรของชุมชน และมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
๔. การจัดการความขัดแย้ง	๑) ทูมทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัว ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัคร ผู้นำหรือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ที่มีลักษณะงานและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๒) ทูมทางสังคมระดับ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่านมี กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	๓) ทูททางสังคมระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ลักษณะงาน และกิจกรรม หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงาน และกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - หน่วยงานและ แหล่งประโยชน์ เช่นหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๔) ทูททางสังคมระดับหมู่บ้านจัดการตนเองลักษณะงานและ กิจกรรม หลักวิธีการทำงานเส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและ กิจกรรมผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - หมู่บ้านของท่านมีงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๕) ทูททางสังคมระดับตำบล ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ตำบลของท่านมีงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
	๖) ทูททางสังคมระดับเครือข่าย ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธีการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	ข้อมูลที่ยังได้บ้าง ที่ทีมงานและกิจกรรมที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้องกับจัดการความขัดแย้งของชุมชนและมีหลักการทำงานอย่างไร มีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			
๕. การสื่อสาร	๑) ทูมทางสังคมระดับบุคคลและครอบครัวลักษณะงานและกิจกรรม หลักการทำงาน - เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรมผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่าน ใครเป็นคนสำคัญ ผู้นำ คนแก่ง อาสาสมัคร ผู้นำหรือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสื่อสาร และหลักการทำงานอย่างไร และมี พัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๒) ทูมทางสังคมระดับ กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน ลักษณะงานและกิจกรรม หลักการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ในชุมชนของท่านมี กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสื่อสาร และมีหลักการทำงานอย่างไร มีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อกันและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๓) ทูมทางสังคมระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ลักษณะงานและกิจกรรม หลักการทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ			

ประเด็น	ข้อมูลที่ต้องการและแนวคำถาม	สรุปเนื้อหา	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	หน่วยงานและ แหล่งประโยชน์ เช่นหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ใดบ้าง ที่มีลักษณะงานและกิจการที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการศึกษาและมีหลักการทำงาน อย่างไร มีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๔) ทูททางสังคมระดับหมู่บ้าน ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธ การทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - หมู่บ้านของท่านมีงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการศึกษา และมีหลักการทำงาน อย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๕) ทูททางสังคมระดับตำบล ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธ การทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - ตำบลของท่านมีงานและกิจการใดที่เป็นเรื่องเด่น ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการด้านการศึกษา และมีหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อ ท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน ๖) ทูททางสังคมระดับเครือข่าย ลักษณะงานและกิจการ หลักวิธ การทำงาน เส้นทางการพัฒนา ลักษณะงานและกิจการ ผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุน ผลผลิตผลลัพธ์ การสร้างผลกระทบ - มีเครือข่ายใดบ้าง ที่มีส่วนและกิจการที่เป็นเรื่องเด่น เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการศึกษา และมีหลักการทำงาน อย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบ ต่อท่านและคนอื่นในชุมชน อย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุน			

๒.๖ ข้อมูลที่แสดงศักยภาพของชุมชน ด้านการจัดการตนเอง

๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายของชุมชนในการจัดการตนเอง

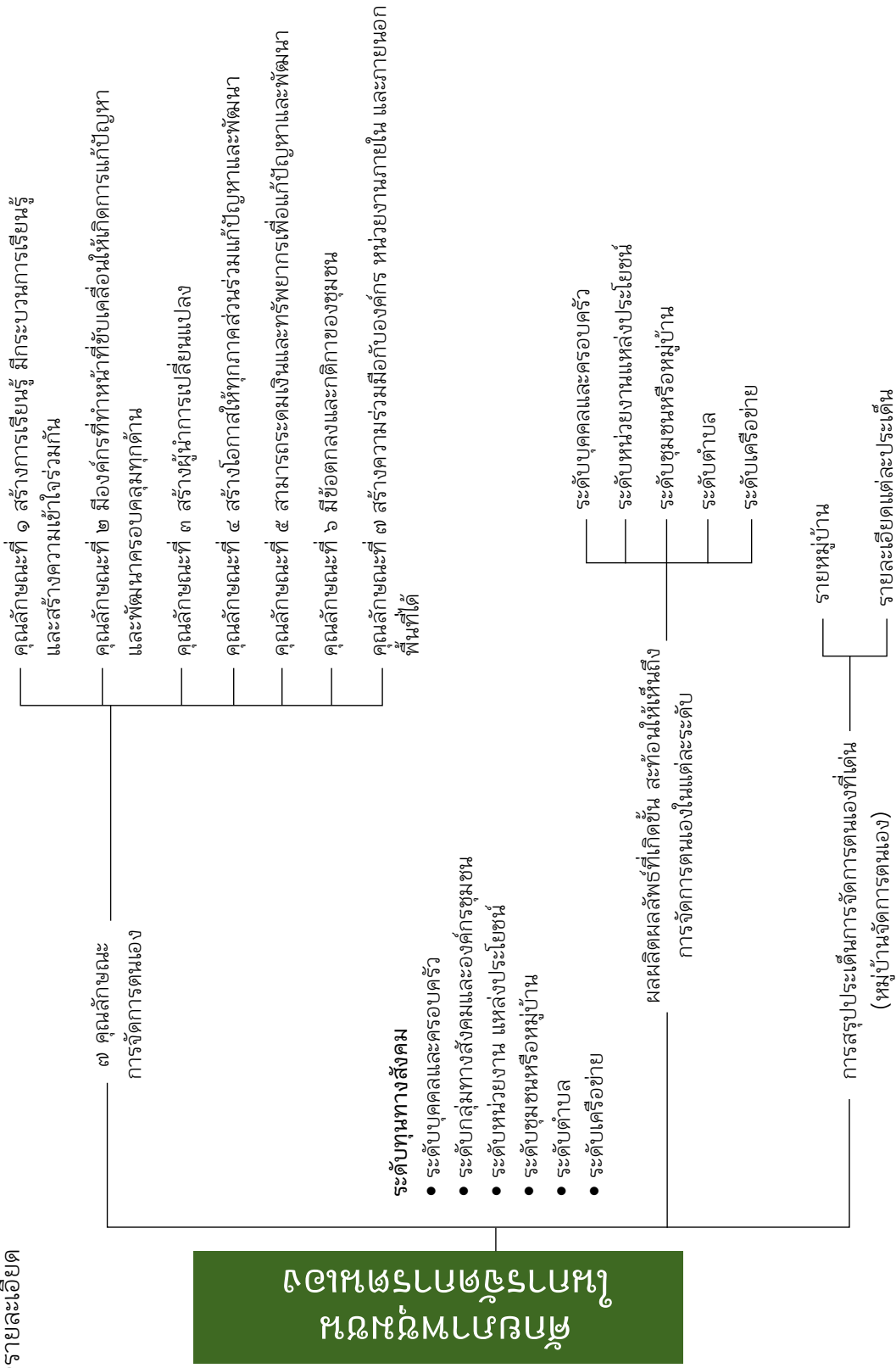
เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลเพื่อแสดงศักยภาพชุมชนจากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนด ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบาย ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
๗ คุณลักษณะการ จัดการตนเองของชุมชน ท้องถิ่น	คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ระบุได้ ๗ ข้อ คือ คุณลักษณะที่ ๑ คือการสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจเรื่องของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อสร้างเป้าหมายร่วมและทำความเข้าใจว่าปัญหาที่ปรากฏจะสร้างผลกระทบกับประชากรกลุ่มใด คราวเรือนใด หรือพื้นที่ใด นอกจากนี้ บางปัญหาเกิดจากโครงสร้างของอำนาจบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อให้ชุมชนท้องถิ่นต้องลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาให้ตนเอง เช่น หน่วยงานข้างนอกไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ซึ่งข้อดีของส่วนนี้คือทำให้ชุมชนได้เห็นศักยภาพของตนเองว่ามีมากน้อยเพียงใด คุณลักษณะที่ ๒ คือการสร้างกลไกทุกระดับเพื่อผลักดันให้เกิดปฏิบัติการด้วยชุมชนเอง โดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาให้ได้ คุณลักษณะที่ ๓ คือการสร้างคนให้จัดการตนเองได้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพให้ทำเป็น การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเจ้าของของการขับเคลื่อน อันเป็นอุดมคติสำคัญของชุมชนในการร่วมกันจัดการตนเอง คุณลักษณะที่ ๔ คือการสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งคือการดึงพลังที่เป็นศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นมาใช้ ซึ่งประกอบด้วย อย่างน้อย ๕ ส่วน คือ พลังทางสังคม (การรวมกลุ่มทางสังคมหรือองค์กรชุมชน การรวมตัวกันเป็นองค์ประกอบของระบบย่อยของชุมชน การมีเครือข่าย) พลังทางปัญญา (การมีปราชญ์ที่สามารสรูปเป็นองค์ความรู้ซึ่งเกิดจากปฏิบัติการ และได้ผล และเป็นความรู้ที่สังคมยอมรับว่าใช้ได้ผลดี มีหลักวิชาการจากการทำงานร่วมกับหน่วยงานองค์กรวิชาการ และที่สำคัญคือการมีเป้าหมายที่เป็นจินตนาการที่หากปฏิบัติต่อยอดมาจะเกิดขึ้นได้จริง) พลังแห่งการจัดการ (หน้าที่การขับเคลื่อนให้งานและกิจการรุดเกิดขึ้นได้ตามที่กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ ซึ่งรวมทั้งการนำข้อมูล การจัดการทรัพยากร คนและเงิน และการกำหนดผลลัพธ์ของงานและกิจการรุดให้ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน) พลังแห่งความถูกต้อง (ทุกองค์กร หน่วยงาน กลุ่มทางสังคม ต่างมุ่งหวังให้เกิดผลดีจากการดำเนินงานและกิจการรุดชุมชน) และพลังแห่งสันติวิธี (ด้วยการทำงานเชื่อมประสานกันเมื่อจากมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน หากแต่วิธีการหรือกระบวนการมีความต่างกัน) มาเป็นจุดหลุมพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานเสริมความเข้มแข็งของชุมชน คุณลักษณะที่ ๕ คือการระดมทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้การใช้แหล่งประโยชน์ที่มีอยู่ สมบูรณ์ขึ้น และยังเป็นการต่อยอดกับความพยายามพึ่งตนเองให้มากที่สุด เช่น การใช้ประโยชน์จากกองทุนต่างๆ มาแก้ปัญหาได้มากที่สุด การจัดการทรัพยากรที่ดิน ป่า น้ำให้เกิดประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ คุณลักษณะที่ ๖ คือการมีข้อตกลงต่างๆ ของพื้นที่ ทั้งธรรมชาติ นโยบาย แผน และแผน ซึ่งสามารถสร้างความยั่งยืนและเสริมความเข้มแข็งให้แก่ความสัมพันธ์แนวราบในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันขององค์กรที่มีอยู่ในชุมชน คุณลักษณะที่ ๗ คือความสามารถในการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ พร้อมกันมีการแบ่งงาน กำหนดหน้าที่และสร้างโอกาสให้กันและกัน

แนวคิด	รายละเอียด
การจัดการตนเองเฉพาะประเด็น	การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ “ระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น” ให้สามารถจัดการปัจจัยสังคมกำหนดภาวะสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ และการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ รวมทั้งการลดปัญหาสุขภาพและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของตนเองด้านต่างๆ ของชุมชนครอบคลุมวิธีการดำเนินงาน การใช้รูปแบบการเรียนเป็นความรู้ที่เกิดขึ้น ระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นและระบบย่อยต่างๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจชุมชน ระบบการเงินการคลังของชุมชน ระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชน ระบบการดูแลสุขภาพชุมชน ระบบการจัดทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ระบบการจัดทรัพยากรภัยพิบัติและบรรเทาสาธารณภัย ระบบการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ระบบเกษตรกรรมเพื่ออาหารปลอดภัย เป็นต้น ระบบย่อยเหล่านี้ได้รับการหนุนเสริมและเพิ่มศักยภาพให้สร้างงานและกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของการสร้างสุขภาพ การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การสร้างปัจจัยเสริมสุขภาพ การดูแลสุขภาพประชากรที่ต้องการความช่วยเหลือในชุมชน ในการจัดการตนเองเฉพาะประเด็นมีความเฉพาะในทิศทางการทำงานซึ่งสามารถอธิบายผ่านชุดกิจกรรมในการพัฒนาทางเฉพาะประเด็นยกตัวอย่างเช่นการจัดการตนเองเฉพาะประเด็นด้าน การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมแบบ ๖ ชุดกิจกรรมในการดำเนินงานประกอบด้วย ชุดกิจกรรมที่ (๑) การพัฒนาศักยภาพชุดกิจกรรมที่ (๒) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและชุดกิจกรรมที่ (๓) การบริการชุดกิจกรรมที่ (๔) จัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการสำหรับ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและนำใช้ข้อมูลและชุดกิจกรรมที่ (๖) การพัฒนาภูมิปัญญา ระเบียบ แนวปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการดูแลและการช่วยเหลือกันของชุมชน เป็นการทำงานประสานกัน โดยองค์กรในชุมชน กลุ่มทางสังคม และหน่วยงานในพื้นที่ ปรากฏเป็น ๓ ลักษณะเป็นอย่างน้อย โดยแต่ละลักษณะมีงานและกิจกรรมที่ต่างกัน และเจ้าภาพผู้ดำเนินการก็มีภารกิจและวิธีการทำงานที่ต่างกันด้วย ได้แก่ ลักษณะที่ ๑ การบริการสุขภาพในชุมชนโดยหน่วยบริการสุขภาพ หน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่เป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการสุขภาพที่จำเป็นสำหรับประชาชนกลุ่มต่างๆ ลักษณะที่ ๒ การดูแลสุขภาพและช่วยเหลือกันของชุมชน เกิดขึ้นจากความพยายามของชุมชนในการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน และการผลักดันของหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชนเรื่องการดูแลสุขภาพ ทั้งนี้กิจกรรมการดูแลและช่วยเหลือกันโดยคนในชุมชนเองที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยหลายด้าน ตั้งแต่ ประสิทธิภาพการช่วยเหลือกันของคนในชุมชน ความเข้มแข็งของแกนนำในการสนับสนุนกิจกรรม ความสัมพันธ์ของชุมชนและการทำงานร่วมกัน การสร้างจิตสำนึกการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและการอาสาสมัครสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนโยบายและงบประมาณ ลักษณะที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระตือรือร้น เพื่อยกระดับงานที่อาสาสมัครจะทําต่อภาวะสุขภาพของคนในชุมชน เจ้าภาพหลักของงานลักษณะนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ (กํานันผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน กรรมการชุมชน) และหน่วยงานจากภายนอกชุมชน ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานให้กับเจ้าภาพหลักในงานทั้งสอง
เอกสารอ้างอิง	ขนิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘). การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เอกสารประกอบการประชุมเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๑ กรณี “การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น” วันพุธที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๒๐๑ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ สสส. (เอกสารจัดสำเนา)

๒. Typology ศักยภาพการจัดการตนเอง

ดังรายละเอียด

แผนภาพที่ ๕.๒ (๖) ภาพศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเอง

ปฏิบัติการที่ ๕.๒ (๗) แสดงรายละเอียดข้อมูลศักยภาพชุมชนด้านการจัดการตนเองตาม ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น
คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ประเด็น	องค์ประกอบข้อมูลและแนวทางการสรุปข้อมูล	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
ศักยภาพการจัดการตนเองตาม ๗ คุณลักษณะในระดับตำบล	สรุปศักยภาพการจัดการตนเองตาม ๗ คุณลักษณะซึ่งได้จากการเทียบเคียงการดำเนินงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมระดับ ในการแก้ปัญหา การพัฒนาผลผลิต รวมทั้งการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของคนในตำบล			
รายละเอียดการสรุปแต่ละคุณลักษณะในภาพตำบล	คุณลักษณะที่ ๑ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน (อธิบายให้เห็นการสร้างการเรียนรู้เรื่องของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้ปรากฏ เพื่อสร้างเป้าหมายร่วมและทำความเข้าใจว่าปัญหาที่มีจะสร้างผลกระทบกับใครอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นจากการร่วมหารือการแก้ปัญหา การพัฒนาข้อตกลงนโยบาย โดยระบุว่า ทุนทางสังคมเรียนรู้ปัญหาอะไร เข้าร่วมการจัดการตนเอง ในเรื่องอะไร ที่ระดับใด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของคุณลักษณะนี้)			
	คุณลักษณะที่ ๒ การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้ (อธิบายให้เห็นการหาเจ้าภาพ หรือใครเป็นตัวหลักเพื่อเข้ามาบริหารจัดการ เช่น การสร้างผู้แทนกลุ่มองค์กรหรือเครือข่าย (ชุมชนท้องถิ่น องค์กร รัฐ วิชาการ NGO พื้นที่ ชชาติ) การรวมความร่วมมือองค์กรหรือองค์กรการเงินชุมชน องค์กรของประชาชน เป็นต้น โดยระบุว่า ทุนทางสังคมใดที่เป็นกลไกในการจัดการตนเอง ในเรื่องอะไร ที่ระดับใด เช่น จัดการระดับกลุ่มทางสังคม ระดับหมู่บ้านจัดการ ระดับตำบลให้ระบุว่าเกิดขึ้นที่หมู่บ้าน หากเกิดในระดับเครือข่ายให้ระบุว่าชื่อที่ตำบลเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในระดับนั้นๆ)			

ประเด็น	องค์ประกอบข้อมูลและแนวทางการสรุปข้อมูล	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	คุณลักษณะที่ ๓ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีควมรู้สึกเป็นเจ้าของ (อธิบายให้ทีมการสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีควมรู้สึกเป็นเจ้าของ ทั้งที่เป็นการระดมทุนที่ผลักดันและขับเคลื่อนให้ต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง มากกว่าการรอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่นสร้างคนเข้าใจเรื่องการจัดการตนเองร่วมสมัครใจในการแก้ปัญหาการหาทางออกการหาแนวร่วมเพิ่มจำนวนคนทำให้มากขึ้นความสามารถในการจัดการพลังที่มีอยู่เป็นต้น โดยระบุว่าทุนทางสังคมระดับใดที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ หรือเปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนด กฏ มาตรการ เป็นต้น โดยระบุว่าทุนทางสังคมได้บ้างที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ หรือทุนทางสังคมที่เป็นแกนนำเปิดช่องทางให้สมาชิก คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอะไร อย่างไรบ้าง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีเหตุและอะไรบ้าง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของคุณลักษณะนี้)			
	คุณลักษณะที่ ๔ การสร้างการมีส่วนร่วม ในทุกมิติ ทุกรูปแบบทั้งการร่วมคิด ร่วมทำงาน ร่วมรับประโยชน์ และร่วมปรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน (อธิบายให้ทีมการสร้างมีส่วนร่วม ด้วยการตั้งพลังทางสังคม พลังทางปัญญา พลังแห่งการจัดการ พลังแห่งความถูกต้อง และพลังแห่งสันติวิธีมาเป็นจุดหมายสำคัญในการขับเคลื่อนงานชุมชน โดยระบุว่าคนในชุมชนมีส่วนร่วมเรื่องอะไรบ้าง มีการสนับสนุนจากทุนทางสังคมระดับใดบ้างที่เอื้อให้เกิดการเข้าร่วมคิด ร่วมทำงาน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของคุณลักษณะนี้)			

ประเด็น	องค์ประกอบข้อมูลและแนวทางการสรุปข้อมูล	รายละเอียด	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
	คุณลักษณะที่ ๕ การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน (อธิบายให้เห็นแนวทางการระดมทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้การใช้แหล่งประโยชน์ที่อยู่ชุมชน และยังเป็น การต่อยอดย้ำความพยายามพึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยระบุว่า มีเหตุการณ์ใดที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในชุมชนมีการระดมเงิน และทรัพยากร เพื่อเป็นทุน ทั้งการระดมเงินและแรง มีการ ใช้เงินและแรงทำอะไร เกิดผลลัพธ์อย่างไร เกิดขึ้นที่หมู่ใดบ้าง สามารถแจกแจงเป็นเหตุการณ์ๆ ไปเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของคุณลักษณะนี้)			
	คุณลักษณะที่ ๖ การมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน (อธิบายให้เห็นว่าชุมชนมีการมีข้อตกลงต่างๆ ทั้งธรรมเนียม นโยบาย เป้าหมาย และแผนอะไร ซึ่งสามารถสร้างความยั่งยืนและเสริมความเข้มแข็งให้เกิดความสัมพันธ์แนวราบในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันขององค์กรที่มีอยู่ในชุมชน อย่างไรก็ตาม ทางสังคมได้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้คนในชุมชนร่วมกันทำหมุดกฏ กติกาและผลที่ได้ดีขึ้นเป็นอย่างไร มีเหตุการณ์ในหมู่ใดบ้างที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของคุณลักษณะนี้)			
	คุณลักษณะที่ ๗ การจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ (อธิบายให้เห็นความสามารถในการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ พร้อมกับมีการแบ่งงาน กำหนดหน้าที่ และสร้างโอกาสให้กันและกันเพื่อเป้าหมายของพื้นที่โดยระบุชื่อหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการหนุนเสริม ไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนงบประมาณ เทคโนโลยีการ เครื่องมือ ฝีมือ ให้คนในชุมชนสามารถทำงานได้ และสามารถระบุว่า โดยบทบาทของท.ได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร ทำอะไรกับใคร ที่หมู่ใดเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของคุณลักษณะนี้)			
การสรุปประเด็นการจัดทำตนเองรายหมู่บ้าน	งานและกิจกรรมเด่นของหมู่บ้านทางสังคมที่แสดงการจัดทำตนเองร่วมกันในหมู่บ้าน			

ส่วนที่ ๓ แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ๔ ด้านและสถานะการจัดการตนเองของชุมชน

แบ่งออกเป็นตารางปฏิบัติการย่อยจำนวน ๖ ตาราง ดังนี้

๓.๑ การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล

ด้านสังคม

๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับตำบลสังคม

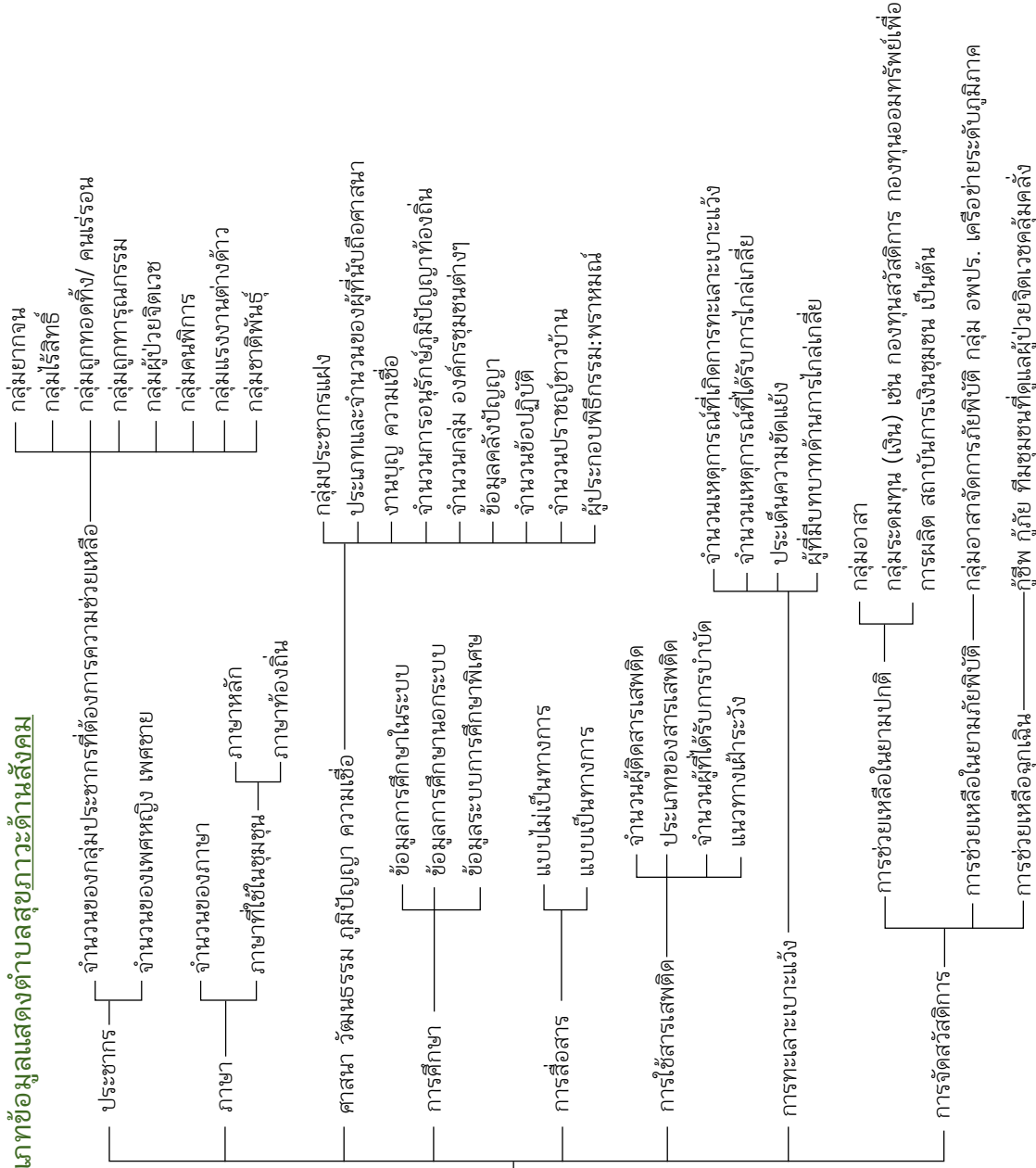
เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะตำบลสมบูรณ์จากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับตำบลสังคม ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
องค์ประกอบด้านสังคม	ข้อมูลพื้นฐานที่ต้องแสดงด้านสังคมประกอบด้วย ๑) ประชากรที่เน้นกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ ๒) ภาษาที่ใช้ในชุมชนทั้งที่เป็นภาษาหลักและภาษาท้องถิ่น ๓) ศาสนา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและความเชื่อที่สะท้อนถึงปัญหาและประเด็น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือคลังทางปัญญาในชุมชน ๔) การศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาพิเศษ ๕) การสื่อสาร เป็นสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการประชุมเวทีต่างๆ ที่เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ๖) การใช้สารสนเทศและการพัฒนาทุกประเภท การบำบัดและแนวทางการฟื้นฟู (๗) การทะเลาะเบาะแว้งและการก่อกวน และ ๘) การจัดสวัสดิการชุมชนในยามปกติ ยามภัยพิบัติและกรณีฉุกเฉิน
การจัดการตนเองด้านสังคม	เป็นการให้การช่วยเหลือ ดูแล แบ่งปันกันและกัน โดยคนภายในชุมชน ทั้งในยามปกติ กรณีการเกิดภัยพิบัติ และกรณีฉุกเฉิน การช่วยเหลือดูแลทั้งแบบมีเงื่อนไข และไม่มีเงื่อนไข ผ่านงานและกิจกรรมของคนในชุมชนแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) การระดมแรง (อาสา) เป็นการช่วยเหลือดูแลด้วยการอาสาสมัคร ลงแรง ระดมความคิด เป็นการอาสาทั้งในยามปกติ ยามภัยพิบัติและกรณีฉุกเฉิน มีการอาสา ๓ ลักษณะคือ อาสาแบบต่อเพื่อและอาสาแบบครั้งคราว หรือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยชุมชนต้องมีการออกแบบและวางแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งอาสาสมัคร เตรียมความพร้อมและนำใช้เมื่อเกิดสถานการณ์ดังที่กล่าวมา เช่น กลุ่มอาสาป็นสุข กลุ่มอาสาสมัครดูแลสุขภาพ สูงอายุ ครูอาสา อาสาช่วยภัยน้ำท่วม อาสาป้องกันไฟป่า เป็นต้น ๒) การระดมทุน (เงิน) เป็นการช่วยเหลือดูแลกันด้วยทุนทรัพย์ อาจจะเป็นการบริจาค การนำผลกำไรจากการประกอบกิจการของกลุ่ม อาชีพ กองทุนต่างๆ มาสมทบแหล่งที่มาจาก ๒ รูปแบบได้แก่ ๑) จากภาคประชาชน เช่น กลุ่มออมวันละบาท กองทุนของบุญหนุนตั้งและดำเนินการโดยชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มจะจ่อมทรัพย์ กลุ่มออมวันละบาท กองทุนของบุญหนุน ก็ช่วยเกษตรกรอินทรีย์ เป็นต้น ๒) จากสถาบันการเงินที่ก่อตั้งตามนโยบายของรัฐและดำเนินการโดยชุมชน ซึ่งมีระเบียบของรัฐเป็นข้อปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ จัดการหนี้ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เป็นต้น เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุนสุขภาพตำบล กองทุนแก้ไขปัญหาคาวยากจน กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

รายละเอียด	
แนวคิด รูปแบบการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือดูแลทางด้านสังคม	ลักษณะการช่วยเหลือ ดูแลทางด้านสังคม ทั้งในยามปกติ กรณีการเกิดภัยพิบัติ และกรณีฉุกเฉินมีเครื่องมือในการช่วยเหลือดูแลด้วยการจัดสวัสดิการทางสังคมโดยชุมชน ซึ่งรูปแบบของการช่วยเหลือดูแลทางสังคมส่วนใหญ่จะเป็นไปในแนวทางการเพิ่ม ปรับปรุงโครงสร้างประโยชน์ ระบบน้ำ ไฟ ถนน สถานที่สาธารณะ (สถานกิจกรรม สถานกีฬา รม-ส่งผู้สูงอายุ ผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน) การสื่อสารในชุมชนและการช่วยเหลือกลุ่มคนที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น ตัวอย่างกลุ่มสวัสดิการ ๘ กลุ่ม เช่น - สวัสดิการครอบครัวตั้งแต่เกิดจนตายเช่นสวัสดิการแรกคลอด เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล และการส่งเคราะห์ศพ เป็นต้น - สวัสดิการด้านการศึกษา เช่นการให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษาการซื้ออุปกรณ์ต่างๆ มอบให้โรงเรียนการจัดบริการการศึกษาโดยชุมชน เช่น การจัดการศึกษาสมัยใหม่ การจัดศูนย์เรียนรู้ชุมชน โรงเรียนชาวบ้าน เป็นต้น - สวัสดิการสำหรับผู้ต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่คนพิการ ผู้ประสบภัยพิบัติ อาจจะเป็นการช่วยเหลือที่เป็นเงิน หรือสิ่งของ หรือการปรับบ้านเพื่อให้คนพิการ ผู้สูงอายุ ดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองสะดวกขึ้น - สวัสดิการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การบริการสาธารณสุขและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่การสร้างสนามกีฬาหรือลานกิจกรรม การซื้ออุปกรณ์ออกกำลังกาย การทำสวนสาธารณะ การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือนผู้ที่ประสบภัยการซ่อมถนน เป็นต้น - สวัสดิการเพื่อทำนุบำรุงศาสนา เช่นการอนุรักษ์และส่งเสริมงานบุญประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การซ่อมแซมโบสถ์ วิหาร สุเหร่า การดูแลผู้นำศาสนาที่อาพาธ หรือการจัดงานบุญประเพณี เป็นต้น - สวัสดิการแก่ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมการกอบการกวมหรือสถาบันการเงินเพื่อเป็นรายได้ค่าเสียโอกาส ค่าเดินทาง และเป็นสวัสดิการเมื่อเจ็บป่วย เสียชีวิต รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพ เนื่องจากต้องดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการองค์กร - สวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในกรณีต่างๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพเสริม ทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ จัดหาผู้ดูแลกรณีเจ็บป่วยไม่มีคนดูแล ศูนย์กายอุปกรณ์ในชุมชน การจัดรถรับ-ส่งเพื่อเข้ารวมกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น - สวัสดิการในรูปแบบบริการอื่นๆ แก่ชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชนเพื่อการอุปโภค และบริโภค การรวมตัวซื้อแก๊ส บัญชีภาพ ข้าวสาร เป็นต้น - อื่นๆ
เอกสารอ้างอิง	ขนิษฐา นันทบุตรและคณะ. (๒๕๕๙). คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทักษะการวิเคราะห์และนำใช้ข้อมูลตำบล (TCNAP & RECAP Revitalization) ระหว่างวันที่ ๔-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส). กรุงเทพฯ: สสส.

๒. Typology แสดงการจำแนกประเภทข้อมูลแสดงตำบลสูงภาวะด้านสังคม

ดังรายละเอียด

๑. ด้านสังคม

แผนภาพที่ ๕.๓ (๑) การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสังคม

ปฏิบัติการที่ ๔.๓ (๑) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ตำบลสังคม
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ประชากร - จำนวนของกลุ่มประชากรที่ต้องการความช่วยเหลือ (กลุ่มยากจน กลุ่มไร้สิทธิกลุ่มถูกทอดทิ้ง คนเร่ร่อน กลุ่มถูกทารุณกรรม กลุ่มคนพิการ กลุ่มแรงงานต่างด้าว กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มประชากรแฝง) - จำนวนของเพศหญิง เพศชาย - อื่นๆ (ระบุ)			
๒. ภาษา - จำนวนของภาษาภาษาที่ใช้ในชุมชน ได้แก่ ภาษาหลัก ภาษาท้องถิ่น เป็นต้น - แนวทางการส่งเสริมหรืออนุรักษ์ภาษาถิ่นเช่นการทำหลักสูตรภาษาท้องถิ่น การสอนในโรงเรียนโดยปราชญ์ชาวบ้าน การจัดทำเอกสารราชการเป็นภาษาท้องถิ่นหรือภาษาสำหรับแรงงานข้ามชาติการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ฝึกพูด อ่าน เขียน เกี่ยวกับภาษานั้นๆ เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			
๓. ศาสนา วัฒนธรรมภูมิปัญญาความเชื่อ - ประเภทและจำนวนของผู้ที่นับถือศาสนาในชุมชน - งานบุญ ความเชื่อ - จำนวนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบพิธีกรรม:พราหมณ์ - จำนวนข้อปฏิบัติข้อตกลง - จำนวนกลุ่มต่างๆ เช่น งานศพปลอดเหล้า เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔. การศึกษา - ข้อมูลการศึกษาในระบบเช่น การศึกษาภาคบังคับโดยแยกเป็นระดับ ประถม ระดับมัธยม ป.ตรี ป.โท ป.เอก เป็นต้น - ข้อมูลการศึกษานอกระบบของคนในชุมชน เช่น การศึกษาออกโรงเรียน การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวมกลุ่มการเรียนรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การทำขนม การออกแบบลายผ้า - ข้อมูลระบบการศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนคนพิการ โรงเรียนคนตาบอด โรงเรียนกีฬา โรงเรียนเด็กลือชื่อ - อื่นๆ (ระบุ)			
๕. การสื่อสาร - ข้อมูลการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เช่น การบอกต่อ ใช้โทรศัพท์ไลน์ เป็นต้น - ข้อมูลการสื่อสารแบบเป็นทางการ - เว็บไซต์ของอบต. หนังสือแจ้ง จดหมาย - หนังสือพิมพ์ วารสารตำบล เอกสารประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ - บอร์ด ป้ายประกาศ - หอกระจายข่าว เสียงตามสาย - วิทยุชุมชน - เวทีประชุม เวทีประชาคม			
๖. การใช้สารสนเทศ - จำนวนผู้ติด สารสนเทศ - ประเภทของสารสนเทศ - จำนวนผู้ที่ได้รับบริการบำบัดฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ - แนวทางเฝ้าระวังการติดสารซ้ำ หรือเพื่อลดจำนวนผู้เสพหน้าใหม่ เช่น การรณรงค์การออกกกำลังกายบ่อยครั้ง การป้องกันนักเสพยาใหม่ด้วยการเข้าค่ายเยาวชนช่วงปิดภาคเรียน การฝึกอาชีพแก่เยาวชน - อื่นๆ (ระบุ)			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๗. การทะเลาะเบาะแว้ง - จำนวนเหตุการณ์ที่เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง - จำนวนเหตุการณ์ที่ได้รับการไกล่เกลี่ย - ประเด็นความขัดแย้งเช่น ปัญหาเรื่องที่ดิน น้ำ ลักทรัพย์ ชู้สาว ทำร้ายร่างกาย ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง - ผู้ที่มีบทบาทด้านการไกล่เกลี่ย - อื่นๆ (ระบุ)			
๘. การจัดสวัสดิการ - การช่วยเหลือในยามปกติ เช่น - จำนวนผู้ต้องการความช่วยเหลือ - จำนวนผู้ให้การช่วยเหลือ องค์กรที่ช่วยเหลือ ลักษณะการระดมทุน บริการสาธารณะ การเยี่ยมบ้าน อื่นๆ (ระบุ) - การช่วยเหลือในยามภัยพิบัติ เช่น - ลักษณะภัยพิบัติ จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้ที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือทั้งที่ จำนวนกลุ่มองค์กรที่มีส่วนช่วยจัดการภัยพิบัติ แนวทางหรือคู่มือในการจัดการก่อน ระหว่าง และหลังเกิดภัยพิบัติ แนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการรับมือภัยพิบัติ อื่นๆ (ระบุ) - การช่วยเหลือฉุกเฉิน เช่น การช่วยเหลือเบื้องต้น ระบบส่งต่อ แนวทางช่วยเหลือฉุกเฉิน การเตรียมคนให้สามารถช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน เช่น ภาวะช็อก ประสาทหลอน หัวใจหยุดเต้น สภาวะฉุกเฉินทางจิตเวช อื่นๆ (ระบุ)			

๓.๒ การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล

ด้านเศรษฐกิจ

๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ

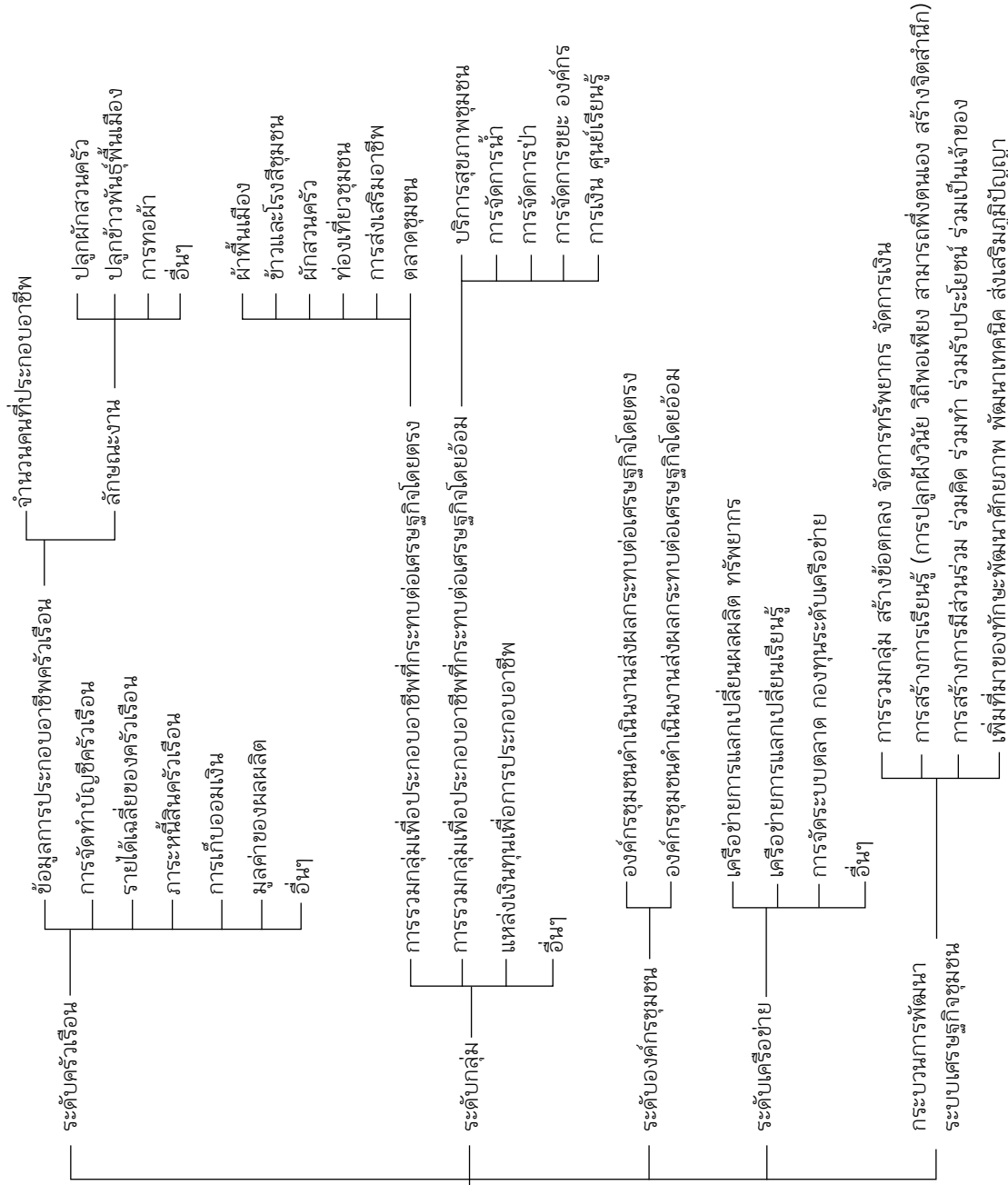
เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะตำบลสุขภาพภาวะด้านเศรษฐกิจจากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
การจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจชุมชน	การจัดการตนเองของชุมชนเพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนเป็นตัวตั้ง สวัสดิการที่ชัดเจนทั้งในลักษณะการประกอบการ การเป็นเจ้าของ การสร้างเครือข่าย มีการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสรุปชุดกิจกรรมได้อย่างน้อย ๑๒ ชุดกิจกรรม แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่คือ ๑. กลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจชุมชนทางตรง ประกอบด้วย ๑) ฝักพื้นเมือง ๒) ข้าวและโรงสีชุมชน ๓) ฝักสวนครัว ๔) ท้องเที่ยวชุมชน ๕) การส่งเสริมอาชีพ และ ๖) ตลาดชุมชน และ ๒. กลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจชุมชนทางอ้อม ประกอบด้วย ๗) บริการสุขภาพชุมชน ๘) การจัดการน้ำ ๙) การจัดการป่า ๑๐) การจัดการขยะ ๑๑) องค์กรการเงิน และ ๑๒) การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ กระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจชุมชนมีดังนี้ ๑. การรวมกลุ่ม สร้างข้อตกลง จัดการทรัพยากร จัดการเงิน ๒. การสร้างการเรียนรู้ ที่มีการปลูกฝังวินัย ทำเป็นวิถีพอเพียง สามารถพึ่งตนเอง สร้างจิตสำนึก จำกัดการผลิต (ให้เหมาะสม) และ สอดคล้องกับความต้องการ ๓. การสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมเป็นเจ้าของ ๔. เพิ่มทักษะ พัฒนาศักยภาพ พัฒนาเทคนิค ส่งเสริมภูมิปัญญา (ทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ การใช้เทคโนโลยีดั้งเดิม)
การจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจ ระดับครัวเรือน	การจัดการตนเองของชุมชนด้านเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน เป็นการจัดการตนเองของสมาชิกในครัวเรือนที่เน้นด้านการมีวินัย เช่น การสร้างวินัยการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน การเป็นอาสาสมัคร การพัฒนาทักษะฝีมือ การค้นหาและใช้ภูมิปัญญา การตัดสินใจร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมหรือองค์กรชุมชนเพื่อการผลิตสิ่งของใช้ในครอบครัวเป็นการลดรายจ่าย เช่น การปลูกผักสวนครัว การปลูกข้าว ฝักพื้นเมือง การทอดผ้าพื้นเมือง การแปรรูปอาหาร เป็นต้น และการมีส่วนร่วมดูแลทรัพยากรที่เอื้อต่อการผลิต ด้วย
การจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจระดับกลุ่ม	การจัดการตนเองของชุมชนด้านเศรษฐกิจในระดับกลุ่ม เป็นการตั้งกลุ่มอาชีพ การเพิ่มเทคนิคทักษะให้สมาชิกกลุ่ม สร้างวัฒนธรรมในการช่วยเหลือกัน (ลงแขก ลงขัน) สร้างผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการตลาด การแลกเปลี่ยน ต่อรอง เพิ่มช่องทางต่างๆ ในการซื้อขาย ประชาสัมพันธ์สินค้าต่างๆ ในชุมชนรวมถึงการตลาด มีแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบการประกอบอาชีพที่มีการจัดสวัสดิการ เฉพาะสมาชิกกลุ่มและอาจร่วมสมทบเพื่อการช่วยเหลือดูแลคนภายนอกกลุ่มได้ทั้งนี้กิจกรรมที่ที่สามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

รายละเอียด	
แนวคิด	การจัดการตนเองของชุมชนด้านเศรษฐกิจในระดับองค์กรชุมชน ร่วมจัดการทรัพยากรสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิต สร้างกฎกติกาข้อตกลง จัดตั้งกองทุน สถาบันการเงิน มีการสร้างสวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มและส่งเสริมการบูรณาการรูปแบบแก่ทุกคนในชุมชน มีการนำข้อมูลและอาจมีการจัดทำแผนขององค์กรชุมชนเพื่อการตลาดเพื่อการแลกเปลี่ยนผลผลิต ต่อรองราคาสินค้า สร้างความสัมพันธ์ กระจ่ายผลผลิต และส่งเสริมการแปรรูป โดยสามารถแบ่งเป็นองค์กรชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจโดยตรงและโดยอ้อม
การจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจระดับเครือข่าย	การจัดการตนเองของชุมชนด้านเศรษฐกิจในระดับเครือข่าย เป็นการแลกเปลี่ยนผลผลิต ทรัพยากรและเทคนิควิธี เพิ่มทักษะพัฒนาศักยภาพสมาชิก มีการจัดการระบบตลาด (แลกเปลี่ยนและรวมกลุ่มต่อรองสินค้า) การจัดการความรู้ การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ เป็นการหาแนวร่วมในการทำงาน และจัดตั้งกองทุนระดับเครือข่าย
เอกสารอ้างอิง	ชัชชิสฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘) .ระบบเศรษฐกิจชุมชน.เอกสารการนำเสนอที่ผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่๖ กรณี “ระบบเศรษฐกิจชุมชน” วันพุธที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม ชั้น ๑ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) . (เอกสารอัดสำเนา)

๒. Typology แสดงการจำแนกประเภทข้อมูลแสดงตำบลสุขภาพด้านเศรษฐกิจ

ดังรายละเอียด

๒.ด้านเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ ๔.๓ (๒) การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านเศรษฐกิจ

ปฏิบัติการที่ ๔.๓ (๒) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านเศรษฐกิจ
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ระดับครัวเรือน - ข้อมูลการประกอบอาชีพของครัวเรือน ประกอบด้วย จำนวนคนที่ประกอบอาชีพ ลักษณะงาน เช่น การปลูกผักสวนครัว การปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง การแปรรูปอาหาร การทอผ้า การทอเสื่อ เป็นต้น เป็นต้น - การจัดทำบัญชีครัวเรือน - รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน - ภาระหนี้สินครัวเรือน - การเก็บออมเงิน			
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน - การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพที่กระตือรือร้นโดยตรง ประกอบด้วย งานและกิจการ ผักพื้นเมือง ข้าวและโรงสีชุมชน ผักสวนครัว ท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมอาชีพ ตลาดชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองกลุ่มอนุรักษ์ข้าวพื้นเมืองกลุ่มผักสวนครัว ไร่กินได้ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพร เป็นต้น			
- การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพที่กระตือรือร้นโดยอ้อม ประกอบด้วย งานและกิจการ บริการสุขภาพชุมชน การจัดการน้ำ ป่าชุมชน การจัดการขยะ องค์การการเงิน ศูนย์เรียนรู้ เช่น โรงเรียน ผู้สูงอายุ ศูนย์กายอุปกรณ์จัดการน้ำป่าชุมชน การจัดการขยะกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ กลุ่มรักษ์ป่าต้นน้ำ เป็นต้น			
- แหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลเพิ่มเติม
๓. ระดับองค์กรชุมชน - องค์กรชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจโดยตรง ประกอบด้วย งานและกิจกรรม ผ้าพื้นเมือง ข้าวและโรงสีชุมชน ผักสวนครัว ห้องเย็บชุมชน การส่งเสริมอาชีพ ตลาดชุมชน เช่น ตลาดสีเขียว ตลาดชุมชน องค์กรท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น - องค์กรชุมชนดำเนินงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจโดยอ้อม ประกอบด้วย งานและกิจกรรม บริการสุขภาพชุมชน การจัดการน้ำ ป่าชุมชน การจัดการขยะ องค์กรการเงิน เช่น คณะกรรมการจัดการน้ำ ธนาคารต้นไม้ กลุ่มผลิตน้ำดื่มชุมชน เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			
๔. ระดับเครือข่าย - เครือข่ายการแลกเปลี่ยนผลผลิต ทรัพยากร - เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้			
- การจัดระบบตลาด กองทุนระดับเครือข่าย เป็นต้น- ท่านมีแนวคิดและหลักการทำงานอย่างไร และมีพัฒนาการมาอย่างไร - กิจกรรมที่ทำ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร สร้างผลกระทบต่อท่านและคนอื่นในชุมชนอย่างไร ใครที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุนนอกจากงานที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มใดบ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร - ความเป็นมาในการรวมกลุ่มของท่านเป็นอย่างไร แนวคิดในการรวมกลุ่มคืออะไร ใครมีส่วนร่วม แกนนำกลุ่มและสมาชิกมีวิธีการทำงานอย่างไร และผู้ที่เข้าร่วมมีบทบาทอย่างไร กิจกรรม การดำเนินที่เป็นอย่างไร มีการจัดการกลุ่มในด้านต่างๆ เป็นอย่างไร การทำงานกลุ่มส่งผลกระทบต่อใครในชุมชนบ้าง ส่งผลกระทบต่อ ด้านอย่างไร (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเมืองการปกครอง)			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลเพิ่มเติม
๕. กระบวนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ๑. การรวมกลุ่ม สร้างข้อตกลง จัดการทรัพยากร จัดการเงิน - ข้อมูลแนวทางการรวมกลุ่มคนเพื่อพัฒนาทางด้านอาชีพ เช่น การรวมกลุ่มแม่บ้านเพื่อทอผ้า กลุ่มชาวอินทรีจัดส่งข้าวให้ตลาดชุมชน หรือร่วมทำงานกับโรงสีข้าวชุมชน เป็นต้น - ข้อมูล กฎ กติกาที่กลุ่มได้กำหนดเพื่อวางแผนการทำงาน เช่น การกำหนดมาตรฐานสินค้า รูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มและการตกลงเรื่องค่าใช้จ่าย งบประมาณ เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			
๒. การสร้างการเรียนรู้ ที่มีการปลูกฝังวินัย ทำเป็นวิถีพอเพียง สามารถพึ่งตนเอง สร้างจิตสำนึก จำกัดการผลิต (ให้เหมาะสม) และสอดคล้องกับความต้องการ - ข้อมูลกระบวนการ - การพัฒนาทางสังคมให้เกิดการสร้างการเรียนรู้ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการปลูกฝังการออม เป็นต้น - ข้อมูลการปลูกจิตสำนึกให้กลุ่มอาชีพรักษาสภาพคนในชุมชน ลดการใช้สารเคมี เป็นต้น			
๓. การสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมเป็นเจ้าของ - ข้อมูลกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มทางสังคม เช่น การปรึกษาหารือสมาชิกกลุ่มอาชีพเรื่องการจัดตั้งสวัสดิการ เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			
๔. เพิ่มทักษะพัฒนาศักยภาพ พัฒนาเทคนิค ส่งเสริมภูมิปัญญา (ทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ การใช้เทคโนโลยีดั้งเดิม) - ข้อมูลกระบวนการพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะ เช่น การอบรมสมาชิกทำผักพื้นเมืองให้สามารถออกเบวลดรายจ่ายแบบใหม่ กลุ่มแพทย์แผนไทยจัดทำลูกประคบ ยาหม่อง เพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพ เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			

๓.๓ การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสถานะแวดล้อม

๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสถานะแวดล้อม

เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะตำบลสุภาวะตำบลล้อม จากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสถานะแวดล้อม ดังนี้

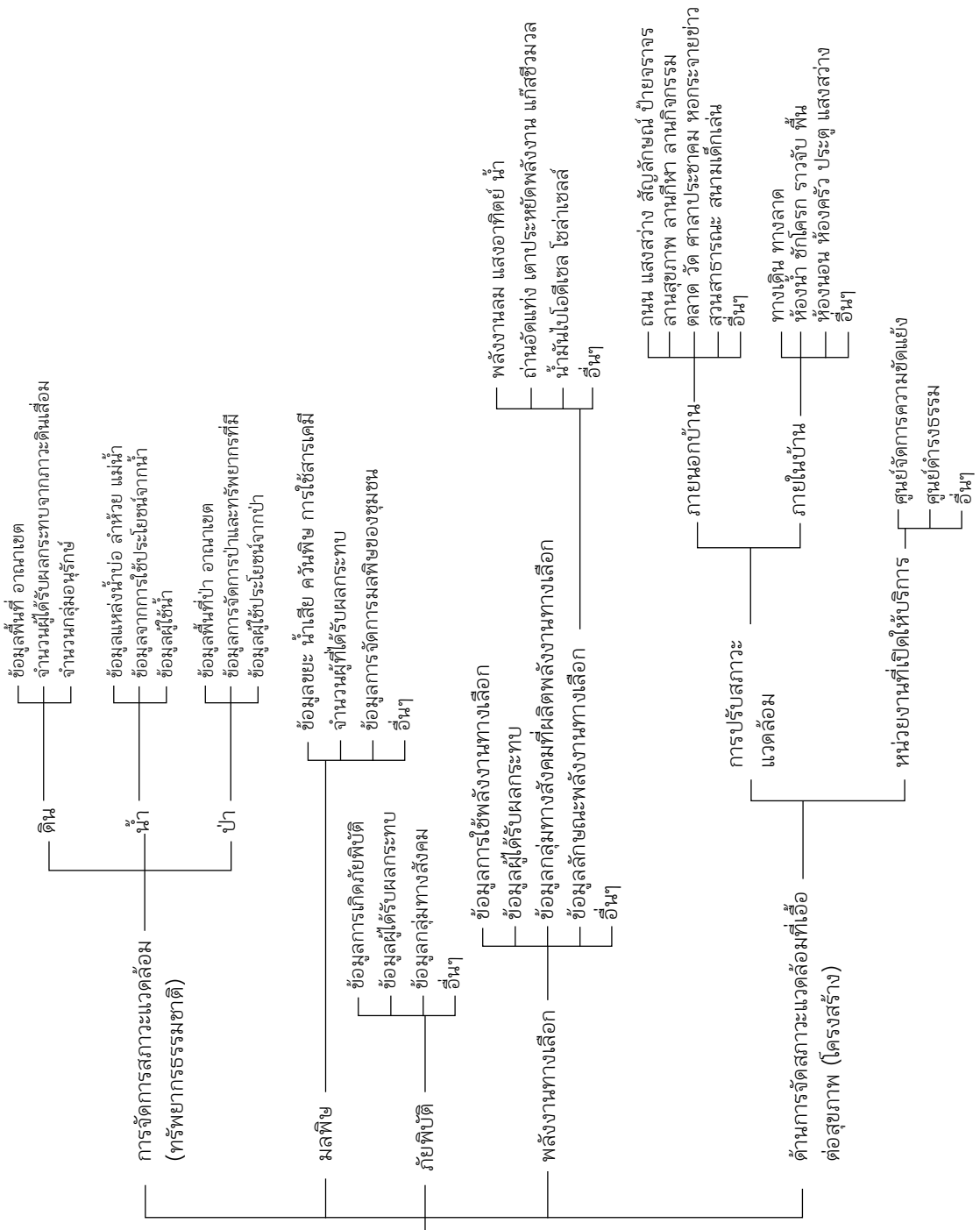
แนวคิด	รายละเอียด
การจัดการตนเองด้านสถานะแวดล้อม	เป็นการดำเนินการของกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานที่จัด หรือให้การสนับสนุน หรือกระตุ้นให้เกิดงาน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านสถานะแวดล้อมใน ๕ ลักษณะได้แก่ ๑) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า มีลักษณะงาน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากร และการฟื้นฟูทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า โดยชุมชนหรือมีองค์กรชุมชน หน่วยงานสนับสนุน เช่น ประชาชน การลดสารเคมีในการเกษตร การเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำเสีย การจัดการน้ำท่วม การจัดการน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และสารอันตราย เช่น การลดการบริโภค การนำกลับมาใช้ซ้ำ การรีไซเคิล ๒) การจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และสารเคมี มีลักษณะงาน กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวข้องอย่างน้อย ๔ ลักษณะได้แก่ ๑) การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการมูลฝอยทางน้ำ เช่น การจัดการเพื่อป้องกัน การบำบัดน้ำเสีย น้ำทิ้งจากครัวเรือน โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่เกษตรกรรมและปศุสัตว์ เป็นต้น ๓) การจัดการควมพิช ที่เกิดจากการเผาไหม้หรือจากครัวเรือน โรงงานไฟฟ้าหรือจากโรงงาน และ ๔) การจัดการปัญหาการปนเปื้อนในดิน และตะกอนดิน ที่เกิดจากสารเคมี เช่นงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพดิน การตรวจรอบ การแก้ไข เพื่อการอยู่อาศัยและเกษตรกรรม เป็นต้น ๓) การจัดการภัยพิบัติ เช่น ความแห้งแล้ง ลมพายุ ไฟไหม้ น้ำท่วม แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม หรือคลื่นซัดฝั่งทะเล เป็นต้น มีลักษณะงาน กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติได้แก่ ๑) ระเบียบเตรียมความพร้อมหรือก่อนเกิดภัยพิบัติ เพื่อป้องกัน ลดผลกระทบจากสถานการณ์ภัย ได้แก่ การให้ความรู้ การเตรียมอาสาสมัคร การฝึกในสถานการณ์เสมือนจริง แผนอพยพ วิเคราะห์พื้นที่เสี่ยง พื้นที่ปลอดภัย พื้นที่อพยพ เป็นต้น ๒) ระเบียบภัยพิบัติ เป็นระยะการช่วยเหลือเพื่อลดความเสียหายของชีวิตและทรัพย์สิน และ ๓) ระเบียบหลังเกิดภัยพิบัติและฟื้นฟู เป็นระยะที่ดูแลเยียวยา และฟื้นฟูสภาพ ร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม ๔) การจัดการพลังงานทางเลือก เป็นการดำเนินการของ งาน กิจกรรมใดๆ ที่เป็นการผลิตพลังงานที่นอกเหนือจากพลังงานหลักในปัจจุบัน ทั้งในระดับครัวเรือน กลุ่ม หมู่บ้าน ชุมชน เช่น พลังงานลม น้ำ แสงอาทิตย์ ถ่านอัดแท่ง เตาประหยัดพลังงาน แก๊สชีวภาพโซลาร์เซลล์น้ำมันไบโอดีเซล เป็นต้น

รายละเอียด	
แนวคิด	๕) การปรับสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เป็นการเน้นการจัดการทางด้านโครงสร้างกายภาพ มีลักษณะของงาน กิจกรรมที่ปรับสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของคนในชุมชน ประกอบด้วย ๒ ส่วนได้แก่ ๑) การปรับสภาวะแวดล้อมที่แบ่งออกเป็นสภาวะแวดล้อมนอกบ้าน หรือในที่สาธารณะ เพื่อสนับสนุนการรวมกลุ่ม หรือดำเนินกิจกรรมในชุมชน และการดำเนินชีวิตของประชาชน และการปรับสภาวะแวดล้อมในบ้านที่เอื้อต่อสุขภาพของแต่ละกลุ่มวัย เช่น สำหรับเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยมีอาการหลงลืม คนพิการ เป็นต้น และ๒) การจัดหน่วยบริการที่มีความเฉพาะเพื่อเอื้อต่อสุขภาพ กรณีที่ต้องการความช่วยเหลือ ร้องทุกข์ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น ศูนย์ดำรงธรรม ศูนย์ใกล้เคียง เป็นต้น
เอกสารอ้างอิง	ชนิดฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘) .พลังงานชุมชน เอกสารประกอบการประชุมเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๕กรณี “พลังงานชุมชน” วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ ชั้น ๒สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (เอกสารอัดสำเนา) ทริดา กมลเวชช (๒๕๕๔) คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น. วิทยาลัยพัฒนาการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า. คัมเลข ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙, จาก http://www.openbase.in.th/files/f_o.pdf Burton, E. (๒๐๑๒) . “Street ahead? The role of the built environment in healthy ageing” . Perspectives in Public Health. ๑๓๒ (๔) , ๑๖๑-๑๖๒.

๒. Typology แสดงการจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงท่าบสขภภว้ด้าสภภวแวดล้ลอม

ดังรายละเอียด

๓. ด้าน สภภวแวดล้ลอม

แผนภภภที่ ๔.๓ (๓) การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสภภภของต้งบดล ด้าสภภวแวดล้ลอม

ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๓) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสถานะแวดล้อม
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. การจัดการสถานะแวดล้อม (ทรัพยากรธรรมชาติ) เกี่ยวกับ - ดิน น้ำ ป่า - อาณาเขต พื้นที่ - ภูมิประเทศ - ลักษณะดินเสื่อมในชุมชน เป็นต้น - จำนวนกลุ่มทางสังคมร่วมอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่า - แนวทางการอนุรักษ์ที่ดินของชุมชน - จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะดินเสื่อม - อื่นๆ (ระบุ)			
๒. ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำ - จำนวนแหล่งน้ำตามธรรมชาติ แม่น้ำ น้ำตก ห้วย หนอง - ลำคลอง บึง - ข้อมูลจากการใช้ประโยชน์จากน้ำ - จำนวน และลักษณะการใช้ - จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำ - อื่นๆ (ระบุ)			
๓. ข้อมูลเกี่ยวกับป่าไม้ - จำนวนพื้นที่ อาณาเขต ประเภทของป่า - ข้อมูลการจัดการป่าไม้และทรัพยากรป่าไม้ - ข้อมูลผู้ใช้ประโยชน์จากป่า - การอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูป่า - อื่นๆ (ระบุ)			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔. ข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษ - ชยะ น้ำเสีย อากาศ ควันพิษ ฝุ่นละออง เสียงดัง การใช้สารเคมี - ข้อมูลผลกระทบขนาดความรุนแรงของปัญหา - จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษที่มีในชุมชน - การจัดการมลพิษ - อื่นๆ (ระบุ)			
๕. ข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติ - น้ำท่วม ดินถล่ม สึนามิ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟป่า ลมพายุ คลื่น - ลมทะเล - จำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ - ข้อมูลผลกระทบขนาดความรุนแรงของปัญหาจากภัยพิบัติ - อื่นๆ (ระบุ)			
๖. ข้อมูลเกี่ยวกับพลังงานทางเลือก - พลังงานหลักเช่น ไฟฟ้า น้ำมัน - พลังงานทางเลือก เช่น แก๊สชีวภาพน้ำมันไบโอดีเซล พลังงานน้ำ - พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ถ่านอัดแท่งเตาอบหมกประสงค์ - ข้อมูลการเข้าถึงแหล่งพลังงาน - ข้อมูลค่าใช้จ่ายจากการใช้พลังงาน - อื่นๆ (ระบุ)			
๗. การจัดการสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (พื้นที่จุดเสี่ยง จุดอันตราย) - จำนวนพื้นที่ และการใช้พื้นที่สาธารณะ - ข้อมูลการเกิดอาชญากรรม - ข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุ - ข้อมูลเกี่ยวกับจุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อที่เป็นจุดอันตราย เช่น - ทางแยก ทางโค้ง ทางหักศอก และทางขรุขระ เป็นต้น			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
- ข้อมูลเครือข่าย อาสาสมัคร - พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมเช่น ถนนที่ไม่มีไฟส่องสว่าง บ้านร้าง ที่รกร้าง เป็นต้น - การจัดการแก้ไข พื้นที่จุดอันตราย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรม - อื่นๆ (ระบุ)			
๘. การจัดการสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (พื้นที่สาธารณะ) - จำนวน ลักษณะผู้ใช้แหล่งประโยชน์ เช่น ผู้สูงอายุ เด็กเยาวชนและวัยรุ่น ทำงานเป็นต้น - การปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น ปรับปรุงสนามเด็กเล่น การจัดตลาดสดให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น - ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แหล่งประโยชน์ - อื่นๆ (ระบุ)			
๙. การจัดการสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (พื้นที่ในบ้าน) - ข้อมูลบ้านที่ต้องได้รับการปรับปรุง - ข้อมูลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อปรับสภาพบ้านและที่อยู่อาศัย - ข้อมูลกลุ่มทางสังคมที่มีทักษะ เช่น ช่างไม้ ช่างปูน หรือกลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น ที่สามารถร่วมปรับปรุงบ้าน - อื่นๆ (ระบุ)			

๓.๔ การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล

ด้านสุขภาพ

๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสุขภาพ

เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะตำบลสุขภาพจากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน RECAP และแหล่งอื่นๆ ที่มีชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
การจัดการตนเองด้านสุขภาพ	การทำงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือคนในชุมชนโดยองค์กรในชุมชน กลุ่มทางสังคม และหน่วยงานในพื้นที่ มีงานและกิจกรรมที่สร้างผลกระทบต่อประชากรอย่างน้อย ๑๓ กลุ่มประชากร ได้แก่ เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็กอายุ ๓-๕ ปี เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี วัยรุ่น, วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื้อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ต้องการความช่วยเหลือและผู้ป่วยระยะท้าย ซึ่งการดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือคนในชุมชนมี ๓ ลักษณะและเจ้าภาพผู้ดำเนินการก็มีภารกิจและวิธีการทำงานที่ต่างกันด้วย ดังนี้ ๑) การบริการสุขภาพในชุมชนโดยหน่วยบริการสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการสุขภาพที่จำเป็นสำหรับประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยอาศัยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สุขภาพและสังคม วัฒนธรรม ออกแบบบริการสุขภาพให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพของประชาชนแต่ละกลุ่มได้ ได้แก่ การรักษาโรคที่พบบ่อย การดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้าน การให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรคที่ป้องกันได้ การให้ข้อมูลความรู้ รวมถึงการส่งเสริมการปฏิบัติกรรมสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยง การนำรูปแบบการบริการสุขภาพไปสู่วิธีการจริงอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น จำนวนผู้ให้บริการ สมรรถนะและประสบการณ์ของผู้ให้บริการ วิธีการสร้างการเข้าถึงบริการและความครอบคลุมของบริการ การจัดการงบประมาณ ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ตลอดจนนโยบายองค์กรที่สังกัด เช่นกระทรวงสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ภาคเอกชน เป็นต้น ๒) การดูแลสุขภาพและช่วยเหลือกันของคนในชุมชน เกิดขึ้นจากความพยายามของคนในชุมชนในการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันและการผลักดันของหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชนเรื่องการดูแลสุขภาพ ซึ่งผู้ที่เป็นเจ้าภาพหลักของกิจกรรมกลุ่มนี้คือ คนในครอบครัว และญาติ อาสาสมัครประเภทต่างๆ (เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครดูแลคนพิการ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครผู้พิการ) เพื่อนบ้าน กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนและแกนนำ โดยผู้นำชุมชนสนับสนุนให้สามารถช่วยเหลือและดูแลกัน เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ช่วยเรื่อง กลุ่มเยาวชนอาสา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มแกนนำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น ตัวอย่างรูปธรรมการดูแลและช่วยเหลือกันของคนในชุมชน เช่น การเยี่ยมบ้านผู้ป่วย การให้การช่วยเหลือผู้ป่วยและคนพิการในกรณีช่วยตนเองไม่ได้หรือได้บ้าง การเป็นอาสาสมัครดูแลและช่วยเหลือคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน แม่และเด็กทารก เป็นต้น

รายละเอียด	
แนวคิด	๓) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระตือรือร้นและจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการดูแลคนกลุ่มสำคัญในชุมชนตามบริบทของพื้นที่ได้ด้วยภารกิจและทรัพยากรที่มี และทำงานเชื่อมประสานกับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการดูแลและช่วยเหลือกันได้อย่างครอบคลุมโดยเจ้าภาพหลักคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประธานชุมชน กรรมการชุมชน) และอาจได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานนอกชุมชน
นวัตกรรมด้านการดูแลสุขภาพ	เป็นการออกแบบโดยชุมชนมีเป้าหมายเพื่อจัดการปัญหาและความต้องการเชิงประเด็น (เรื่องเดียว) และเป็นการออกแบบการทำงานร่วมกันของหลายกลุ่มทางสังคมหลายองค์กร หลายหน่วยงาน (แบบรวม) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มวัยให้ดีขึ้น โดยนวัตกรรมที่ออกแบบ เป็นได้ทั้งงานใหม่ เป็นงานที่พัฒนาต่อเนื่องจากงานเดิม เป็นงานและกิจกรรมที่เสริมศักยภาพคนทำงาน และอาจเป็นการทำงานที่เชื่อมประสานกับงานอื่นที่มีในชุมชน งานและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่ได้รับการพัฒนา ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม ถือเป็น “นวัตกรรมด้านการดูแลสุขภาพ”
เอกสารอ้างอิง	ชัชชัญญา นันทบุตตรและคณะ. (๒๕๕๓). ปฏิบัติการระบบย่อยในระบบสุขภาพชุมชน. นนทบุรี: เดอะกราฟิก อีสเทิร์นส์ จำกัด. ชัชชัญญา นันทบุตตรและคณะ. (๒๕๕๓). ระบบสุขภาพชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกันของ ๓ ระบบใหญ่ในชุมชน. นนทบุรี: เดอะกราฟิก อีสเทิร์นส์ จำกัด.

ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๔) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสุขภาพ
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ลักษณะประชากร - จำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ี่มีเท่าไร แยกจำนวน เพศชาย เพศหญิง - ประชากร ๑๓ กลุ่มวัยได้แก่ เด็กอายุ ๐-๓ ปี เด็ก ๓-๕ ปี เด็ก ๖-๑๒ ปี เยาวชน (๑๓-๒๔ ปี) วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเชื้อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ที่อยู่ในระยะท้าย มีจำนวนเท่าไร - มีจำนวนหลังคาเรือนเท่าไร อาศัยอยู่จริง เท่าไร			
๒. สถิติชีพ - เด็กเกิดใหม่ในรอบปี มีจำนวนเท่าไร - มีเด็กหลังคลอดเสียชีวิตภายใน ๒๘ วันหลังคลอดหรือไม่ - ในรอบปี มีจำนวนคนตายเท่าไร มีสาเหตุการตายมาจากอะไรบ้าง - ในรอบปีมีการย้ายเข้า ย้ายออกในหมู่บ้านหรือไม่ จำนวนเท่าไร			
๓. ปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วย ๑) เด็กอายุ ๐-๓ปี - มีเด็ก ๐-๓ ปีมีปัญหาสุขภาพดังต่อไปนี้หรือไม่ และจำนวนเท่าใด - จำนวนเด็กที่มีปัญหาการทรงโภชนาการหรือขาดสารอาหาร - จำนวนเด็กที่มีปัญหาด้านพัฒนาการ (เช่น ขำ ผิดปกติเป็นต้น) - จำนวนเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง (ระบุการเจ็บป่วย.....) - จำนวนเด็กที่พิการ (ระบุลักษณะความพิการ...) - ลักษณะผู้ให้การดูแลเด็ก ๐-๓ ปี (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตายาย) - เคยมีเด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนหรือไม่ (วัณโรค คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก โปลิโอ คางทูมเป็นต้น) มีจำนวนเท่าไร - เคยมีเด็กที่ป่วยด้วยโรคติดต่อเช่น อีสุกอีใส มือเท้าปาก ตาแดง เป็นต้นหรือไม่ มีจำนวนเท่าไร - มีเด็กที่เกิดในรอบปีที่มีน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัมหรือไม่ มีจำนวนเท่าไร	เด็กอายุ ๐-๓ ปี -		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๒) เด็ก ๓-๕ ปี - มีเด็ก ๓-๕ ปีมีปัญหาสุขภาพดังต่อไปนี้หรือไม่ และจำนวนเท่าใด - จำนวนเด็กที่มีปัญหาการร้องไห้ขมุกขมูงหรือขาดสารอาหารหรือเด็กอ้วน - จำนวนเด็กที่มีปัญหาด้านพัฒนาการ (เช่น ข้ำ ผิดปกติ การเรียนรู้ การรับรู้ เป็นต้น) - จำนวนเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง (ระบุการเจ็บป่วย.....) - จำนวนเด็กที่พิการ (ระบุลักษณะความพิการ...) - ลักษณะผู้ให้การดูแลเด็ก ๓-๕ ปี (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย) - ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนตามเกณฑ์มีเท่าไร ถ้าไม่ครอบคลุมให้การดูแล จัดการอย่างไร - เคยมีเด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนหรือไม่ (วัดโรค คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก โปลิโอ คางทูม เป็นต้น) มีจำนวนเท่าไร - เคยมีเด็กที่ป่วยด้วยโรคติดต่อเช่น อีสุกอีใส มือเท้าปาก ตาแดง เป็นต้นหรือไม่ มีจำนวนเท่าไร - จำนวนเด็กที่มีปัญหาสุขภาพในช่องปาก (ฟันผุ) - มีกลุ่มทางสังคม องค์กร หน่วยงานที่ให้การดูแลเด็กหรือไม่ ดำเนินการอย่างไรบ้าง - ในพื้นที่มีสถานกิจกรรม หรือพื้นที่สนับสนุนให้เด็กมีกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร	เด็ก ๓-๕ ปี		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๓) เด็ก ๖-๑๒ ปี - มีเด็ก ๖-๑๒ปีมีปัญหาสุขภาพดังต่อไปนี้หรือไม่ และจำนวนเท่าใด ๑) จำนวนเด็กที่มีปัญหาการร้องไห้ชามการ ขาดสารอาหาร เด็กอ้วน ๒) จำนวนเด็กที่มีปัญหาด้านพัฒนาการ (เช่น ช้า พิศุภคติ การเรียนรู้ การรับรู้ เป็นต้น) ๓) จำนวนเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง (ระบุการเจ็บป่วย.....) ๔) จำนวนเด็กที่พิการ (ระบุลักษณะความพิการ....) - ลักษณะผู้ให้การดูแลเด็ก ๖-๑๒ปี (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย) - ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนตามเกณฑ์หรือไม่ - ครอบครัวให้การดูแล จัดการอย่างไร - เคยมีเด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนหรือไม่ (วัณโรค คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก โปลิโอ คางทูม เป็นต้น) มีจำนวนเท่าไร - เคยมีเด็กที่ป่วยด้วยโรคติดต่อเช่น อีสุกอีใส มือเท้าปาก ตาแดง เป็นต้นหรือไม่ มีจำนวนเท่าไร - จำนวนเด็กที่มีปัญหาสุขภาพในช่องปาก (ฟันผุ) มีเท่าไร ได้รับการดูแล จัดการเรื่องช่องปากอย่างไร - มีกลุ่มทางสังคม องค์กร หน่วยงานที่ให้การดูแลเด็กหรือไม่ ดำเนินการอย่างไรบ้าง - ในพื้นที่มีสถานกิจกรรม หรือพื้นที่ที่สนับสนุนให้เด็กมีกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร	เด็ก ๖-๑๒ ปี -		
๔) เยาวชน (๑๓-๒๕ปี) - มีการรวมกลุ่มเยาวชนในพื้นที่หรือไม่ ลักษณะกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างไร - มีกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ที่มีส่วน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนหรือไม่ ลักษณะงานกิจกรรมเป็นอย่างไร - ในชุมชนมีสถานการณ์ ที่ทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนหรือไม่ (สารเสพติด ทะเลาะวิวาท ชู้สาว เป็นต้น) ถ้ามี ชุมชนแก้ไข หรือจัดการอย่างไร	เยาวชน (๑๓-๒๕ปี) -		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
- ในชุมชนมีกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันของเยาวชนหรือไม่ ลักษณะกิจกรรมเป็นอย่างไร - มีเยาวชนที่พิการเจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ ปัญหาด้านการเรียนรู้หรือไม่ จำนวนเท่าไร ครอบครัว ชุมชน จัดการดูแล ช่วยเหลืออย่างไร			
๕) วิทยากรงาน (๒๕-๕๙ปี) - กลุ่มวิทยากรงานส่วนใหญ่มีอาชีพอะไร แต่ละอาชีพคิดเป็นสัดส่วนหรือจำนวนเท่าไร - มีกลุ่มอาชีพในพื้นที่หรือไม่ จำนวนกี่กลุ่ม มีลักษณะกิจกรรมอย่างไร - มีการเจ็บป่วยที่เกิดจากการทำงาน หรือการประกอบอาชีพหรือไม่ มีลักษณะการเจ็บป่วยอย่างไร (เช่น ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ โรคเครียดพบติกรรรมเสียง) และมีจำนวนเท่าไร - ชุมชนมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพหรือไม่ (กองทุนต่างๆ ระบบการเงินในระบบ นอกกระบบ เป็นต้น) ลักษณะแหล่งทุนแต่ละแหล่งเป็นอย่างไรบ้าง - ระบบสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับวิทยากรงานเป็นอย่างไร เช่น สวัสดิการเมื่อเจ็บป่วย เสียชีวิต แหล่งทุนประกอบอาชีพโดยชุมชน เป็นต้น)	วิทยากรงาน (๒๕-๕๙ปี)		
๖) หญิงตั้งครรภ์ - รอบปีนี้มีหญิงตั้งครรภ์จำนวนเท่าไร มีภาวะสุขภาพเป็นอย่างไรบ้าง (เช่น อายุน้อย อายุมากอ้วน ผอม โรคแทรกซ้อนโรคโลหิตจาง เป็นต้น) - รอบปีนี้มีหญิงตั้งครรภ์ที่ฝากครรภ์ครบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐานจำนวนเท่าไร ไม่ครบคลุม หรือ ไม่ได้ฝากเท่าไร ให้การจัดการ ดูแลอย่างไร - ในพื้นที่มีสวัสดิการสำหรับหญิงตั้งครรภ์หรือ มีลักษณะอย่างไร	หญิงตั้งครรภ์		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๗) ผู้สูงอายุ - ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ และไม่ได้รับ จากอปท. มีจำนวนเท่าไร - สถานะสุขภาพของผู้สูงอายุ (ไปมาตัวเอง ติดบ้านติดเตียง) มีจำนวนเท่าใด - สถานการณ์อยู่อาศัยเป็นอย่างไร (อยู่คนเดียวไม่มีคนคอยช่วยเหลือดูแล อยู่คนเดียวแต่มีลูกหลานคอยช่วยเหลือ อยู่ในครอบครัวที่มีลูกหลานดูแล ต้องรับการกระเสี้ยนดูแลสุขภาพ ลำพังเป็นต้น) - ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรัง (เบาหวาน ความดันฯ อัมพฤกษ์ อัมพาต พิกัด เป็นต้น) - มีจำนวนผู้ที่เตรียมพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุเท่าไร (๕๐-๕๙ ปี) สถานะสุขภาพเป็นอย่างไร (แข็งแรง มีโรคเรื้อรัง ติดเตียง เป็นต้น) - มีผู้สูงอายุที่ไม่มีสิทธิ หรือไม่มีเลขประชาชนไทยหรือไม่ ลักษณะอย่างไร (ต่างดาว คนไทยไรสิทธิ เป็นต้น) - ผู้สูงอายุที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่กักกิน มีเท่าใด สุขภาพเป็นอย่างไร - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานที่ให้การดูแลผู้สูงอายุ มีอะไรบ้าง ลักษณะงานและกิจกรรมเป็นอย่างไร - ลักษณะสวัสดิการในชุมชนที่เอื้อต่อผู้สูงอายุมีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร - มีโครงสร้างในชุมชนที่เอื้อต่อผู้สูงอายุหรือไม่ เช่นศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ศูนย์กายอุปกรณ์ ลานกิจกรรม รวมกลุ่ม ออกกำลังกาย เป็นต้น	ผู้สูงอายุ		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๘) ผู้ป่วยติดเชื้อ - มีจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV ที่เปิดเผยตัวในชุมชนเท่าไร เข้าถึงการรักษาสวัสดิการ หรือไม่ - มีกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานที่ให้การดูแลช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ HIV และครอบครัวหรือไม่ มีลักษณะงานกิจกรรมอย่างไร - และมีช่องทางให้ผู้ติดเชื้อและครอบครัวเข้าถึงได้อย่างไร	ผู้ป่วยติดเชื้อ		
๙) ผู้ป่วยจิตเวช - มีคนพิการทางจิตและพฤติกรรมจำนวนมากเท่าไร - มีผู้ที่รักษาอาการทางจิตเวชที่ไม่ใช่ผู้พิการจำนวนมากเท่าไร - มีผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวชที่ไม่รับการรักษา หรือรักษาไม่สม่ำเสมอหรือไม่ จำนวนเท่าไร - มีผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวชที่ควบคุมโรคไม่ได้หรือไม่ จำนวนเท่าไร - มีกลุ่มที่ให้การดูแล ช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางจิต หรือไม่มีลักษณะงาน กิจกรรมอย่างไร	ผู้ป่วยจิตเวช		
๑๐) ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง - ผู้ป่วยเรื้อรัง (เบาหวาน ความดันฯ อัมพฤกษ์ อัมพาต มะเร็ง หัวใจ เป็นต้น) มีจำนวนเท่าใด - สถานะผู้ป่วยเรื้อรังในพื้นที่เป็นอย่างไร (เจ็บป่วยไปมาได้ มีโรคแทรกซ้อน ติดเตียง ระยะท้าย) - การดูแลรักษาในพื้นที่เป็นอย่างไร ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานที่ให้การดูแลผู้ป่วยเรื้อรังมีอะไรบ้าง มีลักษณะงาน กิจกรรมเป็นอย่างไร	ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง -		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑๑) คนพิการ - ในพื้นที่มีคนพิการจำนวนเท่าไรและจำแนกตามประเภท - ความพิการได้อย่างไรบ้าง - สถานะสุขภาพคนพิการเป็นอย่างไร (ไปมาได้ ไบมาได้บ้าง ต้องช่วยเหลือ ไปมาไม่ได้เลยเป็นต้น) - มีกลุ่มที่ให้การดูแล ช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางจิต หรือไม่ มีลักษณะงาน กิจกรรมอย่างไร - มีสวัสดิการสำหรับคนพิการอะไรบ้าง กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนใดบ้างที่เกี่ยวข้อง	คนพิการ		
๑๒) ผู้ต้องการความช่วยเหลือ - ลักษณะผู้ต้องการความช่วยเหลือในชุมชนเป็นอย่างไร (คนยากจน ไร้บ้าน เรร่อน เป็นต้น) มีจำนวนเท่าไร - มีกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานที่ทำงาน กิจกรรม ที่สนับสนุนการช่วยเหลือดูแลกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง - ชุมชนมีสวัสดิการอะไรบ้างที่สนับสนุน ช่วยเหลือกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลือ มีลักษณะงาน กิจกรรมอย่างไร	ผู้ต้องการความช่วยเหลือ		
๑๓) ผู้ป่วยระยะท้าย - ที่ผ่านมามีเคสอยู่ในระยะท้ายของชีวิตในชุมชนหรือไม่ ในความคิดของท่านผู้ที่อยู่ในระยะท้ายมีลักษณะอย่างไร ชุมชนให้การดูแลช่วยเหลืออย่างไรบ้าง - มีกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงานที่ให้การดูแลหรือไม่ ลักษณะงานกิจกรรมเป็นอย่างไร - มีสวัสดิการอะไรบ้างที่ให้การดูแล สนับสนุนผู้ที่อยู่ในระยะท้ายและครอบครัว	ผู้ป่วยระยะท้าย		

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔. ข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยง - ในชุมชนท่านมีประชาชนที่มีลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงได้แก่ ต้มสุรา สูบบุหรี่ ไม่ออกกำลังกาย พักผ่อนน้อย เครียด กินอาหารรสจัด ใช้สารเสพติดจำนวนมาก น้อยเท่าใดมีกิจกรรมอะไรบ้างที่สนับสนุนให้ลดปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง - ในชุมชนของท่านมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการขับขี่ เช่น ขับรถด้วยความเร็ว ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ไม่สวมหมวกนิรภัยหรือไม่ มีการดำเนินการเพื่อจัดการ หรือลดความเสี่ยงอย่างไร - ในชุมชนของท่านมีพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดจากการทำงาน เช่น ใช้สารเคมี การเกษตรป้องกันไม่เหมาะสม เช่น ทำงานใกล้กับเครื่องจักรกล ทำงานที่เป็นอันตรายต่อสายตา ทำงานในลักษณะยืนหรือนั่งในท่าเดิมนานๆ ทำงานบริเวณที่มีอากาศร้อน เย็นมากเกินไป หรือไม่ มีการดำเนินการเพื่อจัดการ หรือลดความเสี่ยงอย่างไร - มีกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน หน่วยงานที่มีงาน กิจกรรมที่ลดความเสี่ยงจากพฤติกรรมที่กล่าวมาหรือไม่ และมีงาน กิจกรรมอย่างไร			
๕. รูปแบบการทำงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการช่วยเหลือคนในชุมชน ๑) การบริการโดยหน่วยบริการสุขภาพ - คนในพื้นที่มีสิทธิการรักษาพื้นฐานเช่นสิทธิบัตรทอง 30 บาท การ ประกันสังคม และอื่นๆ จำนวนเท่าไร ครอบครัวหรือไม่ - สถานที่ให้บริการสุขภาพในพื้นที่ที่ใดบ้าง ให้บริการในลักษณะใด (บริการ เช่น รพ.ของรัฐ รพ.ชุมชน คลินิก ร้านขายยา คสช. เป็นต้น) ผู้ให้บริการสุขภาพในพื้นที่ที่มีเครือข่าย ให้บริการลักษณะใด (แพทย์ พยาบาล จมท.สาธารณสุข ทันตบาล หมอครอบครัวแพทย์ หมอพื้นบ้าน อื่นๆ เป็นต้น			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๒) การดูแลช่วยเหลือกันโดยชุมชน - ชุมชนมีลักษณะการดูแลช่วยเหลือกันด้านสุขภาพอย่างไร ใครบ้างที่สืบทบาทให้การช่วยเหลือดูแล มีจำนวนเท่าไร (เช่น อสม. อพมก. กลุ่มยุวจิตอาสา กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น) - มีการช่วยเหลือด้านภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพอย่างไร (ลานออกกำลังกาย ลานกิจกรรม รวมกลุ่ม ศูนย์กายอุปกรณ์ เป็นต้น)			
๓) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรในชุมชนให้สร้างงานที่กระตือรือร้น - มีการจัดทำระบบข้อมูลตำบลหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร - ชุมชนใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลใด สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในชุมชนลักษณะของข้อมูลที่ใช้อย่างไรบ้าง - การจัดสวัสดิการโดยชุมชนมีหรือไม่ และมีลักษณะสวัสดิการอะไรบ้าง ดำเนินการโดยกลุ่มใด (เช่น กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนผู้พิการ กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนอาหาร กองทุนข่าวสาร เป็นต้น) - ผู้ได้รับประโยชน์จากสวัสดิการในชุมชนมีกลุ่มใดบ้าง ลักษณะสวัสดิการเป็นอย่างไร - อปท. มีงานที่สนับสนุนให้เกิดการดูแลสุขภาพในพื้นที่อย่างไร มีข้อบัญญัติอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของชุมชน - กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน หน่วยงาน ینگาน กิจกรรมที่เป็นการดูแลสุขภาพช่วยเหลือกันอะไรบ้าง รวมถึงการบริการสุขภาพของหน่วยบริการ ใครบ้างที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุน			
๖. นวัตกรรมสุขภาพ - งานดูแลสุขภาพที่เป็นงานใหม่ งานที่สืบทอดดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีผู้รับประโยชน์จำนวนมากหรือสามารถแก้ปัญหาของพื้นที่ได้ มีอะไรบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร			

๓.๕ การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล

ด้านการเมืองการปกครอง

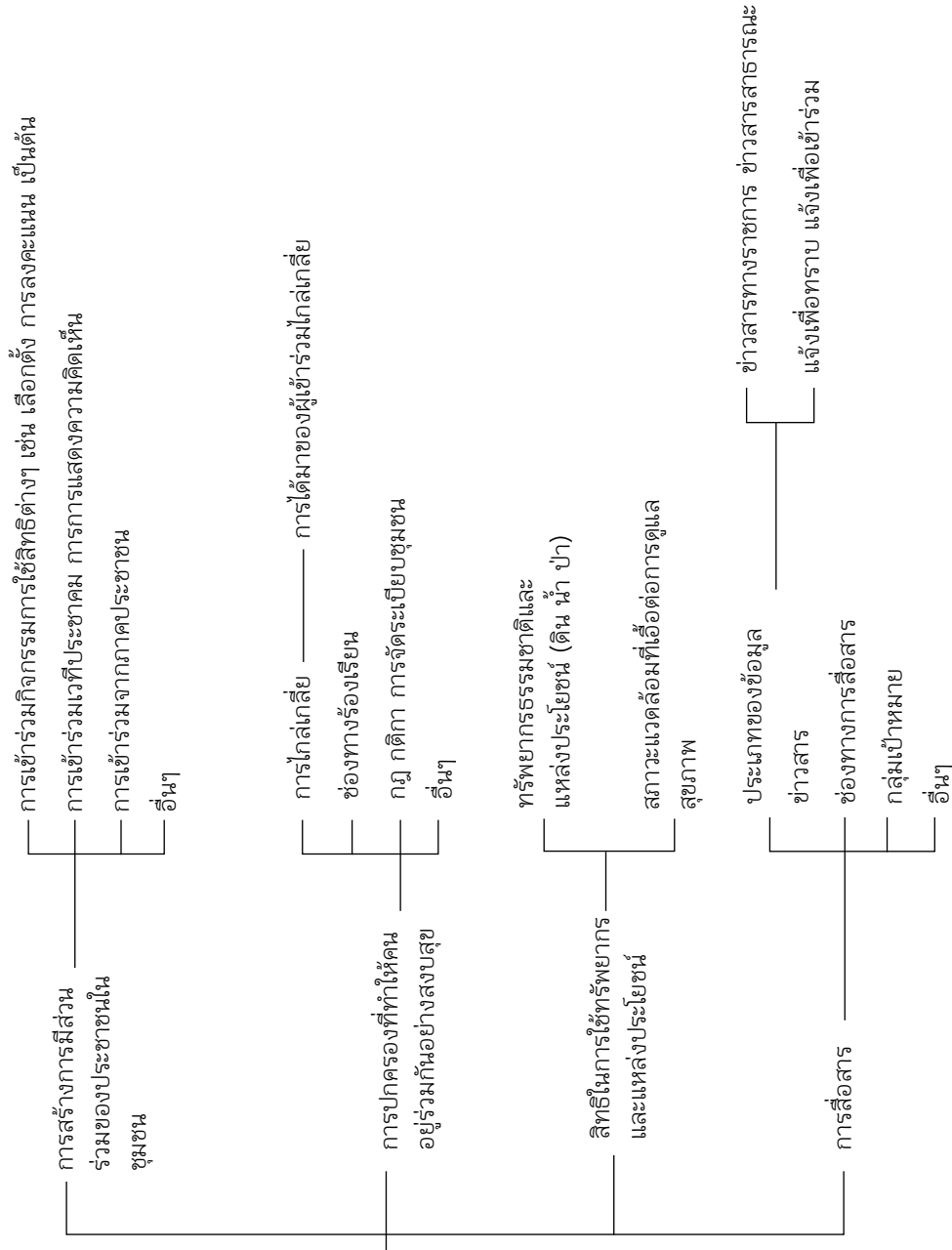
๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง

เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลโดยรวมทั้งแสดงสถานะตำบลสุขภาพตำบลสุขภาพด้านการเมืองการปกครอง จากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีในชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นด้านการเมืองการปกครอง	การจัดการตนเองด้านการเมืองการปกครองของชุมชน มีแนวทางในการสร้างความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข อันประกอบด้วย ๑. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เป็นกระบวนการให้คนมีส่วนร่วมด้วยความคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข ร่วมเรียนรู้ ร่วมตัดสินใจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การลงคะแนน การแสดงความคิดเห็นในเวทีประชุมต่างๆ ของชุมชน งานบุญ ประเพณี งานอาสาของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลือ อันนำไปสู่การสร้างสัมพันธภาพที่ติดต่อกันเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและมีความเป็นเจ้าของ ๒. การปกครองที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีทั้งการจัดการความขัดแย้งที่เป็นวิธีการลดความขัดแย้งของคนในชุมชนหรือระหว่างชุมชน หรือการมีช่องทางสำหรับการร้องเรียน มีการสร้างข้อตกลงกฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับ เพื่อการป้องกันมิให้เกิดและลดความรุนแรงของความขัดแย้ง รวมทั้งการจัดการโต้เถียงของชุมชนโดยมีบุคคลที่ชุมชนยอมรับ เชื้อมั่นและศรัทธาร่วมไกลเกลี่ยความขัดแย้งด้วย ๓. สิทธิในการใช้ทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ชุมชน เป็นการจัดทำให้ประชาชนสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งประโยชน์ในชุมชนได้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค โดยคำนึงถึงข้อจำกัดในการใช้ ของแต่ละกลุ่มวัย และสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรและดูแลแหล่งประโยชน์ในพื้นที่ ส่วนการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ เช่นสวนสาธารณะ สนามกีฬา ลานออกกำลังกาย สวมเด็กเล่น การปรับสภาพจุดเสี่ยงในชุมชน เป็นต้น ล้วนเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงตามสิทธิที่พึงมีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นด้วย ๔. การสื่อสาร เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การนำเสนอหรือชักจูงใจ การแจ้งข่าวเพื่อร่วมตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการแก้ปัญหาหรือบรรณเร่งของชุมชน รูปแบบการสื่อสารที่ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ข้อมูลและข่าวสารเป็นองค์ประกอบของการจัดการโดยกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานรัฐในพื้นที่ด้วย
เอกสารอ้างอิง	สมพร ใช้บางยาง. (๒๕๕๘) . บทความพิเศษพลเมืองร่วมสร้างประเทศไทยให้ก้าวหน้า. หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ประจำวัน ที่๑๓กุมภาพันธ์๒๕๕๘.เข้าถึงเมื่อ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จากhttp://www.ryt9.com/s/tpd/๑๕๕๘๕๕๒๗.

๒. Typology แสดงการจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงภาวะด้านภาวะเมืองการปกครอง

ดังรายละเอียด

๕. ด้านการเมือง การปกครอง

แผนภาพที่ ๕.๓ (๕) การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านการเมือง การปกครอง

ปฏิบัติการที่ ๕.๓ (๕) แนวทางการรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านการเมืองการปกครอง คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน - งานหรือกิจกรรมที่แสดงการมีส่วนร่วม - จำนวนคนเข้าร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง - การเข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจัดทำแผนชุมชน - จำนวนคนเข้าร่วมรับฟังปัญหาและความต้องการของชุมชนและร่วมตกลง ออกแบบเพื่อจัดการกับปัญหานั้นๆ - การเข้าร่วมตรวจสอบงานของอปท. - สัดส่วนของกลุ่มประชากรเป้าหมายเข้าร่วมประชุมตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง - จำนวนตัวแทนกลุ่มเฉพาะประเด็นเข้าร่วมประชุมจัดทำแผน ออกกฎ กติกา เกี่ยวกับงานและกิจกรรมของกลุ่ม เช่น จำนวนเกษตรกรเข้าร่วมกำหนดนโยบายการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อใช้ในกิจกรรมทางด้านเกษตร เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			
๒. การปกครองที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข - แนวทางเพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน - การจัดการความขัดแย้งในชุมชน - การแก้ไขข้อพิพาท - หน่วยงาน กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ที่มีส่วนร่วมดำเนินการ บทบาทหน้าที่ - กรณีตัวอย่าง			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
- กฎ กติกา ข้อตกลงเพื่อการอยู่ร่วมกัน - จำนวนช่องทางในการร้องเรียน - จำนวนคนที่ทำการไกล่เกลี่ย - กระบวนการคัดเลือกคนเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย - จำนวนเหตุการณ์ที่ต้องทำการไกล่เกลี่ย - กระบวนการหรือแนวทางการช่วยเหลือสำหรับผู้ที่เดือนร้อน เช่น จากการทำทรมานและการข่มขืน การกักขังหรือการข่มขืน			
๓. สิทธิในการใช้ทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ในชุมชน - การเข้าถึงทรัพยากร - ข้อมูลทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ในชุมชน เช่น ดิน น้ำ ป่า สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ เป็นต้น - ข้อมูลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ - ข้อมูลผู้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรและแหล่งประโยชน์ในชุมชน			
๔. การสื่อสาร - ข้อมูลและข่าวสารที่ใช้ในการสื่อสาร ทั้งที่เป็นทางการ และเป็นข่าวสารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ - ช่องทางของการสื่อสาร เช่น หนังสือแจ้ง จดหมาย เว็บไซต์ของอปท. หนังสือพิมพ์ วารสารตำบล เอกสารประชาสัมพันธ์ ฟอร์ด แผ่นพับ ป้ายประกาศ บอร์ดเสียงตามสาย หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน - การสื่อสารผ่านไลน์กลุ่ม - เว็บไซต์ประชาคม เว็บไซต์ของหมู่บ้านชุมชนหรือตำบล - กลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร เช่น กลุ่มเฉพาะ กลุ่มประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ			

๓.๖ การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล

ด้านการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

๑. ขอบเขตแนวคิด และรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสถานะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

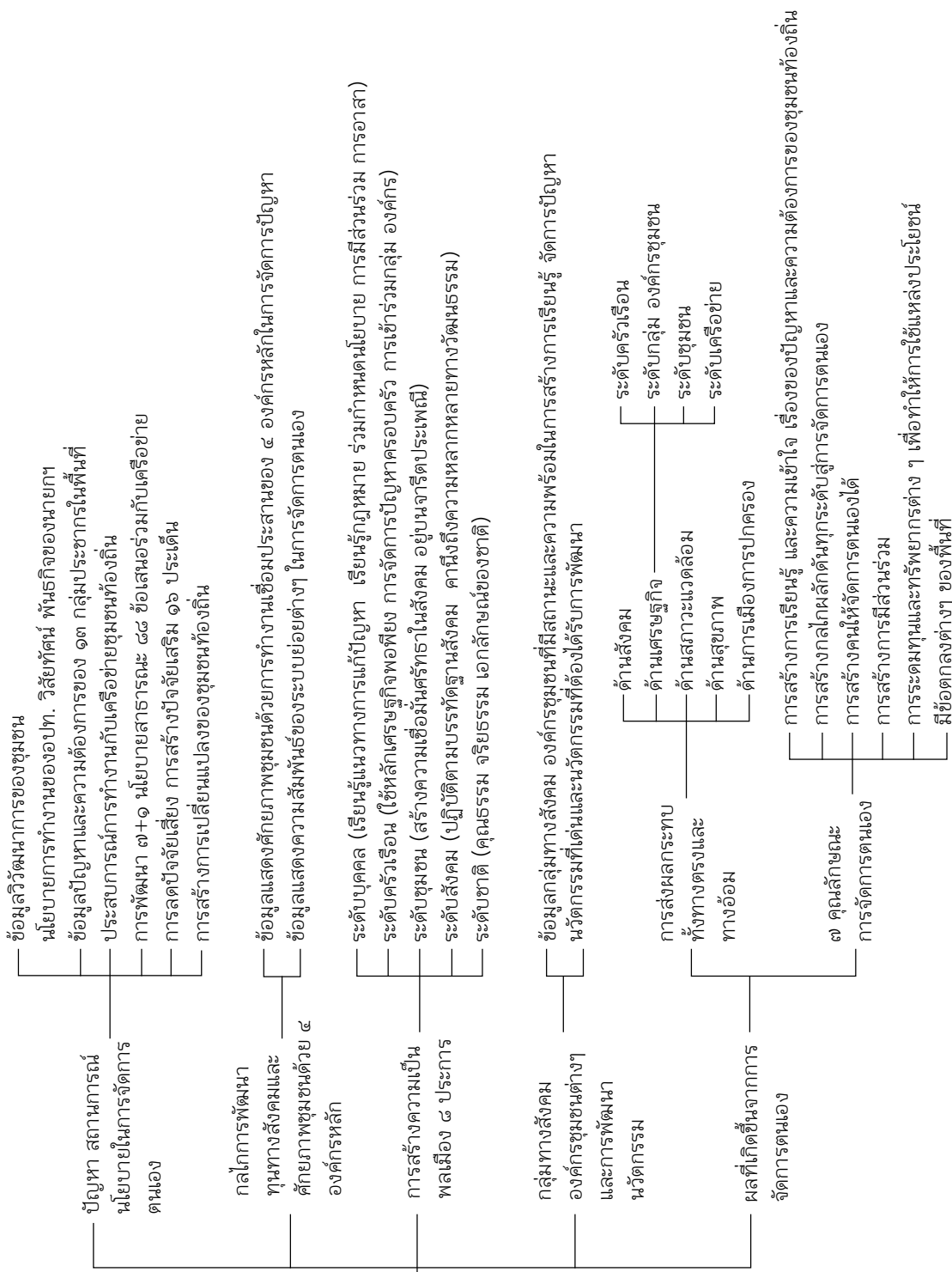
เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะตำบลสุขภาพภาวะด้านสถานะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นจากแหล่งที่มาของข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) การวิจัยชุมชน (RECAP) และแหล่งอื่นๆ ที่มีในชุมชนได้ครอบคลุม จึงมีการกำหนดขอบเขตแนวคิดและรายละเอียดคำอธิบายเกี่ยวกับด้านสถานะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

แนวคิด	รายละเอียด
การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	การเสริมศักยภาพการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เป็นความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการแก้ปัญหา การฟื้นตัวจากปัญหา การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพตนเอง ซึ่งการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นมีคุณลักษณะเด่นประกอบด้วย ๑) ความสัมพันธ์ของโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น คือระบบย่อยต่างๆ มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มและลดศักยภาพในการจัดการตนเอง ๒) การใช้เครื่องมือทางสังคมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการตนเอง หรือการทำงานและกิจการรวมประชาคมสำเร็จเช่น เครือข่ายช่วยเหลือความสามัคคีกันและระบบย่อยต่างๆ โดยเน้นการทำงานร่วมกันระหว่าง ๔ กลุ่มองค์กร ได้แก่ ๑) องค์กรที่เป็นคนต้นเรื่องหรือผู้รับผิดชอบเครือข่าย ตั้งแต่เครือข่ายประชาชน กลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน ๒) องค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน โดยเฉพาะการผลักดันให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ๓) องค์กรภาคเอกชน ซึ่งอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่มีบทบาทสำคัญในเรื่องการสนับสนุนด้านการเงิน การบริการ รวมไปถึงการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับชุมชนด้วย และสุดท้าย ๔) องค์กรหรือหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรหรือหน่วยงานรัฐถือเป็นผู้จัดหาสำคัญของการขับเคลื่อนงานเพื่อให้สามารถนำเอาบทบาทหรือหน้าที่ของตัวเองมาเสริมการทำงานของชุมชนมากขึ้น ที่สำคัญคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกลไกเชื่อมประสานทั้งกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนในพื้นที่และองค์กรอื่นๆ นอกพื้นที่ มีแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถจัดการตนเอง สรุปแนวทางใหญ่ๆ ๗ ข้อ คือ ส่วนที่ ๑ คือการสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจเรื่องของปัญหาและความต้องการของชุมชนทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อสร้างเป้าหมายร่วมและทำความเข้าใจว่าปัญหาที่ปรากฏจะสร้างผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มใด คร่าวๆเร็วในได้ หรือพื้นที่ใด นอกจากนี้ บางปัญหาเกิดจากโครงสร้างของอำนาจบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต้องแก้ไขปัญหาเอง ที่หน่วยงานข้างนอกไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ซึ่งข้อดีของส่วนนี้คือทำให้ชุมชนได้เห็นศักยภาพของตนเองว่ามีมากน้อยเพียงใด ส่วนที่ ๒ คือการสร้างกลไกการระดับเพื่อผลักดันให้เกิดปฏิบัติการด้วยชุมชนเอง โดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา

แนวคิด	รายละเอียด
	ส่วนที่ ๓ คือการสร้างคนให้จัดการตนเองได้ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพให้ทำเป็น การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องรวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของการขับเคลื่อน อันเป็นอุดมคติสำคัญของชุมชนในการร่วมกันจัดการตนเอง ส่วนที่ ๔ คือการสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งนี้คือการจัดตั้งพลังที่เป็นศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นมาใช้ ซึ่งประกอบด้วย ๑) หน่วยงาน ๒) องค์กร ๓) กลุ่ม (การรวมกลุ่มทางสังคมหรือองค์กรชุมชน การรวมตัวกันเป็นองค์ประกอบของระบบย่อยของชุมชน การมีเครือข่าย) พลังทางปัญญา (การมีปริญญารับรองความรู้ซึ่งเกิดจากปฏิบัติการจริงที่ได้ผล และเป็นความรู้ที่สังคมยอมรับว่าใช้ได้ผลดี มีหลักวิชาการจากการทำงานร่วมกับหน่วยงานองค์กรวิชาการ และที่สำคัญคือการมีเป้าหมายที่เป็นจินตนาการที่หากปฏิบัติต่อยอดน่าจะเกิดขึ้นได้จริง) พลังแห่งการจัดการ (เน้นที่การขับเคลื่อนให้งานและกิจกรรมเกิดขึ้นได้ตามที่กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ ซึ่งรวมทั้งการนำใช้ข้อมูล การจัดการทรัพยากร คนและเงิน และการกำหนดผลลัพธ์ของงานและกิจการเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน) พลังแห่งความถูกต้อง (ทุกองค์กร หน่วยงาน กลุ่มทางสังคม ต่างมุ่งหวังให้เกิดผลดีจากการดำเนินงานและกิจการชุมชน) และพลังแห่งสันติวิธี (ด้วยการทำงานเชื่อมประสานกันเนื่องจากมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน หากแต่วิธีการหรือกระบวนการอาจมีความต่างกัน) มาเป็นจุดหมายสำคัญในการขับเคลื่อนงานเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ส่วนที่ ๕ คือการระดมทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้การใช้แหล่งประโยชน์ที่มีอยู่ สมบูรณ์ขึ้น และยังเป็นการต่อยอดความพยายามทั้งหมดเองให้มากที่สุด เช่น การใช้ประโยชน์จากกองทุนต่างๆ มาแก้ปัญหาได้มากที่สุด การจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ให้เกิดประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ ส่วนที่ ๖ คือการมีข้อตกลงต่างๆ ของพื้นที่ ทั้งธรรมนูญ นโยบาย กติกา และแผน ซึ่งสามารถสร้างความยั่งยืนและเสริมความเข้มแข็งให้แก่ความสัมพันธ์แนวราบในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของกลุ่ม องค์กร หน่วยงาน ในชุมชน ส่วนที่ ๗ คือความสามารถในการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ พร้อมกับมีการแบ่งงาน กำหนดหน้าที่ และสร้างโอกาสให้กันและกัน
เอกสารอ้างอิง	ชัชวาลย์ นันทบุตตร. (๒๕๕๘) .การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เอกสารประกอบการประชุมเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๑ กรณี “การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น” วันพุธที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๒๐๑ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส. (เอกสารอำนวยการ).

๒. Typology แสดงการจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงท่าทีและสถานะด้านบริหารจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ดังรายละเอียด

๖. สถานะ การจัดการ ตนเอง ของชุมชน ท้องถิ่น

แผนภาพที่ ๕.๓ (๖) การจำแนกประเภทข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะของตำบล ด้านสถานะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ปฏิบัติการที่ ๔.๓ (๖) แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่แสดงสถานะของตำบล ด้านการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น
 คำชี้แจง ให้ทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นและข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหา ผู้ใช้ข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ใช้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๑. ปัญหาสถานการณ์ นโยบายในการจัดการตนเอง ข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่ ๑) ข้อมูลที่แสดงถึงวิวัฒนาการของชุมชน (เส้นทางการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น) - มีแรงจูงใจหรือแนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มอย่างไรบ้าง มีสถานการณ์หรือสาเหตุอะไรที่ทำให้ ทำงานช่วยเหลือชุมชน หรือมีการจัดตั้งกลุ่ม รวมกลุ่มในชุมชน ใครมีส่วนร่วมบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร - ในแต่ช่วงระยะเวลา (ปี พ.ศ.) มีสถานการณ์หรือเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นอะไรบ้าง ที่มีผลต่อการทำงานของท่าน เช่น มีปัญหาสุขภาพ มีนโยบายจากภาครัฐ มีบงกของทงสนับสนุน เป็นต้น - ชุมชนของท่านมีบทบาทในการจัดการแก้ปัญหา หรือตอบสนองต่อปัญหาเหล่านั้นอย่างไร - ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดการปัญหา หรือตอบสนองต่อ			
๒) ข้อมูลปัญหาและความต้องการของ ๑๓ กลุ่มประชากรในพื้นที่ - ในชุมชนของท่านมีปัญหาและความต้องการอะไร จำแนกตาม ๑๓ กลุ่มประชากร - ในชุมชนของท่านมีปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ การเมืองการปกครอง อะไรบ้าง และมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไร			
๓) นโยบายการทำงานของท่านท้องที่ (กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน) - นโยบายการทำงานของผู้ใหญ่ชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีอะไรบ้าง - นโยบายที่ท่านดำเนินงานไปเป็นอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเป็นอย่างไร - นโยบายส่งผลกระทบต่อประชากรในพื้นที่กลุ่มใดบ้าง อย่างไร			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔) การลดปัจจัยเสี่ยงการสร้างปัจจัยเสริมด้านสุขภาพ ๑๖ ประเด็น - จำนวนกลุ่มที่เกิดขึ้นในการลดปัจจัยเสี่ยง การสร้างปัจจัยเสริมด้านสุขภาพ ๑๖ ประเด็น - จำนวนประเด็นที่และชุดกิจกรรมที่ได้รับการจัดกิจกรรมในชุมชน - ผู้ได้รับผลกระทบ - อื่นๆ (ระบุ)			
๕) การสร้างการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่ - จำนวนผู้นำ แกนนำ ที่เกิดเพิ่มขึ้น - จำนวนกฎ กติกา ข้อตกลงของชุมชน - แนวทางการนำใช้กฎกติกา มาตรการต่างๆ - จำนวนกลุ่มที่มีส่วนร่วมต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลง - อื่นๆ (ระบุ)			
๒. กลไกในการพัฒนาทางสังคมและศักยภาพชุมชนด้วย ๔ องค์กรหลัก ๒.๑ ข้อมูลศักยภาพของชุมชน - ข้อมูลแสดงศักยภาพชุมชนด้วยการทำงานเชื่อมประสานของ ๔ องค์กรหลักในการจัดการปัญหา - จำนวนข้อมูลทางสังคม องค์กรชุมชน - ลักษณะงานและกิจกรรมของ ๔ องค์กรหลัก - จำนวน ๑๓ กลุ่มประชากรที่ได้รับการช่วยเหลือ - ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประชากร - อื่นๆ (ระบุ)			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๒.๒ ข้อมูลความสัมพันธ์ระบบย่อย - ข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ของระบบย่อยต่างๆ ในการจัดการตนเอง เช่น ระบบเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพ ร้านค้าชุมชน ลินค้า OTOP กลุ่มแปรรูปจากไม้ไผ่ กลุ่มทำอาหารแปรรูป ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มข้าวไรซ์เบอร์รี่ กลุ่มอนุรักษ์พันธุข้าว เป็นต้น - ข้อมูลระบบย่อยของชุมชนในการตนเอง (แผนภาพการเชื่อมโยงคน งาน ข้อมูลของกลุ่มทางสังคมภายในระบบย่อยและเชื่อมโยงข้ามระบบ			
๓. การสร้างความเป็นพลเมือง ๘ ประการ ๑) ผู้นำของกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองอย่างไร ใน ๘ ประการ ๒) รูปแบบหรือตัวอย่าง เหตุการณ์ สถานการณ์ ที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองทั้ง ๘ ประการ อะไรบ้าง เกิดขึ้นได้อย่างไร (เกิดเป็นประจำ หรือบางครั้ง) ๓) มีผลกระทบจากบูรณาการหรือตัวอย่าง เหตุการณ์ สถานการณ์ ในข้อ ๒) ต่องานและกิจกรรมหรือต่อการแก้ไขปัญหาของพื้นที่อย่างไร ๔) มีเหตุการณ์สำคัญใดของชุมชน ที่ได้รับการแก้ปัญหาจากผู้นำที่มีคุณลักษณะของความ เป็นพลเมือง			
๔. กลุ่ม องค์กรต่างๆ และการพัฒนาวัตกรรม ๑) ข้อมูลกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชนที่มีสถานะและความพร้อมในการสร้างการเรียนรู้			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๒) ข้อมูลนวัตกรรม - ข้อมูลนวัตกรรมที่เด่น และนวัตกรรมที่ต้องได้รับการพัฒนา - จำนวนนวัตกรรมที่ได้รับการพัฒนาใหม่ - จำนวนนวัตกรรมที่มีการพัฒนาต่อยอด - จำนวนนวัตกรรมที่พัฒนาทักษะเพิ่มเติม วิจัย - จำนวนผู้ได้รับ - ผลกระทบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำใช้นวัตกรรมอื่น ๆ			
๕. ผลเกิดขึ้นจากการจัดการตนเอง ๑) การส่งผลกระทบด้านสังคม - ข้อมูลการช่วยเหลือดูแลทางสังคม - ข้อมูลการจัดสวัสดิการชุมชน - ข้อมูลผู้รับสวัสดิการ - ข้อมูลกลุ่มอาสา - ข้อมูลการจัดการด้านการเข้าถึงสาธารณูปโภคของชุมชน - จำนวนผู้ต้องการความช่วยเหลือ - จำนวนการช่วยเหลือดูแลทางสังคม - ข้อมูลกลุ่มอาสาและกองทุนต่างๆ ที่ร่วมจัดสวัสดิการช่วยเหลือดูแล - แนวทางการช่วยเหลือดูแล - จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ - อื่นๆ (ระบุ)			
๒) การส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ - ข้อมูลสถิติที่แสดงจำนวนรายได้ ทุน เงินออม มูลค่าของผลผลิตที่เพิ่มขึ้น - ข้อมูลการเพิ่มการออมเงิน - ข้อมูลการเพิ่มรายได้			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
- ข้อมูลการสร้างงานในชุมชน เช่นการรับจ้าง ทำผลิตภัณฑ์ทางด้านไม้ - ข้อมูลการเชื่อมโยงหรือประสานงานกับกลุ่มทางสังคมอื่น เช่น การซื้อเข้ามา การนำตะกร้าไม้ไผ่มาปลูกผัก เป็นต้น - ข้อมูลผลกระทบระดับครัวเรือน เช่น การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย วิทยากรอบรม เป็นต้น - ข้อมูลผลกระทบระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่ม การสร้างกฎ กติกา การจัดสวัสดิการสมาชิก กลุ่ม เป็นต้น - ข้อมูลผลกระทบระดับชุมชน เช่น การสร้างกฎ กติกา การแลกเปลี่ยนข้อมูล การทำการตลาด - ข้อมูลผลกระทบระดับเครือข่าย เช่น การแลกเปลี่ยนเทคนิค การต่อรองทางการตลาด เป็นต้น - อื่นๆ (ระบุ)			
๓) การส่งผลกระทบด้านสภาวะแวดล้อม - ข้อมูลการอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่าและระบบนิเวศน์ - ข้อมูลการรณรงค์ การสร้างเครือข่าย - ข้อมูลการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ - ข้อมูลการรณรงค์ต่างๆ - อื่นๆ			
๔) การส่งผลกระทบด้านสุขภาพ - ข้อมูลการช่วยเหลือดูแลทั้งทางตรงและทางอ้อม - ข้อมูลการพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ - ข้อมูลการนำใช้ข้อมูลเพื่อจัดทำกรรมแผนสุขภาพ - อื่นๆ (ระบุ)			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔) การส่งผลกระทบต่อด้านการเมืองการปกครอง - ข้อมูลการจัดการความขัดแย้งในชุมชน - ข้อมูลการใช้กฎ กติกาในชุมชน - ข้อมูลการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชน - ข้อมูลผู้ไกล่เกลี่ย - อื่นๆ (ระบุ)			
๕. ๗) คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๑) การสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจ เรื่องของปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น - ข้อมูลกระบวนการเรียนรู้และสร้าง ความเข้าใจของ ทนทางสังคม ๖ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย			
๒) การสร้าง กลไกผลักดันทุกระดับสู่การจัดการตนเอง - ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างกลไกเพื่อให้สามารถสนับสนุนหรือหนุนเสริมการทำงานของท่านทางสังคม ๖ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย			
๓) การสร้างคน ให้จัดการ ตนเองได้ - ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการ สร้างคนให้ สามารถทำกิจกรรมเพื่อ จัดการตนเอง ของท่านทางสังคม ๖ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย			

ข้อมูลที่ต้องการ	บันทึกข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๔) การสร้างการมีส่วนร่วม - ข้อมูลแนวทางการ หรือกระบวนการ สร้างการมีส่วนร่วมของทุนทาง สังคมในชุมชน ของ ๖ ระดับได้แก่ ๑) ระดับบุคคล และครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ๔) ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย			
๕) การระดมทุน และ ทรัพยากร ต่างๆ เพื่อทำให้การใช้แหล่งประโยชน์ - ข้อมูลกระบวนการและ ผลลัพธ์จากการ ระดมทุนและ ทรัพยากรต่างๆ ของทุนทางสังคมในชุมชน ของ ๖ ระดับได้แก่ ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ๓) ระดับ หน่วยงาน ๔) ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย			
๖) การมีข้อตกลง ต่าง ๆ ของพื้นที่ - ข้อมูลกระบวนการและ ผลลัพธ์จากการ พัฒนา ให้เกิด ข้อตกลง นโยบาย เป้าหมายและ แผนงานของทางสังคมในชุมชน ของ ๖ ระดับได้แก่ ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ๒) ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ๓) ระดับหน่วยงานและแหล่ง ประโยชน์ ๔) ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน ๕) ระดับตำบล และ ๖) ระดับเครือข่าย			
๗) ความสามารถในการจัดการ ความร่วมมือ ระหว่างองค์กรต่าง ๆ - ข้อมูล กระบวนการและ ผลลัพธ์จากการ สร้างแผนปฏิบัติการร่วมทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระทั้ง ภายใน และ ภายนอกชุมชน			

๖. ข้อเสนอแนะและข้อควรระวัง

๖.๑ ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล นักวิจัยชุมชนควรมีการประชุมวางแผนทำความเข้าใจแนวทางและวิธีการเก็บข้อมูลในแต่ละส่วนให้ครอบคลุมในทุกประเด็นที่ต้องการ และนักวิจัยชุมชนทุกคนจำเป็นต้องอ่านและทำความเข้าใจข้อคำถามจากแนวทางการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งมีการฝึกทักษะการตั้งคำถาม ตลอดจนการเลือกใช้คำถามขณะลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล

๖.๒ การแบ่งทีมย่อยของนักวิจัยชุมชนในการเก็บข้อมูลควรผสมผสาน ระหว่างนักวิจัยชุมชนที่มีทักษะและประสบการณ์ หรือมีความเชี่ยวชาญในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม กับนักวิจัยชุมชน ที่มีประสบการณ์น้อยหรือยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน เพื่อสร้างการเรียนรู้แนวทางและวิธีการในการเก็บข้อมูลระหว่างกัน

๖.๓ ทุกครั้งที่นักวิจัยชุมชน มีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม นักวิจัยชุมชนต้องมีการแนะนำตนเอง พร้อมทั้งอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล การสรุปผลข้อมูล และประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยชุมชน RECAP นอกจากนี้ยังต้องขออนุญาตในการเก็บข้อมูล และในกรณีที่มีการบันทึกเสียงการสนทนาและถ่ายภาพ นักวิจัยชุมชนจะต้องขออนุญาตในการบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลต้องอนุญาตก่อนจึงจะสามารถบันทึกเสียงหรือถ่ายภาพได้

๖.๔ การเก็บข้อมูลของนักวิจัยชุมชน จะต้องเข้าไปเรียนรู้ในพื้นที่จริง ปฏิบัติการจริง เพื่อให้เห็นสถานการณ์ สภาพแวดล้อม บริบท และรูปธรรม ตลอดจนผลลัพธ์ ผลผลิต ผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ กรณีที่มีการเชิญผู้ให้ข้อมูลมาสัมภาษณ์เจาะลึกหรือการสนทนากลุ่มในสถานที่ต่างๆ หลังสิ้นสุดกระบวนการดังกล่าว ควรที่จะมีการเข้าไปเรียนรู้ในพื้นที่จริงด้วย

๖.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นักวิจัยชุมชนต้องกำหนดขอบเขตสถานการณ์และเหตุการณ์ที่ต้องสังเกต กำหนดบทบาทของการมีส่วนร่วม กำหนดแนวทางของการสังเกต และแนวทางการบันทึก โดยที่ทำความเข้าใจรายละเอียดและความเป็นไปได้ในการปรับแนวทางการสังเกตและประเด็นการบันทึกการสังเกตด้วย

๖.๖ การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลบางคนอาจจะยังไม่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจน หรือครอบคลุมในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการทั้งหมด นักวิจัยชุมชนจะต้องค้นหาและกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อทำการนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม

๖.๗ กรณีที่นักวิจัยชุมชนพบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมามีความแตกต่างกัน หรือมีความขัดแย้งกัน หรือยังไม่มีคำตอบชัดเจน ซึ่งทำให้ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ นักวิจัยชุมชนสามารถเลือกใช้วิธีการสนทนากลุ่ม หรือใช้เวทีประชุมตรวจสอบข้อมูล โดยเชิญผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันตรวจสอบและยืนยันข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและถูกต้องมากที่สุด

๖.๘ การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมือสองต่างๆ เช่น เอกสาร สรุปรายงานผลการดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินโครงการ และแผนการพัฒนาตำบล เป็นต้น นักวิจัยควรเลือกใช้ข้อมูลมือสองจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ หรือมีกระบวนการเก็บรวบรวมมาอย่างเป็นระบบเพื่อให้มั่นใจได้ถึงความเที่ยงตรงของข้อมูล และสอดคล้องกันสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด กรณีที่พบว่าข้อมูลในประเด็นที่สนใจจากหลายแหล่งข้อมูลมีความขัดแย้งกัน หรือไม่สอดคล้องกัน จำเป็นต้องมีการตรวจสอบที่มาของข้อมูลและซักถามเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

๖.๙ การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยชุมชน RECAP เป็นกระบวนการที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์ความสมบูรณ์และการจัดระเบียบข้อมูล ตามประเด็นที่ทำการศึกษา ดังนั้น ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน นักวิจัยต้องใช้แนวทางเดียวกันในระยะเริ่มต้น แต่อาจต้องปรับแนวทางให้เหมาะกับคำตอบหรือข้อมูลที่ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนที่สุด นักวิจัยชุมชนจึงต้องฝึกฝนกระบวนการนี้ด้วยการทำตามขั้นตอนต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีความละเอียดในการปรับแนวคำถามซึ่งเป็นเครื่องมือของนักวิจัยชุมชน

๖.๑๐ การบันทึกข้อมูลจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวิธี ต้องสัมพันธ์กับลักษณะข้อมูลที่ต้องการ โดยการบันทึกต้องตอบสนองความต้องการของการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการบันทึกละเอียด บันทึกข้อคิดเห็น ความรู้สึกของนักวิจัยแยกจากข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งบันทึกการจัดกลุ่มข้อมูลที่เหมือนหรือต่างกัน เทคนิคการบันทึกที่ดีจะรวมถึงการเลือกใช้สีปากกาที่ต่างกันของการบันทึกที่ต่างกันด้วย

ขั้นตอนที่ ๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. หลักการ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยชุมชน RECAP เป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องจากการเก็บข้อมูล ซึ่งนักวิจัยชุมชนเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถทำได้ ๒ ระยะ คือ (๑) ระยะที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในประเด็นที่ศึกษาซึ่งเน้นที่ทวนทางสังคมของชุมชน และเป็นการพิจารณาความครอบคลุมของข้อมูลในประเด็นนั้น (๒) ระยะหลังจากที่ได้ข้อมูลครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อนำไปอธิบายหรือสรุปให้เห็นรายละเอียด องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ ตลอดจนเพื่อใช้สนับสนุนการตีความและการให้ความหมายโดยทวนทางสังคมที่ศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทวนทางสังคมได้อย่างชัดเจนครอบคลุม การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการจัดระเบียบข้อมูลและการให้รหัสข้อมูล เพื่อแยกแยะเนื้อหาสาระ ตลอดจนการจัดกลุ่มประเด็นหลัก ประเด็นย่อย ที่นำไปสู่การตีความ การให้ความหมาย และสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับ ทวนทางสังคม และศักยภาพของชุมชนในการจัดการกับปัญหาและความต้องการในประเด็นต่างๆ ของชุมชน โดยนักวิจัยชุมชนสามารถเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้หลายวิธี ตามลักษณะของข้อมูลและเป้าหมายในการนำเสนอ เช่น การสรุปเส้นทางการพัฒนา การวิเคราะห์จำแนกข้อมูลและจัดหมวดหมู่ข้อมูล การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของทวนทางสังคมกับการดำเนินงานและกิจกรรม การวิเคราะห์ผู้ได้รับผลกระทบจากงานและกิจกรรมของทวนทางสังคม การทำตารางวิเคราะห์เทียบเคียง และการจัดทำแผนภาพวิเคราะห์ระบบหลักและระบบย่อยของชุมชน เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลทวนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล

๒.๒ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทวนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน รายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล

๓. วิธีการ

ประกอบด้วยเนื้อหา ๒ ส่วน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่นักวิจัยชุมชนได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแล้วเสร็จขั้นตอนต่อไปเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) นักวิจัยชุมชนอ่านข้อมูลบันทึกภาคสนามอย่างละเอียด
- ๒) ทีมนักวิจัยชุมชนร่วมสอบทานความครอบคลุมตามแนวคำถาม (ในกรณีที่ข้อมูลที่ต้องการยังไม่ครบถ้วน และไม่มีข้อมูลจากการบันทึกภาคสนามสำหรับเติมเต็มข้อมูล นักวิจัยชุมชนสามารถลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลตามแนวคำถามเพิ่มเติมได้)
- ๓) นักวิจัยชุมชนร่วมวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจำแนกข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการ
- ๔) นักวิจัยชุมชนนำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกมาบันทึกลงในตารางวิเคราะห์ปฏิบัติการที่กำหนด โดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนในการจัดการกับปัญหาและความต้องการของชุมชน
- ๕) ทีมนักวิจัยชุมชนร่วมตรวจสอบและเติมเต็มประเด็นข้อมูลที่ต้องการลงในตารางวิเคราะห์

๓.๒ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากที่ได้ข้อมูลครบถ้วนและเพียงพอแล้ว นักวิจัยชุมชนจะต้องมีการจำแนกข้อมูลและการให้รหัสข้อมูล ทั้งนี้ได้มีการยกตัวอย่างตารางการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อช่วยในการจัดระเบียบ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล พร้อมทั้งช่วยสรุปและเทียบเคียงข้อมูลในประเด็นต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน งานและกิจกรรม ผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน และสามารถสรุปเป็นระบบการจัดการตนเองของทุนทางสังคม รายละเอียดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑) การวิเคราะห์ที่มาและเส้นทางการพัฒนาตำบล โดยนำข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งในรายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล มาสรุปสถานการณ์ปัญหาหรือเหตุการณ์หรือผลของการพัฒนาในระยะก่อนที่ส่งผลกระทบหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชุมชน ตามลำดับระยะเวลาที่เกิดสถานการณ์หรือเหตุการณ์สำคัญ พร้อมทั้งสรุปสาเหตุ การดำเนินงานหรือกิจกรรม ทุนทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑ แผนภาพที่ ๖.๑ และแผนภาพที่ ๖. ๒

๒) การจัดระเบียบข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับและศักยภาพของชุมชน ดังนี้

(๑) จัดระเบียบทุนทางสังคม ๖ ระดับและศักยภาพของชุมชน โดยการนำข้อมูลจากการวิจัยชุมชน RECAP รายหมู่บ้านหรือชุมชน มาสรุปความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของแต่ละทุนทางสังคมให้ครบถ้วนทุกระดับ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๒

(๒) สรุปจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับ ของตำบล รายหมู่บ้านหรือชุมชน รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๓

(๓) เทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้านหรือชุมชน กับการสะท้อนศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง) รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๔

(๔) สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านการเมือง การปกครอง รายละเอียดใน ปฏิบัติการที่ ๖.๕ - ๖.๑๐

(๕) เทียบเคียงทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชนรายหมู่บ้านหรือชุมชน โดยนำข้อมูลจากการวิจัยชุมชน RECAP เทียบเคียงกับ ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑๑

(๖) เทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้านหรือชุมชน กับการผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหาการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑๒

(๗) เทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้านหรือชุมชน กับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น และสรุปภาพรวมการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ ในรายหมู่บ้าน พร้อมทั้งจัดทำแผนภาพการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้านหรือชุมชน และสรุปทุนทางสังคมภาพรวมตำบล รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑๓ - ๖.๑๖

(๘) รวบรวมและสรุปเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของตำบล รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑๗

(๙) วิเคราะห์กิจกรรมของทุนทางสังคมและการขับเคลื่อนงานเพื่อพัฒนาต่อเนื่องและขยายผล รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑๘

(๑๐) วิเคราะห์ศักยภาพของทุนทางสังคมในการพัฒนางานต่อเนื่องและขยายผล รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๑๙

(๑๑) วิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของทุนทางสังคมในการสร้างการเรียนรู้ต่อประชากรเป้าหมาย รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๒๐

(๑๒) จัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมสำหรับการพัฒนากลุ่มและแหล่งเรียนรู้ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๒๑

(๑๓) วิเคราะห์ความสอดคล้องของการพัฒนาวัฒนธรรมในพื้นที่ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๖.๒๒

๓) การวิเคราะห์และการจัดระบบหลัก ระบบย่อย และการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน ดังนี้

(๑) สร้างความเข้าใจข้อมูลทุนทางสังคมของพื้นที่ โดยอ่านบททวนและเรียนรู้รายละเอียดของผลการสรุปข้อมูลทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับ ทั้งในรายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล

(๒) สร้างความเข้าใจข้อมูลความเข้มแข็งของทุนทางสังคม โดยอ่านบททวนและเรียนรู้จากผลการวิเคราะห์การจัดการตนเอง และศักยภาพและความพร้อมในการสร้างการเรียนรู้ต่อประชากรเป้าหมาย โดยศึกษาผลการเทียบเคียงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคม ๖ ระดับ ทั้งในรายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล กับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

(๓) ทำการศึกษาผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของทุนทางสังคมในการสร้างการเรียนรู้ต่อประชากรเป้าหมาย

(๔) ร่วมกันจัดกลุ่มทุนทางสังคม ตามระดับการจัดการตนเอง เช่น การจัดกลุ่มเฉพาะทุนทางสังคมที่มีคุณลักษณะการจัดการตนเองระดับดีมากเท่านั้น หรือคัดเลือกทั้งระดับดีและระดับดีเป็นต้น ส่วนการจัดกลุ่มทุนทางสังคมตามศักยภาพและความพร้อมของทุนทางสังคมในการสร้างการเรียนรู้ สามารถเลือกได้ เช่น ทุนทางสังคมที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ (เป็นดาว) หรือทุนทางสังคมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ (เป็นสี่เหลี่ยม) เป็นต้น

(๕) ร่วมกันจัดระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น วิเคราะห์ตาม ๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหา หรือ ตาม ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ หรือตามโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น ๕ ด้าน

(๖) นำผลการวิเคราะห์จากปฏิบัติการต่างๆ มาจัดระบบการจัดการของชุมชนด้วยการเทียบเคียงความเหมือน ความต่างของงานและกิจกรรม ด้วยการคัดเลือกงานและกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันมารวมไว้ด้วยกัน เพื่อให้เห็นองค์ประกอบของงานและกิจกรรมรวมทั้งทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องในแต่ละระบบหลักและระบบย่อยของชุมชน ทั้งนี้อาจจะเลือกใช้แนวทางการจัดระบบ ดังนี้

(๖.๑) การจัดระบบตาม ๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหาลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ สามารถนำข้อมูลจากปฏิบัติการที่ ๖.๑๒ การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้านกับการผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นปัญหาลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ มาจัดกลุ่มประเภทของงานและกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน

(๖.๒) การจัดระบบตาม ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ โดยนำข้อมูลจากปฏิบัติการที่ ๖.๑๑ การเทียบเคียงทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชนรายหมู่บ้าน เทียบเคียงกับ ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ มาจัดกลุ่มประเภทของงานและกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน

(๖.๓) การจัดระบบตามโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน โดยนำข้อมูลจากปฏิบัติการที่ ๖.๔ การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน กับศักยภาพในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมือง การปกครอง) มาจัดกลุ่มประเภทของงานและกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน

(๗) นำข้อมูลทุนทางสังคมทุกระดับ ของแต่ละหมู่บ้านที่มีงานและกิจกรรม หรือความสอดคล้องกับแนวทางการจัดระบบที่เลือก (ได้แก่ ๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหา หรือ ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ หรือ ๕ ด้านตามโครงสร้างของชุมชน) มาวางไว้ในขอบเขตวงกลม ซึ่งในแต่ละวงกลมที่กำหนดนี้มีการรวบรวมประเภทของงานและกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน ทั้งนี้ทุนทางสังคมแต่ละทุนสามารถถูกนำไปวางไว้ในหลายวงหรือหลายกลุ่มได้ ขึ้นอยู่กับงานและกิจกรรมที่ทุนทางสังคมนั้นๆ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

(๘) กำหนดชื่อระบบหลัก และระบบย่อย โดยพิจารณาจากลักษณะงานและกิจกรรม ที่ทุนทางสังคมในแต่ละกลุ่มได้ที่ดำเนินงาน เช่น ระบบอาสาสมัคร ประกอบด้วย ทุนทางสังคมที่เป็น อสม. อผส. อพมก. อปพร. ชรบ. หรือระบบเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย ทุนทางสังคมที่เป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน (กลุ่มทอผ้า กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ ฯลฯ) เป็นต้น โดยสามารถศึกษาการจัดทำแผนภาพการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน การจัดระบบหลัก และระบบย่อย จากแผนภาพที่ ๖.๕ - ๖.๗

๔. ผลผลิตและผลลัพธ์

๔.๑ นักวิจัยชุมชนมีความเข้าใจในแนวคิดหลักการ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนรายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล

๔.๒ นักวิจัยชุมชนมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชน รายหมู่บ้านหรือชุมชน และภาพรวมตำบล

๔.๓ ข้อมูลที่แสดงกระบวนการจัดการตนเองของชุมชน ระบบการจัดการของทุนทางสังคมใน ๖ ระดับ และศักยภาพของชุมชนในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

๕. ปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

ปฏิบัติการที่ ๖.๑ ที่มาและเส้นทางการพัฒนาของตำบลและของแต่ละทุนทางสังคม

คำชี้แจง อธิบายสถานการณ์ปัญหาที่ผ่านมาจากชุมชน สาเหตุและผลกระทบของปัญหา ที่มาและเส้นทางการพัฒนาของตำบล และเส้นทางการพัฒนาของแต่ละทุนทางสังคมในพื้นที่ ตามลำดับระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ สถานการณ์สำคัญ พร้อมรายละเอียดของการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ และระบุทุนทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงเรื่องที่ทำ ความเชี่ยวชาญ และผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกันในแต่ละช่วงเวลา

ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)	สถานการณ์ปัญหาที่ผ่านมาจากชุมชน เหตุของปัญหา ผลกระทบ ประชากรที่ได้รับผลกระทบ	เหตุการณ์ สถานการณ์สำคัญของการพัฒนาตำบล หรือสถานการณ์สำคัญของการพัฒนาทุนทางสังคมในพื้นที่	การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับหรือตอบสนองเหตุการณ์ สถานการณ์ และระบุทุนทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมพร้อมเรื่องที่ทำ ความเชี่ยวชาญ	ผลผลิต/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (สอบทานเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์)

แนวทางการเขียนสรุปปฏิบัติการที่ ๖.๑

อธิบายที่มาและเส้นทางการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ตามลำดับเหตุการณ์หรือสถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา พร้อมทั้งรายละเอียดงานสถานการณ์ปัญหาที่ผ่านมาจากชุมชน สาเหตุและผลกระทบของปัญหา ที่มาและเส้นทางการพัฒนาของตำบล และเส้นทางการพัฒนาของแต่ละทุนทางสังคมในพื้นที่ ตามลำดับระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ สถานการณ์สำคัญ พร้อมรายละเอียดของการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ และระบุทุนทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงเรื่องที่ทำ ความเชี่ยวชาญ และผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกันในแต่ละช่วงเวลา

ปฏิบัติการที่ ๖.๒ จัดระเบียบทบทวนทางสังคม ๖ ระดับและศักยภาพของชุมชนโดยการนำใช้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์รณนาแบบเร่งด่วน (RECAP) รายหมู่บ้าน
 คำชี้แจง ให้นำกรวิจัยชุมชนรวบรวม จัดระเบียบข้อมูลทบทวนทางสังคม ระดับรายหมู่บ้านและระดับหรือเรื่องเด่นหรือกิจกรรมที่ทำโดยนำใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยชุมชน RECAP

หมู่บ้าน	ทบทวนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ธุรกรรมกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....		
๑.ระดับบุคคลและครอบครัว		
๑)		
๒)		
๓) อื่นๆ		
๒.กลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน		
๒.๑ กลุ่มทางสังคม		
๑)		
๒)		
๓) อื่นๆ		
๒.๒ องค์กรชุมชน		
๑)		
๒)		
๓) อื่นๆ		
๓.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์		
๓.๑ หน่วยงาน		
๑) อปท.....		
๒) รพ.สต.....		

หมู่บ้าน	ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมกิจกรรมและงานต้น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุนายละเอียด)
	๓) โรงเรียน..... ๔) อื่นๆ	
	๓.๒ แหล่งประโยชน์ ๑) ..... ๒) ..... ๓) อื่นๆ	
	๔. หมู่บ้านหรือชุมชน ๔.๑ ..... ๔.๒ ..... อื่นๆ	
	๕. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง) ๕.๑ ชื่อทุนทางสังคม.....ชื่อหมู่บ้าน.... ๕.๒ ชื่อทุนทางสังคม.....ชื่อหมู่บ้าน.... อื่นๆ	
	๖. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง) ๖.๑ ชื่อทุนทางสังคม.....เครือข่าย.... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.... ๖.๒ ชื่อทุนทางสังคม.....เครือข่าย.... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.... อื่นๆ	

ปฏิบัติการที่ ๖.๔ การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน กับศักยภาพในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมือง การปกครอง) คำชี้แจง¹ เทียบเคียงข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับ (ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ระดับชุมชนหรือหมู่บ้านระดับตำบล และ ระดับเครือข่าย) รายหมู่บ้านและระบุความเชี่ยวชาญเรื่องเด่นกิจกรรมที่ทำกับผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมือง การปกครอง และประเด็นที่สอดคล้องและเลือกเติม ✓ ในแต่ละด้านได้มากกว่าหนึ่งช่อง จากนั้นให้สรุปผลรวมแต่ละด้าน

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	ด้านสังคม			ด้านเศรษฐกิจ			ด้านสภาวะแวดล้อม			ด้านสุขภาพ			ด้านการเมืองการปกครอง		
		หมู่บ้านระดับตำบล	ชุมชนระดับตำบล	ตำบล	หมู่บ้านระดับตำบล	ชุมชนระดับตำบล	ตำบล	หมู่บ้านระดับตำบล	ชุมชนระดับตำบล	ตำบล	หมู่บ้านระดับตำบล	ชุมชนระดับตำบล	ตำบล	หมู่บ้านระดับตำบล	ชุมชนระดับตำบล	ตำบล
หมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ตำบล	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
อื่นๆ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ผลรวมแต่ละด้าน																

¹ หัวข้ออื่นๆ กำหนดจะระบุ ขอให้ให้นักวิจัยชุมชนวิเคราะห์ให้เป็นความต่างจากหัวข้อที่กำหนดไว้

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรม ของทุนทางสังคม (ระบุ)	ด้านสังคม				ด้านเศรษฐกิจ				ด้านสถานะแวดล้อม				ด้านสุขภาพ				ด้านการเมือง การปกครอง			
		.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน																					
๒.๑ กลุ่มทางสังคม																					
.....																					
ผลรวมแต่ละด้าน																					
๒.๒ องค์กรชุมชน																					
.....																					
.....																					
ผลรวมแต่ละด้าน																					
๓. ระดับหน่วยงาน และ แหล่งประโยชน์																					
๓.๑ หน่วยงาน																					
อปท.....																					
รพ.สต.....																					
โรงเรียน.....																					
อื่นๆ																					
๓.๒ แหล่งประโยชน์																					
๑)																					
๒)																					
ผลรวมแต่ละด้าน																					

แนวทางการสรุปปฏิบัติการที่ ๖.๔

นับรวมจำนวนทุนทางสังคมทั้งหมดทั้ง ๖ ระดับรายหมู่บ้าน กับศักยภาพในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมือง การปกครอง) และระดับความเชี่ยวชาญเรื่องต้นกิจกรรมที่ทำกับผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมือง การปกครอง และการจัดการเฉพาะประเด็น

ปฏิบัติการที่ ๖.๔ สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านสังคม

คำชี้แจง นำใช้ข้อมูล TCNAP และ RECAP สรุปจำนวนทุนทางสังคมที่มีการจัดการงานและกิจการใน การดูแลประชากรกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประเด็นของพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน โดยนำข้อมูลจากปฏิบัติการที่ ๖.๔

ศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น ด้านสังคม	หมู่บ้านหรือชุมชน (ระบุจำนวน)										รวม							
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐		๑๑	...					
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว (คน)																		
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน (กลุ่ม)																		
๓. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์																		
๓.๑ ระดับหน่วยงาน (แห่ง)																		
๓.๒ ระดับแหล่งประโยชน์ (แห่ง)																		
๔. ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน (จำนวนทุนทำงานระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน)																		
๕. ระดับตำบล (จำนวนทุนทำงานระดับตำบล)																		
๖. ระดับเครือข่าย (จำนวนทุนทำงานระดับเครือข่าย)																		
รวมทั้งหมด																		

ปฏิบัติการที่ ๖.๗ สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านภาวะแวดล้อม คำชี้แจง นำใช้ข้อมูล TCNAP และ RECAP สรุปจำนวนทุนทางสังคมที่จัดการงานและกิจกรรมในการดูแลประชากรกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประเด็นของพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน โดยนำใช้ข้อมูลจากปฏิบัติการที่ ๖.๔

ศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ท้องถิ่น ตำบลเศรษฐกิจ	หมู่บ้านหรือชุมชน (ระบุจำนวน)										รวม					
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐		๑๑	...			
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว (คน)																
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน (กลุ่ม)																
๓. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์																
๓.๑ ระดับหน่วยงาน (แห่ง)																
๓.๒ ระดับแหล่งประโยชน์ (แห่ง)																
๔. ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน (จำนวนทุนทำงานระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน)																
๕. ระดับตำบล (จำนวนทุนทำงานระดับตำบล)																
๖. ระดับเครือข่าย (จำนวนทุนทำงานระดับเครือข่าย)																
รวมทั้งหมด																

ปฏิบัติการที่ ๖.๙ สรุปศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ด้านการเมือง การปกครอง คำชี้แจง นำใช้ข้อมูล TCNAP และ RECAP สรุปจำนวนทุนทางสังคมที่จัดการดำเนินงานและกิจการมในการดูแลประชากรกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประเด็นของพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน โดยนำใช้ข้อมูลจากปฏิบัติการที่ ๖.๔

ศักยภาพชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ	หมู่บ้านหรือชุมชน (ระบุจำนวน)										รวม					
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐		๑๑	...			
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว (คน)																
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน (กลุ่ม)																
๓. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์																
๓.๑ ระดับหน่วยงาน (แห่ง)																
๓.๒ ระดับแหล่งประโยชน์ (แห่ง)																
๔. ระดับชุมชน หรือหมู่บ้าน (จำนวนทุนทำงานระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน)																
๕. ระดับตำบล (จำนวนทุนทำงานระดับตำบล)																
๖. ระดับเครือข่าย (จำนวนทุนทำงานระดับเครือข่าย)																
รวมทั้งหมด																

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๐ สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคมที่สะท้อนศักยภาพชุมชน (งานและกิจกรรม) ในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน
 คำชี้แจง สรุปจำนวนทุนทางสังคมที่มีการจัดการงานและกิจกรรมของพื้นที่สะท้อนศักยภาพ ๕ ด้าน จากปฏิบัติการที่ ๖.๕-๖.๙ และเรียงลำดับจำนวน
 มากไปหาน้อยของศักยภาพทางสังคมรายด้าน กับการกระจายในแต่ละชุมชน และลำดับตามจำนวนจากการจัดการเฉพาะประเด็นราย
 หมู่บ้าน จากนั้นเติมหมายเลขลำดับลงในช่อง (.....)

หมู่บ้าน	จำนวนทุนทางสังคมที่สะท้อนศักยภาพชุมชนรายด้าน (ลำดับ)				
	สังคม	เศรษฐกิจ	สภาวะแวดล้อม	สุขภาพ	การเมืองการปกครอง
หมู่ที่ ๑	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)
หมู่ที่ ๒	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)
หมู่ที่ ๓	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)
หมู่ที่ ๔	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)
หมู่ที่.....	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)
รวม	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)	..... (...)

หมายเหตุ การเรียงลำดับใหม่วงเล็บศักยภาพ ๕ ด้านให้เทียบเคียงภายในหมู่บ้านเท่านั้น โดยจัดเป็นลำดับที่ ๑ ถึงลำดับที่ ๕ ซึ่งลำดับที่ ๑ คือจำนวนมากที่สุด และลำดับที่ ๕ คือจำนวนน้อยที่สุด

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๑ การเทียบเคียงทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชนของ อปท. เครือข่ายรายหมู่บ้านโดยนำข้อมูลจากรายละเอียดซึ่งชาติพันธุ์รวมแบบ
 เร่งด่วน (RECAP) เทียบเคียงกับ ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ
 คำชี้แจง เทียบเคียงข้อมูลทุนทางสังคม๖ ระดับ (ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ ระดับ
 ชุมชนหรือหมู่บ้าน ระดับตำบลและ ระดับเครือข่าย) รายหมู่บ้านและระดับความเชี่ยวชาญ เรื่องเด่น กิจกรรมที่ทำโดยนำข้อมูลที่ได้จาก RECAP เทียบเคียงกับ
 ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะให้ระบุหมายเลขข้อย่อได้มากหนึ่งข้อ

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ (ระบุหมายเลขข้อย่อได้มากหนึ่งข้อ)								
หมู่ที่.....ชื่อ.....		นครปฐมบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...	นครศรีธรรมราชบุรี...
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว										
๒.๑ กลุ่มทางสังคม										
๒.๒ องค์กรชุมชน										

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทางสังคม (ระบุ)	๓+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ (ระบุหมายเลขข้อใดข้อหนึ่งข้อ)							
		คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน	คณะ สภาประชาชน สภาประชาชน สภาประชาชน
ระดับเครือข่าย (ระบุตำบลที่เกี่ยวข้อง)									
.....									
.....									
รวมจำนวนข้อย่อยแต่ละประเด็นนโยบายสาธารณะ (ภาพหมู่บ้าน)									
หมู่ที่.....ชื่อ.....									
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว									
.....									
.....									
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน									
๒.๑ กลุ่มทางสังคม									
๑)									
.....									
๒.๒ องค์กรชุมชน									
.....									
.....									

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ (ระบุหมายเลขข้อย่อได้มากกว่าหนึ่งข้อ)							
		พ.ร.บ.สุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.ส่งเสริมสุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.สุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.สุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.สุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.สุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓	พ.ร.บ.สุขภาพ พ.ร.บ.ฉบับที่ ๒๕๕๓
๖. ระดับเครือข่าย (ระบุตำบลที่เกี่ยวข้อง)									
.....									
.....									
รวมจำนวนข้อย่อแต่ละประเด็นนโยบายสาธารณะ (ภาพหมู่บ้าน)									

แนวทางการสรุปปฏิบัติการที่ ๖.๑๑

เขียนสรุประบอบย่อย แจกแจงตามลักษณะทุนทางสังคมในระบบที่สีงาน กิจกรรม ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะ จำแนกตามประเด็น และอธิบายความสอดคล้องกับข้อเสนอทั้งลักษณะ วิธีการ ขั้นตอน ซึ่งแสดงถึงการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๒ การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับรายหมู่บ้านกับผลกระทบต่อ ๑๐ ปัญหาที่พบในชุมชนท้องถิ่น

คำชี้แจง^๓ เทียบเคียงข้อมูลทุนทางสังคม ๖ ระดับ (ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน ระดับตำบลและ ระดับเครือข่าย) รายหมู่บ้านและความเชื่อมโยงเรื่องเดิมกิจกรรมที่กำกับผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นการแก้ไข ปัญหาการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ ในช่องผลกระทบได้มากกว่าหนึ่งช่อง โดยศึกษารายละเอียดจาก ภาคผนวก ค

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหาการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ (เลือกเติม ☒ ได้มากกว่าหนึ่งช่อง)																		
		แก้ไขสุขภาพ รบบสุขภาพระดับ ๑	สุขภาพจิตและ สุขภาพจิตเวช ๒	สุขภาพจิตเวช ๓	สุขภาพจิตเวช ๔	สุขภาพจิตเวช ๕	สุขภาพจิตเวช ๖	สุขภาพจิตเวช ๗	สุขภาพจิตเวช ๘	สุขภาพจิตเวช ๙	สุขภาพจิตเวช ๑๐									
หมู่บ้าน.....ชื่อ.....																				
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว																				
.....																				
.....																				
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน																				
๒.๑ กลุ่มทางสังคม																				
.....																				
.....																				
๒.๒ องค์กรชุมชน																				
.....																				
.....																				

^๓ หมายเลขเหตุ ๑๖ ปัญหาที่พบในชุมชนท้องถิ่น

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหาการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ (เลือกเติม ✓ ได้มากกว่าหนึ่งช่อง)																			
		ก. ครอบคลุมระดับ ๖	ข. ครอบคลุมระดับ ๗	ค. ครอบคลุมระดับ ๘	ง. ครอบคลุมระดับ ๙	จ. ครอบคลุมระดับ ๑๐	ฉ. ครอบคลุมระดับ ๑๑	ช. ครอบคลุมระดับ ๑๒	ซ. ครอบคลุมระดับ ๑๓	ฅ. ครอบคลุมระดับ ๑๔	ญ. ครอบคลุมระดับ ๑๕										
๓. ระดับหน่วยงานและ แหล่งประโยชน์																					
๓.๑ หน่วยงาน อปท.....																					
รพ. สต.....																					
โรงเรียน.....																					
อื่นๆ																					
๓.๒ แหล่งประโยชน์ ๑)																					
๒)																					
๔. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน																					
๕. ระดับตำบล (ระบุหมู่ที่เกี่ยวข้อง)																					
๖. ระดับเครือข่าย (ระบุตำบลที่เกี่ยวข้อง)																					

ระดับทุนทางสังคม	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหาการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ (เลือกเติม ✓ ได้มากกว่าหนึ่งช่อง)	
๓.๒ แหล่งประโยชน์			
๑)			
๒)			
๔. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน (จัดการตนเอง)			
.....			
.....			
๕. ระดับตำบล (ระบุหมู่ที่เกี่ยวข้อง)			
.....			
.....			
๖. ระดับเครือข่าย (ระบุตำบลที่เกี่ยวข้อง)			
.....			
.....			
รวมจำนวนแต่ละประเด็นปัญหา (ภาพหมู่บ้าน)			

แนวทางการสรุปปฏิบัติการที่ ๖.๑๒

ให้เขียนสรุป แจกแจงตามลักษณะทุนทางสังคมในระบบที่ส่งงาน กิจกรรม ที่สอดคล้องกับการจัดการสถานการณ์ปัญหา ๑๐ ประเด็นในพื้นที่ ดังนี้

- ๑. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
 โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่.....
 ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่.....
 และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่.....
- ๒. เด็กด้อยพัฒนาการ ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
 โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่.....
 ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่.....
 และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่.....
- ๓. ปัญหาครอบครัวความรุนแรง ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
 โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่.....
 ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่.....
 และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่.....
- ๔. ชยะล้น ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
 โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่.....
 ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่.....
 และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่.....
- ๕. ภัยพิบัติ ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
 โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่.....
 ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่.....
 และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่.....

๖. การดูแลสุขภาพชุมชนไม่ครอบคลุม ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
- โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่ .....
- ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่ .....
- และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่ .....
๗. อาหารปลอดภัย ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
- โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่ .....
- ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่ .....
- และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่ .....
๘. วิถีเกษตรธุรกิจ ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
- โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่ .....
- ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่ .....
- และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่ .....
๙. บุหรี่และสารเสพติด ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
- โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่ .....
- ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่ .....
- และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่ .....
๑๐. อุบัติเหตุจราจรและแอลกอฮอล์ ได้แก่ งานและกิจกรรม (ระบุ) .....
- โดยทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลัก ได้แก่ .....
- ทุนทางสังคมที่ดำเนินการร่วม ได้แก่ .....
- และทุนทางสังคมที่สนับสนุน ได้แก่ .....
- ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรทุกช่วงวัย และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๓ การเทียบเคียงงานและกิจกรรมของทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน กับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น
 คำชี้แจง เทียบเคียงข้อมูลทางสังคม ๖ ระดับ (ระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ระดับหน่วยงาน และแหล่งประโยชน์ ระดับ
 ชุมชนหรือหมู่บ้าน (จัดการตนเอง) ระดับตำบลและ ระดับเครือข่าย) รายหมู่บ้านและระดับความเชี่ยวชาญเรื่องเทคนิคการทาบที่เกิดขึ้นต่อ
 ๗ คุณลักษณะการ จัดการตนเองของชุมชน ที่สอดคล้องและเลือกเติม ✓ในแต่ละด้านได้มากกว่าหนึ่งช่อง

การให้สัญลักษณ์การจัดการตนเอง

มีครบทั้ง ๗ คุณลักษณะ	✓ การจัดการตนเอง ระดับดีมาก	มี ๔-๖ คุณลักษณะ	❖ การจัดการตนเองระดับดี	น้อยกว่า ๔ คุณลักษณะ	➤ การจัดการตนเอง ระดับกำลังพัฒนา		
ระดับทุนทางสังคม (ระบุ)	งานกิจกรรมของทุนทางสังคม (ระบุ)	๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น (เติมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)				รวมจำนวนข้อที่สอดคล้อง	สัญลักษณ์การจัดการตนเอง (ระบุเพียงสัญลักษณ์เดียว)
		หมู่หรือชุมชนในหมู่บ้าน	หมู่หรือชุมชนในตำบล	หมู่หรือชุมชนในอำเภอ	หมู่หรือชุมชนในจังหวัด		
หมู่ที่.....ชื่อ.....							
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว							
.....							
.....							
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน							
๒.๑ กลุ่มทางสังคม							

ระดับทุน ทางสังคม	งานกิจกรรม ของทุนทางสังคม (ระบุ)	๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น (เติมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)								รวม จำนวนข้อที่ สอดคล้อง	สัญลักษณ์การ จัดการตนเอง (ระบุเพียง สัญลักษณ์เดียว)
		ศูนย์ชุมชนพัฒนา ระบบสุขภาพชุมชน ระดับตำบล/ชุมชน/เขต/อำเภอ	คณะผู้บริหารระดับตำบล/อำเภอ	แผนชุมชนระดับตำบล/อำเภอ ระบบสุขภาพระดับอำเภอ	แผนชุมชนระดับตำบล/อำเภอ หรือระดับชุมชน	คณะกรรมการชุมชน	กลุ่มเครือข่ายชุมชน ระดับตำบล/อำเภอ	กลุ่มเครือข่ายชุมชน ระดับตำบล/อำเภอ	กลุ่มเครือข่ายชุมชน ระดับตำบล/อำเภอ		
๒. องค์กรชุมชน											
๓. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์											
๓.๑ หน่วยงาน อปท.....											
รพ. สด.....											
โรงเรียน.....											
อื่นๆ											
๓.๒ แหล่งประโยชน์ ๑)											
๒)											
๔. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน (จัดการตนเอง)											
.....											
.....											
๕. ระดับตำบล (ระบุหมู่ที่เกี่ยวข้อง)											
.....											
.....											

ระดับทุน ทางสังคม	งานกิจกรรม ของทุนทางสังคม (ระบุ)	๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น (เติมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)								รวม จำนวนข้อที่ สอดคล้อง	สัญลักษณ์การ จัดการตนเอง (ระบุเพียง สัญลักษณ์เดียว)
		หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ	หมู่บ้านชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ		
๖. ระดับเครือข่าย (ระบุตำบลที่เกี่ยวข้อง)											
.....											
.....											
หมู่ที่.....ชื่อ.....											
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว											
.....											
.....											
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน											
๒.๑ กลุ่มทางสังคม											
๑).....											
.....											
๒.๒ องค์กรชุมชน											
.....											
.....											
๓. ระดับหน่วยงานและ แหล่งประโยชน์											

ระดับทุน ทางสังคม	งานกิจกรรม ของทุนทางสังคม (ระบุ)	๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น (เติมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)								รวม จำนวนข้อที่ สอดคล้อง	สัญลักษณ์การ จัดการตนเอง (ระบุเพียง สัญลักษณ์เดียว)
		ศูนย์ชุมชนระดับ อำเภอ/ระดับจังหวัด/ระดับ ประเทศ	คณะผู้บริหารระดับ ตำบล/ระดับอำเภอ/ระดับ จังหวัด	เทศบาลนคร/เทศบาล เมือง/ระดับจังหวัด/ระดับ ประเทศ	เทศบาลเมือง/เทศบาล เมือง/ระดับจังหวัด/ระดับ ประเทศ	เทศบาลเมือง/เทศบาล เมือง/ระดับจังหวัด/ระดับ ประเทศ	สภาวัฒนธรรมระดับ จังหวัด/ระดับประเทศ	ศูนย์บริการ/ศูนย์ พัฒนา/ระดับจังหวัด/ระดับ ประเทศ	ศูนย์บริการ/ศูนย์ พัฒนา/ระดับจังหวัด/ระดับ ประเทศ		
๓.๑ หน่วยงาน อปท.....											
รพ.สต.....											
โรงเรียน.....											
อื่นๆ											
๓.๒ แหล่งประโยชน์ ๑)											
๒)											
๔. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน											
.....											
.....											
๕. ระดับตำบล (ระบุหมู่ที่เกี่ยวข้อง)											
.....											
.....											
๖. ระดับเครือข่าย (ระบุตำบลที่เกี่ยวข้อง)											
.....											
.....											

แนวทางการสรุปปฏิบัติการที่ ๖.๑๓

เขียนสรุปอธิบาย แจกแจงตามลักษณะของทุนทางสังคม ที่มีส่วน กิจกรรมที่แสดงถึง ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๔ สรุปภาพรวมระดับการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน
 คำชี้แจง ให้นำผลการเทียบเคียงงานและกิจการของทุนทางสังคมกับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองจากปฏิบัติการที่ ๒.๕ (๑) มาสรุปเป็นดังต่อไปนี้

มีครบทั้ง ๗ คุณลักษณะ	✓ การจัดการตนเองระดับดีมาก	มี ๔-๖ คุณลักษณะ	❖ การจัดการตนเองระดับดี	น้อยกว่า ๔ คุณลักษณะ	➤ การจัดการตนเองระดับกำลังพัฒนา		
หมู่ที่	บุคคลและ ครอบครัว	กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	หน่วยงาน ประชาชน	หมู่บ้านจัดการ ตนเอง	ตำบล	เครือข่าย	ภาพรวมตำบล
หมู่ที่ ๑							
หมู่ที่ ๒							
หมู่ที่ ๓							
หมู่ที่ ๔							
หมู่ที่ ๕							
หมู่ที่ ๖							
รวม							
รวมแต่ละทุน							
ร้อยละของ แต่ละทุน							

หมายเหตุ

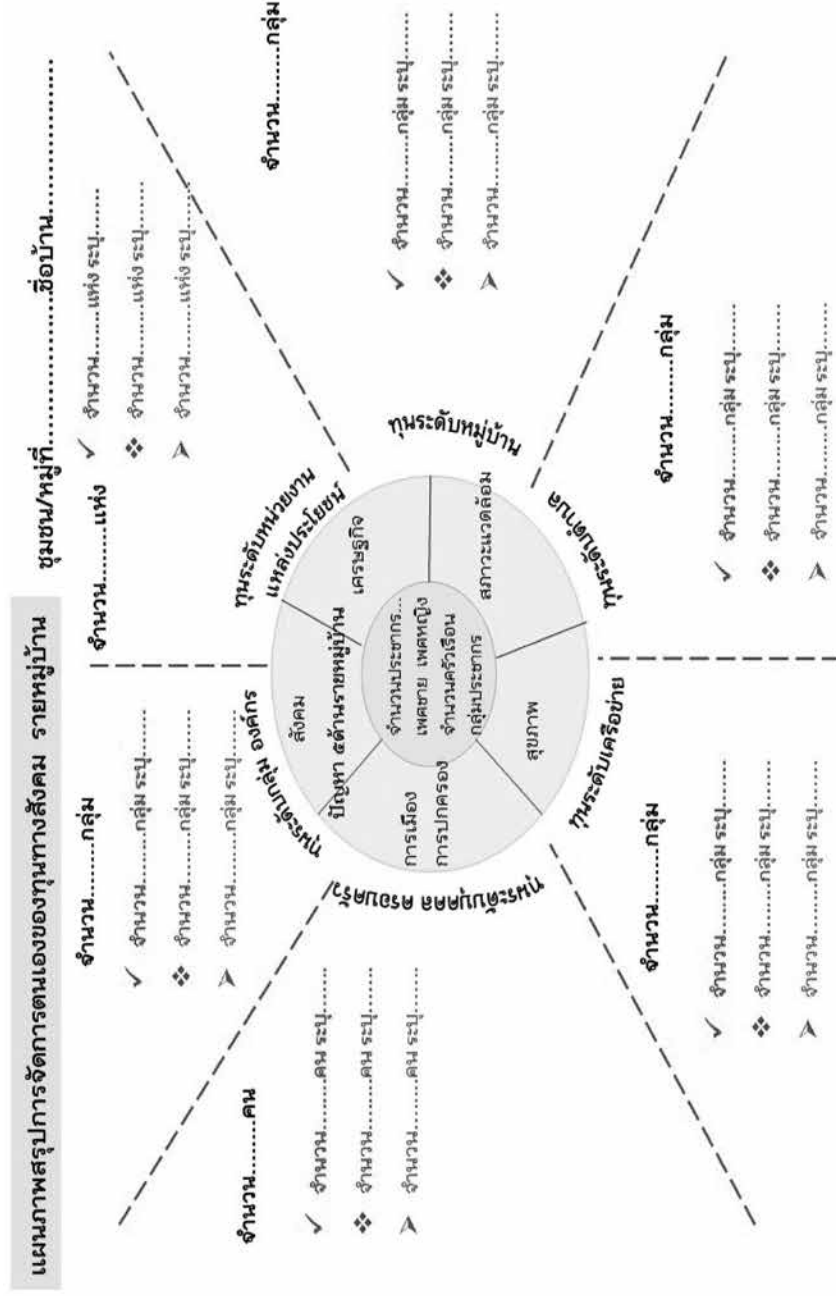
การคำนวณร้อยละของแต่ละทุน = [(ผลรวมของแต่ละ ✓, ❖, ➤) × ๑๐๐] / ผลรวมของแต่ละทุน

แนวทางการสรุปปฏิบัติการที่ ๖.๑๔

นับรวมจำนวนทุนทางสังคมทั้งหมดทั้ง ๖ ระดับและแสดงระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นทุกระดับ ซึ่งทุนทางสังคมสามารถสร้างผลกระทบให้หลายระบบ

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๕ การจัดทำแผนภาพสรุปการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน

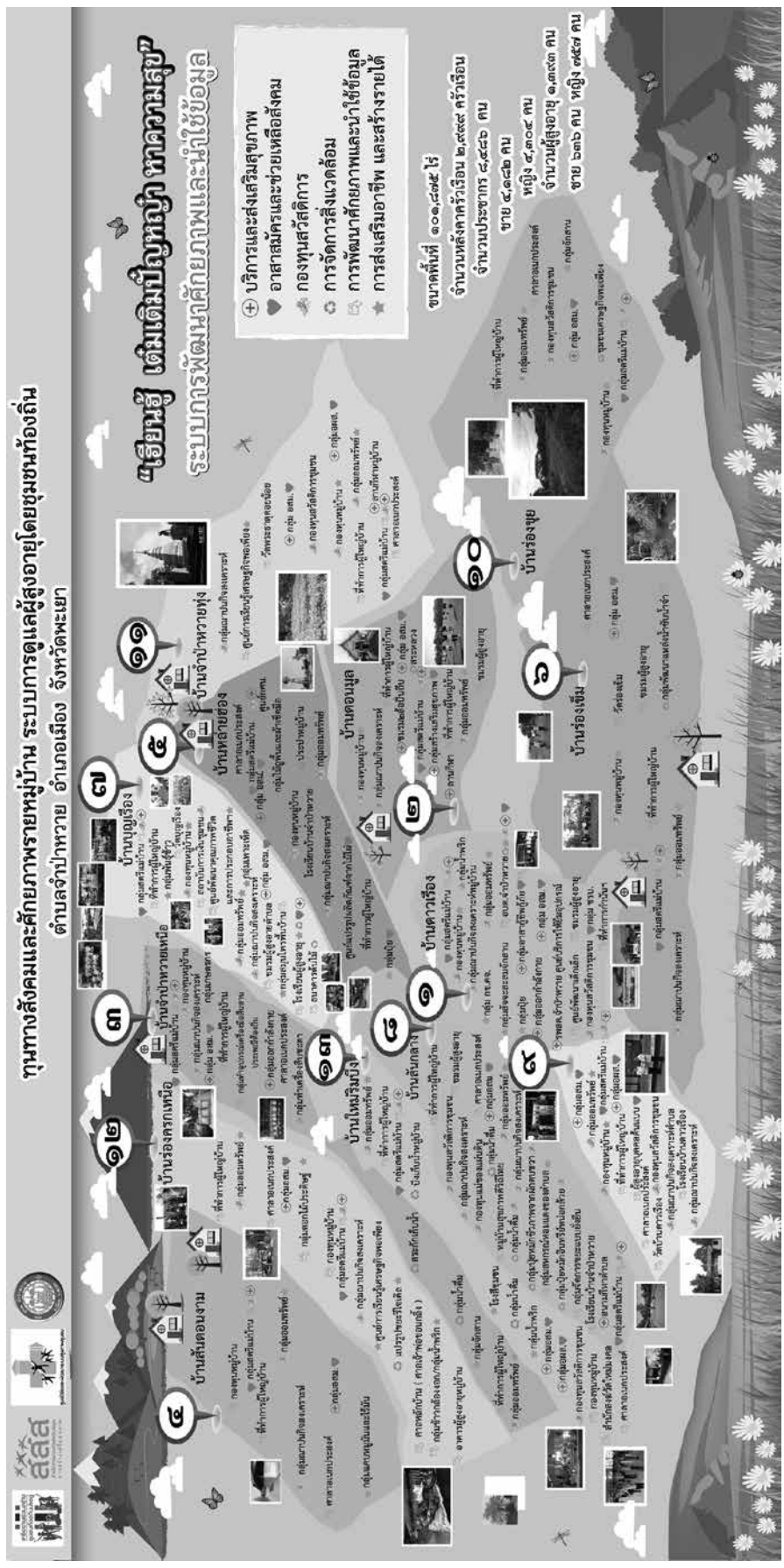
คำชี้แจงให้นำผลการเทียบเคียงงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมกับ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองจากปฏิบัติการที่ ๖.๑๔ มาสรุปในแผนภาพโดยให้ทำทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑ แผ่น ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๖.๓ ตัวอย่างสรุปการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๖ การจัดทำแผนภาพสรุปทุนทางสังคมภาพรวมตำบล คำชี้แจง ให้ทำทุนทางสังคมมาแสดงในแผนที่ตำบล ดังตัวอย่างแผนภาพ

แผนภาพที่ ๖.๔ ตัวอย่างการจัดทำแผนภาพสรุปทุนทางสังคมภาพรวมตำบล ตำบลจำปาทวย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๗ การจัดการรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของตำบล
 คำชี้แจง ให้ทำการเติมข้อมูลสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพ และเติมข้อมูลยอดเงินของแต่ละหมู่

หมู่บ้าน	สถาบันการเงิน กองทุน	ยอดเงิน	กลุ่มอาชีพ	ยอดเงิน	ยอดเงินรวมของหมู่บ้าน
หมู่ที่ ๑	กองทุนหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	.....บาท	
	ธนาคารหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มเลี้ยงปลา	.....บาท	
	กองทุน กข.คจ.	.....บาท	กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ	.....บาท	
	กองทุนหมุนเวียน	.....บาท	กลุ่มทำนา	.....บาท	
	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
รวม	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	.....บาท
หมู่ที่ ๒	กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	.....บาท	กลุ่มหมากอบแห้ง	.....บาท	
	กลุ่มเงินออมในโรงเรียน	.....บาท	กลุ่มเครื่องแกง	.....บาท	
	กลุ่มใช้น้ำประปาหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มเลี้ยงผึ้ง	.....บาท	
	กลุ่มสัจจะเพื่อการผลิต	.....บาท	กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ	.....บาท	
	กองทุนหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มโรงสีชุมชน	.....บาท	
	กองทุนเครื่องใช้งานศพ	.....บาท	กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ ไก่บ้าน	.....บาท	
	กลุ่มชลประทาน	.....บาท	กลุ่มอนุรักษ์ไก่ป่า	.....บาท	
	กองทุนขยะ	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	.....บาท

หมู่บ้าน	สถาบันการเงิน กองทุน	ยอดเงิน	กลุ่มอาชีพ	ยอดเงิน	ยอดเงินรวมของหมู่บ้าน
หมู่ที่ ๓	กองทุนหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มแม่บ้านทำขนม	.....บาท	
	กองทุนกข.คจ.	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิด	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กองทุนสามัคคีออมทรัพย์	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กลุ่มทำนา	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	
หมู่ที่ ๔	สถาบันการเงินชุมชนบ้านควนดินแดง	.....บาท	กลุ่มแม่บ้านเลี้ยงลูก	.....บาท	
	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิดบ้านสัก	.....บาท	กลุ่มทำนา	.....บาท	
	กลุ่มกองทุนหมู่บ้านสัก	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กองทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพ	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	
	กลุ่มผลิดปุ๋ยชีวภาพ	.....บาท	กลุ่มเลี้ยงปลาหัวจืด	.....บาท	
	กลุ่มการจัดทำน้ำ	.....บาท	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	.....บาท	
หมู่ที่ ๕	กลุ่มการจัดทำขยะ	.....บาท	กลุ่มสกัดน้ำมะพร้าวหล่อเย็น	.....บาท	
	กองทุนออมทรัพย์	.....บาท	กลุ่มรวมยางและการแปรรูป	.....บาท	
	กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มกองทุนข้าวสาร	.....บาท	
	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	กลุ่มปลูกมังคุด	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	

หมู่บ้าน	สถาบันการเงิน กองทุน	ยอดเงิน	กลุ่มอาชีพ	ยอดเงิน	ยอดเงินรวมของหมู่บ้าน
หมู่ที่ ๖	ธนาคารหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มทำกล้วยกรอบแก้ว	.....บาท	
	กองทุนชะกาด	.....บาท	กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่	.....บาท	
	กองทุนข้าวสาร	.....บาท	กลุ่มทำน้ำพริก	.....บาท	
	กองทุนขยะ	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กองทุน ญาณชะ	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กองทุนเงินล้าน	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร	.....บาท	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	
	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	
หมู่ที่ ๗	กองทุนหมู่บ้าน	.....บาท	กลุ่มทำไข่ต้ม	.....บาท	
	กลุ่มแสงตะวันเรื่อรอง	.....บาท	กลุ่มเลี้ยงหมู	.....บาท	
	อื่นๆ (ระบุ)	.....บาท	กลุ่มปุ๋ยหมัก	.....บาท	
หมู่ที่					
รวม	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	.....บาท
ภาพรวมตำบล	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	จำนวน.....แหล่ง	.....บาท	.....บาท

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๘ การวิเคราะห์กิจกรรมของทุนทางสังคมและการขับเคลื่อนงานเพื่อพัฒนาต่อเรื่องและขยายผล คำชี้แจง ให้นำข้อมูลจาก ปฏิบัติการที่ ๖.๔ การเทียบเคียงทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน กับศักยภาพในการจัดการตนเอง ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมือง การปกครอง) มาวิเคราะห์ลักษณะการทำงานของทุนทางสังคมในการขับเคลื่อนงาน โดยเชื่อมโยงกับข้อมูลหรือสถานะ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการดำเนินงานของทุนทางสังคม และวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงาน (ร่วมคิด ร่วมออกแบบ ร่วมวางแผนงาน และร่วมทำ) พร้อมทั้งระบุปัจจัยสนับสนุนการทำงาน (กำลังคน งบประมาณ และข้อมูล) และการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน ๖ ด้าน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่กำหนด

ข้อมูลหรือสถานะ ทุนทางสังคมกับการขับเคลื่อนงาน เพื่อการพัฒนาต่อยอด และขยายผล	ปัญหาและความต้องการที่ทุนทาง สังคมเข้ามาจัดการ	ทุนทางสังคมอื่นที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงาน (ระบุชื่อทุนทางสังคมได้มากกว่า ๑ ชื่อ)			ปัจจัยสนับสนุนการทำงาน (ใส่ ✓ ได้มากกว่า ๑ ชื่อ)		
		จำนวน	หน่วยงาน	ร่วมทำ	พ.๒๕๖๒	พ.๒๕๖๓	พ.๒๕๖๔
(๑) ด้านสังคม							
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
(๒) ด้านเศรษฐกิจ							
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						

ข้อมูลหรือสถานะ ทุนทางสังคมกับการขับเคลื่อนงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และขยายผล	ปัญหาและความต้องการที่ทุนทาง สังคมเข้ามาจัดการ	ทุนทางสังคมอื่นที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงาน (ระบุชื่อทุนทางสังคมได้มากกว่า ๑ ชื่อ)			ปัจจัยสนับสนุนการทำงาน (ใส่ ✓ ได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
		ร่วม ๒๒๗๕	มูลนิธิ ก.ท.๑๑๗๕	มูลนิธิ ๒๒๗๕	แหล่ง ทุน	บุคคล	๒๒๗๕
(๓) ด้านสถานะแวดล้อม							
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
(๔) ด้านสุขภาพ							
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
(๕) ด้านการเฝ้าระวังการปกครอง							
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						
..... (ชื่อทุนทางสังคม)	(ระบุปัญหาและความต้องการ)						

ปฏิบัติการที่ ๖.๑๙ การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนทางสังคมในการพัฒนางานต่อเนื่องและขยายผล
 คำชี้แจง อธิบายรายละเอียดของการจัดการงาน และกิจกรรม โดยระบุรายละเอียดงานเดิม และงานใหม่ที่ต่อยอดหรือขยายผล พร้อมทั้งระบุรหัสที่ตรงกับ
 ลักษณะการพัฒนางานต่อเนื่องและขยายผล พร้อมทั้งระบุรายชื่อทุนทางสังคมที่ร่วมดำเนินกิจกรรม

รหัสลักษณะการพัฒนางานต่อเนื่องและขยายผล

พัฒนางานต่อเนื่องและขยายพื้นที่	พัฒนางานต่อเนื่องโดยจัดกิจกรรม ที่หลากหลายมากขึ้น	พัฒนางานต่อเนื่องโดยบูรณาการกับหลายภาคส่วน
พัฒนางานใหม่แต่ทำเฉพาะเรื่องเฉพาะประเด็น	พัฒนางานใหม่และทำในลักษณะการบูรณาการ กับหลายภาคส่วน	อื่นๆ (ระบุ) .....

รหัสระดับชุมชนทางสังคมที่ร่วมดำเนินงาน

ระดับบุคคลและครอบครัว	ระดับกลุ่มหรือองค์กรชุมชน	ระดับหน่วยงาน แห่หลังประโยชน์
ระดับหมู่บ้าน (ชุมชน)	ระดับตำบล	ระดับเครือข่าย

ทุนทางสังคม	ระดับทุนทางสังคม (ระบุรหัส)	การจัดการงานและ กิจกรรม (ระบุรายละเอียดที่ดำเนินการ)	กิจกรรมต่อยอด หรือ ขยายผล (ระบุหมายเลขและรายละเอียดที่ดำเนินการ)		กิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น (ใส่ ปี ได้มากกว่า ๑ ข้อ)					
			ระบุหมายเลข	รายละเอียดที่ดำเนินการ	มูลนิธิชุมชนสัมพันธ์	ศูนย์พัฒนาอาชีพ	ศูนย์บริการ	ศูนย์สุขภาพ	ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ	
(๑) ด้านสังคม										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
(๒) ด้านเศรษฐกิจ										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
(๓) ด้านสถานะแวดล้อม										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
(๔) ด้านสุขภาพ										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
(๕) ด้านการเมืองการปกครอง										
.... (ทุนทางสังคม) ...										
.... (ทุนทางสังคม) ...										

ชื่อทุนทางสังคม	ศักยภาพหลักในการสร้างการเรียนรู้			ศักยภาพเสริมในการสร้างการเรียนรู้		รวม		กลุ่มเป้าหมายที่ได้เรียนรู้ (ใส่เครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่า ๑ ช่อง)									
	รัฐ/สถาบันวิจัย	ผู้ประกอบการ	ชุมชน	ผู้เรียน	ผู้สอน	รวมคะแนน (จำนวนเครื่องหมาย ✓)	รวมสัญลักษณ์	เกษตรกร	พนักงาน	ผู้ประกอบการ	นักเรียน	ผู้สูงอายุ	คนพิการ	ชนกลุ่มน้อย	คนด้อยโอกาส	คนชายขอบ	คนเปราะบาง
(๒) ด้านเศรษฐกิจ																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
(๓) ด้านสภาวะแวดล้อม																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
(๔) ด้านสุขภาพ																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
(๕) ด้านการเมืองการปกครอง																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	
..... (ทุนทางสังคม) ...																	

ปฏิบัติการที่ ๖.๒๑ การจัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมสำหรับการพัฒนากลุ่มและแหล่งเรียนรู้
 คำชี้แจง ให้นำข้อมูลจากข้อมูลก่อนหน้ามาสรุปสถานะงานและกิจกรรมเพื่อแสดงศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคมในระดับตำบล
 โดยตัวอักษร ที่แสดงถึงลักษณะสถานะของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (น/อ/ร)

น หมายถึง งานและกิจกรรมที่ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานส่วนกลางแล้วองค์กรเจ้าภาพขอความร่วมมือในการปฏิบัติการ
 จากองค์กรอื่นและกลุ่มอื่นในชุมชน

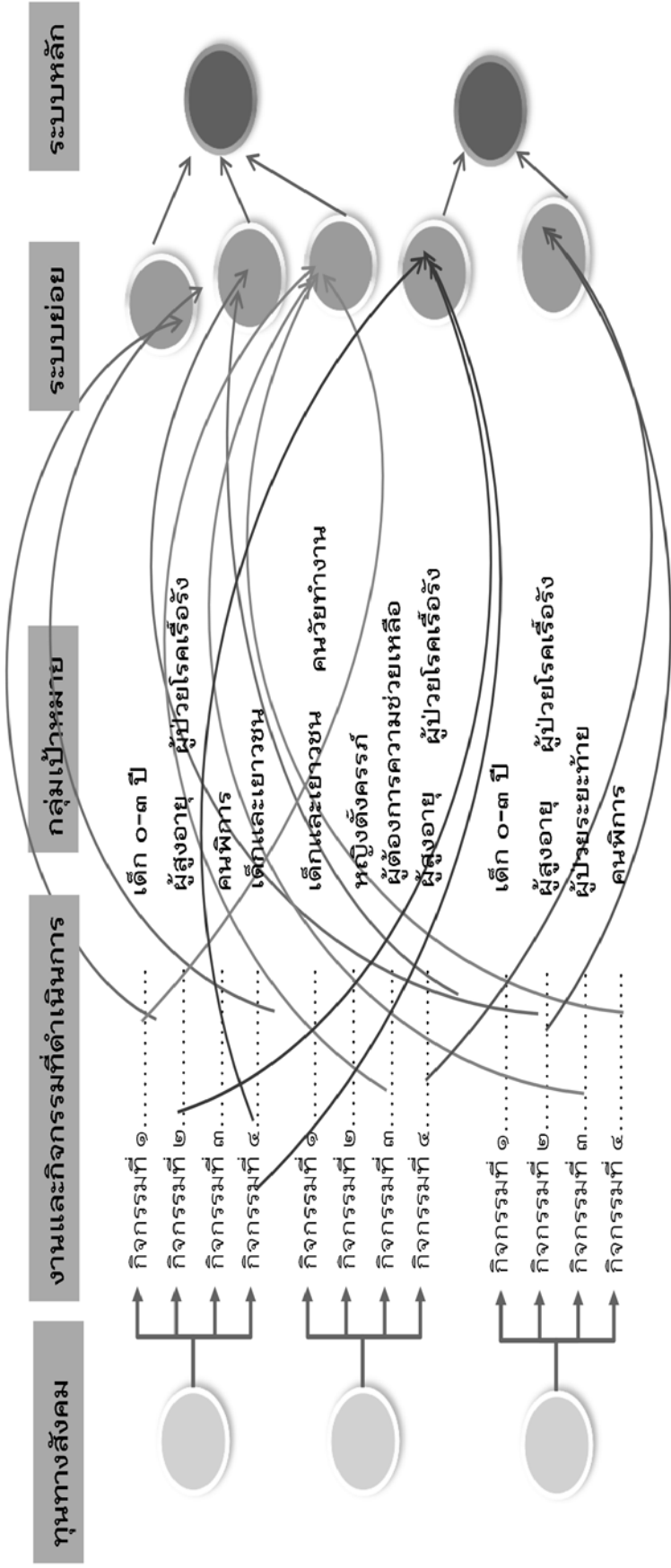
อ หมายถึง งานและกิจกรรมที่เกิดจากองค์กรชุมชนต่างๆ ของประชาชนในชุมชน ทั้งริเริ่มและดำเนินการเองโดยอาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กร
 อื่นในรูปแบบต่างๆ เช่น งบประมาณ การยกย่อง การจัดสถานที่ การฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพและฝึกทักษะ การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และข้อมูล

ร หมายถึง งานและกิจกรรมที่อาจริเริ่มจากทั้งนโยบายรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง หรือจากองค์กรชุมชนของประชาชนในชุมชน มีการดำเนิน
 การร่วมกันแบบมีส่วนร่วม (ทำงานเรื่องเดียวกัน แต่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและรับประโยชน์ร่วมกัน

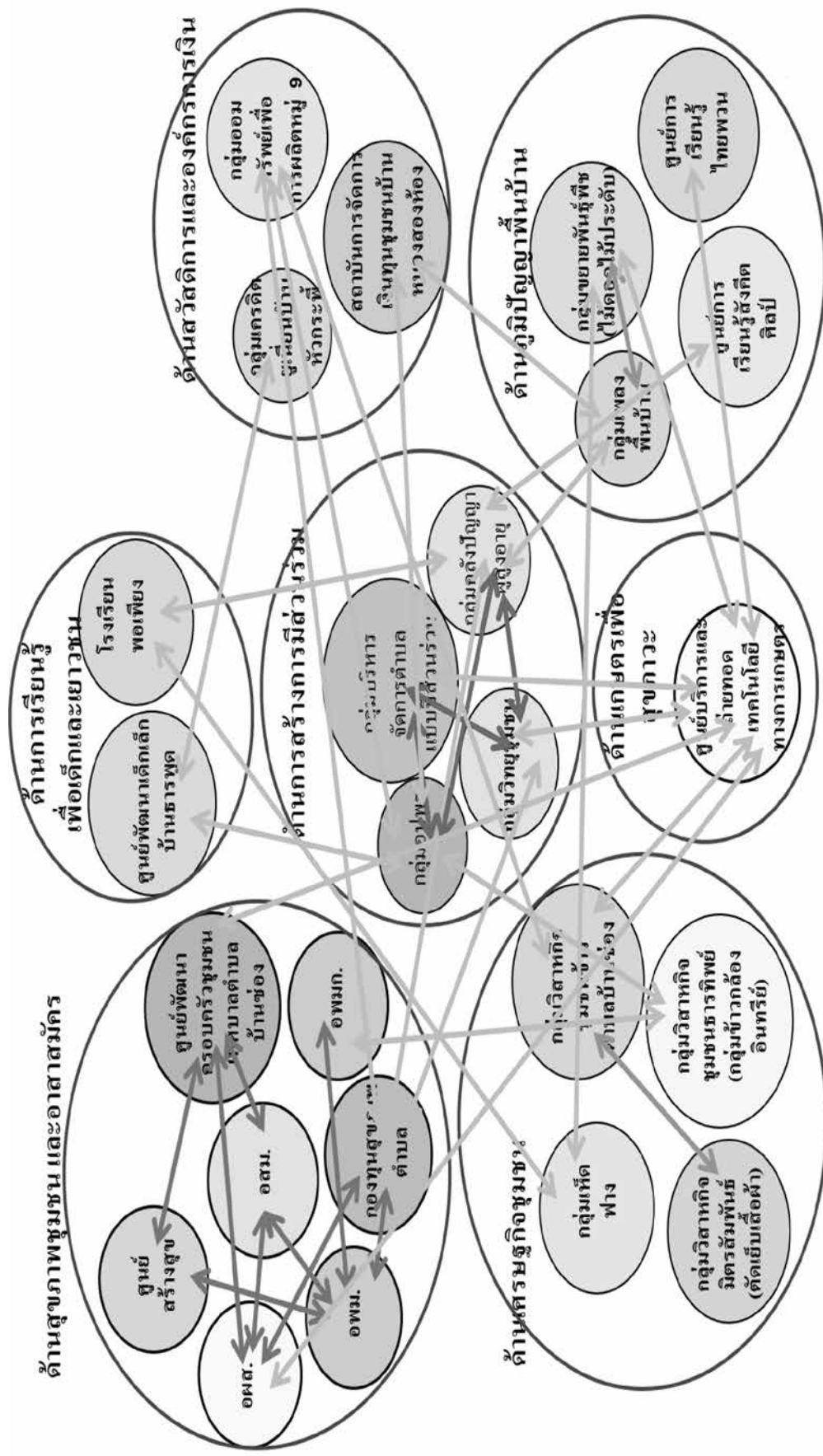
งานและกิจกรรม	ที่ตั้ง (หมู่)	สถานะกิจกรรม (น/อ/ร)	สถานะการจัดการตนเอง (ใส่สัญลักษณ์) ✓ ❖ ➤	ศักยภาพการจัดการเรียนรู้ (ใส่สัญลักษณ์) ▲ ■ ★	งานและกิจการ เด่น
๑. ด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ..... (ทุนทางสังคม) ... . (ทุนทางสังคม) ...					
๒. ด้านสุขภาพชุมชน ..... (ทุนทางสังคม) ... . (ทุนทางสังคม) ...					
๓. ด้านสวัสดิการและการกองทุน ..... (ทุนทางสังคม) ... . (ทุนทางสังคม) ...					
๔. ด้านการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ..... (ทุนทางสังคม) ... . (ทุนทางสังคม) ...					

งานและกิจการกรม	ที่ตั้ง (หมู่)	สถานะกิจการกรม (น/อ/ร)	สถานะการจัการตนเอง (ใส่สัญลักษณ์) ✓ ❖ ➤	คักยภาพการจัการเรียนรู้ (ใส่สัญลักษณ์) ▲ ■ ★	งานและกิจการกรม เคน
๕. ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่น					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
๖. ด้านเศรษฐกิจชุมชน					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
๗. ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
๘. ด้านการจัดการสภาวะแวดล้อม					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
๙. ด้านอื่นๆ ระบุ.....					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					
..... (ทุนทางสังคตม) ...					

การจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเอง โดยการเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคม กิจกรรม และกลุ่มเป้าหมาย

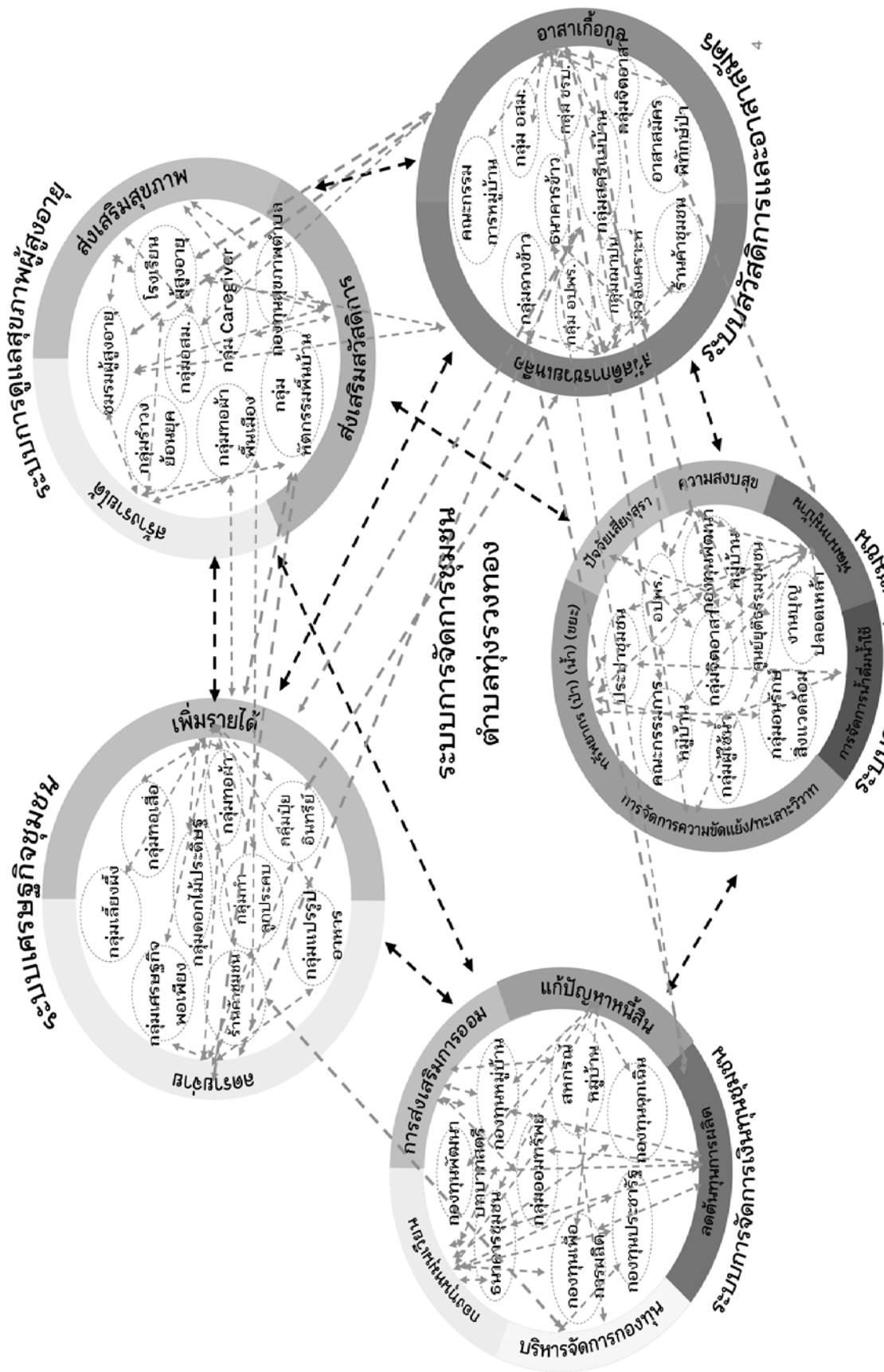

แผนภาพที่ ๖.๕ รูปแบบการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน โดยการเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคม กิจกรรมและกลุ่มเป้าหมาย

แผนภาพที่ ๖.๖ ตัวอย่างการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน

แผนภาพที่ ๖.๗ ตัวอย่างการจัดการกลุ่มความสามัคคีในพื้นที่ในการจัดการตนเองของชุมชนที่ ๒

ปฏิบัติการที่ ๖.๒๒ การวิเคราะห์ที่มาและการดำเนินงานของนวัตกรรมชุมชน
 คำชี้แจง ให้สังเกตสถานะของนวัตกรรมจากการสอบถามการดำเนินงาน ที่มาของนวัตกรรม กลุ่มเป้าหมาย เป้าหมายการดำเนินงาน และการเสริม
 สร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยเขียนคำตอบหัวข้อและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่กำหนด

นวัตกรรม ที่ดำเนินงาน	ที่มา (ระบุนรายละเอียด)			กลุ่ม เป้าหมาย	เป้าหมาย การดำเนินงาน	การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (เติมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)																			
	ปัญหา	นโยบาย (รัฐ, พื้นที่)	ต้องการ พัฒนา			สร้างการเรียนรู้	สร้างความเข้ม พลังเมือง			สร้างผลกระทบ															
							สร้างความรู้	สร้างความรู้	สร้างความรู้	สร้างผลกระทบ	สร้างผลกระทบ	สร้างผลกระทบ													
							สร้างความรู้	สร้างความรู้	สร้างความรู้	สร้างผลกระทบ	สร้างผลกระทบ	สร้างผลกระทบ													

แนวทางการเขียนสรุป

นวัตกรรมของชุมชนเป็นสิ่งที่เกิดจากการทำงานของทนายทางสังคม เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ซึ่งนำมาสังเคราะห์และ
สอบทานผลการดำเนินงานและสามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้ รวม..... นวัตกรรม โดยมีที่มาของนวัตกรรม กลุ่มเป้าหมาย เป้าหมายการดำเนินงาน
และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ดังรายละเอียด

๑. นวัตกรรมระดับบุคคล ได้แก่.....ซึ่งนำมาสังเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้
ดังนี้

- ๑) ที่มาของนวัตกรรม เกิดจาก.....
- ๒) กลุ่มเป้าหมายคือ .....
- ๓) เป้าหมายการดำเนินงาน คือ .....
- ๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดย
  - ๑) มีการสร้างการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น.....สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น.....
  - ๒) สร้างความเป็นพลเมือง ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วม เช่น.....สร้างศักยภาพ เช่น.....และ
  - ๓) สร้างผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบทางสังคม เช่น.....ทางสิ่งแวดล้อม เช่น.....เป็นต้น
- ๒. นวัตกรรมระดับกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ได้แก่.....ซึ่งนำมาสังเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยาย
ผลในพื้นที่ได้ดังนี้
  - ๑) ที่มาของนวัตกรรม เกิดจาก.....
  - ๒) กลุ่มเป้าหมาย คือ .....

- ๓) เป้าหมายการดำเนินงาน คือ .....
- .....
- ๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดย
- ๑) มีการสร้างการเรียนรู้ ได้แก่การสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น.....
สร้างความรู้ เช่น.....สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น.....
  - ๒) สร้างความเป็นพลเมือง ได้แก่การสร้างการมีส่วนร่วมเช่น.....
สร้างความเป็นเจ้าของ เช่น.....สร้างศักยภาพ เช่น.....และ.....
  - ๓) สร้างผลกระทบได้แก่ ผลกระทบทางสังคมเช่น.....
ทางเศรษฐกิจ เช่น.....ทางสิ่งแวดล้อมเช่น.....เป็นต้น.....
๕. นวัตกรรมระดับหน่วยงาน แหล่งประโยชน์ ได้แก่.....
- ซึ่งนำผลวิเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้ดังนี้
- ๑) ที่มาของนวัตกรรม เกิดจาก.....
  - ๒) กลุ่มเป้าหมายคือ .....
  - ๓) เป้าหมายการดำเนินงาน คือ .....
  - ๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดย
    - ๑) มีการสร้างการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น.....
สร้างความรู้ เช่น.....สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น.....
    - ๒) สร้างความเป็นพลเมือง ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วม เช่น.....
สร้างความเป็นเจ้าของ เช่น.....สร้างศักยภาพ เช่น.....และ.....
    - ๓) สร้างผลกระทบได้แก่ ผลกระทบทางสังคม เช่น.....
ทางเศรษฐกิจ เช่น.....ทางสิ่งแวดล้อม เช่น.....เป็นต้น.....
๖. นวัตกรรมระดับหมู่บ้าน ได้แก่.....
- ๑) ที่มาของนวัตกรรม เกิดจาก.....
  - ๒) กลุ่มเป้าหมายคือ .....

- ๓) เป้าหมายการดำเนินงาน คือ .....
- ๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดย
- ๑) มีการสร้างการเรียนรู้ ได้แก่การสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น
    - สร้างความรู้ เช่น.....สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น.....
    - สร้างความเป็นพลเมือง ได้แก่การสร้างการมีส่วนร่วม เช่น.....
    - สร้างความเป็นเจ้าของ เช่น.....สร้างศักยภาพ เช่น.....และ
    - สร้างผลกระทบได้แก่ ผลกระทบทางสังคม เช่น.....
    - ทางเศรษฐกิจ เช่น.....ทางสิ่งแวดล้อม เช่น.....เป็นต้น
๕. **นวัตกรรมระดับตำบล ได้แก่.....** ซึ่งนำมาสังเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้ดังนี้
- ๑) ที่มาของนวัตกรรม เกิดจาก.....
  - ๒) กลุ่มเป้าหมายคือ .....
  - ๓) เป้าหมายการดำเนินงาน คือ .....
  - ๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดย
    - ๑) มีการสร้างการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น.....
      - สร้างความรู้ เช่น.....สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น.....
      - ๒) ได้รับความเป็นพลเมือง ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วม เช่น.....
      - สร้างความเป็นเจ้าของ เช่น.....สร้างศักยภาพ เช่น.....และ
      - ๓) สร้างผลกระทบได้แก่ ผลกระทบทางสังคม เช่น.....
      - ทางเศรษฐกิจ เช่น.....ทางสิ่งแวดล้อมเช่น.....เป็นต้น

ปฏิบัติการที่ ๖.๒๓ การสังเคราะห์วิธีการดำเนินงานของนวัตกรรมชุมชนกับทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม
 คำชี้แจง ให้สังเคราะห์สถานะของนวัตกรรมจากการสอบถามการดำเนินงาน ให้เห็นวิธีดำเนินงาน ผู้ดำเนินการ (คนหลัก คนร่วม คนสนับสนุน) รวมทั้ง
 เทียบเคียงกับมาตรฐานของนวัตกรรมจากหน่วยงานอื่น (เช่น มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มาตรฐานอาหารปลอดภัย มาตรฐานการดูแล
 ผู้ป่วยเฉพาะโรค เป็นต้น) พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม

นวัตกรรมที่ดำเนินงาน	วิธีการดำเนินงาน (ระบุ)	ผู้ดำเนินการ (ระบุ)		เทียบเคียงกับมาตรฐานของ นวัตกรรม (อธิบายรายละเอียด)	ทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม (อธิบายรายละเอียด)
		หลัก	ร่วม		

แนวทางการเขียนสรุป

- นวัตกรรมของชุมชน มีวิธีดำเนินงาน ผู้ดำเนินงาน (คนหลัก คนร่วม คนสนับสนุน) ซึ่งมีการเทียบเคียงกับมาตรฐานของนวัตกรรมจากหน่วยงานอื่นได้แก่..... พร้อมทั้งมีทิศทางพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม ดังรายละเอียด
๑. นวัตกรรมระดับบุคคล ได้แก่.....ซึ่งนำมาสังเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้ดังนี้
    - ๑) วิธีการดำเนินงาน คือ .....
    - ๒) ผู้ดำเนินการหลัก คือ .....
    - ผู้ดำเนินการร่วมคือ.....
    - ผู้ดำเนินการสนับสนุน คือ..... โดยมีลักษณะ.....
  ๒. เป็นนวัตกรรมที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงาน.....
  - ๓) ทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม ได้แก่..... ซึ่งนำมาสังเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้ดังนี้
    - ๑) วิธีการดำเนินงาน คือ .....
    - ๒) ผู้ดำเนินการหลัก คือ.....
    - ผู้ดำเนินการร่วมคือ.....
    - ผู้ดำเนินการสนับสนุน คือ..... โดยมีลักษณะ.....
  - ๓) เป็นนวัตกรรมที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงาน.....
  - ๔) ทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม ได้แก่.....
  ๓. นวัตกรรมระดับหน่วยงาน แหล่งประโยชน์ ได้แก่.....ซึ่งนำมาสังเคราะห์และสอบทานผล สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่ได้ดังนี้
    - ๑) วิธีการดำเนินงาน คือ .....
    - ๒) ผู้ดำเนินการหลัก คือ.....
    - ผู้ดำเนินการร่วมคือ.....
    - ผู้ดำเนินการสนับสนุน คือ..... โดยมีลักษณะ.....
  - ๓) เป็นนวัตกรรมที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงาน.....
  - ๔) ทิศทางการพัฒนาและยกระดับนวัตกรรม ได้แก่..... โดยมีลักษณะ.....

ปฏิบัติการที่ ๖.๒๔ การสังเคราะห์ระดับของนวัตกรรมของชุมชน จากคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรม และกระบวนการพัฒนานวัตกรรม
 คำชี้แจง นำข้อมูลนวัตกรรมของชุมชน จากปฏิบัติการที่ ๖.๒๓ มาเทียบเคียงกับ คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรม และ กระบวนการพัฒนานวัตกรรม โดย
 ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่กำหนด แล้วรวมคะแนน จากนั้นเทียบเคียงกับสัญลักษณ์ตามที่กำหนด

วิเคราะห์ระดับนวัตกรรมของชุมชน โดยพิจารณาจากผลรวมคะแนน (๑+๒)

☆☆

มี ๙-๑๔ คะแนน	☆☆นวัตกรรมระดับดีมาก	มี ๔-๘ คะแนน	☆☆นวัตกรรมระดับดี	น้อยกว่า ๔ คะแนน	☆☆นวัตกรรมกำลังพัฒนา							
นวัตกรรมที่ ดำเนินการ	คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรม (เดิมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)	รวม คะแนน (๑)	กระบวนการพัฒนานวัตกรรม (เดิมเครื่องหมาย ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)	รวม คะแนน (๒)	รวม คะแนน (๑+๒)	สัญลักษณ์						
							๙-๑๑	๑๒-๑๔	๑๕-๑๗	๑๘-๒๐	๒๑-๒๓	๒๔-๒๖
							๑๒-๑๕	๑๖-๑๙	๒๐-๒๓	๒๔-๒๗	๒๘-๓๑	๓๒-๓๕
							๑๖-๑๙	๒๐-๒๓	๒๔-๒๗	๒๘-๓๑	๓๒-๓๕	๓๖-๓๙
							๒๐-๒๓	๒๔-๒๗	๒๘-๓๑	๓๒-๓๕	๓๖-๓๙	๔๐-๔๓
							๒๔-๒๗	๒๘-๓๑	๓๒-๓๕	๓๖-๓๙	๔๐-๔๓	๔๔-๔๗
							๒๘-๓๑	๓๒-๓๕	๓๖-๓๙	๔๐-๔๓	๔๔-๔๗	๔๘-๕๑
							๓๒-๓๕	๓๖-๓๙	๔๐-๔๓	๔๔-๔๗	๔๘-๕๑	๕๒-๕๕
							๓๖-๓๙	๔๐-๔๓	๔๔-๔๗	๔๘-๕๑	๕๒-๕๕	๕๖-๕๙
							๔๐-๔๓	๔๔-๔๗	๔๘-๕๑	๕๒-๕๕	๕๖-๕๙	๖๐-๖๓

แนวทางการเขียนสรุป

นวัตกรรมของชุมชน มีความสำคัญและเป็นนวัตกรรม และลักษณะความ เป็นนวัตกรรม ดังรายละเอียด

๑. นวัตกรรมระดับบุคคล ได้แก่.....เป็นนวัตกรรมระดับ.....
  - เนื่องจากมีคะแนน.....คะแนน โดยคุณลักษณะความ เป็นนวัตกรรม คือเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (ต่อยอด) เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เป็นต้นแบบนอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นนั้น “ดีจริง” ได้รับการยอมรับจาก..... และสามารถถ่ายทอดได้
  - นอกจากนี้ลักษณะกระบวนการทำนวัตกรรม คือ .....ยังมีกระบวนการใช้ข้อมูล.....
  - มีการกำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้อง.....สร้างการเรียนรู้.....มีการใช้ทรัพยากร แหล่งประโยชน์
  - เพิ่มศักยภาพผู้เกี่ยวข้อง.....ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ.....มีการบูรณาการความรู้ ได้แก่.....และอื่นๆ ระบุ.....
  - ได้แก่.....มีการบูรณาการความรู้ ได้แก่.....
๒. นวัตกรรมระดับกลุ่ม องค์กร ได้แก่.....เป็นนวัตกรรมระดับ.....
  - เนื่องจากมีคะแนน.....คะแนน โดยคุณลักษณะความ เป็นนวัตกรรม คือเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (ต่อยอด) เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เป็นต้นแบบนอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นนั้น “ดีจริง” ได้รับการยอมรับจาก..... และสามารถถ่ายทอดได้
  - นอกจากนี้ลักษณะกระบวนการทำนวัตกรรม คือ .....ยังมีกระบวนการใช้ข้อมูล.....
  - มีการกำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้อง.....สร้างการเรียนรู้.....
  - เพิ่มศักยภาพผู้เกี่ยวข้อง.....ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ.....มีการใช้ทรัพยากร แหล่งประโยชน์
  - ได้แก่.....มีการบูรณาการความรู้ ได้แก่.....และอื่นๆ ระบุ.....
๓. นวัตกรรมระดับหน่วยงาน แหล่งประโยชน์ได้แก่.....เป็นนวัตกรรมระดับ.....
  - เนื่องจากมีคะแนน.....คะแนน โดยคุณลักษณะความ เป็นนวัตกรรม คือเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (ต่อยอด) เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เป็นต้นแบบนอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นนั้น “ดีจริง” ได้รับการยอมรับจาก..... และสามารถถ่ายทอดได้
  - นอกจากนี้ลักษณะกระบวนการทำนวัตกรรม คือ .....ยังมีกระบวนการใช้ข้อมูล.....
  - มีการกำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้อง.....สร้างการเรียนรู้.....
  - เพิ่มศักยภาพผู้เกี่ยวข้อง.....ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ.....มีการใช้ทรัพยากร แหล่งประโยชน์
  - ได้แก่.....มีการบูรณาการความรู้ ได้แก่.....และอื่นๆ ระบุ.....

๔. นวัตกรรมระดับหมู่บ้าน ได้แก่.....เป็นนวัตกรรมระดับ.....
 เนื่องจากมีคะแนน.....คะแนน โดยมีความโดดเด่นความเป็นนวัตกรรม คือเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (ต่อยอด)
 เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เป็นต้นแบบนอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นนั้น “ดีจริง” ได้รับการยอมรับจาก..... และสามารถถ่ายทอดได้
 นอกจากนี้ลักษณะกระบวนการทำนวัตกรรม คือ .....ยังมีกระบวนการใช้ข้อมูล.....
 มีการกำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้อง.....สร้างการเรียนรู้.....
 เพิ่มศักยภาพผู้เกี่ยวข้อง.....ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ.....มีการใช้ทรัพยากร แผลงประโยชน์
 ได้แก่.....มีการบูรณาการความรู้ ได้แก่.....และอื่นๆ ระบุ.....

ปฏิบัติการที่ ๖.๒๕ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการพัฒนานวัตกรรมในพื้นที่กับผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม ผลกระทบต่อการ
 ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพของประชากรเป้าหมายการสร้างผลกระทบต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นและ ๗+ ๑ ข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะ
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนรวบรวมข้อมูลจากปฏิบัติที่ ๑ และ ๒ เพื่อนำข้อมูลที่เป็นนวัตกรรมของชุมชน มาเทียบเคียงกับการสร้างผลกระทบต่อประชากร
 เป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม ผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นปัญหา การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพของประชากรเป้าหมาย การสร้างผลกระทบต่อการกิจขององค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นและข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะ โดยใส่รหัสข้อมูลและขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลได้มากกว่าหนึ่งข้อ

รหัส ๑๓ กลุ่มประชากร						
๑. เด็ก ๐-๓ปี	๒. เด็ก ๓-๕ปี	๓. เด็ก ๖-๑๒ปี	๔. เยาวชน๑๓-๒๕ปี	๕. วัยทำงาน๑๕-๖๐ปี	๖. หญิงตั้งครรภ์	๗. ผู้สูงอายุ
๘. ผู้ป่วยติดเชื้อ HIV	๙. ผู้ป่วยจิตเวช	๑๐. ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	๑๑. คนพิการ	๑๒. ผู้ด้อยโอกาส	๑๓. ผู้ป่วยระยะสุดท้าย	๑๔. ทุกกลุ่มประชากร

รหัส ๑๐ ประเด็นการแก้ไขปัญหา การลดปัจจัยเสี่ยง การสร้างปัจจัยเสริมด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ			
๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	๒. การดูแลเด็กปฐมวัย	๓. การจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน	๔. การป้องกันความรุนแรงในครอบครัว และการส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น
๕. การจัดการขยะ	๖. การจัดการภัยพิบัติ	๗. การจัดการอาหารชุมชน	๘. การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน
๙. การควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	๑๐. การจัดการอุบัติเหตุจราจรและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		

นวัตกรรมการดำเนินงาน	ผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย (ระบุหมายเลข ๑๓ กลุ่มประชากร)	ผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นปัญหา การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ (ระบุหมายเลขปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ)	การสร้างผลกระทบ																
			ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูล ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)	๗+ ๑ ข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะ (ขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูล ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)															
นวัตกรรมการดำเนินงาน	ผลกระทบต่อประชากรเป้าหมาย (ระบุหมายเลข ๑๓ กลุ่มประชากร)	ผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นปัญหา การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ (ระบุหมายเลขปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ)	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															
			ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ	ผลของนโยบายส่งเสริมสุขภาพ															

๖. ข้อเสนอแนะและข้อควรระวัง

๖.๑ การตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นสิ่งสำคัญก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนักวิจัยชุมชนควรอ่านข้อมูลบันทึกภาคสนามอย่างละเอียด พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อเพิ่มประเด็นข้อมูลที่ต้องการให้มีความครอบคลุมครบถ้วน

๖.๒ การจัดทำที่มาและเส้นทางการพัฒนาตำบลและเส้นทางการพัฒนาของแต่ละทุนทางสังคมในพื้นที่ ควรวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ สถานการณ์สำคัญของชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของชุมชน พร้อมทั้งสรุปการดำเนินงานหรือกิจกรรมสำคัญที่สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ และทุนทางสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งมีการระบุผลผลิต ผลลัพธ์ หรือรูปธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับสถานการณ์และกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา อาจรวบช่วงเวลา โดยใช้เหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนและครอบคลุมหลายประเด็นหรือเหตุการณ์อื่นๆ ได้

๖.๓ การทำความเข้าใจความหมายและคำอธิบายของทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับของพื้นที่ มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในหลายส่วน ต้องมีการแยกแยะประเภทและระดับของทุนทางสังคมให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถระบุข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมของแต่ละทุนทางสังคม ตลอดจนผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์เทียบเคียงตามจุดเน้นต่างๆ ได้ ที่สำคัญได้แก่ ๑) ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ ๒) การส่งผลกระทบต่อ ๑๐ ประเด็นปัจจัยกำหนดสุขภาพและปัจจัยสังคมกำหนดภาวะสุขภาพ ๓) การสะท้อนศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตามโครงสร้างของชุมชน ๕ ด้าน (ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสุขภาพและด้านการเมืองการปกครอง) และ ๔) การส่งผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้ในการจัดระบบหลัก ระบบย่อยและการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชนด้วย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนนั่นเอง

๖.๔ การบันทึกข้อมูล ควรทำ ๒ ขั้นตอน คือ ๑) การบันทึกข้อมูลแบบละเอียด ในตารางการเก็บข้อมูล ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคำถามที่ใช้ ๒) การดึงข้อมูลจากตารางบันทึกละเอียดมาบรรจุลงในตารางวิเคราะห์ เพื่อเป็นการจัดระเบียบและคัดข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ตามประเด็นการวิเคราะห์ ไม่ควรบันทึกลงในตารางวิเคราะห์โดยไม่มีการบันทึกละเอียด ดังนั้น ควรศึกษาคำชี้แจงอย่างละเอียดก่อนการลงบันทึกข้อมูล และทำตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในปฏิบัติการเพื่อให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วน

๖.๕ การจัดระบบหลัก ระบบย่อย และการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองของชุมชน ควรมีการทบทวนข้อมูลงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมในแต่ละระดับรวมทั้งผลที่เกิดขึ้น โดยละเอียดจากตารางปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ภาพรวมการดำเนินงานและกิจกรรมรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นของทุนทางสังคมทั้งหมดในการจัดการกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ นักวิจัยชุมชนสามารถแจกแจงและจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของงาน กิจกรรม และผลที่เกิดขึ้น เป็นกลุ่มการจัดการตนเองที่ตอบสนองแต่ละประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้สอดคล้องและตรงกับศักยภาพของชุมชนมากที่สุด

ขั้นตอนที่ ๖ การนำเสนอข้อมูล

๑. หลักการ

การนำเสนอข้อมูล เป็นกระบวนการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยชุมชน RECAP โดยกระบวนการดังกล่าวมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และเห็นสถานการณ์ของพื้นที่ร่วมกันระหว่างนักวิจัยชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำและแกนนำของชุมชนท้องถิ่น จาก ๔ องค์กรหลัก และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบหรือประโยชน์จากทุนทางสังคมในพื้นที่ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ที่เข้าร่วมในเวทีนำเสนอข้อมูล ได้เห็นศักยภาพของชุมชนในการแก้ปัญหาและการจัดการตนเอง ทั้งในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน และระดับตำบล ตลอดจนเห็นความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบของทุนทางสังคมในแต่ละระดับ การนำเสนอข้อมูลเป็นการเปิดพื้นที่สำหรับการมีส่วนร่วมเพื่อยืนยัน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยชุมชน RECAP ทำให้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้อง ชัดเจน และที่สำคัญมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนและกิจกรรมการพัฒนาชุมชนต่อไป อีกทั้งยังเป็นกระบวนการสร้างการรับรู้ เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชน ในการจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ รวมทั้งเห็นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถให้การสนับสนุน และส่งเสริมการทำงานร่วมกันของทุนทางสังคมที่มีในพื้นที่ได้เหมาะสมที่สุด อันเป็นการเสริมศักยภาพให้กับทุนทางสังคมไปในตัว จะส่งผลให้มีการพัฒนาต่อยอดงานเดิมหรือมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลในงานวิจัยชุมชน RECAP สามารถดำเนินการโดยใช้รูปแบบการนำเสนอได้หลายรูปแบบ ได้แก่ ตารางวิเคราะห์ แผนภาพสรุปความคิด แผนผังกระบวนการ เส้นทางการพัฒนา เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการนำเสนอข้อมูลการวิจัยชุมชน RECAP
- ๒.๒ เพื่อพัฒนาทักษะนักวิจัยชุมชนด้านการจัดการข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล
- ๒.๓ เพื่อสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดเวทีในการนำเสนอข้อมูลและผลจากการวิจัยชุมชน RECAP

๓. วิธีการ

นักวิจัยชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยชุมชน RECAP โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ ทบทวนและสรุปข้อมูล โดยจัดประชุมที่มณฑลวิชัยชุมชน ตัวแทนผู้เข้าร่วมเรียนรู้และผู้ให้ข้อมูลในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน นำเสนอข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์สถานะชุมชน ทิศทางสังคมและศักยภาพการจัดการตนเองที่หมู่บ้าน เพื่อร่วมกันสอบทานข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศักยภาพชุมชน และเตรียมความพร้อมในการนำเสนอข้อมูล

๓.๒ วางแผนกำหนดขอบเขตการนำเสนอข้อมูลและการคัดเลือกข้อมูลในการนำเสนอ โดยจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้ที่มณฑลวิชัยชุมชน ผู้ร่วมเรียนรู้และทีมผู้ให้ข้อมูลในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน ร่วมกันวางแผนกำหนดขอบเขตการนำเสนอข้อมูล และคัดเลือกข้อมูลสำคัญในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อนำมาสรุปภาพรวมข้อมูลตำบล โดยคัดเลือกข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญสำหรับการนำเสนอข้อมูล เช่น ที่มาและเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน สรุปภาพรวมระดับการจัดการตนเองของทิศทางสังคม ๖ ระดับการจัดรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุนกลุ่มอาชีพของหมู่บ้าน สถานะและศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน การจัดการกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองโดยการเชื่อมโยงระหว่างทิศทางสังคม เป็นต้น รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๑

๓.๓ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการนำเสนอและออกแบบวิธีการนำเสนอ นักวิจัยชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน และออกแบบวิธีการหรือรูปแบบในการนำเสนอข้อมูล โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับหัวข้อและเป้าหมายที่ต้องการ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๒

๓.๔ การรวบรวมและเตรียมข้อมูลการนำเสนอ ดังนี้

(๑) ทีมนักวิจัยชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้ แบ่งกลุ่มย่อยและมอบหมายหัวข้อในการจัดเตรียมข้อมูล โดยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มย่อยรวบรวมข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมและสรุปข้อมูลภาพรวมตำบล รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๓

(๒) กำหนดแนวทาง หรือสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเตรียมข้อมูลการนำเสนอ เช่น ขนาดของกระดาษร่างแบบ (Flip chart) การใช้สัญลักษณ์ของข้อมูล หรือองค์ประกอบข้อมูลในแต่ละหัวข้อจากแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๔

๓.๕ การเตรียมผู้นำเสนอ มีกระบวนการ ดังนี้

(๑) การคัดเลือกผู้นำเสนอ โดยพิจารณาคัดเลือกตัวแทนนำเสนอข้อมูลจากผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการทำวิจัยชุมชน RECAP เช่น ผู้บริหารท้องถิ่น ท้องที่ ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมเรียนรู้ เป็นต้น โดยพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมและมีความสามารถในการสื่อสารหรือนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๕

(๒) การเตรียมสคริปสรุปเนื้อหาเพื่อใช้ประกอบการนำเสนอข้อมูล โดยนักวิจัยชุมชนสรุปเนื้อหาและเขียนสคริปสรุปเนื้อหาในแต่ละหัวข้อที่จะนำเสนอ โดยเขียนสรุปหัวข้อหลัก เนื้อหาสำคัญในแต่ละหัวข้ออย่างกระชับ ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลแต่ละหัวข้อ และปรับเอกสารสคริปสำหรับการนำเสนอเพื่อให้ผู้นำเสนอและทีมได้อ่านทำความเข้าใจก่อนการนำเสนอข้อมูล รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๖

(๓) จัดลำดับการนำเสนอตามหัวข้อที่ได้ทำการคัดเลือก พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับตัวแทนผู้นำเสนอและให้ผู้นำเสนอได้ศึกษาข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำเสนอ รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๗

๓.๖ การจัดเตรียมสถานที่ในการนำเสนอ มีขั้นตอนดังนี้

(๑) จัดเวทีนำเสนอ โดยพิจารณาคัดเลือกสถานที่ที่มีพื้นที่เหมาะสม บริเวณกว้าง เพื่อใช้ในการติดตั้งหรือวางแผนภาพในการนำเสนอข้อมูล และมีแสงสว่างเพียงพอ

(๒) จัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตามจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม กระดาษร่างแบบ (Flip chart) ขาดังแผ่นป้าย อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ระบบไฟฟ้า และเครื่องเสียง เป็นต้น

๓.๗ การเตรียมผู้เข้าร่วมในการนำเสนอข้อมูล ประชาสัมพันธ์เชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมรับฟังการนำเสนอข้อมูลวิจัยชุมชน RECAP และ แจ้งกำหนดการ พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา สถานที่

๓.๘ กระบวนการนำเสนอข้อมูล และการสอบถามยืนยันข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

(๑) ตัวแทนนำเสนอข้อมูลตามลำดับหัวข้อที่ได้จัดเตรียมและคัดเลือกข้อมูลไว้ข้างต้น

(๒) นักวิจัยชุมชน ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ ทีมนักวิชาการพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูล และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมรับฟังข้อมูล ยืนยันข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขข้อมูล

(๓) นักวิจัยชุมชน ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ ทีมนักวิชาการพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูล และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาความต้องการ ทิศทางสังคมและศักยภาพชุมชน และแนวทางในการออกแบบการดำเนินงานแก้ไขหรือพัฒนางานในพื้นที่

(๔) ทีมนักวิจัยชุมชนสรุปข้อมูลจากข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำใช้ในการเขียนสรุปรายงานวิจัยชุมชน RECAP และนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ ในพื้นที่ต่อไป รายละเอียดในปฏิบัติการที่ ๗.๙

๔. ผลผลิตและผลลัพธ์

๔.๑ นักวิจัยชุมชนมีการเรียนรู้และทักษะในการเตรียมความพร้อม การออกแบบการนำเสนอและขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลวิจัยชุมชน RECAP

๔.๒ ชุดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการนำเสนอในเวทีนำเสนอข้อมูลเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔.๓ แนวทางและวิธีการสำหรับการนำเสนอข้อมูลวิจัยชุมชน RECAP

๕. ปฏิบัติการเพื่อการนำเสนอข้อมูล

ปฏิบัติการที่ ๗.๑ การกำหนดขอบเขตการนำเสนอข้อมูลและการคัดเลือกข้อมูลในการนำเสนอ
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนกำหนดขอบเขตของข้อมูลและทำการคัดเลือกข้อมูลในการนำเสนอ โดยพิจารณาคัดเลือกกระบวนการนำเสนอสื่อพร้อมทั้ง
 เขียนสรุปรายละเอียดเนื้อหาของแต่ละองค์ประกอบในแต่ละรอบการนำเสนอ เพื่อให้สามารถสรุปภาพรวมข้อมูลแต่ละรอบและนำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูล

หัวข้อ	องค์ประกอบข้อมูล	รายละเอียด
หมู่ที่	หัวข้อ	รายละเอียด
(๑) ที่มาและเส้นทางพัฒนาตำบล	๑) ระยะเวลาที่เริ่มก่อตั้งตำบลสรุปเป็นระยะ ๒) ที่มาหรือสถานการณ์สำคัญในแต่ละระยะ ๓) กิจกรรมที่ตอบสนองในแต่ละช่วงเวลาหรือแต่ละยุค ๔) ผลผลิตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา	
(๒) สรุปภาพรวมระดับการจัดการตนเอง ของชุมชนทางสังคม ๖ ระดับ	๑) จำนวนชุมชนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน ๒) สรุประดับการจัดการตนเองของชุมชนในแต่ละหมู่	
(๓) การจัดรวมเงินทุนหมุนเวียนของ สถาบันการเงิน กองทุนกลุ่มอาชีพของ ตำบล	๑) สรุปภาพรวมยอดเงินหมุนเวียนในตำบล ๒) ชื่อสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของแต่ละหมู่บ้าน และจำนวนเงิน หมุนเวียนของแต่ละกลุ่ม	
(๔) สถานะและศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ตำบล	๑) ข้อมูลประชากร ๒) สถานะชุมชน ๕ ตำบล ๓) งานกิจกรรมของชุมชนทางสังคมที่แสดงถึงศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ตำบล	
(๕) การจัดการกลุ่มความสัมพันธ์ในการ จัดการตนเองโดยการเชื่อมโยงระหว่าง ชุมชนทางสังคม	๑) ข้อมูลลักษณะประชากรและปัญหาความต้องการ ๒) ชื่อระบบหลัก ๓) ชื่อระบบรอง ๔) งานกิจกรรมในแต่ละระบบและทุนทางสังคมที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน ในแต่ละระบบ	
(๖) อื่นๆ		

ปฏิบัติการที่ ๗.๒ แนวทางการวิเคราะห์และออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูล
 คำชี้แจง ให้มีกรวิจัยชุมชนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทุกหมู่และออกแบบการนำเสนอข้อมูลโดยพิจารณาเลือกรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้สอดคล้องกับหัวข้อและเป้าหมายที่ต้องการ

หัวข้อ	องค์ประกอบข้อมูล	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอ
๑) ที่มาและเส้นทางการพัฒนาตำบล	๑) ระยะเวลาที่เริ่มก่อตั้งตำบลสรุปเป็นระยะ ๒) ที่มาหรือสถานการณ์สำคัญในแต่ละระยะ ๓) กิจกรรมที่ตอบสนองในแต่ละช่วงเวลาหรือแต่ละยุค ๔) ผลผลิตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา	๑) แผนภาพสรุปเส้นทางการพัฒนาตำบล
๒) สรุปภาพรวมระดับการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคม ๖ ระดับ	๑) จำนวนชุมชนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน ๒) สรุประดับการจัดการตนเองของชุมชนแต่ละหมู่	๑) ตารางสรุปภาพรวมชุมชนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน ๒) แผนที่ชุมชนทางสังคมและศักยภาพชุมชนตำบล
๓) การจัดรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุนกลุ่มอาชีพของตำบล	๑) สรุปภาพรวมยอดเงินหมุนเวียนในตำบล ๒) ชื่อสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของแต่ละหมู่บ้าน และจำนวนเงินหมุนเวียนของแต่ละกลุ่ม	๑) ตารางสรุปรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของตำบล
๔) สถานะและศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน	๑) ข้อมูลประชากร ๒) สถานะชุมชน ๕ ด้าน ๓) งานกิจกรรมของชุมชนที่แสดงถึงศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน	๑) แผนภาพความคิดสรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลประชากร ข้อมูลสถานะชุมชน ๕ ด้าน และงานกิจกรรมของชุมชนที่แสดงถึงศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน
๕) การจัดการกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองโดยการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนทางสังคม	๑) ข้อมูลลักษณะประชากรและปัญหาความต้องการ ๒) ชื่อระบบหลัก ๓) ชื่อระบบรอง ๔) งานกิจกรรมในแต่ละระบบและชุมชนทางสังคมที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานในแต่ละระบบ	๑) แผนภาพความคิดสรุปภาพรวมระบบการจัดการจัดการตนเอง

ปฏิบัติการที่ ๗.๓ การจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการนำเสนอข้อมูล
 คำชี้แจง ให้มีวิจัยชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้แบ่งกลุ่มย่อย และมอบหมายหัวข้อในการจัดเตรียมข้อมูล โดยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มย่อยรวบรวมข้อมูลของแต่ละ
 หมู่บ้าน เพื่อนำมาสรุปข้อมูลภาพรวมตำบล

กลุ่ม	หัวข้อที่รับผิดชอบ	รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
กลุ่ม ๑	๑)	๑)		
	๒)	๒)		
กลุ่ม ๒	๑)	๑)		
	๒)	๒)		
กลุ่ม ๓	๑)	๑)		
	๒)	๒)		
.....				

ตัวอย่าง

กลุ่ม	หัวข้อที่รับผิดชอบ	รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
กลุ่ม ๑	๑) ที่มาและเส้นทางการพัฒนาตำบล	๑) นาง เอยา มารศรี	นักวิชาการ	อบต. บึงคอไห
	๒) สภาพภาพรวมระดับการจัดกาตนเองของทุน ทางสังคม ๖ ระดับ	๒) นาย ปี ทรงพล	นักวิเคราะห์แผนและนโยบาย	ทต. ชุมพร
กลุ่ม ๒	๑) การจัดรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการ เงิน กองทุนกลุ่มอาชีพของตำบล	๑) นายมาวิน มีตั้ง	นักวิชาการ	อบต. โนนทอง
	๒) สถานะและศักยภาพการจัดกาตนเอง ๕ ด้าน	๒) นายมีชัย ใจสู้	นักวิเคราะห์แผนและนโยบาย	ทต. นาทอม
กลุ่ม ๓	- การจัดการกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการ ตนเองโดยการเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคม	๑) นางสาวมาตา สายทอง	นักวิชาการ	อบต. บางแก้ว
		๒) นางมนตรา พาทิ	หัวหน้าสำนักปลัด	ทต. ชุมพล
.....				

ปฏิบัติการที่ ๗.๔ แนวทางการกำหนดข้อตกลงในการเตรียมนำเสนอข้อมูล

คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนกำหนดหัวข้อที่จะทำข้อตกลงร่วมกันและเขียนรายละเอียดข้อตกลงและแนวทางในการจัดเตรียมในแต่ละประเด็นสำหรับการเตรียมนำเสนอข้อมูล

ประเด็นสำหรับการเตรียมนำเสนอข้อมูล	ข้อตกลง	แนวทางการจัดเตรียม
๑) อุปกรณ์ในการนำเสนอข้อมูล	- กระดาษร่างแบบ (Flip Chart) ขนาด....จำนวน...แผ่น	- กระดาษร่างแบบ (Flip Chart) ต่อกัน ๔ แผ่น
๒) การใช้สัญลักษณ์ของข้อมูล เช่น แม่บ้าน โรงเรียน โรงน้ำดื่ม เป็นต้น	- แม่บ้าน ใช้สัญลักษณ์..... - โรงเรียน ใช้สัญลักษณ์..... - โรงน้ำดื่มใช้สัญลักษณ์.....	- จัดเตรียมรูปภาพหรืออุปกรณ์ในการทำสัญลักษณ์และทำความเข้าใจกับทีมนักวิจัยและผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับวิธีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ
๓) การกำหนดองค์ประกอบของข้อมูลในแต่ละหัวข้อ	- การวาดแผนที่ชุมชนทางสังคมรายหมู่บ้านให้ระบุชื่อถนนทางสังคม สถานที่สำคัญ จุดเด่นของหมู่บ้านและจุดเชื่อมต่อของหมู่บ้าน	- การทำแผนที่ชุมชนทางสังคมรายหมู่บ้านให้แต่ละหมู่บ้านได้ใส่กระดาษ flip chart ๑ แผ่น ระบุชื่อถนนทางสังคม สถานที่สำคัญ และจุดเด่นของหมู่บ้าน เพื่อนำมารวมจัดทำเป็นแผนที่ภาพรวมตำบล
๔) อื่นๆ		

ปฏิบัติการที่ ๗.๕ การคัดเลือกผู้นำเสนอข้อมูล
 คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนคัดเลือกผู้นำเสนอข้อมูล โดยระบุชื่อและตำแหน่งผู้นำเสนอ พร้อมทั้งพิจารณาคัดเลือกตัวแทนของพื้นที่ในแต่ละหัวข้อมาเสนอตามที่ได้คัดเลือกและจัดเตรียมข้อมูลไว้

หัวข้อนำเสนอ	องค์ประกอบข้อมูล	ผู้นำเสนอ	ตำแหน่ง
๑) ที่มาและเส้นทางการพัฒนาตำบล	๑) ระยะเวลาที่เริ่มก่อตั้งตำบลสรุปเป็นระยะ ๒) ที่มาหรือสถานการณ์สำคัญในแต่ละระยะ ๓) กิจกรรมที่ตอบสนองในแต่ละช่วงเวลาหรือแต่ละยุค ๔) ผลผลิตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา		
๒) สรุปภาพรวมระดับการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ	๑) จำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับ รายหมู่บ้าน ๒) สรุประดับการจัดการตนเองของทุนทางสังคมในแต่ละหมู่บ้าน		
๓) การจัดรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุนกลุ่มอาชีพของตำบล	๑) สรุปภาพรวมยอดเงินหมุนเวียนในตำบล ๒) ชื่อสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของแต่ละหมู่บ้าน และจำนวนเงินหมุนเวียนของแต่ละกลุ่ม		
๔) สถานะและศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน	๑) ข้อมูลประชากร ๒) สถานะชุมชน ๕ ด้าน ๓) งานกิจกรรมของทุนทางสังคมที่แสดงถึงศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน		
๕) การจัดการกลุ่มความสัมพันธ์ในการจัดการตนเองโดยยกเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคม	๑) ข้อมูลลักษณะประชากรและปัญหาความต้องการ ๒) ชื่อระบบหลัก ๓) ชื่อระบบรอง ๔) งานกิจกรรมในแต่ละระบบและทุนทางสังคมที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานในแต่ละระบบ		

ปฏิบัติการที่ ๗.๖ แนวทางการเตรียมสคริปสื่อบทเพื่อใช้ประกอบการนำเสนอข้อมูล คำชี้แจง นักวิจัยชุมชนเขียนสคริปสื่อบทเพื่อหาในแต่ละหัวข้อที่จะนำเสนอ โดยเขียนสื่อบทเพื่อหาในแต่ละหัวข้อหลักอย่างกระชับ พร้อมทั้งระบุระยะเวลาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลแต่ละหัวข้อ เพื่อนำใช้ในการเตรียมความพร้อมร่วมกับผู้นำเสนอ

หัวข้อนำเสนอ	องค์ประกอบข้อมูลและสื่อบท	ระยะเวลา (นาที)
๑) ที่มาและเส้นทางพัฒนาตำบล	(๑) สรุประยะการพัฒนาที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาในตำบล สรุปลงเป็น ยุทธศาสตร์การพัฒนา (๒) สถานการณ์สำคัญหรือที่มาของการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละระยะ โดยระบุปี พ.ศ. ที่เกิด สถานการณ์ (๓) งานกิจกรรมที่ดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาหรือแต่ละช่วงปี (๔) ผลผลิตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา	
๒) แผนที่ทุนทางสังคมและศักยภาพ	(๑) จำนวนและรายชื่อหมู่บ้านทั้งหมดในพื้นที่ (๒) ข้อมูลจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับ ในแต่ละหมู่บ้าน โดยอธิบายระดับการจัดการ ตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับ พร้อมทั้งสรุปข้อสังเกตคุณภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้านของทุนทางสังคมหมู่บ้าน ๆ โดยนำเสนอภาพรวมเน้นเรื่องเด่นหรือการจัดการตนเองที่มีลักษณะเด่นสุดและเรียงลำดับรองลงมา	
๓) การจัดรวมเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงิน กองทุนกลุ่มอาชีพของตำบล	(๑) สรุปภาพรวมยอดเงินหมุนเวียนทั้งหมดในตำบล (๒) ชื่อสถาบันการเงิน กองทุน กลุ่มอาชีพของแต่ละหมู่บ้าน และจำนวนเงินหมุนเวียนของแต่ละกลุ่ม โดยอธิบายจุดเน้นกลุ่มที่มียอดเงินหมุนเวียนสูงสุดในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อชี้ให้เห็นทุนเด่นในหมู่บ้าน	
๔) สถานะและศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน	(๑) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ จำนวนพื้นที่ จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากรรวม และแยกตามกลุ่มอายุ (๒) ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านสังคมและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ (๓) ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านเศรษฐกิจและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ (๔) ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ (๕) ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านสุขภาพและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ (๖) ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านการเมืองการปกครองและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ	

หัวข้อนำเสนอ	องค์ประกอบข้อมูลและสรุปเนื้อหา	ระยะเวลา (นาที)
๕) การจัดการกลุ่มความสัมพันธใน การจัดการตนเองโดยการเชื่อมโยง ระหว่างทุนทางสังคม	(๑) ระบบหลักการจัดการตนเอง งานกิจกรรมและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ โดยผู้นำ เสนอระบุจำนวนระบบหลักที่มีพื้นที่และอธิปไตยรายละเอียดงานกิจกรรมของ แต่ละระบบหลักและทุนทางสังคมที่ดำเนินการในระบบนี้ (๒) ระบบรองการจัดการตนเอง งานกิจกรรมและทุนทางสังคมที่ดำเนินการ โดยผู้นำ เสนอระบุจำนวนระบบรองที่มีพื้นที่และอธิปไตยรายละเอียดงานกิจกรรมของแต่ละ ระบบหลักและทุนทางสังคมที่ดำเนินการในระบบนี้	

ตัวอย่าง_สคริปการนำเสนอ สถานะและศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน เทศบาลตำบลนาทม อำเภอมือทอง จังหวัดพัทลุง

ลำดับที่	ประเด็น	รายละเอียด	ระยะเวลา (นาที)
๑)	ข้อมูลประชากร (วงกลมตรงกลาง)	- จำนวนครัวเรือน ๑,๖๓๗ ครัวเรือน - จำนวนประชากรรวม ๔,๘๑๖ คน แยกเป็นเพศชาย ๒๒๗๒ คน คิดเป็น ๔๗.๕๙ เปอร์เซ็นต์ - เพศหญิง ๒๕๒๔ คน คิดเป็น ๕๒.๔๑ เปอร์เซ็นต์ - เด็ก ๐-๕ ปี ๒๑๑ คน คิดเป็น เปอร์เซ็นต์ - ผู้สูงอายุ ๙๑๔ คน คิดเป็น ๑๙.๐๖ เปอร์เซ็นต์ - ผู้ป่วยจิตเวช ๑๙ คน คิดเป็น ๐.๓๙ เปอร์เซ็นต์ - ผู้พิการ ๑๔๗ คน คิดเป็น ๓.๐๕ เปอร์เซ็นต์ - ผู้ด้อยโอกาส/ผู้ยากไร้ ๑๑ คน คิดเป็น ๐.๒๓ เปอร์เซ็นต์	๕ นาที

ลำดับที่	ประเด็น	รายละเอียด	ระยะเวลา (นาที)
ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านสังคม	ประเด็น	สถานะและปัญหาด้านสังคม มีข้อมูลดังนี้ (๑) สถานะ การนับถือศาสนา ส่วนใหญ่เป็นถือศาสนาพุทธ ๔,๔๐๗ คน คิดเป็น ๙๙.๒๒ เปอร์เซ็นต์ ศาสนาอิสลาม ๙ คน คิดเป็น ๐.๗๘ เปอร์เซ็นต์ ภาษาราชการ ที่ใช้คือ ภาษาไทย ภาษากินคือ ภาษาใต้ ภูมิปัญญาในชุมชนคือ หนึ่งตะลุง หนึ่งรำหรี หนึ่งโยนคน (๒) ปัญหาด้านสังคมที่พบ คือ การทะเลาะวิวาทและปัญหายาเสพติด เช่น กระท่อม บุหรี่ เป็นต้น (๓) ศักยภาพการจัดการด้านสังคม มีงานและกิจกรรมดังนี้ ๓.๑ การช่วยเหลือยามปกติ - จัดเวรออกตรวจหมู่บ้าน - ตั้งด่านชุมชนเฝ้าระวัง - สำรวจจุดเสี่ยงภายในชุมชน ๓.๒ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน - อาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย ๓.๓ การสร้างการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมทำขนมไทยสอนกลุ่มเยาวชน ผู้สูงอายุ - ครัวเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ๓.๔ การระดมเงิน - ทอดผ้าป่าเพื่อใช้เป็นสาธารณประโยชน์ ๓.๕ การช่วยเหลือเกื้อกูล - การจัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือกันในชุมชน - ระดมทุนเพื่อสร้างบ้านผู้ด้อยโอกาส ๓.๖ จิตอาสา - จัดบริการครัวชุมชน - จิตอาสาเมื่อเกิดภัยพิบัติ (๔) ทุนทางสังคมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กลุ่มชรบ. กลุ่ม อปพร. กองทุนสวัสดิการชุมชน ศูนย์พัฒนาครอบครัว ชุมรมเขยชมรมสะใภ้ กลุ่มครอบครัวจักสาน กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มปุ๋ย กองทุนพัฒนาบาทสตรี	๕ นาที

ลำดับที่	ประเด็น	รายละเอียด	ระยะเวลา (นาที)
ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านเศรษฐกิจ	ประเด็น	สถานะด้านเศรษฐกิจ มีข้อมูลดังนี้ (๑) สถานะ - รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ๙๑,๓๔๑.๒๔ บาท - รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี ๒๕๗,๖๐๓.๕๒ บาท - อาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม (ทำนา ทำสวนยาง) รับจ้าง รับราชการ - อาชีพเสริม ได้แก่ ค้าขาย ปศุสัตว์ เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงด้วง - เงินทุนหมุนเวียน ๗๖,๘๐๒,๒๑๑.๘๖ บาท (๒) ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่พบ คือ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ (ยางพารา) และพื้นที่นอกระบบ (๓) ศักยภาพการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจ มีการดำเนินงานดังนี้ ๓.๑ การสร้างอาชีพและรายได้ - การรวมกลุ่มอาชีพ - การปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น พืช ยางพารา - ส่งเสริมการทำอาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงไก่พื้นบ้าน วัว ปลา และผึ้ง - การสร้างงานใหม่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ เช่น ทำน้ายาล้างจาน สบู่ ๓.๒ ลดรายจ่าย - การปลูกผักสวนครัว การทำปุ๋ยหมัก การทำเกษตรอินทรีย์ ๓.๓ การออม - มีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน - สนับสนุนการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ๓.๔ การตลาด - การตลาดเพื่อกระจายสินค้า - การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป - การขายออนไลน์ ๓.๕ การแปรรูป - ส่งเสริมการนำผลผลิตมาแปรรูป เช่น ก๊วยฮอยผึ้ง ก๊วยหอม - การพัฒนารูปแบบการขาย (๔) ทุนทางสังคมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มสวนผักชุมชนคณูทยาน กลุ่มข้าวอินทรีย์ กลุ่มทำขนม กลุ่มส้มเขียว กลุ่มเครื่องแกง ตลาดชุมชนสะพานคนเดิน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน	๕ นาที

ลำดับที่	ประเด็น	รายละเอียด	ระยะเวลา (นาที)
	ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม	สถานะและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีข้อมูลดังนี้ (๑) สถานะ - พื้นที่รวม ๘,๔๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่ ๗,๐๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑๓ ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นที่อยู่อาศัย ๑,๓๓๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๗ - แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภค หนอง ๒ แห่ง คลอง ๓ แห่ง เหมือง ๒ แห่ง ชลประทาน ๑ แห่ง ประปาหมู่บ้าน ๗ แห่ง โรงน้ำดื่มชุมชน (๒) ปัญหาที่พบคือ น้ำเสีย มลพิษ น้ำท่วม จุดเสี่ยงที่พบในชุมชนคือ คลองชลประทานไม่มีที่กั้น (หมู่ที่ ๒) ทางโค้ง ทางแยก ไม่มีไฟส่องสว่าง (๓) ศักยภาพการจัดการตนเองด้านสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการดังนี้ ๓.๑ การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า - ส่งเสริมการอนุรักษ์การอนุรักษ์แม่ น้ำ ลำคลองตามข้อตกลงไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ - ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ - การรวมกิจกรรมปลูกต้นไม้/วังมัจฉา ๓.๒ การจัดการขยะมูลฝอย - ส่งเสริมการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน - ส่งเสริมการทำหมักจากขยะเปียก - ทำข้อตกลงการจัดเก็บขยะมีพิษ ๓.๓ การใช้พลังงานทดแทน - การทำเตาถ่านใช้ในครัวเรือน ๓.๔ การปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ - จัดพื้นที่ออกกำลังกายในหมู่บ้าน - ช่อมแม่มปรับปรุงที่อยู่อาศัยผู้พิการและผู้ยากไร้ - การพื้นที่สนามเด็กเล่นใน ศพต. (๔) ทุนทางสังคมที่ดำเนินงาน ได้แก่ เทศบาลตำบลนาทม แกนนำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการชุมชน	๕ นาที

ลำดับที่	ประเด็น	รายละเอียด	ระยะเวลา (นาที)
ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านสุขภาพ	สถานะและปัญหาด้านสุขภาพ มีข้อมูลดังนี้ (๑) สถานะด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ๑) การเจ็บป่วย พบว่า มีผู้ป่วยโรคเรื้อรังตามลำดับ ดังนี้ - โรคความดันโลหิตสูง ๑,๔๘๗ ราย คิดเป็น๓๕.๔๗% - โรคเบาหวาน ๕๕๖ ราย คิดเป็น ๑๓.๓๖% - โรคหลอดเลือดสมอง ๗๔ คน คิดเป็น ๑.๗๖% ๒) กลุ่มเด็กปฐมวัย มีเด็กที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ ๑๕๐ คน พบว่า - พัฒนาการสมวัย ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖ - พัฒนาการล่าช้าที่ต้องได้รับการกระตุ้น ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐ - ที่ต้องได้รับการส่งต่อ ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ ๓) จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลสุขภาพในชุมชน มี อสม. ๘๔ คน อพส. ๗ คน (๒) ศักยภาพการจัดการตนเองด้านสุขภาพ มีการดำเนินงานดังนี้ ๒.๑ การบริการโดยหน่วยบริการ - การส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ จัดพื้นที่ออกกำลังกาย ฝึกกาย ฝึกอบรมพัฒนา อสม./อพส. ส่งเสริมการดูแลสุขภาพเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุ วัยทำงาน ผู้ป่วยเรื้อรัง - การคัดกรองโรค ได้แก่ การคัดกรองโรคเบื้องต้น เบาหวานความดัน ประเมินพัฒนาการเด็ก - การควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ เช่น การสำรวจและกำจัดยุงลาย ๒.๒ การดูแลสุขภาพในชุมชน - จัดอาสาดูแลสุขภาพ - การจัดสวัสดิการช่วยเหลือยามฉุกเฉิน ๒.๓ การจัดหาอาหารปลอดภัย - บุคลากรอินทรีย์ รับผิดชอบการใช้อินทรีย์ รณรงค์การใช้เฟรม ๒.๔ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - หมอจ็บเส้น หมอนวดแผนโบราณ การต่อกระดูก (๓) ทุนทางสังคมที่ดำเนินงาน ได้แก่ อสม. รพ.สต.นาท่อม กลุ่มอพส. ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มพัฒนาศรี แหล่งประโยชน์ เช่น ลานออกกำลังกาย	๕ นาที	

ลำดับที่	ประเด็น	รายละเอียด	ระยะเวลา (นาที)
	ข้อมูลสถานะและศักยภาพด้านการเมืองการปกครอง	สถานะและปัญหาด้านการเมืองการปกครอง (๑) สถานะ - จำนวนผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน ๓,๑๖๓ คน คิดเป็น ๘๘.๑๐ % - การสื่อสารของคณิสสร ใช้การบอกปากต่อปากและป้ายประชาสัมพันธ์ - กรณีพิพาท ผู้นำชุมชนจะเป็นตัวแทนในการไกล่เกลี่ย ติดตั้งกล่องวงจรเพื่อป้องกันเหตุร้ายในพื้นที่สาธารณะ ๑๓ จุด (๒) ศักยภาพการจัดการตนเองด้านการเมืองการปกครอง มีการดำเนินงานดังนี้ ๒.๑ สร้างการมีส่วนร่วม - การเลือกตั้ง - การจัดเวทีประชาคม - การทำแผนชุมชน ๒.๒ กฎ กติกา ชุมชน - จัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน - ทำข้อบัญญัติตำบล - ข้อตกลง กติกา ชุมชน เช่น ห้ามยิงปืนในที่สาธารณะ ห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ ห้ามจับปลาในที่สาธารณะ (วังมัจฉา) การไกล่เกลี่ย โดยผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในชุมชน (๓) ทูมทางสังคมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการตำบล เทศบาล	๕ นาที

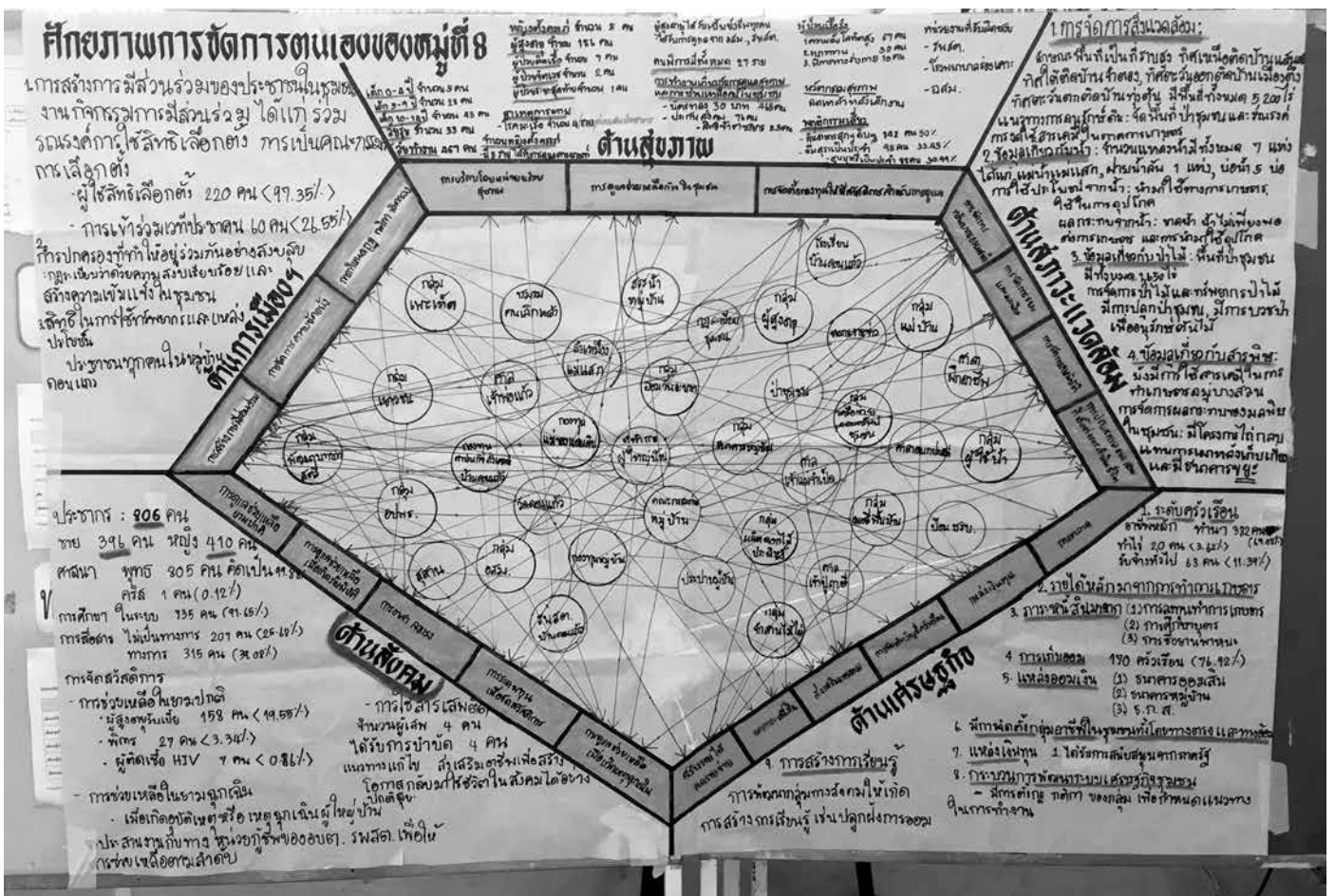
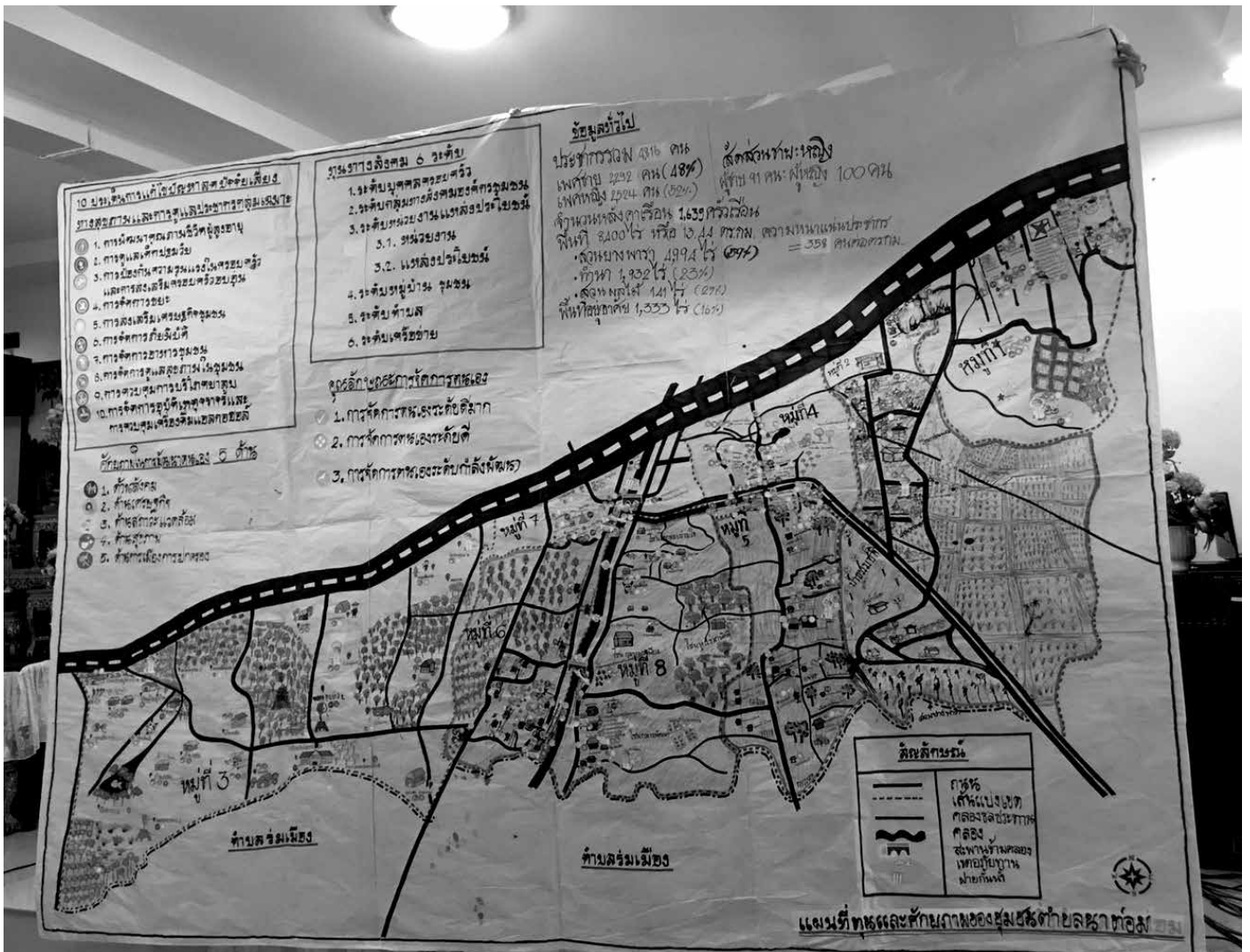

๖. ข้อเสนอแนะและข้อควรระวัง

(๑) การเลือกรูปแบบการนำเสนอข้อมูลควรเลือกรูปแบบและวิธีการนำเสนอข้อมูลที่สามารถสื่อสารเข้าใจง่าย และสอดคล้องกับข้อมูล

(๒) ข้อมูลในการนำเสนอควรมีเนื้อหาครบถ้วน และกระชับ

(๓) ผู้นำเสนอข้อมูลควรมีทักษะการสื่อสาร พูดชัดเจน เสียงดัง เข้าใจข้อมูลและมีความสามารถในการสรุปข้อมูลที่สอดคล้องกับสื่อหรือรูปแบบข้อมูลที่เข้าใจได้ง่าย

ขั้นตอนที่ ๗ การเขียนรายงาน

๑. แนวคิด หลักการ

การวิจัยชุมชน RECAP เป็นเครื่องมือและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน จากการทำความเข้าใจสถานการณ์ของชุมชน และแนวทางการจัดการสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดจากทุนทางสังคมและศักยภาพอื่นๆ ของชุมชนในการจัดการปัญหาและความต้องการต่างๆ ด้วยตนเอง จนนำไปสู่การหาทางออกหรือเพิ่มแนวทางใหม่ๆ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยชุมชน RECAP จึงเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่สามารถรวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้สำหรับนำไปเผยแพร่ ถ่ายทอด และสร้างการเรียนรู้ได้ทั้งในพื้นที่และข้ามพื้นที่ ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวสามารถจัดทำเป็นเอกสาร รายงานได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการเขียนรายงานที่แตกต่างกัน เช่น บทเรียนการพัฒนางานเด่น นวัตกรรม การเขียนชุดความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์ของพื้นที่ วิธีการทำงานใหม่ที่พัฒนามาจากวิธีการเดิมหรือวิธีการที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้การเขียนรายงานของนักวิจัยชุมชน ยังต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาต่อยอดงาน สถานการณ์ของชุมชน การสรุปบทเรียนการดำเนินงานของพื้นที่ ตลอดจนใช้สำหรับการเทียบเคียงปฏิบัติการในพื้นที่กับแนวคิด ทฤษฎีและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องได้ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นต้น

ดังนั้นการเขียนรายงานจากการทำวิจัยชุมชน RECAP จึงเป็นการรวบรวม เรียบเรียงข้อมูล และองค์ความรู้ต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดกรอบ หรือขอบเขตของเนื้อหาของรายงานอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ อีกทั้งยังต้องเลือกใช้ข้อมูลที่มีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับเนื้อหาที่ต้องการ ตัวอย่างการเขียนรายงานจากการทำวิจัยชุมชน เช่น การจัดทำรายงานการวิจัยชุมชน การสรุปรายงานเฉพาะประเด็น หรือตามปัญหาและความต้องการเฉพาะเรื่อง การจัดทำรายงานเรื่องเด่น การจัดทำข้อเสนอโครงการ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ภายในและการเรียนรู้ภายนอก ข้อเสนอการพัฒนานวัตกรรม ระบบการจัดการตนเอง การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือ แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดกรอบการเขียนรายงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน หรือการสรุปเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน

๒.๒ เพื่อฝึกทักษะการกำหนดกรอบโครงสร้างการเขียนรายงานประเภทต่างๆ

๒.๓ เพื่อฝึกทักษะการเขียนรายงานสรุปผลการทำวิจัยชุมชน RECAP และการเขียนรายงานประเภทต่างๆ ที่สนใจ

๓. วิธีการ

๑) นักวิจัยชุมชนทำการอ่านทบทวนข้อมูลโดยละเอียด พร้อมทั้งตรวจสอบ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล เพื่อนำข้อมูลผลการทำวิจัยชุมชน RECAP มาใช้เป็นเนื้อหาสำหรับการเขียนรายงานตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งสามารถเขียนรายงานได้อย่างน้อย ๔ ฉบับ ได้แก่ (๑) การสรุปรายงานข้อมูลการวิจัยชุมชน (๒) การสรุปข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้ภายในและภายนอก (๓) การจัดทำรายงานเฉพาะประเด็น หรือปัญหาและความต้องการ เช่น การดูแลผู้สูงอายุ การลดการบริโภคยาสูบ บทเรียนของกลุ่ม องค์กร การจัดการนวัตกรรมเชิงระบบ เป็นต้น และ (๔) การพัฒนาข้อเสนอโครงการ เป็นต้น

๒) กำหนดโครงสร้าง และรายละเอียดของเนื้อหา ของรายงานแต่ละฉบับตามเป้าหมายการเขียนรายงานที่กำหนด

๓) นำข้อมูลจากการทำวิจัยชุมชน RECAP ที่ได้จากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล มาเขียนเป็นรายงานตามกรอบหรือขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนด

๔) ทีมนักวิจัยชุมชนร่วมกันสอบทานเนื้อหาในรายงานที่เขียน พร้อมทั้งเติมเต็ม และปรับแก้รายงานให้มีความสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๔. ผลผลิต ผลลัพธ์

๔.๑ นักวิจัยชุมชนมีทักษะการใช้ข้อมูลเพื่อเขียนรายงานตามประเภทของรายงาน หรือการสรุปเอกสาร เพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน

๔.๒ นักวิจัยชุมชนสามารถกำหนดและออกแบบกรอบหรือขอบเขตโครงสร้างเขียนรายงานตามประเภทของรายงานที่ต้องการ

๔.๓ รายงานการวิจัยชุมชน และรายงานอื่นๆ ที่มีเนื้อหา ครบถ้วน สมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

๕. ปฏิบัติการเพื่อการนำเสนอข้อมูล

ปฏิบัติการที่ ๕.๑ การกำหนดกรอบโครงสร้างการเขียนรายงาน
คำชี้แจง ให้นักวิจัยชุมชนตรวจสอบข้อมูล และกำหนดกรอบการเขียนรายงานตามวัตถุประสงค์

ประเภทของรายงาน/การสรุปเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน	องค์ประกอบข้อมูลในการเขียนรายงาน	รายละเอียด
(๑) การสรุปรายงานข้อมูลการวิจัยชุมชน	๑) เส้นทางการพัฒนาตำบล ๒) ทิศทางสังคม ระดับ และศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน ๓) ทิศทางสังคมแต่ละระดับ เป็นรายละเอียดรายทุนและรายหมู่บ้าน ๔) สรุปวาระหลัก ระบบรอง เช่น ๔.๑) ระบบอาสาสมัคร ๔.๒) ระบบสวัสดิการชุมชน ๔.๓) การส่งเสริมการเรียนรู้เด็กและเยาวชน ๔.๔) ระบบเศรษฐกิจชุมชน ๔.๕) ระบบภูมิปัญญาวิถีพื้นบ้าน ๔.๖) อื่น ๆ ..... ๕) แหล่งเรียนรู้และปฏิบัติการ ๕.๑) กลุ่ม อสม. ๕.๒) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน ๕.๓) กองทุนสวัสดิการชุมชน ๕.๔) รพ.สต. ๕.๕) ศพด. ๕.๖) อื่น ๆ	

ประเภทของรายงาน/การสรุปเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน	องค์ประกอบข้อมูลในการเขียนรายงาน	รายละเอียด
	โครงสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ บทที่ ๑ บริบทของพื้นที่ (ศักยภาพชุมชนในการดูแลกลุ่มประชากร) ๑) ประวัติชุมชน ๒) ฐานคิดเฉพาะประเด็น ๓) วิสัยทัศน์ ๔) สรุปรูปจุดเด่น ความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของพื้นที่ ๕) เส้นทางการเฉพาะประเด็น ๖) สถานะตำบล สุขภาวะสู่การขับเคลื่อนงานประเด็นเฉพาะประเด็น ๗) ศักยภาพชุมชนในการช่วยเหลือดูแลสมาชิกในชุมชน ๘) ข้อมูลลักษณะประชากร (รายหมู่บ้าน) ๙) แผนที่ตำบลแสดงถนนทางสังคม ๑๐) แผนภาพระบบเดิม ๑๑) งานและกิจกรรมที่เชื่อมโยง ๖ ชุดกิจกรรมและ ๒๖ ตัวชี้วัด สรุป ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น	
(๒) การสรุปข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้ภายในและภายนอก	บทที่ ๒ รายละเอียดหลักสูตรเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๑) เกริ่นนำ-เขียนอธิบายแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ๒) ชื่อหลักสูตร ๓) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ๔) โครงสร้างการบริหารงานพัฒนาหลักสูตร ๕) โครงสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ ๖) การจัดการเรียนการสอน การสอน การแบ่งชุดรายวิชา ตารางการจัดการเรียนการสอน ๗) แผนที่การจัดการเรียนรู้ ๘) การกำหนดคุณสมบัติผู้เรียน ๙) การกำหนดคุณสมบัติผู้สอน ๑๐) การประเมินผล	

ประเภทของรายงาน/การสรุปเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน	องค์ประกอบข้อมูลในการเขียนรายงาน	รายละเอียด
	บทที่ ๓ สังเขปวิชาการ (วิชาหลัก) ๑) สังเขปวิชาการ (วิชาหลัก) คำอธิบายแต่ละกลุ่มวิชา (สะท้อนให้เห็นการหมุนเสริมให้เกิดวิชาแกนและวิชานวัตกรรม) ๒) สังเขปวิชาแกน (วิชาการ) บทนำ หรือแนวคิด หลักการ (เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้และคุณลักษณะการจัดการตนเอง) ๓) สังเขปวิชาเฉพาะ (นวัตกรรม) บทนำ หรือแนวคิด หลักการของนวัตกรรม องค์ประกอบการถอดบทเรียน ๔) ที่มาหรือฐานคิดของการดำเนินกิจกรรมการเชื่อมโยงกับชุดวิชาการและวิชาแกน	
(๓) การจัดทำรายงานเฉพาะประเด็น หรือ ปัญหาและความต้องการ เช่น การดูแลผู้สูงอายุ การลดการบริโภคยาสูบ บทเรียนของกลุ่มองค์กร การจัดการนวัตกรรมเชิงระบบ เป็นต้น	๑) กลุ่มเป้าหมายการค้าเงินงาน ๒) เป้าหมายที่ต้องการให้เกิด ๓) วิธีการทำงาน หรือกิจกรรม ๔) การเชื่อมโยงหรือส่งผลที่เอื้อต่อการทำงานกับกลุ่มงานและกิจกรรมอื่นๆ ๕) ทูมทางสังคมที่เป็นทุนหลัก และสนับสนุนทำงานกับกลุ่มงานและกิจกรรมอื่นๆ ๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ (ผลต่อประชากรเป้าหมาย ผลต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากร ๕ มิติ (สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และการเมืองการปกครอง) และผลต่อทุทางสังคมอื่นๆ ๗) กลไก เครื่องมือในการดำเนินงาน ๘) ปัจจัยเงื่อนไข (คน งาน ข้อมูล และงบประมาณ) ๙) ความเชื่อมโยงต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๑๐) การตอบสนองต่อ ๒๖ ตัวชี้วัดด้านเฉพาะประเด็น	

ประเภทของรายงาน/การสรุปเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน	องค์ประกอบข้อมูลในการเขียนรายงาน	รายละเอียด
(๔) การพัฒนาข้อเสนอโครงการ	ข้อเสนอการพัฒนาศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาพชุมชน ส่วนที่ ๑ ส่วนต้นของข้อเสนอโครงการ ส่วนที่ ๒ ที่มาและความสำคัญ (Justification) ประกอบด้วย หัวข้อย่อย คือ ๑) ที่มา หลักการ เหตุผล ๒) ศักยภาพในการแก้ปัญหาของพื้นที่ ๓) ศักยภาพในการจัดการตนเอง ๔) ศักยภาพหรือโอกาสในการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงระบบ ๕) ศักยภาพในการสร้างการเรียนรู้ ของชุมชนทางสังคม ๖) ศักยภาพของการทำงานร่วมกันขององค์กรหลัก ในพื้นที่ ๗) โอกาสในการพัฒนาสู่งานประจำ ๘) สรุปทิศทางในการพัฒนาตนเองหากได้เป็น คจค. ส่วนที่ ๓ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ส่วนที่ ๔ แนวทางการดำเนินการ ส่วนที่ ๕ แผนการดำเนินงานและตัวชี้วัดโครงการย่อย ส่วนที่ ๖ แผนปฏิบัติงาน (Gantt Chart) ส่วนที่ ๗ การบริหารจัดการและงบประมาณ	

ประเภทของรายงาน/การสรุปเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะด้าน	องค์ประกอบข้อมูลในการเขียนรายงาน	รายละเอียด
	ส่วนที่ ๘ ภาคผนวก ๑) ข้อมูลพื้นฐานและบริบทของพื้นที่ ๒) ข้อมูลทุนและศักยภาพเจ้าแม่กรายหมู่บ้านและตำบล ประกอบด้วย - ตารางที่ ๑ สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับ - ตารางที่ ๒ สรุปทุนและศักยภาพเจ้าแม่กรายหมู่บ้าน ๓) ศักยภาพการจัดการตนเอง ๕ ด้าน ๔) การเทียบเคียงทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชนของอปท. เครือข่ายรายหมู่บ้านโดยนำข้อมูลจากการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (RECAP) เทียบเคียงกับ ๗+๑ ประเด็นนโยบายสาธารณะ ๕) วิเคราะห์ทุนทางสังคม ๖ ระดับ กับการสอดคล้อง ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ระบบและแหล่งเรียนรู้	
(๕) อื่น ๆ		

(ตัวอย่าง) การเขียนสรุปรายงาน

(ตัวอย่าง ๑) การเขียนรายงานเส้นทางพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล : กรณีเส้นทางพัฒนาตำบลเหล่าใหญ่

เส้นทางพัฒนาเทศบาลตำบลเหล่าใหญ่	
ปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติ ความแห้งแล้ง ความยากจน ไม่มีอาชีพเสริม	นโยบายกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจ
- ปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติ ความแห้งแล้ง ความยากจน ไม่มีอาชีพเสริม - นโยบายของรัฐให้ดูแลความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน - สภาตำบลเหล่าใหญ่ยกฐานะเป็น อบต. ตำบลเหล่าใหญ่	- นโยบายกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจ - รัฐบาลมีนโยบายกองทุนหมู่บ้าน - โครงการเศรษฐกิจชุมชน - กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นภารกิจ อบต. - นโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ยุคที่ ๑ จัดการทางด้านโครงสร้าง ๒๕๓๗-๒๕๓๙ - ศึกษาเส้นทางน้ำ สร้างคลองและสระน้ำ - สำรวจข้อมูลความยากจนในพื้นที่ สนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น - เกิด หมู่บ้าน อพป. - จัดเวทีประชาคมแก้ไข ปัญหาความยากจน - กระทรวงมหาดไทย สนับสนุนงบ	ยุคที่ ๒ เริ่มต้นการพัฒนา ๒๕๔๐-๒๕๔๗ - อบต. เตรียมพร้อมรับการถ่ายโอนภารกิจ - จัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้าน - การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - อบต. เหล่าใหญ่และประชาชนในหมู่บ้านสำรวจปัญหา ความต้องการในการพัฒนาของหมู่บ้าน - สำรวจข้อมูลจำนวนเด็กเล็กเพื่อดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน - เทศบาลตำบลเหล่าใหญ่เริ่มการจัดเก็บภาษี
ยุคที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ๒๕๔๘-๒๕๕๔ - สภาวัฒนธรรมร่วมกับทศ.จัดเวทีประชาคม - ปรับเปลี่ยนแผนทางการดำเนินงานกิจกรรม - เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต - พัฒนารายได้ของประชาชนอย่างยั่งยืน - ให้ภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วม - สร้างภาคีเครือข่ายในการวางแผนเน้นการพัฒนา - ให้ประชาชนส่วนร่วมบริหารจัดการตำบลตนเอง - ฟื้นฟูผู้นำโครงการที่มีอยู่เดิมมาประยุกต์ มีนวัตกรรม เชื่อมโยงกับการแผนงานด้านบริหารจัดการ	ยุคที่ ๔ เข้าสู่เครือข่ายตำบลลุ่มภู ๒๕๕๕- ปัจจุบัน - ร่วมลงนามทำบันทึกข้อตกลง MOU. ร่วมเป็นเครือข่าย สสส. กับ อบต. บักได เมื่อ ๑๓ มิ.ย.๕๕ - ส่งผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ๓๐ มนุษย์ท้องถิ่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ อบต. บักได - ส่งนักวิชาการเข้ารับการอบรม ๔ ครั้ง - จัดตั้งคณะทำงาน - มีการประชุมทบทวนศักยภาพตนเอง - มีการถอดบทเรียนกลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการในระดับแหล่งลำใหญ่
ปัญหา - ประชาชนได้รับความช่วยเหลือลดความ ปลอดภัยและมีอาชีพที่เสริมรายได้เนื่องจากการทำงาน คลองส่งน้ำและสระน้ำและ ถนน - เกิดการหมุนเวียนเงินทุนใน ภาคการเกษตร	เกิดผลกระทบเป็น ๘ ระบบ ๒๕ แหล่งเรียนรู้ - คงไว้ซึ่งการอนุรักษ์การดำรงอยู่แบบวิถีชุมชน - สร้างการพึ่งพาตนเอง เป็นอยู่อย่างพอเพียง - การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน - อนุรักษ์การแสดงออกด้านดนตรีและภาษาพูดของคนผู้ไท - เป็นการฟื้นฟูวิถีชีวิตของคนผู้ไท
ปัญหา ๒๕๕๕ - ประชาชนได้รับความช่วยเหลือ - เข้าเป็นเครือข่าย สสส.กับ อบต. บักได ๒๕๕๕ - ร่วมเป็นเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ เครือข่ายตำบลลุ่มภู - ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจาก ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	- แกนนำชุมชนเรียนรู้การพัฒนา - ถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - วิทยากรชุมชนได้เปลี่ยนเรียนรู้งานยกระดับชุมชนสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน - ประชุมทบทวนบริบทในตำบล เพื่อร่วมเป็นเครือข่ายตำบลลุ่มภู

แผนภาพที่ ๘.๑ การเขียนรายงานเส้นทางพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล

เส้นทางการพัฒนาเทศบาลตำบลเหล่าใหญ่ สามารถสรุปได้เป็น ๔ ยุค คือ ๑) ยุคการจัดการทางด้านโครงสร้าง ปี พ.ศ.๒๕๓๕ – ๒๕๔๐ ๒) ยุคเริ่มต้นการพัฒนา ๒๕๔๑ – ๒๕๔๗ ๓) ยุคพัฒนาสู่ความเข้มแข็งของตำบล ปี พ.ศ. ๒๕๔๘– ๒๕๕๔) ยุคการเตรียมความพร้อมเข้าสู่เครือข่ายตำบลสุขภาวะ ปี พ.ศ.๒๕๕๕-ปัจจุบัน ดังนี้

ระยะที่ ๑ ยุคการจัดการทางด้านโครงสร้าง (ระหว่าง พ.ศ.๒๕๓๕ -๒๕๔๐)

การพัฒนาในระยะนี้มีสถานะเป็น “สภาตำบล” ได้รับการจัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทยตามนโยบายการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น ดูแล ๘ หมู่บ้าน มีนายอุ้นใจ จิตรจักร เป็นเลขานุการสภาตำบล ที่ทำการสภาตำบลตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ซึ่งใช้อาคารของพัฒนาชุมชนตำบลเหล่าใหญ่เป็นสำนักงานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีนโยบายของรัฐให้ดูแลด้านความมั่นคง เนื่องจากตำบลเหล่าใหญ่มีพื้นที่ห่างไกลจากตัวจังหวัดและเป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา พบปัญหาและความต้องการ ได้แก่ ความยากจน ไม่มีอาชีพเสริม ปัญหายาเสพติดระดับปัญหาจากภัยพิบัติธรรมชาติความแห้งแล้ง เป็นต้น ในยุคนี้เองสภาตำบลเหล่าใหญ่ยกฐานะเป็น อบต.ตำบลเหล่าใหญ่ จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ โดยให้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่เป็น องค์การบริหารส่วนตำบล อบต.เหล่าใหญ่ได้จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีนายสมาน จิตรจักร กำนันตำบลเหล่าใหญ่เป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่งและต่อมาได้มีการเลือกตั้งโดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๒๖ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ทำให้ตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร เปลี่ยนชื่อมาเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีนายธรรมนุญ แจ่มใส เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนแรกและมีนายเมธา นนทมาตย์ เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขณะนั้น เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ มีลักษณะเป็นอาคารถาวรชั้นเดียว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านเหล่าใหญ่ และมีการดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการ ได้แก่ ศึกษาเส้นทางของน้ำและหาแนวทางให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในการทำการเกษตร สร้างคลองน้ำและสระน้ำ สืบสวนข้อมูลความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และหาแนวทางแก้ไขสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นเกิดหมู่บ้านป้องกันตนเองขึ้น (หมู่บ้าน อพป.) จัดทำเวทีประชาคมหาแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนโดยกระทรวงมหาดไทย สนับสนุนงบประมาณ ส่งผลให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือดูแลความปลอดภัยและมีอาชีพที่เสริมรายได้ นอกจากการทำนา กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือภัยแล้งโดยได้คลองส่งน้ำและสระน้ำ เกิดการหมุนเวียนเงินทุนในภาคเกษตรกรรม สร้างโอกาสให้เกษตรกร เกิดการพัฒนาด้านโครงสร้างในตำบลมีคลองส่งน้ำและสระพร้อมทั้งถนน ประชาชนเกิดความห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ระยะที่ ๒ ยุคเริ่มต้นการพัฒนา (ระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๑ – ๒๕๔๗)

ตามนโยบายกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐบาลมีนโยบายกองทุนหมู่บ้าน โครงการเศรษฐกิจชุมชน กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ให้เป็นภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) อบต.เหล่าใหญ่ได้เตรียมความพร้อมรับการถ่ายโอนภารกิจ มีกระบวนการจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้าน การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และเสนอโครงการขอรับงบประมาณ อบต.เหล่าใหญ่และประชาชนในหมู่บ้านออกสำรวจปัญหาความต้องการในการพัฒนาของหมู่บ้าน และสำรวจข้อมูลจำนวนเด็กเล็กเพื่อดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน ระยะนี้ อบต.เหล่าใหญ่ ได้เริ่มการจัดเก็บภาษี การจัดสรรเงินกู้สนับสนุนอาชีพสร้างรายได้ (โครงการเศรษฐกิจชุมชน) รับถ่ายโอนภารกิจของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.เปี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ โครงสร้างพื้นฐาน จัดเก็บค่าใช้น้ำเพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ประชาชนรวมกลุ่มประกอบอาชีพเกิดการหมุนเวียนเงินทุนสร้างรายได้ประชาชน

ระยะที่ ๓ ยุคการพัฒนาสู่ความเข้มแข็งของตำบล (ระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๔)

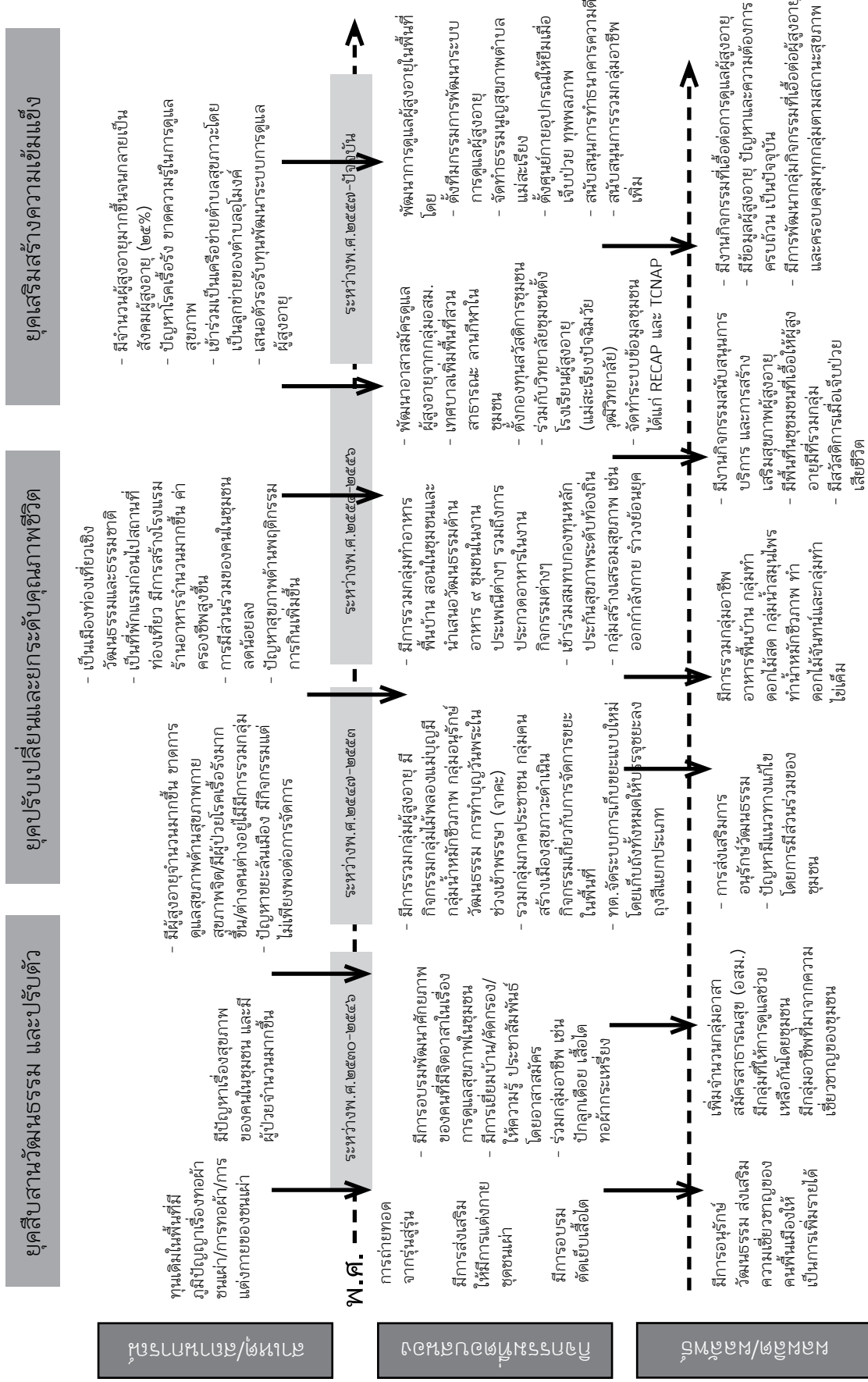
หลังจากที่อบต.เหล่าใหญ่ มีความชัดเจนในการบริหารงานโดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารงาน มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา มีโครงการต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นในการพัฒนา “คน” โดยให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เป็นแรงพลังที่สำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดการปัญหา และการพึ่งพาตนเอง เมื่อวันที่ ๒๗ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าใหญ่เป็นเทศบาลตำบลเหล่าใหญ่

การพัฒนาปฏิบัติการแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ตำบลเหล่าใหญ่ในช่วงเวลานี้ ได้เริ่มพัฒนาโดยนำโครงการที่มีอยู่เดิมมาประยุกต์ก่อเกิดเป็นนวัตกรรมเกิดขึ้นในชุมชน โดยเชื่อมโยงกับการแผนงานด้านบริหารจัดการ ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านจิตอาสาและการดูแลสุขภาพชุมชน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านเกษตรแบบยั่งยืน และด้านเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งแหล่งปฏิบัติการส่วนใหญ่เกิดจากการรวมกลุ่มกัน เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ตามความต้องการของชุมชน และบางส่วนเกิดจากการแปลงนโยบายของทต.เหล่าใหญ่ไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบเป็น ๗ ระบบ ๒๕ แหล่งเรียนรู้ ทต.เหล่าใหญ่ได้มีพื้นที่กิจกรรมลงช่วงเย็นฝ่ายซึ่งเป็นการสืบสานวิถีการทำผ้าและได้มาซึ่งผ้าที่สวมใส่พร้อมเป็นการฟื้นฟูการแต่งกายแบบภูไท ทต.เหล่าใหญ่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านวัฒนธรรมในระดับจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีสภาวัฒนธรรมตำบลเหล่าใหญ่ร่วมกับทต.เหล่าใหญ่ได้อนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อเตรียมสู่การเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนโดยการดำเนินงานดังกล่าวได้มุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์และฟื้นฟูส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นดังต่อไปนี้ ๑) ศิลปะการแสดง กิจกรรมศิลปการแสดงดนตรี การฟ้อนและรำภูไท ๒) งานช่างกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายแบบผู้ไท โดยมีประชาชนที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมประกอบด้วย กลุ่มเครือข่ายผ้าผู้ไทเหล่าใหญ่ กลุ่มแม่บ้านตำบลเหล่าใหญ่ กิจกรรมส่งเสริมศิลปการแสดงฟ้อนรำผู้ไท มีมาโดยสายเลือด และมีการถ่ายทอดให้กับเยาวชนเพื่อเป็นอนุรักษ์สืบสานศิลปการแสดงด้านการเล่นดนตรีพื้นเมือง และการฟ้อนรำภูไท ที่เป็นการแสดงออกในท่วงท่าลีลาสวยงามอ่อนช้อย ที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตของท้องถิ่น พร้อมนี้ได้นำเอาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในครอบครัวชุมชน มาสวมใส่เป็นชุดผู้ไทที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น กลุ่มศิลปินพื้นบ้านตำบลเหล่าใหญ่

ระยะที่ ๔ ยุคการเตรียมความพร้อมเข้าสู่เครือข่ายตำบลสุขภาพ (ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๕- ปัจจุบัน)

ทต.เหล่าใหญ่ได้ทำบันทึกข้อตกลง MOU กับอบต.บักได เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการก้าวเข้าสู่ตำบลที่น่าอยู่โดยการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมีแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย ตำบลเหล่าใหญ่ได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อค้นหาและวิจัยศักยภาพในชุมชน พบว่า ตำบลเหล่าใหญ่สามารถจัดระบบการทำงานออกเป็น ๗ ระบบ และค้นหากลุ่มปฏิบัติการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ จำนวน ๒๕ กลุ่มปฏิบัติการ และได้ส่งผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (๓๐ มนุษย์ทองคำ) ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อมาได้ตั้งคณะกรรมการถอดบทเรียนในเบื้องต้น สร้างความร่วมมือและหนุนเสริมในการถอดบทเรียนในครั้งนี้ เช่น การสรุปหรือวิเคราะห์เนื้อหากับผู้ปฏิบัติการจริงในพื้นที่เพื่อค้นหา “คนที่ใช่” และได้ทำความเข้าใจกับคนในชุมชน พร้อมกันนี้ได้ส่งนักวิชาการเข้าร่วมฝึกอบรมในการถอดบทเรียนจำนวน ๔ ครั้งก่อนที่จะมาดำเนินการค้นหาศักยภาพตำบลและถอดบทเรียนแบบเร่งด่วน (RECAP) ส่งผลให้แกนนำชุมชนได้เรียนรู้การพัฒนาารวมส่วนโดย ๔ องค์กรหลักได้เรียนรู้การพัฒนาชุมชน กลุ่มแหล่งปฏิบัติการต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละแหล่ง การพัฒนาวิทยากรชุมชนให้มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ชุมชนยอมรับ สร้างผลกระทบในวงกว้าง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานของกลุ่ม องค์กรภายในตำบล และภายนอกตำบล ทั้งเข้ามาเรียนรู้ภายในและไปเรียนรู้ที่อื่น เพื่อเป็นการยกระดับศักยภาพการจัดการในชุมชน ครอบครัวทุกมิติ

(ตัวอย่างที่ ๒) การเขียนรายงาน เส้นทางพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล : กรณีเส้นทางพัฒนาตำบลแม่สะเรียง

แผนภาพที่ ๘.๒ การเขียนรายงานเส้นทางพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล

เส้นทางการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบัน แบ่งระยะการพัฒนาออกเป็น ๓ ยุค ได้แก่ ยุคสืบสานวัฒนธรรมและการปรับตัว ยุคปรับเปลี่ยนและยกระดับวิถีชีวิต และยุคเสริมสร้างความเข้มแข็ง แสดงรายละเอียด ดังภาพที่ ๑

ยุคสืบสานวัฒนธรรมและปรับตัว (พ.ศ. ๒๕๓๐ – ๒๕๔๗)

ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ด้วยการเป็นชุมชนดั้งเดิม มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของคนในพื้นที่มายาวนาน มีทุนเดิมในพื้นที่ ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าชนเผ่า การทอผ้าพื้นเมือง และการแต่งกายของชนเผ่า รวมถึงมีการอนุรักษ์การแต่งกายตามวิถีของชนเผ่ามาตลอดจนถึงปัจจุบัน โดยในพื้นที่ที่มีชุมชน ๙ ชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย ๓ ศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ดังนั้น เรื่องวัฒนธรรมของการแต่งกาย จะแตกต่างกัน และเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละศาสนาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ภายใต้นี้จึงได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมการแต่งกายชุดชนเผ่าจากรุ่นสู่รุ่น โดยการอบรมตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อเป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์ และส่งเสริมให้ใส่ชุดชนเผ่าในงานประเพณีต่างๆ เพื่อเป็นการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป ภายใต้นี้ทำให้เกิดกลุ่มเสื้อผ้า กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยง กลุ่มปักลูกเต๋อย ทำให้การแต่งกายเป็นสิ่งที่แสดงออกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นในพื้นที่แม่สะเรียง

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๐ มีปัญหาเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน มีผู้ป่วยโรคเรื้อรังมากขึ้น สถานพยาบาลมีปัญหา หมอไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ป่วยที่ต้องการการดูแล ประชาชนขาดการดูแลสุขภาพ ขาดความรู้ที่ถูกต้อง ขาดการออกกำลังกาย ประกอบกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่มีไขมันมากทำให้เกิดโรคเรื้อรัง เช่น โรคอ้วน ไขมัน โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไต โรคหัวใจ โรคกระดูก เป็นต้น ภายใต้นี้ได้มีการเพิ่มอาสาสมัครสาธารณสุข มีการอบรมให้ความรู้อาสาสมัครในการตรวจคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ เกิดกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน(อสม) ประจำ ๙ ชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียง ชุมชนละ ๕ คน รวมเป็น ๔๕ คน มีการรวมกลุ่มตามความเชี่ยวชาญ ประกอบการเป็นอาชีพ เพิ่มรายได้ และขยายสมาชิก ต่อยอดจากภูมิปัญญา เป็นต้น

ยุคปรับเปลี่ยนและยกระดับคุณภาพชีวิต (พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๕๔)

ในระยะปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้สูงอายุเริ่มมีจำนวนมากขึ้น แต่ขาดการดูแลสุขภาพ ทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต จำนวนผู้ป่วยเรื้อรังมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ ขาดการรวมกลุ่มส่งเสริมหรือจัดการเรื่องสุขภาพ รวมไปถึงประชาชนวัยทำงาน ที่ไม่มีเวลาในการดูแลสุขภาพและการออกกำลังกาย จึงได้มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีนางสายัณห์ สวาสดิ์ญาติ เป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน(พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในปัจจุบัน) ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการออกกำลังกาย และกายอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มรายได้ และเป็นกิจกรรมในการรวมกลุ่มกัน เช่น ทำดอกไม้จันทน์ ของชำร่วย(ยาหม่องน้ำ) เมี่ยงหวาน และรวมไปถึงการออกกำลังกายแบบยืดเหยียดกล้ามเนื้อ และไม้พลองผสมผสาน ระหว่างไม้พลองแม่บุญมี และไม้พลอง ดร.สาธิต และร่วมกันจัดงานทำบุญวันพระในช่วงเข้าพรรษา(จาคะ) ภายใต้นี้เกิดกลุ่มส่งเสริมสุข

ภาพหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มออกกำลังกายด้วยการรำไม้พลองแม่บุญมี กลุ่มทำน้ำหมักชีวภาพ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึง ๒๕๕๒ ด้วยสภาพเศรษฐกิจและการก้าวเข้าสู่สังคมเมือง การเป็นศูนย์พักแรมก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยว การเกิดขึ้นของสถานประกอบการโรงแรม ร้านอาหาร ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น วิทยากรต้องออกไปทำงานรับจ้าง ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการรวมกลุ่มกันลดลง สังเกตได้จากงานบุญ งานศพจะมีชาวบ้านมาช่วยกันในงาน เช่น การจัดดอกไม้สด หรือ การทำอาหารเลี้ยงแขกในงาน แต่เมื่อเข้าสู่สังคมเมือง ด้วยภาระต่างๆมากขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมลดน้อยลง ต้องจ้างหรือซื้อบริการ จึงมีการรวมกลุ่มคนจัดสอนการจัดดอกไม้สด เพื่อใช้ในงานต่างๆ ซึ่งเป็นอาชีพเสริม และสามารถช่วยเหลือกันได้ในชุมชน อีกทั้งยังมีการสอนทำอาหาร รวมถึงการจัดประกวดอาหารพื้นบ้านเพื่อเป็นการอนุรักษ์อาหารพื้นบ้าน โดยให้ทั้ง ๙ ชุมชน นำเสนอวัฒนธรรมด้านอาหารในงานประเพณีต่างๆ เช่น การจัดกาดมั่วครวฮ่อมที่ลานวัฒนธรรม ในงานประเพณีออกหว่าเทศกาลออกพรรษา และงานประเพณีต่างๆ การทำน้ำพริกกุ้งฮาลาลของกลุ่มคนมุสลิม โรตีสายไส้ของเด็กลูกและเยาวชน ในระยะนี้ทำให้มีการรวมกลุ่มเกิดกลุ่มอาหารพื้นบ้าน ๙ ชุมชน (พุทธ คริสต์ อิสลาม) กลุ่มจัดดอกไม้สด กลุ่มทำน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาเอนกประสงค์ในครัวเรือน กลุ่มแม่บ้านน้ำสมุนไพร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มออกกำลังกายด้วยการเดินแอร์โรบิค ประกอบกับเทศบาลตำบลแม่สะเรียงร่วมสมทบกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น การจัดกิจกรรมด้านสุขภาพจึงมีทรัพยากรสนับสนุนต่อเนื่องทำให้สามารถขยายสมาชิก เพิ่มกิจกรรมได้มากขึ้น

ยุคเสริมความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ปัจจุบัน)

ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๖ พื้นที่แม่สะเรียงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวด้วยสัดส่วนผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๒๔ และหนึ่งในสามของผู้สูงอายุเป็นกลุ่มข้าราชการบำนาญ ในขณะที่ลูกหลานต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านคนเดียว เกิดความรู้สึกเหมือนว่าตัวเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่อบอุ่น เพราะธรรมชาติของผู้สูงอายุต้องมีคนอยู่ใกล้ชิด ดูแลเอาใจใส่ทำให้สุขภาพจิตไม่ดี ซึ่งมีผลต่อการดูแลสุขภาพกายของตัวผู้สูงอายุ จึงทำให้เกิดการเจ็บป่วยตามมา ดังเห็นได้ชัดจากจำนวนผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิตสูงที่มีจำนวนมาก และมีความเจ็บป่วยที่ซับซ้อนมากขึ้น เทศบาลตำบลแม่สะเรียงจึงได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ พัฒนาทักษะอาสาสมัครในด้านการดูแลตรวจคัดกรองสุขภาพ เช่น การวัดความดันโลหิต การเจาะเลือดตรวจคัดกรองเบาหวาน การประเมินความเสี่ยงโรคเรื้อรัง เป็นต้น และจัดบริการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นโดยชมรม อสม. เทศบาลตำบลแม่สะเรียงโดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่จากทางโรงพยาบาลแม่สะเรียง เข้ามาดูแลสุขภาพผู้ที่เจ็บป่วยติดเตียง ภายใต้โครงการเทศบาลตำบลแม่สะเรียงพบประชาชน พร้อมกับการจ่ายเบี้ยยังชีพ ผลที่เกิดขึ้นทำให้มีกิจกรรมพบปะกัน ผู้สูงอายุได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นด้านสุขภาพ สังคม ได้รับการแก้ไข และมีกลุ่มที่ดูแลช่วยเหลือกันในชุมชน นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มสร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ กลุ่มดอกไม้จันทน์ กลุ่มไข่เค็ม เป็นต้น

จนในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เทศบาลตำบลแม่สะเรียงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้สู่การขยายเครือข่ายตำบลสุขภาวะสีมิตี โดยมีเทศบาลตำบลโม่งค์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์จัดการเครือข่าย ได้มีการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการสุขภาวะชุมชน อีกทั้งยังได้ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ จำนวน ๓ เรื่องดังนี้ (๑) เกษตรกรรมยั่งยืน (๒) เด็กและเยาวชน (๓) ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้มีการประชุมร่วมกับทีมงาน อปท.เครือข่าย มีมติร่วมกันขับเคลื่อน นโยบายสาธารณะ ทั้ง ๓ ประเด็นร่วมกับ การควบคุมการบริโภคยาสูบและแอลกอฮอล์ ส่งผลให้เกิดการสานพลังเครือข่ายในการขับเคลื่อนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล ได้แก่ การทำวิจัยชุมชน RECAP และฐานข้อมูลชุมชน TCNAP และการจัดทำธรรมนูญสุขภาวะระดับตำบล โดยมีกลุ่มคนสร้างเสริมเมืองสุขภาวะเป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับเทศบาลตำบลแม่สะเรียง เพิ่มทักษะอาสาสมัครในการดูแลที่เฉพาะต่อผู้สูงอายุ เพิ่มการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ เช่น ลานออกกำลังกาย สวนสุขภาพ สนามของศูนย์กีฬาในชุมชน สนามฟุตบอล ลานวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ออกกำลังกายแบบกลุ่ม และเฉพาะบุคคล และในปี ๒๕๕๘ ได้เสนอตัวขอรับทุนพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ด้วยฐานของการนำใช้ทุนและศักยภาพที่ตอบสนองและเป็นทางออกของการจัดการกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ ได้ลงนามความร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)สำนัก ๓ และ ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น(สวช.) ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ และการดำเนินงานและ กิจกรรมใน ๖ ชุดกิจกรรมการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ได้พัฒนางานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด เพิ่มกลุ่ม ขยายสมาชิก ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลแม่สะเรียง และทำกิจกรรมธนาคารความดี จัดตั้งศูนย์และบริการกายอุปกรณ์ สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่มีภาวะทุพพลภาพ การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน เป็นต้น

(ตัวอย่างที่ ๓) การเขียนรายงานข้อมูลโดยรวมที่แสดงศักยภาพของพื้นที่ : กรณีศักยภาพ ๕ ด้าน
ตำบลเกาะจันทร์

๗.๑.๓ ศักยภาพของตำบลเกาะจันทร์ในการจัดการสุขภาวะชุมชน

จำแนกเป็นทุนทางสังคมที่ใช้ขับเคลื่อนการจัดการสุขภาวะชุมชน ใน ๗ ด้าน คือ ศักยภาพด้านสังคม ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ ศักยภาพด้านสภาวะแวดล้อม ศักยภาพด้านการดูแลสุขภาพ ศักยภาพด้านการเมืองการปกครอง และ ศักยภาพการเป็นชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง รวมทั้งการจัดการอาหารชุมชน ทั้งนี้รายละเอียดทุนทางสังคม ๖ ระดับ คือ ระดับบุคคลและครัวเรือน ระดับกลุ่มและองค์กรชุมชน ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับเครือข่าย ที่นำมาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน (รายละเอียดตามภาคผนวก ๑ – ๘)

ศักยภาพการจัดการสุขภาวะของหมู่บ้านวิเคราะห์ตามแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้าน โดยมีการทำงานและกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับหนึ่งและส่วนใหญ่เป็นการจัดการเศรษฐกิจร่วมกับการจัดการระบบอาหารชุมชน มีการจัดการด้านการดูแลสุขภาพและสังคมที่เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยสวัสดิการและการจัดการทรัพยากร เงินและความรู้ให้คนในตำบลมีโอกาสเข้าถึงได้มากที่สุด ส่วนการจัดการสภาวะแวดล้อมดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเกษตร ซึ่งเป็นส่วนขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยมีการจัดการด้านการเมืองการปกครองเป็นกลไกในการสร้างกติกาให้อยู่ร่วมกันได้ ดังสรุปภาพรวมเป็นรายหมู่บ้านในตารางที่ ๘.๒ และ สรุปจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับจำแนกเป็นรายหมู่บ้าน ในตารางที่ ๘.๓

ตารางที่ ๘.๒ สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคมที่สะท้อนศักยภาพชุมชน (งานและกิจกรรม) ในการจัดการตนเอง ๕ ด้านและการจัดการอาหารชุมชน จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนทุนทางสังคมที่สะท้อนศักยภาพชุมชนรายด้าน (ลำดับ)				
	สังคม	เศรษฐกิจ	สภาวะแวดล้อม	สุขภาพ	การเมืองการปกครอง
หมู่ที่ ๑ บ้านปายาง	๒๒ (๒)	๒๓ (๑)	๑๕ (๔)	๑๙ (๓)	๑๕ (๔)
หมู่ที่ ๒ บ้านไม้เสียบ	๓๕ (๔)	๔๘ (๑)	๓๖ (๓)	๔๖ (๒)	๒๐ (๕)
หมู่ที่ ๓ บ้านลานนา	๒๙ (๑)	๒๔ (๒)	๑๕ (๕)	๒๑ (๓)	๒๐ (๔)
หมู่ที่ ๔ บ้านสี่กั๊ก	๒๘ (๔)	๓๖ (๑)	๓๐ (๓)	๓๕ (๒)	๑๕ (๕)
หมู่ที่ ๕ บ้านห้วยปรัง	๒๑ (๓)	๒๗ (๑)	๑๘ (๔)	๒๒ (๒)	๑๑ (๕)
หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งใหญ่	๒๘ (๒)	๓๐ (๑)	๒๑ (๕)	๒๕ (๓)	๒๔ (๔)
หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยทิง	๒๐ (๒)	๒๓ (๑)	๑๙ (๓)	๑๙ (๓)	๑๗ (๔)
หมู่ที่ ๘ บ้านควนดินแดง	๒๖ (๒)	๓๕ (๑)	๒๔ (๔)	๒๕ (๓)	๒๒ (๕)
หมู่ที่ ๙ บ้านเกาะไร่	๑๔ (๒)	๒๖ (๑)	๘ (๕)	๑๔ (๓)	๑๐ (๔)
หมู่ที่ ๑๐ บ้านไสเหยียง	๒๕ (๓)	๓๔ (๑)	๒๖ (๒)	๒๓ (๔)	๑๔ (๕)
รวม	๒๔๘	๓๐๖	๒๑๒	๒๔๙	๑๖๘

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือลำดับตามจำนวนมากไปหาน้อย

ตารางที่ ๘.๓ สรุปภาพรวมจำนวนทุนทางสังคม ๖ ระดับสะท้อนศักยภาพชุมชนในการจัดการตนเองตำบล เกาะขันธุ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน

ระดับทุนทางสังคม	หมู่บ้าน										รวม
	หมู่๑	หมู่๒	หมู่๓	หมู่๔	หมู่๕	หมู่๖	หมู่๗	หมู่๘	หมู่๙	หมู่๑๐	
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว	๑๙	๔๐	๒๐	๒๔	๘	๑๖	๑๔	๑๒	๑๘	๒๗	๑๙๘
๒. ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน	๑๐	๑๖	๙	๙	๑๓	๑๑	๖	๑๐	๑๘	๑๑	๑๑๓
๓. ระดับหน่วยงาน	๘	๒๖	๒๒	๑๓	๑๔	๙	๔	๑๓	๑๒	๖	๑๒๗
๔. ระดับหมู่บ้าน	๓	๒	๑	๕	๑	๒	๑	๑	๐	๒	๑๗
๕. ระดับตำบล	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑๑
๖. ระดับเครือข่าย	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑๐
รวม	๔๐	๘๔	๕๒	๕๐	๓๖	๓๘	๒๕	๓๖	๔๘	๔๖	๔๗๖

สามารถแจกแจงรายละเอียดเป็นรายด้านดังนี้

๑. ศักยภาพชุมชนด้านสังคม

ศักยภาพชุมชนด้านสังคมของตำบลเกาะขันธุ์ปรากฏในรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันของประชาชนในพื้นที่ตำบลขึ้นหลายลักษณะทั้งในภาวะปกติ ภาวะพิบัติภัย และภาวะฉุกเฉิน ดังนี้

๑.๑ การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

เป็นการเกื้อกูลกันทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน ทั้งนี้ใช้กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีเป็นแนวทาง เช่น ลูกหลานดูแลรับส่งผู้สูงอายุไปทำกิจกรรมที่วัดในวันพระ การรดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุในวันกตัญญู โดยร่วมกันจัดกิจกรรมที่หอประชุมหมู่บ้าน เช่นเดียวกับกิจกรรมการช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ หรือ คนยากจน ได้แก่ การมอบอาหาร เครื่องนุ่งห่มและข้าวของเครื่องใช้ และกายอุปกรณ์ เช่น รถเข็น ไม้เท้า เหล่านี้ดำเนินการโดยกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มและองค์กรต่างๆ ในชุมชน ทั้งการระดมทุน ลงขัน และการร่วมกันคิด วางแผน ดำเนินการตัวอย่าง เช่น หมู่ ๑ หมู่ ๓ หมู่ ๘

การมีกลุ่มอาสาสมัครหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาสาช่วยเหลือชุมชน (กลุ่มแม่บ้าน) มาทำหน้าที่ดำเนินการทุกเรื่องที่ได้รับการร้องขอจากชุมชนเช่น การจัดกิจกรรมในโรงเรียน ในรพ.สต. ในชุมชน ทั้งงานบริการของแต่ละหน่วยงานและงานประเพณี รวมทั้งกลุ่ม ชรบ. อปพร. ที่ต่างทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ นอกจากนั้นกลุ่มอาสาทำดี (เยาวชน) ดำเนินการรณรงค์เก็บขยะภายในหมู่บ้านด้วย เช่น หมู่ ๒ เป็นต้น

เกาะขันธุ์ดำเนินการเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น โดยได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐสำหรับประชากรกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยคนพิการ สวัสดิการด้านการศึกษา (เรียนฟรี ๑๕ ปี) เป็นต้น ส่วนสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีการดำเนินการอย่างเต็มพื้นที่ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน และในหลายรูปแบบ ดังตัวอย่าง

๑) ธนาคารหมู่บ้าน ใน หมู่ ๑ หมู่ ๖ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และหมู่ ๑๐ จัดบริการการเงินในลักษณะ การออม การกู้ และการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิก รวมทั้งการจัดบริการเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การจัดสวัสดิการเพื่อสุขภาพเด็กแรกเกิดเปิดบัญชีให้บุตรหลานที่เกิดใหม่คนละ๓๐๐ บาท การดูแลผู้ป่วยเข้าโรงพยาบาล เงินกู้ฉุกเฉิน เงินทำบุญงานศพ ๑,๐๐๐ บาท และเงินยืมทำบุญงานบวช รวมทั้งสวัสดิการเพื่อการพัฒนากิจของกองทุนหมู่บ้านเครือข่ายระดับอำเภอ เป็นต้น

๒) ธนาคารหมู่บ้าน หมู่ ๖ ซึ่งร้อยละ ๙๘ ของประชากรในหมู่บ้านเป็นไทยมุสลิม ธนาคารมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนในหมู่บ้านที่เป็นชาวมุสลิมสามารถทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ได้เหมือนกับประชาชนทั่วไปโดยไม่ผิดหลักศาสนา (ศาสนาอิสลามไม่มีการคิดดอกเบี้ย) ประกอบกับสถานการณ์ที่การซื้อขายสินค้าเงินผ่อนจากกลุ่ม

เอกชนและร้านค้า เช่น รถจักรยานยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ หรือสินค้าต่างๆ มีการคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก กลุ่มผู้จัดตั้งจึงสังเกตเห็นประโยชน์ของการมีธนาคารหมู่บ้านในการช่วยให้ชาวบ้านทำธุรกรรมการเงินผ่านธนาคารหมู่บ้าน สามารถนำดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายให้กับร้านค้ามาพัฒนาหมู่บ้านต่อไปได้ อีกทั้งยังช่วยให้ชาวบ้านซื้อของได้ในราคาที่ปกติและจ่ายน้อยกว่าการซื้อที่ร้านค้าทั่วไป เช่น ซื้อสินค้าราคา ๑๐,๐๐๐ บาท จ่ายในราคาซื้อขายเพิ่มกับธนาคารอีก ๑,๐๐๐ บาท หรือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท จ่ายในราคาธนาคารเพิ่มอีกที่ ๔,๗๐๐ บาท โดยอัตราซื้อขายไม่มีการคิดเพิ่มในระยะเวลา ๓ ปี ซึ่งธนาคารหมู่บ้านทำหน้าที่ฝากและถอน โดยไม่มีดอกเบี้ย แต่เมื่อสิ้นปีนำผลกำไรที่ได้จากการซื้อสินค้ามาเฉลี่ยปันผลให้กับสมาชิก และเงินกำไรที่ได้เฉลี่ยในอัตราร้อยละ ๒.๕ นำไปสมทบให้กับกองทุนชะกาด

๓) กองทุนชะกาด เป็นกองทุนที่ได้รับการสมทบจากเงินปันผลของธนาคารหมู่บ้านในหมู่ ๖ ร้อยละ ๒.๕ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มคนที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น คนยากจน ผู้สูงอายุ ทุนการศึกษาเด็ก คนพิการ รวมทั้งการทำสาธารณประโยชน์

๔) กองทุนญานาชะ ใน หมู่ ๖ ดำเนินการในรูปแบบฌาปนกิจสงเคราะห์ มีการเก็บเงินสมาชิกครัวเรือนละ ๑๐๐ บาทสมาชิกเสียชีวิต ได้รับ เงินสนับสนุนการจัดงานศพ ๑๐,๐๐๐ บาท

๕) กองทุนสงเคราะห์ประชากรราษฎร ใน หมู่ ๘ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

๖) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๑๐ สมาชิกซื้อหุ้นๆ ละ ๕๐ บาท จัดสวัสดิการให้สมาชิกโดยหักร้อยละ ๕ ช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วยหรือคลอด ครัวละ ๑,๐๐๐ บาท ปีละ ๑ ครั้ง กรณีเสียชีวิตเป็นเจ้าพนักงานศพ ๑ คืนทำบุญ ๑,๐๐๐ บาท จัดการเพื่อสาธารณประโยชน์โดยให้เป็นทุนการศึกษาสำหรับเด็ก ทุนละ ๕๐๐ บาท ปีละ ๒ ทุน

๗) กองทุนหมู่บ้าน (กองทุนเงินล้าน) สวัสดิการที่ให้สมาชิกคือ หักร้อยละ ๕ เพื่อสาธารณประโยชน์ โดยจัดสวัสดิการช่วยเหลือเด็กแรกเกิดคนละ ๕๐๐ บาท ให้ทุนการศึกษาเด็ก ทุนละ ๕๐๐ บาท ปีละ ๒ ทุน และกรณีเจ็บป่วย สมาชิกกองทุนเงินล้าน จ่ายคืนละ ๑๐๐ บาท/ คน ไม่เกิน ๑๐ วัน กรณีเสียชีวิต ได้รับเงิน ๓,๐๐๐ บาทจากการแบ่งผลกำไรของกองทุนเงินล้าน และกองทุนเงินล้านร่วมเป็นเจ้าภาพในงานศพให้ ๑ คืน เช่นใน หมู่ ๑๐ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๗ เป็นต้น

๘) กองทุนฌาปนกิจจากกองทุนเงินล้าน (กทบ.) กรณีสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับเงิน ๑๙๐,๐๐๐ บาท เป็นกองทุนเครือข่ายระดับอำเภอ

๙) สวัสดิการเพื่อจัดการสาธารณประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อม มีสนามกีฬาในหมู่บ้าน มีการจัดหาอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ จัดให้มีกิจกรรมกีฬา เช่น กีฬาด้านยาเสพติด กีฬาฟุตบอล ๔๐๐ ปี (โดยนักฟุตบอลทุกกลุ่มอายุ ๑๑ คน ต้องมีอายุรวมกันได้ ๔๐๐ ปี) มีลานกิจกรรม และลานสำหรับการออกกำลังกาย สนามวอลเลย์บอล ทั้งนี้โดยการสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งจากอบต.เกาะจันทร์ และการใช้ผลกำไรจากกองทุนเงินล้าน การลงขันของผู้นำและแกนนำหมู่บ้าน เช่น หมู่ ๑ หมู่ ๗ เป็นต้น

๑๐) สวัสดิการเพื่อทำนุบำรุงศาสนาโดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลี้น ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยตามวัตถุประสงค์ของแต่ละครั้งของการดำเนินการ

๑๑) สวัสดิการผู้นำในชุมชนโดยคณะกรรมการกองทุนต่างๆ ได้จากกองทุนนั้นๆ เน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้นำแกนนำโดยการศึกษาดูงานพื้นที่อื่นหรือการประสานหน่วยงานภายนอกให้ความรู้เกี่ยวกับงานที่ต้องการพัฒนา เช่น หมู่ ๑ หมู่ ๔ หมู่ ๖ เป็นต้น

๑.๒ การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ลักษณะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นคือ การเกิดวาตภัยในปี ๒๕๕๓ และปี ๒๕๕๔ มีเหตุการณ์น้ำท่วม ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชน เช่น การสื่อสาร การสัญจร ชุมชนถูกตัดขาด และอุทกภัย ซึ่งเกิดขึ้นทุกปีในช่วงเดือนธันวาคม โดยเป็นแบบน้ำหลากแต่ไม่รุนแรงและปริมาณไม่มาก ซึ่งชาวบ้านและแกนนำจะมีการเตรียมเครื่องอุปโภคบริโภคและยารักษาโรคต่างๆ ไว้รับมือล่วงหน้า เมื่อประสบภัยแกนนำและอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว ดำเนินการตรวจดูแลตามบ้านทุกวันเพื่อสอบถามความต้องการและการช่วยเหลือ หลังจาก

ประสพภัยมีการตรวจดูความเสียหายหากบ้านเรือนใดเสียหายมากจะให้การช่วยเหลือเป็นรายกรณี ซึ่งทางหมู่บ้านทำการประสานกับอบต.และอำเภอเพื่อขอความช่วยเหลือต่อไป และอีกปัญหาที่ประสพคือหมอกควันจากประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเกิดขึ้นทุกปีแต่ไม่รุนแรงมากเนื่องจากมีระยะทางห่างไกลกัน ชาวบ้านจะได้รับการแจ้งเตือนให้ดูแลและเฝ้าระวังลูกหลานเด็กเล็กและผู้สูงอายุ โดยมี อสม.เยี่ยมบ้านเพื่อสอบถามปัญหาสุขภาพและแจกหน้ากากอนามัย

คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อบต. และคนในชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสพภัย อาสาสมัคร อปพร. ชรบ. ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสพภัย ตั้งแต่การขนย้ายทรัพย์สินในช่วงภัยพิบัติ การซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายหลังภัยพิบัติ การนำสิ่งของ เครื่องใช้ อาหาร ยารักษาโรค ให้ครอบครัวที่ประสพภัย ซึ่งที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจาก อบต.เกาะจันทร์ กองทุนหมู่บ้านให้การช่วยเหลือจำนวนเงินครั้งละ ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้มี อสม. ทำการเยี่ยมบ้านและดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ และทำการถ่ายทอดความรู้แก่ญาติผู้ป่วย และตัวผู้ป่วย ร่วมกับ รพ.สต.

๑.๓ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินหรือเหตุฉุกเฉิน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน สอบต. ในทุกหมู่บ้าน สามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก รพ.สต. โรงพยาบาลชุมชน สามารถจัดการส่งผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาได้ ด้วยรถเพื่อนบ้าน รถกู้ชีพฉุกเฉินของอบต. รถกู้ชีพมูลนิธิ โดยมี อาสากู้ชีพ อปพร. ชรบ. ร่วมให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ทุกหลังคาเรือนมีเบอร์โทรศัพท์ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เพื่อการประสานการช่วยเหลือและการรวมตัวของอาสาสมัครต่างๆ โดยสรุปจำนวนทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการด้านสังคม ปรากฏในตารางที่ ๗.๓

ตารางที่ ๘.๔ สรุปจำนวนทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการทางสังคม

ระดับทุนทางสังคม	หมู่บ้าน										
	หมู่๑	หมู่๒	หมู่๓	หมู่๔	หมู่๕	หมู่๖	หมู่๗	หมู่๘	หมู่๙	หมู่๑๐	รวม
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว	๑๑	๑๐	๑๙	๒๓	๒๓	๑๑	๑๓	๑๓	๑๖	๒๔	๑๖๓
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน	๙	๑๕	๘	๕	๑๔	๘	๖	๖	๑๓	๑๒	๑๕๐
๓. ระดับหน่วยงาน	๐	๓	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๒	๕	๑๑
๔. ระดับหมู่บ้าน	๒	๒	๑	๕	๒	๒	๑	๒	๒	๒	๒๑
๕. ระดับตำบล	๖	๖	๖	๗	๖	๗	๖	๖	๖	๖	๖๒
๖. ระดับเครือข่าย	๔	๓	๒	๓	๓	๒	๒	๒	๒	๓	๒๖
รวม	๓๒	๓๙	๓๖	๔๓	๔๘	๓๐	๒๘	๓๐	๔๑	๕๒	๔๓๓

๒. ศักยภาพชุมชนด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะทุนทางสังคมที่เป็นศักยภาพส่งผลต่อการจัดการเศรษฐกิจของชุมชน สามารถจำแนกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มทางสังคม ระดับองค์กรชุมชน หน่วยงาน หมู่บ้าน ตำบล หรือเครือข่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑) ทุนทางสังคมที่เป็นศักยภาพในการจัดการเศรษฐกิจของชุมชนในระดับครัวเรือน ประกอบด้วย ครัวเรือนที่ดำเนินกิจกรรมและงาน ๔ เรื่อง คือ

๑.๑) การเพิ่มรายได้ โดยการทำอาชีพเสริม เช่น การทำกล้วยไข่กรอบแก้ว ทำน้ำพริก เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลากระชัง เพาะเห็ดฟาง เป็นต้น (หมู่ ๖ หมู่ ๗ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และ หมู่ ๑๐) การจัดการ ขยะ การคัดแยก และจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้ (หมู่ ๒ หมู่ ๕) การจัดการให้ได้ผลผลิตมากขึ้น ได้แก่ การทำให้ผลผลิตมังคุดเพิ่มขึ้นโดยวิธีการทางธรรมชาติ โดยกระบวนการให้น้ำ (หมู่ ๘) และการจัดการกลไกทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าในการต่อราคา เช่น กลุ่มไม้ผล รวมตัวเพื่อขายผลผลิต ลดการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง (หมู่ ๘ หมู่ ๙)

๑.๒) การลดรายจ่ายในครัวเรือน ได้แก่ การปลูกผักสวนครัวไว้กินเองบริเวณบ้าน การนำใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (หมู่ ๑)

๑.๓) การสนับสนุนการออม ในกลุ่มล้งจะออมทรัพย์ และกองทุนต่างๆ ที่มีการออม เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุนสามัคคีคือออมทรัพย์ เป็นต้น (หมู่ ๔ หมู่ ๘ หมู่ ๙)

๑.๔) การสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือน (หมู่ ๙)

๒) ทูทางล้งคมที่ส่งผลต่อการจัดการเศรษฐกิจของชุมชนในระดับกลุ่มและองค์กรชุมชน ประกอบด้วย ๘ ลักษณะ

๒.๑) ส่งเสริมให้มีความรู้ด้านอาชีพ โดยการประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอก เช่น สنج. การเกษตร (หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๗)

๒.๒) การส่งเสริมอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มทำปุ๋ยหมัก กลุ่มไม้ผล เป็นต้น (หมู่ ๑ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๙)

๒.๓) กลุ่มจัดสวัสดิการด้วยการมอบเงินทำบุญ พวงหรีด ให้กับสมาชิก เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สถาบันการเงินชุมชน (หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔)

๒.๔) มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาขายผลผลิตป้องกันการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง เช่น กลุ่มไม้ผล กลุ่มพัฒนาอาชีพไม้ผล กลุ่มการจัดการไม้ผลทุกหมู่ (ที่เข้มแข็งคือหมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๘ หมู่ ๙)

๒.๕) มีการอบรมเพื่อเรียนรู้เทคนิคในการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทางการเกษตร (หมู่ ๑ หมู่ ๖ หมู่ ๘)

๒.๖) ทุกกองทุน นำเงินรายได้ มาแบ่งเพื่อปันผลให้กับสมาชิก

๒.๗) กลุ่มน้ำดื่มหยอดเหรียญเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริการแก่ประชาชน ลดค่าใช้จ่าย และได้บริโภค น้ำที่สะอาดจากการจัดการของชุมชนตนเอง (หมู่ ๑๐)

๒.๘) กลุ่มสตรี รวมกลุ่มขึ้นมาเพื่อช่วยกิจกรรมทางด้านล้งคมช่วยในการต้อนรับแขก (หมู่ ๑๐)

๓) ทูทางล้งคมที่ส่งผลต่อการจัดการเศรษฐกิจของชุมชนระดับองค์กรชุมชนหรือเครือข่าย โดยมีการ ดำเนินการให้มี

๓.๑) การจัดการน้ำเพื่อให้มีน้ำเพียงพอใช้ในการเกษตร การบริโภคของคนในหมู่บ้าน (ทุกหมู่ ที่เด่น คือ หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๑๐)

๓.๒) การมีกติกา ระเบียบ ข้อตกลงในการใช้น้ำร่วมกัน (ที่เด่นคือหมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๔)

๓.๓) มีการจัดทำแผนการค้าให้กับชุมชน (หมู่ ๔ หมู่ ๙)

๓.๔) มีอาคารเพื่อรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร (หมู่ ๔)

๓.๕) มีร้านค้าให้กับคนในชุมชนเพื่อขายสินค้า (หมู่ ๔ หมู่ ๙)

๓.๖) มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มีกองทุนเป็นแหล่งทุนทรัพย์ ในการให้เงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ของคนในชุมชน และ ระดับเครือข่ายในตำบล (หมู่ ๕) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรมเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียง ประสานกับวิทยากร เพื่อดำเนินการสอนและสาธิต พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในและนอกหมู่บ้าน (หมู่ ๙)

๓.๗) มีรวมกลุ่มต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง ทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตรในกลุ่มหรือ เพื่อขายทำรายได้ให้กับกลุ่มและเผยแพร่ให้เกษตรกรที่สนใจในหมู่บ้าน (หมู่ ๖ หมู่ ๘ หมู่ ๙ หมู่ ๑๐)

ศักยภาพชุมชนด้านเศรษฐกิจของตำบลเกาะชันธ์ พบว่า มีทูทางล้งคมทั้งสิ้น ๑๒๓ ทู แบ่งออกเป็น ๖ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับบุคคลและครอบครัว ประกอบด้วย บุคคลที่เป็นคนเก่ง คนสำคัญ หรือแกนนำ ที่มีส่วน หรือ กิจกรรมสร้างให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ในตำบลเกาะชันธ์ พบว่ามีคน เก่ง คนสำคัญ หรือแกนนำ ที่มีส่วนหรือ กิจกรรมสร้าง ให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จำนวนทั้งสิ้น ๓๘ คน ๒) ระดับกลุ่มทางล้งคม และองค์กรชุมชน จำนวน ๖๐ กลุ่ม/องค์กร ๓) ระดับหน่วยงาน จำนวน ๖ หน่วยงาน ๔) ระดับหมู่บ้าน จำนวน ๖ หมู่บ้านจัดการตนเอง ๕) ระดับตำบล จำนวน ๖ กลุ่มหรือองค์กร และ ๖) ระดับเครือข่าย จำนวน ๗ เครือข่าย รายละเอียดทูทางล้งคมสะท้อนศักยภาพชุมชน ด้านการจัดการเศรษฐกิจชุมชน ปรากฏ ในตารางที่ ๗.๔

ตารางที่ ๘.๕ สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการเศรษฐกิจชุมชน

ระดับทุนทางสังคม	หมู่บ้าน										รวม
	หมู่๑	หมู่๒	หมู่๓	หมู่๔	หมู่๕	หมู่๖	หมู่๗	หมู่๘	หมู่๙	หมู่๑๐	
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว	๕	๐	๐	๗	๐	๒	๒	๘	๗	๗	๓๘
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน	๕	๖	๕	๓	๖	๙	๓	๕	๑๑	๗	๖๐
๓. ระดับหน่วยงาน	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๑	๒	๑	๑	๖
๔. ระดับหมู่บ้าน	๒	๐	๐	๑	๐	๑	๐	๐	๑	๑	๖
๕. ระดับตำบล	๓	๑	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๑	๐	๖
๖. ระดับเครือข่าย	๔	๐	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๑	๐	๗
รวม	๑๙	๗	๕	๑๓	๖	๑๒	๘	๑๕	๒๒	๑๖	๑๒๓

๓. ศักยภาพชุมชนด้านสถานะแวดล้อม

ข้อมูล que แสดงศักยภาพชุมชนการจัดการสถานะแวดล้อมของตำบลเกาะขันธุ์ สรุปเป็น ๕ ส่วนคือ ๑) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ดิน น้ำ ป่า ๒) การจัดการมลพิษ ๓) การจัดการภัยพิบัติ ๔) การจัดการพลังงานทางเลือก และ ๕) การจัดการสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพคนในชุมชน ดังรายละเอียด

๑) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ดิน น้ำ ป่า

การจัดการดิน ส่วนใหญ่ดินในตำบลเกาะขันธุ์เป็นดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การปลูกผลไม้ ยางพารา และไม้ยืนต้นต่าง ๆ ส่วนหมู่ ๑ และหมู่ ๓ มีสภาพเป็นดินร่วนปนเหนียวเหมาะแก่การปลูกข้าว ที่ผ่านมามีการใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมีทำให้เกิดปัญหาดินเสีย และเสื่อมคุณภาพลง จึงได้มีการส่งแกนนำจากทุกหมู่บ้านไปอบรมหมอดินอาสา ที่สถาบันพัฒนาที่ดิน และนำความรู้มาผลิตปุ๋ยชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมี ทำให้ดินร่วนซุยขึ้น และได้ผลผลิตดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบสภาพดินในทุกหมู่บ้าน โดยการส่งไปตรวจที่สถาบันพัฒนาที่ดิน หากมีความเป็นกรด-ด่างมากเกินไป จะใช้สารโดโลไมต์ปรับสภาพดิน มีการส่งเสริมการปลูกพืชผสมผสาน หรือ “สวนสมรม” และการปลูกพืชหมุนเวียนทดแทนพืชเชิงเดี่ยวเพื่อรักษาหน้าดิน ทำให้ปัญหาดินเสื่อมสภาพลดลง และได้ผลผลิตมากขึ้น ทั้งนี้มีศูนย์เรียนรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของตำบล ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเทคนิควิธีการป้องกันดินเสื่อมสภาพ ด้วย

การจัดการน้ำ พื้นที่ตำบลเกาะขันธุ์มีศักยภาพในการจัดการน้ำในทุกหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งน้ำตามธรรมชาติ และน้ำชลประทาน ที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องการใช้พื้นที่ที่ไม่เป็นธรรม ไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดอุปกรณ์ในการต่อน้ำ หรือการที่ไม่มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์จากน้ำร่วมกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งทั้งในพื้นที่ ระหว่างหมู่บ้าน และระหว่างตำบล จึงเป็นที่มาของการจัดการตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการมีคณะกรรมการจัดการน้ำตำบลเกาะขันธุ์ การจัดทำฝายกั้นน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้โดยมีระบบอาสาสมัครที่เข้มแข็งในการดำเนินการจัดทำฝายกั้นน้ำในตำบล ทั้งฝายชั่วคราว และฝายถาวร มีหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนงบประมาณ ขณะที่แรงงานเกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของคนในตำบล จนทำให้เกิดฝายในชุมชนกว่า ๓๙ ฝาย การบริหารจัดการน้ำเป็นหัวใจของการเกิดอาชีพในชุมชน เช่น การมีธนาคารหมู่บ้านที่อุดหนุนเงินกู้ในการซื้อหัวต่อท่อระบายน้ำในหมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งใหญ่ ทำให้กว่า ๑๘๙ ครัวเรือน เข้าถึงแหล่งน้ำในการปลูกพืช และขยายกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มกล้วยกรอบแก้วที่สร้างรายได้ให้แก่หมู่บ้าน และคนในตำบล นอกจากนี้การมีคณะกรรมการจัดการน้ำทำให้มีข้อตกลงในการดูแลแหล่งน้ำ และทรัพยากร ร่วมกัน เช่น การอนุรักษ์พันธ์ปลาที่ใกล้สูญพันธ์ การมีพื้นที่เลี้ยงปลาเพื่อเป็นอาหารของชุมชน ผลของการจัดการสามารถสร้างการเข้าถึงทรัพยากรแหล่งน้ำ รักษาแหล่งน้ำ ขุดลอกคลอง แก้ปัญหาความไม่เป็นธรรม และการขัดแย้งในชุมชนได้

การจัดการป่า พื้นที่โดยส่วนใหญ่ของตำบลเกาะขันธุ์เป็นพื้นที่สวนผลไม้ มีพื้นที่ป่ามี ๒ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๘ และหมู่ ๙ รวมพื้นที่ทั้งหมด ๕๕ ไร่ เพื่อการอนุรักษ์ป่าให้คงอยู่และมีการฟื้นฟูป่าโดยการรวมกลุ่มเพื่อปลูกป่าในวันสำคัญต่าง ๆ มีการดำเนินงานธนาคารต้นไม้ในหมู่ ๗ เพื่อขยายพันธ์ไม้หายาก เช่น ยางนา ต้นเทียม เป็นต้น การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในสวนยางของธนาคารต้นไม้ ของหมู่ ๙ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชน และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๒) การจัดการมลพิษ สถานการณ์ในเกาะชันรพ์ว่ามีปัญหาหลายประการ คือ น้ำเสีย (หมู่ ๑ และหมู่ ๔) การใช้สารเคมีจากสวนผลไม้ และฝุ่นจากดินลูกรัง (หมู่ ๑ หมู่ ๒ และ หมู่ ๕) ที่ผ่านมามีการส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนสารเคมีและส่งเสริมการปลูกข้าวพันธ์พื้นเมือง เพื่อลดการใช้ยาฆ่าแมลง ซึ่งหลายหมู่บ้านได้นำปุ๋ยชีวภาพไปใช้แทนปุ๋ยเคมีในสัดส่วนที่มากขึ้น มีการขุดลอกคลองในทุกหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาหน้าเสียว และตั้งกฎกติการ่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาการทิ้งขยะในแม่น้ำ ลำคลอง มีการจัดการขยะในหลายหมู่บ้าน เช่น หมู่ ๕ หมู่ ๒ และ หมู่ ๔ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้ช่วยลดปัญหามลพิษในชุมชนได้เป็นอย่างดี

๓) การจัดการภัยพิบัติ ตำบลเกาะชันรพ์เป็นพื้นที่เสี่ยงของการเกิดภัยพิบัติ ไม่ว่าจะเป็น น้ำท่วม หรือ วาตภัย บทเรียนจากภัยพิบัติใหญ่ในปี ๒๕๕๓ บ้านเรือนได้รับความเสียหาย การคมนาคมถูกตัดขาด ความเสียหายประเมินค่าไม่ได้ ทำให้กำนันและแกนนำมองเห็นโอกาสจากวิกฤติ ที่ต้องลุกมาพึ่งตนเอง แทนที่จะรอความช่วยเหลือเมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งศูนย์จัดการภัยพิบัติระดับตำบล และระดับเครือข่ายภาคใต้ ที่นอกจากจะฝึกอบรมให้อาสาสมัครและภาคีเครือข่ายให้มีความพร้อมในการรับภัยพิบัติแล้ว ยังสามารถให้การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ และนอกพื้นที่ได้ มีความพร้อมทั้งด้านเครื่องมือ เทคโนโลยีการสื่อสาร หลักสูตรการฝึกอบรม และกำลังคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การมีภาคีเครือข่าย การจัดการให้มีการอยู่เวรยามเฝ้าระวัง และประเมินสถานการณ์ จนถึงขณะนี้ตำบลเกาะชันรพ์เป็นตำบลหนึ่งที่มีความพร้อมในการพึ่งตนเองด้านการจัดการภัยพิบัติ และรวมทั้งมีความสามารถในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่อื่นด้วย ทั้งในระยะเฝ้าระวัง ระยะกู้ชีพ และ ระยะฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ

๔) การจัดการพลังงานทางเลือก ของตำบลเกาะชันรพ์แม้จะไม่ชัดเจนมากนัก หากแต่ในระดับครัวเรือนมีการดำเนินงานด้านการนำใช้พลังงานทางเลือก ๒ ส่วนคือ มีการเผาถ่านโดยเตาเผาแบบโบราณ ในหมู่ ๒ หมู่ ๓ และหมู่ ๙ และ เตาเผาถ่านแบบ ๒๐๐ ลิตร รวมทั้งการทำน้ำส้มควันไม้ ในหมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๕ และหมู่ ๙

๕) การจัดการสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพคนในชุมชน แบ่งเป็นการจัดการ ๔ ส่วนคือ การจัดการสภาวะแวดล้อมนอกบ้าน การจัดให้มีสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น การจัดการสภาวะแวดล้อมในบ้าน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ ดังนี้

๕.๑) การจัดการสภาวะแวดล้อมนอกบ้าน (พื้นที่สาธารณะ) เน้นที่การจัดการจุดเสี่ยงในหลายหมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าส่องสว่าง มีอุบัติเหตุและการบาดเจ็บจากการไม่สวมหมวกกันน็อค ไม่มีป้ายสัญญาณจราจรเป็นต้น โดยมีการดำเนินการเพิ่มจุดตรวจของตำรวจในบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน รับเรื่องราวแจ้งเหตุตลอด ๒๔ ชม. ในหมู่ ๒ มีการติดป้ายเฝ้าระวัง ติดกล้องวงจรปิดในหมู่ ๗ ตรวจตรา อยู่เวร ๒๔ ชม. และตั้งจุดตรวจโดยอปพร.และชรบ.ของหมู่บ้านตามที่ฝ่ายปกครองเห็นสมควรเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเมื่อประสบเหตุต่างๆ มีรถฉุกเฉินของอบต.พร้อมเจ้าหน้าที่ ให้บริการ จำนวน ๒ คัน

๕.๒) การจัดการสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ ตำบลเกาะชันรพ์ มีพื้นที่สวนสาธารณะ สวนสุขภาพกระจาย ใน ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่ ๑ มีสนามกีฬา เป็นสนามบาสเกตบอล และมีพื้นที่ว่างเพื่อทำกิจกรรมรวมเช่น งานบุญชักรพระ มีลานกิจกรรมเพื่อออกกำลังกายที่ด้านข้างถนนสายเอเชีย ๒ ฟังถนนมีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย และมีเครื่องออกกำลังกายบริการ เป็นลานกิจกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ส่วนหมู่ ๒ บริเวณลานวัดเป็นพื้นที่ให้ผู้ป่วยจากสถานบำบัดยาเสพติด ที่อยู่ในระยะฟื้นฟูมาบำบัดเพื่อประหยชนและออกกำลังกาย ลานกีฬาชุมชนให้การสนับสนุนโดยอบต.เกาะชันรพ์ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าโรงเรียนชุมชนควนดินแดงมิตรภาพที่ ๑๗๓ เพื่อให้คนภายในชุมชนได้ออกกำลังกาย หมู่ ๓ มีสถานที่ออกกำลังกายสำหรับชาวบ้านที่สนใจในเรื่องของการรักษาสุขภาพซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน และหมู่ ๔ มีลานสาธารณะประหยชนที่ศาลาลาด เป็นที่ประกอบพิธีรดน้ำดำหัว และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

๕.๓) การจัดการสภาวะแวดล้อมในบ้าน เป็นการดำเนินงานปรับบ้านให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการดำเนินชีวิตผู้อาศัยที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ หรือคนทุพพลภาพ ด้วยการสำรวจผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือในการปรับบ้านโดยอสม. การประสานหน่วยงานอื่น ๆ มาให้ความช่วยเหลือโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีรูปธรรมที่ชัดเจนในหมู่ ๔ ที่มีบ้านได้รับการปรับปรุงไปแล้ว ๑ หลัง จากการช่วยเหลือของคนในหมู่บ้านทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีกองทุนสุขภาพอาหารดำเนินการโดยกลุ่มอสม.ในหมู่ ๔ ที่สนับสนุนการซื้อเครื่องครัว ตู้กับข้าว ที่ถูกสุขลักษณะ มีเงินทุนหมุนเวียน ๒๐,๐๐๐ บาท

๕.๔) การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ โดยเฉพาะเรื่องข้อขัดแย้ง เช่น ศูนย์ดำรงธรรมที่ตั้งอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เพื่อรับเรื่องร้องทุกข์ ประสานการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง สร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้ยังสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการให้มีประธานกลุ่มบ้านทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งก่อนส่งเรื่องให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันจัดการต่อไป

สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการสภาวะแวดล้อม ดังปรากฏในตารางที่ ๘.๖

ตารางที่ ๘.๖ สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการสภาวะแวดล้อม

ระดับทุนทางสังคม	หมู่บ้าน										รวม
	หมู่๑	หมู่๒	หมู่๓	หมู่๔	หมู่๕	หมู่๖	หมู่๗	หมู่๘	หมู่๙	หมู่๑๐	
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว	๕	๖	๖	๖	๖	๘	๘	๕	๖	๒	๕๘
๒. ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน	๑	๓	๒	๔	๔	๕	๐	๐	๒	๑	๒๒
๓. ระดับหน่วยงาน	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๔. ระดับหมู่บ้าน	๐	๐	๒	๐	๓	๐	๐	๐	๐	๐	๕
๕. ระดับตำบล	๐	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑
๖. ระดับเครือข่าย	๐	๒	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๒
รวม	๖	๑๒	๑๐	๑๐	๑๓	๑๓	๘	๕	๘	๓	๘๘

๔. ศักยภาพชุมชนในการจัดการด้านสุขภาพ

ข้อมูลที่แสดงศักยภาพชุมชนการจัดการด้านสุขภาพของตำบลเกาะจันทร์ประกอบด้วย ทุนทางสังคมที่ทำงานและกิจกรรมที่กระทบสุขภาพทางตรงและทางอ้อม แบ่งตามระดับทั้ง ๖ มีรายละเอียดดังนี้

๑) **ระดับบุคคลและครอบครัว** ที่มีงานและกิจกรรมกระทบด้านสุขภาพรวม ๒๙ คน เป็นงานที่สร้างกระทบตรงกับสุขภาพ ได้แก่ งานรักษาพื้นบ้าน และทางเลือก เช่นหมอรักษาพิษงูมี ๑ คนที่หมู่ ๓ รักษาโรคเรื้อรังมี ๒ คนอยู่ที่หมู่ ๓ ใช้สมุนไพรรักษา มี ๖ คนอยู่ที่หมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๗ หมู่ ๘ และ หมู่ ๙ รักษากระดูกหัก มี ๑ คนอยู่ที่หมู่ ๖ และนวดแผนไทยมี ๔ คนอยู่ที่หมู่ ๑ และ หมู่ ๗ หมู่ละ ๑ คนและหมู่ ๔ จำนวน ๒ คน และทุนทางสังคมที่มีงาน กิจกรรมที่สร้างผลกระทบทางอ้อมต่อสุขภาพคือคนต้นแบบด้านการทำเกษตรกรรมอินทรีย์ ซึ่งเป็นการลดการใช้ และล้มผีสารเคมีจำนวน ๗ คนที่ หมู่ ๒ หมู่ ๘ หมู่ ๙ หมู่ละ ๒ คนและหมู่ ๔ มี ๑ คน

๒) **ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน** มีงานและกิจกรรมที่กระทบด้านสุขภาพรวม ๕๖ กลุ่ม เป็นงานที่สร้างผลกระทบตรงต่อสุขภาพ ๒ กลุ่มคือกลุ่มอสม.ที่มีงานและกิจกรรมด้านสุขภาพทุกหมู่บ้าน และกลุ่มอาสาดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีเฉพาะในหมู่ ๖ เท่านั้น ส่วนงานที่สร้างผลกระทบทางอ้อมต่อสุขภาพประกอบด้วย ๓ ลักษณะได้แก่

๒.๑) กลุ่มกองทุนหรือองค์กรการเงินชุมชน ที่มีการจัดสวัสดิการเพื่อสุขภาพเช่นเมื่อคลอด เมื่อเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านซึ่งมีทุกหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้านในหมู่ที่ ๑ หมู่ ๖ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และหมู่ ๑๐ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่ ๓ และ หมู่ ๔ กองทุนชากาด และกองทุนฌาพาทะในหมู่ ๖ และกองทุนที่สนับสนุนการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพคือกองทุนสุขาภิบาลอาหารในหมู่ ๘ เป็นต้น

๒.๒) กลุ่มที่สร้างผลผลิตเพื่อการบริโภคที่ปลอดภัย เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษในหมู่ ๑ หมู่ ๕ หมู่ ๘ กลุ่มผลิตและใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ในหมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๑๐ กลุ่มผลิตน้ำดื่มในหมู่ ๒ เป็นต้น

๒.๓) กลุ่มเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงเช่น การใช้สารเสพติด การขับรถเร็ว เช่น อาสาชรบ. อปพร. ซึ่งมีทุกหมู่บ้าน และกลุ่ม ๒๕ ตาสับประรดในหมู่ ๕ เป็นต้น

๒.๔) กลุ่มที่เฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม เช่นกองทุนขยะที่ทำการคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายมีในทุกหมู่บ้าน เป็นต้น

๓) ระดับหน่วยงาน รวมหน่วยงานรัฐ และเอกชน แหล่งประโยชน์ มีงานและกิจกรรมที่กระทบด้านสุขภาพรวม ๒๑ แห่ง เป็นงานที่สร้างผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพ ๒ แห่งคือรพสต.ไม้เสียบ มีภารกิจบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ และอบต.เกาะจันทร์ที่สนับสนุนบริการฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพและบริการอื่นๆ ในพื้นที่ ตั้งอยู่ในหมู่ ๒ หน่วยบริการของเอกชนคือสถานบำบัดยาเสพติด ตั้งอยู่ในหมู่ ๒ และแหล่งประโยชน์ที่สร้างผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรงได้แก่ลานออกกำลังกายในหมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๕ และลานแอโรบิก ในหมู่ ๒ เป็นต้น ส่วนแหล่งประโยชน์ หน่วยงานที่สร้างผลกระทบทางอ้อมต่อสุขภาพประกอบด้วย ๓ ลักษณะได้แก่

๑.๑) สร้างงานและกิจกรรมที่กระทบต่อสุขภาพเด็กและเยาวชนได้แก่ โรงเรียนต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในหมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๖ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ๓ แห่ง ในหมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๖ ซึ่งในหมู่ ๖ ยังมีกิจกรรมของศูนย์อบรมจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ด้วย เป็นต้น

๑.๒) สร้างงานและกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เรือนไทยทักษิณา ในหมู่ ๙ เป็นศูนย์ฝึกอบรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ผลิตภัณฑ์ปลอดภัยเคมี เป็นต้น

๑.๓) เป็นแหล่งรวมของงานและสถานที่จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อสุขภาพ เช่นการประชุม การตรวจคัดกรองสุขภาพ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านสุขภาพ รวมถึงการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ได้แก่ ศาลาประชาคมบ้านลานนาหมู่ ๓ หอประชุมหมู่บ้าน และศูนย์เรียนรู้การจัดการภัยพิบัติ ในหมู่ ๒ เป็นต้น

๔) ระดับหมู่บ้าน ซึ่งมีศักยภาพเป็นหมู่บ้านจัดการตนเอง ประกอบด้วย ๑) ศักยภาพการจัดการตนเอง เรื่องการจัดการน้ำ เช่น หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๙ จัดการตนเองเรื่องสวัสดิการสังคมโดยชุมชน เช่น หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๙ และจัดการตนเองเรื่องการอาสาได้แก่ หมู่ ๔ เป็นต้น และเห็นได้ว่าหมู่ ๔ เป็นหมู่บ้านที่มีการจัดการตนเองครบทั้ง ๓ เรื่อง ส่วนหมู่ ๑ หมู่ ๖ หมู่ ๙ มีศักยภาพจัดการตนเองได้ ๒ เรื่องได้แก่ด้านสวัสดิการสังคมโดยชุมชน ด้านการจัดการน้ำ และหมู่ ๒ มีศักยภาพการจัดการตนเองในเรื่องการจัดการน้ำ

๕) ระดับตำบล ๑๗ องค์การชุมชนระดับตำบล มีการสร้างงานและกิจกรรมที่สร้างผลกระทบต่อสุขภาพได้แก่

๕.๑) งานและกิจกรรมกระทบต่อสุขภาพโดยตรง ได้แก่ ๑) งานของกลุ่มอสม. ซึ่งมีทั้งสิ้น ๑๘๖ คน กระจายใน ๑๐ หมู่บ้าน มีงานที่เชื่อมโยงกับบริการสุขภาพ ของหน่วยบริการสุขภาพ และงานหนุนเสริมกิจกรรมที่เอื้อต่อสุขภาพในครัวเรือน หรือพื้นที่หมู่บ้านที่รับผิดชอบเช่น การจัดการสุขภาพในวันประชุมและทำกิจกรรมของกองทุน การจัดทำข้อมูลจปฐ. การดูแลและให้คำแนะนำด้านสุขภาพในครัวเรือนที่รับผิดชอบ เป็นต้น ๒) งานของอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ณ จุดที่เกิดเหตุหรือภาวะฉุกเฉิน ร่วมกับหน่วยกู้ชีพหรือรถบริการฉุกเฉินของอบต. เช่นอุบัติเหตุตกจากที่สูง อุบัติเหตุจราจร เจ็บครรภ์คลอด ไข้สูง เป็นต้น

๕.๒) งานและกิจกรรมที่กระทบสุขภาพโดยอ้อมมี ๓ ลักษณะได้แก่ ๑) งานของอาสาสมัครในระดับตำบลเช่น อาสาชรบ. ซึ่งรวมถึงการเป็นอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติ อาสาสมัครตำรวจบ้าน (อสตร.) อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นต้น เป็นงานเฝ้าระวังความเสี่ยงในการขับขี่ การใช้สารเสพติด การเกิดภัยพิบัติ ๒) งานช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเสียชีวิต คือกองทุนฌาปนกิจผู้สูงอายุระดับตำบล จัดการโดยกลุ่ม อสม. มีการรับสมาชิกเฉพาะอายุ ๕๐ ถึง ๗๐ ปี ระดมเงินช่วยเหลือครอบครัวเมื่อเสียชีวิต ศพละ ๑๐๐ บาท มีสมาชิก ๗๔๐ คน ทั้งตำบล

๕.๓) งานและกิจกรรมที่สนับสนุนโดยท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอก เช่น โครงการอาหารปลอดภัยในชุมชนเน้นตลาด การปลูกผักปลอดภัยพิษ รมรงค์ปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ กลุ่มปั่นจักรยาน ธนาคารขยะในโรงเรียน ธนาคารขยะในทุกหมู่บ้าน รมรงค์การสวมหมวกกันน็อคและคาดเข็มขัดนิรภัยร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติทุกหมู่บ้าน เป็นต้น

๖) ระดับเครือข่าย งานและกิจกรรมระดับเครือข่ายที่สร้างผลกระทบกับสุขภาพ ซึ่งทั้งหมดเป็นการสร้างผลกระทบโดยอ้อมได้แก่ ๑) เครือข่ายกองทุนฌาปนกิจทุกบ. ระดับอำเภอ ซึ่งให้การช่วยเหลือเมื่อสมาชิกกองทุนเสียชีวิต ๒) เครือข่ายผู้ปลูกมังคุด มีงานด้านการพัฒนาคุณภาพการผลิต การควบคุมสารเคมี ควบคุมราคา เป็นต้น ๓) เครือข่ายอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติ เป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในทุกพื้นที่ด้วยการระดมแรง ระดมสิ่งของ ระดมเครื่องมือช่วยเหลือฟื้นฟู เป็นต้น

รายละเอียดของทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการสุขภาพ แสดงในตารางที่ ๘.๗

ตารางที่ ๘.๗ สรุปทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการจัดการสุขภาพ

ระดับทุนทางสังคม	หมู่บ้าน										
	หมู่๑	หมู่๒	หมู่๓	หมู่๔	หมู่๕	หมู่๖	หมู่๗	หมู่๘	หมู่๙	หมู่๑๐	รวม
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว	๑	๓	๓	๔	๑	๑	๑	๓	๔	๘	๒๙
๒. ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน	๑๐	๖	๔	๔	๗	๗	๓	๔	๓	๘	๕๖
๓. ระดับหน่วยงาน	๐	๑๐	๓	๓	๑	๒	๐	๑	๑	๐	๒๑
๔. ระดับหมู่บ้าน	๒	๑	๐	๓	๐	๒	๐	๐	๒	๐	๑๐
๕. ระดับตำบล	๖	๕	๘	๘	๕	๗	๖	๕	๖	๔	๖๐
๖. ระดับเครือข่าย	๐	๒	๐	๑	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๔
รวม	๑๙	๒๗	๑๘	๒๓	๑๕	๑๙	๑๐	๑๓	๑๖	๒๐	๑๘๐

๖ ศักยภาพชุมชนด้านการเมืองและการปกครอง

ศักยภาพด้านการเมืองการปกครองของตำบลเกาะจันทร์เป็นการนำใช้ทุนทางสังคมเพื่อการจัดการ ๔ ส่วน คือ ๑) กฎ กติกา ข้อตกลง ๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน ๓) การเข้าถึงบริการและสิทธิในการใช้ทรัพยากร ๔) การจัดการความขัดแย้ง ๕) การสื่อสาร มีรายละเอียด ดังนี้

๑) กฎ กติกา ข้อตกลง โดยมีการจัดการใน ๖ ระดับคือ

ระดับหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกในหมู่บ้าน มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการออก กฎ กติกา ให้คนในหมู่บ้านปฏิบัติตามให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันโดยทุกคนต้องเคารพ กฎ ระเบียบ ข้อตกลง เมื่อทำผิดต้องถูกลงโทษตามที่กำหนดไว้ เช่น ในหมู่ที่ ๒ มีกฎ ระหว่างครัวเรือนในกรณีมีสุนัขกัดไก่ เจ้าของไก่สามารถจัดการสุนัขได้ เป็นต้น ในการประชุมทำข้อตกลงเหล่านี้สามารถจัดทำได้ในการประชุมหมู่บ้าน สภากาแพ และการประชุมตามที่ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านเห็นสมควร

ระดับกลุ่มทางสังคม และองค์กรชุมชน แต่ละกลุ่มหรือองค์กรชุมชน ต่างกำหนดกฎ ระเบียบของการรวมกลุ่มไว้ชัดเจน พร้อมทั้งบทลงโทษกรณีที่สมาชิกทำผิดไปจากที่ตกลงกัน เช่น ชุตรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน (ชรบ.) มีกฎ กติกา ให้ร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งในภาวะปกติ ภาวะเสี่ยง และเมื่อเกิดภัยพิบัติ เพื่อให้คนทำงานมีทักษะในการจัดการเป็นระบบ ในหมู่ ๔ การเข้าร่วมประชุมกลุ่มและองค์กรต่างๆ ต้องทำสมาธิเสมอ หากขาดการประชุมติดต่อกันเกิน ๓ ครั้งจะต้องมีการทำโทษ เป็นต้น ส่วนกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านตกลงกันมอบรายได้ส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ ๕-๒๕ แก่กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นสาธารณประโยชน์ ทำให้ชุมชนมีแหล่งประโยชน์สำหรับการเกื้อหนุนผู้ต้องการความช่วยเหลือและสร้างประโยชน์ในชุมชนได้

ระดับหน่วยงาน อบต.เกาะจันทร์มีการทำประชาคมร่วมกับทุกหมู่บ้านเพื่อการแก้ปัญหาและการทำข้อบัญญัติของท้องถิ่น และมูลนิธิพระครูประดิษฐ์วรการที่ให้บริการเพื่อบำบัดยาเสพติด ได้สร้างข้อตกลงร่วมกับหมู่ ๒ และวัดไม้เสียบในการนำผู้เข้ารับการบำบัดมาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่วัด อีกทั้งผู้เข้ารับการบำบัดและครอบครัวต้องปฏิบัติตามข้อตกลง ระเบียบของสถานบำบัดอย่างเคร่งครัดด้วย

ระดับหมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านมีการตั้งกฎ กติกา เรื่องการอยู่ร่วมกัน โดยมีการแบ่งหัวหน้ากลุ่มบ้านเพื่อการปกครองที่ทั่วถึง มีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ กติกาต่างๆ มีการกำหนดบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตาม เช่น ตัดสิทธิในการเข้าร่วมกลุ่มและองค์กรชุมชนต่างๆ การประกาศ (ประจาน) ทางหอกระจายข่าว ตัวอย่างกฎ กติกา ได้แก่ ห้ามลักขโมยขี้ยาง ยางแผ่น ห้ามทะเลาะวิวาทในงานบุญ ห้ามขายหรือตีมีสุราในวัด กลุ่มผู้ปลูกมังคุดต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในการควบคุมคุณภาพกระบวนการผลิต การควบคุมสารเคมี และการควบคุมราคา เป็นต้น

ระดับตำบล มีการจัดการน้ำระหว่างพื้นที่ที่มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรร่วมกันหลายตำบลซึ่งได้ทำกติกา และมีกระบวนการเจรจาข้อตกลงเป็นครั้งคราว รวมทั้งการจัดการกองทุนในการรับสมาชิกจากภายนอกชุมชน เป็นต้น

ระดับเครือข่าย ชรบ. ในแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในระดับตำบลของ อ.ชะอวด เมื่อมีงานหรือกิจกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือเช่นการรักษาความปลอดภัย กิจกรรมอาสาต่างๆ ที่อัตรากำลังชรบ. ในแต่ละหมู่บ้านหรือในตำบลมีไม่เพียงพอ เครือข่ายสามารถขอความช่วยเหลือจากตำบลอื่นได้

๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการทำงานร่วมมือกันของทุกส่วนที่อยู่ในตำบล ตั้งแต่ ระดับครัวเรือน กลุ่มและองค์กรชุมชน หน่วยงาน เครือข่าย โดยการเอางานและกิจกรรมเป็นตัวตั้ง ใช้โครงสร้างของคณะกรรมการ แกนนำ เป็นหน่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสื่อสารให้สมาชิกให้ความร่วมมือในขั้นตอนที่สำคัญของการทำงานและกิจกรรมทั้งหลาย ตัวอย่างเช่น ในการสร้างการมีส่วนร่วมของครัวเรือน ในแต่ละหมู่บ้านตัวแทนครัวเรือนมีโอกาสได้เข้าร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินกิจกรรม ในหลายส่วน ตั้งแต่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และองค์กรชุมชน การเข้าร่วมประชุมในเวทีประชาคมเวทีสัญจร เวทีผู้นำพบประชาชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของหมู่บ้านและตำบล การเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านจัดโดยกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำเพื่อรับข้อมูลข่าวสาร และหารือแก้ปัญหาของหมู่บ้าน ในระดับตำบลมีศูนย์เรียนรู้การจัดการภัยพิบัติ ที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกส่วน เช่นการฝึกอบรมให้กับรพ. รพ.สต. โรงเรียน องค์กรต่างๆ ในชุมชน และการเชื่อมแผนร่วมกันในระดับตำบล เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากหลายส่วนในกรณีภัยพิบัติ และในการเตรียมพร้อมรับภัยพิบัติ มีการทำงานร่วมมือกันในการพัฒนาที่ดินสำหรับกลุ่มผู้ปลูกมังคุดในตำบลเกาะขันธุ์ โดยร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน เกษตรอำเภอ เครือข่ายผู้ปลูกมังคุด มีหมู่บ้านจัดการตนเองเรื่องการจัดการภัยพิบัติ โดยเน้นการสร้างการเรียนรู้ให้กับประชาชนและกลุ่ม และองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับการจัดการเฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยพิบัติ การจัดการกุ่มชึ่งและช่วยเหลือในยามเกิดภัยพิบัติ และ การช่วยฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ หมู่บ้านจัดการตนเองเรื่องเศรษฐกิจชุมชน เน้นการสร้างข้อตกลงร่วมในแต่ละกลุ่มอาชีพ ในหมู่ ๔ มีการจัดการเรื่องประปาหมู่บ้าน ที่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านด้วย ส่วนการสร้างการมีส่วนร่วมระดับตำบลทำได้โดยฝ่ายปกครอง เช่น เวทีสัญจร เวทีผู้นำพบประชาชน ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาพบปะรับฟังข่าวสารและแสดงความคิดเห็นในการบริหาร การแก้ไขปัญหา และการจัดการกับความต้องการของคนในตำบล มีการเข้าร่วมในการทำประชาคมของตำบลเพื่อจัดทำข้อบัญญัติตำบล และการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายจัดการน้ำปากพ่องนั้น เน้นการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนฉาปนกิจกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ๘๔ หมู่บ้าน สามารถสร้างความร่วมมือจากสมาชิกให้เข้าร่วมสร้างหลักประกันเมื่อเสียชีวิตด้วย

ทั้งนี้เกาะขันธุ์ มีคณะกรรมการพัฒนาตำบล ประกอบด้วยผู้นำจากหลายภาคส่วนทำหน้าที่ครอบคลุมเป็นระบบสนับสนุนการพัฒนาทั้งตำบล คือ สนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน และบูรณาการเป็นแผนพัฒนาตำบล สนับสนุนกิจกรรมอันเกิดจากแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมภายใต้แผน ออกกฎระเบียบหมู่บ้านและตำบลที่ไม่ขัดต่อระเบียบข้อกฎหมายและทำเนียมประเพณีปฏิบัติ สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคม ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชุมชน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจชุมชน สนับสนุนกิจกรรมการดูแลสุขภาพความเรียบร้อยในชีวิต ทรัพย์สิน และป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ตำบล สนับสนุนกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมสตรี กิจกรรมเด็กและเยาวชน รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

๓) การเข้าถึงบริการและสิทธิในการใช้ทรัพยากร ตำบลเกาะขันธุ์มีการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบถือเป็นการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิในการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ทั้งน้ำชลประทาน น้ำตามธรรมชาติ และน้ำประปาหมู่บ้าน มีการสร้างข้อตกลงที่คนในหมู่บ้านมีสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ และป่าวางเท่าเทียมกัน เช่น หมู่ ๙ มีการจัดการโรงสีชุมชนและนารวม ให้เป็นกิจกรรมระดับกลุ่มและองค์กรชุมชนที่ทำให้เข้าถึงสิทธิในการใช้ที่ดิน ส่วนสิทธิในการสร้างการเข้าถึงเงินทุน จากการทำแต่ละหมู่บ้านมีกองทุนต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้มีการออม การกู้ และการจัดสวัสดิการ มีตัวเงินสดหมุนเวียนกว่า ๑๕๐ ล้านบาททั้งตำบล รวมทั้งการมีโรงสีชุมชนที่ให้บริการสีข้าวฟรีกับคนในตำบล เป็นต้น

๔) การจัดการความขัดแย้ง ด้วยการนำใช้ผู้ที่มีบทบาทนำ เป็นที่เคารพนับถือในชุมชน หรือเป็นผู้นำทางการ เช่น กำนัน ผช.กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้ากลุ่มบ้าน ในการแก้ไขความขัดแย้ง มีการจัดการความ

ขัดแย้งในกลุ่มและองค์กรชุมชนด้วยการมีข้อตกลง เช่น ข้อตกลงการกู้เงินของกองทุนต่างๆ ข้อตกลงในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม วัด มีกติกาห้ามจำหน่ายสุรา ห้ามทะเลาะวิวาท ทั้งนี้มีกลุ่มชรบ.ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการจัดการความขัดแย้ง ด้วยการเข้าร่วมเจรจา ดูแลความปลอดภัย ตำบลเกาะจันทร์จัดให้มีการปกครองแบบกลุ่มบ้าน เช่น หมู่ ๒ มีจำนวน ๗ กลุ่มบ้าน ทั้งนี้เพื่อให้มีช่องทางในการสื่อสาร เข้าถึงข้อมูลและประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม งานประเพณี รวมทั้งการแก้ปัญหาของชาวบ้านได้อย่างทั่วถึง โดยในกลุ่มบ้านมีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม เลขาธิการ และเหรัญญิก มีบทบาทในการปกครองสมาชิกในกลุ่มบ้านแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่สามารถแก้ไขได้ และต้องเป็นบุคคลที่คนในกลุ่มบ้านนับถือ ให้ทำหน้าที่ในการเจรจาไกล่เกลี่ย หรือแก้ปัญหาความขัดแย้ง หากแก้ไขไม่ได้จึงจะส่งต่อให้กำนันจัดการต่อไป ส่วนกำนันและผู้ช่วยรวมทั้งคณะกรรมการพัฒนาตำบล ได้จัดให้มีเวทีผู้นำพบประชาชนซึ่งถือเป็นเวทีที่จัดขึ้นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา มีการดำเนินการมากกว่า ๕ ปี ถือเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูล ระดมความคิดเห็นและออกแบบการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน อย่างตรงไปตรงมา

๕) การสื่อสาร มีการจัดการสื่อสารด้วยการใช้ทุนทางสังคมหลายระดับ เช่น รัต.อำนาจ สุทธิชนที่ทำงานร่วมกับกำนันในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเพื่อให้ประชาชนในหมู่ ๒ ได้รับรู้ข่าวสารในทุกด้าน ทุกเรื่อง ผ่านหอกระจายข่าว กำนันสื่อสารผ่านการประชุมกับกลุ่มผู้ใหญ่บ้านเพื่อสื่อสารและส่งข้อมูลให้ถึงลูกบ้าน โดยการประชุมจัดขึ้นเป็นประจำ ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลในทุกหมู่บ้านทำผ่านหอกระจายข่าว ส่วนในกลุ่มและองค์กรชุมชนในแต่ละหมู่และในระดับตำบลนั้นมีการประชุม พบปะสังสรรค์กันทุกเดือนเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มและองค์กรรวมทั้งสมาชิก ในแต่ละหมู่บ้านมีการสื่อสารผ่านเวทีการประชุมกลุ่มบ้าน ประธานกลุ่มบ้านที่รับข้อมูลจากกำนันจากฝ่ายปกครอง จะนำมาสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มซึ่งสร้างการมีส่วนร่วม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทางตรง ส่วนในระดับตำบล การประชุมสัญจร และเวทีผู้นำถือเป็นช่องทางการสื่อสารโดยตรงช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา การดำเนินการที่ผ่านมา และแนวทางการพัฒนาตำบล ต่อไป

รายละเอียดทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการเมืองการปกครอง แสดงดังตารางที่ ๘.๘

ตารางที่ ๘.๘ สรุปรทุนทางสังคมสะท้อนศักยภาพชุมชนด้านการเมืองการปกครอง

ระดับทุนทางสังคม	หมู่บ้าน										
	หมู่ ๑	หมู่ ๒	หมู่ ๓	หมู่ ๔	หมู่ ๕	หมู่ ๖	หมู่ ๗	หมู่ ๘	หมู่ ๙	หมู่ ๑๐	รวม
๑. ระดับบุคคลและครอบครัว	๒	๖	๔	๖	๔	๔	๔	๕	๔	๔	๔๓
๒. ระดับกลุ่มทางสังคมและองค์กรชุมชน	๓	๕	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓๒
๓. ระดับหน่วยงาน	๒	๓	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒๑
๔. ระดับหมู่บ้าน	๒	๒	๑	๑	๑	๑	๑	๒	๒	๑	๑๔
๕. ระดับตำบล	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑๐
๖. ระดับเครือข่าย	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑๐
รวม	๑๑	๑๘	๑๒	๑๔	๑๒	๑๒	๑๒	๑๓	๑๓	๑๒	๑๓๐

๑. ศักยภาพในการจัดการตนเองของตำบลเกาะจันทร์

การจัดการตนเองของชุมชนตำบลเกาะจันทร์ สรุบได้จากการเทียบเคียงการดำเนินงานและกิจกรรมของทุนทางสังคมในการแก้ปัญหา การพัฒนาผลผลิต รวมทั้งการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของคนในตำบล อันเป็นศักยภาพการจัดการตนเองของแต่ละหมู่บ้าน กับคุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ๗ ประการ ดังนี้

คุณลักษณะที่ ๑ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน

ตำบลเกาะจันทร์มีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการแก้ไขและจัดการปัญหาและความต้องการของชุมชนครอบคลุมเรื่องสำคัญของพื้นที่หลายเรื่องได้แก่ การจัดการน้ำทั้งน้ำเพื่อการบริโภค น้ำเพื่อการเกษตรและการป้องกันภัยพิบัติจากน้ำท่วม มีการออกแบบการจัดการน้ำสำหรับหน้าแล้งและหน้าฝน มีการจัดทำระบบฝายกั้นน้ำทั้งเป็นลักษณะฝายชั่วคราวที่ทำจากกระสอบทรายและไม้และฝายถาวรที่ทำด้วยคอนกรีต ซึ่งอยู่ที่หมู่ ๑ หมู่ ๒

หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๗ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และ หมู่ ๑๐ ทั้งนี้ด้วยการนำข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ความต้องการน้ำ มาประชุมและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และ สาเหตุของปัญหา มีการทำประชาคมเพื่อหาทางแก้ไข จัดทำแผนแก้ปัญหา น้ำ จัดทำข้อตกลง กฎ กติการ่วมกัน จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ทำนาและพื้นที่ทำสวนผลไม้ มีการจัดทำคลองไส้ไก่ จัดหาหัวสูบน้ำมาสูบน้ำจากคลองเข้าพื้นที่ทำการเกษตร ติดตั้งระบบน้ำดื่มหยอดเหรียญเพื่อให้คนในชุมชนมีน้ำสะอาดบริโภค และปรับพื้นที่แหล่งน้ำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาของชุมชน ส่วนปัญหาและความต้องการเรื่องพื้นที่ทำนา ข้าวสารไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในชุมชน ชุมชนมีการจัดการน้ำให้พื้นที่ทำนา ก่อนทำสวนผลไม้ มีการแนะนำการปลูกข้าวพันธุ์พื้นบ้าน และมีการทำกองทุนข้าวสารเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องซื้อข้าวสารบริโภค เป็นต้น ทั้งนี้ทุนทางสังคมอื่นมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเป็นฐานในการดำเนินงานและจัดกิจกรรมของตนด้วยอย่างเป็นระบบตามบริบททางสังคมของแต่ละทุนทางสังคม

คุณลักษณะที่ ๒ การสร้างกลไกหลักต้นทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้

ตำบลเกาะจันทร์มีการสร้างกลไกการบริหารจัดการตนเองในทุกระดับ ตั้งแต่การมีหัวหน้ากลุ่มบ้าน กรรมการกลุ่มบ้าน มีคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาตำบล คณะกรรมการจัดการน้ำ ในการจัดการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน มีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นำที่ได้รับการเคารพนับถือเป็นผู้เจรจาไกลเกลี่ย มีแกนนำและคณะกรรมการบริหารกลุ่มและองค์กรชุมชนต่างๆ เช่น กลุ่มอาชีพ กองทุนต่างๆ ธนาคารหมู่บ้าน สถาบันการเงิน มีตลาดและชมรมไม้ผลเป็นกลไกการต่อราคาผลผลิตโดยเฉพาะผลไม้ มีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะทางการเกษตรตามความต้องการของกลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติ ตำบลเกาะจันทร์ทำหน้าที่ในการเชื่อมการทำงานช่วยเหลือกันในช่วงปกติ เมื่อเกิดภัยพิบัติและ หลังภัยพิบัติ รวมทั้งการประสานความช่วยเหลือทั้งในและนอกตำบลนอกจากนี้ประชาชนในตำบลยังมีโอกาสในการมีส่วนร่วมกับการบริหาร และการจัดการตนเองของตำบลด้วยการเข้าร่วมประชุมของหมู่บ้าน เวทีประชาคมของหมู่บ้าน การประชุมของกลุ่มและองค์กรชุมชนที่เป็นสมาชิก ด้วย

คุณลักษณะที่ ๓ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทั้งนี้เป็นกระบวนการที่ผลักดันและขับเคลื่อนให้ต้องแก้ปัญหาด้วยชุมชนเอง มากกว่าการรอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น

ตำบลเกาะจันทร์ มีกระบวนการดำเนินงานด้วยการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาความสามารถของคนในชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญในงานต่างๆ มาเป็นต้นแบบหรือแกนนำในการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นเจ้าของงาน มีการเปิดโอกาสให้อาสาสมัครในการทำงานช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านเข้ารับการฝึกอบรม เช่น การเป็นหมอดิน การทำบัญชีครัวเรือน การแปรรูปมะพร้าว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ หรือ มีการถ่ายทอดบทเรียนและความรู้ผ่านการทำงานของแกนนำเยาวชน โดยเฉพาะอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติตำบลเกาะจันทร์ ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติจนได้ผลดีจริง หรือแม้กระทั่งการใช้หลักศาสนาเป็นฐานในการร่วมกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา หาทางออกร่วมกัน จนมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ เช่น การบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน กองทุนต่างๆ การนำรายได้แบ่งปันช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การลดการกัญห็นอกระบบ การบริหารจัดการน้ำทำให้ชุมชนสามารถจัดการภัยพิบัติ จัดการตลาดเพื่อขายผลผลิต สร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้และความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้ คุณลักษณะนี้พบได้ชัดเจนใน หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และ หมู่ ๑๐

คุณลักษณะที่ ๔ การสร้างการมีส่วนร่วม ในทุกมิติ ทุกรูปแบบทั้งการร่วมคิด ร่วมทำงาน ร่วมรับประโยชน์ และร่วมปรับแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

ตำบลเกาะจันทร์เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมให้กับทุกกลุ่มและองค์กรชุมชน หน่วยงาน รวมทั้งประชาชน โดยเน้นการสร้างกระบวนการที่แต่ละฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมได้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับตน เช่น การร่วมระดมความคิดตามเวทีต่างๆ การร่วมทำกิจกรรมและงานของกลุ่มและองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้านและในตำบล และการร่วมผลักดันให้เกิดงานใหม่ ทั้งนี้ผู้นำ แกนนำ รวมทั้งชาวบ้านสามารถกำหนดบทบาทตนเองในการมีส่วนร่วมได้ เช่น การเป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก คนทำงานหลัก คนช่วยทำงาน และคนรับประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างของคณะกรรมการพัฒนาตำบลที่เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มและองค์กรชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการพัฒนางานและกิจกรรมสำหรับตำบล ถือเป็นภารกิจที่ท้าทาย ความรู้และประสบการณ์ และทุนทางสังคมมาใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี คุณลักษณะนี้มีความเข้มแข็งที่ หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และ หมู่ ๑๐

คุณลักษณะที่ ๕ การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน

ถือเป็นจุดเด่นของตำบลเกาะชันจากการที่ทุกหมู่บ้านมีการสร้างองค์การการเงิน กองทุนต่างๆ ของชุมชน ให้เป็นแหล่งประโยชน์และกลไกการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการพึ่งตนเองของชุมชน และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เงินหมุนเวียนของชุมชนซึ่งมีประมาณกว่า ๑๕๐ ล้านบาท ถูกนำมาใช้ในการขับเคลื่อนงานต่างๆ ได้ เช่น การทำเป็นเงินทุนเพื่อต่อยอดและขยายงานกลุ่มอาชีพเดิมและสร้างกลุ่มอาชีพใหม่ การจัดสวัสดิการให้คนในชุมชนดูแลตั้งแต่เกิดจนตาย การจัดสวัสดิการทางการศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา การเพิ่มศักยภาพแกนนำกลุ่ม การช่วยเหลือดูแลกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลือ ผู้สูงอายุ คนพิการ และการตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อใช้ในการสาธารณประโยชน์ เป็นต้น คุณลักษณะนี้พบว่ามีครบถ้วนใน หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๗ หมู่ ๘ และ หมู่ ๙

คุณลักษณะที่ ๖ การมีข้อตกลง เป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน

ตำบลเกาะชันได้มีการจัดทำข้อตกลงทั้งระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มและองค์กรชุมชน ระดับหน่วยงาน ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับเครือข่าย ดังปรากฏในศักยภาพด้านการเมืองการปกครองด้วย เช่น การมีกติกาข้อตกลง ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อจัดการการเงิน การงดให้กู้ยืมเงินกองทุนถ้าบุคคลมีปัญหาประวัติเสียหายด้านการเงินหรือหนีหนี้ การปันผลดอกเบี้ย การจัดทำระเบียบกองทุนและการจัดสวัสดิการให้สมาชิกกลุ่ม และช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ การมีข้อตกลงของหมู่บ้านในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การจัดตั้งคณะกรรมการสายน้ำคลองชลประทานและข้อตกลงเรื่องการปล่อยน้ำคลองชลประทานที่เป็นการทำงานกับหน่วยงาน และการจัดการน้ำระดับตำบล และการจัดการน้ำของเครือข่ายลุ่มน้ำปากพนัง เป็นต้น ซึ่งกระบวนการจัดทำข้อตกลง และกติกา ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้โดยเฉพาะการจัดการกับเงื่อนไขของการทำงานและจัดกิจกรรมทั้งหลายของชุมชน คุณลักษณะนี้พบที่เข้มแข็งใน หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๘ หมู่ ๙ และ หมู่ ๑๐

คุณลักษณะที่ ๗ การจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ตำบลเกาะชัน มีการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กรและหน่วยงานดังกล่าวตามงานและกิจกรรมในพื้นที่ เช่น การทำงานร่วมกับ อบต.เกาะชันสนับสนุนงบประมาณพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพ ไฟฟ้า ถนน การแยกขยะ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ การส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น โดยทุกหมู่บ้านมีการทำงานของคณะกรรมการฝ่ายปกครองหมู่บ้านร่วมกับ ปปส.ตำรวจ ทหารเรื่องการจัดการยาเสพติด การจัดทำค่ายเยาวชน ตติยาเสพติด การทำงานร่วมกับธกส. ธนาคารออมสินเรื่องการบริหารกองทุน องค์การการเงินชุมชน การทำงานร่วมกับเกษตรอำเภอเพื่อพัฒนาทักษะเกษตรกรด้านเทคนิคการปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ การสนับสนุนพันธุ์ปลาจากกรมประมง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ของ OTOP กล้ายไข่กรอบแก้วจาก อุตสาหกรรมจังหวัดและการอบรมให้ความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน จากพอช. เป็นต้น คุณลักษณะนี้พบได้ชัดเจนใน หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๗ หมู่ ๘ และ หมู่ ๙

ศักยภาพการจัดการตนเองเป็นรายหมู่บ้าน วิเคราะห์ตาม ๗ คุณลักษณะและเรื่องเด่นแล้วสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๗.๑๑ และ ตาราง ๗.๑๒ โดยมีหมู่บ้านจัดการตนเองได้ในระดับดีมาก ๖ หมู่บ้านคือ หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๑๐ และมีทุนทางสังคมที่มีการจัดการตนเองระดับดีมาก จำนวน ๑๒๐ หน่วย ดังรายละเอียด

ตารางที่ ๘.๙ งานและกิจกรรมของทางสังคมที่แสดงการจัดการตนเองระดับหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	ประเด็นการจัดการตนเองที่เด่น
หมู่ที่ ๑ บ้านป่ายาง	การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จัดการสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย และด้านการมีส่วนร่วมการไกลเกลี่ย
หมู่ที่ ๒ บ้านแม่เสียบ	การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จัดการกลุ่มอาชีพ กองทุน ตลาด สนับสนุนระบบอาหารชุมชน และ จัดการภัยพิบัติ
หมู่ที่ ๓ บ้านลานนา	การจัดการอาหารตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการน้ำชุมชน การมีส่วนร่วมและการไกลเกลี่ย
หมู่ที่ ๔ บ้านสี่กั๊ก	การจัดการกองทุนต่างๆ การจัดการน้ำ การจัดการสวนผลไม้ และการอาสา
หมู่ที่ ๕ บ้านห้วยปรอง	การจัดการน้ำ ขยะ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนระบบอาหารชุมชน
หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งใหญ่	การจัดการเงิน การจัดการน้ำ การจัดสวัสดิการ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเด็กและเยาวชนวิถีมุสลิม
หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยทิง	การจัดการน้ำเพื่อการบริโภค การจัดการกลุ่มอาชีพสนับสนุนระบบอาหารชุมชน
หมู่ที่ ๘ บ้านควนดินแดง	การจัดการสวนผลไม้ การจัดการตลาด การจัดการน้ำ การอนุรักษ์ป่าชุมชน
หมู่ที่ ๙ บ้านเกาะราว	การจัดการกองทุน การแปรรูป การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
หมู่ที่ ๑๐ บ้าน ไสเสหียง	การจัดการกลุ่มอาชีพสนับสนุนระบบอาหารชุมชน การจัดการไม้ผล

ตารางที่ ๘.๑๐ ภาพรวมระดับการจัดการตนเองของทุนทางสังคม ๖ ระดับจำแนกเป็นรายหมู่บ้านในตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

หมู่บ้าน	✓ การจัดการตนเองระดับดีมาก		❖ มี ๔-๖ คุณลักษณะ		❖ การจัดการตนเองระดับดี		น้อยกว่า ๔ คุณลักษณะ		➤ การจัดการตนเองระดับกึ่งพัฒนา								
	บุคคลและครอบครัว		กลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน		หน่วยงานแหล่งประโยชน์		หมู่บ้านจัดการตนเอง		ตำบล		เครือข่าย		ภาพรวมตำบล				
	✓	❖	✓	❖	✓	❖	✓	❖	✓	❖	✓	❖	✓	❖			
หมู่ที่ ๑ บ้านป่ายาง	๔	๓	๔	๕	๐	๐	๒	๑	๑	๑	๓	๑	๑	๑	๑๕	๑๑	๑๖
หมู่ที่ ๒ บ้านไม้เสียบ	๓	๓	๗	๑๔	๑	๒	๒	๐	๐	๑	๒	๐	๐	๑	๑๖	๑๙	๓๗
หมู่ที่ ๓ บ้านลาหมา	๔	๒	๒	๔	๐	๑	๐	๐	๐	๑	๒	๑	๑	๙	๘	๒๓	
หมู่ที่ ๔ บ้านลิ๊ก	๗	๓	๔	๐	๐	๑๐	๒	๐	๐	๒	๓	๐	๑	๑๘	๘	๒๔	
หมู่ที่ ๕ บ้านห้วยปรอง	๔	๑	๓	๖	๐	๒	๑	๐	๑	๒	๐	๐	๑	๑๑	๙	๑๒	
หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งใหญ่	๘	๔	๖	๕	๐	๒	๒	๐	๐	๓	๒	๐	๔	๒๓	๑๓	๐	
หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยทิง	๑	๕	๒	๓	๐	๓	๐	๑	๐	๑	๕	๑	๓	๗	๑๗	๑๙	
หมู่ที่ ๘ บ้านควนดินแดง	๑	๑๐	๑	๘	๑	๔	๐	๑	๐	๓	๐	๐	๑	๗	๒๖	๑๘	
หมู่ที่ ๙ บ้านเกาะราว	๐	๒	๒	๗	๐	๑	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๑	๒	๑๑	๑๖	
หมู่ที่ ๑๐ บ้านเสหรีียง	๑	๔	๐	๖	๑	๕	๒	๐	๐	๕	๐	๐	๓	๑๒	๑๓	๒๔	
รวม	๓๓	๓๗	๓๑	๕๘	๒	๑๘	๑๑	๑	๑	๒๑	๒๓	๓	๒๓	๑๒๐	๑๓๕	๑๙๗	
ร้อยละ	๑๗.๓	๑๙.๕	๒๖.๕	๔๙.๖	๑.๑	๓๐.๐	๖.๖.๗	๕.๙	๕.๙	๑๔.๑	๑๔.๑	๑๐.๗	๑๒.๖	๒๖.๕	๒๙.๙	๔๓.๖	

(ตัวอย่าง ๔) การเขียนรายงานข้อมูลโดยรวมที่แสดงสถานะจัดการตนเอง : กรณีตำบลแม่สะเรียง

๑) สถานะด้านสังคม สถานะการพัฒนาโดยย่อ ๖ ด้านของตำบล

เทศบาลตำบลแม่สะเรียง มีพื้นที่ในความรับผิดชอบ ๑.๓๘๘ ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือจรดเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ ทิศตะวันออกจรดเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง ทิศใต้ติดลำน้ำแม่สะเรียง และทิศตะวันตกจรดลำน้ำยวม มีพื้นที่รับผิดชอบ ๙ ชุมชนตามเขตการปกครองท้องที่บางส่วนของ ๒ หมู่บ้านและ ๒ ตำบล ได้แก่ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่สะเรียงบางส่วนประกอบด้วย ๕ ชุมชน คือ ชุมชนมงคลทอง ชุมชนจองคำ ชุมชนมุสลิม ชุมชนบ้านทุ่ง ชุมชนมะขามจุม และหมู่ที่ ๑๒ ตำบลบ้านกาศบางส่วน ประกอบด้วย ๔ ชุมชน คือ ชุมชนในเวียง ชุมชนคริสเตียน ชุมชนโป่งโน และชุมชนโป่งนอก ประชากร ๓,๐๐๗ คน เพศชาย ๑,๔๖๒ คน เพศหญิง ๑,๕๔๕ คน ๑,๘๓๐ หลังคาเรือน เป็นผู้สูงอายุจำนวน ๗๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ เป็นผู้สูงอายุระยะต้น (๖๐-๖๙ ปี) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔ รองลงมา ผู้สูงอายุระยะกลาง (๗๐-๗๙ ปี) และผู้สูงอายุระยะปลายร้อยละ ๒๕.๔ และ ๑๘.๒ ตามลำดับ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ตามลำดับ ด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้แก่ กะเหรี่ยง ลีซู ลาหู่ ม้ง ลัวะ ไทใหญ่ เป็นต้น จึงมีภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาท้องถิ่นหลากหลายเช่นกันได้แก่ ภาษาไตใหญ่ ภาษาคำเมือง และภาษาปากะญอ (กะเหรี่ยง) เป็นต้น ประเพณีที่สำคัญในชุมชน เช่น ประเพณีออกหว่า ประเพณีปอยสังลอง การทำต๋องลาย (ปานชอย) นอกจากนี้ยังมีงานบุญที่เป็นสิริมงคลแสดงความเชื่อที่พื้นบ้านได้แก่ การทำบุญวันขึ้นปีใหม่ การทำบุญศาลหลักเมือง การทำบุญศาลเจ้าพ่อเมืองหลวง การทำบุญศาลเจ้าพ่อหมอกมุงเมือง การทำบุญศาลเจ้าพ่อพญาน้อย การทำบุญเสี้ยวบ้าน ทำบุญสุสานกลาง การสืบชะตาหลวง เป็นต้น ลักษณะทางสังคมและความเป็นอยู่แบบกึ่งเมืองและชนบท ประชาชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นสังคมที่มีการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเชื้อชาติหรือศาสนาแต่อย่างใด รูปแบบการศึกษามีทั้งการศึกษาแบบในระบบ นอกกระบบ และระบบการศึกษาพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การนอกโรงเรียน โรงเรียนปริยัติธรรม และวิทยาลัยชุมชน ซึ่งเปิดการเรียนการสอนถึงระดับอนุปริญญา เป็นต้น ช่องทางการสื่อสารในพื้นที่ เช่น การบอกต่อ ใช้โทรศัพท์ไลน์ บอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายของเทศบาล และสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีเวทีประชุม เวทีประชาคม ป้ายประชาสัมพันธ์ รถประชาสัมพันธ์ และจดหมายข่าว เป็นต้น ส่วนด้านสวัสดิการที่เป็นการช่วยเหลือกันเมื่อยามปกติ ได้แก่ การสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุข การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ (โรงเรียนแม่สะเรียงปัจฉิมวัยวุฒิมหาวิทยาลัย) การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลแม่สะเรียง การจัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์ รวมทั้งการจัดบริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น กรณีภัยพิบัติในพื้นที่ ได้แก่ ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม และอุทกภัย มีการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ กลุ่มอพยพ-ร่วมลงแรงช่วยเหลือจัดอาสาสมัครในการเฝ้าระวังเหตุภัยธรรมชาติ เทศบาลให้การให้ความช่วยเหลือในด้านวัสดุอุปกรณ์ ค่าเช่าเชย เป็นต้น เมื่อประสบเหตุฉุกเฉินให้การดูแล ช่วยเหลือด้วยหน่วยกู้ชีพ อาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย เป็นต้น

๒) สถานะด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สะเรียง ในหนึ่งครัวเรือนมีรายได้จาก การประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และทำธุรกิจส่วนตัวเป็นหลัก รองลงมา คือ รับราชการ รับจ้างทั่วไปหรือบริการ พนักงานหรือลูกจ้างเอกชน ทำงานบ้าน ทำงานรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ การกระจายของการประกอบอาชีพในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน เช่น การค้าขายทำธุรกิจส่วนตัวส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนในเวียง ชุมชนมุสลิม รองลงมาอยู่ในชุมชนจองคำ ชุมชนโป่งนอก อาชีพรับราชการส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนบ้านทุ่ง อาชีพรับจ้างทั่วไปหรือพนักงานบริการอยู่ในชุมชนคริสเตียน เป็นต้น เริ่มพัฒนาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีสมาชิกจากชุมชนมงคลทองจำนวน ๒๗๐ ราย รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ๒๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี (ข้อมูลจ.ปฐ. ๒๕๕๙) มีภาระหนี้สินครัวเรือนระหว่าง ๔๐,๐๐๐- ๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีภาระหนี้ครัวเรือนจากการซื้อสิ่งหามิทรัพย์ สร้างบ้าน ซื้อที่ดินทำกิน เพื่อการศึกษาบุตร เพื่อการซื้อยานพาหนะ รองลงมา คือ การเจ็บป่วย ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และการทำการเกษตร เป็นต้น (ฐานข้อมูล TCNAP, ๒๕๕๘) ส่วนการออมเงินจะใช้บริการสถาบันการเงินในหมู่บ้าน เช่น สถาบันการเงินตำบลแม่สะเรียง กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

เศรษฐกิจระดับกลุ่ม มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพส่งผลทางตรงต่อการสร้างรายได้ การลดรายจ่าย และการออม ได้แก่ กลุ่มถนนคนเดินบ้านภาคหมู่ที่ ๑๒ กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงสตรี และกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงพื้นบ้าน กลุ่มปักลูกเต๋อย กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มน้ำสมุนไพร กลุ่มอาหารพื้นบ้าน กลุ่มไข่ไก่ไข่เค็ม กลุ่มน้ำพริกกุ้งฮาลาล กลุ่ม OTOP และ กลุ่มดอกไม้จันทร์ ซึ่งมีกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดที่ ๒ ตำบลแม่สะเรียง และหมู่ที่ ๑๒ ตำบลบ้านภาค เป็นแหล่งทุน ส่วนการส่งผลกระทบต่ออ้อมด้านเศรษฐกิจได้แก่ การจัดการขยะชุมชน ศูนย์เรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคริสเตียน โรงเรียนผู้สูงอายุปัจฉิมวุฒิมหาวิทยาลัยเทศบาล ตำบลแม่สะเรียง เป็นต้น

เศรษฐกิจระดับองค์กรชุมชน ประกอบด้วย งานและกิจกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มถนนคนเดิน (กาดพุทธ กาดศุภร์ กาดดี๊ด) ซึ่งมีการดำเนินการในรูปแบบการจัดการร่วมกันของชุมชนเอง สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นอาหารท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ และผลผลิตสินค้าทางการเกษตร นำมาจำหน่ายในตลาดถนนคนเดิน ทำให้ประชาชนเกิดการกระจายรายได้ในชุมชน และเกิดการสร้างอาชีพในชุมชนอีกด้วย

กระบวนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน มีการรวมกลุ่ม สร้างข้อตกลง จัดการทรัพยากร จัดการเงิน เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างกฎ กติกาซึ่งมีทั้งระดับกลุ่ม ระดับองค์กร และตำบล รวมถึงการมีกติการะหว่าง กลุ่มอาชีพที่คล้ายกัน เช่นกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยง กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน ทั้งด้านฝีมือ การตลาดและการบริหารจัดการ เป็นต้น ส่วนการเพิ่มทักษะ พัฒนาศักยภาพ พัฒนาเทคนิค มีการฝึกในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม เช่น การอบรมสมาชิกกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยง ให้สามารถออกแบบลวดลายผ้าเพิ่มเติมจากเดิม กลุ่มน้ำพริกกุ้งมีการอบรมสมาชิก ในการออกแบบและใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น กลุ่มน้ำหมักชีวภาพ มีการอบรมสมาชิกและให้ความรู้ ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำน้ำหมักชีวภาพ เช่น ทำแชมพูสระผม น้ำยาล้างจาน เป็นต้น

๓) สถานะด้านสภาวะแวดล้อม

พื้นที่เขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียงมีลักษณะเป็นเขตเมือง บ้านเรือนบางส่วนเป็นตึกแถว โรงแรม ร้านอาหาร อีกส่วนหนึ่งเป็นบ้านเรือน แยกเป็นสัดส่วน มีแม่น้ำไหลผ่านสองสาย ได้แก่ ลำน้ำแม่ยวม และลำน้ำแม่สะเรียง ลำเหมืองแกมเป็นลำน้ำแยกเข้าพื้นที่ทางการเกษตร ใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภค เกษตรกรรม มีการอนุรักษ์ด้วยการกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์ปลาในพื้นที่หมู่ที่ ๒ ชุมชนจองคำบริเวณข้างวัดสุพรรณรังษี

สถานการณ์ด้านมลพิษ พบใน ๓ ลักษณะ ได้แก่ (๑) มลพิษด้านขยะ ซึ่งเป็นขยะครัวเรือน ร้านค้า โรงแรม หน่วยงาน เทศบาลมีบริการเก็บขยะและการคัดแยกขยะ โดยจัดถุงขยะแยกสี เช่น ถุงใสสำหรับขยะประเภทมีพิษ ถุงสีส้มสำหรับขยะประเภททั่วไป ถุงสีฟ้าสำหรับขยะเปียก นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ให้ครัวเรือนมีการคัดแยกขยะ นำขยะเปียกมาทำน้ำหมักชีวภาพในพื้นที่ชุมชนมงคลทอง (๒) น้ำเน่าเสียจากครัวเรือน ร้านค้า โรงแรมทำให้เกิดน้ำขัง ส่งกลิ่นเหม็น กลุ่มทำน้ำหมักชีวภาพได้รณรงค์การทำน้ำหมักจุลินทรีย์ สำหรับเทลงในร่องระบายน้ำเพื่อลดกลิ่นเหม็น (๓) ปัญหาหมอกควันจากไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง มีการรณรงค์ไม่ให้เผาหญ้า เพื่อเตรียมทำเกษตร เทศบาลได้ประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง รวมทั้งการรณรงค์ไม่ให้มีการเผา ในเขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียง และได้มีการแจกหน้ากากอนามัยป้องกันตนเองด้วย เป็นต้น

การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เทศบาลตำบลแม่สะเรียงจัดสวนสุขภาพซึ่งเป็นสถานที่ออกกำลังกาย รวมกลุ่มกิจกรรม ซึ่งตั้งอยู่ที่ชุมชนมุสลิมและชุมชนบ้านทุ่ง รวมถึงการมีศูนย์กีฬาในชุมชนมุสลิม เป็นสถานที่ให้คนในชุมชนมีโอกาสรวมกลุ่มกันเล่นกีฬาที่สนใจ หรือกิจกรรมออกกำลังกายที่ชอบหลายแบบ โดยจัดพื้นที่ให้เป็นจุดๆ รวมถึงบริเวณลานวัดด้วย เช่น บาสโลป รำไม้พลองแม่บุญมี เป็นต้น

๔) สถานะด้านสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยที่พบในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สะเรียง จำแนกตามกลุ่มประชากรได้ดังนี้ (ข้อมูล TCNAP, ๒๕๕๘)

๑. เด็กอายุ ๓-๕ ปีมีสุขภาพฟันผุร้อยละ ๘๐
๒. เด็กวัยเรียนมีปัญหา ฟันผุ ร้อยละ ๕๐

๓. กลุ่มวัยรุ่น มีปัญหาการใช้สารเสพติด เรียนไม่จบภาคบังคับ ๙ คน พบการเจ็บป่วยเช่นปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ มีบาดแผล กลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจ เช่น ไข้หวัดและภูมิแพ้

ช่องทางการสื่อสารกันในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สะเรียงมีหลากหลาย ได้แก่ ระดับหน่วยงาน เช่น หนังสือราชการ เสียงตามสายของเทศบาล เว็บไซต์ ป้ายไฟวิ่ง Facebookเทศบาล หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นต้น และในระดับชุมชน ได้แก่ เสียงตามสายของชุมชน การบอกต่อ การโทรศัพท์ เป็นต้น ส่วนการรับซื้อร้องเรียนร้องทุกข์สามารถดำเนินการได้อย่างน้อยผ่าน ๖ ช่องทางได้แก่ เว็บไซต์ของเทศบาล โทรศัพท์ ประชุม ดูแสดงความคิดเห็น ทำหนังสือแจ้งมายังหน่วยงาน และเขียนแบบร้องเรียน ที่ผ่านมามีจำนวนเหตุที่ต้องทำการไกล่เกลี่ย จำนวน ๑ เรื่อง กรณีกลิ่น และควันจากการปิ้งย่างของร้านหมูกระทะ โดยเทศบาลได้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยด้วยการลงพื้นที่ตรวจสอบ เป็นตัวกลางในการเจรจาสองฝ่าย และทำข้อตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย และได้ข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ

๕) สถานะด้านการจัดการตนเอง

จากสถานการณ์ปัญหาที่พบในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สะเรียง พบปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ประชาชนมีรายได้น้อย หนี้สิน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาหมอกพิษ ได้แก่ ปัญหาขยะในพื้นที่เขตเทศบาลซึ่งมากถึงวันละ ๑ ตัน ปัญหาหน้าเสีย จากร้านอาหาร โรงแรม ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ปัญหาเสียงดังจากร้านอาหาร นอกจากนี้ยังมีปัญหาภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม น้ำหลาก รวมถึงปัญหาหมอกควันจากภัยป่าในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาด้านสังคม เช่น การติดสารเสพติด เด็กไม่จบการศึกษาภาคบังคับ เป็นต้น ปัญหาด้านสุขภาพ เช่น การมีพฤติกรรมเสี่ยงของคนในชุมชน ได้แก่ การสูบบุหรี่ประจำ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำ เครียด วิดกกังวลนอนไม่หลับ และการไม่ไปรับการตรวจสุขภาพ เป็นต้น ที่ผ่านมามีชุมชนเทศบาลตำบลแม่สะเรียง พึ่งตนเองแบบมีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาแม้จะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งความคิด ความเชื่อ แต่ชุมชนก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปรากฏให้เห็นในทุนและศักยภาพของพื้นที่ในแต่ละด้านในการจัดการกับปัญหา และเหตุที่มาของปัญหาดังนี้

- **ด้านสังคม** มีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทางสังคมได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนมุสลิม กลุ่มรักการอ่าน สภาวัฒนธรรมอำเภอแม่สะเรียง และมีแหล่งประโยชน์ที่ทำให้คนมารวมกันทำกิจกรรมได้แก่ วัดที่เป็นศาสนสถานสำคัญในอำเภอแม่สะเรียงเช่น วัดจองคำ วัดศรีบุญเรือง วัดมันตะเล (วัดจันทร์वास) มัสยิด โบสถ์นักบุญเปาโล คริสจักรร่มเกล้า คริสจักรบ้านโป่ง เป็นต้น มีการจัดสวัสดิการอย่างน้อย ๓ ลักษณะได้แก่ ๑) กองทุนสวัสดิการชุมชน จัดสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย ๒) เทศบาล สนับสนุนการจัดพื้นที่สาธารณะสำหรับการออกกำลังกาย หลายรูปแบบ ซึ่งเหมาะสำหรับการออกกำลังกายเป็นกลุ่ม หรือส่วนบุคคล ๓) สวัสดิการที่ช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเจ็บป่วย โดยการรับ ส่งไปโรงพยาบาล การไปเยี่ยมบ้าน พร้อมชุดเยี่ยมบ้าน เป็นต้น

- **ด้านเศรษฐกิจ** มีการรวมกลุ่มกันด้านเศรษฐกิจได้แก่ กลุ่มถนนคน (เดินกาดพุทธ กาดศูร์ กาดดี๊ด) กลุ่มทอผ้ากระเหรี่ยง กลุ่มทำไข่เค็ม กลุ่มดอกไม้จันทน์ กลุ่มทำอาหารพื้นบ้าน OTOPน้ำพริกกุ้งเป็นต้น และยังมีกองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์เครดิตยูเนียน กลุ่มออมทรัพย์ ทำหน้าที่เป็นแหล่งทุนด้านการประกอบอาชีพ

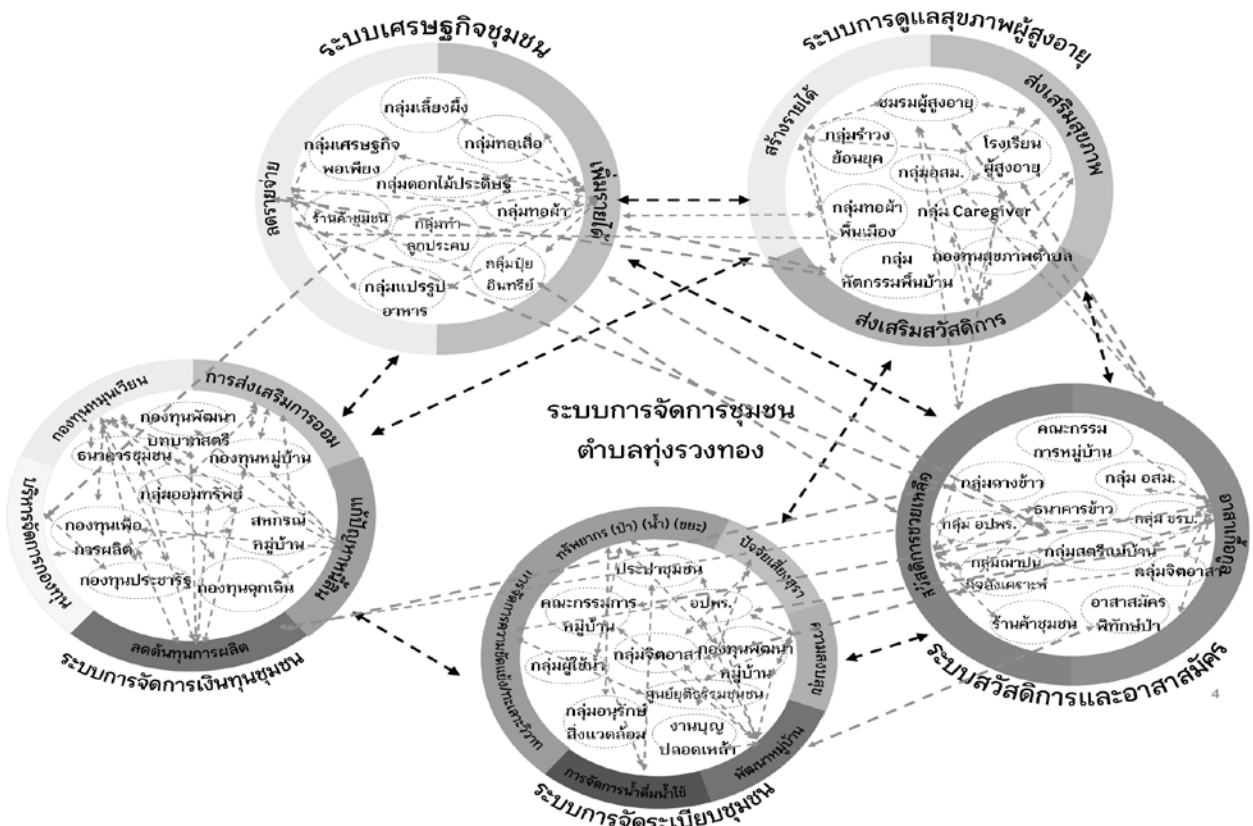
- **ด้านสภาวะแวดล้อม** ด้วยเป็นพื้นที่ศูนย์กลางที่พักอาศัย เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการหลายแห่ง มีธุรกิจที่ตอบสนองการท่องเที่ยวโรงแรม ร้านอาหาร ทำให้มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินงานที่สร้างผลกระทบต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ (๑) การรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขและจัดการกับปัญหาของกลุ่มสร้างเมืองสุขภาวะ ที่แกนนำภาคประชาชนรวมกลุ่มกันแก้ไขปัญหายยะในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สะเรียง โดยสร้างการมีส่วนร่วมกับหลายฝ่ายมีข้อตกลงในระดับครัวเรือน กลุ่ม หน่วยงาน ชุมชน ในการจัดขยะ เช่น การคัดแยกขยะใส่ถุง เก็บถังขยะในซอย ถนน หน้าบ้านเรือนทั้งหมดมีกลุ่มจัดการขยะเปียกในชุมชน รวมกลุ่มทำน้ำหมักชีวภาพ และการใช้ผลผลิตจากการหมักขยะเปียกแก้ไขปัญหาน้ำทิ้ง และส่งกลิ่นเหม็นโดยครัวเรือนใช้น้ำหมักเทลงในท่อน้ำทิ้ง เพื่อย่อยสลายจุลินทรีย์ลดกลิ่นเหม็น มีครัวเรือนต้นแบบคัดแยกขยะ กลุ่มออม.ดาวิเศษเฝ้าระวังเรื่องขยะในชุมชน กลุ่มอนุรักษ์พันธ์สัตว์น้ำที่เฝ้าระวังเรื่องน้ำเสีย การอนุรักษ์น้ำผ่านการจัดพื้นที่วังปลา เป็นต้น และ (๒) การจัดการโดยหน่วยงาน เช่น การจัดเก็บขยะโดยเทศบาลตำบลแม่สะเรียง รณรงค์คัดแยกขยะ โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

- **ด้านสุขภาพ** การมีหน่วยบริการสุขภาพในหลายรูปแบบ ได้แก่ โรงพยาบาลแม่สะเรียงที่ให้บริการรักษาโรค และศูนย์เวชปฏิบัติครอบครัวที่สนับสนุนกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนทั้งกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ เด็ก 0-5 ปี วัยเรียน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลตำบลแม่สะเรียงยังมีบริการเยี่ยมบ้าน ตรวจสอบคัดกรองสุขภาพในชุมชน และยังมีบริการด้านสุขภาพเฉพาะประเด็น เช่น ศูนย์คริสเตียนเพื่อพัฒนาผู้พิการ โรงเรียนผู้สูงอายุ (แม่สะเรียงปัจฉิมวัยวุฒิมหาวิทยาลัย) เป็นต้น การช่วยเหลือดูแลกันของชุมชนได้แก่ กลุ่มอสม.เทศบาลตำบลแม่สะเรียง ให้การดูแล ตรวจสอบคัดกรองสุขภาพ เยี่ยมผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ซึ่งกระจายอยู่ทุกชุมชนรวม ๔๓ คน และยังมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจำนวน ๑ คนที่ผ่านการอบรมมีความเชี่ยวชาญการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยติดบ้าน และติดเตียง เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลยังสนับสนุนการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ เช่น สวนสุขภาพที่เป็นศูนย์กลางการออกกำลังกาย ที่สนามของเทศบาล และกระจายใน ๓ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนมุสลิม ชุมชนบ้านทุ่ง ชุมชนบ้านโป่งนอก และสนับสนุนกลุ่มส่งเสริมสุขภาพเช่น ชมรมจักรยาน กลุ่มบาสโลบ กลุ่มแอโรบิกเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

- **ด้านการเมืองการปกครอง** มีการจัดการความขัดแย้งในชุมชนเกิดขึ้นจากครัวเรือนกับสถานประกอบการ หรือครัวเรือนกับหน่วยงานรัฐ หรือการทำข้อตกลงระหว่างกลุ่มองค์กรมี กระบวนการไกล่เกลี่ย ที่สำคัญคือเทศบาลตำบลแม่สะเรียงที่มีศูนย์รับข้อร้องเรียนหลายช่องทาง ได้แก่ ตู้รับข้อร้องเรียน Facebook ประธานชุมชน หรือโดยตรงกับผู้บริหาร เป็นต้น

(ตัวอย่าง ๕) การเขียนรายงานระบบการจัดการตนเอง : กรณีการจัดการตนเองตำบลทุ่งรวงทอง

แผนภาพที่ ๘.๓ การเขียนรายงานระบบการจัดการตนเอง

ระบบการจัดการตนเองเทศบาลตำบลรวมทุ่งรวงทอง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

การพัฒนาศักยภาพการจัดการตนเองของตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีทั้งการจัดการงานตั้งแต่ระดับครัวเรือนจนถึงระดับเครือข่าย โดยจากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีงานและกิจกรรมแบ่งเป็น ๖ ระบบ ได้แก่ ๑) ระบบเศรษฐกิจชุมชน ๒) ระบบสวัสดิการและอาสาสมัคร ๓) ระบบการจัดระเบียบชุมชน ๔) ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ๕) ระบบการจัดการเงินทุน ๖) ระบบการบริหารจัดการตำบล ดังรายละเอียด

๑. ระบบเศรษฐกิจชุมชน

■ งานและกิจกรรม

เทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ โดยมีการขับเคลื่อนนโยบายและการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่จะช่วยสร้างรายได้ให้กับสมาชิกตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม หมู่บ้านและตำบล การจัดกิจกรรมที่สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการจัดให้มีแหล่งเงินทุนให้กับสมาชิกในชุมชนสามารถกู้ยืมหรือนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีการจัดการตั้งแต่ในระดับครัวเรือน จนถึงระดับเครือข่าย ดังรายละเอียด

๑) การเพิ่มรายได้ ได้แก่ ๑) การจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน โดยมีแกนนำและครัวเรือนต้นแบบในการทำเกษตรผสมผสานในครัวเรือน เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลาในบ่อ เลี้ยงปลาในสระน้ำ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือน โดยการทำน้ำยาล้างจานจากมะกรูด เพื่อเป็นการลดรายจ่ายและสร้างรายได้ในครัวเรือนได้อีกทาง นอกจากนี้แกนนำและครัวเรือนต้นแบบยังสามารถเป็นวิทยากรสอนให้กับผู้ที่สนใจในการเรียนรู้เรื่องการทำเศรษฐกิจพอเพียงในครัวเรือน ๒) การจัดการเศรษฐกิจระดับกลุ่ม โดยการรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนนำทรัพยากรที่ปลูกในครัวเรือนมาแปรรูปเพิ่มรายได้ เช่น การนำพริกข่า การรวมกลุ่มเพื่อฝึกออาชีพและช่วยสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตอาหารโคขุน กลุ่มจักสาน กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มชาวนาประชารัฐ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มเกษตรกรทำไร่ทุ่งรวงทอง เป็นต้น โดยการจัดการเศรษฐกิจของหมู่บ้านระดับกลุ่ม มีการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้านพัฒนาศักยภาพสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ได้แก่ กลุ่มน้ำดื่มชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำพริกข่า กลุ่มผลิตปุ๋ย (อินทรีย์) กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นต้น ซึ่งงานและกิจกรรมของกลุ่มมีการทำข้อตกลง กฎกติกา การดำเนินงานของกลุ่ม มีการรวมกลุ่มกันผลิตจำหน่าย และปันผลกำไรให้กับสมาชิก สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชนพึ่งพาตนเองได้

๒) ลดรายจ่าย โดยมีแกนนำในชุมชนและครัวเรือนต้นแบบในการเป็นต้นแบบการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ในครัวเรือนเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายและมีผักที่ปลอดภัยให้กับสมาชิกในครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มสมาชิกในการทำเกษตรโดยการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การทำปุ๋ยหมักที่เริ่มจากการทำใช้เองในครัวเรือน และมีการถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายความรู้สู่ชุมชน การรวมกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์สำหรับใช้ในครัวเรือนและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจและสถาบันการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและช่วยลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ได้แก่ กลุ่มพลังงานทดแทน ที่มีการรวมกลุ่มพัฒนาพลังงานทดแทนมาใช้แทนการใช้ โดยการใช้พลังงานทดแทนจากเตาเศรษฐกิจแบบครัวเรือน แทนการใช้แก๊สประกอบอาหารซึ่งมีราคาสูงกว่า อีกทั้งยังเปื้อนพิษอันตรายเหลือใช้ในภาคการเกษตร เช่น เศษไม้ กิ่งลำไย แกลบ เป็นต้น

๓) แหล่งเงินทุน โดยมีการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจระดับองค์กรชุมชน ที่มีการดำเนินการรูปแบบสถาบันการเงินชุมชน สำหรับ ออม กู้ยืม และจัดสวัสดิการให้สมาชิก คือ กองทุนหมู่บ้าน

■ **ทุนทางสังคม** ได้แก่ แกนนำชุมชน แกนนำกลุ่ม ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กลุ่มน้ำพริกข่า ครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มผลิตอาหารโคขุน กลุ่มจักสาน กลุ่มพลังงานทดแทน กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มชาวนาประชารัฐ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มเกษตรกรทำไร่ทุ่งรวงทอง กลุ่มจัดซื้อปุ๋ย ร้านค้าชุมชน กลุ่มวิสาหกิจลำไยมหาพิชผล

๒. ระบบสวัสดิการและอาสาสมัคร

๒.๑ งานและกิจกรรม

เทศบาลตำบลทุ่งรวงทองมีการขับเคลื่อนนโยบายและการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อจัดกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกในชุมชนมีสวัสดิการช่วยเหลือทั้งในยามปกติ เมื่อเกิดภัยพิบัติและยามฉุกเฉิน รวมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาตำบล โดยให้ความสำคัญของการสร้างความร่วมมือและการสร้างความมีจิตอาสาของสมาชิกในทุกระดับ โดยมีการจัดการตั้งแต่ในระดับครัวเรือน จนถึงระดับเครือข่าย ดังรายละเอียด

- การจัดสวัสดิการช่วยเหลือ ได้แก่ ๑) การจัดสวัสดิการช่วยเหลือยามปกติที่มีสวัสดิการช่วยเหลือตั้งแต่เกิด เจ็บและเสียชีวิต โดยมีทุนทางสังคมที่ดำเนินการ ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ธนาคารข้าว กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารจัดการการดูแลช่วยเหลือและจัดสวัสดิการในชุมชน เช่น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน การช่วยเหลือที่เป็นสวัสดิการตั้งแต่เกิด ป่วย ตาย โดยมีการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกเมื่อคลอดบุตร ป่วยนอนโรงพยาบาล เสียชีวิต นอกจากนี้ยังมีการจัดสวัสดิการของกลุ่มเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพในรูปแบบของการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกในการให้เงินกู้ดอกเบี่ยต่ำ เช่น ธนาคารข้าว กลุ่มฉางข้าว ร้านค้าชุมชน ๒) การช่วยเหลือในภาวะพิบัติภัย ได้แก่ น้ำท่วม วิกฤติภัย อัคคีภัย มีผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านคอยประสานงานขอความช่วยเหลือกับผู้นำท้องถิ่นในระดับตำบลและอำเภอ และในหมู่บ้านมีกลุ่ม ชรบ.เป็นชุดรักษาความสงบ ให้การช่วยเหลือ โดยอาสาสมัครได้ผ่านการฝึกทักษะในการให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ การเฝ้าระวัง การอพยพ การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือนผู้ประสบภัย และยังมีระบบการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน โดยมีบริการของหน่วยกู้ชีพกู้ภัย และอาสาสมัครกู้ชีพของตำบลให้การช่วยเหลือผู้ที่ประสบเหตุฉุกเฉิน และส่งต่อไปยังสถานบริการสุขภาพที่ใกล้ที่สุดซึ่งอาสาสมัครจะได้รับการฝึกอบรมทักษะในการประเมิน ช่วยเหลือเบื้องต้น และส่งต่อทุกปี

- อาสาเกื้อกูล โดยมีการระดมลงแรง และระดมทรัพยากรช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนในกรณีต่างๆ เช่น การระดมแรงช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์ในชุมชน การซ่อมแซมบ้านผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ การตรวจตราเฝ้าระวังความเสี่ยงในหมู่บ้าน การจัดด่านช่วงเทศกาลต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นต้น และการรวมกลุ่มจิตอาสาของกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุออกเยี่ยมบ้านผู้ป่วย ผู้พิการและผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือร่วมกับทีมอสม. และเจ้าหน้าที่บริการสุขภาพอื่น มีการระดมเงินซื้อของเยี่ยมบ้าน และการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในการเป็นแกนนำออกกำลังกายตามหมู่บ้าน เป็นต้น

๒.๒ ทุนทางสังคมที่ดำเนินการ ได้แก่ กลุ่มอสม. กลุ่มอพพร. กลุ่มชรบ สดบ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า กลุ่มสามัคคี กลุ่มผู้สูงอายุ

๓. ระบบการจัดระเบียบชุมชน

งานและกิจกรรม

การจัดการตนเองของเทศบาลตำบลทุ่งรวงทองเพื่อก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ นำมาสู่การพัฒนางานและกิจกรรมในการจัดระเบียบชุมชนที่มีการขับเคลื่อนนโยบายและการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อจัดกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการลดปัจจัยเสี่ยง การดูแลความสงบในชุมชน การพัฒนาชุมชน การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การจัดการความขัดแย้งทะเลาะวิวาทและการจัดการทรัพยากร ป่า น้ำ ขยะ โดยมีการจัดการตั้งแต่ในระดับครัวเรือน จนถึงระดับเครือข่าย ดังรายละเอียด

๑) การดูแลจัดการปัจจัยเสี่ยง เช่น สุรา โดยมีการส่งเสริมบุคคลต้นแบบในการลดละเลิกการดื่มแอลกอฮอล์ทั้งแกนนำชุมชน ประชาชนและหัวหน้าครัวเรือน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับเด็กและเยาวชน มีการจัดเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคคลต้นแบบกับสมาชิกและกลุ่มเสี่ยงในชุมชน การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนเกี่ยวกับโทษของการดื่มสุรา การทำข้อตกลงในระดับกลุ่มและหมู่บ้านในการจัดงานศพปลอดเหล้า การตั้งด่านชุมชนช่วงเทศกาลเพื่อเฝ้าระวังอุบัติเหตุ การทำข้อตกลงเมาไม่ดื่ม เป็นต้น

๒) ดูแลความสงบสุขของหมู่บ้าน มีกลุ่ม ชรบ. เป็นชุดรักษาความสงบ ให้การช่วยเหลือ โดยอาสาสมัครได้ผ่านการฝึกทักษะในการให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ มีการเฝ้าระวังภัยในหมู่บ้านและชุมชน โดยมีผู้นำกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครออกตรวจเยี่ยมหมู่บ้านเพื่อประเมินและเฝ้าระวังภัยต่างๆ

๓) พัฒนาหมู่บ้าน มีการร่วมจัดทำแผนในทุกระดับ เช่น แผนหมู่บ้าน แผนพัฒนาชุมชน แผนท้องถิ่น การทำประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลเพื่อสำรวจและสะท้อนปัญหาในชุมชน และร่วมกันวางแผนหาแนวทางแก้ปัญหาหารือกัน การสนับสนุนจากอบต. ทุ่งรวงทองในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรมทั้งในระดับครัวเรือน กลุ่มหมู่บ้าน และตำบลเพื่อสร้างผลผลิตหรือชิ้นงานที่จะช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน ในทุกระดับได้

๔) การจัดการน้ำดื่ม น้ำใช้ ในพื้นที่มีลำน้ำและมีลำเหมืองผ่านในหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแล โดยการทำกติกา ข้อตกลงในการใช้น้ำร่วมกัน เช่น การทำการเกษตรตามฤดูกาล เพื่อ ห่วงกันภัยแล้งและปัญหาขาดน้ำ และมีการร่วมกับสมาชิกในชุมชนมีการขุดสระน้ำในพื้นที่นาตัวเองเพื่อเก็บกักน้ำไว้ สำหรับเพาะปลูกและทำการเกษตร ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีน้ำใช้ตลอดปี ทุกครัวเรือนเข้าถึงแหล่งน้ำได้ทั้งหมด รวมทั้ง การมีอ่างเก็บน้ำ ประปาผิวดิน ประปาหมู่บ้านสำหรับใช้อุปโภค และโรงน้ำดื่มสำหรับการบริโภค ทำให้มีน้ำใช้ตลอดปี

๕) การจัดการความขัดแย้งทะเลาะวิวาท มีการนโยบายในการบริหารงาน โดยอาศัยการมีส่วนร่วม จากสมาชิกในหมู่บ้านในทุกระดับ มีการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกและคณะกรรมการหมู่บ้านอย่างเท่าเทียมกัน การเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมในการจัดเวทีประชาคม และกรณีมีการขัดแย้งจะมีการไกล่เกลี่ยโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้อาวุโสที่เป็นที่ปรึกษาในชุมชน

๖) การจัดการทรัพยากร ป่า น้ำ ชยะ ๑) การจัดการป่า มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ซึ่งมีการจัดการ โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน แกนนำและผู้ใหญ่บ้าน เช่น การปลูกป่าในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันสงกรานต์ เป็นต้น และมีการจัดการป่าผ่านคณะกรรมการ และอาสาสมัครพิทักษ์ป่าของตำบล ร่วมกันจัดทำแนวป้องกันไฟป่า นอกจากนี้ แกนนำโดยผู้ใหญ่บ้านและผู้สูงอายุร่วมจัดสายตรวจหมู่บ้าน จัดเวรยามเพื่อเฝ้าระวังไฟป่า เฝ้าระวังผู้ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ โดยตั้งรางวัลสำหรับผู้แจ้งเบาะแส ทำให้การดูแล รักษาป่าได้ผลและมีส่วนร่วม ๒) การจัดการชยะ โดยการทำข้อตกลง การตัดแยกชยะในครัวเรือน การจัดการชยะในครัวเรือน เช่น การเผาและฝัง เป็นต้น

▪ **ทุนทางสังคม** ได้แก่ กลุ่ม อปพร กลุ่มชรบ กลุ่มคณะกรรมการแม่บ้าน กลุ่มสามัคคี กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน กลุ่มคณะกรรมการประปาหมู่บ้าน กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนหัวย่นน้ำริน

๔. ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

๔.๑ งานและกิจกรรม

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยที่จำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปของตำบลมีจำนวน ๑๓๓๑ คน นำมาสู่การขับเคลื่อนชุมชนตั้งแต่ระดับนโยบายและการพัฒนางานและกิจกรรม โดยมีผู้บริหารท้องถิ่น แกนนำชุมชน แกนนำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มและสมาชิกในชุมชน ทำงานเชื่อมประสานกัน ก่อให้เกิดงานและกิจกรรมที่เป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งการรวมกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุที่เป็นการสร้างรายได้ การส่งเสริมสุขภาพ และการจัดสวัสดิการ ดังรายละเอียด

๑) **สร้างรายได้** มีการรวมกลุ่มเพื่อฝึกสอนอาชีพให้กับผู้สูงอายุเป็นการสร้างอาชีพและการสร้างรายได้ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มน้ำพริกข่า กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นต้น

๒) **ส่งเสริมสุขภาพ** มีแกนนำผู้สูงอายุและการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในการออกกำลังกาย เช่น รำไม้พอง แอโรบิก มีการรณรงค์และให้ความรู้โดยกลุ่มอสม. เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหาร การตรวจสุขภาพประจำปี เป็นต้น

๓) **จัดสวัสดิการ** มีการเยี่ยมบ้านเพื่อให้กำลังใจ มอบของขวัญช่วยเหลือจากกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มอสม.

๔.๒ **ทุนทางสังคม** ได้แก่ กลุ่มทอผ้า กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มจักสาน กองทุนผู้สูงอายุ กลุ่มอสม. กองทุน สปสช. โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ศูนย์กายอุปกรณ์ ศูนย์ LTC

๕. ระบบการจัดการเงินทุน

ตำบลทุ่งรวงทองได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลทุ่งรวงทองในปีพ.ศ ๒๕๓๙ ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้มีการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนที่โดดเด่นและสามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งปัญหาที่พบมากในพื้นที่คือปัญหาน้ำนอกระบบ โดยประชาชนในพื้นที่มีรายรับเฉลี่ย ๑๑๘,๔๐๘ บาท รายรับครัวเรือน เฉลี่ย ๑๗๑,๙๒๙ บาท ออม ๑,๔๑๗ ครัวเรือน (๘๗.๑๕%) หนี้ ๑,๑๔๒ ครัวเรือน (๖๙.๘%) เฉลี่ยครัวเรือน ๗ หมื่นบาท เฉลี่ยต่อคน ๒.๗ หมื่นบาท โดยแหล่งเงินทุนในชุมชนมีกว่า ๑๙๓ ล้านบาท ซึ่งมีแหล่งทุน ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน กองทุนกชคจ. สถาบันการเงินชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตรกปร. หมวดพะเยา กลุ่มเงินแสน กลุ่มอยู่ดีมีสุข คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน กองทุนปุ๋ยประชารัฐ กลุ่มทอผ้า กลุ่มลัจจะออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน ร้านค้าชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเลี้ยงเป็ด ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กองทุนร้านค้าประชารัฐ กองทุนเฝ้า กลุ่มออมทรัพย์คุณนิมิต กลุ่มประมง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิศุภนิมิตที่ให้ความรู้เรื่องการออมแก่ประชาชน

๕.๑ งานและกิจกรรม

เทศบาลตำบลทุ่งรวงทองมีการสนับสนุนให้มีกองทุนหมุนเวียน ส่งเสริมการออม แก้ไขปัญหาหนี้สิน ลดต้นทุนการผลิต และบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดการตั้งแต่ในระดับครัวเรือน จนถึงระดับเครือข่าย ดังรายละเอียด

๑) การจัดการตนเองระดับครัวเรือน ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งรวงทองในหนึ่งครัวเรือนมีรายได้จากการประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เทศบาลตำบลทุ่งรวงทองมุ่งเน้นส่งเสริมให้คนในชุมชนพึ่งพาตนเอง โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การลดรายจ่ายในครัวเรือน เช่น กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มประมง เป็นต้น ส่งเสริมการออม ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครอบครัว มีสถาบันการเงินชุมชน กองทุนสวัสดิการด้านการเงินกระตุ้นเศรษฐกิจครอบครัว ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน กองทุน กชคจ. สถาบันการเงินชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตรกปร. หมวดพะเยา กลุ่มเงินแสน กลุ่มอยู่ดีมีสุข คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน กองทุนปุ๋ยประชารัฐ เป็นแหล่งเงินทุนภายในชุมชน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ให้อัตราดอกเบี้ยต่ำ ลดภาระค่าใช้จ่ายหนี้ในระบบในครัวเรือน ทั้งนี้หนี้ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นการกู้มาเพื่อการเกษตร ส่วนการออมเงินจะใช้บริการ สถาบันการเงินชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น

๒) การจัดการตนเองระดับกลุ่ม มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพที่ส่งผลทางตรงต่อการสร้างรายได้ การลดรายจ่ายและเป็นการออมภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มในระดับหมู่บ้านที่ช่วยสนับสนุนพันธุ์ข้าวเพาะปลูก การปลูกข้าวเพื่อบริโภค กองทุนปุ๋ยประชารัฐที่ทำให้ได้ปุ๋ยราคาถูกเพื่อลดค่าใช้จ่าย สร้างการออมในกลุ่มสมาชิก เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น ในส่วนการเพิ่มรายได้ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ โดยมีการรวมกัน ๕- ๑๐ ครัวเรือน เช่น กลุ่มเลี้ยงผึ้ง ทอเสื่อ จักสาน เลี้ยงโค เป็นต้น ซึ่งมีสถาบันการเงินชุมชน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นแหล่งเงินทุนในการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต

๓) การจัดการตนเองระดับองค์กรชุมชน มีสหกรณ์เครดิตยูเนียน กองทุน กชคจ. สถาบันการเงินชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตรกปร. หมวดพะเยา ที่มีส่วนในการขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจที่มุ่งตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนให้สมาชิกชุมชนมีรายได้เสริมให้กับครอบครัวและชุมชน การสร้างรายได้จนสามารถสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในกลุ่มของตนเองจนเป็นกลุ่มจัดการตนเอง (การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง) การสร้างอาชีพเสริม การเพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออม

๔) การจัดการตนเองระดับเครือข่าย การส่งเสริมเกษตรยั่งยืนใช้การสร้างต้นแบบเพื่อทำให้เห็นวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดตั้งสวัสดิการชุมชนรองรับ รวมทั้งการนำต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชนนำมาเคลื่อนเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างขึ้น และเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายนอกพื้นที่ และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน เช่น กลุ่มเลี้ยงผึ้ง กลุ่มเลี้ยงโค เป็นต้น เน้นการนำเอาวัตถุดิบในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้ได้มากที่สุด จากการรวมตัวกันของคนในชุมชนทำให้เกิดอาชีพต่างๆ อย่างหลากหลายซึ่งมีการระดมทุนของคนในกลุ่มมาช่วยเหลือกันภายในกลุ่มเกิดการจัดการเงินอย่างเป็นระบบทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มเงินในชุมชน

ทุกหมู่บ้านสำหรับการกู้ยืมเงินในการลงทุนประกอบอาชีพ การมีกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็งและยั่งยืนสามารถจัดการตนเองสร้างผลกระทบในภาพรวม ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์การเกษตรกปร. หมวดพะเยา สถาบันการเงินชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นกลุ่มทางสังคมระดับตำบลมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีสวัสดิการให้กับชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย กองทุนหมู่บ้าน กองทุน กขคจ. ธนาคารหมู่บ้าน เป็นการบริหารจัดการโดยชุมชน มีเงินหมุนเวียนในบัญชี กลุ่มเงินแสน กลุ่มอยู่ดีมีสุข คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน กองทุนป๋วยประชารัฐ กลุ่มทอผ้า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน ร้านค้าชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเลี้ยงเป็ด ชมรมผู้สูงอายุ กองทุนร้านค้าประชารัฐ กองทุนเฝ้า กลุ่มออมทรัพย์ศุภนิมิต กลุ่มประมง เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนที่ช่วยลดภาระหนี้สินนอกระบบของคนในหมู่บ้านได้

๕.๒ ทูทางสังคม ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน กองทุน กขคจ. สถาบันการเงินชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตรกปร. หมวดพะเยา กลุ่มเงินแสน กลุ่มอยู่ดีมีสุข คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน กองทุนป๋วยประชารัฐ กลุ่มทอผ้า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน ร้านค้าชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเลี้ยงเป็ด ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กองทุนร้านค้าประชารัฐ กองทุนเฝ้า กลุ่มออมทรัพย์ศุภนิมิต กลุ่มประมง

๖. ระบบการบริหารจัดการตำบล

๖.๑ งานและกิจกรรม

การบริหารจัดการตำบลของเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ได้มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ท้องถิ่น/ท้องถิ่น และประชาชน ยึดหลักการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เปิดเผย โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การให้ความสำคัญกับการสร้างความมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน การพัฒนาคน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน โดยส่วนใหญ่รูปแบบการดำเนินงานเป็นนโยบายที่สอดคล้องกับภาครัฐ ได้แก่ กองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ศูนย์บริการคนพิการเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ศพด.เทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ศูนย์พัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง งานและกิจกรรมที่ดำเนินเน้นการดูแลส่งเสริมสุขภาพดี ตามวิถีชุมชน ประชาชนมีความสุข และมีรายได้

บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้ใช้เครื่องมือในการจัดการตนเองจากฐานรากอย่างแท้จริง มีการจัดเวทีประชาคม ให้เป็นเวทีเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล การบริหารจัดการของเทศบาล แสดงให้เห็นถึงการพัฒนางานด้านต่างๆ ที่เป็นการตอบสนองปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เป็นการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดความรักสามัคคีทั้งในการดำเนินงานภายใต้การทำงานร่วมกันกับ ๔ องค์กรหลักที่สำคัญ และร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น มีการช่วยเหลือเกื้อหนุน เกื้อกูล เช่น กลุ่มสตรี ชมรมรมสูงอายุ กลุ่มสามัคคีที่เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือบุคคล ลงแรงช่วยสังคม พร้อมจัดสวัสดิการช่วยกันในกลุ่ม การอาสาและสร้างสวัสดิการ เช่น กลุ่ม อปพร. ฅมาปนกิจ กลุ่ม ประมง ปรปะหาหมู่บ้าน ทีมอาสาสมัคร และกลุ่มจัดสวัสดิการช่วยเหลือกันเอง การสร้างการเรียนรู้เช่น โรงเรียนต่าง ๆ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน รวมถึงโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีงานและกิจกรรมที่มากกว่าการเรียนรู้ เช่น การอาสา ส่งเสริมอาชีพ การช่วยเหลือเยี่ยมเยียนกัน

๖.๒ ทูทางสังคม: กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งรวงทอง กองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ศูนย์บริการคนพิการเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ศพด.เทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง ศูนย์พัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการเทศบาลตำบลทุ่งรวงทอง

(ตัวอย่าง ๖) ทูณทางสังคມระดับบุคคล ครอบครัว : *กรณีต้นแบบด้านสุขภาพ*

๑. ข้อมูลทั่วไป

นายเลิศ อาจหาญ อายุ ๗๖ ปี ข้าราชการเกษียณ ปัจจุบันมีบทบาทดังนี้ ๑) ประธานกลุ่มอาสาป็นสุขตำบลปางาม อำเภอปางาม จังหวัดลำพูน ๒) บุคคลต้นแบบ วิทยาการด้านการทำเกษตรอินทรีย์๓) สมาชิกอปพร.ม.๑ ๔) เลขานุการกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน และ๕) บุคคลต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพ
 เส้นทางการชีวิตของนายเลิศ อาจหาญ สู่การเป็นทูณทางสังคມ ดังแผนภาพที่ ๑

เส้นทางการชีวิตของผู้สูงอายุที่แข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

นายเลิศ อายุ ๗๖ ปี ไม่มีโรคประจำตัว อยู่กับภรรยาอายุ ๗๒ ปี ตามลำดับกับคู่ชีวิต ไม่มีบุตร

แผนภาพที่ ๘.๔ เส้นทางการชีวิตทูณทางสังคມระดับบุคคลและครอบครัวของนายเลิศ อาจหาญ หมู่ที่ ๑ บ้านปางาม

เส้นทางการชีวิตของนายเลิศ อาจหาญ สู่การเป็นทูณทางสังคມระดับบุคคลและครอบครัว ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๔๓ หลังจากทีเกษียณราชการครุ นายเลิศต้องการอยู่บ้านพักผ่อนกับภรรยา จึงได้ดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น ออกกำลังกายด้วยการปั่นจักรยาน เดินทุกวัน ทำอาหารรับประทานเอง เป็นต้น และเริ่มปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้บริเวณบ้าน ผลที่เกิดขึ้น นายเลิศมีสุขภาพแข็งแรง ตรวจร่างกายเป็นประจำที่รพ.สต มีผักสมุนไพรที่บ้านเพื่อเป็นวัตถุดิบให้ภรรยาประกอบอาหารเพื่อรับประทานในครัวเรือน

พ.ศ. ๒๕๕๐ หลังเกษียณวิถีชีวิตเปลี่ยน อยู่บ้านเหงา มีแนวคิดที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการมีเพื่อนและต้องการทำเกษตรอินทรีย์ งานและกิจกรรมในระยะนี้ที่นายเลิศเริ่มทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เช่น อปพร. เป็นต้น ร่วมงานสังคມตามเทศกาลต่างๆ เริ่มทำเกษตรอินทรีย์ในบริเวณบ้านพื้นที่ ๔ ไร่ ผลที่เกิดขึ้นคือ นายเลิศทำเกษตรอินทรีย์ในครัวเรือน ปลูกพืชผักสมุนไพร ทำบ่อเลี้ยงปลา เพื่อรับประทานเองในครัวเรือน ทีเหลือแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้าน นำไปทำบุญตามเทศกาลต่างๆ ของหมู่บ้าน และเข้าเป็นสมาชิก อปพร. เลขานุการกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน และร่วมกิจกรรมสังคມอย่างต่อเนื่อง เช่น วันรดน้ำดำหัว วันปีใหม่ เป็นต้น นายเลิศเป็นที่นับถือของคนในหมู่บ้าน ทำงานจิตอาสาและเป็นที่รู้จักได้รับการยกย่องเป็นปราชญ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของตำบล

พ.ศ. ๒๕๕๗ นายเลิศสุขภาพแข็งแรง สามารถทำงานได้ และแนวคิดของการช่วยเหลือคนอื่น ทำงานจิตอาสา ต้องการเพื่อนทำกิจกรรมร่วมกัน และต้องการชักชวนให้คนในชุมชนหันมาทำเกษตรอินทรีย์ จึงได้เริ่มถ่ายทอดการทำเกษตรอินทรีย์ให้แก่คนที่สนใจในหมู่บ้าน อีกทั้งในช่วงปีนี้เองเทศบาลจัดตั้งชมรมอาสาป็นสุข และประกาศรับสมาชิกอาสาป็นสุข นายเลิศจึงสมัครเป็นสมาชิกอาสาป็นสุข และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ผลที่เกิดขึ้นในช่วงปีนี้คือ นายเลิศเป็นสมาชิกอาสาป็นสุขร่วมกิจกรรมช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการในชุมชน เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้รับยกย่องเป็นครัวเรือนต้นแบบเกษตรอินทรีย์จากตำบล

พ.ศ. ๒๕๕๙ นายเลิศสุขภาพแข็งแรง ทำงานได้ มีแนวคิดที่ต้องการช่วยเหลือคนอื่นอย่างต่อเนื่อง และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ต้องการเพื่อนทำกิจกรรมร่วมกัน นายเลิศจึงได้ช่วยกิจกรรมสังคมอย่างต่อเนื่อง และดูแลสุขภาพตนเองด้วยการออกกำลังกายด้วยการปั่นจักรยาน เดิน ทุกวัน ตรวจร่างกาย อีกทั้งดูแลภรรยาอายุ ๗๒ ปี ผลที่เกิดขึ้นในช่วงปีนี้คือ นายเลิศได้รับการเลือกเป็นประธานอาสาป็นสุข สมาชิกอปพร. เลขาธิการกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน เปิดบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ทำให้คนที่สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ และครูที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนประถมศึกษาในตำบลได้เชิญนายเลิศปราชญ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ถ่ายทอดความรู้ สอนเด็กปลูกผักสวนครัว และนำเด็กที่ศพด. เด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ มาเรียนรู้ที่บ้านนายเลิศ และนายเลิศเป็นวิทยากรการทำเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนผู้สูงอายุ นายเลิศและภรรยามีความสุขที่ได้ทำงานเพื่อสังคม และได้ช่วยเหลือผู้อื่น และนายเลิศสุขภาพดี ไม่มีโรคประจำตัว

๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

เป้าหมายการทำงานนายเลิศคือต้องการช่วยเหลือคนอื่น ทำงานเป็นจิตอาสา และมีเพื่อนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม

๓. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานของทุนทางสังคม

การทำงานของนายเลิศ ส่งผลกระทบต่อ ๑๓ กลุ่มประชากรในพื้นที่ ดังนี้

- ๑) เด็ก ๐-๕ ปี จำนวน ๗๒ คน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบล ที่ได้เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์
- ๒) เด็ก ๖-๑๒ ปี จำนวน ๑๕๐ คน เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์
- ๓) เด็กและเยาวชน จำนวน ๓๐ คน ที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนและร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๔) หญิงตั้งครรภ์ จำนวน ๑๐ ราย ที่ได้รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๕) กลุ่มวัยทำงาน จำนวน ๕๐ คน ที่ได้เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์
- ๖) ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) จำนวน ๑๕๐ คน เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนผู้สูงอายุที่นายเลิศเป็นวิทยากร
- ๗) ผู้ป่วยติดเชื้ จำนวน ๑๑ ราย ที่รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๘) ผู้ป่วยจิตเวช จำนวน ๗ ราย ที่รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๙) ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จำนวน ๓๓ ราย ที่รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๑๐) ผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๓ ราย ที่รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๑๑) คนพิการ จำนวน ๑๐ ราย ที่รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข
- ๑๒) ผู้ป่วยระยะสุดท้าย จำนวน ๑๕ ราย ที่รับการเยี่ยมบ้านจากกลุ่มอาสาป็นสุข

๔. วิธีการทำงาน

การทำงานของนายเลิศตามเส้นทางชีวิตได้เริ่มจากพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องหลังจากเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ และได้ร่วมเข้ามามีบทบาทเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วยการเป็นสมาชิกอปพร. เลขาธิการกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน ทำครัวเรือนเกษตรอินทรีย์ และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง มีแนวคิดการช่วยเหลือคนอื่นและจิตอาสาอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นประธานอาสาป็นสุข สมาชิกอปพร. เลขาธิการกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน เปิดบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

ลักษณะการทำงานของนายเลิศเริ่มจากทำงานเดี่ยวที่เน้นการทำในครัวเรือน เช่น การทำเกษตรปลูกพืช ผักสวนครัว สมุนไพร เพื่อประกอบอาหารรับประทานเอง เป็นต้น จากนั้นมีการเปลี่ยนวิธีการทำงานเป็นแบบกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับหมู่บ้าน และตำบลจนถึงปัจจุบัน

เครื่องมือในการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ โดยเข้ารับการอบรมจากเกษตรอำเภอ ประกอบกับการประยุกต์ความรู้ที่ได้
- ๒) จากประสบการณ์การเป็นครูสอนนักเรียน
- ๓) อุปกรณ์และวัตถุดิบที่ใช้การทำเกษตร ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากอบต. เพื่อสนับสนุนการเปิดบ้าน
- ๔) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์
- ๕) แนวทางการทำบัญชี ในส่วนบทบาทของเลขานุการกองทุนมาป็นกิจกรรมหมู่บ้าน นายเลิศได้รับการอบรมการ
- ๖) ทำบัญชีและการจัดการกองทุน
- ๗) แนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยต่อเนืองที่บ้าน สำหรับการทำงานเป็นจิตอาสาในกลุ่มอาสาสมัคร

๕. กลไกหนุนเสริมการดำเนินงาน

- ๑) อบต. สนับสนุนการเปิดบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์
- ๒) เกษตรอำเภอ หนุนเสริมความรู้และทักษะการทำเกษตรอินทรีย์
- ๓) รพ.สต. หนุนเสริมด้านความรู้และการพัฒนาทักษะให้กับกลุ่มจิตอาสาสมัคร ให้สามารถดูแลผู้ป่วยและผู้
- ๔) ที่ต้องการความช่วยเหลือที่บ้าน
- ๕) ข้อบัญญัติตำบล สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาทักษะแกนนำกลุ่มอาสาสมัคร และการดำเนินงาน
- ๖) ของกลุ่ม
- ๗) พมจ. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานกลุ่มอาสาสมัคร

๖. ผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) ผลกระทบต่อ ๑๓ กลุ่มประชากรในพื้นที่ ได้รับการดูแลช่วยเหลือ
- ๒) ผลกระทบต่อโครงสร้างชุมชนท้องถิ่น ๕ มิติ ดังนี้

๒.๑) ด้านสังคม บทบาทเป็นคนต้นแบบด้านการทำเกษตรอินทรีย์ทำให้เกิดการสร้างการเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับคนในพื้นที่ เด็กปฐมวัย เด็กและเยาวชน และประชาชนที่สนใจ เกิดการถือกุล แบ่งปันอาหารปลอดภัยจากสวนของนายเลิศสู่คนในชุมชน บทบาทประธานกลุ่มอาสาสมัคร กองทุนฉาปณกิจ อป.พร. ทำให้คนในพื้นที่ได้รับการช่วยเหลือ มีสวัสดิการช่วยเหลือดูแลกัน

๒.๒) ด้านเศรษฐกิจ ระดับครัวเรือนนายเลิศทำให้ลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อผักรับประทาน และการถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรอินทรีย์สู่คนในชุมชนช่วยให้คนในชุมชนลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน และผลจากการทำงานในบทบาทอาสาสมัครช่วยลดรายจ่ายบางส่วนของผู้ดูแลผู้ป่วยจากการเยี่ยมบ้านของกลุ่ม

- (๑) ด้านสุขภาพ นายเลิศมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และเป็นแบบอย่างในการดูแลสุขภาพให้กับคนในชุมชน
- (๒) ด้านสภาวะแวดล้อม ทำให้เกิดการจัดการทรัพยากรดิน น้ำจากการเป็นต้นแบบเกษตรอินทรีย์
- (๓) ด้านการเมืองการปกครอง สร้างการมีส่วนร่วม จิตอาสาในการพัฒนาตำบล

๓) ผลกระทบต่อ ๗ คุณลักษณะการจัดการตนเอง

๓.๑) การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการ การดำเนินงานของนายเลิศเริ่มจากเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของตนเองที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น และมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นายเลิศได้เรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและตามแนวคิดของตนเองอย่างต่อเนื่อง

๓.๒) การมี (สร้าง) กลไกผลักดันการจัดการตนเอง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและคณะกรรมการของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นการผลักดันให้เกิดการจัดการตนเองของนายเลิศ และร่วมเป็นกลไกการผลักดันให้เกิด

การจัดการตนเองของกลุ่ม เช่น กลุ่มอาสาป็นสุขโดยมีนายเลิศเป็นประธาน ได้สร้างกลไกการทำงานโดยมีคณะกรรมการกลุ่ม เป็นต้น

๓.๓) การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเอง นายเลิศเข้ารับการอบรมและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถทำงานตามแนวคิดของตนเองที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การอบรมด้านการทำเกษตรอินทรีย์ การทำบัญชีเพื่อให้สามารถดำเนินงานในบทบาทเลขานุการกองทุนฉาบงกิจ เป็นต้น

๓.๔) การสร้างการมีส่วนร่วม นายเลิศมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของพื้นที่ ร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในกลุ่มต่างๆ เช่น ประธานกลุ่มอาสาป็นสุข สมาชิกอป.พร. ประชาญชาวบ้านคนต้นแบบด้านการทำเกษตรอินทรีย์ถ่ายทอดความรู้ให้คนในพื้นที่ เป็นต้น

๓.๕) การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน นายเลิศระดมเงินและทรัพยากรในการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อนำผลผลิตที่ได้แบ่งปันให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือร่วมกับกลุ่มอาสาป็นสุข และระดมของใช้ที่จำเป็นในการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยในชุมชน

๓.๖) การมีข้อตกลง นายเลิศได้ผลักดันให้เกิดข้อบัญญัติตำบลในการดูแลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือผู้พิการในตำบล

๓.๗) การจัดการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นายเลิศได้ประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ โดยภายในได้ทำงานร่วมกับศพด. โรงเรียน โรงเรียนผู้สูงอายุในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์และการดูแลสุขภาพ การประสานความร่วมมือกับรพ.สต.ในบทบาทประธานกลุ่มอาสาป็นสุข และการทำงานร่วมกับพมจ. เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ต้องการความช่วยเหลือในตำบล

(ตัวอย่าง ๗) ทุนทางสังคมที่เป็นกลุ่มทางสังคม หรือ องค์กรชุมชน : ทุนทางสังคมระดับตำบล วิทยาลัยจิตอาสาตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

๑. ที่มาและความสำคัญ

สังคมปัจจุบันพัฒนาไปตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกัน และกันมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวมขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่องทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ดังนั้นความสำคัญต่อส่วนรวมจึงลดน้อยลง การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้คนในสังคม ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีลักษณะพลวัต และกระแสการพัฒนายุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุในปัจจุบันเป็นสาเหตุที่ทำให้สังคมโดยทั่วไป มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญในการแสวงหาเงินทอง แสวงหาอำนาจบาบริ่มากกว่าที่จะให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ สังคมในปัจจุบันจึงกลับเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ปัญหาต่างๆ มีมากมาย การปลูกฝังสำนึกให้กับบุคคลเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรบังเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงมีการกล่าวถึงคำว่า “จิตสาธารณะ” มากขึ้น เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าตนเอง นั่นหมายถึงการที่ทุกคนต้องมีการ “ให้” มากกว่า “รับ”

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ตระหนักถึงปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะสถานการณ์ของผู้สูงอายุ ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ ผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติชีวิตประจำวัน สำหรับผู้สูงอายุ สามารถจัดกลุ่มได้ ๔ ประเภท ได้แก่ประเภทที่ ๑ กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม ประเภทที่ ๒ ผู้สูงอายุติดบ้าน ประเภทที่ ๓ ผู้สูงอายุติดเตียง และประเภทที่ ๔ ผู้สูงอายุผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลงโดยในแต่ละประเภท อบต.ดอนแก้ว เกิดรูปแบบการดูแลด้วยกลยุทธ์และการนำใช้ทุนทางสังคมในตำบลเพื่อร่วมดูแลกลุ่มเป้าหมาย แต่ด้วยความต้องการในการสร้างการเข้าถึงการจัดบริการทางสังคมแก่กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลรวมทั้งการเพิ่มจำนวนกลุ่มติดสังคมจนนำผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลงทำให้ตำบลดอนแก้วดำเนินกิจกรรม การจัดบริการสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพขึ้นในหลายรูปแบบ กิจกรรมทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ผ่านกลไกสำคัญ

“คนอาสาสร้างสุข” ในการสร้างบริการอาสาต้านการดูแลสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุทั้งเชิงรับ และเชิงรุก เพื่อให้เกิดการดูแลและตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักการที่ควรได้รับในสิทธิสวัสดิการจากภาครัฐ และในสิทธิการอยู่ร่วมกันของชุมชนโดยพลังจิตอาสาของชุมชนเอง แสดงภาพรวมการสร้างจิตอาสาตำบลดอนแก้ว ดังแผนภาพที่ ๘.๕

แผนภาพที่ ๘.๕ ภาพรวมการสร้างจิตอาสาตำบลดอนแก้ว

จากแนวคิดการสร้างวัฒนธรรมจิตอาสาตำบลดอนแก้ว ส่งผลให้เกิดแนวคิดการบริการสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในตำบล แบบครอบคลุมทุกกลุ่มวัยผ่านเครื่องมือ ๖ ชุดกิจกรรมในการเติมเต็มกิจกรรมนำสู่การพัฒนาอาสาสมัครในตำบลให้เกิดพลังอย่างมืออาชีพ พร้อมทั้งการสร้างขยายกลุ่มคนจิตอาสาหน้าใหม่ที่ถือว่าเป็นต้นกล้าจิตอาสาแบบมืออาชีพของตำบลดอนแก้วให้ กระจายตัวครอบคลุมเต็มพื้นที่ และทุกกลุ่มวัยของตำบล

๒. กรอบแนวทางการพัฒนาจิตอาสา โดยใช้แนวทางการพัฒนาตาม ๖ ชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพ การจัดตั้งวิทยาลัยจิตอาสาเพื่อเป็นสถาบันการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในตำบล ครูผู้สอนในโรงเรียนผู้สูงอายุ และผู้ที่สนใจในตำบล พร้อมทั้งเครือข่าย ตามเป้าหมายการทำงาน ๒ ประการ คือ

- ๑) พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสร้างสุข ทูมมนุษย์ในตำบลให้เป็นจิตอาสาที่มีอาชีพ ผ่านกลไกหลักสูตรการเรียนการสอนวิทยาลัยจิตอาสาหลักสูตร ๓๐ ชั่วโมง ตามเกณฑ์ที่กำหนด
  - ๒) พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสร้างสุข ทูมมนุษย์หน้าใหม่ (กลุ่มคนใหม่) ในตำบลให้เป็นจิตอาสาที่มีอาชีพ ผ่านกลไกหลักสูตรการเรียนการสอนวิทยาลัยจิตอาสาหลักสูตร ๓๐ ชั่วโมง ตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ชุดกิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ ให้สามารถเข้าใจ และสามารถปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ ได้เหมาะสม โดยมีการดำเนินการดังนี้
- ๑) จัดการเรียนการสอนในวิชาการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ พร้อมจัดทำบ้านตัวอย่างในชุมชน จำนวน ๔ หลัง โดยมีในโซนเหนือ ๒ หลัง และโซนใต้ ๒ หลัง
  - ๒) จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในพื้นที่สาธารณะ วัด และหน่วยงานราชการในตำบล
  - ๓) ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านพักผู้ประสบปัญหาทางสังคม เช่น ผู้สูงอายุพิการ ดิดเตี้ยง ยกจน

เป็นต้น โดย ทีมอาสาสร้างสุข

- ๔) การจัดทำแผนที่ประชาสัมพันธ์ พื้นที่ที่เชื่อมต่อการบริการผู้สูงอายุ และผู้พิการ ในพื้นที่วัด ศาลาประชาคม ตามความสะดวก ที่ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล
- ๕) ให้ความรู้กับครอบครัว และอาสาสมัครในการเป็นมืออาชีพ ด้านการจัดปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ให้ผู้สูงอายุในตำบลดอนแก้ว

ชุดกิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการ การบริการของจิตอาสา มี ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. จัดบริการเชิงรับ ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) การบริการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ผู้สูงอายุในชุมชน ที่เปิดให้บริการทุกวันทำการ โดยทีมอาสาสมัครสร้างสุขมืออาชีพในการให้บริการที่ศูนย์พร้อมทั้ง ทีมนักกายภาพบำบัดของ โรงพยาบาลนครพิงค์ ทุกวันศุกร์ และทีมพยาบาลจากโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว ๒) การบริการของโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว ที่มีจิตอาสาช่วยให้บริการประชาชนที่เข้ารับบริการช่วยเหลือด้านสุขภาพ ๓) กองสวัสดิการสังคม อบต.ดอนแก้ว ทำหน้าที่ให้บริการคำปรึกษา การขึ้นทะเบียน การขอรับการช่วยเหลือตามสิทธิสวัสดิการ และตามการร้องขอ

๒. บริการเชิงรุก ประกอบด้วย ทุนและศักยภาพในพื้นที่ ที่ทำหน้าที่จัดบริการสุขภาพในชุมชนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ๑) ทีมอาสาสมัครสร้างสุขในการลงพื้นที่เพื่อร่วมช่วยเหลือประชาชนในตำบล ๒๔ ชั่วโมง ผ่าน hotline สายด่วน ของอบต.ผ่านการทำงานร่วมกันของ กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ทีมอาสาสมัครประชาชน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นพยาบาลจิตเวชที่เกษียณราชการในตำบล ทีมนักจิตวิทยา โรงพยาบาลนครพิงค์ นักสังคมสงเคราะห์ นิติกร เป็นต้น ๒) นักบริบาลชุมชน (Caregiver) ในการลงติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง ที่ต้องได้รับการดูแลพิเศษแบบมืออาชีพและมีแผนงานภายใต้การดูแลของ Care Manager ผ่าน Care Plan ๓) หน่วยกู้ชีพ ของโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว และสำนักปลัด โดยงานป้องกัน ให้ความรู้กับครอบครัวเรื่องการฟื้นคืนชีพให้กับสมาชิกในครอบครัว บริการรับ ส่งกรณีฉุกเฉิน ๔) อาสาสมัครสร้างสุข เป็นต้นแบบการช่วยเหลือกันยามเกิดเหตุฉุกเฉินภายในครอบครัว ๕) อาสาเฝ้าระวังปัญหาทางสังคมแบบมืออาชีพในทุกหมู่บ้าน เพื่อเฝ้าระวังปัญหาในระดับครัวเรือน ชุมชน เพื่อร่วมกันเฝ้าระวังการทำงาน และ ๖) การร่วมบริการจากแหล่งเรียนรู้ กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ต่างๆ ในชุมชน เพื่อร่วมให้บริการผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุในตำบล ร่วมกัน

ชุดกิจกรรมที่ ๔ การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือกัน มีการจัดตั้งกองทุนพลเมืองอาสาสมัครสร้างสุข มีเป้าหมายการทำงาน ในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุยากจน อยู่คนเดียวถูกทอดทิ้ง เป็นต้น โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่หวังผลประโยชน์ และไม่ยุ่งเกี่ยวทางการเมือง บริหารจัดการ โดย คณะกรรมการอาสาสมัครสร้างสุขตำบลดอนแก้ว ที่มาจากราชาประชาชน โดยการเลือกตั้งจากสมาชิกจิตอาสา และกองทุน ราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อร่วมตั้งปณิธานการทำความดีถวายพระเจ้าแผ่นดิน โดยได้รับเงินสนับสนุนเพื่อ ดูแลผู้ด้อยโอกาส พิจารณายกไร่ เป็นต้น

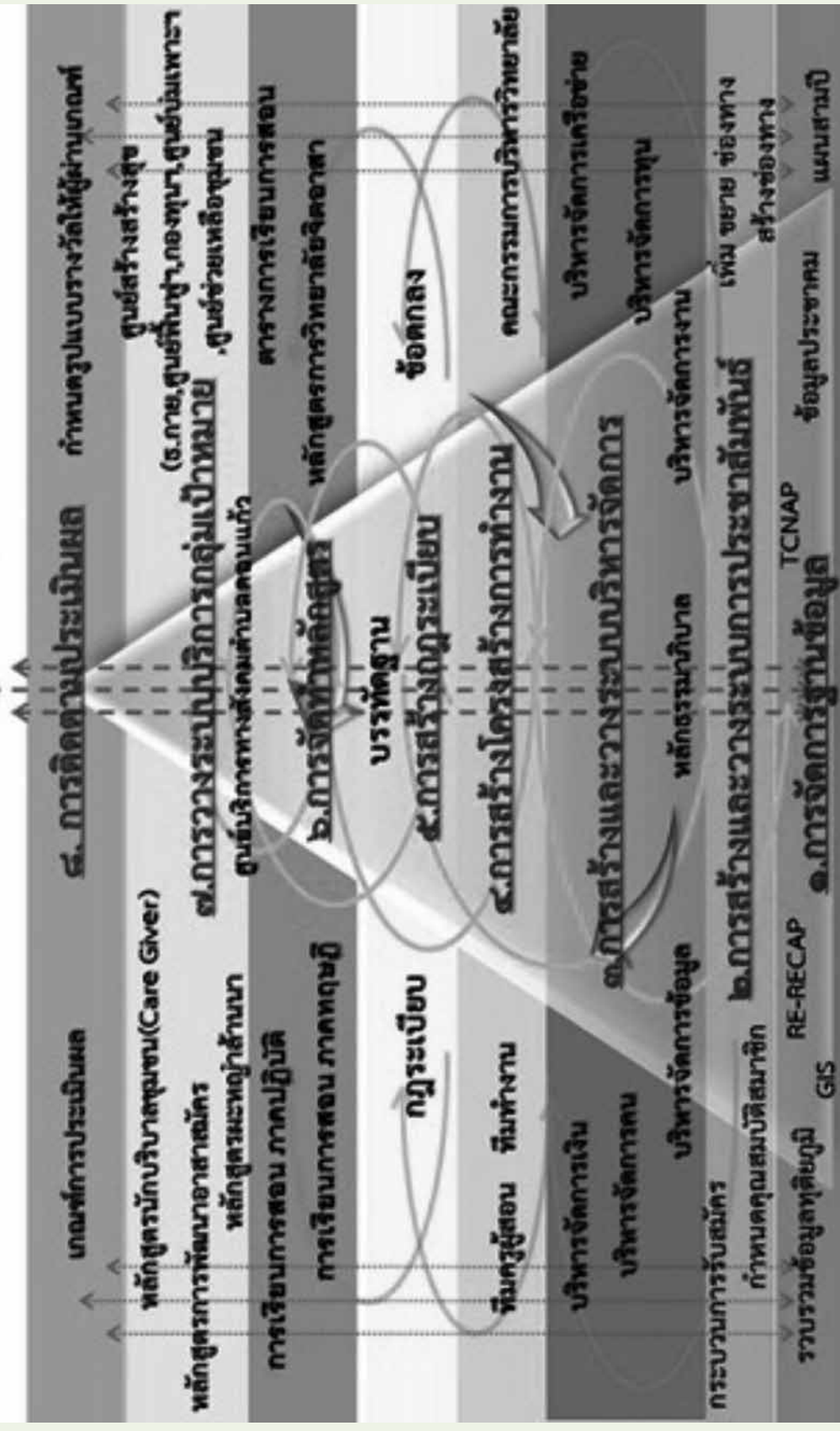
ชุดที่ ๕ การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลในการส่งเสริมแก้ไข/จัดการปัญหาผู้สูงอายุ มีการนำใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาโดยการนำทุน และศักยภาพ จัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล เช่น RECAP TCNAP GIS JHCIS ข้อมูลสถิติการรักษาพยาบาล ของ รพช.ดอนแก้ว จปฐ. ฐานข้อมูลประชาคม แผนสามปี แผนพัฒนาชุมชน ฐานข้อมูลผู้ประสบปัญหาทางสังคม ฐานข้อมูลการรับเบี้ยยังชีพ เป็นต้น

ชุดกิจกรรมที่ ๖ การพัฒนาภาคีภาคี ระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่น ข้อตกลงการเป็นจิตอาสา ที่มีสมาชิกกระจายครอบคลุมใน ๑๐ หมู่บ้านของตำบลดอนแก้ว ข้อตกลงการจัดการกองทุนพลเมืองอาสาสมัครสร้างสุขในการทำดีร่วมกันของคนในตำบล

๓. กระบวนการพัฒนาวิทยาลัยจิตอาสา

ในกระบวนการพัฒนาวิทยาลัยจิตอาสา เน้นการพัฒนาดน เพิ่มจำนวน ขยายงานอาสา ขยายพื้นที่ สร้างบริการแบบมืออาชีพ เน้นการเป็นผู้ให้ มากกว่าผู้รับ มีกระบวนการพัฒนาดังแผนภาพที่ ๒ และรายละเอียดในกระบวนการพัฒนา ดังตารางที่ ๑

วิทยาลัยจิตอาสา = สร้าง ผลิต ขยาย “ผู้ให้แบบมีอาชีพ”มากกว่า “ผู้รับ”

แผนภาพที่ ๘.๖ ภาพรวมกระบวนการพัฒนาวิทยาลัยจิตอาสา

ตารางที่ ๑ รายละเอียดกระบวนการพัฒนาวิทยาลัยจิตอาสา

กระบวนการ	กิจกรรม	ผลลัพธ์/ผลผลิต
๑.การจัดการฐานข้อมูล	๑. รวบรวมข้อมูลทุกมิติเพื่อรวบรวมกลุ่มเป้าหมายและการมีฐานข้อมูลในการดำเนินงาน ๒. การสร้างแนวทางการจัดเก็บข้อมูลแรกเข้าของกลุ่มเป้าหมายผ่านการจัดทำทะเบียนประวัติที่มาจากฐานข้อมูลของท้องถิ่น TCNAP รพช. และเพิ่มการจัดเก็บภาวะสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องในลักษณะการสร้าง port folio สมาชิก	๑. มีระบบฐานข้อมูลประชากรเป้าหมาย อย่างเป็นระบบ พร้อมนำใช้ ๒. สมาชิกวิทยาลัยจิตอาสา มีประวัติและเพิ่มส่วนบุคคลบันทึกประวัติสุขภาพ ๓. สมาชิกมีระบบการเฝ้าระวังปัญหาด้านสุขภาพและการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการที่ควรได้รับ
๒. การสร้างและวางระบบการประชาสัมพันธ์	๑. การสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ ๒. การกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการรับสมัคร	๑. เกิดช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ๒. เกิดระบบการประชาสัมพันธ์ของศูนย์ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ๓. เกิดสมาชิกกลุ่มเป้าหมายที่ขยายกลุ่มจากเดิมมากขึ้นและครอบคลุมทั่วถึง
๓. การวางระบบบริหารจัดการวิทยาลัยจิตอาสา ใน ๖ ส่วนที่สำคัญ คือ	๑. การบริหารจัดการคน ๒. การบริหารจัดการงาน ๓. การบริหารจัดการงบประมาณ ๔. การบริหารจัดการข้อมูล ๕. การบริหารจัดการองค์กร ๖. การบริหารจัดการเครือข่าย	๑. วิทยาลัยจิตอาสา มีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน และบริหารจัดการโดยชุมชนบนการมีส่วนร่วมและการบูรณาการกับเครือข่าย ๒. วิทยาลัยจิตอาสา มีการบริหารจัดการที่มีโครงสร้างคณะกรรมการในการบริหารจัดการที่ชัดเจนและมาจากคนในชุมชน รวมทั้งคนจากภาคีเครือข่ายที่ใส่ประสิทธิภาพการทำงานด้านจิตอาสา ๓. วิทยาลัยจิตอาสา มีการจัดการงานโดยวางระบบงานออกเป็น ๓ ฝ่าย ได้แก่ อบรม, ภาคประชาชน ภาคเครือข่าย และ ๒ งานได้แก่ งานบริการ และงานวิชาการ ๔. เกิดนักบริบาลชุมชน (Care Giver) ๕. ผลกระทบต่อวิทยาลัยจิตอาสา ได้แก่ มีการนำใช้งบประมาณในจำนวนน้อย โดยมุ่งเน้นการสร้างจิตอาสาในการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน และระบบการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อนำสู่การสร้างแผนงานที่เชื่อมโยงกับส่วนอื่นได้ชัดเจน
๔. การสร้างโครงสร้างการทำงาน	ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการ ที่มาจากการสรรหา คัดเลือก จากแกนนำที่สันทบาศักดิ์ มีประสบการณ์ในการทำงาน มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และมาจากการคัดเลือกแบบระบบประชาธิปไตย	๑. วิทยาลัยจิตอาสา มีคณะกรรมการในการบริหารจัดการด้วยระบบผลที่มีคณะกรรมการบริหารมาจากภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น ภาคท้องที่ แกนนำ ๒. วิทยาลัยจิตอาสา มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยชุมชนมีส่วนร่วม

กระบวนการ	กิจกรรม	ผลลัพธ์/ผลผลิต
๕. การสร้างกฎระเบียบข้อตกลงของมหาวิทยาลัยสร้างสุข	เพื่อเป็นบรรทัดฐานของความรับผิดชอบของคณาจารย์ โดย ๑. การระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการ แกนนำ และสมาชิกกลุ่มเป้าหมายผ่าน เวทีช่วงกึ่งคืนในการร่วมกันกำหนดร่วม ๒. ศึกษาจากสื่อต่างๆ เอกสาร และทบทวนทบทวนทางสังคม เพื่อนำสู่ระบบการปรับใช้และสร้างใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวบนความเป็นตัวตนของคนคนแก้ว	๑. มหาวิทยาลัยสร้างสุขมีกฎ ระเบียบ ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันอย่างชัดเจน ๒. กฎ ระเบียบ ข้อตกลง ของมหาวิทยาลัยมาจากความร่วมมือของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ๓. เกิด กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของวิทยาลัยที่เป็นเอกลักษณ์เหมาะสมกับความเป็นตัวตนของบริบทชุมชน
๖. การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน (ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ)	๑. ศึกษาข้อมูลจากฐานข้อมูลในสื่อต่างๆ ประกอบการพิจารณาจัดทำหลักสูตร ๒. จัดเวทีประชุมเพื่อนำข้อมูลเข้าหารือร่วมกับทีมวิชาการสร้างหลักสูตรเพื่อร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักสูตร จนสามารถสร้างหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์ของต้นฉบับ ๓. จัดเตรียมทีมงาน บุคลากรในการขับเคลื่อนการทำงานด้านการใช้หลักสูตร	๑. เกิดหลักสูตรการเรียนการสอน “วิทยาลัยจิตอาสา” ที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลคอนแก้ว ที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องบนการนำใช้ทบทวนสังคมในตำบลในการร่วมสร้าง ๒. เกิดทีมงานวิทยาลัยจิตอาสาตำบลคอนแก้ว
๗. การวางระบบบริการกลุ่มเป้า หมาย แบบครบวงจรวิ ทายาลัย	๑. จัดตั้งวิทยาลัยจิตอาสา เพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มองค์ความรู้ และขยายกลุ่มอาสา ๒. จัดอบรมหลักสูตรรวมดูแลสุขภาพประชาชนในตำบลด้วยการบริการแบบมีอาชีพ ๓. จัดอบรมหลักสูตรนักบริบาลชุมชน ผ่านหลักสูตรนักบริบาลตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยมุ่งหวังเพื่อผลิตนักบริบาลที่มาจากคนในชุมชนเพื่อร่วมดูแลชุมชนเอง	๑. เกิดวิทยาลัยจิตอาสาที่มุ่งเน้นการสร้าง ผลิต ขยาย กลุ่มจิตอาสาทั่วทุกกลุ่มวัยแบบมีอาชีพ เพื่อร่วมดูแลประชาชนในชุมชนด้วยคนในชุมชนเอง
๘. การติดตามประเมินผล	๑. ร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมินตามชุดกิจกรรมในหลักสูตรและค่าคะแนน ๒. กำหนดรูปแบบ รางวัลด ให้กับผู้ผ่านเกณฑ์ประเมินตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้	๑. เกิดเกณฑ์การประเมินอย่างเป็นระบบ เหมาะสมและนำไปใช้ในบริบทชุมชนตำบลคอนแก้ว ๒. ประชาชนในตำบลคอนแก้วได้รับการจัดสวัสดิการอย่างรวดเร็ว เท่าเทียมทั่วถึง ๓. ประชาชนในตำบลคอนแก้วมีสุขภาวะดีใน ๔ มิติ ๔. ลดจำนวนกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มพิเศษลงและเพิ่มกลุ่มประชากรวัยทำงานที่สามารถดูแลตนเองและสร้างรายได้ร่วมดูแลครอบครัวได้

๔. เป้าหมายการพัฒนาจิตอาสา

- ๑) การสร้าง และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครรูปแบบมืออาชีพ
- ๒) ผลิตจิตอาสาสมัครกลุ่มเดิม ผ่านเครื่องมือกลไกการส่งเสริม พัฒนาในวิทยาลัยจิตอาสาจนเกิดความเชี่ยวชาญแบบมืออาชีพ
- ๓) ผลิตจิตอาสาสมัครกลุ่มใหม่ (หน้าใหม่) ผ่านเครื่องมือกลไกการส่งเสริม พัฒนาในวิทยาลัยจิตอาสาจนเกิดความเชี่ยวชาญแบบมืออาชีพ
- ๔) จิตอาสาสมัครลดจนกระทั่งกระจายอยู่ในทุกกลุ่มวัยเพื่อเป็นแกนนำคนต้นแบบ และการสร้างทายาทจิตอาสาสมัครรุ่นสู่รุ่น

๕. วัตถุประสงค์วิทยาลัยจิตอาสา

- ๑) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และองค์ความรู้ด้านจิตอาสาแก่ประชาชนในตำบล
- ๒) เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกจิตอาสาให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มวัยในตำบลตอนแคว
- ๓) เพื่อเสริมสร้างและขยายกลุ่มจิตอาสาในทุกกลุ่มวัยทั่วทั้งตำบลตอนแคว
- ๔) เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มจิตอาสาที่เป็นต้นทุนทางสังคมเดิมให้เป็นจิตอาสาแบบมืออาชีพ
- ๕) เพื่อสร้างตำบลตอนแควให้เป็นตำบลวัฒนธรรมจิตอาสา
- ๖) เพื่อพัฒนาตำบลตอนแควให้พัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยพลังมวลชนจิตอาสาตำบลตอนแคว
- ๗) กลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคมในตำบลตอนแคว (ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง ติดบ้าน ติดเตียง และผู้สูงอายุ) ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- ๘) เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านจิตอาสาแก่เครือข่ายและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่สนใจ

๖. ขั้นตอนการดำเนินการของวิทยาลัยจิตอาสา

- ๑) ระยะเตรียมการ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้
  - ๑.๑) ศึกษาข้อมูลและขอรับคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ด้านจิตอาสาในภาคส่วนต่างๆ
  - ๑.๒) ประชุมภายในองค์กรเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งวิทยาลัยจิตอาสา พร้อมทั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ เพื่อร่วมเป็นคณะกรรมการ ทิมทำงาน บริหารวิทยาลัยจิตอาสาในภาคท้องถิ่น
  - ๑.๓) คณะทำงานของโครงการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การคัดเลือกสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาลัยจิตอาสา ดังนี้
    - เป็นสถานที่ที่ประชาชนหรือผู้มาเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย
    - เดินทางสัญจรได้สะดวกไม่ห่างไกลชุมชน และมีบริเวณสำหรับทำกิจกรรมทั้งในการเรียนการสอน ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ
    - มีทุนทางสังคมและทรัพยากรบุคคลที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งวิทยาลัย เช่น เป็นชุมชนที่มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกลุ่มอาสาสมัครที่เข้มแข็งและมีจิตสาธารณะ เป็นต้น
  - ๑.๔) คณะทำงานร่วมกันวางแผนและรวบรวมข้อมูล โดยมีการสำรวจและลงพื้นที่จริงเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเป็นสถานที่เพื่อจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อไป
  - ๑.๕) นำเสนอแผนงานเพื่อให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นรับทราบแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่
  - ๑.๖) สำรวจพื้นที่ โดยการซักถามข้อมูลกับประชาชนและผู้นำในแต่ละชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความพร้อมในการจัดตั้งวิทยาลัยจิตอาสา
  - ๑.๗) คณะทำงานจัดเตรียมการประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เลือกพื้นที่ดำเนินการ และนำเสนอต่อคณะผู้บริหารท้องถิ่น
- ๒) การเตรียมชุมชน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้
  - ๒.๑) จัดเวทีช่วงก้าก๊ัดในกลุ่มประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือแลกเปลี่ยนเรื่องการจัดตั้งวิทยาลัยจิตอาสาตำบลตอนแคว โดยเชิญภาคประชาชน ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน ประชาชนชุมชน และหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่างๆ
  - ๒.๒) ประชุมจัดตั้งคณะกรรมการบริการวิทยาลัยที่มาจาก ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชุมชน ตัวแทนจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่างๆ เป็นต้น

๒.๓) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงประเด็นหรือในเวทีช่วงกำกับและเชิญชวนให้มาเข้าร่วม พร้อมทั้งร่วมเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เพื่อหาแนวทางร่วม

๓) ระยะจัดตั้ง

๓.๑) ทีมทำงานวิทยาลัย ประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย เพื่อจัดทำแผนการจัดตั้งวิทยาลัยจิตอาสาตำบลดอนแก้ว โดยกำหนด กลุ่มเป้าหมาย จำนวนบุคลากรในวิทยาลัยทั้งภาควิชาการ และบริหารงาน การจัดสรรงบประมาณ รูปแบบการบริหารงานภายในวิทยาลัย การจัดบริการและกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักเรียนวิทยาลัยจิตอาสา และการติดตามและประเมินผล

๓.๒) ดำเนินการออกแบบ ปรับสภาพแวดล้อม จัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดเตรียมสถานที่จัดการเรียนการสอน

๓.๓) ประสานงาน และขอรับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากภาคีเครือข่าย เช่น บุคลากร (ครูผู้สอน) งบประมาณ ภายอุปกรณ์ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เป็นต้น

๓.๔) คัดเลือกผู้ปฏิบัติงานประจำวิทยาลัย โดยมีคุณสมบัติดังนี้

- จบการศึกษาภาคบังคับและมีทักษะในการสื่อสารที่ดี
- มีจิตบริการ หรือจิตสาธารณะ
- มีประสบการณ์ในการทำงานจิตอาสา และงานบริการ ด้านการศึกษา
- มีอัธยาศัยดีและมีทักษะด้านการประสานงานกับผู้อื่น เช่น มีทักษะในงานสังคมเบื้องต้น มีความรับผิดชอบ ยยัน ซื่อสัตย์ อดทน เป็นต้น

๓.๕) จัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือกลุ่มอาสาสมัคร มาเป็นผู้ประสานงานกลางเพื่อสื่อสารระหว่างวิทยาลัยและนักเรียน รวมทั้งการสร้างการประชาสัมพันธ์แก่กลุ่มผู้เรียน

๗. ผลผลิตของอาสาสมัครสร้างสุข

ปัจจุบันวิทยาลัยจิตอาสาสามารถผลิตคนจิตอาสา ทั้งกลุ่มจิตอาสาหน้าเดิม สร้างขยายกลุ่มจิตอาสาหน้าใหม่แบบมืออาชีพ ตามเป้าหมายการทำงานในปีที่ ๑ (ต.ค.๒๕๕๘-ก.ย.๒๕๕๙) ของการพัฒนาศักยภาพผ่านการเรียนการสอน ในวิทยาลัยจิตอาสา ภายในตำบล ดังสถิติการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาจิตอาสา มืออาชีพ ดังแสดงจำนวนตามแผนภาพที่ ๘.๗

สถิติการสำเร็จการศึกษาวิทยาลัยจิตอาสา ตำบลดอนแก้ว

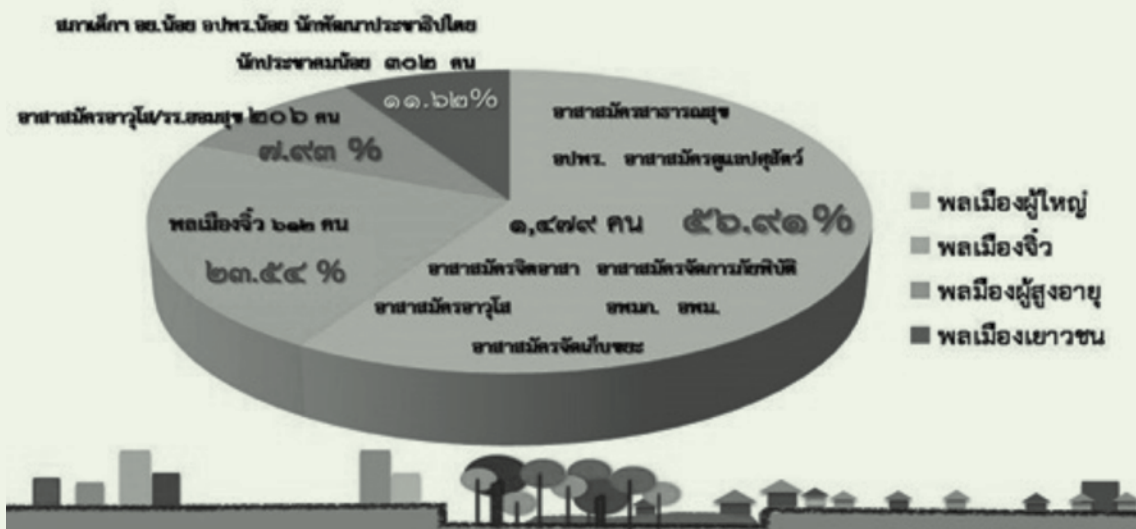

แผนภาพที่ ๘.๗ ภาพรวมจำนวนจิตอาสา ที่เป็นผลผลิตของวิทยาลัยจิตอาสา

นอกจากนี้ สามารถรวบรวมฐานข้อมูล จิตอาสาตำบลดอนแก้วรวมทั้งการกระจายตัวในกลุ่มวัยต่างๆ ของตำบล ที่พบว่าได้กระจายตัวอยู่ในทุกกลุ่มวัย ใน ๔ กลุ่ม ที่พบมากที่สุดในกลุ่มพลเมืองผู้ใหญ่ (วัยกลางคน) จำนวน ๑,๔๗๙ คน และมีจำนวนน้อยที่สุดในกลุ่มพลเมืองผู้สูงอายุ จำนวน ๒๐๖ คน ที่เป็นจิตอาสาหน้าใหม่ในการค้นพบศักยภาพของผู้สูงอายุในตำบลดอนแก้ว ดังแสดงในแผนภาพที่ ๘.๘

จำนวนอาสาสมัครสร้างสุขตำบลดอนแก้ว

๒,๕๙๙ คน : ๑๖,๐๐๐ คน (๑๖.๒๔ %)

แผนภาพที่ ๘.๘ จำนวนอาสาสมัครในตำบลดอนแก้ว จำแนกตามลักษณะการอาสา และกลุ่มวัย

การทำงานที่ผ่านมามีปัญหาที่พบว่าการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน เพราะต่างคนต่างมีบทบาทหน้าที่ ที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายร่วมกันคือ การสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในตำบลที่ประสบปัญหาทางสังคมร่วมกัน จึงทำให้เกิดกระบวนการจัดการองค์ความรู้ ทบทวน บทบาทหน้าที่ และสร้างเวทีช่วงก้ากีดในการจัดระบบการทำงานบนหลักการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มจิตอาสาในตำบลดอนแก้ว ทำให้เกิดร่มใหญ่ในการทำงานร่วมกันคือ คำว่า “อาสาสมัครสร้างสุข” ที่มีการทำงานบนฐานข้อมูลอย่างชัดเจน โดยใช้เทคนิคการทำงานที่เป็นกิจกรรมหลักของกลุ่มคือ การเอ็กซ์เรย์ ค้นหาผู้ประสบปัญหาทางสังคมในตำบล เพื่อร่วมช่วยเหลือตามความเหมาะสม รวมทั้งการนำสู่การสร้างแผนงานในการทำงานจัดการปัญหา รวมทั้งการจัดบริการสุขภาพการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงการดูแลในทุกกลุ่มวัย มีความเท่าเทียมกัน ของกลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคมในตำบลที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยพบว่ามียุทธศาสตร์ผู้ประสบปัญหาทางสังคม (กลุ่มคนพิเศษตำบลดอนแก้ว) ที่ปรากฏฐานข้อมูล ดังแสดงจำนวน และลักษณะของคนที่ยังประสบปัญหาทางสังคม ดังแสดงในแผนภาพที่ ๘.๙

จำนวนกลุ่มคนพิเศษตำบลดอนแก้ว

๑,๙๔๕ คน : ๑๕,๓๐๙ คน (๑๒.๗๐%)

แผนภาพที่ ๘.๙ แสดงจำนวน และลักษณะของคนที่ประสบปัญหาทางสังคม

๘. บริการสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ

ความโดดเด่นของระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลดอนแก้วเกิดจากการสร้างพลังจิตอาสาที่เริ่มต้นจากจิตอาสาในกลุ่มเล็กสู่การขยายคนอาสาให้ครอบคลุมการดูแลประชาชนใน ๔ กลุ่มวัย (พลเมืองจิว, จิตอาสาเยาวชน, จิตอาสาวัยทำงาน, จิตอาสาผู้สูงอายุ) ในตำบลข้ามาร่วมดูแล ช่วยเหลือ แบบมืออาชีพและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตั้งแต่ในจุดเริ่มต้นของการกำหนดจังหวัดหะก้าวการขับเคลื่อนงาน โดยจะพบว่าจิตอาสาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานด้านการดูแลผู้สูงอายุของตำบล การมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล ที่กล้าคิดและกล้าทำ นำสู่การรวมกลุ่มผู้สูงอายุร่วมกันผ่านเวทีช่วงก้ากี้ด เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของการทำงานร่วมกันในการร่วมคิดสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ เพื่อต่อยอดงานกิจกรรมที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการให้ความสำคัญกับการบูรณาการทำงานเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับการทำงานของผู้สูงอายุในตำบล ทำให้การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุปรากฏชัดในผู้นำการขับเคลื่อนงาน การพิจารณานำใช้ข้อมูลทุนและศักยภาพของชุมชนในการค้นหาปัญหา ความต้องการ และนำใช้ทุนที่มีจัดการปัญหา รั้งสรรค์งานใหม่ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการบูรณาการทำงานร่วมกับภาคี

เครือข่ายต่างๆ (ประชารัฐ) ที่เข้ามาหนุนเสริมการทำงานผ่านเครื่องมือ กลไก ในการดูแลผู้สูงอายุที่ถูกต้องเหมาะสม (ADL+ ๖ ชุดกิจกรรม+แนวทางสุขภาพะ ๔ มิติ) จนเกิดรูปแบบการทำงานที่เหมาะสมกับตัวตนของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลดอนแก้ว (๓D+) แบบครอบคลุม และตอบสนองความต้องการ สามารถแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการจัดการตนเองของกลุ่มผู้สูงอายุและการได้รับการหนุนเสริมการทำงานจากภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อร่วมจัดการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน

จากความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม จึงทำให้เกิดกระบวนการทำงานโดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูลจำนวนของผู้สูงอายุ ปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุทั้งตำบล รวมถึงสำรวจลักษณะของการรวมกลุ่มในการ ทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ ในลักษณะของการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านของกลุ่มผู้สูงอายุครอบคลุมทั่วทั้งตำบล มีการนำใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งทั้งจากข้อมูลที่มีอยู่เดิม เช่น ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.), ข้อมูลเบี๊ยะยังชีพผู้สูงอายุและคนพิการ, ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว, ข้อมูลจากโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว ข้อมูลจากภาคีเครือข่าย และข้อมูลที่จัดเก็บขึ้นใหม่ เช่น RECAP, TCNAP, เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ทุน ศักยภาพของผู้สูงอายุและชุมชนในแต่ละระดับ ประกอบกับ การประยุกต์ใช้เครื่องมือจากแบบประเมินการจำแนกผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ ตามความสามารถในการ

ประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

ผู้สูงอายุ D ๑ ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้ (กลุ่มติดสังคม)

ผู้สูงอายุ D ๒ ผู้สูงอายุที่ดูแลตนเองได้บ้าง ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน)

ผู้สูงอายุ D ๓ ผู้สูงอายุกลุ่มที่พึ่งตนเองไม่ได้ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ พิกัด หรือทุพพลภาพ (กลุ่มติดเตียง)

การนำหลักองค์ความรู้ด้านหลัก และองค์ประกอบ ในชุดกิจกรรมหลักระบบการดูแลผู้สูงอายุ ๖ ชุด กิจกรรม ที่ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบบริการ การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือกัน การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลในการส่งเสริมแก้ไข/จัดการปัญหา ผู้สูงอายุ การพัฒนาภาคีภาคี ระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งชุมชน ท้องถิ่น และการนำแนวทาง นโยบาย วิสัยทัศน์ การพัฒนาตำบลตอนแก้วตามแนวทางสุขภาวะ ๔ มิติ ที่ประชาชน ทุกกลุ่มวัยในตำบลต้องมีความสุขใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑. สุขภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น
๒. สุขภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น
๓. สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดีมีความสามัคคีในชุมชน และมีสันติภาพ เป็นต้น
๔. สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและชุมชน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา เพื่อช่วยเหลือชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ เป็นต้น

ทำให้ระบบการพัฒนาผู้สูงอายุตำบลตอนแก้วมีทิศทางการทำงานและวิสัยทัศน์การทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน คือ “ผู้สูงวัยสุขภาวะดี มีศักยภาพ” ก่อเกิดแนวทางดูแลแบบครอบครัวกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลตอนแก้ว ตามประเภทอย่างเหมาะสมบนการนำใช้ทุนทางสังคมและความต้องการของผู้สูงอายุที่ถูกต้องเหมาะสมร่วมกันต่อไป

จากแนวทางและวิสัยทัศน์การทำงานข้างต้น ทำให้เกิดเข็มทิศการทำงานเชิงระบบ โดยเมื่อพิจารณาทุนทางสังคมและศักยภาพในกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลตอนแก้ว พบว่าในกลุ่มผู้สูงอายุ D๑ จำนวนไม่น้อยที่นอกจากจะพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้แล้วนั้น กลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีศักยภาพในการทำงานไม่ต่างจากกลุ่มคนวัยทำงาน ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้แก่ชุมชน รวมถึงการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ คณะทำงานของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอีกมากมาย จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ได้แบ่งผู้สูงอายุกลุ่ม D+ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น ๔ กลุ่ม จากจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งสิ้น จำนวน ๑,๗๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๗ แบ่งเป็น กลุ่ม D๑ จำนวน ๓๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐ กลุ่ม D๒ จำนวน ๕๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ กลุ่ม D๓ จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๔ และกลุ่ม D+ จำนวน ๕๑๓ คน คือนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้รับการพัฒนาทักษะ ในด้านต่าง คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๕

ตลอดระยะเวลาการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการวางแผน ค้นหารูปแบบ และทิศทางการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทตำบลตอนแก้วผ่าน ๖ ชุดกิจกรรม ได้แก่

๑. การพัฒนาศักยภาพ กลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงสมาชิกในครอบครัว ญาติ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีการอบรม ถ่ายทอดประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการหมุนเวียนกิจกรรมทั้งการทำงานเชิงรับ การทำงานเชิงรุก ตามรายหมู่บ้าน
๒. การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยการออกแบบและจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ การมีบ้านตัวอย่าง การจัดรถรับ ส่งเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น

๓. พัฒนาระบบการบริการทั้ง เชิงรับ เชิงรุก ให้มีความหลากหลาย ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง
๔. การจัดตั้งกองทุน หรือ สวัสดิการผู้สูงอายุนั้นได้ใช้เวที “ช่วงก่ากืด” เพื่อระดมความคิดของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยตนเอง หรือ เพื่อนช่วยเพื่อน ในกรณีเจ็บป่วย ประสบปัญหาทางสังคม
๕. การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลที่จัดเก็บภายในตำบลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล และนำมาสร้างแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ในชุมชน
๖. สร้าง กฎ กติกาและข้อตกลง การพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยการเปิดพื้นที่ให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมผ่านเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีประชาคม จนได้มติร่วมกัน

จากระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลทั้งในกลุ่มติดสังคมจนกระทั่งกลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ กรณีติดเตียง ส่งผลให้เกิดรูปธรรมการทำงานใน ๒ ลักษณะ ที่มีกิจกรรมมุ่งเน้นด้านการบริการสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ ให้กับผู้สูงอายุในตำบลตอนแแก้ว ในทุกกลุ่ม ดังนี้

๑. การให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ มีงาน กิจกรรม ตามผู้จัดบริการ
  - บริการโดยภาควิชาชีพ (เช่น พยาบาล แพทย์ นักกายภาพบำบัด นักวิชาการสาธารณสุข เป็นต้น) ร่วมกับอาสาสมัคร ได้แก่ บริการตรวจคัดกรองสุขภาพ เช่น การตรวจคัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ในโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.ฮอมสุข) และวันที่จ่ายเบี้ยยังชีพ การบริการเยี่ยมดูแลสุขภาพที่บ้านผู้สูงอายุติดเตียง การบริการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และผู้สูงอายุในชุมชน โดยบริการ ฟื้นฟูสภาพ สำหรับผู้มีปัญหาการเคลื่อนไหว และการฝึกทักษะต่างๆ เช่น ฝึกการลุก เดิน นั่ง หยิบจับ การฝึกสมอง ฝึกงานศิลปะ เป็นต้น โดยมีนักกายภาพบำบัด จากโรงพยาบาลนครพิงค์ และอาสาสมัครเป็นผู้ให้บริการ
  - บริการสาธารณะโดยอบต. ได้แก่ หน่วยกู้ชีพบริการ ๒๔ ชั่วโมง กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน
  - และรับ-ส่ง ผู้สูงอายุติดเตียง ติดบ้าน ไปรับบริการที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพฯ จัดตารางบริการรับ-ส่งผู้สูงอายุทำกิจกรรมจากชุมชน ไปโรงเรียนผู้สูงอายุ (ฮอมสุข)
  - การบริการตรวจรักษาที่โดยหน่วยบริการสุขภาพ ได้แก่ ตรวจรักษาผู้สูงอายุที่มีโรค
  - เรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โดยแพทย์ที่โรงพยาบาลชุมชนตอนแแก้ว การจัดศูนย์บริการ นวดผ่อนคลาย การส่ง-ต่อ การรักษา เป็นต้น
  - การบริการโดยอาสาสมัคร แกนนำในชุมชน ได้แก่ บริการศูนย์ hotline คลายทุกข์ ๒๔
  - ชม.โดยอาสาสมัครในแต่ละหมู่บ้าน จัดกลุ่มออกกำลังกายด้วยร่างกายยืดหยุ่น ลีลาศ ในชุมชน เป็นต้น
๒. การฝึกอบรม เพิ่มทักษะ การให้ความรู้ มีการดำเนินงานใน ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่
  - กลุ่มเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ ได้แก่ จัดอบรมการเตรียมความพร้อมรับมือสู่สูงวัย การเตรียมตัวก่อนตาย เป็นต้น
  - กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือ ดูแลที่เฉพาะต่อผู้สูงอายุ ได้แก่ การพัฒนาอาสาสมัครมืออาชีพ (Caregiver วิทยาลัยจิตอาสา) เพื่อให้รู้ เข้าใจ หลักการที่ถูกต้อง และปฏิบัติได้จริงกับผู้สูงอายุ เพิ่มทักษะความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุแก่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มจำนวนนักบริหาร โดยการสนับสนุนทุน และค่าใช้จ่ายระหว่างเรียน ฝึกอบรมกลุ่มมอบพร.ให้เข้าใจการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ เป็นต้น
  - กลุ่มสมาชิกครอบครัว เพื่อให้มีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวยามภาวะฉุกเฉิน เช่นการมีองค์ความรู้เรื่องการฟื้นคืนชีพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งการมีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุเฉพาะโรค เช่น การเรียนรู้การดูแลผู้สูงอายุพิการ การดูแลผู้สูงอายุติดเตียง เป็นต้น เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตและการสร้างการดูแลกันและกันในครัวเรือนต่อไป

๙. ผลลัพธ์ ผลผลิตวิทยาลัยจิตอาสาต่อการดูแลประชาชนในตำบล

การจัดทำวิทยาลัยจิตอาสาเป็นการยกระดับและการจัดระบบการทำงานของจิตอาสา ทำให้เกิดสถาบันการเรียนรู้สำหรับจิตอาสาโดยตรง หรือวิทยาลัยจิตอาสา ผลิตจิตอาสาเมื่ออาชีพที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมากขึ้นและทำงานภายใต้การนำใช้ข้อมูลเป็นฐานการทำงานในแต่ละด้านให้มีตรงกับความต้องการของแต่ละงาน ทั้งนี้การรวบรวมจิตอาสาทำให้เกิดการทำงานในลักษณะภาคีร่วมพัฒนา เนื่องจากกลุ่มจิตอาสาที่หลากหลายประเภท มีความรู้ความเชี่ยวชาญแตกต่างกันไป เมื่อมีการจัดระบบการทำงานทำให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบ และมีเครือข่ายร่วมดำเนินงาน ทำให้งานมีคุณภาพและสามารถดูแลประชาชนได้ครอบคลุมทั้ง ๑๓ กลุ่มประชากรในพื้นที่ได้ ดังแสดงแผนภาพที่ ๖ และรายละเอียดในตารางที่ ๒

๖. ข้อเสนอแนะและข้อควรระวัง

(๑) การกำหนดกรอบหรือขอบเขตของเนื้อหา และข้อมูลที่ต้องการ ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเขียนรายงาน

(๒) ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเขียนรายงาน ควรมีขั้นตอนการตรวจสอบ ยืนยันข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำแกนนำทุนทางสังคมและผู้ได้รับผลกระทบจากงานและกิจกรรมของทุนทางสังคม เช่น กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน พนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้บริหารอปท. เจ้าหน้าที่รพ.สต. เป็นต้น

(๓) ควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุงข้อมูลการวิจัยชุมชน RECAP อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้ข้อมูลที่นำมาเขียนรายงาน มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของชุมชนอาจมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลง เช่น กลุ่มประชากรเป้าหมาย งานกิจกรรม นวัตกรรม ผลกระทบ ทุนทางสังคมและศักยภาพ รวมถึงกลไกการจัดการที่เป็นผลจากการพัฒนาในพื้นที่

(๔) นักวิจัยชุมชนหรือผู้เขียนรายงาน ควรเป็นผู้ร่วมกระบวนการหรือเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการทำวิจัยชุมชน RECAP เพื่อที่จะสามารถเขียนรายงานได้อย่างเข้าใจและสอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้เข้าไปเรียนรู้และเห็นสภาพการณ์ต่างๆ หรือบริบทของพื้นที่

(๕) ทีมเขียนรายงานควรมีมากกว่า ๒ คน เพื่อตรวจสอบ ยืนยันข้อมูลร่วมกัน

บรรณานุกรม

- ขนิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๖). *คู่มือการพัฒนาทักษะการวิจัยชุมชนด้วยการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ขนิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘). การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น. เอกสารประกอบการประชุมเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๑ กรณี “การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น” วันพุธที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๒๐๑ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (เอกสารอัดสำเนา).
- ขนิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘). ระบบเศรษฐกิจชุมชน. เอกสารการนำเสนอเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๖ กรณี “ระบบเศรษฐกิจชุมชน” วันพุธที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ชั้น ๑ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (เอกสารอัดสำเนา).
- ขนิษฐา นันทบุตร. (๒๕๕๘). พลังงานชุมชน. เอกสารประกอบการประชุมเวทีผู้นำชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ครั้งที่ ๕ กรณี “พลังงานชุมชน” วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ ชั้น ๒ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (เอกสารอัดสำเนา).
- ขนิษฐา นันทบุตร และคณะ. (๒๕๕๓). *คู่มือการจัดเก็บข้อมูลชุดพื้นฐาน ๗ ด้านที่แสดงถึงศักยภาพของตำบล*. กรุงเทพฯ: ทีคิวพี.
- ขนิษฐา นันทบุตร และคณะ. (๒๕๕๓). *ระบบสุขภาพชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกันของ ๓ ระบบใหญ่ในชุมชน*. นนทบุรี: เดอะกราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- ขนิษฐา นันทบุตร และคณะ. (๒๕๕๓). *ปฏิบัติการระบย่อยในระบบสุขภาพชุมชน*. นนทบุรี: เดอะกราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- ขนิษฐา นันทบุตร และคณะ. (๒๕๕๙). *คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทักษะการวิเคราะห์และนำใช้ข้อมูลตำบล (TCNAP & RECAP Revitalization) ระหว่างวันที่ ๔-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙* ณ ห้องประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- คำนิยามเชิงปฏิบัติการ. การประชุมเตรียมความพร้อมเวทีสานพลังชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๗-๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ ห้อง ๑๓๐๗ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (เอกสารอัดสำเนา).

ทวิดา กมลเวช. (๒๕๕๔). *คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น*. วิทยาลัยพัฒนาการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า. ค้นเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙, จาก http://www.openbase.in.th/files/f_o.pdf

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. ค้นเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน). (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน).

สมพร ใช้บางยาง. (๒๕๕๖, ๑๓ กุมภาพันธ์). บทความพิเศษพลังพลเมืองร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่. *หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์* ค้นเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘, จาก <http://www.ryt9.com/s/tpd/1588527>.

Burton, E. (๒๐๑๒). Street ahead? The role of the built environment in healthy ageing. *Perspectives in Public Health*, ๑๓๒(๔), ๑๖๑-๑๖๒.

James Beebe Lanham. (๒๐๐๑) Rapid assessment process: an introduction. Walnut Creek, CA: AltaMira Press.

Tony, L., Whitehead. (๒๐๐๕). Basic classical ethnographic research methods. ethnographically informed community and cultural assessment research systems (EICCARS) working paper series. Retrieved August ๒๐, ๒๐๑๘, from http://www.dphu.org/uploads/attachements/books/books_5014_0.pdf

Spradley, J. (๑๙๘๐). *Participant observation*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Streubert, H.J., & Carpenter, D.R. (๒๐๑๑). *Qualitative research in nursing: advancing the humanistic imperative*. Wolters Kluwer, Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

ภาคผนวก

คำนิยามเชิงปฏิบัติการ

ชุมชน^๑ หมายถึง หมู่ชน กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกันในที่นี้หมายถึงหน่วยพื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน เขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุขภาพชุมชน (Community Health) หมายถึง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพและการเมืองการปกครองโดยตรง

ระบบของชุมชน (Community System) หมายถึง กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการตนเอง โดยแสดงในรูปของความสัมพันธ์ของทุนทางสังคม งานและกิจกรรม รวมทั้งผลกระทบต่อคนในชุมชน และต่อศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น อันประกอบส่วนเป็น “ระบบชีวิตของชุมชน”

ศักยภาพชุมชน หมายถึง ความพร้อมและความสามารถของชุมชนที่แสดงความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์แนวทาง การค้นหา นำใช้และเพิ่มศักยภาพของทุนทางสังคมทั้ง ๖ ระดับ รวมทั้งการพัฒนางานใหม่ กิจกรรมใหม่ (นวัตกรรม) อันแสดงให้เห็นวงจรการพัฒนาที่ไม่หยุดยั้ง ซึ่งส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนในการเรียนรู้และจัดการกับความหลากหลายของสถานการณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยองค์ประกอบที่สำคัญของศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นที่พบในพื้นที่ อาจได้แก่ ข้อมูล เงิน ทรัพยากรธรรมชาติและบุคลากร กองทุนที่มีความพร้อมทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความตั้งใจ ประสพการณ์ วิธีการทำงาน การช่วยเหลือกัน การรวมกลุ่มและเครือข่ายความสัมพันธ์ เป็นต้น

การจัดการสุขภาพชุมชน หมายถึง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น โดยการเสริมพลังความร่วมมือให้องค์กรหลักในชุมชนทำบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ อันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เชื่อมประสานให้เกิดการพัฒนาแนวทางการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม และสุขภาพและการเมืองการปกครองจนเกิดเป็นระบบสนับสนุนการปฏิบัติการต่างๆ ขององค์กรหลัก แกนนำ กลุ่ม และเครือข่ายของประชาชน ซึ่งส่งผลให้มีผู้นำ – แกนนำมีทักษะในการจัดการชุมชนตนเอง มีศักยภาพในการนำใช้ความรู้ที่ได้ผลดีของชุมชนโดยชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นพลวัตควบคู่ไปกับปฏิบัติการจริงอย่างต่อเนื่อง

^๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>

การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การทำงานของพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระดับหมู่บ้าน กลุ่มของหมู่บ้าน และตำบล ในการพัฒนางานด้านต่างๆ เพื่อเสริมศักยภาพให้สามารถจัดการเรียนรู้ การปรับตัว และการจัดการปัญหาของตนเอง โดยใช้ข้อมูลและรูปธรรมการจัดการตนเองเป็นฐานในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การทำงานในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานรัฐและองค์กรชุมชน ที่เป็นองค์กรหลัก ในการร่วมกันออกแบบเชื่อมโยงงานและกิจกรรมในพื้นที่ กับผลกระทบต่อความคิดเห็นชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามบริบทการอยู่ร่วมกันของคนในแต่ละพื้นที่ โดยประกอบด้วย ศักยภาพของผู้นำ-แกนนำ ผู้มีส่วนร่วม กลไกการจัดการความรู้ วิธีการทำงาน การจัดการเรียนรู้ การปรับตัว และการจัดการปัญหา รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการทำงานร่วมมือกัน โดยใช้ข้อมูลและรูปธรรมในการแก้ปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ทุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการจัดการตนเอง รวมทั้งการแก้ปัญหาของตนเอง โดยเน้นกระบวนการจัดการตนเองของทุนทางสังคมทั้งหมด ผ่านการนำเสนอวิธีการทำงานของแต่ละทุนทางสังคม โดยมี ๓ องค์ประกอบหลัก คือ ๑) ทุนมนุษย์ (Human capital) ๒) ทุนองค์กร/สถาบัน (Institute capital) และ ๓) ทุนภูมิปัญญา/วัฒนธรรม (Wisdom capital) ทั้งนี้ ทุนทางสังคมแบ่งได้เป็น ๖ ระดับ ได้แก่

๑) ระดับบุคคลและครอบครัว หมายถึง คนเก่ง คนสำคัญ ผู้นำ คนต้นแบบ ปราชญ์ชาวบ้าน คนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเป็นผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือ เป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือ หรือช่วยชี้นำการพัฒนาและกิจกรรมในชุมชน

๒) ระดับกลุ่มทางสังคม (องค์กรชุมชน^๒) ที่เกิดจากการรวมตัวกัน ทำให้เกิดงานและกิจกรรมโดยมีเป้าหมายเดียวกันคือการช่วยเหลือเกื้อกูล และแก้ไขปัญหาของสมาชิก เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนประเภทต่างๆ เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้มีงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาชุมชน การสร้างการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีให้กับประชาชน

๓) ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ หมายถึง หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงองค์กรอิสระต่างๆ ที่มีส่วนและกิจกรรมทั้งทำเอง ร่วมทำ หรือ สนับสนุนในพื้นที่ในการช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาชุมชน การสร้างการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นให้กับประชาชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเทศบาลตำบล (ทต.) โรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ศาสนสถาน เป็นต้น รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ที่เป็นส่วนส่งเสริมการขับเคลื่อนงาน เช่น หอกระจายข่าว ศาลาประชาคม อาคาร สถานที่สาธารณะแหล่งน้ำ ป่าชุมชน เป็นต้น

---

^๒ องค์กรชุมชน หมายความว่า องค์กรซึ่งเป็นการรวมของชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือ ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ไม่ว่าประชาชนจะจัดตั้งกันขึ้นเอง หรือโดยการแนะนำหรือสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (ที่มา:พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน ปี ๒๕๕๑)

๔) ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน หมายถึง ทูทางสังคมทั้งระดับบุคคล และครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม (องค์กรชุมชน) ภายในชุมชนหรือหมู่บ้านเดียวกัน ที่มีงานและกิจกรรมโดดเด่นหรือมีความเชี่ยวชาญในการจัดการตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมีการจัดการครอบคลุมทุกหมู่บ้านหรือชุมชน สมาชิกหมู่บ้าน หรือ เป็นของหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัคร (ตามนโยบายรัฐ) เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ฅาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

๕) ระดับตำบล หมายถึง ทูทางสังคมทั้งระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม (องค์กรชุมชน) ที่มีวัตถุประสงค์ และลักษณะของงานที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมีการเชื่อมประสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานและกิจกรรมร่วมกัน ในด้านเทคนิค วิชาการ ข้อมูลและเงินทุน ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างหมู่บ้านอย่างน้อย ๒ หมู่บ้านขึ้นไป หรือเป็นทูทางสังคมที่มีการจัดการเป็นระดับตำบล แต่ไม่ับรวมถึงทูทางสังคมที่มีการก่อตั้งร่วมกันในระดับหมู่บ้านแล้วมีการแบ่งแยกก่อตั้งหมู่บ้านใหม่ในภายหลังโดยที่ยังใช้ทูทางสังคมเดิมร่วมกัน เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ตำบล กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล เป็นต้น

๖) ระดับเครือข่าย หมายถึง ทูทางสังคมทั้งระดับบุคคลและครอบครัว ระดับกลุ่มทางสังคม (องค์กรชุมชน) ที่มีวัตถุประสงค์และงานและกิจกรรมที่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน มีการเชื่อมประสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานและกิจกรรมร่วมกัน ในด้านเทคนิค วิชาการ ข้อมูล และเงินทุน ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างตำบล หรืออำเภอ หรือจังหวัด อย่างน้อย ๒ พื้นที่ขึ้นไป เช่น วิสาหกิจเครือข่ายเกษตร เครือข่ายจัดการลุ่มน้ำ เป็นต้น

๗) คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง ๑) สร้างการเรียนรู้ มีกระบวนการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจร่วมกัน ๒) มีองค์กรที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาและพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน ๓) สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ๔) สร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมแก้ปัญหาและพัฒนา ๕) สามารถระดมเงินและทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา ๖) มีข้อตกลงและกติกาของชุมชน และ ๗) สร้างความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงานภายในและภายนอกพื้นที่ได้

๗+๑ นโยบายสาธารณะ ๘๘ ข้อเสนอ (ปฏิบัติการ)

๗+๑ นโยบายสาธารณะ ๘๘ ข้อเสนอ		
๑. การบริหารจัดการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม (๑๐ ข้อเสนอ)	๒. การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน (๑๒ ข้อเสนอ)	๔. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑๐ ข้อเสนอ)
จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนหรือมีศูนย์รายงานข้อมูล ๒. หนุนเสริมการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนและกลุ่มทางสังคมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบข้ามพื้นที่ ๓. ปฏิรูปการทำงานประชาคมโดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ๔. ออกข้อบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสนับสนุนให้ทุกกลุ่มในชุมชนท้องถิ่นมีการจัดสวัสดิการ ๕. ให้จัดทำ “ธรรมนูญท้องถิ่น” ที่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีทุกภาคส่วน ๖. รายงานผลการดำเนินงานต่อประชาชน (public report) อย่างน้อย ๒ ครั้งต่อปี	๑. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการกลางเพื่อจัดสวัสดิการให้กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในตำบล ๒. สนับสนุนการจัดเวทีนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกระดับ ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบงบประมาณให้กองทุนสวัสดิการชุมชนและให้สมาชิกมีการออกร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน ๔. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่เป็นสมาชิกกลุ่มสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชนอย่างน้อย ๑ กลุ่ม ๕. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่เป็นสมาชิกกลุ่มสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชนอย่างน้อย ๑ กลุ่ม ๖. การจัดสวัสดิการให้แกชุมชนโดยผ่านกระบวนการจัดการฐานข้อมูลและการนำข้อมูลชุมชน ๖. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดสวัสดิการชุมชน	๑. ส่งเสริมให้ทีมครัวเรือนเกษตรกรรมยั่งยืนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๗ ไร่ครึ่งของลุ่มน้ำท่าทราย ๒. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งปลูกสร้าง ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ๔. ให้มีแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองด้านอาหาร ๕. สนับสนุนการศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค ๖. ให้มีการจัดทำและนำใช้ฐานข้อมูลการตกค้างของสารเคมีทางการเกษตรในร่างกาย ๗. สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนระดับจังหวัด
๑. ส่งเสริมให้ทีมครัวเรือนเกษตรกรรมยั่งยืนร้อยละ ๕ ของครัวเรือนเกษตรกรรมในตำบล ๒. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งปลูกสร้าง ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก ๓. การทำข้อตกลงหรือออกข้อบัญญัติการดูแลรักษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔. สนับสนุนการจัดตั้งกลไกคณะทำงานและส่งเสริมการพัฒนาอาสาสมัครดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕. หนุนเสริมการบริหารจัดการแหล่งน้ำหรือจัดทำธนาคารน้ำโดยชุมชน	๑. ส่งเสริมให้ทีมครัวเรือนเกษตรกรรมยั่งยืนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๗ ไร่ครึ่งของลุ่มน้ำท่าทราย ๒. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งปลูกสร้าง ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ๔. ให้มีแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองด้านอาหาร ๕. สนับสนุนการศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค ๖. ให้มีการจัดทำและนำใช้ฐานข้อมูลการตกค้างของสารเคมีทางการเกษตรในร่างกาย ๗. สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนระดับจังหวัด	๑. ส่งเสริมให้ทีมครัวเรือนเกษตรกรรมยั่งยืนร้อยละ ๕ ของครัวเรือนเกษตรกรรมในตำบล ๒. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งปลูกสร้าง ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก ๓. การทำข้อตกลงหรือออกข้อบัญญัติการดูแลรักษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔. สนับสนุนการจัดตั้งกลไกคณะทำงานและส่งเสริมการพัฒนาอาสาสมัครดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕. หนุนเสริมการบริหารจัดการแหล่งน้ำหรือจัดทำธนาคารน้ำโดยชุมชน

๗+๑ นโยบายสาธารณะ ๘๘ ข้อเสนอ		
๑. การบริหารจัดการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม (๑๐ ข้อเสนอ) ๗. จัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ๘. สนับสนุนกระบวนการ “ค้นหาแกนนำของตำบลจากทุกภาคส่วน” ๙. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้ง “สภาองค์กรชุมชน” ๑๐. สร้างและพัฒนากิจวัตรชุมชน	๒. การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน (๑๒ ข้อเสนอ) ๗. จัดตั้งกองทุนแบบปันเพื่อจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและจัดสรรที่ดินทำกิน ๘. หนุนเสริมการเพิ่มศักยภาพแกนนำในการบริหารกองทุนเพื่อจัดการสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพ ๙. ส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคม ๗ ด้าน และครอบคลุมในทุกกลุ่มทุกชาติพันธุ์อย่างน้อย ๔ ใน ๗ ด้าน ๑๐. สร้างเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคม ๑๑. การจัดตั้งกองทุนหรือกองทุนอื่นๆ เฉพาะกลุ่มและขยายไปยังกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ๑๒. ผลักดันและเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้พิการ และผู้ได้รับผลกระทบ ได้เข้าเป็นสมาชิกและได้รับสวัสดิการจากกองทุนสวัสดิการโดยไม่เสียเงินสมทบ	๓. เกษตรกรรมยั่งยืน (๑๔ ข้อเสนอ) ๘. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียนในตำบลจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกษตรกรรมยั่งยืน ๙. ให้มีการพัฒนามาตรฐานเกษตรและอาหารที่ปลอดภัยของชุมชนโดยชุมชน ๑๐. จัดให้มีการรื้อฟื้นระเบียบวิธีท้องถิ่นและพันธุ์พืชหายาก ๑๑. ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุกรรมพื้นบ้าน ๑๒. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนในการวางแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ๑๓. ออกกฎ กติกา ข้อตกลงร่วม ในการควบคุมการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการใช้สารเคมีในชุมชน ๑๔. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้เกิดกองทุนปรับเปลี่ยนสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑๐ ข้อเสนอ) ๖. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทางเลือกในระดับครอบครัวและชุมชน และมีศูนย์เรียนรู้ ๗. กำหนดตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการประเมินผลกระทบต่อ ๘. สนับสนุนให้มีการจัดทำและนำมาใช้ฐานข้อมูลทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๙. ส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ๑๐. สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นจัดทำแผนฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		

๓+๑ นโยบายสาธารณะ ๘๘ ข้อเสนอ				
๕. การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (๑๐ ข้อเสนอ)	๖. การดูแลสุขภาพชุมชนโดยชุมชน (๑๓ ข้อเสนอ)	๗. การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนท้องถิ่น (๘ ข้อเสนอ)	๘. การลงทุนด้านสุขภาพโดยชุมชน (๑๑ ข้อเสนอ)	
๑. สนับสนุนและจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนประจำตำบลหรือกลุ่มองค์กรของเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชน ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้เด็กและเยาวชนมีเวทีในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ๓. กำหนดกฎเกณฑ์ให้ทุกกลุ่มกิจกรรมมีสมาชิกในกลุ่มเป็นเด็ก และเยาวชนรวมอยู่ด้วยในกลุ่มต่างๆ ในตำบล ๔. มีนโยบายร่วมกับหน่วยบริการสุขภาพ ครอบครัว และชุมชน ในการส่งเสริมสุขภาพเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงวัยรุ่น ๕. สร้างพื้นที่สร้างสรรค์หรือลานกิจกรรม อย่างน้อย ๑ พื้นที่ในตำบล ๖. จัดตั้งศูนย์คลายทุกข์เพื่อยุติความรุนแรงแก่เด็กและครอบครัว และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังความรุนแรงโดยมีทีมสหวิชาชีพระดับตำบลร่วมด้วย	๑. จัดทำและใช้ “ฐานข้อมูลชุมชน” ใน การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการดูแลเพื่อ ออกแบบบริการดูแลสุขภาพและช่วยเหลือ ร่วมกับหน่วยบริการสุขภาพ กลุ่มอาสาสมัคร และแหล่งเรียนรู้ ๒. จัดให้ทีมศูนย์ประสานงานอาสาสมัครของชุมชนเพื่อเพิ่มทักษะและวางแผนจัด บริการให้การดูแลผู้ต้องการความช่วยเหลือตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกสภาวะสุขภาพ ๓. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนิน กิจกรรมการช่วยเหลือดูแลของอาสาสมัคร ๔. สร้างและพัฒนาอาสาสมัครให้การดูแล กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาเฉพาะด้าน เช่น แรงงานต่างด้าว ผู้ป่วยทางจิต ผู้ป่วย เอดส์ เป็นต้น ๕. ผลักดันให้กองทุนมีแผนการทำงานในการ ดูแลช่วยเหลือกลุ่มประชากรเป้าหมาย ตั้งแต่เด็กในครรภ์จนตาย รวมทั้งการ จัดการกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ของคนในชุมชน	๑. สนับสนุนและสร้าง “อาสาสมัคร จัดการภัยพิบัติ” ๒. จัดตั้ง “ศูนย์จัดการภัยพิบัติ ประจำตำบล” แบบบูรณาการ ภายใต้งานมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชน ๓. จัดทำฐานข้อมูลชุมชนแบบบูรณาการและข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อ พัฒนาระบบที่การจัดการภัยพิบัติ ประจำตำบล ๔. จัดตั้ง “กองทุน” การจัดการภัยพิบัติประจำตำบล ๕. จัดทำคู่มือการจัดการภัยพิบัติ ๖. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนระบบการสื่อสารใน สถานการณ์ฉุกเฉิน ๗. จัดตั้ง “ศูนย์ประสานงาน” เครือข่ายท้องถิ่นกับพื้นที่ใกล้เคียง/ ภูมิภาคเพื่อการจัดการภัยพิบัติ ๘. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัด ตั้งเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติ ประจำภาค	๑. ทุกภาคส่วนร่วมสมทบทุนผลิตและ สร้างบุคลากรด้านสุขภาพ ๒. ตั้งศูนย์หรือหน่วยบริการสุขภาพ แบบบูรณาการที่เกิดจากการร่วม สมทบทุนของทุกภาคส่วนเพื่อ จัดหรือเสริมให้บริการสุขภาพ ครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย ตามปัญหาในพื้นที่ ๓. ตั้งศูนย์ประสานงานให้การช่วยเหลือประชาชน ทั้งในภาวะปกติและ ภาวะฉุกเฉิน ๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดหา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ จัดจ้าง บุคลากร เพื่อจัดหรือเสริมบริการ สุขภาพครอบครัวกลุ่ม เป้าหมายตามปัญหาในพื้นที่ ๕. สนับสนุนกระบวนการค้นหาแกน นำจิตอาสาและพัฒนาศักยภาพ ให้ สามารถเข้าร่วมให้บริการสุขภาพได้ ๖. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อ ลงทุนด้านสุขภาพโดยให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดข้อ บัญญัติหรือเทศบัญญัติในการ สนับสนุนกองทุนสวัสดิการ	

๓+๑ นโยบายสาธารณะ ๘๘ ข้อเสนอ

๕. การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (๑๐ ข้อเสนอ)	๖. การดูแลสุขภาพชุมชนโดยชุมชน (๑๓ ข้อเสนอ)	๗. การจัดภารกิจพิบัติโดยชุมชนท้องถิ่น (๘ ข้อเสนอ)	๘. การลงทุนด้านสุขภาพโดยชุมชน (๑๑ ข้อเสนอ)
๗. สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาตามอรรถยาศัยหรือการจัดการศึกษาทางเลือกอื่นๆ รวมถึงการจัดระบบการศึกษารูปแบบบูรณาการสังคม วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพตามบริบทพื้นที่ สำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งในและนอกระบบ รวมทั้งเด็กพิเศษ ๘. สร้างภาคีเครือข่ายและจัดตั้งกลไกขับเคลื่อน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการเพิ่มสมรรถนะเด็กและเยาวชนทุกด้าน ๙. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ๑๐. จัดทำฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน	๖. ส่งเสริมสนับสนุนหรือสร้างมาตรการในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อสุขภาพแม่และเด็ก คณิตการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ต้องการความช่วยเหลืออื่นๆ ในชุมชน ๗. สนับสนุนให้หน่วยบริการสุขภาพหรือศูนย์บริการสุขภาพสามารถประสานและให้บริการครอบครัวรอบคอบการดูแลสุขภาพเป้าหมายตามปัญหาในพื้นที่ และส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือดูแลกัน ๘. จัดทำแผนที่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือโดยเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้และทุนทางสังคมของพื้นที่ ๙. จัดทำคู่มือหรือแนวทางการดูแลสุขภาพตนเอง และการช่วยเหลือดูแลผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ๑๐. จัดให้มีร้านอาหารปลอดภัยหรือแหล่งจำหน่ายอาหารที่ปลอดภัย ๑๑. สร้างช่องทางทางสื่อสาร และกระจายข่าวสารด้านสุขภาพ ๑๒. สร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพเพื่อเสริมใจป่วยฉุกเฉินหรือต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนระหว่างกลุ่มอาสาสมัครในพื้นที่และเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพ ๑๓. สร้างเยาวชนอาสาสมัครร่วมให้การดูแลสุขภาพ	๗. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิตสุขภาพ ๘. การลงทุนจัดทำข้อมูลชุมชนและนำข้อมูลกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การดูแลและออกแบบการลงทุนจัดบริการสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ ๙. การสนับสนุนและผลักดันให้แหล่งเรียนรู้ที่มีรายได้จัดสรรทุนเพื่อการศึกษาสุขภาพโดยใช้การจัดการสวัสดิการเป็นเงื่อนไขของการจัดสวัสดิการ ๑๐. สนับสนุนให้จัดตั้งแหล่งอาหารปลอดภัย เช่น การทำเกษตรปลอดสาร อาหารปลอดภัย สมุนไพรใกล้ตัว เป็นต้น ๑๑. ผลักดันให้มีการสมทบทุนจากทุกภาคส่วนในการจัดตั้งศูนย์สร้างสุขภาพชุมชน ๔ มิติ (กาย ใจ ปัญญา และสังคม)	

๗ คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

๑. สร้างการเรียนรู้ มีกระบวนการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจร่วมกัน - ปัญหา และ เหตุปัจจัย (จากข้อมูล จากโครงสร้างอำนาจ) - ความต้องการเพิ่มคุณภาพชีวิต (จาก เป้าหมายร่วม) - ศักยภาพ (พลัง) บทบาทหน้าที่ แนวทางแก้ไข วิวัฒนาการ (จากทุกทาง สังคม) - วิธีการทำงานร่วมกับเครือข่าย วิธีการ พัฒนาข้อตกลง นโยบาย	๒. มีองค์กรที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาและพัฒนา ครอบคลุมทุกด้าน - ผู้แทนกลุ่มองค์กรหรือเครือข่าย (ชุมชนท้องถิ่น องค์กร รัฐ วิชาการ NGO พื้นที่ ขาด) - กรรมการร่วมหลายกลุ่มองค์กร - องค์กรการเงินชุมชน องค์กรของ ประชาชน	๓. สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง - สร้างความเข้าใจเรื่องการจัดกา รตนเอง - ความสมัครใจในการแก้ปัญหา การหาทางออก - การหาแนวร่วมเพิ่มจำนวนคนทำให้ มากขึ้น - ความสามารถในการจัดการพลังที่มี อยู่	๔. สร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมแก้ ปัญหาและพัฒนา - ทุกมิติ ทุกรูปแบบ (คิด ทำ รับ ปรับ) (เวที กิจกรรม ผลักดัน) - เรียนรู้ ผู้เกี่ยวข้องทำบทบาท หน้าที่ รับประโยชน์และผลที่ดี (หาคนทำ คนช่วย คนรับผล) - สร้างโอกาสพัฒนา (กำหนด เป้าหมายต่อเนื่องเพื่อคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น) - ทำแผน กติกา นโยบาย
๕. สามารถระดมเงินและทรัพยากรเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนา - ใช้งบประมาณ หน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพ - การเข้าถึงและใช้เงิน ทรัพยากรและ แผลงประโยชน์ในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด	๖. มีข้อตกลงและกติกาของชุมชน - กติกา ข้อตกลง โอกาส - ธรรมนูญ - นโยบาย - เป้าหมายและแผน	๗. สร้างความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงานภายในและภายนอก พื้นที่ได้ - ในพื้นที่และนอกพื้นที่(ชุมชนท้องถิ่น)ระหว่างรัฐ เอกชน NGOs - ทำงาน/กิจกรรมเชื่อมโยงสู่เป้าหมาย เดียวกัน - การแบ่งบทบาท หน้าที่ โอกาส - เลือกใช้ปัญญา ความรู้ เครื่องมือ รูปแบบ	

๑๓ กลุ่มประชากรเป้าหมายและประชากรกลุ่มอื่นๆ

๑. กลุ่มประชากรเป้าหมาย ๑๓ กลุ่ม	๒. กลุ่มผู้ต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ	๓. กลุ่มตามสิทธิและ สวัสดิการ	๔. กลุ่มประเพณีเห็นการ ควบคุมการบริการ ยาสูบ	๕. กลุ่มประเพณีเห็นการบริโภคสุราและลด อุบัติเหตุจราจร
๑.๑ เด็ก ๐-๓ ปี ๑.๒ เด็ก ๓-๕ ปี ๑.๓ เด็ก ๖-๑๒ ปี ๑.๔ เด็กและเยาวชน ๑.๕ หญิงตั้งครรภ์ ๑.๖ กลุ่มวัยทำงาน ๑.๗ ผู้สูงอายุ(๖๐ปีขึ้นไป) ๑.๘ ผู้ป่วยเอดส์ ๑.๙ ผู้ป่วยจิตเวช ๑.๑๐ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๑.๑๑ ผู้ด้อยโอกาส ๑.๑๒ คนพิการ ๑.๑๓ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ๑.๑๔ (ระบุ).....	๒.๑ ผู้ถูกทอดทิ้ง ๒.๒ ผู้เร่ร่อน ๒.๓ แรงงานต่างด้าว ๒.๔ บุคคลไร้สัญชาติ ๒.๕ อื่นๆ ได้แก่ ผู้ที่ยากจน ผู้ที่สิทธิลิมเป็นต้น	๓.๑ จ่ายเอง ๓.๒ สิทธิบัตรทอง (๓๐ บาท) ๓.๓ ประกันสังคม ๓.๔ รัฐบาล ๓.๕ รัฐวิสาหกิจ ๓.๖ ประกันสุขภาพเอกชน ๓.๗ กองทุนและสวัสดิการ ชุมชน ๓.๘ สวัสดิการผู้สูงอายุ ๓.๙ สวัสดิการคนพิการ ๓.๑๐ สวัสดิการอื่น ๆ..... (ระบุ) ๓.๑๑ อื่น (ระบุ).....	๔.๑ นักสูบบุหรี่ใหม่ ๔.๒ นักสูบบุหรี่เดิม ๔.๓ นักสูบบุหรี่สอง	๕.๑ กลุ่มนักดื่มหน้าใหม่ ๕.๒ กลุ่มนักดื่มหน้าเก่า ๕.๓ กลุ่มผู้ติดสุรา ๕.๔ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ๕.๔.๑ ครอบครัวผู้ติดสุรา ๕.๔.๒ ผู้ประสบอุบัติเหตุ ๕.๔.๓ อื่นๆ .....(ระบุ) ๕.๕ กลุ่มผู้ให้การช่วยเหลือ ๕.๕.๑ รพ. สต. ๕.๕.๒ กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือ ๕.๕.๓ กลุ่ม อสม. ๕.๕.๔ กลุ่มจิตอาสา ๕.๕.๕ ผู้ได้รับผลกระทบ อื่น ๆ ๕.๖ กลุ่มอื่น ๆ .....

๖. กลุ่มตามประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืนสู่อาหารปลอดภัย	๗. กลุ่มอาชีพในชุมชน	๘. กลุ่มประชากรสูงอายุ
๖.๑ กลุ่มผู้บริโภคได้แก่ ประชาชนตามช่วงวัย ผู้ป่วย เป็นต้น ๖.๒ กลุ่มผู้ผลิตได้แก่ กลุ่มอาชีพทางการเกษตรในชุมชน กลุ่มแปรรูป กลุ่มผู้ผลิตในครัวเรือน เป็นต้น ๖.๓ กลุ่มสหกรณ์ ๖.๓.๑ กลุ่มผู้จำหน่ายได้แก่ผู้จำหน่ายพันธุ์สัตว์ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าขายปลีกทั่วไป ผู้ค้าขายปลีกในตลาดสีเขียว เป็นต้น ๖.๓.๒ กลุ่มสหกรณ์ ด้านความรู้และ เทคโนโลยี ได้แก่ เกษตร อาเภอกเกษตรตำบลสำนักงานที่ดิน เป็นต้น ๖.๓.๓ กลุ่มสหกรณ์ด้านทุน กองทุนงบประมาณ สวัสดิการได้แก่ กองทุนเมล็ดพันธุ์กองทุนปุ๋ยอินทรีย์ ๖.๓.๔ อื่นๆ (ระบุ).....	๗.๑ กลุ่มเกษตรกรได้แก่ เกษตรกรภูมิปัญญา ประชาชนชาวบ้าน เกษตรกรรุ่นใหม่ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มปลูกพืชกลุ่มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ๗.๒ กลุ่มหัตถกรรม ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า เป็นต้น ๗.๓ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ กลุ่มโรงสีข้าว กลุ่มผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ๗.๔ กลุ่มอาชีพอื่น ๆ	๘.๑ กลุ่มตามสภาพผู้สูงอายุ ๘.๑.๑. ดิเดลิ้ม ๘.๑.๒. ดิเดบ้าน ๘.๑.๓. ดิเดเตียง ๘.๒ กลุ่มตามการแจกเบี้ยผู้สูงอายุ ๘.๒.๑.อายุ ๖๐-๖๙ ปี ๘.๒.๒.อายุ ๗๐-๗๙ ปี ๘.๒.๓.อายุ ๘๐-๘๙ ปี ๘.๒.๔.อายุ ๙๐ ปีขึ้นไป ๘.๓ กลุ่มตามช่วงอายุ ๘.๓.๑. เตรียมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (๕๐-๕๙ ปี) ๘.๓.๒. สูงอายุวัยต้น ๖๐-๖๙ ปี ๘.๓.๓. สูงอายุวัยกลาง ๗๐-๗๙ ปี ๘.๓.๔. สูงอายุวัยปลายตั้งแต่ ๘๐ ปีขึ้นไป ๘.๔ กลุ่มตามสถานะการอยู่อาศัย ๘.๔.๑. กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ร่วมกับลูกหลานหรือเครือญาติ ๘.๔.๒. กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ร่วมกับผู้สูงอายุด้วยกัน ๘.๔.๓. กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพัง ๘.๔.๔. กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นผู้ให้การดูแลคนอื่นในครอบครัวที่พิการหรือเจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตนเองได้จำกัด เป็นต้น

		๔.๕ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการพึ่งพิง ๔.๕.๑. กลุ่มที่ ๑ เคลื่อนไหวได้บ้าง และอาจมีปัญหาการกิน หรือ การขับถ่าย แต่ไม่มีภาวะ ล้มสับสนทางสมอง ๔.๕.๒. กลุ่มที่ ๒ เหมือนกลุ่มที่ ๑ แต่มีภาวะล้มสับสนทางสมอง ๔.๕.๓. กลุ่มที่ ๓ เคลื่อนไหวเองไม่ได้ และอาจมีปัญหาการกินหรือ การขับถ่าย หรือมีอาการเจ็บ ป่วยรุนแรง ๔.๕.๔. กลุ่มที่ ๔ เหมือนกลุ่มที่ ๓ และมีอาการเจ็บป่วยรุนแรง หรืออยู่ในระยะท้ายของชีวิต ๔.๖ กลุ่มทางด้านสุขภาพจิต (๖๐ ปีขึ้นไป) ๔.๖.๑. ความเครียด ๔.๖.๒. โรคซึมเศร้า ๔.๖.๓. โรคอัลไซเมอร์ ๔.๗ ผู้สูงอายุติดสุรา ๔.๗.๑. อายุ ๕๐-๕๙ ปี ๔.๗.๒. อายุ ๖๐ปี ขึ้นไป ๔.๘ ผู้สูงอายุติดบุหรี่ ๔.๘.๑. อายุ ๕๐-๕๙ ปี ๔.๘.๒. อายุ ๖๐ปี ขึ้นไป ๔.๙ ผู้สูงอายุที่เป็นคนพิการ ๔.๑๐ ผู้สูงอายุมีโรคเรื้อรัง (๖๐ ปีขึ้นไป) ๔.๑๑ มีเรียมผู้สูงอายุ
๙.๑ อื่น ๆ ตามประเด็น		
๙.๑. (ระบุ)		

ภารกิจหลัก ๗ ด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(การทบทวนข้อมูลจากพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๓) พ.ศ.๒๕๔๒, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงการสรุปบทเรียนของเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่)

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๒. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	๓. การจัดระเบียบชุมชนและสังคม	๔. การวางแผนการส่งเสริมการลงทุนและการพาณิชย์	๕. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖. ด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา	๗. บริหารจัดการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและ อปท.
๑.๑ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก และระบายน้ำ	๑.๑ การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ	๓.๑ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๔.๑ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว	๕.๑ คัดกรอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖.๑ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	๗.๑ สนับสนุนสภาตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
๑.๒ ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร	๒.๒ ส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ	๓.๒ การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน	๔.๒ ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์	๕.๒ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	๖.๒ ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๗.๒ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคคลให้ตามความจำเป็นและสมควร
๑.๓ ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น	๒.๓ ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ	๓.๓ การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย	๔.๓ บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร	๕.๓ การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ	๖.๓ การจัดการศึกษา	
๑.๔ ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ	๓.๔ ให้มีที่จอดรถ	๓.๔ จัดให้มีที่จอดรถ	๔.๔ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม		๖.๔ การส่งเสริมกีฬา	
๑.๕ การสาธารณสุข ปลอดภัย และการก่อสร้างอื่น ๆ	๓.๕ การรักษาความสะอาดและความปลอดภัย	๓.๕ ระเบียบของเรียบร้อยของบ้านเมือง	๔.๕ การท่องเที่ยว			

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๒. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	๓. การจัดระเบียบชุมชนและสังคม	๔. การวางแผนการลงทุนและการพาณิชย์	๕. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖. ด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา	๗. บริหารจัดการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและ อปท.
๑.๖ อื่นๆ	๒.๕ การสังคม-สังเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ๒.๖ การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ๒.๗ การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ๒.๘ การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล	๓.๖ การควบคุมอาคาร	๔.๖ กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์ ๔.๗ การส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ ๔.๘ การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน	๕.๔ สร้างคุณค่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕.๗ การส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ	๖.๑ ด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา	๗.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการมีมาตรการป้องกัน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗.๕ การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๗.๖ ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ภารกิจหลัก ๔ ด้านของท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)

๑. งานตามภารกิจพื้นฐาน งานประจำงานตามหน้าที่ปกติ	๑.๑ งานตาม พรบ.ลักษณะการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย ๑.๑.๑. อำนาจความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน ๑.๑.๒. สร้างความสามัคคีและความสามัคคีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีใหม่ท้องถิ่น ๑.๑.๓. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑.๑.๔. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุข และความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ ๑.๑.๕. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑.๑.๖. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำการให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ ๑.๑.๗. อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร ๑.๑.๘. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดป้องกันภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย ๑.๑.๙. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ๑.๑.๑๐. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย ๑.๑.๑๑. ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย

	๑.๒ งานตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยต้องดำเนินการในพื้นที่ดังนี้ ๑.๒.๑. เมื่อทราบข่าวว่ามีกรกระทำความผิดกฎหมาย เกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน หมู่บ้านใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อ กำหนด ให้ทราบ ๑.๒.๒. เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาโดยกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของล้ำค่าหรือใช้ในการกระทำความผิดกฎหมาย ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำหนด ๑.๒.๓. เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมาย หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมาย ให้จับตัวผู้นั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำหนดหมายตำบล ๑.๒.๔. ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้หมู่บ้านที่จะจับผู้ผิด และรีบส่งต่อกำหนด หรือกรรมการอำเภอตามสมควร ๑.๒.๕. เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย
๒. งานตามหลักภารกิจยุทธศาสตร์แนวทางปฏิรูปภาครัฐ เช่น นโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี	
๓. งานตามหลักภารกิจพื้นที่ (Area Based) ตำบล หมู่บ้าน หรือการบูรณาการการปฏิบัติงานในพื้นที่ของหลายหน่วยงาน รวมถึงตามนโยบาย ของจังหวัด/อำเภอ	
๔. ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ใช้อาวุธปืนของทางราชการได้ และการเก็บรักษาและการใช้อาวุธปืนให้เป็นไปตามข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย	

ภารกิจหลัก ๒ ด้านของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การทบทวนข้อมูลจากหนังสือระบบสุขภาพชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกันของ ๓ ระบบใหญ่ในชุมชน ของ ชนิษฐา นันทบุตร.(๒๕๕๓). ระบบสุขภาพชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกันของ ๓ ระบบใหญ่ในชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๑: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็ม จำกัด.

๑. งานบริการสุขภาพ	๒. งานเสริมความเข้มแข็ง
๑.๑ บริการสุขภาพพื้นฐานตามกลุ่มประชากร ๑.๒ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ๑.๓ แพทย์แผนไทย และทางเลือก ๑.๔ บริการดูแลช่องปาก ๑.๕ การเฝ้าระวัง ควบคุมโรคติดต่อ ๑.๖ การเฝ้าระวังและคุ้มครองผู้บริโภค ๑.๗ อื่น ๆ.....	๒.๑ พัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ ๒.๑.๑. งานสาธารณสุขมูลฐาน ๒.๑.๒. การบริการโดยภาควิชาชีพ ๒.๑.๓. อื่น ๆ..... ๒.๒ การเสริมพลังการดูแลสุขภาพโดยภาคประชาชน ๒.๒.๑. ฝึกอบรม อาสาสมัคร ๒.๒.๒. สนับสนุนการดูแลโดยอาสาสมัคร ๒.๒.๓. อื่น ๆ..... ๒.๓ เสริมความเข้มแข็งให้ระบบการจัดการด้านสุขภาพของหน่วยงาน องค์กรชุมชน ๒.๓.๑. กองทุนสุขภาพตำบล ๒.๓.๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ๒.๓.๓. โรงเรียน ๒.๓.๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ๒.๓.๕. กลุ่มองค์กรชุมชน อาสาสมัคร ๒.๓.๖. อื่น ๆ.....

๘ คุณลักษณะความเป็นพลเมือง

คุณลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมืองสรุปไว้ ๘ ประการ ได้แก่

- ๑) **สนใจและให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น** หมายถึงการมีจิตสาธารณะมีความเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น และส่วนรวม
- ๒) **มีบทบาทหน้าที่ทำงานในชุมชน** หมายถึงความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสังคมเพื่อจะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งปฏิบัติตาม หลักศีลธรรมยึดมั่นในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม
- ๓) **ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหา** หมายถึงเคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่นรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งมีเหตุผลและมีการประนีประนอมกันในทางความคิดรู้จักใช้ปัญญา และเหตุผลในการแก้ปัญหายึดถือหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของสมาชิก
- ๔) **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึงการกระทำที่ถูกต้องตรงไปตรงมา ไม่ยึดเอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน ทั้งยังหมายถึงการกระทำดีและถูกต้องตามหน้าที่ต่อผู้อื่นการยอมรับการกระทำของตนเองหรือการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง
- ๕) **สามัคคี** หมายถึงใช้เสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิเสียงข้างน้อยรู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี รู้จัก การใช้เหตุและผลเพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน
- ๖) **ละเอียด** มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย รวมถึงการยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือเพราะทุก ศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
- ๗) **กล้าและเชื่อมั่น** หมายถึงความกล้าหาญทางจริยธรรม และเชื่อมั่นในการทำสิ่งที่จะต้องรวมทั้ง กล้าปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้องซึ่งเป็นการกระทำที่แสดงออกในทางที่ถูกที่ควรโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ ความกล้านี้ไม่ใช่การอวดดีแต่เป็นการแสดงออกอย่างมีเหตุผล
- ๘) **ส่งเสริมคนดี** ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรว่า “ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด เป็นการทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อยจึงมีใช้การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดีให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีมิให้อำนาจมาก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”

การสร้างการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น

๑. การสร้างการเรียนรู้	
๑. สร้างแหล่งเรียนรู้	
๑)	เกิดแหล่งเรียนรู้ใหม่ หรือ ต่อยอดงานจากแหล่งเรียนรู้เก่า ที่ตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของชุมชนได้
๒)	แกนนำแหล่งเรียนรู้สามารถถอดบทเรียนและเรียนรู้ทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนได้
๓)	แหล่งเรียนรู้มีการขยายสมาชิก และ มีงานร่วมกับแหล่งเรียนรู้ หรือกลุ่มหรือองค์กรชุมชนภายในพื้นที่ (ตำบล)
๔)	บริการให้เครือข่ายเข้าศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๒. สร้างความรู้	
๑)	มีหลักสูตร (แนวทาง) การถ่ายทอด ความรู้ที่เกิดจากการถอดบทเรียนจากการทำจริงและมีผลสำเร็จของพื้นที่ตนเอง
๒)	มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในพื้นที่และนอกพื้นที่
๓)	มีวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดความรู้จากการสรุปบทเรียนการทำงานที่เป็นผลดีจริง
๔)	มีคู่มือการฝึกปฏิบัติสำหรับคนหลายกลุ่ม และ หลายเรื่อง (เช่น คู่มือฝึกอาชีพ คู่มือดูแลผู้ป่วย คู่มือการเลี้ยงเด็ก คู่มือการทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น)
๓. สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง	
๑)	เพิ่ม คนเก่ง คนต้นแบบ ผู้นำ แกนนำ ในการทำงานในพื้นที่
๒)	งานของคนเก่ง คนต้นแบบ ผู้นำ แกนนำ สามารถขยายพื้นที่และเพิ่มคนดำเนินการ รวมทั้งต่อยอดงานด้วย
๓)	คนเก่ง คนต้นแบบ ผู้นำ แกนนำ มีการอาสาทำงานที่ชอบและเหมาะสมของตน
๒. สร้างความเป็นพลเมือง	
๑. สร้างการมีส่วนร่วม	
๑)	คนในชุมชนมีส่วนร่วมระดมทุน ระดมแรง ระดมความคิด ทำกิจกรรมตามแผนงานโครงการหรือการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องเฉพาะประเด็น
๒)	คนในชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหาร จัดบริการสาธารณะ และแก้ปัญหาของชุมชน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่
๓)	คนในชุมชนอาสาเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอกับองค์กร หน่วยงาน ในพื้นที่

๒. สร้างความเป็นพลเมือง	
๒. สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ	
๑)	มีกฎ กติกา ข้อตกลง นโยบายสาธารณะที่ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาและความต้องการของชุมชน
๒)	มีการนำใช้กฎกติกาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ
๓)	แกนนำ ผู้นำ แห่หลังเรียนรู้ และสมาชิก ร่วมกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
๔)	คนในชุมชนมีการร่วมมือกันและอาสาเฝ้าระวัง ป้องกัน และ จัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในพื้นที่
๕)	มีอาสาสมัครจำนวนเพิ่มมากขึ้น และ หลายคนมีความเชี่ยวชาญในงานอาสาสมัครมากขึ้น
๓. สร้างศักยภาพ	
๑)	มีข้อมูลทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งระบบข้อมูลตำบลเพื่อนำใช้ในการจัดการปัญหาและความต้องการของชุมชน
๒)	มีการรวมกลุ่มเพื่อการออมและจัดการเงินของครอบครัว กลุ่ม และ องค์กร มากขึ้น
๓)	พบคนเก่ง คนต้นแบบ ผู้นำ แกนนำ และทีมทำงานหรือผู้ช่วยเหลือ ทำงานร่วมมือกันในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น
๔)	เพิ่มงานและกิจกรรมที่เกิดจากการร่วมมือกันของหลายๆกลุ่ม องค์กร แห่หลังเรียนรู้ หน่วยงาน

๓. การสร้างผลกระทบ	
๑. ด้านสังคม	
๑)	การสร้างงานและกิจการที่ทำเองได้ สร้างผลดีต่อชุมชนและคนในชุมชน
๒)	การรวมกลุ่มทำกิจกรรมและงานที่ส่งผลดีต่อชุมชนและคนในชุมชน
๓)	เปิดเวทีพูดคุย พบปะ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ในพื้นที่หลายรูปแบบ
๔)	สร้างสวัสดิการหรือให้การช่วยเหลือคนที่ต้องการความช่วยเหลือในชุมชนท้องถิ่น (เช่น คนพิการ คนจน คนป่วยจิตเวช คนสูงอายุ เป็นต้น)
๕)	มีการพูดคุยและสื่อสารกัน (ด้วยวิธีการและช่องทางที่คนในชุมชนท้องถิ่นเข้าใจ)
๖)	เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายข้ามกลุ่ม ข้ามหมู่บ้าน ภายในตำบล ที่ส่งผลดีต่อชุมชนท้องถิ่น
๒. ด้านเศรษฐกิจ	
๑)	สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ในระดับบุคคล ครัวเรือน กลุ่ม แห่หลังเรียนรู้ หมู่บ้าน ตำบล
๒)	แห่หลังเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจที่เป็นการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย
๓)	ฝึกอาชีพหลายอาชีพ ครอบคลุมหลายกลุ่มประชากร
๔)	สถาบันการเงิน องค์กรชุมชน (กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ หรืออื่นๆ) ช่วยจัดการหนี้ในพื้นที่
๓. ด้านสภาวะแวดล้อม	
๑)	ระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการลดปัญหาภาวะโลกร้อน
๒)	การจัดการขยะ
๓)	การปรับภูมิทัศน์

ยุทธศาสตร์ S-I-I ยุทธศาสตร์เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

แผนสุขภาพชุมชนแปลงยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาสู่ยุทธศาสตร์ S-I-I ในการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วยกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) การจัดการพื้นที่-Systematization ๒) การสร้างและพัฒนานวัตกรรมชุมชน-Innovative creation และ ๓) การบูรณาการภายในชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานสนับสนุนจากภายนอก-Integration and Collaboration มีรายละเอียดดังนี้

การจัดการพื้นที่-Systematization ด้วยการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนท้องถิ่น พัฒนากลไกการทำงานร่วมกันของ ๔ องค์กรหลักเป็นอย่างน้อย (ท้องถิ่น-ท้องที่-องค์กรชุมชน-หน่วยงานราชการในพื้นที่) และการพัฒนาระบบข้อมูลที่จำเป็น (คน-กลไก-ข้อมูล) เพื่อให้เข้าใจถึงทุนและศักยภาพในพื้นที่และเข้าถึงปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง อันนำไปสู่ความพร้อมของการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการกับปัญหาในพื้นที่ได้ พร้อมๆ กับการตอบสนองต่อนโยบายที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นฐานของขบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญกับการจัดการตนเองก่อนที่จะพึ่งพาท้องถิ่นภายนอก สำหรับตำบลที่มีระบบการจัดการพื้นที่ที่ผ่านการประเมินจากหน่วยงานภายนอกหรือทีมวิชาการของแผนสุขภาพชุมชน จะได้รับการสนับสนุนทุนในการทำหน้าที่เป็น “ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการสุขภาพชุมชน” และบริหารจัดการเครือข่าย โดยจะต้องมีการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและสร้างปัจจัยเสริมทางสุขภาพไปพร้อมกันด้วย

การสร้างและพัฒนานวัตกรรมชุมชน-Innovative creation ด้วยพลวัตของเงื่อนไขภายในชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีการปรับตัวอย่างทันท่วงที การพัฒนาแนวทางและวิธีการใหม่ในการจัดการกับปัญหาในพื้นที่จึงเป็นทางออกที่สำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพชุมชน โดยแผนสุขภาพชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมใน ๓ ลักษณะ คือ นวัตกรรมเชิงระบบ นวัตกรรมเชิงกระบวนการ และนวัตกรรมเชิงเทคนิคหรือผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้การสนับสนุนทุนของแผนสุขภาพชุมชนยังเน้นที่การลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ๕ ประเด็น (ควบคุมยาสูบ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลดอุบัติเหตุจราจร เกษตรกรรมสู่อาหารปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการภัยพิบัติ) และระบบการดูแลสุขภาพประชากรกลุ่มเฉพาะ ๓ ประเด็น (ระบบการดูแลผู้สูงอายุ การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน และพัฒนาการเด็กปฐมวัย) ที่สอดคล้องกับทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ระยะ ๑๐ ปี สสส. สำหรับตำบลที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเฉพาะประเด็นก็จะได้รับการสนับสนุนให้ทำหน้าที่ “ศูนย์เรียนรู้” และบริหารจัดการเครือข่าย

การบูรณาการภายในชุมชนท้องถิ่นและร่วมมือกับหน่วยงานสนับสนุนจากภายนอก– Integration and Collaboration สำหรับภายในชุมชน แผนสุขภาวะชุมชนสร้างเงื่อนไขให้ ๔ องค์กรหลักในพื้นที่จะต้องมีความร่วมมือกันและสร้างหรือทบทวนกลไกขับเคลื่อนขบวนการสร้างเสริมสุขภาวะ (คุณภาพชีวิต) โดยผู้นำชุมชนท้องถิ่นทั้ง ๔ องค์กรจะต้องผ่านขบวนการฝึกอบรมพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เป็นแบบอย่างกับชุมชน อันจะนำไปสู่การปรับเข้าสู่ระบบงานปกติของทุกองค์กรในพื้นที่ สำหรับการบูรณาการกับหน่วยงานกำหนดนโยบายหรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ แผนสุขภาวะชุมชนจะนำพาพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเข้าร่วมกิจกรรมกับภาคียุทธศาสตร์ในทุกระดับเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างฉันทามติร่วมกันที่จะขับเคลื่อนนโยบายระดับอำเภอ-จังหวัด-ภาค-ประเทศ อย่างได้ผล พร้อมกับภาคียุทธศาสตร์ยังใช้ตำบล (พื้นที่) ที่มีความเข้มแข็งให้ทำหน้าที่เป็นกลไกการส่งต่อนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy lab) เพื่อประเมินความเป็นไปได้สำหรับนโยบายใหม่ที่จะประกาศต่อไป

เครื่องมือสนับสนุน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชนท้องถิ่น

TCNAP

TCNAP Thailand Community Network
Appraisal Program

การพัฒนาระบบข้อมูลตำบล

- กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้
ข้อมูลพื้นฐานที่แสดงถึงศักยภาพ
ของชุมชน
- เน้นการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย
ในชุมชน
- เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม
(๑) ระดับบุคคลครอบครัว
(๒) ระดับกลุ่มและชุมชน
- บันทึกในฐานข้อมูลตำบล (Online)

เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

RECAP

Rapid Ethnographic Community
Assessment Process

การวิจัยชุมชน

- กระบวนการรวบรวมข้อมูล
และเรียนรู้ข้อมูลชุมชน ตนเอง
โดยนักวิจัยชุมชน
- เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต
สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม
- ใช้กระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์
วรรณาแบบเร่งด่วน

และพัฒนาผู้ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง

เก็บเอง ↔ วิเคราะห์เอง ↔ ใช้เอง ↔ เป็นเจ้าของ